A.J. Jacobs

ANUL ÎN CARE AM TRĂIT DUPĂ BIBLIE

Experiment

philobia

„Dacă există vreun autor care să combine mai bine decât Jacobs umorul şi lecţiile de viaţă, eu încă n-am auzit de el!”

St. Petersburg Times

„Să-ţi dai seama că încalci peste zece porunci biblice numai în drum spre serviciu, e o performanţă de care nu oricine e stare!”

Ben Karlin

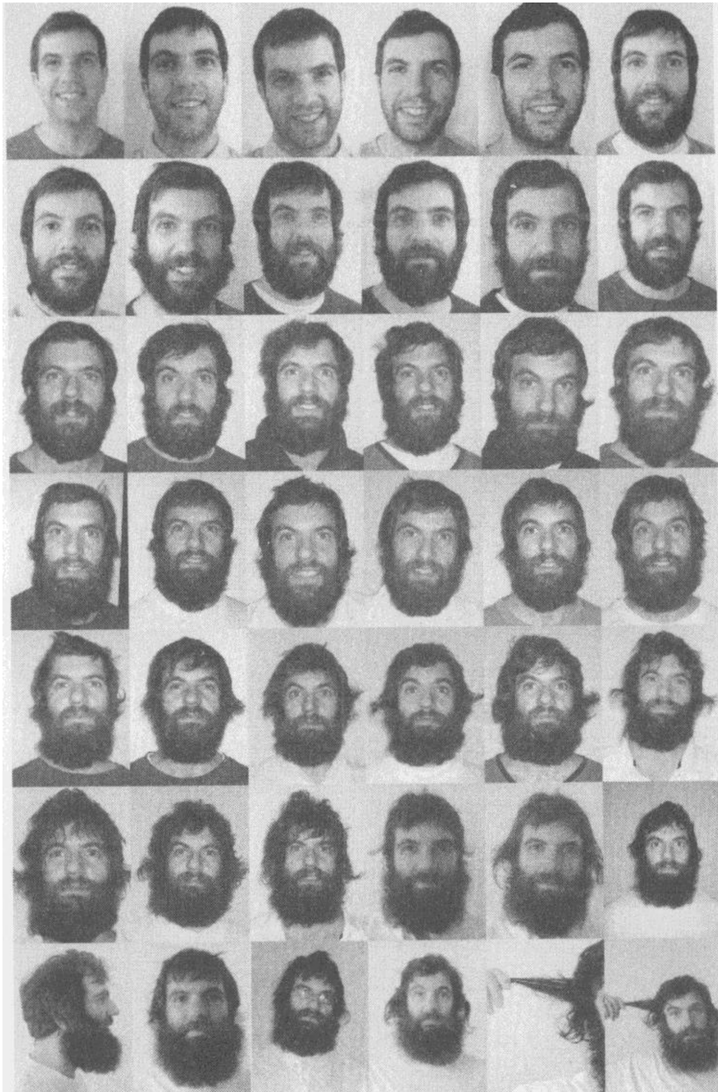
„E o plăcere să fii însoţit de Jacobs în această călătorie biblică. Este o carte care te poate face să râzi în hohote, dar în acelaşi timp să te ajute să înţelegi aspecte profunde ale Bibliei.”

Jewish Book World

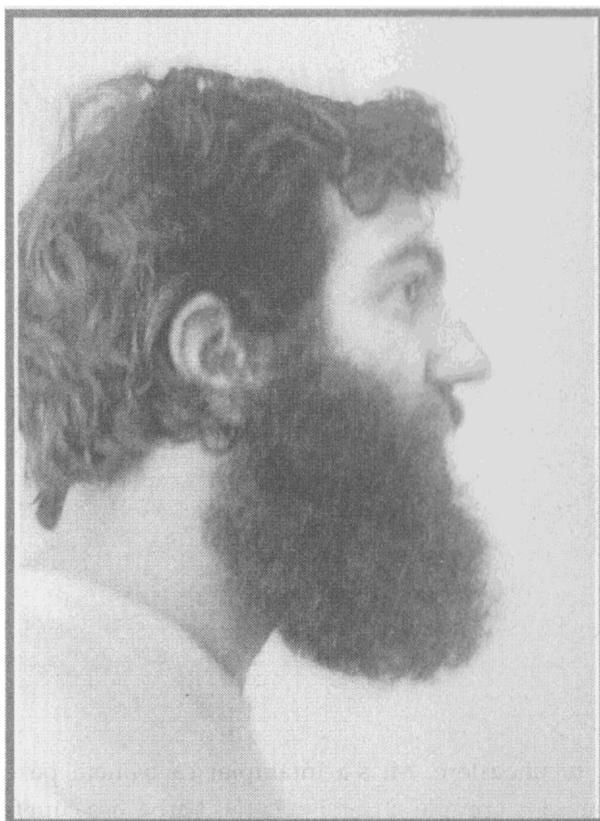
A.J. Jacobs

Anul în care am trăit după Biblie

Despre modesta mea încercare de a urma regulile din Biblie cât mai literal cu putință

Juliei

Introducere

Acum, în timp ce scriu aceste cuvinte, am o barbă care mă face să semăn cu Moise. Sau cu Abraham Lincoln. Poate chiar cu Ted Kaczynski. Mi s-a spus că semăn cu toți trei.

Nu e o barbă bine îngrijită, de ieşit în lume. E o tufă zburlită, care se întinde încetişor către ochi şi se răsfiră până dincolo de linia gâtului.

Nu mi-am mai lăsat niciodată barbă, aşa că pentru mine a fost o experiență ciudată şi plină de

învăţăminte. Acum sunt membrul unei societăţi secrete, cea a bărboşilor de pretutindeni – ne salutăm scurt, înclinând capul, atunci când ne vedem pe stradă, schiţând un surâs de recunoaştere. Mi s-a întâmplat ca oameni pe care nu-i cunoşteam să se apropie şi să-mi mângâie barba, aşa cum faci cu un labrador sau cu burta unei femei însărcinate.

Uneori a fost prilej de suferinţă. Mi s-a prins în fermoarul de la geacă de câteva ori, iar băiatul meu de doi ani s-a dovedit mult prea puternic pentru vârsta lui când a început să mă tragă de barbă. Pe lângă asta, am pierdut o groază de timp răspunzând întrebărilor personalului de securitate de pe aeroporturi.

M-au întrebat dacă nu cumva sunt Barbă-Neagră, fiorosul pirat. Aud numele formaţiei „ZZ Top” de cel puţin trei ori pe săptămână, iar nişte trecători mi-au strigat o dată „Hei, Gandalf!”. Cineva mi-a zis că semăn cu Steven Seagal, ceea ce mi s-a părut cam ciudat, fiindcă n-are barbă.

M-am luptat cu mâncărimea şi căldura. Mi-am cheltuit salariul pe o săptămână ca să-mi cumpăr balsamuri, pudră, unguente şi loţiuni. În barba mea şi-au găsit refugiu temporar crema de cappuccino şi boabele de linte din supă.

Am reuşit să-i supăr de-a binelea pe unii.

De când port barbă, două fetiţe s-au pus pe bocit când m-au văzut, iar un băieţel a dat fuga să se ascundă după fustele mamei.

Totuşi, nu vreau să fac rău nimănui. Părul de pe faţă este, pur şi simplu, cea mai vizibilă manifestare fizică a călătoriei spirituale pe care am început-o în urmă cu un an. Mi-am propus, atunci, să trăiesc un an întreg după canoanele din Biblie. Mai precis, să respect legile din Cartea Sfântă în cel mai literal mod posibil. Să urmez cele zece porunci. Să fiu fecund şi să mă-nmulţesc. Să-mi iubesc aproapele ca pe mine însumi. Să dau zeciuială. Şi nu doar atât. Să respect şi acele reguli de care lumea a uitat, dar pe care Biblia le menţionează: să nu porţi haine făcute din fibre amestecate; să-i omori cu pietre pe cei care preacurvesc. Şi, fireşte, să nu-ţi razi colţurile bărbii (Leviticul 19:27). Voi încerca să urmez Biblia pe de-a-ntregul, fără să fac nazuri sau să mă ghidez după preferinţe.

Acum, ca să vă faceţi o idee despre mine: am crescut în New York, într-o familie care n-avea nici în clin, nici în mânecă cu religia. Oficial sunt evreu, dar sunt evreu tot aşa cum pizza e „mâncare italienească”. Evreu deci, dar nu din cale-afară. N-am învăţat la şcoala ebraică, n-am mâncat pâine nedospită. Ai mei au fost cel mai aproape de iudaism când au pus steaua lui David în vârful bradului de Crăciun, ilustrând clasicul paradox al asimilării evreilor de majoritatea creştină.

Nu vreau să sugerez că părinţii mei ar fi avut ceva împotriva religiei. Pur şi simplu religia nu ni

se potrivea. Doar trăiam în secolul XX! în casă la noi, credința era aproape un subiect tabu, la fel ca salariul tatălui meu sau ca obiceiul surorii mele de a fuma țigări cu aromă de cuişoare.

Rareori am avut tangență cu Biblia, şi doar la un nivel superficial. În casa de lângă noi locuia pastorul luteran Schulze, un om bun la suflet care semăna uimitor de bine cu Thomas Jefferson. (Apropo, fiul său e actor şi, culmea, a jucat rolul preotului acela sinistru din „Clanul Soprano"). Pastorul Schulze avea nişte poveşti nemaipomenite despre demonstrațiile studențeşti din anii '60, dar cum începea să vorbească despre Dumnezeu, pentru mine era ca şi cum ar fi vorbit o limbă străină.

Am fost şi eu la câteva *bar-mitzvah*[1], dar nu-mi stătea gândul la ceremonie. Îmi petreceam timpul încercând să ghicesc care dintre cei prezenți avea chelie pe sub *kippah*[2]. Am luat parte la înmormântarea bunicului dinspre tată, care a fost oficiată de un rabin într-un mod care mi-a stârnit mirarea. Cum putea rabinul acela să-l laude folosind nişte cuvinte aşa de alese pe bunicul meu, când nici măcar nu l-a cunoscut? Era de-a dreptul

---

[1] *Bar mitzvah* (pentru băieții de 13 ani) şi *bat mitzvah* (pentru fetele de 12 ani) sunt ceremonii religioase în urma cărora copiii devin responsabili de acțiunile lor, din punct de vedere religios.

[2] Este vorba despre un chipiu de formă emisferică sau sub formă de platou pe care îl poartă evreii ortodocşi în timpul ceremoniilor religioase. Este cunoscut şi sub numele de kippa sau yarmulke.

absurd.

Legat de raporturile mele cu religia din vremea copilăriei, cam asta-i tot.

Am fost agnostic încă dinainte să ştiu ce înseamnă cuvântul. Asta şi datorită felului în care îmi reprezentam problema răului în lume. Dacă exista Dumnezeu, de ce mai erau boli şi războaie şi, mai ales, de ce îi permitea învăţătoarei mele din clasa a patra, doamna Barker, să ne oblige să vindem prăjiturele fără zahăr din uşă în uşă? Dar în primul rând Dumnezeu mi se părea absolut inutil. Ce nevoie era de o zeitate pe care n-o vedea şi n-o auzea nimeni? Poate c-o fi existând, mă gândeam eu atunci, dar n-o să ştim nimic sigur, în această viaţă.

Facultatea n-a contribuit cu nimic la dezvoltarea mea spirituală. Am intrat la o universitate laică unde aveai mai multe şanse să studiezi semiotica ritualurilor Wicca decât tradiţia iudeo-creştină. Biblia se citea doar ca literatură: ca o carte veche, prăfuită, cu nimic mai credibilă decât *Stăpânul Inelelor,* a lui Tolkien. Bineînţeles, se făceau şi cursuri de istoria religiilor. Am învăţat că Biblia a inspirat unele dintre cele mai mari realizări ale umanităţii: mişcarea pentru drepturile omului, spiritul caritabil, abolirea sclaviei. Dar şi despre faptul că a fost folosită ca justificare pentru cele mai mari rele: război, genocid şi aservirea altor oameni.

Multă vreme am crezut că religia, cu toate părţile

ei bune, este cam riscantă pentru lumea modernă. Că pericolul de a fi înțeleasă pe dos este prea mare. Mă gândeam că o să dispară încet-încet din peisaj, laolaltă cu alte lucruri arhaice. Ştiința mergea înainte. Cândva, în viitorul apropiat, vom ajunge să trăim într-un paradis terestru, sub auspiciile unui nou Iluminism, în care fiecare hotărâre se va lua prin recurs la o logică de fier, ca a vulcanianului Spock din Star Trek.

După cum, poate, ați băgat de seamă, mă înşelam amarnic. Influența Bibliei şi a religiilor, în general, rămâne o forță redutabilă, poate chiar mai mult decât pe vremea când eram copil. Aşa că în ultimii ani religia a devenit pentru mine o obsesie. Oare chiar să sufere jumătate din oamenii de pe fața pământului de un uriaş delir colectiv? Nu cumva lipsa mea de interes pentru spiritualitate e o carență majoră a personalității mele? Am început să mă întreb dacă lipsa mea de credință mă împiedică să cunosc o parte însemnată a condiției umane, tot aşa cum cineva trece prin viață fără să fi ascultat vreodată Beethoven sau fără să se fi îndrăgostit. Şi, lucrul cel mai important, de puțin timp, sunt tatăl unui copil. Dacă lipsa credinței este un defect, nu vreau că fiul meu să-l moştenească.

Ştiam aşadar că vreau să explorez religia. Mai rămânea să-mi dau seama cum.

Ideea mi-a venit de la cineva din familie: unchiul Gâl. Sau mai degrabă fostul unchi. Gâl s-a însurat

cu mătuşă-mea şi a divorțat apoi, peste câțiva ani, dar rămâne cel mai controversat membru al familiei mele. Deşi celelalte rude n-au niciun fel de preocupări religioase, Gâl echilibrează foarte bine balanța – nu găseşti om mai religios ca el pe fața pământului. Este un omnivor spiritual – înghite orice. A început ca evreu, apoi a fost hinduist, a devenit guru, a stat opt luni pe o bancă dintr-un parc din Manhattan fără să vorbească, a fondat un cult hippie undeva în nordul statului New York, a trecut la evanghelism, iar în ultima dintre reîncarnările sale religioase e un evreu ultraortodox şi locuieşte la Ierusalim. S-ar putea să fi uitat o etapă sau două… mi se pare că la un moment dat a încercat chiar şintoismul. Dar ați prins ideea.

Oricum, într-o anumită etapă din drumul său spiritual, Gâl s-a hotărât să aplice Biblia literal. Fără metafore şi interpretări. Biblia spune „îți vei lega banii de mână” (Deuteronomul, 14:25)[3], aşa că Gâl s-a dus la bancă, a scos trei sute de dolari, apoi i-a legat la mână cu o sfoară. Biblia spune să-ți faci ciucuri la colțurile hainelor (Numeri 15:38)[4],

---

[3] Paragraful complet (toate sunt din ediția Cornilescu, mai puțin locurile unde am urmat originalul sau altă versiune): *Atunci să-ți prefaci zeciuiala in argint, să strângi argintul acela în mână, şi să te duci la locul pe care-l va alege Domnul, Dumnezeul tău.*

[4] Paragraful complet: *Vorbeşte copiilor lui Israel şi Spune-le să-şi facă, din neam în neam, un ciucure la colțurile veşmintelor, şi să pună un fir albastru peste ciucurele acesta din colțurile veşmintelor.*

prin urmare, Gâl şi-a cumpărat câteva papiote de ață de la mercerie, a făcut din ele nişte moțuri şi le-a cusut la gulerul cămăşii şi la mâneci. Când a ajuns la pasajul din Biblie unde scrie să dai bani văduvelor şi orfanilor, Gâl a ieşit în stradă şi a-nceput să ia trecătorii la întrebări: căuta un orfan sau o văduvă ca să le dea nişte mărunțiş.

Acum un an şi jumătate, în timp ce luam prânzul într-un restaurant fast-food, îi povesteam prietenului meu Paul despre viața bizară a unchiului Gâl. În acel moment am avut o revelație. Asta trebuie să fac! Trebuia să iau şi eu Biblia şi să o aplic cuvânt cu cuvânt. Şi asta din mai multe motive.

În primul rând – şi fac mărturisirea asta întrucât Biblia îmi cere să spun mereu adevărul (Proverbe 26:28)[5] – aveam nevoie de un subiect pentru o carte. În urmă cu câțiva ani am scris o carte despre ce înseamnă să citeşti *Encyclopaedia Britannica* în întregime, de la A la Z, sau, ca să fiu mai exact, de la a-ak (muzică din Extremul Orient) la Żywiec (un oraş din sudul Poloniei, cunoscut pentru berea sa). Ce puteam eu să fac, în continuare? Singura aventură intelectuală, demnă să-i urmeze celei dintâi, era să încep să studiez Biblia, cartea care a influențat cel mai mult lumea, bestseller al tuturor timpurilor.

---

[5] Paragraful complet: *Limba mincinoasă urăşte pe cei pe care-i doboară ea, şi limba linguşitoare pregăteşte pieirea.*

Un al doilea motiv – acest proiect putea fi paşaportul meu pentru o călătorie în lumea spiritualității. Urma nu doar să studiez religia, ci chiar să o trăiesc. Dacă în inima mea aş fi avut „un loc gol pentru Dumnezeu”, o asemenea căutare mi-ar fi permis să îl umplu. Dacă personalitatea mea ar fi avut o latură mistică ascunsă, anul următor avea să o scoată la lumină. Dacă voiam să-mi înțeleg strămoşii, acum era ocazia cea mai bună, fiindcă urma să trăiesc la fel ca ei – doar cu mai puțini leproşi în peisaj.

Iar în al treilea rând, acest proiect mi-ar fi permis să analizez uriaşa şi fascinanta problemă a interpretării literale a Bibliei. Milioane de americani pretind că înțeleg Biblia la modul literal. Conform unui sondaj Gallup din 2005, numărul celor care cred asta reprezintă aproape 33 de procente din populația Statelor Unite. Un sondaj făcut de *Newsweek* în 2004 ridică procentul chiar până la 55. Se spune că interpretarea literală a Bibliei – şi cea creştină, şi cea iudaică – este reperul politicii americane atât în chestiunea Orientului Mijlociu, cât şi în problema homosexualității, a cercetărilor despre celulele stem, în materie de educație, avort şi tot aşa, până la reglementarea comercializării de bere în ziua de duminică.

Dar eu bănuiam că lumea mai mult vorbeşte despre cum e să înțelegi „literal” Biblia, când de fapt nimeni nu face altceva decât să aleagă ce-i

place. Oamenii extrag din Biblie doar părțile care se potrivesc cu propriile lor idei, indiferent dacă e vorba de idei de dreapta sau de stânga. Aşa ceva nu era de mine. M-am gândit, la început, cu destulă naivitate, că o să curăț frumos Biblia de toate interpretările posibile şi atunci o să am dinaintea ochilor adevărata Carte Sfântă, cea care se ascunde dedesubt. Aveam de gând să fac asta ca şi cum aş fi fost cel mai înrăit fundamentalist. Să fac tot ce spune Biblia, să scot la iveală tot ce e mare şi atemporal în Biblie, dar să descopăr şi ceea ce e depăşit.

I-am spus soției mele, Julie, care e ideea mea, şi-am avertizat-o că planul meu s-ar putea să ne schimbe viața, şi nu puțin. Cu un mic oftat, mi-a spus doar atât: „Speram că o să te apuci şi tu să scrii biografia lui Eleanor Roosevelt sau ceva în genul ăsta”. Eu mă aşteptam să spargă nişte farfurii sau să-şi smulgă părul din cap.

Toată lumea – familia, prietenii, colegii – şi-a manifestat aceeaşi îngrijorare: că n-o să-mi mai revin la normal după experiența asta. Că o să ajung să am grijă de stupi la o mănăstire sau că o să mă duc să trăiesc la Ierusalim cu unchiu-meu Gâl.

Într-un fel, îngrijorarea lor era firească. E imposibil să te scufunzi cu totul într-un stil de viață religios, timp de douăsprezece luni, şi apoi să ieşi la suprafață ca şi cum nu ți s-ar fi întâmplat nimic. Pentru mine, cel puțin, a fost imposibil.

Treaba e cam aşa: dacă vechiul meu eu şi cel actual s-ar întâlni la o cafea, probabil că ar vorbi ca doi oameni normali, dar fiecare ar ieşi din cafenea, clătinând din cap şi spunându-şi: „Tipu' ăsta e dus cu pluta".

Aşa cum se întâmplă cu mai toate pelerinajele biblice, acest an m-a dus în locuri pe unde n-aş fi crezut vreodată că o să calc. Chiar nu credeam că o să pasc vreodată oile în Israel sau că o să alint un ou de porumbel. Sau că o să-mi găsesc alinarea în rugăciune. Nu credeam că o să ascult fermieri amish[6] făcând bancuri despre amish. Nu mă aşteptam să descopăr ce ființă plină de defecte sunt. Şi nu ştiam că sunt atâtea ciudățenii în Biblie. În fine, nu mă aşteptam să aflu bucurie şi mângâiere citind Biblia – aşa cum spune psalmistul.

Pregătirile

Când se va aşeza pe scaunul de domnie al împărăției lui, să scrie pentru el, într-o carte, o copie a acestei legi, pe care s-o ia de la preoții din neamul Leviților.

(Deuteronomul 17:19)

---

[6] Amish este un termen care se referă la o comunitate creştină caracterizată printr-un stil de viață foarte simplu şi respingerea civilizației. Primii membri ai comunității amish au apărut în Elveția, în sec. al XVII-lea, răspândindu-se şi în Germania, de unde au emigrat în Statele Unite, în sec. al XVIII-lea.

La 7 iulie 2005 – dată aleasă cu totul la întâmplare încep pregătirile. Scot o Biblie de undeva dintr-un colț plin de praf al bibliotecii mele. Nici nu mai țin minte de unde o am. Ce-i important, arată ca însăşi Ideea platonică de Biblie. Într-un western din anii ’50, ar fi oprit glontele din drumul către inima eroului principal. Pe copertă stă scris „Sfânta Biblie” cu litere aurite, care aproape că s-au şters. Paginile, subțiri ca foița de țigară, îmi aduc aminte de enciclopedia mea, care mi-era aşa de dragă. E legată în piele. Miroase la fel ca pielea de pe scaunele automobilului părinților mei, un Plymouth Valiant din 1976. Un miros plăcut, familiar.

În fine, o deschid. Pe pagina de titlu scrie: „Această carte e dăruită...”, apoi, cu litere rotunjite, scrise de mână, numele fostei mele prietene. Ce-i asta?! Cândva am luat-o de la fosta mea prietenă, probabil fără să intenționez să nu i-o dau înapoi. Prima ei Biblie, din copilărie. De fapt, *sper* că n-a fost cu intenție. Au trecut zece ani de când ne-am despărțit, chiar nu-mi mai aduc aminte. Indiferent cum a fost, nu-i semn bun. Îmi propun să i-o înapoiez la sfârşitul anului meu biblic.

Am mai citit fragmente din Biblie înainte, dar n-am citit-o niciodată în întregime, niciodată de la Geneză până la Apocalipsă. De acum, asta voi face, patru săptămâni la rând, câte cinci ore pe zi. Din fericire am ceva antrenament, de când cu

proiectul meu legat de *Encyclopaedia Britannica*, de care mi-amintesc cu nostalgie.

Pe măsură ce citesc, notez în laptopul meu *PowerBook* [7] cele mai mici reguli, indicații, sugestii, cea mai mică povață biblică pe care o găsesc. Atunci când termin, am în față o listă foarte lungă: 72 de pagini. În total, sunt mai mult de 700 de porunci biblice! Te ia cu amețeală numai când te gândeşti. Toate aspectele vieții mele vor suferi o schimbare – felul cum mănânc, vorbesc, cum merg pe drum, cum mă spăl, cum mă îmbrac, cum o îmbrățişez pe nevastă-mea.

Multe dintre aceste reguli îmi vor fi folositoare şi, sper eu, vor face din mine un om mai bun, până la finalul acestui an biblic. Mă gândesc la reguli de genul: să nu minți; să nu râvneşti la femeia altuia; să nu furi; să-l iubeşti pe aproapele tău; să-ți cinsteşti părinții. Şi multe altele. La urmă o să fiu un „Gandhi din Upper West Side".

Dar sunt şi multe alte porunci care nu cred că mă vor face mai virtuos. Mai degrabă mai ciudat, mai obsesiv, mai predispus să mă înstrăinez de familie şi prieteni: să faci baie după ce faci sex; să nu mănânci fructe dintr-un pom plantat de mai puțin de cinci ani; să-l plăteşti pe cel care munceşte la sfârşitul fiecărei zile.

Un număr serios de porunci nu sunt doar bizare, ci de-a dreptul în afara legilor statului. Iată câteva:

---

7 PowerBook este un tip de laptop produs de firma Macintosh.

să distrugi idolii; să-i ucizi pe vrăjitori; să faci sacrificii cu vite.

M-am băgat într-un proiect monstru. Am neapărat nevoie de un plan de atac. Trebuie să stabilesc de la bun început câteva lucruri:

1. Ce versiune a Bibliei ar trebui să folosesc?

Biblia pe care am găsit-o în bibliotecă este *Revised Standard Version,* o traducere care se bucură de mare autoritate, „urmaşa” faimoasei *King James Version* de la 1611, dar curățată de arhaisme lingvistice.

Începutul e bun. Totuşi, Biblia mea este doar una din multitudinea de ediții existente – vreo *trei mii* doar în limba engleză. Unul dintre obiectivele mele este să aflu ce spune cu adevărat Biblia, aşa că iau hotărârea să nu mă bazez doar pe o singură traducere. Vreau să compar măcar câteva din cele trei mii.

Mă duc la o librărie creştină din centrul oraşului. E un magazin uriaş, cât un supermarket Wal-Mart, luminat de neoane, cu un şir lung de casierii. Pe vânzătorul care se ocupă de mine îl cheamă Chris, un bărbat cu voce blândă şi muşchi de campion olimpic la haltere. Îmi arată nişte mese acoperite cu biblii de toate formele, mărimile şi traduse în diferite stiluri – de la engleza fără înflorituri din *Good News Bible* la cadența maiestuoasă a *Bibliei de la Ierusalim.*

Îmi întinde un exemplar despre care crede că ar putea să mă intereseze. E o Biblie care arată ca o

revistă pentru adolescenți: pe copertă e o tipă gen fotomodel (deşi îmbrăcată cam sobru), lângă motouri scrise lăbărțat, precum „Care crezi că e IQ-ul tău spiritual?”. O deschid din curiozitate şi citesc următorul comentariu scris pe margine: „Aici Rebeca are un comportament manipulator”.

— E o ediție foarte bună dacă te afli în metrou şi ți-e ruşine să scoți Biblia din geantă, spune Chris. Nimeni n-o să-şi dea seama ce faci!

Formidabil argument cu care să vinzi Cartea sfântă! Doar trăim într-un oraş profan în care e mult mai acceptabil din punct de vedere social ca un adult să răsfoiască o revistă pentru adolescenți decât Biblia.

Ies din magazin cu două pungi pline. Încă nu mi-am satisfăcut foamea de cumpărături. Odată ajuns acasă, intru pe amazon.com şi-mi mai cumpăr câteva traduceri evreieşti ale Bibliei, plus jumătate de duzină de cărți de comentarii. Ca să nu mă trezesc cu surprize, cumpăr şi „Biblia pentru tâmpiți” şi „Ghidul idiotului pentru înțelegerea Bibliei”[8] – mă rog, chestii pentru un public țintă cu IQ sub 80. Şi nu mai pomenesc de Bibliile pe care le-am primit cadou de la prieteni! Unul dintre ei mi-a dat o ediție „rezistentă la apă”, ca s-o poți citi chiar şi în timpul unui potop sau al altor urgii despre care vorbeşte Vechiul Testament. Altul mi-a dat o variantă hip-hop, în

---

8 *The Bible for Dummies* şi *The Complete Idiot's Guide to the Bible.*

care psalmul 33 începe cam aşa: „Dumnezeu e cel mai tare” (traducerea tradițională fiind „Dumnezeu e păstorul meu”).

În concluzie, de acum înainte chiar o să pot să jur cu mâna pe un teanc de Biblii, aşa cum spune proverbul[9]: s-a adunat un morman care-mi ajunge până la talie.

2. Ce înseamnă să aplici literal ce-ți spune Biblia să faci?

Să aplici literal Biblia, cuvânt cu cuvânt, fără metafore şi interpretări, nu e doar descurajant. E chiar periculos.

Voi da câteva exemple. În secolul al III-lea, se spune că învățatul Origene a interpretat literal versetul 19:12 din Evanghelia după Matei – „Sunt eunuci, care s-au făcut ei înşişi eunuci ca să ajungă în Împărăția Cerurilor”[10] – şi s-a castrat singur. Apoi a devenit unul din cei mai mari teologi ai epocii sale – şi unul din susținătorii interpretării alegorice a Bibliei.

Alt exemplu: pe la mijlocul secolului al XIX-lea, când s-a introdus procedeul anesteziei pentru

---

[9] *To swear on a stack of Bibles,* în engleză, care înseamnă, literal, „să juri pe un teanc de Biblii" şi poate fi redat prin „jur în fața lui Dumnezeu".

[10] Paragraful complet: *Fiindcă sunt fameni, care s-au născut aşa din pântecele maicii lor; sunt fameni, care au fost făcuți fameni de oameni; şi sunt fameni, care singuri s-au făcut fameni pentru Împărăția cerurilor. Cine poate să primească lucrul acesta, să-l primească.*

femeile în travaliu, s-au auzit proteste de pretutindeni. Mulți vedeau în asta o încălcare a cuvântului lui Dumnezeu, aşa cum se face auzit în versetul 3:16 din Geneză: „Voi mări foarte mult suferința şi însărcinarea ta; cu durere vei naşte copii”. Dacă eu şi Julie vom avea vreodată încă un copil, oare voi îndrăzni să mă interpun între ea şi acul epidural? Ferească Dumnezeu!

Probabil că nu există niciun pasaj din Biblie care să nu fi fost interpretat la fel de literal ca cel de mai sus, la un moment dat. N-o să fac la fel. Ar fi o falsă soluție pentru unele probleme; mai mult, s-ar putea lăsa cu membre ciopârțite. Planul meu e altul: voi încerca să aflu care era intenția originală a regulilor sau învățăturilor biblice şi voi respecta în mod literal această intenție. Iar dacă pasajul este în mod evident alegoric – şi eu zic că versetul despre eunuci chiar aşa e – atunci nu-l voi aplica literal. Dar dacă găsesc chiar şi cea mai mică urmă de îndoială – şi de cele mai multe ori aceasta există – atunci voi înclina să aplic totul la modul literal. Scrie să nu minți? Nu voi spune minciuni. Scrie că trebuie să-i bați cu pietre pe cei care rostesc blasfemii? O să-mi fac un stoc de pietre.

3. Trebuie să urmez Vechiul Testament, Noul Testament sau pe amândouă?

Multe învățături – probabil majoritatea – din cele două Testamente sunt asemănătoare, dar există şi diferențe importante. Aşa că experimentul meu va avea două părți.

O să-mi dedic mare parte din an – în jur de opt luni – Vechiului Testament, întrucât acolo se găsesc majoritatea regulilor biblice. Vechiul Testament conține 39 de cărți, care reprezintă un amestec de povestire, genealogie, poezie şi multe, multe legi. Numai în primele cinci cărți – cărțile lui Moise – găseşti sute de norme, cum ar fi *cele zece porunci,* dar şi legi care-mi par mai primitive, cum ar fi cele despre executarea homosexualilor. Nu mai număr îndrumările de inspirație divină, din cărțile mai târzii ale Vechiului Testament. Proverbele – o colecție a vorbelor pline de înțelepciune ale regelui Solomon – oferă recomandări în ceea ce priveşte căsătoria şi creşterea copiilor. Psalmii oferă învățături despre practicarea cultului. O să mă conformez tuturor acestor reguli. Sau cel puțin voi încerca.

Fiind, oficial, evreu, mă simt mult mai în largul meu să mă ocup de Vechiul Testament (sau, aşa cum mulți evrei preferă să-l numească, Biblia Ebraică, fiindcă „Vechiul" sugerează „depăşit" iar „Noul" te trimite cu gândul la „îmbunătățit"). Însă în ultimele patru luni ale anului meu biblic vreau să explorez – măcar parțial – învățăturile Bibliei Creştine, Noul Testament.

Dacă aş renunța la Noul Testament, ar însemna să am acces doar la jumătate din poveste. Mişcarea evanghelică şi interpretarea literală promovată de ea au avut o influență considerabilă, cu urmări bune (evangheliştii au fost inițiatorii

ajutorului umanitar pentru Darfur), şi mai puțin bune – după părerea mea ghidată de principii seculare (fundamentaliştii de extremă-dreaptă sunt în spatele mişcării creaționiste).

Cei mai cunoscuți adepți ai literalismului creştin sunt conservatorii care fac parte din mişcarea lui Jerry Falwell/Pat Robertson. Vreau să mă întâlnesc cu ei cândva la sfârşitul acestui an. Dar mai vreau să văd şi care-i treaba cu unele grupuri evanghelice ca *Red-letter Christians,* care pun mare preț pe ceea ce ei numesc aderarea literală la învățăturile lui Iisus despre compasiune, nonviolență şi redistribuirea bogățiilor.

E o întreagă dezbatere dacă Noul Testament conține vreun cod de legi. Întrebarea rămâne deschisă – totul depinde de ceea ce se înțelege prin cuvântul „lege". Oricum, găsim acolo o mulțime învățături care au fost aplicate mai mult sau mai puțin literal, de la cuvintele spuse de Iisus „întoarce şi celălalt obraz" şi „iubeşte-ți duşmanul", până la regula instituită de Sfântul Pavel, potrivit căreia bărbații tineri trebuie să poarte părul scurt. Sincer să fiu, încă nu mi-am pus la punct planul de abordare a Noului Testament, dar sper că o să-mi dau seama ce e de făcut după câteva luni de antrenament cu Vechiul Testament.

4. Oare ar trebui să-mi găsesc nişte îndrumători?

Biblia spune „Nu e bine ca omul să fie singur”. În plus, în acest domeniu navighez în necunoscut. Astfel că pe parcursul câtorva săptămâni, reuşesc să-mi formez un „comitet” de sfătuitori spirituali: rabini, pastori, preoți, unii conservatori, alții pe punctul de a fi excomunicați. Unii dintre ei sunt amicii unor prieteni, alții sunt nume peste care am dat citind o serie de comentarii biblice. Voi discuta cu ei cât de des posibil.

În plus, îmi promit solemn să nu stau între patru pereți. Voi vizita câteva comunități care înțeleg Biblia literal, fiecare în felul ei: evreii ultraortodocşi, secta antică a samaritenilor, secta amish şi încă vreo câteva.

Sfătuitorii mei spirituali îmi vor da sfaturi şi idei despre cum să pun în aplicare textele sfinte. Se înțelege, nu ei sunt cei care au ultimul cuvânt, ci Biblia. Nu vreau să urmez o tradiție anume, în mod exclusiv. Oricât de naiv sau nebunesc ar părea, vreau să descopăr Biblia cu propria-mi minte, chiar dacă asta înseamnă să fac o mulțime de gafe de începător. „Religie pe cont propriu”, cum spunea un prieten. Poate că voi fi mai atras de frumusețea unei tradiții anume decât de alta. Sau poate că voi ajunge să-mi întemeiez propria sectă iudeo-creştină. Habar n-am. Voi vedea.

Aşa cum mă aşteptam, nu toată lumea crede că proiectul meu e o idee strălucită. Mătuşă-mea Kate – care a rămas la iudaismul ortodox chiar şi după divorțul de controversatul Gâl – mi-a spus că

sunt *meshuga,* adică sărit de pe fix.

Prima oară când am discutat despre asta de față cu Kate a fost la începutul lui august. Eram la bunicul meu acasă, aşezați în jurul mesei sale enorme din sufragerie. Kate tocmai se schimbase după ce-a înotat în piscină. (Nu poartă costum de baie din cauză că e pudică, aşa că s-a aruncat în apă îmbrăcată cu o rochie lungă neagră, bufantă, chestie care m-a lăsat interzis. Rochia părea suficient de grea ca să trimită chiar şi un salvamar pe fundul bazinului). Când i-am spus pe ce idee se bazează următoarea mea carte, sprâncenele ei s-au ridicat formând nişte semilune perfecte.

— Ei, nu zău? a spus ea.

Pe urmă a izbucnit în râs.

Şi totuşi, cred că o parte din ființa ei era fericită că s-a găsit cineva în familia noastră fără Dumnezeu care să arate măcar un pic de interes față de religie.

S-a gândit un pic şi apoi a început să-mi dea idei: „Ai greşit din start. Ai nevoie şi de legea orală. Nu poți să urmezi doar legea scrisă. Tot ce faci e fără rost dacă nu ții cont şi de legile nescrise”.

Poziția evreilor tradiționali este următoarea: Biblia – cunoscută sub numele de *legea scrisă* – a fost scrisă sub formă de prescurtări. E mult prea condensată, aproape codificată. Aici intervine legea orală. Rabinii au descifrat Biblia pentru noi în opere precum Talmudul, bazate pe învățăturile orale ale celor din vechime. Atunci când Biblia zice

să te „odihneşti” în ziua de Sabat, e nevoie ca rabinii să îți explice ce înseamnă de fapt cuvântul „odihnă”. Am voie să fac sport? Am voie să gătesc? Dar să navighez pe internet?

Cum o să mă descurc oare fără un rabin la dreapta şi altul la stânga mea? Voi semăna cu protagonistul serialului *The Greatest American Hero,* de la începutul anilor ’80: acesta a găsit la un moment dat un costum roşu strălucitor, care-i conferea tot felul de superputeri, dar, cum nu avea instrucțiunile de folosire, intra cu capul în zid de fiecare dată când încerca să zboare.

Şi creştinii conservatori cu care am discutat s-au arătat foarte nedumeriți de proiectul meu. M-au întrebat: cum o să înțeleg eu Biblia dacă nu-l accept pe Iisus Hristos ca Dumnezeu? Multe dintre legile din Vechiul Testament, mi-au spus ei, cum ar fi cele despre sacrificiile animale, au fost anulate odată cu venirea lui Hristos.

După atâtea discuții, am început să am îndoieli. Erau nişte observații justificate. Mă simțeam sfâşiat de incertitudini şi nelinişti din cauza modului meu de abordare, din cauza nesfârşitei mele ignoranțe, a lipsei de pregătire, a inevitabilelor greşeli stupide pe care urma să le fac. Cu cât citeam mai mult, cu atât deveneam mai sigur de faptul că Biblia nu e o carte oarecare. Este Cartea Cărților, aşa cum este numită în unul din comentariile pe care le-am citit. Oricât m-aş da eu în vânt după Enciclopedie, nu e o carte care să fi

dat naştere la mii de comunități care să aibă la bază cuvintele ei. Nu a dat sens acțiunilor, valorilor, morților, iubirilor, războaielor şi obiceiurilor a milioane de oameni timp de trei mii de ani. Nimeni n-a fost executat pentru că a tradus Enciclopedia în altă limbă, aşa cum a fost William Tyndale, atunci când a publicat prima ediție distribuită pe scară largă a Bibliei. Niciun preşedinte nu şi-a depus jurământul cu mâna pe Enciclopedie. Sunt de-a dreptul intimidat, trebuie să recunosc.

Din fericire, m-au încurajat doi dintre consilierii mei preferați.

Mai întâi, reverendul Elton Richards, tatăl prietenului meu, David, care tocmai se pensionase din funcția de pastor al unei congregații luterane din Des Moines, Iowa. Acum se prezintă ca „pastor, în timpul liber". I-am vorbit despre îndoielile mele.

„Ştii ce trebuie să faci? Spune-le că ți-e foame şi sete. Şi deşi nu stai la aceeaşi masă cu dânşii, importantă e foamea şi setea ta. În felul ăsta, n-ar mai trebui să te judece".

Îmi place stilul lui de a vorbi. Poate că la sfârşit o să fiu şi eu în stare să vorbesc folosind metafore alimentare grandioase, ca reverendul Richards.

De asemenea, m-am întâlnit la un mic dejun cu rabinul Andy Bachman, un om cu o minte strălucită, care conduce una dintre cele mai mari sinagogi din Brooklyn, *Congregation Beth Elohim.*

Mi-a povestit un *midraş*, o poveste sau o legendă care nu face parte din Biblie, dar în care e vorba despre evenimente biblice. Un *midraş* despre despărţirea apelor de la Marea Roşie.

„Cu toţii avem în minte scena aceea din filmul *The ten commandments*[11], cu Charlton Heston, în care Moise îşi ridică toiagul iar apele se retrag. Dar *midraş*-ul pe care ţi-l povestesc spune că nu aşa s-au petrecut lucrurile. Moise şi-a ridicat toiagul, dar apele nu s-au dat la o parte. Egiptenii se apropiau tot mai tare, iar marea nu se mişca din loc. Atunci un evreu pe nume Nachşon s-a băgat în apă. A intrat mai întâi până la glezne, apoi apa i-a ajuns la genunchi, la talie, la umeri. Şi chiar atunci când apa era să-i treacă de nas, marea s-a despărţit în două. Morala: uneori minunile apar doar dacă te arunci cu capul înainte”.

Aşa am şi făcut. Ce s-a întâmplat, urmează să vedeţi.

Prima lună: septembrie

Teme-te de Dumnezeu şi păzeşte poruncile Lui. Aceasta este datoria oricărui om.

(Ecleziastul 12:13)

E prima zi şi deja simt că-s băgat până la gât în treaba asta.

---

[11] *Cele zece porunci,* film regizat de Cecil B. DeMille şi lansat în anul 1956.

Am ales 1 septembrie ca dată de început pentru proiect şi, din momentul în care mă trezesc, văd precepte biblice peste tot. Nu pot să fac nimic fără să mă tem că poate încalc vreuna din legile lăsate de Dumnezeu. Nu pot nici să respir fără să recapitulez în mintea mea lista de reguli ca să mă asigur că am voie.

Bătaia de cap începe odată ce deschid şifonierul. Biblia le interzice bărbaţilor să poarte haine de femei (Deuteronomul 22:5)[12]. Deci nici gând să îmbrac hanoracul confortabil cu inscripţia *Dickinson College:* l-a purtat şi nevastă-mea.

Biblia spune să nu porţi haine făcute din fibre diferite (Leviticul, 19:19)[13], aşa că o să pun la păstrare tricoul *Esquire Magazine,* făcut dintr-un amestec de poliester şi bumbac.

Dar mocasinii? Am voie să port încălţăminte din piele? Mă duc la calculator, în camera de zi, şi deschid fişierul *Reguli biblice.* Îl derulez până la regulile care se referă la animale. Nu reuşesc să mă lămuresc cum e cu pielea de porc şi cu cea de şarpe, dar se pare că Dumnezeu n-are nimic împotrivă să folosesc pielea de vită.

---

[12] Paragraful complet: *Femeia să nu poarte îmbrăcăminte bărbătească, şi bărbatul să nu se îmbrace cu haine femeieşti; căci oricine face lucrurile astea este o urâciune înaintea Domnului, Dumnezeului tău.*

[13] Paragraful complet: *Să păziţi legile Mele. Să nu împreuni două vite de două soiuri deosebite*; *să nu semeni în ogorul tău două feluri de seminţe; şi să nu porţi o haină ţesută din două feluri de fire.*

Ia stai un pic! Oare am voie să folosesc calculatorul? Biblia nu spune nimic în această privință, se înțelege de ce, aşa că o să iau asta ca pe un *da.* Ceva mai încolo aş putea să încerc să folosesc nişte „tablete” de piatră…

Până la urmă, tot fac un pas greşit. Deşi a trecut doar o jumătate de oră de când m-am trezit, sunt deja pe amazon.com ca să verific numărul vânzărilor la ultima mea carte. Ce păcate intră aici? Mândrie? Lăcomie? Invidie? Nici nu le mai țin socoteala.

Nu mă descurc prea bine nici atunci când ies până la librărie, ca să-mi fotocopiez cele zece porunci în câteva exemplare. Vreau să le lipesc cu scotch prin apartament, pentru a mi le întipări mai bine în minte.

Biblia spune că omul înțelept „nu e degrabă mânios” (Proverbe 19:11). Aşa că încerc să-mi păstrez calmul atunci când o femeie subțirică, de vreo patruzeci de ani, se bagă în fața mea la rând.

Iar când îi cere vânzătorului să-i fotocopieze „ceva” la singurul aparat din încăpere, încerc să mă gândesc la alte lucruri. Dar, când femeia scoate dintr-o geantă un teanc uriaş de pagini cam cât operele complete ale lui J.K Rowling şi-l trânteşte pe tejghea, îmi repet în sinea mea: „nu-s degrabă mânios, nu-s degrabă mânios, nu-s degrabă mânios”. Pe urmă începe să pună o grămadă de întrebări despre tehnologia fabricării hârtiei de xerox…

Şi eu îmi spun: mai ții minte ce li s-a întâmplat israeliților atunci când Moise a stat pe muntele Sinai patruzeci de zile şi nopți? Până la urmă şi-au pierdut răbdarea şi credința, şi au fost loviți de boală.

Of, şi mai plăteşte şi cu cardul! mai vrea şi chitanță! Iar acum *semnează* chitanța!

În Proverbe – o colecție de povețe din Vechiul Testament – se spune că dacă zâmbeşti, vei fi fericit. Psihologii din zilele noastre sunt de acord cu asta. Prin urmare, cu un pic de efort, afişez un zâmbet fix, ca de însoțitoare de zbor. Sunt convins, nimeni n-ar ghici că de fapt fierb de nervi.

Dar n-am timp să mă enervez. Am o listă de 72 de pagini de sarcini biblice pe care trebuie să le îndeplinesc.

În final, ajung şi eu în fața tejghelei şi plătesc un dolar. Casierița scoate restul de 38 de cenți din casa de marcat şi mi-l întinde.

— Ați putea… ăăă… să puneți restul pe tejghea? întreb eu.

Se uită ciudat la mine. Dar n-am voie să ating femeile – o să explic mai târziu ce-i cu regula asta –, aşa că încerc să evit contactul degetelor.

— Ştiți, sunt răcit, nu vreau să vă dau gripă.

Iar asta-i o minciună. Încercând să evit un păcat, comit un altul.

Mergând spre casă, trec pe lângă un panou publicitar ce înfățişează un bărbat şi o femeie, dezbrăcați, cu nişte trupuri bine lucrate,

strângându-se cu putere în brațe. E o reclamă pentru o sală de gimnastică. Învățăturile biblice despre sexualitate sunt destul de complicate, sunt departe de a le fi înțeles pe de-a-ntregul. Deocamdată, ca să fiu sigur că nu greşesc, mai bine evit imaginile care au legătură cu sexul. Aşa că merg cu capul plecat, tot restul drumului.

După ce ajung acasă, mă hotărăsc să bifez porunca din Numeri 15:38: *pune-ți ciucuri la colțurile veşmintelor.* Inspirat de unchiu-meu Gil, mi-am cumpărat din vreme nişte ciucuri de pe un site cu un nume țicnit, „Ciucuri, să-i tot scuturi". Seamănă cu ciucurii care atârnă de goblenurile cusute de bunica mea. Petrec apoi zece minute înfigându-i în mâneci şi manşete cu ace de siguranță.

Seara târziu, sunt terminat de oboseală. De abia pot s-o urmăresc pe Julie, care-mi spune ceva despre turneul de tenis de la Flashing Meadows. Chiar şi discuția asta e plină de riscuri pentru mine. Trebuie să fiu atent să nu pomenesc de Venus Williams, că doar poartă numele zeiței romane a iubirii, iar asta ar fi o încălcare a regulii din Exodul 23:13 – *nu rostiți numele altor zei.*

În timp ce mă pregătesc de culcare, mă întreb dacă azi am făcut sau nu un prim pas spre cunoaşterea lui Dumnezeu. Cred că nu. Am fost atât de obsedat de reguli – dintre care multe mi se par de-a dreptul nebuneşti – că n-am avut nici măcar un minut să stau să mă gândesc. Poate că

sunt la fel ca un şofer începător, atent tot timpul la semnele de circulație, mult prea stresat ca să privesc peisajul. Dar asta e numai prima zi.

Fiți fertili şi înmulțiți-vă…[14]

(Geneza, 1:28)

Ziua a doua. Barba îmi creşte repede. Încep să am un aer neîngrijit, ceva între *hipster* de Brooklyn şi un parior înveterat. Din punctul meu de vedere, nu-i nicio problemă. Îmi prinde bine să sparg monotonia bărbieritului. E adevărat că timpul îmi e ocupat oricum cu tot felul de porunci biblice, dar măcar nu mai pierd trei minute în fiecare dimineață în fața oglinzii.

Pentru micul dejun, iau o portocală din frigider. O să fie cam complicat cu mâncarea, anul ăsta. Biblia interzice o mulțime de lucruri: carnea de porc, de iepure, crevetții, vulturul – ba chiar şi vulturul pescar – şi altele. Dar citricele sunt în regulă. În plus, lumea mănâncă portocale încă din timpurile biblice – am citit în una din cărțile mele că fructul interzis din Grădina Raiului a fost de fapt portocala, nu mărul. Sigur nu era un măr, pentru că în Orientul Mijlociu, pe vremea lui

---

[14] Paragraful complet: *Dumnezeu i-a binecuvântat, şi Dumnezeu le-a zis: „Creşteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul, şi supuneți-l; şi stăpâniți peste peştii mării, peste păsările cerului, şi peste orice viețuitoare care se mişcă pe pământ”.*

Adam, nu existau meri.

Mă aşez la masa din bucătărie. Julie răsfoieşte secțiunea „Unde ieşim?” din *New York Times,* încercând să se hotărască la care film să mergem sâmbătă seara.

— Auzi, ce-ar fi să mergem la *The Aristocrats?* propune ea.

Aoleu. *The Aristocrats* e un documentar despre cea mai obscenă glumă din toate timpurile. Conține cel puțin şase feluri de acte sexuale pe care Cartea Leviticului le-a interzis în mod explicit. Nici că se putea o alegere mai proastă. Oare nu cumva mă testează? Da, probabil vrea doar să vadă cum reacționez.

— Nu putem să mergem la ăsta. Nu cred că se potriveşte cu regulile biblice.

— Vorbeşti serios?

Confirm.

— Bine. Hai că găsim noi altceva.

— Nici nu ştiu dacă am voie să văd filme. Trebuie să mă mai gândesc la asta.

Julie îşi înclină un pic capul şi se uită la mine pe deasupra ochelarilor.

— Fără filme? Un an întreg?

În următoarele douăsprezece luni trebuie să aleg cu multă grijă lucrurile pentru care merită cu adevărat să port o bătălie. Mă hotărăsc să cedez de data asta – o să-i acord o perioadă de grație lui Julie, până se mai obişnuieşte cu ideea.

De fapt, lucrurile sunt destul de tensionate la noi

în casă, în acest moment. Julie a reuşit foarte greu să rămână însărcinată cu primul nostru copil – am scris despre asta şi în ultima carte. Am reuşit până la urmă să o scoatem la capăt (avem un fiu pe care îl cheamă Jasper), dar se pare că „antrenamentul” de atunci nu ne foloseşte la nimic acum. A doua încercare e un coşmar, la fel ca prima.

În ultimul an, am descoperit – cum spune Biblia – goliciunea lui Julie. De multe ori. De prea multe ori. Nu că nu-mi place, dar ce-i prea mult strică. Până la urmă, devine obositor. În plus, Julie e din ce în ce mai nervoasă pe mine pentru că i se pare că prea o controlez, tot întrebând-o despre perioadele ei de ovulație, despre temperatura corpului, de parcă-s doctor veterinar.

— Tu chiar nu-ți dai seama că mă stresezi? Ce faci tu nu e deloc productiv.

— Dar încerc şi eu să mă implic, cumva.

— Cu cât mă stresezi mai mult, cu atât am şanse mai mici să rămân însărcinată.

Îi spun că aş vrea ca fiul nostru, Jasper, să aibă un frățior mai mic.

— Păi atunci nu mai vorbi atâta despre asta!

Şi uite-aşa a-nceput o perioadă în care e tabu să vorbim despre „al doilea copil”. Amândoi ne gândim să mai facem unul, dar evităm cu grijă subiectul.

Lucrul acesta e cu atât mai dificil pentru cineva ca mine, care-şi petrece atât de mult timp citind şi analizând Biblia. Fertilitatea este una din temele

importante ale Bibliei – poate chiar cea mai importantă din Geneză. Dacă e să le dai crezare unora dintre exegeții vremurilor noastre, Geneza este expresia unui monoteism dominat de paradigma natură/fertilitate, sub influența sectelor păgâne. De fapt, prima poruncă pe care Dumnezeu i-o dă lui Adam este „Fiți fertili şi înmulțiți-vă” [15]. Este regula ce stă la temelia Bibliei.

Bineînțeles, dacă aş interpreta porunca aceasta în mod literal, mi-aş umple pungile cu piersici la piață ca să fiu „plin de fructe” şi aş „înmulți” ajutând-o pe nepoata mea să-şi facă temele la aritmetică.

Aş putea termina cu prima regulă din Biblie în mai puțin de 20 de minute, cu ochii pe ceas.

Exemplul ăsta ilustrează o idee simplă, dar profundă: când e vorba de Biblie, întotdeauna – dar chiar întotdeauna – este loc de un pic de interpretare, chiar şi pentru regulile aparent cele mai simple. În cazul acesta, nu am nici cea mai mică îndoială că Biblia vorbeşte despre fertilitate, nu despre calcule matematice, aşa că voi continua pe aceeaşi direcție.

Procreația a fost una din marile preocupări ale

---

15 „Be fruitful and multiply", în original, expresie importantă pentru a înțelege pasajul care urmează: „fruitful" înseamnă, literal, „plin de fructe", şi în sens secundar „rodnic", „fertil", „productiv" etc.; „multiply" înseamnă „a aduna", „a înmulți".

celor din vechime. Dacă stai un pic să te gândeşti, multe din cele mai cunoscute povestiri ale Bibliei se învârt în jurul încercărilor unor femei de a rămâne însărcinate. Avram şi Sara s-au izbit de cea mai mare dificultate în încercarea lor de a procrea, din toată Biblia, dacă nu dintre toate cuplurile cunoscute. La un moment dat, Sara, care părea să fie stearpă, era atât de disperată din cauza asta, că i-a dat-o de concubină lui Avram pe servitoarea sa egipteană. Din legătura celor doi s-a născut Ismail, strămoşul arabilor. Câteva versete mai încolo, Dumnezeu, însoțit de doi îngeri, s-a dus la cortul lui Avram şi al Sarei şi i-a anunțat că Sara va rămâne grea în scurt timp. Care a fost reacția Sarei? I-a râs în față lui Dumnezeu, nevenindu-i să creadă. Avea totuşi circumstanțe atenuante: împlinise deja 90 de ani. Dar Dumnezeu şi-a ținut promisiunea, aşa că matroana de 90 de ani i-a dat naştere lui Isaac – care înseamnă „va râde”, în ebraică.

Urmează apoi povestea Rahelei. Rahela şi sora ei mai mare, Lea, erau măritate cu Jacob[16], păstorul cu mintea ascuțită (al cărui nume îl port). Lea era o maşină de făcut copii – a născut nu mai puțin de şase fii şi o fată. Dar Rahela n-avea copii, spre marea ei nefericire. Odată i-a spus lui Jacob: „Fă-

---

[16] Voi folosi în traducere varianta englezească, Jacob, a cărui asemănare cu numele autorului este relevantă, în text, şi nu Iacov sau Iacob, cum s-a încetățenit în limba română.

mi copii, sau o să mor!”. Altădată a luat nişte mătrăgună de la sora ei – mătrăguna e o plantă mediteraneană despre care se credea că vindecă sterilitatea. Fără niciun rezultat. Până la urmă, Dumnezeu „i-a deschis Rahelei pântecul”, iar ea i-a dat naştere lui Iosif, cel cu veşminte multicolore.

Există şi o urmare bună a necazurilor cauzate de infertilitate: cu cât era mai greu pentru o femeie să rămână gravidă, cu atâta copilul era mai ieşit din comun. Gândiți-vă la Iosif, la Isaac, Samuel (mama sa l-a promis lui Dumnezeu, drept mulțumire că îi fusese dat). Toți aceştia sunt nişte supraoameni ai Bibliei ebraice.

Ieri am încălcat regula tăcerii stabilită de Julie ca s-o informez că dacă e să mai avem încă un copil, precis va intra în cărțile de istorie. Asta a făcut-o să zâmbească.

— Aşa cred şi eu, a răspuns ea. Cele mai bune lucruri li se întâmplă celor care ştiu să aştepte.

Asta a sunat a proverb biblic, dar de fapt e un citat din Henry Wadsworth Longfellow.

Să nu ai alți dumnezei afară de Mine.

(Exodul 20:3)

O luăm de la capăt: ziua a doua. Julie avea o întâlnire, aşa că am rămas singur acasă, cu sucul meu de portocale, cu lista de reguli şi grămăjoara de biblii. Mai am o jumătate de oră la dispoziție până se trezeşte băiatul nostru, Jasper. Acum

pare să fie momentul cel mai potrivit ca să mă ocup de partea cea mai spirituală a aventurii mele: rugăciunea.

Aşa cum am spus deja, am fost mereu agnostic. În facultate am studiat toate argumentele tradiționale în favoarea existenței lui Dumnezeu: argumentul teleologic (aşa cum ceasul presupune existența unui ceasornicar, la fel, universul presupune existența lui Dumnezeu), argumentul cauzei prime (totul are o cauză; Dumnezeu e cauza universului). Multe dintre ele sunt de-a dreptul strălucite, dar niciunul nu m-a convins.

Nu m-a convins nici raționamentul următor, pe care l-am auzit de la vărul meu Levi, cu câteva săptămâni în urmă. Levi – ginerele mătuşii mele Kate – mi-a spus că el crede în Dumnezeu din următorul motiv: Biblia e o scriere atât de ciudată, încât nicio minte omenească n-ar fi putut s-o născocească.

Îmi place argumentul lui Levi. E original şi plin de modestie. Şi sunt de acord cu el că Biblia poate părea ciudată – îmi vine în minte regula care spune să tai gâtul unei vaci la locul unei crime nerezolvate (Deuteronomul 21:4). Totuşi, nu m-a convins. Noi, oamenii, am inventat destule lucruri de-a dreptul incredibile: biatlonul, curcanul umplut cu un canar umplut cu un pui[17], ba chiar şi ce a inventat băiețelul meu – „dansul puiului de

[17] Turducken, în limba engleză, în original.

găină Elmo”. Asta ca să dau doar câteva exemple.

Ca s-o spun pe şleau, nu cred că mă poate convinge cineva să cred în Dumnezeu printr-o demonstrație rațională. Păcat, fiindcă mi-ar fi rezolvat o problemă. Biblia îți cere să crezi în Dumnezeu. Şi nu doar atât, ci şi să-L iubeşti – găseşti asta scris în nenumărate locuri. Cum să fac să respect această poruncă biblică? Că doar nu e suficient să repet, în gând sau cu voce tare, că există Dumnezeu: credința nu apare ca şi cum ai apăsa un buton.

Aşa că mi-am făcut un plan: în facultate am învățat şi despre disonanța cognitivă. Teoria asta spune că dacă te comporți într-un anumit fel, convingerile tale vor începe să se modifice pentru a se armoniza cu propriul comportament. Aşa că exact asta am de gând să fac în continuare. Dacă o să mă comport ca un om credincios şi plin de iubire de Dumnezeu timp de mai multe luni, poate chiar o să *devin* credincios şi iubitor de Dumnezeu. Dacă mă rog în fiecare zi, atunci poate că o să încep să cred în Ființa la care mă rog.

Bun. Hai să mă rog, atunci. Chiar dacă nu prea ştiu cum se face. Nu m-am mai rugat niciodată până acum. Asta dacă nu pun la socoteală cele câteva priviri spre tavan, pe vremea când eram copil şi mama era bolnavă.

Pentru început, oare în ce poziție ar trebui să stau? Biblia ne oferă o mulțime de indicii în acest sens: cei care se roagă îngenunchează, se aşază,

îşi înclină capul, privesc spre cer, îşi bagă capul între genunchi, îşi ridică mâinile în sus, se lovesc cu pumnul în piept. Sunt mai multe metode.

E destul de tentant să mă aşez, dar parcă e prea uşor. Fac parte din categoria celor care spun că succesul e 99 la sută transpirație, la sută inspirație. Deci trebuie să transpir un pic, motiv pentru care aleg să mă rog ridicând brațele spre cer. Sunt ca o antenă spirituală. Oare pe ce lungime de undă pot să-l prind pe Dumnezeu?

Acum urmează ceea ce ar trebui să spun în rugăciune. Iarăşi am ezitări. Nu mă simt în stare să improvizez, deocamdată, aşa că am memorat câteva din rugăciunile din Biblie care-mi plac mai mult. Mă duc în sufragerie, mă aşez în fața canapelei, îmi întind brațele către cer, înclin capul şi, răspicat, dar nu prea tare, recit următorul pasaj din Cartea lui Iov: „Gol am ieşit din pântecele mamei mele, şi gol mă voi întoarce în sânul pământului. Domnul a dat, şi Domnul a luat, binecuvântat fie Numele Domnului!”[18].

E un pasaj foarte frumos, dar mă simt ciudat când pronunț cuvintele. Foarte rar am spus „Doamne” fără să urmeze „fereşte”, sau „Domnul” fără să spun apoi un nume propriu.

Mă simt cam nelalocul meu făcând toate lucrurile astea. Îmi transpiră palmele. Încerc să spun rugăciunea din adâncul inimii, dar am

---

[18] Iov 1:21.

impresia că încalc două categorii de interdicții, în acelaşi timp. Mai întâi, parcă încalc un tabu formulat de marii preoți ai agnosticismului. Şi apoi, nu cumva încalc a treia dintre cele zece porunci? Dacă nu cred în cuvintele sacre pe care le spun, nu e ca şi cum aş lua numele Domnului în deşert?

Arunc o privire la ceas. Mă rog numai de un minut. Mi-am promis să încerc să mă rog măcar zece minute, de câte trei ori pe zi.

Aşa că mă întorc la treabă. Închid ochii şi încerc să-L vizualizez. Fiasco total. Mintea mea fabrică o serie de imagini-clişeu: Universul, sau mai curând aşa cum e înfățişat la planetariul Hayden; apoi un munte din Orientul Mijlociu, înconjurat de nori; apoi ceva care seamănă cu efectele speciale din filmul lui Kubrick, *2001: A Space Odyssey*[19], atunci când nava a intrat în hiperspațiu. Adică aproape orice, dar nu şi acel moş cu barbă albă şi voce tunătoare, stând printre nori.

Tot ce pot să spun… sper să-mi iasă mai bine data viitoare!

Nu e deloc imposibil. Când eram în liceu, am avut o mulțime de experiențe aproape mistice. Lucru ciudat, niciuna din ele n-a fost efectul țigărilor cu marijuana. Mă cuprindeau pe neaşteptate, durau doar câteva secunde, cam cât un strănut, dar ce senzație!

---

[19] 2001: Odiseea spațială, film lansat în 1968.

Dacă încep să le descriu o să semăn cu un guru dintr-o sectă New Age, dar fie: am simțit că sunt una cu universul. Că a dispărut orice limită între creierul meu şi restul lumii. Nu e ca şi cum aş fi înțeles la nivel conceptual că toate ființele şi lucrurile sunt conectate – mai degrabă am *simțit* asta, aşa cum simți că ai rău de maşină sau că te prinde o răceală. Stările de iluminare mă luau pe nepregătite. Odată mi s-a întâmplat în timp ce stăteam întins pe o pătură, pe iarbă, în Central Park; altădată, când eram într-un tren ultrarapid Shinkasen, în timpul unei călătorii cu familia în Japonia. Au fost în acelaşi timp experiențe pline de umilință (prin comparație, viața mea părea fără rost şi meschină) şi exaltante (simțeam că sunt parte dintr-o chestie mult mai mare ca mine). După aceste orgasme mentale, iradiam de fericire câteva zile în şir… priveam viața prin ochii lui Buddha.

Nu ştiu din ce motiv, dar epifaniile acestea au luat sfârşit brusc, în ultimul an de liceu. Poate că următoarele douăsprezece luni îmi vor oferi cheia acelor stări. Sau poate că voi ajunge la concluzia că, de fapt, creierul mi-a jucat feste de doi bani.

Să nu porți o haină țesută din două feluri de

fire[20].

(Leviticul 19:19)

Ziua 5. Am făcut un Top 5 cu cele mai ciudate reguli din Biblie. O să le iau la rând în anul meu biblic, şi m-am gândit să încep cu una care nu-ți cere nici acte de violență şi nici să porneşti în pelerinaj. Anume: regula care-ți interzice să porți haine făcute din fibre diferite. E o interdicție atât de ciudată că eram absolut convins că nimeni din America, nici măcar adepții literalismului, nu a încercat vreodată să o urmeze.

Bineînțeles, mă înşelam amarnic.

Prietenul meu Eddy Portnoy – care predă istorie la Jewish Theological Seminary din New York – mi-a spus că a văzut recent anunțul unui controlor de *şaatnez* în cartierul Washington Heights. *Şaatnez,* m-a informat el, este cuvântul din ebraică pentru „fibre diferite”. Controlorul vine la tine acasă şi-ți verifică pantalonii, cămăşile, puloverele şi costumele ca să fii sigur că nu sunt amestecuri ascunse.

Aşa că azi pun mâna pe telefon şi formez numărul unui anume domn Berkowitz, care e de acord să-mi facă o vizită. Dl. Berkowitz este foarte punctual. Are o barbă căruntă până mai jos de

---

[20] Paragraful complet: *Să păziți legile Mele. Să nu împreuni vite de două soiuri deosebite; să nu semeni în ogorul tău două feluri de seminţe; şi să nu porţi o haină ţesută din două feluri de fire.*

guler, ochelari cu lentile groase şi o cravată neagră înfiptă în pantaloni, a căror curea e la două laturi de palmă deasupra buricului. *Kippah* îi stă un pic într-o parte.

Dl. Berkowitz deschide valiza pe rotile marca American Tourister şi îşi scoate de acolo echipamentul: un microscop, un bidon cu o etichetă aproape ştearsă, pe care scrie „fulgi de legume” şi tot felul de alte instrumente ce seamănă cu trusa de cusut a mamei mele după ce a suferit mutații genetice. Le înşiră pe masa din sufragerie. Am impresia că am de-a face cu un expert criminalist de pe vremuri. De fapt, e un expert în garderobă în slujba lui Dumnezeu.

Îmi întinde un pliant cu informații despre *şaatnez.* Nu orice fibre amestecate sunt *şaatnez.* Hainele din poliester cu bumbac şi lycra amestecat cu elastic sunt în regulă. Problema e cu amestecul de lână şi in. Asta e combinația interzisă, aşa scrie în Deuteronomul 22:11 (singurul verset din Biblie în care se vorbeşte despre amestecul de fibre).

— După ce vă dați seama că îmbrăcămintea e *şaatnez*? îl întreb. Dl. Berkowitz spune că nu poți să ai încredere în etichete. De multe ori sunt inexacte.

— Trebuie să te uiți la fibre, ca să fii sigur. Toate fibrele arată într-un fel anume, dacă le pui la microscop, spune el.

Îmi face nişte desene: inul arată ca o bucată de bambus. Lâna arată ca nişte ceşti puse una peste

alta. Bumbacul arată ca nişte serpentine spiralate. Iar poliesterul este neted ca un pai.

Scot de prin dulapuri un maldăr de pulovere, iar dl. Berkowitz se pune pe treabă. Taie câteva fire dintr-un pulover negru en coeur şi le pune sub microscop.

— Să vedem dacă vă dați seama şi singur, îmi spune.

Mă apropii şi privesc prin microscop închizând un ochi.

— E poliester, zic.

— Nu. Mai uitați-vă. Ceştile puse una peste alta?... E lână.

Pare dezamăgit. E clar, nu se poate baza pe mine să duc mai departe tradiția *şaatnez.*

Dl. Berkowitz este blând, politicos, dar pare cu totul demoralizat. Iar cu clienți ca mine sigur n-are cum să înceapă să vadă viața în roz.

Acum îşi ia notițe pe o foaie care seamănă cu o fişă medicală. Mă informează că primul pulover e *kosher.* La fel şi următorul pe care i-l dau să-l analizeze.

— Ia uitați-vă, spune el invitându-mă la microscop.

— Lână?

— Nu. Bumbac.

La naiba!

Îmi aduc şi costumul de însurătoare. Îmi spune că aici s-ar putea să avem o problemă: de multe ori costumele de lână conțin şi ceva fire de bumbac

bine ascunse în ele, mai ales cele italieneşti, iar al meu e făcut în Italia.

Dl. Berkowitz scoate un instrument care seamănă cu o furculiță şi începe să înțepe costumul în mai multe locuri – la guler, la buzunare, la mâneci. Are un aer aproape feroce în timp ce face asta. Costumul acesta e singurul pe care-l am şi m-a costat o treime din salariu. Tehnica domnului Berkowitz îmi provoacă o uşoară nelinişte. Bine că nu-i Julie aici ca să vadă.

— Ăsta e *şaatnez?* întreb eu.

Trece un minut până îmi răspunde. E prea ocupat cu microscopul, care aproape că nu se mai zăreşte, acoperit de barba domnului Berkowitz.

— Tare mă tem că ăsta-i în, vine concluzia.

Presupusul vinovat este o bucată de căptuşeală albă ascunsă sub guler. Dl. Berkowitz freacă țesătura între degete.

— Mai bine o trimit la laborator, ca să fiu sigur, deşi sunt aproape convins că-i de in.

Îmi spune că ori îmi țin costumul în şifonier, ori îl duc la un croitor ca să mi-l „curețe" de in. De unde era atât de abătut, dl. Berkowitz pare acum plin de viață. E vădit uşurat.

— Uite asta-mi place! spune. Când ajut pe cineva să nu încalce vreuna din poruncile sfinte, simt că mă încarc de energie!

Strânge din pumn, cu un aer triumfător.

— Nu am luat niciodată droguri, dar îmi imaginez că ăsta trebuie să fie efectul.

Bucuria lui e molipsitoare. Pe moment, sunt la fel de încântat ca şi el, pe urmă îmi vine în minte problema care mă roade:

— E chiar aşa de important să nu amesteci lâna şi inul? întreb eu.

— Absolut.

— Nu cumva unele reguli din Biblie sunt mai importante decât celelalte?

— Nu. Toate-s la fel de importante.

Apoi face o pauză…

— Bine, nu e chiar aşa… *Să nu ucizi* e o regulă de bază. La fel e şi cu regula care interzice adulterul şi cea care-ți spune să nu te închini la idoli.

Dl. Berkowitz pare foarte frământat. Pe de o parte, toate regulile au aceeaşi sursă. Evreii ortodocşi respectă un număr de 613 precepte, puse cap la cap pentru prima dată în Evul Mediu de rabinul Maimonide, care s-a bazat pe primele cinci cărți ale Bibliei. Pe de altă parte, dl. Berkowitz e şi el de acord că e mai grav să omori pe cineva decât să porți un pulover care nu e *kosher.*

Înainte să plece, îi pun inevitabila întrebare: la ce bun regula asta? Ce importanță are pentru Dumnezeu dacă noi purtăm sau nu fibre amestecate? Răspunsul lui: nu ştim.

În schimb, există câteva teorii. Unele spun că sensul regulii a fost să-i obişnuiască pe vechii evrei să țină lucrurile separate, iar în felul ăsta să

fie mai puțin înclinați către endogamie. Unii văd aici o aluzie la jertfele lui Cain şi Abel – Cain i-a oferit în lui Dumnezeu iar Abel i-a dat oi. Unii cred că păgânii purtau cândva țesături amestecate de in şi lână, şi că evreii încercau să se diferențieze de ei prin orice mijloace.

Trăgând linie, putem spune, într-adevăr, că nu ştim.

— Asta e o regulă lăsată de la Dumnezeu. Trebuie să avem încredere în El. Dumnezeu e atotputernic, iar noi suntem ca nişte copii. Câteodată părinții fac nişte reguli pe care copiii nu le pot înțelege. Când îi spui unui copil să nu atingă focul, el nu înțelege de ce, dar e bine pentru el.

În iudaism, o lege biblică pentru care nu există explicații – şi sunt o mulțime din acestea – poartă numele de *ciuchim.* Asta e una dintre ele. Ideea e nu ai cum să ştii ce e important pe termen lung. Dumnezeu s-ar putea să vadă lucrurile la altă scară decât noi. De fapt, unii cred că e mai important să respecți regulile de neînțeles, fiindcă aşa arăți că eşti plin de râvnă în aplicarea poruncilor, că ai o credință puternică.

Ideea că trebuie să te supui unor legi fără nicio justificare rațională e un pic şocantă. Aproape toată viața m-am condus după principiul că trebuie să încerc să mă comport rațional în toate situațiile. Dar dacă trăieşti conform Bibliei, principiul nu mai este valabil. Va trebui să-mi obişnuiesc creierul cu un nou mod de funcționare.

Să nu pofteşti la ce e al altuia.

(Exodul 20:17)

Ziua 6. După o zi dedicată unor lucruri obscure, parcă mi s-a făcut dor de *Cele zece porunci.* Nimic mai potrivit, ca să revin la lucruri ceva mai convenționale.

Ținând cont că nu e zi în care să nu trec peste porunca „Să nu pofteşti la ce e al altuia”, hotărăsc să acord mai multă atenție acestei reguli. E ultima dintre cele zece porunci şi singura care reglementează stările mentale şi nu comportamentul. Probabil că e şi cel mai greu de respectat, mai ales în New York, în zilele noastre. În oraşul ăsta nu s-ar mişca nimic dacă n-ai pofti la ce are vecinul.

E abia ora două după-amiaza şi am deja o listă întreagă cu lucrurile la care am poftit, de când m-am trezit:

— Onorariul pe care-l primeşte Jonathan Safran Foer pentru o conferință (am auzit că ia cinşpe mii de dolari pe discurs);

— PDA-ul marca Treo 700;

— Calmul tipului de la magazinul de Biblii, care a spus că nu se teme de nimic pentru că-l are pe Dumnezeu în inimă;

— Curtea din față a casei de la marginea oraşului a prietenei mele Elizabeth;

— Să fiu la fel de celebru ca George Clooney, ca

să-mi permit şi eu să spun ce-mi trece prin minte, indiferent că e ceva inteligent sau o prostie;

— Să scriu un scenariu la fel de genial precum cel realizat în 1999 pentru filmul *Office Space.* (Una din fanteziile mele bizare e că mă întorc în anul 1997 având caseta filmului în buzunar, transcriu dialogurile şi apoi îi iau jobul lui Mike Judge).

În plus, de când am devenit tătic, simt că am trecut la un nivel superior de expunere la tentații. Acum râvnesc nu doar pentru mine, ci şi pentru fiul meu. Sub nicio formă nu-i voie să-l întreacă băiatul vecinului!

Iată un exemplu: numărul de cuvinte pe care le ştie Jasper. Mi-e simpatic puştiul, dar mă stresează foarte tare că nu-i în grafic la secțiunea „abilități de comunicare”. Sistemul lui de vorbire e compus în mare parte din opt tipuri de mormăieli, fiecare cu altă semnificație. Mă simt ca un etnograf care descifrează nuanțele de sens ale celor 23 de cuvinte folosite de eschimoşi ca să denumească zăpada. O mormăială de înălțime medie înseamnă „da”. Un sunet de tonalitate mai joasă înseamnă „nu”. Un chiot ascuțit, ca de maimuță, înseamnă „vino chiar acum!”. Jasper stă foarte bine la probele fizice – mersul pe jos, aruncarea mingii –, dar cuvintele – chestiile alea cu care eu mă ocup ca să-mi câştig pâinea –, lui nu i se par deloc interesante.

În schimb, prietena lui, Shayna – cu trei luni mai

mică – ştie deja cuvinte ca „elicopter” sau „birou”. Mai are un pic şi îşi face un blog. Aşa că râvnesc ca Jasper să aibă vocabularul Shaynei.

Pe scurt, consum foarte multă energie mentală încălcând această poruncă. Şi nici măcar n-am vorbit până acum de „poftă” în sensul sexual – caz în care ar fi trebuit să o trec în listă pe tipa cu şlapi mov pe care am văzut-o pe stradă. Sau pe femeia cu pantaloni Calvin Klein cu talie joasă. Sau… Dar o să mă întorc la subiectul ăsta, merită un capitol întreg.

Iată cum sună regula a zecea din decalog, în întregime: „Să nu pofteşti casa aproapelui tău; să nu pofteşti nevasta aproapelui tău, nici robul lui, nici roaba lui, nici boul lui, nici măgarul lui, nici vreun alt lucru, care este al aproapelui tău”.

Nu e nicio problemă să nu pofteşti la boul şi la măgarul aproapelui în societatea post-agrară a Manhattan-ului. Dar fraza „nici vreun alt lucru, care e al aproapelui tău” nu lasă loc de subterfugii. Acoperă cam tot ce ți-ai putea imagina.

Dar cum să faci să nu mai pofteşti la ce are celălalt?

Cuvântul „a pofti” e o traducere a cuvântului ebraic *hamad,* care înseamnă „a dori” sau „a vrea”. Există două şcoli de interpretare pe care le putem consulta pentru a vedea la ce se referă această regulă.

Unii exegeți spun că „a pofti”, în sine, nu e ceva interzis. Nu e întotdeauna rău să pofteşti la ceva.

E interzis doar să pofteşti la ce are vecinul. Aşa cum spunea un rabin, e bine că vrei să ai un Jaguar, dar n-ar trebui să-l invidiezi pe vecinul tău că are unul. Cu alte cuvinte, în măsura în care dorința ta te-ar putea împinge să-i faci rău vecinului, e un lucru rău.

Dar alții spun că oricum e rău dacă râvneşti să ai un Jaguar, indiferent dacă e al vecinului sau e cel de la reprezentanță. Un interes moderat pentru maşini este în regulă. Să râvneşti să ai un Jaguar înseamnă de fapt să doreşti peste măsură să-l ai, să fii abătut de la cele sfinte de dorințele pământeşti, să uiți să fii recunoscător Domnului pentru binefacerile sale. Înseamnă să cazi victimă publicității, principalul obstacol în calea aplicării celei de-a zecea porunci.

Până la urmă, cel mai sigur e să mă păzesc de amândouă felurile de râvnire.

Julie nu e de acord cu una dintre strategiile mele – i-am cerut să-mi cenzureze ziarele şi revistele, decupând reclamele pentru iPod-uri, vacanțe în Jamaica şi altele de genul ăsta. Neavând altă soluție, m-am văzut nevoit să răsfoiesc presa cu țârâita.

De fapt, nu e aşa o mare provocare pentru mine să nu mai poftesc la produsele pentru care se face publicitate. Adevărata mea slăbiciune este invidia. Faptul că mă tot compar cu cei din domeniul meu de activitate. Uneori mă întreb dacă mă descurc mai bine decât fostul prieten al lui Julie, care a

inventat o mini lampă pe care poți să o pui deasupra cărții ca să citeşti şi noaptea. A apărut pe coperta catalogului Levenger – soacră-mea îmi aminteşte lucrul ăsta mereu.

Când nu e fostul prieten, e altcineva. N-o să pot niciodată să-mi scot din cap genul ăsta de râvnire. Dacă prin nu ştiu ce întorsătură ciudată a sorții sau printr-o eroare contabilă aş ajunge să primesc onorarii la nivelul lui J.S. Foer, aş începe imediat să poftesc la onorariile pe care le primeşte Madeleine Albright. Biblia are dreptate. Invidia este o emoție inutilă, care-mi consumă timpul şi care mă roade pe dinăuntru. Ar trebui să mă concentrez pe familia mea – şi, de acum înainte, asupra lui Dumnezeu.

Evident, nu e uşor să faci o emoție să dispară. Toată lumea e de acord că e imposibil să ne controlăm pasiunile. Aşa cum spunea Woody Allen când s-a aflat de legătura lui cu Soon-Yi Previn, „Inimii nu poți să-i porunceşti”. Nu pot pur şi simplu să pun punct anumitor dorințe, am nevoie să înțeleg diferit lucrurile. Aşa că îi consult pe cei din comitetul meu de experți spirituali.

Una din metodele recomandate este să-ți spui că lucrul la care râvneşti – maşina / serviciul / casa / onorariul de conferințe / măgarul vecinului – îți depăşeşte posibilitățile. Un rabin din Evul Mediu – Abraham ibn Ezra – se foloseşte de următorul exemplu (aici vorbeşte despre râvnire în sens sexual, dar exemplul poate fi înțeles la modul

general): atunci când vezi o femeie frumoasă şi ştii că e măritată cu alt bărbat, nu-ți rămâne altceva de făcut decât să o pui în aceeaşi categorie cu mama ta. Pentru tine e tabu. Să te gândeşti la ea ca la un posibil partener sexual ar trebui să-ți provoace o reacție de repulsie, să ți se pară ceva de neimaginat, asta dacă nu cumva eşti un pervers sau ai citit prea mult Freud. Sau gândeşte-te la acea femeie aşa cum se gândeşte un țăran la o prințesă. Arată bine, e drept, dar nu e de nasul tău, ar trebui să o admiri la modul abstract, nu să o priveşti la modul libidinos.

Exact metoda asta vreau să o încerc în cazul onorariilor pe care le primeşte J.S. Foer pentru conferințe. Nu sunt de nasul meu, îmi spun. Strategia funcționează exact pe dos în raport cu ambiția de tipul „dacă vrei cu adevărat, poți”, dar probabil că e mai bună pentru sănătatea mea mintală.

De fapt, am o strategie mai la îndemână: dacă îți concentrezi toată atenția pe respectarea regulilor din Biblie, nici nu mai ai timp pentru râvnit. Nu prea mult, în orice caz. Eşti pur şi simplu prea ocupat. Cu câteva săptămâni în urmă, dacă m-aş fi apucat să fac o listă cu lucrurile pe care le râvneam într-o zi, mi-ar fi trebuit o sută şi ceva de pagini. Acum am redus lista la o jumătate de pagină. E un progres, zic eu.

Să vă bucurați înaintea Domnului, Dumnezeului

vostru, şapte zile[21].

(Leviticul, 23:40)

Ziua a şaptea. A trecut o săptămână. Starea mea spirituală: sunt încă agnostic. Starea bărbii: creşte în dezordine şi am mâncărimi – am şi nişte petece de piele fără păr care arată precum cercurile lăsate de OZN-uri în culturile de cereale. Starea dulapului: am dat la schimb tricourile pe care le purtam pentru pantaloni kaki din pânză de cort şi cămăşi Oxford, fiindcă m-am gândit că aş arăta mai cuviincios, îmbrăcat cu ele. Starea emoţională: mă simt secătuit.

Încă nu sunt învăţat cu noul stil de viaţă. Verific de două ori înainte să spun sau să fac ceva. Am observat că am început să vorbesc mai lent, de parcă aş vorbi engleza ca pe o limbă străină. Asta din cauză c-am ajuns să cântăresc în minte fiecare cuvânt pe care vreau să-l pronunţ. Nu cumva spun o minciună? Nu cumva sunt lăudăros? Asta-i înjurătură? Asta-i bârfă? Dar dacă exagerez?... Oare îmi dă voie Biblia să spun „Prietenul meu Mark lucrează pentru *Esquire* de o sută de ani” (când de fapt lucrează acolo doar de 17 ani)? Cenzurez aproximativ 20 la sută din toate propoziţiile înainte să-mi iasă din gură. Regulile

---

[21] Paragraful complet: *în ziua întâi să luaţi poame din pomii cei frumoşi, ramuri de finici, ramuri de copaci stufoşi şi de sălcii de râu, şi să vă bucuraţi înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, şapte zile.*

biblice referitor la limbaj sunt foarte stricte.

Citesc o grămadă de cărți de religie în acelaşi timp, încercând cu disperare să descâlcesc o problemă sau alta. Lista mea de lectură creşte cu fiecare zi ce trece. Fiecare carte face trimitere la alte trei pe care simt că trebuie să le citesc neapărat. E ca şi cum te-ai lupta cu o serie de ferestre publicitare care-ți sar în ochi la fiecare click.

În acelaşi timp, citesc şi Biblia pe care o iau cu mine peste tot unde mă duc. Avea dreptate vânzătorul de la magazinul de Biblii – era bine să cumpăr şi ediția de camuflaj, cu coperți ca de revistă de adolescenți. Când citesc Scripturile în metrou, pot să simt ostilitatea navetiştilor nereligioşi. Se uită la mine cu fălcile încordate şi buzele strânse, de parcă se aşteaptă ca dintr-un moment în altul să sar la ei şi să-i botez cu forța.

Pe lângă Biblie, port cu mine şi un exemplar scos la imprimantă al listei de reguli, peste care mă uit foarte des. La început am plănuit să acord atenție egală tuturor regulilor, în fiecare zi. Asta s-a dovedit imposibil. E ca şi cum ai jongla cu şapte sute şi ceva de bile simultan.

Creierul nu poate coordona atâta efort. Simțeam că mă risipesc în prea multe direcții.

Aşa că mi-am revizuit planul: voi continua să încerc să respect toate regulile, simultan. Dar voi dedica câte o zi studierii unei reguli anume, concentrându-mi mare parte din energie în acest

scop, frecându-le pe toate celelalte în subsidiar.

Cum să aleg timpul cel mai potrivit pentru fiecare regulă? Nu mă bazez pe nimic sigur. Voi merge acolo unde mă poartă spiritul. Îmi imaginez că vor intra în joc tot felul de factori: suişurile şi coborâşurile vieții, cheful de moment, resursele disponibile, serviciul (lucrez pentru revista *Esquire* şi ştiu că asta mă va constrânge să meditez asupra celei de-a zecea porunci – cea despre poftele sexuale). Unul din criterii va fi varietatea. Vreau să alternez regulile arhicunoscute cu cele obscure, fizicul cu mentalul, ce e greu cu ce e uşor. Am nevoie de varietate. N-o să rezist o lună întreagă cu cele 45 de reguli care vorbesc despre idolatrie.

Înțelepciunea e cu cei smeriți[22].

(Proverbe 11:2)

Ziua 11. Am de gând să fac câteva călătorii cu temă biblică în acest an. Voi începe de azi: teritoriul amish. Cred că reprezintă un bun punct de plecare. Nu doar fiindcă există o anumită legătură între amish şi evreii hasidici – îți dai seama de la prima ochire că-şi duc viața după canonul Bibliei –, dar sunt interesanți şi în alt sens: urmează cu rigurozitate atât regulile din Vechiul, cât şi din Noul Testament. De pildă:

---

[22] Paragraful complet: *Când vine mândria, vine şi ruşinea; dar înțelepciunea este cu cei smeriți.*

— Părul lor facial, pentru care sunt faimoşi, e rezultatul interdicției de a-ți rade barba, prezentă în Vechiul Testament. (Cei din amish îşi mai rad mustața, ocazional, fiindcă avea conotații militare).

— Refuză să se lase fotografiați şi să facă fotografii, ca să nu încalce cea de-a doua poruncă, tot din Vechiul Testament: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo înfățişare a lucrurilor care sunt sus în ceruri, sau jos pe pământ, sau în apele mai de jos decât pământul. Să nu te închini înaintea lor şi să nu le slujeşti”[23]. Iată de ce, dacă dai click pe vreun site amish, o *să* vezi o mulțime de poze cu cefele lor. (Da, amish au site-uri pe internet, n-ai decât să râzi cât vrei. E bine de ştiut, totuşi: cei din amish nu-şi fac ei siguri site-urile. Sunt construite de alții, cu scopul de a face reclamă la produsele lor de tâmplărie şi la cuverturi).

— Femeile amish poartă bonete, respectând astfel versetul 11:5 din prima epistolă către Corinteni, din Noul Testament, care spune că femeile trebuie să-şi acopere capul atunci când se roagă.

— Cei din amish urmează un ritual de spălare a picioarelor aşa cum e descris în Evanghelia după Ioan 13:14-15, care spune: „Deci, dacă Eu, Domnul şi Învățătorul vostru, v-am spălat picioarele, şi voi sunteți datori să vă spălați

[23] Exodul 20:4-5.

picioarele unii altora. Pentru că Eu v-am dat o pildă...”

Viața după canoanele biblice, aşa cum e ea văzută de comunitatea amish, e strâns legată de ceea ce ei numesc *Ordnung* – tradițiile apărute din secolul al XVI-lea, de pe vremea când amish trăiau în Elveția. *Ordnung* cuprinde indicații despre cum să te îmbraci şi interdicția asupra electricității.

Am închiriat o maşină, împreună cu Julie, şi am pornit spre Lancaster County, Pennsylvania. Chiar dacă nu e mare fan al proiectului meu, Julie şi-a dat seama că ar putea profita totuşi de călătoriile mele. Locul în care trebuie să ajungem se cheamă *Smucker's Farm Guest House*[24]. E unul din puținele moteluri deținute şi conduse de o familie amish. La cele mai multe moteluri din zonă, legătura cu comunitatea amish e doar chestie de reclamă. Motelul ăsta, în schimb, e autentic amish.

Ne aşteaptă patru ore de mers cu maşina. Apropo, vă spun cu mândrie că atunci când am trecut prin oraşul Intercourse, Pennsylvania, n-am simțit deloc nevoia să fac glume cu subînțeles, ceea ce pentru mine e o adevărată victorie morală.

Am tras maşina pe alee şi primul lucru pe care-l văd este o femeie amish în echipament complet – bonetă albă, fustă albastră până la călcâie – mânuind un aspirator de frunze cu benzină. Nu e

---

24 În traducere: *Casa de oaspeți de la ferma lui Smucker.*

chiar imaginea pe care mă aşteptam să o văd. E drept, nu ține în mână un iPod, dar totuşi... Stereotipurile mele despre cei din comunitatea amish primesc o lovitură grea încă din primul moment.

Femeia, pe nume Anna, ne conduce la tatăl ei, Amos, proprietarul motelului. Amos Smucker este un bărbat înalt, slab, cu umerii căzuți. E îmbrăcat conform aşteptărilor: bretele negre, pălărie de paie, pantalon cu o curea trecută pe deasupra buricului. Are părul alb ca neaua, tuns aşa cum îl poartă cei din comunitatea amish: în stil ceaun, cu o tăietură care se curbează uşor pe deasupra urechilor, apoi coboară, lăsând părul doar un pic mai lung la spate.

Mă prezint. Înclină capul, îmi dă un „Bună ziua" pe care-l auzim doar noi doi şi iese afară din încăpere.

Amos vorbeşte rar, pronunțând cu grijă cuvintele, de parcă are dreptul la doar câteva zeci de propoziții în tot weekendul, şi pe care nu vrea să le risipească din prima. Am citit mai târziu într-o carte amish, *Rules of a Godly Life*[25], că „ar trebui să vorbeşti chibzuit, rar, şi să spui doar adevărul". Adoptând minimalismul, Amos a ajuns expert în respectarea acelor reguli ale vorbirii care mie îmi dau atâta bătaie de cap.

Îi spun lui Amos că mi-ar plăcea să discut cu el

---

[25] Reguli pentru o viață pioasă.

despre amish. Acceptă cu multă amabilitate. Probabil că s-a săturat până în gât să răspundă la aceleaşi întrebări plictisitoare puse de străinii curioşi. Mi-am promis mie însumi să nu aduc vorba nici despre *Witness*[26] şi nici despre filmul acela cu un jucător de bowling amish care avea o singură mână.

Ne aşezăm în bucătăria lui Amos – e foarte austeră, bineînțeles, cu o masă de lemn pe care stă un clasor cu titlul „Jurnalul vremurilor de altădată: familia Smucker”.

— De când e familia dumneavoastră prin părțile astea? îl întreb.

— Strămoşul meu, Christian Smucker, a venit din Elveția în secolul al XVIII-lea.

În caz că v-ați şi gândit la asta – e adevărat, Amos este un văr îndepărtat al fabricantului de gem de căpşuni Smuckers, deşi această ramură a familiei nu mai e amish.

— Câți frați şi câte surori aveți?

— Am fost şaptesprezece la părinți, zice Amos.

— Şaptesprezece?

Dă din cap.

— Şi al câtelea din ei sunteți?

— Cel mai mic, răspunde Amos. După ce m-a născut, maică-mea a spus: „Gata, am terminat.

---

[26] Film regizat de Peter Wier, cu Harrison Ford şi Kelly McGillis în rolurile principale. Filmul spune povestea unui copil din comunitatea amish care a fost martor la o crimă.

Am făcut câți mi-au trebuit”.

Asta-i o glumă? Aşa se pare. Amos îşi permite o mică fărâmă de zâmbet.

Îi explic lui Amos de la ce a pornit proiectul meu. Se uită fix deasupra umărului meu stâng, fără să spună un cuvânt. Nicio reacție. În scurta mea vizită, mi s-a părut că amish-ii nu prea se dau în vânt să discute probleme de teologie. Sau cel puțin nu în limba engleză, sau poate nu cu mine. Mai bine să abordez doar probleme practice.

— Mai lucrați şi-n prezent?

— Mai demult am avut o fermă producătoare de lapte, dar nu prea mă mai ocup de ea. Nu m-am lăsat de muncă. S-a lăsat ea de mine.

Cred că Amos a mai făcut o glumă! Poate că în comunitatea amish există o tradiție a glumelor seci.

— Cam care vă e programul zilnic?

— Mă culc pe la opt jumate, mă trezesc la patru jumate. Nu pot dormi după ora cinci. După o viață întreagă de muncă la ferma de lapte, aşa e programat computeru’, n-am ce-i face.

Interesantă metaforă pentru cineva care nu are nici măcar electricitate, îmi spun eu în sinea mea. Amos bate toba cu degetele pe masă. Are nişte mâini formidabile. Noduroase, dar totuşi elegante, cu degetul mare curbat ca o trestie de zahăr înspre încheietura mâinii.

Stăm fără să mai spunem vreun cuvânt.

În sfârşit, Julie îl întreabă dacă n-ar vrea să ne

arate proprietatea. El încuviințează cu o mişcare a capului. Ajungem mai întâi la garaj. Amos are trei trăsuri negre, toate aliniate la perete, cu triunghiuri fluorescente îndreptate către intrare. Fiica sa, Anna, lustruia triunghiul trăsurii din mijloc.

Garajul dă în grajd, unde Amos îşi ține caii. Are doi cai – sunt frumoşi, de culoarea ciocolatei amărui şi dau din copite când îl recunosc pe Amos.

— Mai demult ăştia erau cai de curse, spune Amos mângâindu-l pe unul dintre ei. 90 dintre caii pe care îi au cei din comunitatea amish au fost cândva cai de curse.

E singura dată în tot weekendul când Amos aproape că mi-a dat impresia că e *mândru.* Smerenia este virtutea centrală a stilului de viață amish, şi e unul din cele mai frumoase lucruri, în ceea ce priveşte comunitatea. Dacă e să fii mândru de ceva, părerea mea e că-ntr-adevăr, caii ăştia frumoşi reprezintă o alegere bună.

Amos ne spune că a crescut în această casă.

— Cam ce fel de copilărie ați avut?

— Eram săraci. Mâncam mult cozonac.

— Aha.

— N-aveam pâine, aşa că primeam doar cozonac.

De data asta nu şi-a putut reprima un început de zâmbet în colțul gurii. Asta era clar o glumă.

Întorşi în bucătărie, îl întreb câți copii a avut. A crescut şapte, cu toții încă sunt amish, mulți

dintre ei locuiesc în aceeaşi zonă sau chiar peste drum. Înainte să vin aici, am citit că populația amish din America – numărând acum aproape 220.000 de oameni – s-a dublat în ultimii 20 de ani. În niciun caz nu-s pe cale de dispariție.

— Se întâmplă să mai treacă unii la credința amish?

— Foarte puțini. Amos face o pauză, apoi continuă: să-ți spun un banc cu amish?

— Sigur că da.

Asta-i culmea. De multă vreme cei din amish sunt ținta predilectă a bancurilor uşurele. Era să nu pornesc la drum în weekendul ăsta de teamă să nu cad într-o capcană[27] amish. Aşa că va fi o plăcere să aud o glumă cu amish chiar din gura unui amish.

— Ce pățeşte un bărbat mennonit care se însoară cu o femeie amish?

Nu ştiam nici eu, nici Julie.

— Nevastă-sa îl lasă fără curent la mansardă.

Izbucnim în râs. Nu e o glumă ca-n Seinfeld, dar e totuşi una memorabilă; gândiți-vă în ce mediu rigid a trăit întotdeauna Amos.

— Bum-budum-pam, face Julie.

Mă întreb dacă Amos înțelege aluzia ei la sunetul de țambal sau dacă nu cumva crede că scoate sunete ciudate.

---

[27] *Trap,* înseamnă „capcană” dar este şi denumirea celebrelor trăsuri amish. Autorul dă un exemplu de glumă „uşoară”.

Încerc să-l aduc din nou pe terenul spiritualității, spunându-i că *Amos* este unul din capitolele mele preferate din Biblie. Din nou, nu spune niciun cuvânt. Pentru mai mult de treizeci de secunde.

— Știți să cântați *Amazing Grace*? mă întreabă, până la urmă.

Încuviințăm.

— Atunci, dați-mi o mână de ajutor.

Amos scoate o muzicuță din buzunar, trage aer în piept şi începe să cânte, iar ceea ce a urmat a fost cea mai neobişnuită interpretare a imnului pe care am auzit-o vreodată. Smucea de muzicuța aia în fel şi chip, bătea din palme, scotea sunete şi când trăgea aerul în piept şi când îl expira.

Julie şi cu mine am cam încurcat versurile pe la mijloc, dar am finalizat în forță: „Cândva eram pierdut, dar acum m-am regăsit. Eram orb, dar acum pot să văd”[28].

— Cântați la biserică? îl întreb la urmă.

— Nu. La noi nu se cântă la instrumente, spune. Putem da în păcatul mândriei. Încep să-ți vină idei ciudate. Ajungi să te dai mare ce bine ştii să cânți.

Arătă spre muzicuță:

— La chestia asta cânt numai acasă, spune Amos, şi apoi tace câteva clipe. Bine, eu ar cam trebui să mă pun pe treabă. Vedeți că masa de seară e la cinci jumate.

---

[28] *I once was lost, but now am found. Was blind, but now I see.*

Şi cu aceste cuvinte, Amos o ia din loc spre bucătărie.

Eu şi Julie ne-am dus la un restaurant ieftin, gen capcană-pentru-turişti, care servea legume înecate în unt topit şi plăcintă cu melasă. Pe drum, iarăşi dăm cu ochii de un lucru surprinzător, cam ca şi în cazul aspiratorului de frunze: o adolescentă amish care se dă cu rolele pe şosea, fără nicio grijă, cu mâinile împreunate la spate.

Am aflat ceva mai târziu că unii amish sunt de acord cu datul pe role. Cauciucurile sunt interzise, aşa că nici nu se pune problema să folosească bicicletele. Rolele au însă roțile din plastic. De asemenea, deşi electricitatea este interzisă, uneltele care funcționează cu baterii, cele cu energie solară sau pe gaz sunt considerate uneori ca fiind în regulă. Tot aşa şi aspiratorul de frunze.

Nu poți împiedica religia să evolueze – asta e lecția pe care am învățat-o în sfârşitul de săptămână petrecut pe meleagurile amish. Chiar şi aici, unde obiceiurile şi portul se presupune că au rămas neschimbate din secolul al XVII-lea încoace, oamenii tot au găsit portițe pentru schimbări. Iar asta mă pune pe gânduri, în ceea ce priveşte propria mea căutare a adevărurilor biblice din alte vremuri. Chiar voi putea să răzuiesc de pe ele toate sedimentele acumulate de-a lungul atâtor veacuri de tradiție?

Înainte să ajungem la restaurant, Julie şi cu mine zărim adunate la un loc în jur de treizeci de

trăsuri amish. Tragem pe dreapta ca să vedem despre ce e vorba. Am nimerit în toiul unui meci de baseball al comunității amish. Amos ne-a spus că mulți oameni din această confesiune – inclusiv el – nu sunt de acord cu sporturile de competiție.

Însă în fața noastră sunt optsprezece puştani care se joacă. Au mânecile sumese, tricourile şi bretelele negre de transpirație. Julie şi cu mine rămânem destul de mult timp uitându-ne la ei. Băieții sunt buni, dar ceva pare ciudat, în jocul lor. După câteva minute, îmi dau seama de ce: se joacă în linişte. Nu se aud înjurături, nici încurajări de pe margine, de la părinții care asistă şi ei la spectacol. E o tăcere aproape desăvârşită, cu excepția sunetelor scoase, când şi când, de minge atunci când este lovită. E straniu, o pace ca din altă lume. Şi e foarte frumos.

Nu vă înțepeniți grumazul, ca părinții voştri; dați mâna Domnului, veniți la sfântul Lui locaş, pe care l-a sfințit pe vecie, şi slujiți Domnului, Dumnezeului vostru[29]*.*

(Cronici 2, 30:8)

Ziua a 13-a. Înapoi în New York, înapoi la canoanele biblice. Trăiesc după Biblie, iar asta-mi ocupă tot timpul. Mai ales dimineața sunt ocupat.

---

[29] Paragraful biblic continuă astfel*: ...pentru ca mânia Lui aprinsa să se poată abate de la voi.*

Trebuie să-mi pun ciucurii. Să-mi spun rugăciunile. Să-mi leg câte o copie xerox a celor zece porunci pe frunte şi pe mână, conform versetului 13:9 din Exodul (voi reveni asupra acestui subiect). Restul zilei e ocupat cu studiul Bibliei, cu rugăciunea de la amiază, cu câte o faptă bună, cumpărături biblice (azi vreau să-mi iau un baston de lemn), câteva ore sunt dedicate lucrului pentru *Esquire,* apoi urmează masa de seară, pe care o iau aşa cum spune Sfânta Scriptură, şi rugăciunile de seară.

Să nu uit de comitetul meu de experți spirituali. Încerc să mă întâlnesc sau să discut în fiecare zi măcar cu unul dintre sfătuitorii mei. Azi am două întâlniri de acest fel. Mai întâi, micul dejun cu prietenul meu, Roger Bennett.

Roger a locuit în Liverpool şi încheie orice propoziție cu *rock on*[30]. Are vreo opt locuri de muncă – e scriitor, producător de documentare, şef de fundație şi aşa mai departe –, iar majoritatea n-au nici în clin, nici în mânecă cu religia.

Pe Roger nu l-a deranjat că am întârziat zece minute din cauza ritualurilor mele matinale. Are ceva să-mi spună:

— Te-ai apucat să studiezi chestia asta de parcă ar fi vorba de maeştrii sumo japonezi, îmi zice el.

---

[30] Semnul „rock on” se face cu două degete ridicate - indexul şi degetul mic —, cu celelelalte strânse; este o formă de salut printre rockeri ori e folosit pentru a spune despre ceva că e *cool.*

Îți tot spui, „Doar n-o să ajung şi eu unul. O să păstrez distanța”.

Încerc să-i spun că nu-s de acord. Roger continuă.

— Te ocupi de chestii explozive. Tipi mult mai deştepți ca tine şi-au dedicat viața ca să studieze asemenea lucruri. Aşa că trebuie să fii de acord că până la sfârşitul acestui an biblic s-ar putea să te schimbi în profunzime.

Poate că are dreptate. Iar asta mă sperie. Nu suport neprevăzutul. Îmi place să dețin controlul în orice privință. De exemplu, asupra propriilor emoții. Dacă mă uit la un filmuleț de dragoste şi simt cum mi se adună lacrimile în colțul ochilor, îmi spun ceva de genul: „Fii atent, trebuie să fie un microfon pe undeva în dreptul capului lui Audrey Hepburn; uită-te după umbra pe care o face”, iar asta mă scoate imediat din atmosfera filmului şi-mi redobândesc stăpânirea de sine. De asemenea, pierd foarte mult timp încercând să-mi controlez starea de sănătate, în primul rând din cauza unei obsesii față de microbi. Reprezint un caz uşor de tulburare obsesiv-compulsivă (o boală care a cam ajuns la modă, mă tem, din cauza lui Larry David şi a altora ca el). Dulăpiorul meu cu medicamente e plin în orice moment cu sticluțe de gel dezinfectant. N-am atins vreo bară de susținere din metrou cu mâinile goale de vreo zece ani – de regulă mă înfig sănătos în podeaua metroului, cu picioarele depărtate şi mă prefac că sunt un *surfer*.

Problema e că religia cere, în esență, să renunți la autocontrol şi să fii deschis la o schimbare radicală. Ce bine ar fi să-mi pot pune toate cunoştințele laice într-un depozit de bagaje şi să le iau de acolo peste un an…

După micul dejun cu Roger, iau metroul spre centru unde, într-un mic restaurant, mă întâlnesc pentru masa de prânz cu rabinul Andy Bachman, din Brooklyn. Astăzi e zi cu normă întreagă în ceea ce priveşte discuțiile cu mentorii. Cu Andy e foarte uşor să comunici. A crescut şi el într-o familie fără orientări religioase, diferența fiind că ai lui sunt din Wisconsin (unde, apropo, evreilor li se spune „aleşii congelați”). A fost atras către credință în momentul când a văzut o frumoasă ediție a Talmudului. Are 42 de ani, un aer tineresc, şi insistă să-i spun Andy, ceea ce mi se pare cam nerespectuos, dar încerc.

— Cum merge treaba? mă întreabă Andy.

Îi povestesc lui Andy despre dl. Berkowitz şi despre inspecția fibrelor amestecate.

— Am fost de-a dreptul fascinat, zic.

Mult prea fascinat, de fapt. Mă cunosc bine: m-au atras întotdeauna chestiile ciudate. În ultima mea carte, despre Enciclopedie, m-am referit de şapte ori la fetişul filosofului Rene Descartes pentru femeile cu strabism, ceea ce cred (şi sper) că e un record.

— Mă tem că o să ajung să pierd un an de zile cu părțile ciudate ale Bibliei şi o să neglijez părțile

importante despre bunătate şi dreptate, spun eu.

Andy se gândeşte jumătate de minut. Soarbe din ceaşca de cafea.

— Sfatul meu este să nu-i neglijezi pe profeți.

Profeții, îmi explică, sunt douăzeci de bărbați şi femei extraordinare din Biblia ebraică. Ei intră în scenă la câteva sute de ani după epoca lui Moise. Israeliții trăiau deja în Tărâmul Făgăduit, dar de țara lor se alesese praful. În rândurile lor domnea corupția şi lenea. Îi asupreau pe săraci la fel ca foştii lor stăpâni din Egipt. Profeții erau un fel de Martin Luther King ai acelor vremuri, criticând aspru sistemul ticăloşit. Nu e doar o coincidență că lui Martin Luther King îi plăcea să citeze din profeți – inclusiv uimitoarele cuvinte ale lui Amos: „Ci dreptatea să curgă ca o apă curgătoare, şi neprihănirea ca un râu care nu seacă niciodată!”.

— Prin tot ce faci, încearcă să te ridici la înălțimea standardelor morale ale profeților, îmi spune Andy. Adu-ți aminte ce a spus Mica: nu sacrificiile de animale sunt importante. Important e „să fii drept. Să faci milostenii. Şi să te arăți smerit în fața Domnului, Dumnezeului tău.”

…i-a dat zeciuială din toate.

(Geneza 14: 20)

Ziua a paisprezecea. Andy are dreptate, bineînțeles. Trebuie să fiu mai exigent în privința moralității. Trebuie să fac ceva care să fie pe placul

profeților. A doua zi, dis de dimineață, răsfoiesc lista mea de reguli şi o descopăr pe cea mai potrivită la pagina 28: să dai zece procente din venituri.

— O să plătesc *zeciuială,* o anunț pe Julie la micul dejun.

Are un aer neliniştit. De regulă, e mult mai darnică decât mine. Se dă în vânt după organizațiile acelea de caritate care-ți trimit formulare cu personaje de desene animate lângă adresa de expeditor şi cu câte o broşurică despre cancer menită să te atingă la coarda sensibilă. De fiecare dată îi spun că asta se cheamă şantaj emoțional. Se face că n-aude şi le trimite câte un cec.

Dar zece procente e mult chiar şi pentru Julie, în primul rând fiindcă-l avem pe Jasper şi în curând, sper, vom mai avea un copil. Mă întreabă dacă n-aş putea să consider cele zece procente plătite agentului literar drept *zeciuală.* Glumeşte doar pe jumătate.

Din păcate, nu văd cum ar putea cineva să considere că membrii organizației *Internațional Creative Management* ar putea face parte din categoria celor săraci (mai ales că agenții şi-au ridicat comisionul la 15 la sută, cu câțiva ani în urmă).

— Ai putea măcar să calculezi zeciuiala după plata impozitelor? mă întreabă.

În acea seară, sun la cei din comisia mea

spirituală ca să-i întreb. Dau de Elton Richards, „pastorul în timpul liber”.

— Nu trebuie s-o iei ad litteram, spune Elton. Donează şi tu cât îţi dă mâna. Mai târziu, poţi dona un pic mai mult. Donaţia asta e o formă de sacrificiu.

Mă apuc să studiez Biblia ca să înţeleg mai bine despre ce e vorba. Se pare că pe vremea vechiului Israel – înainte să fie cucerit de romani – nimeni nu plătea impozit, propriu-zis. Zeciuiala *ţinea loc* de impozite. Iar sistemul de zeciuială era la fel de complicat ca şi sistemul de impozitare din zilele noastre. Trebuia să dai câte o parte preoţilor, apoi templelor, celor care le administrau, săracilor, văduvelor şi orfanilor. Aşa că presupun că e în regulă să socotesc zeciuiala după plata impozitelor.

Calculez zece la sută din salariul meu. Nu e o cifră uriaşă – dar tocmai asta e problema. Dacă aş câştiga zece milioane de dolari pe an şi ar trebui să dau un milion, mi-ar fi mai uşor.

În noaptea aceea, stau trei ore pe un site care se cheamă *Charity Navigator.* E un fel de ghid complet al tuturor organizaţiilor de ajutorare. (Chiar şi asta mă face să râvnesc la bunul aproapelui – am găsit acolo o listă cu veniturile celor care conduc aceste organizaţii, şi unii câştigă peste 500.000 de dolari pe an).

Mă hotărăsc asupra câtorva organizaţii – *Feed the Children* şi *Save Darfur* sunt printre ele – şi

donez în jur de 2 la sută din venituri. Atât îmi permit, pe moment.

Atunci când sosesc e-mailurile de confirmare a donației, trăiesc un sentiment de bine. În filmul *Chariots of Fire*[31] există o replică obsedantă. E rostită de Eric Liddell, cel mai religios alergător, care atunci când îşi făcea sprinturile avea întotdeauna o Biblie la el. Spunea: „Atunci când alerg, simt în mine plăcerea lui Dumnezeu”. S-ar putea să fi simțit şi eu plăcerea lui Dumnezeu, făcând donații. Ştiu: sunt agnostic. Şi totuşi – am simțit plăcerea Lui. E ca un val de căldură care porneşte de la ceafă şi se răspândeşte în sus, în toată cutia craniană. Simt că fac un lucru pe care trebuia să-l fac de când mă ştiu.

Pe de altă parte, la fel ca la un sprint de mare viteză, plăcerea e amestecată cu suferință. Tocmai mi-am amputat 2 la sută din salariu, şi urmează alte 8 procente. În condițiile astea, am ales să-mi interpretez comportamentul în felul următor: dacă n-ar fi existat Biblia, nici eu n-aş fi început un an biblic. N-aveam cum să mai scriu cartea asta. În consecință, n-aş fi câştigat nici banii din drepturile de autor. Aşa că e chiar corect să donez zece procente oamenilor lui Dumnezeu. Este comisionul cel mai corect de pe fața Pământului.

Cine cruță nuiaua, urăşte pe fiul său, dar cine-l

---

[31] Film din 1981, regizat de Hugh Hudson.

iubeşte, îl pedepseşte îndată.

(Proverbe 13:24)

Ziua 23. Aşa cum am menționat, unul din motivele care m-au făcut să dau formă acestui experiment a fost faptul că am devenit de curând tată. Deseori îmi fac griji în privința educației morale a fiului meu. N-am de gând să-l las să se afunde în această mocirlă a relativismului moral. Relativismul nu-mi inspiră încredere. Aşa am fost crescut şi, deşi n-am comis nicio infracțiune gravă, până acum, tot mi se pare periculos. Mai ales în vremurile din ziua de azi. Peste câțiva ani, Jasper s-ar putea să se logheze pe site-uri cu satanişti sau să-şi comande OxyContin dintr-o farmacie din altă țară.

Aşa că vreau să-i insuflu fiului meu nişte principii morale de neclintit, nişte principii cu valoare absolută. Ar fi atât de rău, oare, să trăiască respectând *cele zece porunci*? Nici vorbă. Dar cum să-l determin să o facă?

În dimineața asta, mi-este mai clar ca oricând că am nevoie de ajutor. Sunt extenuat, o consecință directă a faptului că sunt părintele cel mai lipsit de autoritate din America.

Jasper s-a trezit pe la 2 dimineața, aşa că l-am lăsat să se suie în pat lângă noi – o primă dovadă de slăbiciune din partea mea. În loc de somn, puştiul şi-a găsit un nou teren de joacă. Doar un exemplu: îmi apuca masca de noapte, o trăgea cât

îi permitea elasticul – vreo şaizeci de centimetri – şi apoi îi dădea drumul. Masca mă plesnea peste față, cu o forță nebănuită, făcându-mi ochii să lăcrimeze. (Notă: contrar a ceea ce ați putea crede, masca mea de noapte nu încalcă interdicția biblică de a purta haine femeieşti. Am primit-o într-o cutie care avea pe ambalaj fotografia unui tip foarte masculin şi odihnit, care dormea lângă o femeie atractivă.)

I-am spus lui Jasper să înceteze, dar tonul meu a fost la fel de amenințător precum cel al bunicuței când spune poveşti. Nu l-a oprit nici măcar pentru o secundă.

Ce fac eu e probabil contrar învățăturii biblice. În cel mai bun caz, indulgența mea este o încălcare a Proverbelor. Acest capitol din Biblie conține o colecție de precepte atribuite regelui Solomon, şi sunt cât se poate de clare: copiii trebuie disciplinați. Nu doar cu vorba, ci şi cu fapta.

Proverbe 22, 15: *Nebunia este lipită de inima copilului, dar nuiaua certării o va dezlipi de el.*

Proverbe 23, 14: *Lovindu-l cu nuiaua, îi scoți sufletul din locuința morților.*

Proverbe 23, 13: *Nu cruța copilul de mustrare, căci dacă-l vei lovi cu nuiaua, nu va muri.*

Unii americani respectă cu sfințenie litera textului. Până în 2005 încă puteai să cumperi, cu 5 dolari, „Nuiaua”, un băț subțire din nylon de 55 de centimetri. Era invenția unui baptist din Oklahoma pe nume Clyde Bullock, care îi făcea

reclamă în felul următor: „Lingura e pentru gătit, cureaua pentru pantaloni, mâinile pentru iubit iar nuiaua pentru pedepsit”. Firma lui a trebuit să tragă obloanele în special din cauza protestelor creştinilor cu orientare liberală, dar şi din cauză că nu mai găsea mânere confortabile, cu burete.

Alții, tot literalişti, dar nu chiar aşa de literali, spun că o alternativă acceptabilă ar fi bețele capitonate cu pluş. James Dobson – fondatorul asociației *Focus on the Family*[32], un grup de creştini ultraconservatori – recomandă bătaia cu bețe cu pluş, mai ales dacă vrei ca mâna ta să rămână o „sursă de mângâiere” pentru copil.

Nu am o nuia şi niciun băț capitonat cu pluş. De fapt, pedepsele corporale, de orice fel ar fi, sunt contrare filosofiei mele în ceea ce priveşte creşterea şi educarea copiilor. Întotdeauna am considerat că bătaia trebuie să reprezinte o bombă atomică a mijloacelor de educare – e bine să facă parte din arsenal, dar n-ar trebui folosită niciodată.

Nu mă simt în stare s-o folosesc, nici măcar pentru Proiectul Biblic. Cel puțin, deocamdată. Mi-am atins prima limită. Şi-atunci, ce-i de făcut? Iau hotărârea ca de data asta să respect măcar litera legii, dacă n-o pot aplica în spiritul ei. E mai bine decât nimic.

În urmă cu câteva zile am căutat pe Google „nuia

---

32 În traducere, *Familia înainte de toate.*

flexibilă" şi „nuia uşoară", iar după ce am dat peste câteva reclame nu tocmai conforme cu regulile biblice, mi-am comandat un băț inofensiv de burete, marca *Nerf*. O să-l testez astăzi pe fundul lui Jasper. După masa de seară, a şterpelit nişte monede de pe un dulap şi a început să le arunce prin cameră. Aşa că iau bățul *Nerf* şi-l pocnesc pe Jasper peste fund. N-am mai făcut treaba asta niciodată, deşi am fost tentat de câteva ori. În momentul în care am pus bățul la treabă – deşi e inofensiv şi moale –, am simțit că am trecut o barieră. Acum sunt şi eu unul din cei care-şi bat copiii. E un sentiment îngrijorător. Îmi dau seama cât de asimetrică este relația părinte-copil: părinții sunt ca nişte dumnezei pentru copiii lor din punctul de vedere al superiorității fizice, cel puțin până când ajung la pubertate.

Lui Jasper, procedeul nu-i produce niciun disconfort. Râzând isteric, îşi înhață bâta de baseball de plastic, ca să-mi dea şi el mie. În final, tot ce-am obținut a fost încurajarea comportamentelor violente.

Bățul de burete este un eşec total. Dar iată ce învățăminte am tras: sunt de acord cu direcția în care bat *Proverbele*. Trebuie să-mi disciplinez mai mult copilul. E nevoie să-i arăt lui Jasper o față mai aspră a iubirii, să-l pedepsesc mai des trimițându-l în camera lui, altfel risc să fac din el un monstruleț. Julie a devenit specialista familiei în materie de disciplină, ceea ce a provocat

oarecare tensiune în căsnicia noastră, fiindcă nu-i place deloc rolul de bau-bau. Trebuie să fiu mai sever.

Să luăm exemplul dat de Dumnezeu. În Biblie, Dumnezeu îi tratează pe copiii săi – rasa umană – drept şi milos, în acelaşi timp. În cazul meu, e vorba despre un dezechilibru serios; sunt 10 la sută drept şi 90 la sută milos. Dacă aş fi fost pus administrator la Grădina Raiului, Adam şi Eva ar fi primit trei somații, apoi pe a patra, apoi un avertisment foarte serios, pe urmă ar fi trebuit să se culce cu 20 de minute mai devreme. Dumnezeu, după cum bine ştiți, i-a dat afară. Din milă, i-a îmbrăcat în blănuri înainte să facă treaba asta, dar acest lucru nu schimbă faptul că i-a dat afară.

Fă-mă să pricep calea poruncilor Tale, şi voi cugeta la lucrurile Tale cele minunate.

(Psalmi 119:27)

Ziua 30. S-a terminat prima lună. Din punct de vedere fizic, sunt bine. S-au mai potolit mâncărimile din barbă şi, cel puțin pentru moment, semăn mai degrabă cu un profesor de literatură comparată decât cu un tip care nu şi-a mai luat medicamentele pentru cap.

Cât despre viața mea spirituală, cuvântul care-mi vine în minte este: *stranie*. Joc de o lună rolul Omului Bibliei, dar de fapt tocmai aşa mă şi simt: ca-ntr-un rol. Un personaj. Ca atunci când aveam

12 ani şi am mers într-o tabără de vară şi, din motive pe care nu mi le mai amintesc, am început să vorbesc cu accent sudist – aşa cum vorbeau negrii de pe plantație – şi nu m-am dezbărat de obiceiul ăsta o lună întreagă.

Acest alter ego biblic al meu îmi pare atât de diferit de mine însumi încât i-am dat şi un nume: Jacob. Mi s-a părut o alegere foarte firească; asemănător, dar nu identic. M-am surprins uneori trăgând cu ochiul la ce face Jacob, iar alteori îl analizez de-a dreptul.

Iată ce am descoperit: şi el, ca şi mine, are o personalitate disociată. Pe de o parte, Jacob este un tip mai moral ca mine. Încearcă să respecte preceptul biblic din Levitic 19:18 – „Iubeşte-l pe aproapele tău ca pe tine însuți”. Ceea ce înseamnă că ține uşa de la lift deschisă pentru trecătorii mai înceți. Sau că dă un ban vagabondului care stă în fața Muzeului de Istorie Naturală, care pretinde că adună bani pentru „Fondul de pizza al negrilor uniți”.

Pe Jacob îl preocupă sutele de decizii morale minuscule, aproape de neobservat, pe care le luăm zilnic. Stinge mereu lumina când iese din cameră. Nu se holbează la indivizii de pe stradă care arată ciudat – bărbați de 140 de kile, tipi cu pantaloni de culoarea bananei, femei care au 20 de cm în plus față de partenerii lor – ceea ce eu mă străduiesc de o viață-ntreagă şi nu-mi iese. Jacob, în schimb, trece pe lângă ei uitându-se fix înainte,

ca gărzile de la Palatul Buckingham.

Încă n-a ajuns să fie nominalizat pentru premiul Nobel pentru pace, dar cel puțin e o ființă mai bună decât eul meu laic.

Pe de altă parte, alter ego-ul meu Jacob are anumite comportamente destul de ciudate. De exemplu, se exprimă în felul următor: „Am putea lua micul dejun în *a patra zi a săptămânii”*, fiindcă n-are dreptul să spună „joi”, cuvânt care are la origine numele zeului roman Jupiter.

Apoi, îşi freacă părul cu un pic de ulei de măsline în fiecare dimineață, aşa cum îi spune versetul 9:8 din Ecleziastul („untdelemnul să nu-ți lipsească de pe cap!”). Toate şepcile mele de baseball au pete verzi, din cauza asta.

Nu în ultimul rând, a pus la punct o metodă bizantină ca s-o plătească pe Des, bona noastră. Biblia spune: „Să nu opreşti până a doua zi plata celui tocmit cu ziua” (Leviticul 19:13), aşa că Jacob o plăteşte cu bani lichizi în fiecare seară. Dar eul meu laic trebuie să o plătească săptămânal, pentru ca Des să-şi poată completa dosarul de impozite fără bătăi de cap. Aşa că îi cer să aducă înapoi toți banii la sfârşitul săptămânii ca să-i dau în schimb un cec. Sunt sigur că asta nu foloseşte nimănui. Des a început deja să plece fără să ne mai spună „la revedere”, mie sau lui Jacob.

Comportamentul alter-ego-ului meu subliniază unul din cele mai mari mistere din Biblie. Cum e

posibil ca reguli dintre cele mai bizare şi principii etice atât de avansate să stea laolaltă în aceeaşi carte? Şi nu doar în aceeaşi carte. Uneori pe aceeaşi pagină. Interdicția de a amesteca fibrele de lână şi in apare imediat după ce ți se spune să-l iubeşti pe aproapele tău. Nu e ca şi cum Biblia ar avea un capitol special cu titlul „Secțiunea regulilor trăsnite”. Le găseşti pe toate la un loc, ca un ghiveci de reguli.

Poate că la sfârşitul anului biblic o să mă lămuresc ce şi cum. Tot ce-i posibil.

Luna a doua: octombrie

De trei ori pe an, să prăznuieşti sărbători în cinstea Mea.

(Exodul 23:14)

Ziua 31, dimineața. Timp de o jumătate de oră verific prețurile biletelor de avion spre Israel. Trebuie neapărat să ajung acolo anul ăsta. Nu pot să dedic douăsprezece luni Bibliei fără să fac un pelerinaj în locurile unde Cartea Sfântă a văzut lumina zilei.

Am mai fost o dată acolo. Când aveam paisprezece ani, părinții mei voiau neapărat să vedem Israelul şi Egiptul, aşa că ne-am înscris într-o excursie cu grupul. Din grup mai făceau parte o duzină de dentişti pensionați şi o femeie de 27 de ani nemăritată, care era convinsă că s-a înscris într-un grup de persoane necăsătorite,

ceea ce de fapt era adevărat, majoritatea fiind văduvi sau văduve.

Nu mai țin minte mare lucru din acea excursie. Îmi amintesc doar călătoriile lungi cu autocarul, în care ghizii israelieni nu conteneau să ne întrebe „Vrea cineva să oprim pentru una mică?”. În jargonul ghizilor israelieni, asta însemna „oprire pentru mers la toaletă”. Îmi amintesc totuşi că mi-a plăcut mult mai mult călătoria în Egipt; întotdeauna am fost fascinat de piramide şi pe atunci ştiam câte ceva despre civilizația de pe Nil – sau cel puțin ştiam pe dinafară versurile cântecului „King Tut”, de Steve Martin.

Mintea mea laică păstrează o amintire foarte palidă despre Israel. Când am fost acolo, aveam capul plin de idei marxiste prost înțelese. Religia era „opium pentru popoare”. Şi nu doar atât: eram sigur că furnizorii de „opium” – rabinii, episcopii şi preoții – erau înțeleşi între ei să-i tragă pe sfoară pe ceilalți ca să aibă cu ce să-şi cumpere Mercedes-urile. Credeam despre Israel că e capitala corupției religioase mondiale.

E clar, de data asta, călătoria mea în Israel ar trebui să aibă mai mult sens. În plus, voi avea ocazia să-l întâlnesc pe unchiul Gil. Hm, de fapt va fi prima dată când o să-l văd. Ciudățenia e că a fost ani de zile însurat cu mătuşă-mea, dar nu l-am întâlnit niciodată. Familia credea că e un tip atât de instabil şi că e aşa un impostor, încât nimeni nu-l dorea prin preajmă la petreceri sau la

onomastici. Nu-l considerau doar excentric şi inofensiv, ci de-a dreptul periculos. Au circulat despre el bârfe că pe vremea când era liderul unei secte îşi controla mental adepții, folosind tot felul de tehnici abuzive.

Principala strategie a familiei era să pretindă că unchiul Gil nici nu exista. În scrisoarea pe care ne-o trimitea la fiecare două săptămâni, bunica nici măcar nu catadicsea să-i scrie numele. Când n-avea încotro, îi spunea „el”. Ca de exemplu, „El şi Kate o să-mi facă o vizită în martie”. Asta mă trimitea cu gândul, în mod ironic, la refuzul evreilor ortodocşi de a scrie numele lui Dumnezeu (de obicei ei scriu doar D-zeu). Singura dată când mi-o amintesc pe bunica pomenind numele lui Gil a fost când a relatat o discuție supărătoare pe care a avut-o cu mătuşă-mea. „Ştii ce mi-a spus Kate? Că ea şi Gil stau bot în bot toată ziulica, de dimineața până seara”, zicea bunica. „Păi ce, asta înseamnă măritiş? Să nu te mai dezlipeşti de bărbat, să nu mai dai ochi cu lumea, ca oamenii normali?!”.

Aşa că Gil a fost mereu, pentru mine, o figură misterioasă, interzisă şi oarecum neliniştitoare.

Gil s-a întâlnit cu Kate în 1982, iar ea a trecut la iudaismul ortodox la puțin timp după aceea. Nu-mi amintesc mare lucru despre ea din perioada de dinainte să fie cu Gil. Țin minte părul ei lung până la şolduri (pe care şi-l adună acum într-un coc), că avea un iubit ciudat rău, expert în extratereştri şi

OZN-uri, sau că mi-a adus din Franța o jucărie care trăgea bășini, care mi se părea mai şmecheră decât cele pe care le văzusem la noi în America.

Mai țin minte că se hlizea tot timpul. Şi acum e la fel. Iudaismul ortodox nu i-a extirpat simțul umorului. Are un râs răsunător, exploziv. Dar în prezent, marile ei pasiuni sunt Tora şi cei patru copii pe care-i are.

Să mă văd cu Gil e cam complicat pentru mine, îmi dă o stare de vinovăție. Dacă fac asta, mă răzvrătesc împotriva familiei mele. Ai mei nu vor să-l văd. Când a auzit de călătoria mea în Israel, maică-mea m-a întrebat fără ocolişuri: „Doar n-ai de gând să te întâlneşti cu Gil?”. Nu i-am răspuns.

Ea crede dacă mă întâlnesc cu Gil, îi acord o legitimitate pe care n-o merită. Nu ştiu ce să zic despre asta. Nu cred că sunt în poziția de a acorda legitimitate cuiva. Oricum, nu pot să ratez ocazia să-l vizitez. Fără Gil, n-ar fi existat acest proiect. Că e rău sau că e bine, el ar putea fi figura centrală în încercarea mea de a înțelege religia. Şi, la sfârşit, o să îi rog pe cei din familia mea să mă ierte.

Sunați din trâmbiță la luna nouă…[33]

(Psalmi 81:3)

---

[33] Paragraful complet: *Sunați din trâmbiță la luna nouă, la luna plină, în ziua sărbătorii noastre.*

Ziua 31, după-amiază. Biblia îmi cere – sau îi cere lui Jacob, sau cui oi fi eu în realitate – să sune din trâmbiță la începutul fiecărei luni. (Ca să fiu sigur că fac bine, sun de asemenea din trâmbiță la începutul fiecărei luni din calendarul evreiesc).

Am găsit un corn de berbec într-un magazin de cadouri al comunității evreieşti. E un mic *schofar* – e tot ce am putut să cumpăr cu treizeci de dolari de trei ori mai mare ca un *kazoo.* Seamănă un pic cu o cochilie.

N-am nicio îndoială că provine de la un berbec, totuşi. Miroase ca un grajd pe care nu l-a curățat nimeni de două săptămâni. Mă duc în sufragerie şi mă pregătesc să cânt la el. Suflu: niciun sunet. Se aude doar fâşâitul aerului expirat. E surprinzător de greu să cânți la un corn de berbec. Întrucât încă mă bazez pe presupunerea că Biblia nu interzice folosirea calculatorului, intru pe internet şi petrec o jumătate de oră căutând idei ca să-mi îmbunătățesc tehnica de suflat:

— Separă buzele ca şi cum te-ai pregăti să scoți limba;

— Obrajii trebuie să arate ca şi cum te-ai pregăti să scuipi semințe de pepene;

— Umezeşte-ți buzele;

— Umezeşte-le, dar nu prea tare;

— Dacă le-ai umezit prea tare, poți înlătura scuipatul din *schofar* folosind o perie pentru curățat cafetiera sau acvariul;

— Ține *schofar*-ul în colțul buzelor, nu în mijloc.

Iau o înghițitură de apă, îmi umezesc buzele, îmi umflu obrajii şi suflu din nou în *shofar.* Sună ca un fax rablagit. Îmi amintesc că am unsprezece luni la dispoziție ca să progresez, aşa că nu mă demoralizez.

Am mai făcut câteva cercetări şi, aşa cum bănuiam, descopăr că nu-s singurul din lumea asta care are aceeaşi problemă. Mai sunt o grămadă de indivizi, în secolul al XXI-lea, care întâmpină fiecare lună cu sunete de trâmbiță. Ei reprezintă o minoritate, în rândul religioşilor. Majoritatea credincioşilor iudaici sau creştini au renunțat la această practică de multă vreme – şi nu doar la ea. Au renunțat şi la o serie de reguli biblice obscure. Care să fie motivul? Creştinii consideră că Iisus a făcut sacrificiul suprem. Crucificarea sa a făcut ca sacrificiile de animale să fie inutile. Şi nu doar sacrificiile de animale, ci şi multe legi ritualice ale vechilor evrei. Din acest motiv, creştinii pot să mănânce şuncă şi să-şi radă barba fără să se teamă de vreo pedeapsă divină. Din acelaşi motiv, nu mai suflă în trâmbiță la începutul fiecărei luni.

Cei mai mulți creştini – dar nu chiar toți – fac distincție între „reguli morale" şi „legi ritualice". Încă respectă legile morale ale Vechiului Testament, precum Cele zece porunci (şi, câteodată, legea care interzice homosexualitatea), dar nu iau în considerare multe dintre regulile ritualice. Bineînțeles, încă se mai discută în

creştinătate care regulă ar trebui considerată lege morală sau lege ritualică. Este Sabatul o lege morală? Sau e mai degrabă rituală? Ce să credem despre interzicerea tatuajelor? Am citit o lungă tiradă a unui credincios creştin contra aşa numitelor „saloane de tatuaj creştine”.

Există nenumărate reguli pe care nici evreii nu le mai urmează. Dar din cu totul alte motive, totuşi. În iudaism, sacrificiile animale trebuie să fie făcute doar la templul din Ierusalim. Romanii au distrus Al Doilea Templu în anul 70 d.Hr. Astfel că, după dispariția templului, cele peste două sute de reguli legate de sacrificiu nu şi-au mai găsit nici ele rostul. (Inclusiv regula de a sufla în trâmbiță la începutul lunii, moment când se făceau, de asemenea, sacrificii). În plus, evreii americani nu țin seama de 45 de alte reguli despre care ei cred că se aplică doar pe pământ israelian – multe dintre ele având legătură cu agricultura.

Atunci când am început acest proiect, mi-am promis că o să încerc să respect toate regulile biblice – ritualice, morale, cele care țin de agricultură şi totodată cele care țin de sacrificii – şi să văd care va fi „efectul”. Dar, ca să folosesc o metaforă alimentară, precum sfătuitorul meu, pastorul Richards, cred că am muşcat mai mult decât pot să mestec.

Femeia care va avea o scurgere, şi anume o scurgere de sânge din trupul ei, să rămână şapte

zile în necurăție. Oricine se va atinge de ea, va fi necurat până seara.

(Leviticul, 15:19)

Ziua 34. În caz că v-ați întrebat, Julie e la menstruație de ieri – ceea ce e de natură să-mi strice dispoziția din două motive. În primul rând, asta înseamnă că, pentru câteva zile, s-a terminat cu încercările noastre de a creşte şi de a ne înmulți. În al doilea rând, viața mea după Biblie va atinge cote alarmante de ciudățenie.

Biblia evreiască îi impune credinciosului să nu atingă o femeie o săptămână întreagă după ce începe menstruația. De când trăiesc după Biblie, respectarea acestei reguli a reprezentat un disconfort minor, nimic grav. De fapt, am găsit şi o parte bună în asta: se potriveşte de minune cu mania mea obsesiv-compulsivă şi cu fobia de microbi, aşa că s-a dovedit a fi cea mai bună scuză posibilă pentru a evita să ating 51 la sută din populația Globului.

Dacă o prietenă se apropie să mă sărute pe obraz, fac o eschivă spectaculoasă mai ceva ca-ntr-un meci de box pentru centura mondială. Dacă o colegă vrea să-mi strângă mâna, fac câțiva paşi înapoi, ca să fiu sigur.

— Îmi cer scuze, dar n-am voie.

— Aha. Hm. Bine.

De obicei asta-i tot. De obicei, dar nu întotdeauna. Iată discuția pe care am avut-o cu

prietena din Australia a lui Julie, pe care am întâlnit-o în *Central Park* săptămâna trecută.

— Cum adică n-ai voie? Ce vrei să spui cu asta?

— Vreau să spun că... s-ar putea să fii impură.

— Cum adică „impură”?

— Ăă, cum să-ți spun... la ciclu.

Nu am mai ştiut ce să spun. Avea o expresie de uimire totală. Pe moment, nu am găsit altceva mai bun de făcut decât să-i evit privirea fixând cu îndârjire trotuarul.

— Aha, vrei să spui că s-ar putea să fiu la menstruație. Stai fără griji, am fost la menstruație acum o săptămână.

După care m-a îmbrățişat. Nicio şansă să scap.

Spre surprinderea mea, Rachel nu e singură. O parte mică dar foarte zgomotoasă din prietenele Juliei s-au oferit imediat să-mi dea informații detaliate despre ciclurile lor biologice. Editorul foto de la *Esquire* a mers până-ntr-acolo încât mi-a trimis un calendar cu acele zile din lună în care va fi la menstruație. M-a întrebat dacă n-am nevoie şi de un tabel în Excel!

Mi s-a întâmplat chiar să fac un compliment, fără să am această intenție, unei femei pe care am întâlnit-o la petrecerea organizată de cumnată-mea. După ce i-am explicat de ce nu pot să-i strâng mâna, mi-a spus:

— E cel mai frumos compliment pe care mi l-a făcut cineva de foarte mult timp.

M-am uitat la ea mai îndeaproape: avea părul

grizonat, pielea de pe mâini zbârcită, deci undeva peste şaizeci de ani – într-adevăr, trecuse demult vremea în care probabil că îşi făcea griji în privința sarcinilor nedorite.

În schimb, Julie nu e deloc flatată. Tot acest ritual i se pare o insultă la adresa femeilor. N-aş putea spune că mă omor după el. Una e să eviți strângerile de mână în perioada când bântuie epidemiile de gripă şi cu totul altceva să eviți orice contact fizic cu nevasta ta, timp de şapte zile pe lună. E o săptămână epuizantă, frustrantă şi în care mă simt singur. Trebuie să fiu tot timpul cu garda sus – nu doar că n-am voie să fac sex cu ea, dar n-am voie nici măcar s-o țin de mână, s-o lovesc uşurel pe umăr, să mă joc cu părul ei şi nici să o sărut de noapte bună. Când trebuie să-i dau cheile de la apartament, trebuie să le las să cadă în palma ei de la o distanță sigură de cincisprezece centimetri.

— Aşa ceva-i absurd, îmi spune, deschizând uşa. Chestia asta e ca o boală de copilărie. Regula asta e o boală de copilărie a religiei.

Îi spun Juliei că nu pot să aleg doar ce-mi place din Biblie. Experimentul meu n-ar mai avea niciun rost. Dacă vreau să înțeleg mentalitatea vechilor evrei, nu pot pur şi simplu să ignor regulile care nu-mi convin sau cele greu de înțeles. Fac observația că măcar n-am alungat-o să trăiască într-un cort roşu.

Nu i se pare deloc amuzant.

— Mă simt ca o leproasă.

— A, să ştii că în Biblie, „lepră” e un cuvânt tradus prost. Cel mai probabil, e un termen generic pentru bolile de piele. Ba chiar unii spun c-ar fi vorba de sifilis.

Simt că am călcat strâmb. E un reflex cu care am rămas din perioada când studiam enciclopedia din scoarță-n scoarță: atunci când nu mai ştiu ce să zic, mă apuc să derulez ce am „învățat”.

Julie iese din cameră. Când e nervoasă, păşeşte cu paşi mari, apăsați. Simt vibrații în podea de parcă ar fi un cutremur de gradul 5.

Înțeleg obiecția Juliei şi sunt într-un fel de acord cu ea. Motiv pentru care mă gândesc că ar fi bine să aflu mai multe despre contextul istoric şi cultural în care a apărut această regulă. Îmi consult îndrumătorii spirituali şi mă pun pe citit. Ca de obicei când e vorba de reguli biblice ciudate, există o sumedenie de efecte pozitive nebănuite.

În primul rând, dacă aplici regula aşa cum se cuvine, interzicerea atingerilor nu face rău relației de cuplu. Dimpotrivă. Evreii ortodocşi încă mai respectă o variantă a vechii legi referitoare la menstruație, şi mulți dintre ei îmi spun că le prinde bine pauza forțată de sex. „E ca şi cum avem ocazia să facem sex la fel ca în luna de miere în fiecare lună”, îmi spune o femeie ortodoxă pe care am întâlnit-o într-o zi în *Central Park*. *„E* ca şi sexul de împăcare după o ceartă. Ajungi să apreciezi ceea ce ai doar în momentul în care îți

lipseşte".

În al doilea rând, faptul că eviți contactul cu soția ta în acea perioadă a lunii nu e o dovadă de misoginism. De fapt, e rezultatul unei atitudini de respect pentru viață. Atunci când o femeie e la menstruație, trece printr-un fel de moarte la scară mică. O viață potențială dispare. Aşa că, de fapt, e o formă de manifestare a respectului, la fel ca doliul evreiesc, *shivah.*

De fapt, cuvinte precum *impur* şi *necurat* sunt traduceri greşite. Unii evrei ortodocşi consideră că asemenea termeni sunt insultători. Cuvântul ebraic este *tumah,* o stare de impuritate spirituală care nu are aceleaşi conotații negative.

(Apropo, istoria poruncilor referitoare la impuritate este fascinantă şi în acelaşi timp complexă. Iată, în câteva cuvinte, ce am înțeles din discuția pe care am avut-o cu un rabin: legile referitoare la puritate datează de pe vremea templelor din Ierusalim. Pe atunci, trebuia să fii pur ca să poți face sacrificii. Atunci când Al Doilea Templu a fost distrus, multe dintre legile referitoare la puritate nu şi-au mai găsit rostul. Multe, însă nu toate. Bărbații evrei încă se mai țineau deoparte de nevestele lor când acestea erau la menstruație. Însă motivația pe care o invocau era alta, acum. Atingerile pot duce la sex, iar sexul în acea perioadă a lunii – în perioada Templelor sau nu, n-are importanță – este interzis de altă

regulă: Leviticul 20:18[34]. Aşadar, pentru mai multă siguranță, interzicerea de a-ți atinge soția a fost extinsă de la o săptămână la aproximativ 12 zile. Gata cu paranteza).

Niciunul din aceste efecte pozitive nu-i schimbă Juliei dispoziția, mai ales că m-am hotărât să respect încă o regulă, care prin comparație cu interdicția atingerii pare un fleac. Am găsit-o în Leviticul 15:20: „Orice pat în care se va culca ea în timpul necurăției ei, va fi necurat; şi orice lucru pe care va şedea ea, va fi necurat". Cu alte cuvinte, n-ai voie să stai pe un pat în care a stat o femeie la menstruație şi nici pe un scaun pe care s-a aşezat ea înainte.

E o regulă pe care n-o mai respectă nimeni în mod literal. Dar, repet, chiar vreau să trăiesc ca un evreu din Antichitate. Până la urmă, puritatea nu face rău nimănui, nu-i aşa?

În ceea ce priveşte regula de a nu te aşeza pe un pat impur, respectarea acesteia e un fleac. Julie şi cu mine nu dormim în acelaşi pat. Din cauză că atunci când dorm mă zvârcolesc mai ceva ca peştele pe uscat, Julie a băgat în dormitor două paturi gemene, lipite, ceea ce îmi evocă în mod supărător serialele de la începutul anilor '60 şi

---

34 *Daca un om se culca cu o femeie care este la sorocul femeilor, şi-i descoperă goliciunea, dacă-i descoperă scurgerea, şi ea îşi descoperă scurgerea sângelui ei, amândoi să fie nimiciți din mijlocul poporului lor.*

felul în care dormeau părinții mei.

În schimb, să-nu-te-aşezi-pe-scaune-impure, asta chiar că-mi dă bătăi de cap. Cum am ajuns acasă de la serviciu, eram gata-gata să mă trântesc în fotoliul meu „oficial”, o piesă de mobilier îmbrăcată în imitație de piele gri, aşezată în sufragerie.

— În locul tău n-aş face chestia asta, spune Julie.

— De ce?

— Fiindcă e impur. M-am aşezat pe el.

Julie nici măcar nu-şi ia ochii de la episodul ei din *Lost.*

Aha. Am priceput. E 1 la 1 acum. Încă o deranjează toate aceste reguli referitoare la impuritate. Mă îndrept spre alt fotoliu, unul din plastic negru.

— Vezi că m-am aşezat şi pe ăla, continuă Julie. Şi pe scaunele din bucătărie. Toate. Şi pe canapeaua din birou.

Nevastă-mea m-a aşteptat acasă bine pregătită: s-a pus pe fiecare scaun şi fotoliu din apartament, un gest enervant dar prin care mi-a câştigat admirația. Văd în Julie o urmaşă demnă a femeilor întreprinzătoare din Biblie – la fel ca Iudita, care l-a sedus pe maleficul general Holofernes, după care l-a decapitat, când acesta era beat.

Până la urmă, n-am încotro şi mă aşez pe scăunelul de lemn de cincisprezece centimetri al lui Jasper, de care nevastă-mea a uitat. Mă pun

pe scris e-mailuri la laptopul meu, cu genunchii ridicați la bărbie.

A doua zi caut pe internet şi găsesc soluția la problema scaunelor: scăunelul portativ. Mă costă treizeci de dolari. Arată ca un băț de aluminiu, dar se desface într-un scaun cu trei picioare în miniatură. În prezentare scrie că e un produs destinat persoanelor în vârstă, precum şi „persoanelor care suferă de astm, artrită, operații la şold sau la picioare, fibromialgie, dureri de spate” şi de numeroase alte afecțiuni.

Scaunul portativ ajunge prin poştă câteva zile mai târziu şi trebuie să vă spun că sunt absolut încântat de el. Am ajuns să-l iau cu mine peste tot. În primul rând, nedesfăcut, e un băț, care poate fi luat drept toiag, ceea ce mă face să mă simt ca-n vremurile biblice. Şi apoi, ia stai un pic şi gândeşte-te bine la toate scaunele alea din metrou, din autobuze şi restaurante: e aproape sigur că sunt impure. Scaunul portativ este o soluție universală. Nu e din cale-afară de confortabil (partea de plastic pentru şezut e de mărimea unui biscuit şi am cam început să am nişte dureri de spate de la postura ghemuită în care sunt nevoit să stau). Apoi, mai trebuie să fac față şi privirilor mirate ale celor din jur precum şi întrebărilor din partea personalului de securitate. („Ce faci aici?” m-a întrebat gardianul de la *Time Warner Center.* „Stau şi-l aştept pe prietenul meu”. „Nu se poate să-l aştepți aici. Hai, pleacă”). Cu toate acestea,

scaunul meu portabil reprezintă pentru mine o insulă de curățenie pe care pot să mă refugiez oricând. Îmi conferă un sentiment de siguranță şi confort.

Dumnezeule, Tu eşti Dumnezeul meu, pe Tine Te caut!

(Psalmi, 63:1)

Ziua 36. Bilanț spiritual: încă sunt agnostic. Nu mă mai simt ciudat când spun *Dumnezeu* - după ce l-am repetat de atâtea ori, nu mă mai trec fiori reci când îl pronunț. Însă anxietatea a fost înlocuită de frustrare. Şi-n plus, ca să fiu sincer, de plictiseală.

Dumnezeu din Biblie este o divinitate uimitor de interactivă. Nu e indiferent, le vorbeşte oamenilor tot timpul. Îşi petrece patruzeci de zile pe vârful unui munte cu Moise, dictându-i cele zece porunci. Pe Ezechiel îl învață să facă pâine după o rețetă cu grâu, linte şi secară albă. Dumnezeu se luptă – se luptă fizic – cu Iacob într-un colț de deşert cu numele Penuel. Jacob se alege cu un şold dislocat şi cu un nume nou: Israel, care înseamnă „cel care s-a luptat cu Dumnezeu”. (în treacăt fie spus, unii consideră că nu Dumnezeu a fost cel care s-a luptat, ci unul din îngerii săi; important e, de fapt, că s-a produs un contact cu divinul).

Nu mă aştept să ajung la nivelul de interacțiune

pe care-l aveau patriarhii. Nu mă aştept la un meci faţă în faţă cu Dumnezeu. Problema mea e, însă, că nici măcar nu-i simt prezenţa.

Mă rog de trei ori pe zi. Spre surprinderea mea, n-am găsit nimic în Biblie despre câte rugăciuni trebuie să spui într-o zi, totuşi mi se pare mai prudent să urmez tradiţia şi să mă rog dimineaţa, după-amiaza şi seara. Încă mă rog folosind rugăciunile oferite de-a gata de Biblie. Astăzi voi folosi un fragment emoţionant din Psalmi 63:1.

„Dumnezeule, Tu eşti Dumnezeul meu, pe Tine Te caut! îmi însetează sufletul după Tine, îmi tânjeşte trupul după Tine, într-un pământ sec, uscat şi fără apă".

E o rugăciune foarte frumoasă, în care două metafore subliniază dragostea faţă de Dumnezeu: mai întâi, setea de Dumnezeu, iar în al doilea rând, iubirea de Dumnezeu e asemănată cu cea a bărbatului pentru soaţa sa. Şi totuşi, oricât de puternice ar fi versurile, mintea mea o ia hai-hui în timp ce le citesc. „Trebuie să-mi amintesc să-mi pun la încărcat telefonul… Trebuie să-mi duc rufele la spălătorie".

Cel neprihănit urăşte cuvintele mincinoase…[35]
(Proverbe 13:5)

---

[35] *Cel neprihănit urăşte cuvintele mincinoase, dar cel rău se face urât şi se acoperă de ruşine.*

Ziua 37. Băi, frate, dar câte minciuni îmi ies pe gură! Ştiam că mai bag câte o minciună, din când în când, dar de când am început să fiu atent la chestia asta, am fost şocat de numărul lor. La fel ca la regula „să nu pofteşti”, încerc să inventariez de câte ori încalc regula într-o zi.

Iată câteva exemple, doar, pe ziua de azi:

1. Am mințit-o pe Julie în legătură cu cât costă să ai acces la internet la Starbucks. I-am spus opt dolari, în loc de zece, ca să fie cu 20 la sută mai puțin nemulțumită.

2. Le-am dat o adresă de e-mail falsă celor de la revista religioasă *Sojourners* fiindcă nu voiam să primesc tone de reclame de la ei.

3. I-am spus unei prietene care scrie cărți pentru copii că băiatului meu i-a plăcut cartea ei despre prăjiturele, deşi nimeni din familia mea nici măcar nu i-a deschis cartea.

4. L-am mințit pe bunul domn Berkowitz, cel care mi-a inspectat hainele în căutare de fibre amestecate. Fac asta cel puțin o dată pe săptămână. Dl. Berkowitz sună – de obicei la opt dimineața, atunci când Julie încă doarme – şi mă întreabă dacă poate să vină la mine acasă ca să ne rugăm împreună. Dacă aş spune „da” de fiecare dată când mă sună, am deveni, practic, colegi de apartament. Aşa că-l mint. „Nu pot astăzi, domnule Berkowitz. Am o întâlnire de afaceri importantă”. Sau: „îmi pare rău, domnule Berkowitz, sunt bolnav. Mă doare-n gât, mă doare

capul, mă doare tot corpul".

Nu spun minciuni teribile. Minciunile mele nu sunt din categoria „Regimul irakian posedă arme de distrugere în masă" şi nici măcar de genul „Nu, n-am făcut niciodată sex cu Monica Lewinsky". Sunt minciuni inofensive. Minciuni făcute cu bune intenții. Jumătăți de adevăruri. Minciunile mele îndulcesc pastila, de cele mai multe ori.

Sunt un mincinos atât de experimentat, că odată am scris un articol despre „complimentele bizantine". Atunci când un amic de-al tău face un film care e pur şi simplu groaznic, ce poți să-i spui? Am câteva variante, cum ar fi „Ai făcut-o din nou!" sau „Mi-a plăcut finalul".

Întotdeauna am considerat că acest gen de ascundere a adevărului este necesar relațiilor umane. Fără astfel de minciunele, am da naştere haosului. Căsătoriile s-ar destrăma, muncitorii şi-ar pierde slujba, am face praf ego-urile celor din jur. Am văzut *Liar Liar*[36], cu Jim Carrey. Exact aşa s-ar întâmpla şi-n realitate.

Dar dacă interpretez foarte literal ce spune Biblia, minciuna trebuie evitată în toate circumstanțele. (O digresiune necesară: unii exegeți susțin că porunca „Să nu fii martor mincinos" trebuie interpretată într-un sens restrâns: la origine, se aplica minciunilor sub jurământ. Din nefericire pentru mincinoşi, sunt o

---

[36] Film din 1997, regizat de Tom Shadyac.

mulțime de alte pasaje care interzic minciuna de orice fel, inclusiv un pasaj din Proverbe 6:17, care spune despre „limba mincinoasă” că îi este „urâtă” lui Dumnezeu).

În cartea sa, *Why the Ten Commandments Matter*[37], D. James Kennedy, un pastor conservator din Florida, spune că micile mele minciuni inofensive sunt, de fapt, păcate. Să luăm un exemplu: trebuie să te întâlneşti cu o prietenă, dar ai prefera să stai acasă şi să te uiți la televizor. Nu vrei să-i răneşti sentimentele, aşa că-i spui că te simți rău. Prietena vine la tine cu un vas cu supă de pui şi descoperă că eşti sănătos. Nu va mai avea niciodată încredere în tine. Mai bine spune-i adevărul de la bun început, recomandă prof. Kennedy.

Aşa că ar trebui măcar să reduc numărul minciunilor. Mă hotărăsc să fac asta în mai multe etape. Primul obiectiv este să încetez să-i mai spun minciuni fiului meu. Ar fi cel mai bun început. Îl mint pe Jasper tot timpul, mai ales când trebuie să mănânce. Un exemplu clasic este ăsta: „Hai, încă o înghițitură”, spun eu. Şi el mai ia o înghițitură. După care continui „Buun, şi acum, încă o-nghițitură”. Şi tot aşa.

Acestea fiind zise, trebuie să ştiți că şi el e la fel de mincinos. Are voie să se uite la televizor doar când mănâncă, aşa că încearcă să lungească

---

[37] În traducere, în limba română, *De ce contează cele zece porunci.*

mesele cât poate. De exemplu, ia o păstaie de fasole şi o ține în colțul gurii de parcă ar fi o țigară fără filtru.

Îi spun: „Mănâncă, Jasper”.

Aşa că mai ronțăie un pic din păstaie şi apoi se opreşte şi se mai uită câteva minute la *Dora, exploratoarea.*

Mă întreb şi eu: de ce trebuie ca relația părinți-copiii să se bazeze pe necinste? Oare nu există loc pentru un pic de sinceritate în educarea copilului?

Voi începe din dimineața asta. Jasper vrea o chiflă la micul dejun. Aşa că o întreb pe Julie unde a pus chiflele.

— S-au terminat, îmi spune. Dă-i o brioşă englezească şi spune-i că-i chiflă.

Julie spune că aşa a făcut ieri, iar Jasper nu şi-a dat seama de diferență.

Aşa că-i dau o brioşă englezească din făină integrală marca *Thomas.*

— Chiflă? mă întreabă el, arătând către brioşă englezească.

— Ăă, nu, asta nu-i chiflă. E brioşă englezească.

Are un aer derutat.

— E foarte bună. Dar nu-i chiflă.

În momentul când îşi dă seama că nu primeşte chiflă, confuzia se transformă în enervare şi apoi în furie. Arată ca şi cum ar fi fost circumcis pentru a doua oară.

— Chiflă! Chiflă!

— Azi nu avem chifle. O să cumpărăm mâine.

Într-un minut, a dat într-o criză de isterie. Mereu mă mir ce uşor se conformează copiii clişeelor, în asemenea momente. Când Jasper face crize de nervi, se pune pe burtă şi izbeşte cu pumnii şi picioarele în podea, ca un personaj de desene animate.

— Ce-i cu gălăgia asta? întreabă Julie.

Aşa cum probabil aţi ghicit, a trebuit să-i spun adevărul.

Poate că există anumite avantaje pe termen lung atunci când eşti sută la sută sincer cu copilul tău (va şti, de exemplu, că n-o să-i faci toate poftele, în primul rând; în al doilea rând, va avea încredere în tine). Însă pe termen scurt există o mulţime de dezavantaje cumplite.

La început, Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul.

(Geneza 1:1)

Ziua 40. Când îi spun prietenului meu Ivan – un bun catolic – că am de gând să vizitez un muzeu creaţionist, scoate un mormăit de nemulţumire.

— Oamenii ăştia fac creştinismul de râs.

Ştiu ce vrea să spună. Tot aşa ne simţim şi noi, evreii – mă rog, mulţi dintre noi – când vedem un afiş care îl proclamă pe rabinul Menachem Mendel Schneerson drept noul Mesia. Acelaşi sentiment îl au mulţi gay când văd un videoclip cu Boy George. E cam stânjenitor. La fel ca Ivan, am considerat

întotdeauna că evoluția este un adevăr indiscutabil. La fel de adevărat ca afirmația „soarele este fierbinte” sau „Charles Darwin s-a însurat cu verişoara sa de gradul întâi” (asta am aflat-o citind enciclopedia şi de atunci nu-mi mai iese din minte).

Dar creaționismul înseamnă literalism biblic în cel mai deplin sens al cuvântului, aşa că trebuie să văd despre ce e vorba. M-am interesat care sunt cele mai importante centre ale mişcării creaționiste – atât creştine, cât şi evreieşti – şi am de unde alege. Cea mai bună variantă e, de departe, *Creation Museum*[38], un Luvru al celor care cred că Dumnezeu l-a făcut pe Adam din țărână cu mai puțin de şaizeci de mii de ani în urmă. A fost fondat de un grup evanghelic cu numele *Answers in Genesis*[39]. (O scurtă observație în legătură cu ce va urma: voi vorbi mai mult cu evangheliştii – cu conservatorii dar şi cu liberalii – în luna a noua, atunci când voi începe să studiez Noul Testament; dar întrucât creaționismul este atât de strâns legat de capitolul Geneza, din Vechiul Testament, a trebuit să încep discuțiile de pe-acum).

Creation Museum deocamdată este în construcție – trebuie să-şi deschidă porțile cam în perioada în care se încheie anul meu biblic –, dar

---

[38] Muzeul Creației, în limba engleză, în original.

[39] Răspunsurile din Geneza, în limba engleză, în original.

asta nu reprezintă nicio problemă pentru mine. Mi se pare chiar potrivit să asist la crearea unui muzeu creaţionist. Aşa că iau un avion şi mă duc în Cincinnati, în apropierea căruia se află muzeul.

La aeroport, îmi dau seama încă o dată că simbolismul biblic s-a infiltrat în fiecare celulă din creierul meu. La ieşire văd un panou ciudat cu un avertisment neliniştitor din partea conducerii aeroportului: „Nu te uita în urmă”. Nu spune cum vei fi pedepsit dacă faci asta – sigur nu vei fi transformat într-un stâlp de sare –, dar nu pot să nu-mi aduc aminte de avertismentul pe care i l-a dat Dumnezeu lui Lot, înainte să distrugă Sodoma: „Nu te uita în urmă”.

O jumătate de oră mai târziu, sunt în faţa muzeului – o clădire joasă cu intrarea străjuită de coloane groase galbene. În parcare observ un abţibild lipit de o maşină, cu un peştişor pe care scrie Iisus înghiţind un peştişor pe care scrie Darwin.

Mă întâmpină ataşatul de presă Mark Looy, un bărbat grizonat cu o voce blândă de profesor de gimnaziu, care mă conduce la uşa ce dă spre holul de intrare. Holul este, într-un cuvânt, uluitor.

Muzeul este încă în şantier. Peste tot vezi muncitori cu cască, miros de rumeguş, maşini de găurit care ţiuie. Dar chiar aşa neterminat cum este, îţi poţi da seama că-i va pune pe jar pe ziarişti mai ceva ca un proces al lui Michael Jackson.

Primul lucru pe care-l văd este o dioramă[40] la scară naturală a Grădinii Edenice. Cuprinde o cascadă în miniatură, un pârâiaş şi câțiva chiparoşi. În fața mea e un robot umanoid care simulează o femeie din peşteră, îmbrăcată cu o blană de cămilă. Dă din cap uitându-se drept spre mine, ceea ce e ciudat, impresionant şi neliniştitor în acelaşi timp. Seamănă al naibii de bine cu un T-Rex cu colții-ferăstrău, rânjind, aşezat în poziție de atac. Nu-ți fie teamă, îmi spune Mark. La început, oamenii şi dinozaurii trăiau împreună în armonie. T-Rex îşi folosea incisivii aceia îngrozitori ca să spargă nuci de cocos şi fructe, la fel ca ursuleții panda.

Cei de la *Answers in Genesis* speră că vor avea milioane de vizitatori încă de la deschidere. Cu siguranță că aşa o să fie – sondajele spun că nu mai puțin de 45 la sută dintre americani cred în creaționism. Nu în teoria proiectului inteligent. E vorba chiar de creaționism în termeni de „lumea există de mai puțin de zece mii de ani". (Creaționiştii pe care i-am întâlnit iau în batjocură teoria proiectului inteligent, teoria conform căreia lumea a fost proiectată de o ființă superioară, dar nu neapărat – sau literal – în şapte zile. Creaționiştii cred despre această teorie că e un

---

[40] Dioramă - reprezentare spațială a unei porțiuni de peisaj în care se expun, în muzee, animale împăiate, manechine etc., în scopul înfățişării unui ecosistem (sursa: DEX).

talmeş-balmeş de teologie amestecată cu idei profane).

Mark îmi face cunoştinţă cu Ken Ham, fondatorul organizaţiei *Answers in Genesis.* Ken e un bărbat uscăţiv şi energic de 55 de ani, cu o barbă sură, pătrăţoasă. Ken îmi pune o mulţime de întrebări despre ultima mea carte, cea despre cum să citeşti enciclopedia. Ajung să-i povestesc despre participarea mea dezastruoasă la emisiunea „Vrei să fii miliardar?”. Totul s-a terminat cu întrebarea „Ce este o eritrocită?”.

— E o celulă sanguină roşie, spune Ken.

Aşa e. M-a făcut KO. Un creaţionist care mă bate pe terenul ştiinţei – asta e ceva neaşteptat şi neliniştitor.

Ken s-a născut într-o familie de oameni religioşi din Queensland, în Australia, şi încă are un accent australian pronunţat, în ciuda celor douăzeci de ani petrecuţi în America. Începem să ne plimbăm prin sălile muzeului.

— Tipul care a făcut proiectul muzeului a făcut şi obiectivul turistic „Fălci” din parcul tematic al studiourilor *Universal,* mă informează Ken.

Şi se vede. Locul a fost aranjat de un ochi profesionist. Am trecut pe lângă vreo cincisprezece dinozauri. Apoi pe lângă o statuie a Evei, cu părul curgându-i în valuri acoperindu-i convenabil sânii zburdalnici; o Arcă a lui Noe construită parţial; o încăpere circulară în pantă, ca la muzeul *Guggenheim* din New York, o evocare subtilă a

căderii din Rai; un teatru cu aspersoare pentru a simula potopul; un crocodil uriaş (un element de recuzită din filmul ne-religios *Crocodilul Dundee);* camera care va fi ocupată de un robot vorbitor ce-l va înfățişa pe Sfântul Pavel; o librărie cu decoruri de castel medieval. De ce medieval? Fiindcă balaurii din vremea Evului Mediu nu erau nimic altceva decât dinozaurii care încă mai existau pe atunci.

Trecând pe lângă statuia unui centurion roman şi pe lângă o girafă care încă n-are cap, îi pun lui Ken nişte întrebări la care probabil a trebuit să mai răspundă de o mie de ori până acum.

Dacă Adam şi Eva au făcut doar doi băieți, pe Cain şi pe Abel, cum au reuşit ei să aibă copii?

— Aici e uşor să răspund. Adam şi Eva nu i-au avut doar pe Cain şi pe Abel. Scrie în Geneza 5:4 că Adam a mai avut şi „alți fii şi fiice”.

Când e vorba despre „o zi”, trebuie să înțelegem, literal, că e vorba de o zi de 24 de ore?

— Da. Să ne întoarcem la cuvântul ebraic original – *yom.* E acelaşi cuvânt care e folosit şi când se face referire la ziua de 24 de ore. Dacă nu-l luați în accepțiunea sa obişnuită, intrați pe un teren alunecos…

Ce să credem despre metodele ştiințifice, conform cărora lumea e veche de milioane de ani?

— Nouăzeci la sută din aceste metode sunt greşite.

Ce ediție a Bibliei folosiți?

— De obicei, versiunea *King James.* Dar trebuie să fii foarte atent ce fel de traducere foloseşti.

Ken îmi explică faptul că, de exemplu, multe ediții spun că „iepurele rumegă” (Leviticul 11:6).

— Scepticii susțin că iepurele nu e rumegătoare. Dar iată ce scrie în original: „iepurele îşi mănâncă din nou hrana”. Şi ce face iepurele? După ce excretează boabele acelea de excremente, le mănâncă. Biblia are dreptate.

Intrăm într-o sală cu un perete de cărămidă acoperit cu graffiti-uri amenințătoare. Sala este dedicată relelor din societatea modernă, printre care drogurile şi rasismul.

— Există o singură rasă, rasa umană, spune Ken.

Creaționiştii pe care-i întâlnesc sunt surprinzători de liberali în privința rasei. Căsătoriile interrasiale sunt considerate în regulă. De fapt, cred ei, mai curând teoria lui Darwin poate conduce la rasism, fiindcă minoritățile sunt uneori văzute ca forme inferioare ale lui *homo Sapiens,* pe scara evolutivă. Au o atitudine progresistă în privința problemei din Darfur. În privința altor subiecte – cum ar fi avortul şi căsătoriile între homosexuali – ei sunt sută la sută conservatori.

Trecem pe lângă un dinozaur cu o şa pe el, o piesă de muzeu luată în râs chiar de revista la care lucrez – *Esquire* –, care a folosit expresia „dinozaur de circ”, din cauza şeii englezeşti.

— E doar ceva fantezist, pentru copii, îmi dezumflă ironia Ken.

Mă conduce în viteză în camera următoare.

— Pe aici, A.J. (un alt lucru care îmi atrage atenția: pe aici, toată lumea mă ia cu A.J. Se pare că e un obicei des întâlnit printre anumite persoane foarte religioase să-ți spună numele în întregime, tot timpul. Asta mă duce cu gândul la primele cuvinte pe care i Le-a spus Dumnezeu lui Moise – „Moise, Moise”, dar probabil că n-are nicio legătură).

Apropo de dinozauri, dacă au urcat şi ei în arcă, aşa cum pretind creaţioniştii, oare cum a reuşit Noe să-i înghesuie printre celelalte animale?

— I-a luat în arcă atunci când încă nu erau ajunşi la maturitate şi erau mici. Probabil că erau pui.

Mai târziu am cumpărat o carte de buzunar de la librăria muzeului, cu titlul *Noah's Arch: A Feasibility Study*[41], care explică în nu mai puțin de trei sute de pagini ce proiect ingineresc genial a stat la baza arcii lui Noe. Există capitole dedicate sistemului de ventilație al navei, exercițiilor pentru întreținerea condiției fizice a animalelor şi mitului efectului exploziv al acumulării de balegă.

Cartea cuprinde argumente expuse impecabil – dar nu cred o iotă din ce spune. Ceea ce, ştiu bine, e contrar căutărilor mele. I-am spus lui Mark,

---

[41] *Arca lui Noe: un studiu de fezabilitate,* în traducere aproximativă.

ataşatul de presă, că vin la ei cu mintea dezbărată de prejudecăți, dar odată ajuns acolo, mi-am dat seama că nu-i chiar aşa. Înțeleg să las o portiță liberă pentru a admite existența lui Dumnezeu, frumusețea ritualurilor şi faptul că rugăciunile fac bine. Cât despre arca pe care se aflau pui de dinozauri… sau ideea că Pământul e doar un pic mai în vârstă decât Gene Hackman – aici prefer să merg pe mâna celor 99 la sută dintre savanți care consideră că asemenea lucruri sunt absurde.

Bineînțeles, creaționiştii aduc o mulțime de argumente ştiințifice în favoarea teoriei lor. Sau, mai precis, interpretează lucrurile descoperite de savanți ca fiind argumente pentru creaționism. Mark mi-a povestit despre un os de T-Rex găsit în Montana, pe care încă se mai observau vasele de sânge. E imposibil ca osul ăla să aibă milioane de ani, îmi spune.

Articolul din *Esquire* (în care am dat peste expresia „dinozaur de circ”) era intitulat „Salutări din America proştilor” şi era foarte amuzant. Dar nu sunt de acord cu titlul. Cei din *Answers in Genesis* nu sunt idioți. Şi chiar dacă un canal TV britanic a făcut un reportaj despre ei având pe fundal muzică de banjo, ei nu-s deloc nişte țărănoi cu ceafa lată care n-au auzit în viața lor despre ştiință. Fiecare membru al organizației pe care l-am întâlnit avea un zâmbet cu o dantură perfectă şi clipea la intervale regulate. Nu am nicio dovadă în acest sens, dar pariez că nu există nicio

diferență între media coeficientului de inteligență al creaționiştilor şi media coeficientului de inteligență al evoluționiştilor.

Toată chestia cu creaționiştii e că au o încredere nelimitată în sensul literal al Bibliei, ceea ce îi determină să distorsioneze toate datele pentru ca ele să corespundă celor scrise în capitolul Geneza. De fapt, îți trebuie o minte brici ca să fii un lider al creaționiştilor. Gimnastica lor intelectuală este ceva ieşit din comun.

Iată un exemplu – Jason Lisle, astrofizician şi membru *AiG* cu acte în regulă. Mark mi-l prezintă ca şi cum ar fi vedeta organizației.

— Iată un doctor în astrofizică, în carne şi oase, care crede în creaționism.

Jason are părul pieptănat meticulos, cu cărare pe mijloc, seamănă cu Paul Reubens şi e foarte politicos, fără să apară afectat. Îmi spune că nu i-a fost uşor să fie un doctorand care are convingeri creaționiste. A trebuit să nu sufle nicio vorbă despre lucrurile în care credea şi a scris pentru revista *AiG* doar sub pseudonim.

Şi acum vine partea interesantă: la fel ca savanții obişnuiți, şi el crede că universul se întinde pe distanțe de miliarde de ani lumină. Dar dacă e aşa de mare şi e vechi de numai şase mii de ani, razele de lumină ale unor stele de la mare depărtare n-ar fi avut timp să călătorească până la noi. Nu cumva noaptea cerul ar trebui să fie întunecat de-a binelea?

— Asta e o întrebare tare de tot, zice el, dar nu e chiar încuietoare.

Există mai multe posibilități:

1. Viteza luminii s-ar putea să nu fi fost întotdeauna de 299.792 km pe secundă. Poate că era mai mare în momentele Creației.

2. Analogia cu fusul orar. Poți să pleci din Kentucky la ora 17 şi să ajungi în Missouri la 16. S-ar putea să existe un soi de fus orar şi la scală cosmică.

3. Ar mai fi un fenomen numit dilatarea gravitațională a timpului. Nu prea am înțeles cum vine chestia asta, dar are legătură cu faptul că galaxia noastră ocupă un loc mai special în Univers.

După întâlnirea cu Jason, astrofizicianul, sunt condus dincolo de hol ca să mă văd cu alt creaționist, pe nume Carl Kerby. Carl e un tip bine făcut – cică taică-său a fost luptător profesionist de wrestling. Poartă o cămaşă hawaiiană şi emană un aer relaxat. Specialitatea lui: este expertul Muzeului Creației în ceea ce priveşte cultura *pop.* Carl are grijă să nu-i scape niciun show TV şi niciun film care conține chiar şi cea mai fină aluzie favorabilă la adresa evoluționismului, pentru a da alarma în rândul colegilor săi creaționişti.

Pe lista sa figurează: *Finding Nemo*[42] (pentru replica „Renunță, bătrâne, nu ai nicio şansă în

---

[42] *În căutarea lui Nemo,* 2003.

fața evoluției, sunt făcut pentru viteză”). Apoi, *Gilligan’s Island*[43] (în care s-a folosit cuvântul „preistoric” de două ori într-un singur episod; „nu există nimic preistoric”, zice Carl). Alte filme incriminate sunt *Bugs Bunny*[44], *Lilo Stitch*[45], *Bob the Builder*[46] şi *The Incredible Mr. Limpet*[47].

— Cândva a fost filmul meu preferat, spune el despre *Mr. Limpet.* Dar într-o zi, mi-am adunat familia să ne uităm la el şi, când colo, ce să vezi… după treisprezece minute îşi face apariția un savant din ăla cu ochelarii de-i alunecau de pe nas, care scoate din mânecă o planşă şi începe să explice cum a evoluat omul din peşte. A trebuit să opresc filmul şi să am o discuție serioasă cu propriii mei copii.

Bineînțeles, atunci când vine vorba de divertisment secular, duşmanul numărul unu al creaționiştilor este piesa de teatru *Inherit the Wind*[48], despre faimoasa „judecată a maimuțelor” intentată lui Scopes[49]. Prima dată s-a jucat pe

---

43 *Insula lui Gilligan,* serial produs între anii 1964-1967.
44 Celebru personaj de animație.
45 Film de animație, 2002.
46 *Constructorul Bob,* film de animație, 1999.
47 *Incredibilul domn Limpet,* film de animație, 1964.
48 *Moşteneşte vântul,* 1960.
49 *Scopes monkey trial,* cunoscut şi sub denumirea oficială de „Statul Tennessee contra lui John Thomas Scopes" este un caz juridic important, în care profesorul de liceu John Thomas Scope a fost acuzat că a încălcat legea statului Tennessee, care interzicea predarea evoluționismului în şcoli.

scenă, în 1955, după care s-a făcut filmul, în care a jucat Spencer Tracy. Carl – şi colegii lui sunt de acord cu el – îmi spune în mod repetat că piesa şi filmul reprezintă o insultă la adresa creştinilor.

Cum am ajuns acasă, am închiriat filmul şi am comparat cu transcrierile declarațiilor din procesul real. Trebuie să recunosc… filmul este într-adevăr insultător la adresa creştinilor. Sau cel puțin la adresa acestei grupări creştine.

William Jennings Bryan, procurorul antievoluționiştilor – un om profund religios, fost candidat al Partidului Democrat la prezidențiale, în trei rânduri –, apare în film sub numele Matthew Harrison Brady, un bufon penibil, jucat de Fredric March. Brady este un grăsan respingător, predispus să plescăie şi să râgâie printre replici. Într-una din scene, poate fi văzut înfulecând copane de pui pe care le-a pitit într-un coşuleț –, iar asta în interiorul sălii de judecată.

Filmul recreează faimosul tur de forță realizat de Bryan şi de strălucitul avocat din Chicago, Clarence Darrow. E o scenă bună. Dar citind transcrierea procesului, îți dai seama că de fapt a fost o confruntare mai interesantă şi mai subtilă decât o arată filmul. Iată, ca exemplu, dialogul din film:

Darrow: Credeți că fiecare cuvânt din Biblie este adevărat?

Bryan: Da. Fiecare cuvânt este adevărat în sens literal.

Şi acum, schimbul de replici care a avut loc în realitate:

Darrow: Pretindeți că tot ce conține Biblia trebuie interpretat literal? Bryan: Cred că tot ce spune Biblia trebuie acceptat în sensul în care a fost scris. Unele părți din Biblie au un sens figurat; de exemplu, „Tu eşti sarea pământului". Nu voi susține că omul era făcut din sare, sau că avea carne de sare, întrucât cuvântul sare semnifică aici ceea ce constituie salvarea poporului lui Dumnezeu.

La fel ca şi creaționiştii din prezent, Bryan accepta că în Biblie putem găsi exemple de limbaj cu sens figurat, chiar dacă în general Biblia trebuie considerată literal adevărată.

În plus, avea şi glume inteligente: „Cred că Biblia a fost inspirată de Cel Atotputernic şi că Dumnezeu s-ar putea să fi vorbit pe înțelesul oamenilor din acele vremuri, în loc să ne transmită cuvinte care să fi rămas de neînțeles până la venirea lui Darrow pe lume". (Râsete şi aplauze).

Nu-i deloc rău, nu-i aşa?

După cum am spus, încă mai cred în evoluție. Nimic nu va schimba asta, nici măcar dacă se va găsi jurnalul de bord al lui Noe, perfect conservat, cu tot cu arcă. Da, ştiu ce înseamnă licență artistică şi transfigurarea realității ş.a.m.d. Dar mi se pare ciudat că filmul ăsta – bazat în întregime pe fapte şi personaje reale, nu-i aşa? — distorsionează adevărul în asemenea măsură. De ce să faci asta? Mai ales când se presupune că ai

realitatea de partea ta.

Îmi petrec ultima jumătate de oră la librăria muzeului. Răsfoiesc câteva cărţulii cu dinozauri, pentru copii, apoi nişte benzi desenate despre lumea de după Cădere, nişte cărţi de biologie şi câteva de teologie. Preţ de câteva minute încerc să-mi dau seama despre ce e vorba într-o carte de astronomie cu titlul *Dismantling the Big Bang*[50], care-şi propune să expună punctele filosofice slabe ale teoriei respective.

Asta mă face să mă gândesc la astrofizicianul de serviciu de la muzeu, Jason. Înainte să plec, a ţinut să mă asigure că nu e adeptul geocentrismului – nu crede că Pământul se află în centrul universului.

— Păi, mai crede cineva în aşa ceva, în zilele noastre? l-am întrebat.

Mi-a răspuns că da, există un grup care se numeşte „astronomii biblici” – ei cred că pământul este imobil, fiindcă Biblia spune că pământul „nu se clatină” (Psalmi 93:1). Jason îi consideră o ruşine.

Asta-i un lucru la care nu mă aşteptam: creaţionişti moderaţi care să considere că alţi creaţionişti exagerează. Până la urmă, asta va fi una din marile lecţii pe care le voi învăţa de-a lungul acestui an: *moderaţia* este o noţiune cu totul relativă.

---

[50] Traducere aproximativă – *Teoria Big Bang e în întregime falsă.*

Dar anul al şaptelea să fie un Sabat, o vreme de odihnă pentru pământ, un Sabat ținut în cinstea Domnului: în anul acela să nu-ți semeni ogorul, şi să nu-ți tai via.

(Leviticul 25:4)

Ziua 42. În avionul care mă aduce înapoi la New York, cad într-o minidepresie cauzată de vizita la muzeu. Cât entuziasm şi creativitate – şi ce cheltuială de energie fără sens!

Simt nevoia să compensez, să-i fac dreptate Bibliei înseşi. Aşa că-mi propun ca în următoarele zile să descopăr literalismul cu ce are el mai bun. Iar astăzi s-ar putea să fi descoperit ce căutam într-o carte despre etica bazată pe credință, cu titlul *The Quiet Hand of God*[51]. Anume, o mişcare organizată de credincioşi creştini şi iudaici pentru aplicarea legilor financiare biblice la problemele cauzate de sărăcie în lumea actuală. Prin intermediul lor, Biblia a reuşit să salveze mii, poate chiar milioane de vieți.

Iată despre ce e vorba: Biblia spune că anii se succed în cicluri de câte şapte, la fel ca zilele săptămânii. În al şaptelea an, care se numeşte *an sabatic,* se petrec lucruri cu totul ieşite din comun.

Mai întâi, un an întreg sunt interzise muncile agricole. Nu ai voie să mai cultivi nimic. Astfel,

---

[51] Traducere aproximativă: *Mâna discretă a lui Dumnezeu.*

pământul se poate odihni, iar cei săraci pot să vină şi să mănânce pe săturate din via şi livada ta de măslini. În al doilea rând, trebuie să-l ierţi pe vecinul tău de tot ce-ţi datorează. Toate datoriile se şterg.

După şapte cicluri sabatice consecutive – patruzeci şi nouă de ani – se petrece ceva încă şi mai ieşit din comun: *anul jubiliar.* În timpul anului jubiliar, trebuie să dai înapoi toate proprietăţile tale celui care le-a avut dintru-nceput (Leviticul 25:10).

Exegeţii nu ştiu cu exactitate dacă legea Jubileului era respectată cu stricteţe în vechiul Israel. Se prea poate ca ea să fi fost o cutumă urmată doar de o mână de fermieri mai evlavioşi. Cert este că dacă în ziua de azi ar fi respectată – are dreptate amicul meu bancher Ivan când spune asta – atunci pieţele financiare ar fi aruncate în haos.

Chiar şi la nivel individual, mi se pare o adevărată provocare. Gândiţi-vă la partea în care nimeni nu lucrează nimic. De şaisprezece ani lucrez întruna, aşa că a trecut ceva vreme de când tot adun restanţe la concediul anual. Problema este că am o dată limită la care trebuie să predau cartea asta şi un copil obsedat de trenuleţele *Thomas,* formidabil de scumpe.

Cât despre iertarea datoriilor, voi încerca două lucruri:

1. Fiindcă obligaţiunile sunt datorii, voi încerca

să „uit” de o obligațiune pe care o posed de nouă ani. A fost emisă de *New York State Dormitory Authority*[52].

„Nu ne-am mai confruntat cu o astfel de cerere”, îmi spune cel de-al patrulea funcționar la care am fost trimis. În sugerează în cele din urmă că aş putea să fac o donație uneia dintre facultățile de stat din New York.

2. Singura datorie de care merită să-mi amintesc şi care datează de mai mult de şapte ani sunt banii pe care i-am dat unui coleg de facultate din anul doi. Îmi datora cel puțin 20 de dolari. Banditul îşi cumpăra iaurt cu banii pentru cheltuieli comune şi apoi îl ascundea de noi ceilalți în pungi de hârtie pe care scria „materiale foto – a nu se atinge”. Întotdeauna i-am purtat pică pentru chestia asta, dar acum îl iert.

Dar pot să fac şi ceva practic. Prin intermediul unei organizații care se cheamă *Jubilee USA Network.*

Cândva, în anii '90, doi evanghelişti britanici, pe nume Martin Dent şi Bill Peters, au avut o revelație: au făcut o conexiune între Jubileul din Biblie şi criza datoriilor din lumea a treia. Dent şi Peters au desfăşurat activități de voluntariat în

---

[52] Instituție care se ocupă de construcții, finanțări şi alte servicii în statul american New York; mai precis, oferă ajutor universităților publice sau private nonprofit, unor instituții medicale şi altor instituții şi organizații de interes public.

Africa. De fapt, Dent a fost ales şi şeful onorific al unui trib din Nigeria. A văzut cu ochii lui ce înseamnă sărăcia. Punctul lui de vedere este că naţiunile dezvoltate trebuie să le ierte pe cele din lumea a treia de toate datoriile. De multe ori, asemenea datorii erau făcute de guvernele corupte. Biblia spune că fiecare merită şansa unui nou început.

Mişcarea Jubileului pe care au demarat-o a dus la eliminarea masivă de datorii din partea Angliei, Franţei, Statelor Unite şi a altor ţări. Faptul că Bono şi ochelarii săi de soare s-au alăturat mişcării a fost o adevărată lovitură mediatică. Iată ce a spus el despre Jubileu în discursul ţinut la *Naţional Prayer Breakfast*[53], în 2006:

„Jubileul este o idee atât de importantă, încât Iisus şi-a început misiunea vorbind despre ea. Iisus era atunci doar un tânăr care se întâlnise cu rabinii, care făcuse vâlvă, lumea vorbea despre el. Vârstnicii spuneau că Iisus ăsta e un tip isteţ, dar n-a făcut cine ştie ce – *încă*. Nici măcar nu vorbise în public…

Dar când o face, primele lui cuvinte sunt din Isaia: «Spiritul lui Dumnezeu mă povăţuieşte», spune el, «fiindcă El m-a uns să duc vestea cea

---

53 Eveniment constituit dintr-o serie de întâlniri, dineuri etc. organizat la Washington în fiecare an, în prima zi de marţi din februarie, în numele Congresului american. Scopul său este stabilirea de relaţii între lideri politici, economici şi sociali, în spiritul credinţei creştine.

bună celor săraci» (Luca 4:18). Iar Iisus proclamă anul de îndurare a Domnului, anul Jubileului.

De fapt, lucrul despre care vorbea era o eră a îndurării – iar noi trăim încă în ea”.

M-am înrolat şi eu în această organizație ca voluntar şi am început să trimit cărți poştale către membri ai Congresului şi către senatori în legătură cu iertarea datoriilor.

Da, ştiu. Deja ați pus mâna pe telefon ca să sunați la Oslo, la comitetul pentru decernarea premiului Nobel pentru pace. Dar, cred eu, tot mai bine aşa decât să mă uit la *Entourage* în timp ce mănânc popcorn. În plus, cu ocazia asta mi-au mai crescut acțiunile pe lângă nevastă-mea, cea atât de îngrijorată de soarta umanității, care a stat câteva ore lângă mine scriind adrese şi lipind timbre. De fiecare dată când Julie mă ajută cu proiectul meu biblic, trăiesc un moment de euforie la fel ca domnul Berkowitz.

Am aflat că tu poți să tâlcuieşti şi să dezlegi întrebări grele; acum, dacă vei putea să citeşti scrierea aceasta şi să mi-o tâlcuieşti, vei fi îmbrăcat cu purpură…

(Daniel 5:16)

Ziua 44. Ca să limitez tentațiile, mi-am raționalizat de multă vreme consumul de ştiri, mai ales cele despre actrițe de la Hollywood care descoperă avantajele gimnasticii Pilates. Cu

fotografii edificatoare. Dar am dat peste un articol interesant, despre judecătorul de la Curtea Supremă, Antonin Scalia.

Se pare că Scalia a ținut un discurs în fața unui grup de studenți în Puerto Rico. După părerea lui, cei care cred despre Constituție că ar trebui să evolueze odată cu societatea sunt „idioți”. Nimic mai fals, zice el. Ar trebui să ținem cont doar de intenția originară a Părinților Fondatori. Iată ce spune Scalia, cu propriile lui cuvinte: „Da, Scalia are o filosofie; numele ei este originalism”. (Apropo, Biblia nu interzice să vorbeşti despre tine însuți la persoana a treia, dar ar trebui să facă asta. Să fie permis doar în cazul în care care ai un alter ego biblic, pe nume Jacob, bineînțeles).

Lucrul acesta îmi e de ajutor. Misiunea mea va avea o direcție clară. Iată ce voi face: voi aplica metoda Scalia în înțelegerea Bibliei. Voi încerca să descopăr intenția originală. Vreau să trăiesc religia, aşa cum era ea la începuturi.

Multă lume îmi spune că încercarea mea e fantasmagorică. Biblia a fost scrisă cu mii de ani în urmă de oameni având o cu totul altă înțelegere a realității. Da, sunt de acord, va fi greu. Mult mai greu decât aflarea sensului original al Constituției, care măcar a fost scrisă în engleză, chiar dacă e greu să distingem literele F de S. Biblia a fost scrisă inițial în ebraică, în aramaică şi în greacă. Călătoria sa prin alte limbi a fost plină de peripeții, după cum se ştie; s-ar putea ca Biblia să fie cel

mai prost tradus text din istorie.

Marea Roşie este o traducere greşită pentru „Marea trestiilor”. Ideea că Moise (şi urmaşii săi) aveau coame e rezultatul traducerii greşite a cuvântului ebraic *qaran.* De fapt, acest cuvânt făcea trimitere la faptul că fața lui Moise era strălucitoare, sau emitea raze de lumină.

Încerc să mă descurc cu ce am. De când mi s-a spus că cititul Bibliei în traducere e ca şi cum te-ai uita la TV în alb şi negru, încerc să compensez prin orice mijloace. Jonglez cu mai multe versiuni. Mă folosesc de un program de calculator biblic sofisticat care are şi un dicționar pentru limbile vechi. Mai am şi consiliul meu de experți biblici. Am cumpărat manuale de învățat ebraica şi greaca veche de unul singur – ceea ce înseamnă deja prea mult optimism din partea mea, ținând cont de timpul limitat pe care-l am la dispoziție.

Şi chiar dacă presupun că traducerea e corectă, mai există şi problema, deloc banală, a modificărilor pe care le-a suferit textul, de-a lungul timpului. După cum arată exegeții moderni (cel puțin cei cu o orientare laică), scribii medievali erau departe de modul de funcționare al unui xerox. Aceştia au făcut unele modificări de sens, fie intenționat, fie accidental. De asemenea, textul Bibliei ebraice a fost stabil secole la rând, dar se pot observa mici modificări dacă îl compari cu pergamentele de la Marea Moartă, de exemplu.

Totuşi, nu vreau să renunț doar fiindcă e greu.

Mai ales că metoda lui Scalia, a „intenţiei originale”, continuă să joace un rol major în interpretarea biblică, atât la creştini, cât şi la evrei – deşi într-un mod oarecum diferit.

Istoria acestor interpretări, în 30 de secunde: timp de secole, cei mai mulţi au considerat că Biblia reprezintă o relatare adevărată a ceea ce s-a întâmplat. Că este, pur şi simplu, un reportaj. Majoritatea au fost „în mod natural literalişti”, aşa cum spune exegetul Marcus Borg – n-aveau niciun motiv serios să gândească altfel.

Însă de-a lungul timpului, interpretarea literală a trebuit să suporte atacuri tot mai dure din partea ştiinţei. Cum să împaci imaginea lui Galileo despre Univers cu povestea lui Iosua, care a oprit soarele pe cer? Sau teoria evoluţionistă a lui Darwin cu arca lui Noe? Au fost mai multe tipuri de reacţii. Două sunt printre cele mai importante, şi sunt cele care predomină de un secol încoace:

1. Modernismul, care spune că ştiinţa şi religia sunt separate. Aşa cum afirmă Stephen Jay Gould, ele sunt „domenii care nu se întretaie”. Biblia este plină de poezie şi de limbaj figurat. Istorisirea creaţiei, oricât de impresionantă ar fi, este un mit. Însă religia şi Biblia îşi păstrează importanţa, întrucât ştiinţa nu poate să răspundă la întrebări despre credinţă, scopul vieţii şi menirea omului.

2. Fundamentalismul, care afirmă că Biblia este sută la sută infailibilă, atât în domeniul moralei,

cât şi în ceea ce priveşte acuratețea istorică. Iosua chiar a făcut ca soarele să stea în loc. Noe chiar a adunat animalele pe un vas de mari dimensiuni făcut din lemn. Adepții fundamentalismului admit că există şi expresii figurate în Biblie – atunci când Isaia spune „copacii vor bate din palme" este evident că e vorba de o metaforă. La fel e şi cu parabolele lui Iisus. Dar dacă o frază nu este în mod evident metaforică, atunci Biblia trebuie înțeleasă în sens literal.

Precum consilierii de la Casa Albă din anii '60, fundamentaliştii au şi ei propria lor teorie în privința efectului de domino. Dacă admitem că o parte din Biblie este falsă, de ce-am mai crede restul? E un bun argument. Ca agnostic, îmi puneam problema la fel, însă din perspectiva opusă. De ce să crezi ce spune o carte care pare să tolereze sclavagismul şi pedeapsa cu tăierea mâinilor? E una din întrebările de la care am pornit în acest experiment spiritual.

Mişcarea literalistă creştină este, desigur, faimoasă pentru politica sa conservatoare. Ca argument contra homosexualității, de exemplu, aderenții săi citează Leviticul 18:22: „Să nu te culci cu un bărbat aşa cum se culcă cineva cu o femeie. Este o urâciune".

Dar nu toți literaliştii creştini sunt conservatori; există o mişcare progresistă care capătă tot mai mult contur. Una din ramurile sale poartă

denumirea de *Red-letter Christians*[54] – după culoarea în care erau scrise vorbele lui Iisus în Bibliile vechi. Pe creştinii *Red-letter* – persoane precum Tony Campolo şi Jim Wallis – îi interesează foarte puțin problema homosexualității sau avortului, şi pun accentul pe loialitatea totală față de învățăturile lui Iisus despre sărăcie şi pace. Când voi începe să explorez Noul Testament, voi consulta ambele părți.

Interpretarea biblică evreiască a luat-o într-o direcție uşor diferită. Robbie Harris, un rabin teribil de inteligent, mi-a oferit un curs intensiv despre acest subiect. Robbie – care vorbeşte aşa de repede că mă dor degetele încercând să-mi iau notițe – predă teologie la *Jewish Theological Seminary* din Upper Manhattan.

Atunci când l-am întâlnit prima dată, Robbie vorbea la telefon cu un ataşat de presă de la *Knitting Factory,* clubul de avangardă din centru.

— Ok, bine. Te sun eu mai târziu.

Urma să susțină un concert acolo săptămâna viitoare, mi-a spus. Formația sa se numeşte *Shake, Rabbis and Roll*[55] (SR2, pe scurt).

— Ce fel de piese cânți? îl întreb.

— Rock'n'roll. Îți place rock'n'roll-ul?

---

[54] *Creştinii literei roşii,* în engleză în original.

[55] Aluzie glumeață la celebra piesă de rock'n'roll *Shake, Rattle and Roll,* compusă în 1954 de Jesse Stone şi interpretată, printre alții, de Big Joe Turner, Bill Haley şi Elvis Presley.

— Cui nu-i place?

Robbie mi-a cântat câteva cântece de pe primul lui album, care probabil a primit *discul de aluminiu*[56]. Mi-au plăcut, în special cel despre o fată de New York cam snoabă. („Pentru ea, *Central Park* e ca Marele Zid Chinezesc/ Şi dacă o ia pe Upper West Side se simte-ntr-un cartier muncitoresc”).

Este un evreu practicant, dar unul cu care pot relaționa, fiindcă, spre deosebire de habotnicul domn Berkowitz, el respiră în ambele lumi, cea laică şi cea iudaică.

Iată ce am învățat de la Robbie: în iudaism există, pe de o parte, sensul literal al pasajelor biblice, iar pe de altă parte, interpretarea pe care o dau acestor pasaje rabinii în cărți precum Talmudul.

Uneori, cele două vorbesc la unison. Dacă Biblia spune să nu amesteci inul cu lâna, chiar asta înseamnă: să nu amesteci inul şi lâna. Aici, rabinilor nu le rămâne altceva de făcut decât să precizeze despre ce fel de lână e vorba (de oaie) şi cât de separată trebuie să fie de in.

---

[56] Un disc de platină este un album sau o piesă care s-a vândut într-un milion de exemplare în SUA, în 300.000 de exemplare în Marea Britanie; unul de aur este un LP sau o piesă care s-a vândut într-un milion de exemplare sau o piesă care s-a vândut în 500.000 de exemplare în SUA, sau 250.000 de exemplare în Marea Britanie; un disc de argint, în Marea Britanie, este un album vândut în 60.000 de exemplare sau o piesă vândută în 200.000 de exemplare.

Alteori însă, sensul literal e la depărtare de ani lumină de interpretarea rabinilor. De exemplu, celebra zicere din Leviticul „ochi pentru ochi” nu înseamnă că trebuie să-i scoți ochiul celuilalt pentru ce ți-a făcut. Problema nu se pune în termeni atât de barbari. Tradiția spune că sensul e următorul: „bani pentru ochi”. Atacatorul trebuie să-i plătească victimei contravaloarea în bani a ochiului.

Sau, alt exemplu: „Să nu fierbi iedul în laptele mamei sale” (Exodul 23:19).

Dacă interpretezi asta literal – aşa cum încerc eu să fac –, e foarte uşor. Cu un strop de voință şi dacă reuşesc să nu mă apropii prea tare de vreo fermă de animale, cred că o să rezist un an întreg fără să fierb un ied în laptele mamei sale. Prietenul meu John mi-a sugerat că, dacă realmente nu pot fără, aş putea să fierb iedul în laptele mătuşă-sii. Mersi, John.

Însă rabinii dau o interpretare foarte sofisticată acestei reguli din Exodul 23:19: înseamnă de fapt, să separi carnea şi laptele. De aici vine regula *kosher* care îți interzice să mănânci *cheeseburger.* Şi nenumăratele reguli care-ți spun cât să aştepți după un prânz la care ai consumat carne până să mănânci lactate şi invers (de la o oră la şase ore, depinde de tradiția locală), sau cum trebuie să separi tacâmurile pentru lactate de cele pentru carne, în spălătorul de vase (da, chiar există regula asta).

Evreii ortodocşi cei mai stricți consideră că Moise a primit de la Dumnezeu toate aceste adăugiri – „legile orale” –, pe munte. Iată de ce a stat acolo patruzeci de zile. Moise le-a transmis Israeliților legile orale, care le-au transmis apoi fiilor lor, şi tot aşa, până când au fost puse pe hârtie. În mod tradițional, legile din cele 5 cărți ale lui Moise – Tora – sunt în număr de 613, cu totul. (Lista mea de reguli e un pic mai lungă fiindcă includ şi învățăturile din alte părți ale Vechiului Testament, precum Proverbele şi Psalmii). Alți evrei cred că legile orale s-au dezvoltat de-a lungul a mii de ani dar sunt, cu toate acestea, sacre.

Există o sectă, în iudaism, care nu recunoaşte niciuna din legile orale. Adepții ei se numesc Karaites, iar din punct de vedere teologic sunt minimalişti: nu recunosc decât Biblia. Această abordare poate duce la un comportament ultrarigorist. De exemplu, opresc căldura în zi de Sabat, ca să nu se angajeze într-o relație comercială cu compania de electricitate, lucru care ar putea fi considerat drept muncă. „N-am ce face, mai pun nişte pulovere pe mine”, îmi zice unul din karaiți, într-o discuție. „Nu-i chiar aşa de rău cum pare”. Karaites au cunoscut o epocă de aur în perioada medievală – cam zece la sută din evrei erau atunci karaiți. De atunci s-au împuținat la număr, ajungând la 50.000, cei mai mulți trăiesc în Israel şi, surprinzător, în Daly City, statul California.

De-a lungul călătoriei mele spirituale, am de gând să țin cont şi de legea orală. Dar nu vreau să aplic orbeşte ce spune aceasta. Simt că trebuie să încerc să înțeleg pe cont propriu ceea ce spune Biblia, chiar dacă asta ar însemna să fac şi câteva greşeli.

Mi-am dat seama de un lucru, acum: într-un fel, proiectul meu are o înclinație clară către iudaism, fiindcă îmi petrec foarte mult timp cu Scripturile evreieşti. Însă, din alt punct de vedere, proiectul meu e influențat cel mai tare de ideea protestantă conform căreia poți interpreta Biblia pe cont propriu, fără intermediari. *Sola scriptura,* cum se spune.

Martin Luther a susținut principiul *sola scriptura* ca opoziție față de Biserica Catolică. Cu riscul de a semăna confuzie, voi spune despre catolicism că se află undeva între iudaism şi protestantism în privința interpretării Bibliei. La fel ca în iudaism, există o treaptă intermediară între tine şi Biblie, anume doctrina bisericii. Pe de altă parte, directivele Bisericii Catolice sunt în general mai puțin elaborate şi complexe decât cele ale rabinilor.

În anumite privințe, literalismul pare mai lejer decât iudaismul în interpretarea rabinilor. Trebuie să port *kippah*? Nu, Biblia nu cere asta. Asta vine de la rabini. În alte privințe, este infinit mai greu. Încerc să respect sensul literal biblic. Atunci când Biblia spune „ochi pentru ochi”, nu vreau să

extrag din asta un principiu mai puțin radical, la fel cum au făcut rabinii: „ai scos un ochi, scoate banul!”. Când Biblia spune să distrugi idolii, eu chiar asta vreau, să-i distrug. În plus, deja mă simt vinovat – iar asta e o confirmare că sunt, într-adevăr, evreu. Simt că îmi dezamăgesc strămoşii prin ceea ce fac. Mi-l imaginez pe Vilna Gaon, unul din strămoşii mei îndepărtați – un rabin faimos din Europa de Est – dând din cap nemulțumit, şi oftând: Oi, oi, oi, oi, oi.

Dați băuturi tari celui ce piere, şi vin, celui cu sufletul amărât.

(Proverbe 31:6)

Ziua 44, după-amiază. Colegul meu David, de la *Esquire,* s-a despărțit de prietena lui. Are sciatică – nu ştiu de ce, întotdeauna am crezut că asta e o boală a jucătorilor de table înveterați sau a celor care au prins debutul pe scenă al lui Frank Sinatra. De asemenea, a făcut un scenariu de film foarte mişto despre împodobirea bradului de Crăciun – dar cineva a vândut ideea asta de scenariu la Hollywood cu exact două zile înainte ca el să încerce.

Când ajung la *Esquire,* mă opresc la biroul lui cu o sticlă de vin roşu Kendall-Jackson.

— Ține aici, zic, şi-i întind sticla pe deasupra biroului.

— Ce-i asta?

— E din cauză că eşti deprimat. Biblia spune să le dai vin celor cu probleme sufleteşti.

— Zice Biblia chestia asta?

— Da. Mai zice că nu-i voie să le cânți celor în situația asta. E ca şi cum ai pune sare pe rană.

— Aşa că... n-o să-mi cânți nimic azi?

— Nu.

David pare recunoscător, atât pentru vin cât şi din cauză că-l scutesc de cântece pe ziua de azi. Îmi place teribil când Biblia oferă lecții de viață aşa de simple, uşor de urmat şi înțelepte în acelaşi timp.

Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfințeşti.
(Exodul 20:8)

Ziua 45. Este al şaptelea Sabat din anul meu biblic. Mă rog, de fapt e ziua de după cel de-al şaptelea Sabat. N-aş fi putut scrie notița asta ieri, fiindcă Biblia îmi interzice să muncesc. (Un prieten mi-a spus că până şi efortul de a înțelege semnificația zilei de Sabat poate însemna încălcarea regulii Sabatului, fiindcă munca mea este să aplic regulile biblice. Asta mi-a dat o durere de cap de vreo două ore).

Înainte de anul biblic, făceam parte din categoria celor mai mari pângăritori ai Sabatului din America. Sunt dependent de muncă. Trăsătura asta o moştenesc de la taică-meu, care mâzgălea fără încetare la cărțile sale de drept – pe plajă, în

tren, ba chiar şi atunci când „se uita” la filmele vechi cu Katharine Hepburn, pe DVD (din când în când arunca, totuşi, o privire, ca să fie sigur că filmul încă mai rulează). Dacă o să vină Apocalipsa, n-am nicio îndoială că va munci până la sfârşit, mulțumindu-se să ridice privirea ca să constate care e nivelul râurilor de sânge, şi apoi să continue grăbit lectura studiilor sale de caz. Probabil că şi eu aş face la fel.

Şi n-am fi singurii. În era post-BlackBerry, mai e vreo diferență între ziua de lucru şi ziua de weekend, între orele de lucru şi cele de după? Muncim sâmbăta, Sabatul evreiesc. Muncim şi duminică, Sabatul creştinilor. Muncim mai multe ore pe săptămână decât a muncit Dumnezeu în săptămâna în care a făcut lumea.

Nu a fost întotdeauna aşa în America. Aşa cum observă Judith Shulevitz, de la *New York Times*, puritanii au plecat din Anglia în special pentru a fi liberi să urmeze cea de-a patra poruncă[57]. Puritanii au luat Sabatul foarte în serios: au interzis sportul, dansul, fumatul, vizitele pentru ziua respectivă. Mersul la biserică e obligatoriu, dar puritanii „îi pedepseau pe toți cei care ajungeau acolo într-o grabă evidentă ori pe un cal cu un harnaşament prea ostentativ”. Sabatul a supraviețuit în America chiar şi după ce puritanii s-au împuținat. Cu numai optzeci de ani în urmă,

---

[57] Cinstirea zilei de odihnă.

scrie Shulevitz, „fotbalul era considerat un sport mult prea vulgar ca să fie practicat în ziua de duminică”.

Putem observa urme ale influenței puritane chiar şi în prezent – încercați numai să cumpărați o sticlă de lichior într-o dimineață de duminică, în Manhattan. Sabatul ultrariguros se bucură de o revenire în forță, în anumite cercuri evanghelice. D. James Kennedy, mega-pastorul din Florida, le spune enoriaşilor săi să nu mănânce la restaurant duminica, fiindcă în felul ăsta îi încurajează pe chelneri să lucreze şi să încalce, astfel, legea Domnului.

Cine sunt cei mai stricți păstrători ai zilei Sabatului? Probabil că evreii ortodocşi. În epoca post-biblică, rabinii au pus la punct o listă cu toate activitățile interzise. Cuprinde treizeci şi nouă de feluri de muncă, inclusiv gătitul, pieptănatul şi spălatul. Nu poți planta, deci nici grădinăritul nu este permis. Nu poți să rupi nimic, aşa că bucățile de hârtie igienică sunt rupte dinainte, cândva în timpul săptămânii. Nu poți să formezi cuvinte, aşa că de obicei se consideră că încalci Sabatul dacă joci scrabble (deşi există cel puțin un rabin care e de acord cu versiunea Scrabble Deluxe, cică pe motiv că pătrățelele au margini care separă literele suficient de mult pentru ca ele să nu mai formeze cuvinte).

Prima dată când am văzut ce înseamnă un Sabat al evreilor ortodocşi a fost atunci când mătuşa

mea Kate venise în vizită la părinții mei. Rivka, fata de treisprezece ani a mătuşii Kate, foarte drăguță şi foarte pioasă, era şi ea în vizită. Începuse o înghețată la pahar şi voia să o pună înapoi în congelator pentru mai târziu. Dar era vineri şi soarele se pregătea să apună. (Sabatul evreiesc începe de vineri, de la apusul soarelui şi se termină sâmbăta, tot după apus).

Nu putea deschide congelatorul după asfințit fiindcă asta ar fi însemnat să aprindă lumina, ceea ce era interzis.

— N-ați putea să deşurubați beculețul din frigider? a întrebat-o pe mama.

Mama a încercat să-l deşurubeze, după ce a scos afară din congelator toate vafele şi cutiile de înghețată Ben Jerry.

— Uite cum facem, a spus maică-mea. O să deschid eu congelatorul pentru tine, când o să ai nevoie.

— Nu poți. Eşti evreică, a spus Rivka.

— Atunci o s-o rog pe Joelle să-l deschidă (Joelle e mătuşa mea catolică).

— Nu poți să o rogi. Trebuie să vină ea cu ideea.

În acel moment, maică-mea a renunțat. Presupun că biata înghețată *kosher* stă şi acum acolo, în congelator, neatinsă de nimeni.

La prima vedere, Sabatul cu toate regulile sale poate părea bizar. Cu toate acestea, am hotărât să aştept să experimentez eu însumi ce înseamnă Sabatul, înainte să trag o concluzie.

De fapt, voi experimenta versiunea biblică a Sabatului, nu cea actuală. Spre deosebire de rabini, Biblia oferă puține instrucțiuni despre ce înseamnă muncă şi ce trebuie evitat. Iar cele pe care le dă sunt numai bune pentru viața la fermă şi pentru anumite concursuri de tip *reality show:* n-ai voie să aprinzi focul, să aduni lemne, să ari sau să aduni recoltele.

Aşa că trebuie să-mi dau seama ce trebuie să fac de unul singur. Întrucât munca mea e scrisul, iau decizia să mă abțin de la scris, cum e şi normal. Dar mă voi abține şi să fac cercetări, să le telefonez colegilor ori să răsfoiesc ziarele în căutare de idei. Adevărul e că mi-e frică să nu dau în sevraj. Aşa că o să mă bag în oceanul acesta cu paşi mici, ca un pensionar din Florida.

În prima săptămână, îmi propun să nu mai deschid adresa de e-mail. Am rezistat o oră întreagă, după care mi-am spus – n-o să deschid niciun e-mail, mă uit doar un pic la titluri. Doar asta nu-i muncă! Aşa că am dat click şi m-am logat. Hmm. Un e-mail de la mama mea. Biblia spune că trebuie să-ți respecți părinții. Şi poate că e urgent. În plus, mai am încă cincizeci de zile de Sabat la dispoziție ca să mă perfecționez. Click pe mesaj: e un banc cu cinci blonde şi un orb, într-un bar.

În cea de-a doua săptămână, am încercat din nou. Mi-am spus: nu mai deschid niciun e-mail, de vineri de la apusul soarelui până sâmbătă după

asfințit. Am trecut cu bine de noaptea de vineri dar am cedat sâmbătă dimineața şi am tras iar cu ochiul în cutiuța poştală virtuală. Asta e, mi-am zis, tot mi-au mai rămas cincizeci de zile de Sabat. Din păcate, n-am progresat deloc de la Sabatul al treilea până la cel de-al şaselea.

Săptămâna asta m-am jurat să rezist până la capăt. Am o dispoziție optimistă. Vineri la 6 p. M, soarele a dispărut oficial sub linia de orizont a New York-ului. Mi-am închis calculatorul, mi-am adunat toate cărțile într-un colț, mi-am dezactivat soneria tip „talangă” a telefonului mobil – oricum aveam în plan s-o schimb – şi am strâns pumnii în semn de victorie, la fel ca dl. Berkowitz. În creierul meu s-a produs un declic. Mă simțeam la fel ca în prima zi de vacanță, odinioară. Un sentiment de uşurare, de libertate. Oricât de mult aş vrea să lucrez, n-am dreptul să fac asta. N-am de ales!

A fost un moment atât de frumos. Şi a durat atât de puțin. O oră mai târziu, în creierul meu s-a produs un nou declic şi am început să simt junghiurile acute caracteristice simptomului de sevraj de fiecare dată când treceam prin dreptul laptopului meu PowerBook. Cine ştie ce e-mailuri interesante s-au adunat deja în cutiuța mea poştală... Dar dacă redactorul de la *The New Yorker* mi-a trimis o ofertă-surpriză de lucru? Sâmbătă la prânz, am cedat. Mi-am verificat e-mailul. M-am gândit că şi-aşa n-o să afle nimeni.

Mi-a fost mult prea ruşine să-i spun lui Julie. Ei îi place de minune că încerc să mai iau şi eu o pauză şi nu mai muncesc de nebun şapte zile din şapte – Sabatul e partea ei favorită din întregul experiment. Aşa că țin secret noul meu eşec.

Mai rău, mă folosesc de Sabat ca să obțin scutire de la treburile casei.

— N-ai putea să duci hârtiile alea la gunoi?

— Hmm, nu prea cred. N-am voie să car nimic în afara casei.

Nu-i rămâne altceva decât să ia hârtiile şi să iasă pe uşă, în timp ce eu ascult încântat zgomotul făcut de paşii ei pe coridor.

Să nu chinuieşti pe străin, şi să nu-l asupreşti, căci şi voi ați fost străini în țara Egiptului.
(Exodul 22:21)

Ziua 46. În seara asta voi avea ca invitat un martor al lui Iehova. Îmi dau seama că prin acest gest mă plasez într-o categorie foarte restrânsă de oameni.

E important de reținut că nu s-a întâmplat să deschid uşa, pur şi simplu, ca să mă trezesc față în față cu un martor al lui Iehova şi să-l invit înăuntru. Am dus o întreagă campanie în acest sens. Am sunat la sediul lor şi le-am cerut să-mi trimită acasă un martor al lui Iehova. După trei apeluri şi destulă confuzie din partea lor – normal, ținând cont de ciudățenia cererii mele – într-un

final, mi s-a îndeplinit dorința.

Da, îmi dau seama că nu prea are sens ce am făcut. E ca şi cum te-ai oferi voluntar pentru procesele cu jurați sau ca şi cum ai plăti ca să vezi un film cu Vin Diesel.

În fine. Bieții martori ai lui Iehova! Zelul cu care sună la fiecare uşă i-a transformat în una din țintele favorite pentru cei care spun bancuri. Aşa că îmi promit că nu mai spun niciodată vreuna din glumele alea proaste cu martorii lui Iehova.

Vreau să ştiu mai multe despre secta asta şi ce înseamnă credința lor. Asta din cauză că sunt adepții literalismului care se înmulțesc cel mai repede, în întreaga lume. În prezent gruparea numără peste 6,6 milioane de membri, iar în fiecare an adună alți 300.000 de convertiți. Mi se par interesanți şi din cauză că de regulă sunt incluşi în categoria creştinilor, deşi, la fel ca secta amish, se bazează mai mult pe Vechiul Testament.

Pe martorul lui Iehova care vine la mine îl cheamă Michael, şi ajunge exact la 7.30 după-amiaza, aşa cum am stabilit. Poartă un costum maro, pantofi maro, cravată maro, iar în mână ține o servietă maro de piele, în care are o Biblie şi o broşură. Seamănă un pic cu actorul Gary Busey, mai puțin cărarea pe mijloc.

Michael e un om plăcut, plin de căldură. Are o voce gravă, mai degrabă liniştitoare decât puternică, mai mult spre medic psihiatru decât antrenor de fotbal.

Şi îmi este recunoscător. Atât de recunoscător că aproape că mă emoționez. Îmi mulțumeşte pentru faptul că l-am invitat acasă.

— Sunt atât de multe prejudecăți în ceea ce-i priveşte pe martorii lui Iehova. Mă bucur foarte mult că doreşti să vorbeşti cu mine ca să afli care este adevărul.

Stă pe canapeaua din sufragerie, aplecat înainte, cu mâinile într-o postură gen „uite aşa era peştele ăla de mare”.

— Oamenii spun că religia noastră reprezintă un creştinism primitiv – iar pentru noi acesta este un compliment.

Martorii cred despre ei că se ghidează după sensul originar al Bibliei – cărțulia pe care mi-o dă Michael poartă titlul „Care este *cu adevărat* învățătura Bibliei?”.

Michael, care lucrează în domeniul calculatoarelor la impresionantul centru al martorilor lui Iehova din Brooklyn, îmi oferă un curs scurt în ceea ce priveşte credința lor. Iată câteva elemente de bază ale credinței martorilor lui Iehova (desigur, e vorba de ceva foarte schematic):

1. Dumnezeu trebuie numit Iehova, pentru că ăsta e numele pe care-l poartă în Biblie. „Nu poți să-i zici cuiva «om» şi atât, ci îl chemi după numele său, «Bob», de exemplu. Dumnezeu are şi el un nume: «Iehova»”.

2. Oamenii ar trebui să aplice literal cuvintele pacifiste ale lui Iisus. „N-o să găseşti vreun martor

al lui Iehova în Irak”, spune Michael. „Iisus a spus: «Cine va trăi după sabie, de sabie va pieri.»”

3. Martorii nu cred în Sfânta Treime. Iisus nu e Dumnezeu, ci prima creație a lui Dumnezeu. (Din cauza acestei convingeri, ei sunt considerați uneori ca fiind ne-creştini).

4. Armaghedonul e aproape – iar credincioşii vor învia şi vor trăi în Rai. Dar cei mai mulți din cei drepți nu vor trăi acolo. Aproape toți vor trăi într-un Paradis terestru. Raiul e rezervat unui număr de 144.000 de suflete pioase care vor conduce alături de Iehova ca administratori dumnezeieşti.

5. Martorii nu țin sărbătoarea Crăciunului şi nici Paştele, întrucât niciuna din aceste sărbători nu este pomenită în Biblie. Nu țin nici aniversările: singurele aniversări ale zilei de naştere amintite în Biblie au fost cele ale unor oameni răi – una era a faraonului şi cealaltă a unui rege iudeu care era de partea romanilor. Pe Michael nu-l deranjează interdicțiile acestea, mai ales în prezent. „Pe măsură ce îmbătrânesc, vreau tot mai puțin să mi se aducă aminte câți ani împlinesc”.

6. Nu există Iad. Martorii cred că „iad” este o traducere greşită a cuvântului „Gheena”, care era o veche groapă de gunoi. Ei consideră că necredincioşii vor muri, mai degrabă, în bătălia Armaghedonului, şi că nu vor fi azvârliți în Infern. „Cum putem să ne rugăm la un Dumnezeu blând şi iubitor care, în acelaşi timp, pune oameni în frigare?”, mă întreabă el.

Mă surprinde teologia martorilor lui Iehova, în special ultimul punct. Întotdeauna am crezut că, la o adică, ar face apologia cazanelor cu smoală încinsă, dar iată că de fapt nici măcar nu cred că există Iad. Probabil că e o atitudine eretică din perspectiva canoanelor tradiționale, dar apreciez blândețea ei.

Vorbim deja de o oră jumate, iar Michael îşi aruncă ochii la ceas tot la câteva minute.

— Să-mi spuneți când doriți să plec, spune Michael. Sunt din Midwest, aşa că-mi dau seama că abuzez deja de ospitalitatea dumneavoastră.

— A, nu vă faceți probleme, îi zic. Aş putea să discut cu dumneavoastră ore întregi.

Mă îndoiesc că Michael m-ar putea converti, dar îmi place să discut despre Biblie. Nu mă satur niciodată.

Îl întreb care e partea cea mai controversată din credința sa.

— Problema transfuziei de sânge. Lumea crede că suntem nebuni. Totuşi, noi nu respingem sistemul medical. (Mă întreb dacă face vreo aluzie subtilă la *Christian Scientists*[58]*.)* Pur şi simplu, refuzăm transfuziile de sânge.

Motivul este traducerea literală a câtorva

---

[58] *Savanții creştini* – sectă creştină care datează din secolul al XIX-lea. Din perspectiva acesteia, boala este rezultatul ignoranței, fricii şi păcatului. Mulți dintre membrii sectei preferă ca sistemul medical al sectei să fie prima lor alegere pentru tratament. Principala metodă de tratament este rugăciunea.

versuri, printre care Faptele Apostolilor 15:29, Geneza 9:4 şi Leviticul 7:26, ultimul spunând următoarele: „Să nu mâncați sânge, nici de pasăre, nici de vită, în toate locurile în care veți locui”.

Martorii fac din asta un argument destul de ciudat. Astfel, cuvântul „mâncați” ar trebui tradus prin „consumați”, caz în care transfuzia, fiind un exemplu de consumare de sânge, este vizată de paragraful biblic.

Aşa cum a observat şi Michael, e o interpretare foarte controversată. Unii o critică spunând că interdicția transfuziilor a făcut o mulțime de victime, motiv pentru care martorii lui Iehova au fost implicați într-o mulțime de procese. În ultimii ani, capii bisericii au făcut un pas înapoi. Acum, unele elemente din sânge, cum ar fi hemoglobina, pot fi folosite în transfuzie. Totuşi, interdicția asupra transfuziei totale de sânge a rămas în vigoare.

Din punctul meu de vedere, problema se reduce la următoarea întrebare: oare trebuie să te supui regulilor biblice chiar şi atunci când îți pun viața în pericol? M-am uitat în Biblie, ca să văd ce fel răspuns oferă la întrebarea aceasta. Aşa cum mă aşteptam, nu scrie nimic clar în această privință.

Pe de-o parte, Biblia e plină de martiri şi aproape-martiri care au luptat pentru credință. În Cartea lui Daniel, regele malefic Nabucodonosor le ordonă unor evrei, trei la număr, să se închine la

un idol de aur, altfel vor fi aruncați în foc. Cei trei refuză să o facă. Nabucodonosor cere ca focul să fie ințețit – până ajunge să fie de şapte ori mai puternic – apoi îi aruncă în el pe cei trei rebeli. Însă Dumnezeu îi apără pe credincioşii săi, care ies teferi din mijlocul flăcărilor.

Pe de altă parte, sunt atâtea momente când viața e mai importantă decât respectarea regulilor. Iisus îi mustră pe farisei, când aceştia îi ceartă pe adepții săi pe motiv că strâng grânele în zi de Sabat. De asemenea, în iudaismul modern, viața triumfă în ciuda oricăror considerente. Chiar şi cel mai *kosher* dintre rabini ar permite credincioşilor săi să-şi schimbe valvele inimii cu unele de porc dacă e necesar (asta în ciuda unui episod din *Anatomia lui Grey,* construit pe ideea contrară).

După cum se vede, nu-s deloc făcut pentru secta martorilor lui Iehova. Chiar şi în anul meu biblic, dacă aş avea nevoie de o transfuzie de sânge, mi-aş sufleca mâneca încă înainte să-şi termine doctorul propoziția. Chestia e că nu-s destul de credincios, de curajos sau inconştient ca să fac altfel. Biblia, de fapt, m-a făcut să respect şi mai mult viața decât înainte.

În sfârşit, la zece jumate – la trei ore de la sosirea sa –, Michael îmi spune, politicos, că ar trebui să mă lase să dorm. Mă pregătesc să-i spun că nu, nu mi-e deloc somn, putem continua, dar îi sună telefonul mobil. E soția sa.

— Da, tocmai am terminat. Sunt pe picior de

plecare.

Michael se ridică şi-mi strânge mâna.

Şi atunci mă izbeşte următoarea idee: am realizat un lucru cu care puţini oameni de pe lumea asta se pot lăuda. L-am făcut pe un martor al lui Iehova să se sature de vorbit despre Biblie!

Să prăznuieşti sărbătoarea corturilor şapte zile, după ce îţi vei strânge roadele din arie şi din teasc.

(Deuteronomul 16:13)

Ziua 47. Biblia explică în detaliu cum să construieşti o arcă a lui Noe – 300 x 50 x 30 de coţi, cu un acoperiş şi trei punţi, toate din lemn de gofer. Mai încolo, nu mai puţin de opt pagini sunt consacrate construirii Tabernacolului, cortul în care au fost adăpostite *cele zece porunci,* şi în care se precizează chiar şi ce culoare trebuie să aibă pânza – albastru şi purpuriu.

Din fericire, nu mai e nevoie să iau parte la aceste mari lucrări. Ele s-au făcut o dată pentru totdeauna.

Însă Biblia îmi cere să fac altceva: o colibă. O dată pe an, fiecare trebuie să construiască o colibă şi să trăiască în ea timp de o săptămână, în amintirea colibelor folosite de vechii evrei atunci când au rătăcit prin deşert timp de patruzeci de ani. Există o sărbătoare biblică importantă, cu numele de Sărbătoarea recoltei – sau *Sukkoth* –

care încă mai e sărbătorită de evreii practicanți. Începe astăzi. (Octombrie, fie spus, este o lună foarte importantă din punctul de vedere al sărbătorilor iudaice. Am sărbătorit şi Yom Kippur şi Roş HaŞana – dar o să vă povestesc despre asta ceva mai târziu).

Ca să fiu cinstit, ideea de a construi un edificiu în trei dimensiuni îmi dă arsuri la stomac. Nu sunt deloc îndemânatic. Ca să înțelegeți mai bine: de fiecare dată când mă uit la *Bob, constructorul* împreună cu Jasper, învăț ceva nou (ah, deci aşa arată un stâlp de rezistență).

Încerc să mă consolez spunându-mi că de fapt construcția colibei va fi o schimbare plăcută față de regulile negative de genul „să nu faci aia, şi aia, şi aia”. Aici e vorba de „să faci asta”. Aşa că nu mai stau să despic firul în patru şi încerc să găsesc răspuns la prima problemă practică: unde îmi voi construi coliba? Prima chestie care-mi vine în minte: acoperişul clădirii în care locuiesc. Îl sun pe administrator şi îi vorbesc despre planul meu.

— Nu se poate, îmi zice. Am probleme cu asigurările, pe urmă.

— Dar în curte?

— Nu poți să ajungi în curte decât printr-un singur apartament.

— Care apartament?

— N-are rost. Nu poți construi nimic în curte.

Aşa că trec la planul de rezervă: voi construi coliba în sufragerie. Nu e soluția ideală – din două

motive. Mai întâi, fiindcă ar fi o *colibă în sufrageria noastră.*

În al doilea rând, coliba mea – care se cheamă *sukkah* în ebraică – nu ar corespunde nici măcar standardelor celui mai dezghețat şi mai modern rabin din America. Colibele trebuie construite afară, spun rabinii, şi să respecți totodată o mulțime de alte reguli. În perioada asta a anului, apar o mulțime de *sukkah* aprobate pe acoperişurile clădirilor din West Side.

— N-ar fi mai simplu să te foloseşti de *sukkah* de pe acoperişul Centrului comunității evreieşti? mă întreabă Julie.

— Poate, zic eu. Dar aş simți că trişez, dac-aş face asta.

Îi explic Juliei că sunt într-o misiune personală pentru a afla care este miezul învățăturilor biblice. Sunt un aventurier singuratic. Trebuie să-mi găsesc singur calea.

— De acord, dar am impresia că îți complici inutil existența.

Are dreptate. Ziua mea începe cu drumul pe care-l fac la un magazin care se cheamă *Cheresteaua metropolitană,* ca să cumpăr câteva grinzi, pânză de cort şi o mână de cărămizi cu goluri. Începe să-mi placă proiectul meu. Când cumpăr grinzile trăiesc un soi de satisfacție. Parcă aş fi în pielea unui constructor de verande sau de săli de jocuri, unul dintre aceia care folosesc cuvinte precum *pereu.*

Îmi arunc rucsacul pe umăr şi mă duc pe jos până în *Riverside Park.* Am nevoie de mai multe materiale. Biblia spune să culegi „fructe din arbori frumoşi, crengi de palmier, ramuri din copaci stufoşi şi din sălciile de pe marginea râurilor”. (în timpurile biblice, probabil că astea erau materialele din care se făceau colibele, deşi tradiția multimilenară evreiască spune că ele sunt utile doar ca să le agiți în aer).

După plimbarea prin versiunea newyorkeză a naturii mă aleg cu rucsacul plin de crengi stufoase şi rămurele de salcie. Apoi îmi cumpăr un palmier ornamental de mărimea unei mingi de volei şi un fruct care seamănă cu o lămâie care se cheamă *etrog,* ce provine din Orientul Mijlociu (şi pe care tradiția îl confundă deseori cu lămâia). Ce bine mă simt! Fac treburi *concrete.* Transpir!

La 11, înapoi în apartament, mă pun pe ciocănit traverse, ținând cuiele în colțul gurii şi transpirând încă şi mai tare. Trei ore mai târziu, mulțumită setului de instrucțiuni pentru tâmpiți pe care l-am descărcat de pe net, am în fața mea scheletul unei căbănuțe aşa cum scrie la carte. Care, în secunda următoare, la fel ca într-un film cu Buster Keaton, se prăbuşeşte cât ai clipi. O iau de la capăt, iar de data asta adaug mai multe traverse, bat mai multe cuie, iar rezultatul: cabana rămâne în picioare.

— Doamne, Dumnezeule, face Julie, când ajunge acasă şi dă cu ochii de colibă.

O întreb dacă o deranjează.

— Un pic. Dar sunt de-a dreptul şocată că ai fost în stare să construieşti ceva. E… uriaşă.

Julie se uită cu atenţie la colibă. Are patru stâlpi de lemn, iar deasupra lor o bucată mare de pânză de cort care se freacă de tavanul apartamentului. Interiorul e cam golaş dar cel puţin e decorat cu crengi de copaci stufoşi şi ramuri de sălcii de pe marginea râurilor. Se strecoară între colibă şi calorifer ca să aibă altă perspectivă. Se uită cu atenţie la cărămizi să vadă dacă au zgâriat sau nu parchetul.

Biblia îmi cere să locuiesc în colibă, aşa că plănuiesc să locuiesc aici cât mai mult posibil – să mănânc în colibă, să citesc şi să dorm tot acolo. O invit pe Julie să mi se alăture, dar de data asta mă lasă să-mi „fac de cap de unul singur cât am chef”.

Aşa că în acea seară la unsprezece jumate, îmi întind trei pături pe podea. Mă aşez, îmi pun mâinile sub cap, mă uit fix la pânza de cort, respir parfumul de lămâie şi de salcie (salcia miroase precum crema folosită la salonul de masaj Bliss Spa) şi încerc să-mi dau seama care-s simţămintele mele.

În primul rând, încă mă simt euforic că am reuşit să construiesc coliba. Am făcut-o cu mâna mea. Bertrand Russell – faimosul filosof agnostic – spunea că pe lumea asta există două feluri de muncă: schimbarea poziţiei materiei de pe pământ şi să le spui celorlalţi să schimbe poziţia materiei

de pe pământ. Îmi place să fac primul gen de muncă. Şi-mi place să nu mă conformez stereotipului evreului incapabil de muncă fizică, măcar pentru o zi.

În exaltarea mea simt şi un pic de vină, totuşi. *Sukkah* în care stau este mult prea confortabilă. Scopul ei era să-mi amintească de vechile colibe din deşert, dar uite-mă într-un apartament cu aer condiționat – fără nisip, fără vânt, fără să duc lipsa hranei. Nu trebuie să-mi fac griji dacă noaptea va fi prea frig sau ziua prea cald, sau în legătură cu vreo molimă, adică toate acele lucruri care au omorât, împreună, patruzeci de mii din cei şase sute de mii de israeliți.

Dar sentimentul de vină îmi este uşurat de următoarea revelație: proiectul meu este despre cum e să trăieşti după vechile porunci biblice. Dumnezeu, dacă există, le ordonă tuturor – nu doar celor care au un contract cu o editură – să călătorească înapoi în timp şi să încerce să trăiască la fel ca în Orientul Mijlociu în Antichitate. Dumnezeu e creatorul „jurnalismului prin imersiune”, după cum îi spune prietenul meu. La urma urmei, s-ar putea ca Dumnezeu să fie de acord cu proiectul meu.

Cine este încet la mânie are multă pricepere, dar cine se aprinde iute, face multe prostii.

(Proverbe 14:29)

Ziua 50. Am observat că mare parte din viața biblică e plină de semne de aducere-aminte. Acesta e scopul ciucurilor pe care i-am agățat cu grijă la cămaşă – Biblia spune că ei trebuie să-mi amintească de *cele zece porunci,* ca o versiune biblică a nodului la batistă.

În spiritul acestor semne de aducere-aminte, mi-am scos la imprimantă o listă pe care am lipit-o pe oglinda din baie. Este o listă a Celor mai încălcate reguli. Să vedem dacă îmi e de ajutor. Merită să încerc.

1. Minciuna. Când am încălcat cel mai recent regula: i-am spus unui prieten că o să-i înapoiez foarte curând cartea despre rugăciune, dar de fapt am pierdut-o.

2. Vanitatea. Mă uit zilnic în oglindă ca să văd dacă mi-au apărut primele fire albe.

3. Bârfa. Am vorbit cu Julie despre faptul că fratele ei Doug încă mai poartă puloverele acelea țipătoare, în toate culorile, din anii ’80.

4. Invidia. Am semnat autografe la un târg de carte, în urmă cu câteva zile, iar la masa alăturată era Anthony Bourdain, celebrul şi îndrăznețul maestru bucătar şi scriitor. Pe la masa mea s-au perindat vizitatori precum: mama mea, tatăl meu, soția mea, fiul meu. Între timp, în fața mesei lui Bourdain s-a făcut o coadă de parcă tocmai fuseseră puse în vânzare biletele la premiera

filmului *Amenințarea fantomei*[59].

5. Am atins lucruri impure. Oricât m-aş baza pe scăunelul meu portativ, unele lucruri sunt greu de evitat.

6. Mânia. I-am dat un bobârnac unui ATM.

Dacă ATM-ul v-ar lua 1,75 dolari pentru o simplă retragere, ce-ați face? Eu i-am tras una. E normal aşa ceva, un dolar şaptezeci şi cinci? Julie îmi spune că atunci când începi să brutalizezi obiecte neînsuflețite, e cazul să-ți cauți un psiholog.

Nu fac parte din categoria celor care urlă şi li se umflă o venă pe frunte. La fel ca taică-meu, foarte rar ridic tonul (din nou trebuie să spun, îmi place să-mi controlez emoțiile în orice situație). Agresivitatea mea se manifestă mai degrabă sub forma resentimentului de lungă durată. În mintea mea se tot adună ofense, reale sau închipuite, care culminează la un moment dat într-un munte de amărăciune.

Chiar era cazul să mă enervez aşa de tare când l-am văzut pe jongleurul ăla de la bâlci că se opreşte din jonglat ca să răspundă la telefonul celular? apoi a vorbit vreun sfert de oră, cred, în timp ce 21 Jasper îl urmărea nerăbdător şi plin de speranță. Sigur că aşa ceva te deranjează, dar sunt alte lucruri mult mai rele de-atât.

Ce să mai zic atunci despre tipul ăla din

---

[59] *The Phantom Menace,* primul episod din seria *Războiul stelelor.*

Starbucks care a monopolizat toaleta trei sferturi de oră? (în apărarea mea, trebuie să spun că, în plus, purta *bască neagră*; ce naiba, suntem în Manhattan, anno domini 2006, nu în 1948 pe *La Rive Gauche*[60]). Clocoteam pe dinăuntru.

Dar despre incidentul de la cantina săracilor?

Lucram ca voluntar pentru *Holy Apostles Soup Kitchen* din Chelsea. E un loc incredibil, cea mai mare instituție de acest fel din New York şi a doua din toată țara; se servesc aici mai mult de 1.100 de mese pe zi. Cel care administrează locul e un lider carismatic – mână de fier şi inimă mare – pe care mi-l pot imagina foarte bine conducând o revoltă împotriva centurionilor romani.

Munca la cantina săracilor e un excelent stimulent al stimei de sine. Îmi spun de fiecare dată că *asta* înseamnă să trăieşti cu adevărat după Biblie. Iau aminte la cuvintele inspiratoare din Deuteronomul 15:7: „Dacă va veni la tine vreun sărac dintre frații tăi, în vreuna din cetățile tale… să nu-ți împietreşti inima şi să nu-ți închizi mâna înaintea fratelui tău cel nevoiaş”.

Şi totuşi… chiar şi la cantina săracilor sunt în stare să găsesc motive să mă enervez.

---

60 *La Rive Gauche*, în franceză în original, este o expresie care se referă la Parisul din alte vremuri, Parisul artiştilor, scriitorilor şi filosofilor, incluzând aici pe Pablo Picasso, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, Henri Matisse, Jean-Paul Sartre, Ernest Hemingway, F. Scott Fitzgerald şi mulți alții, membri ai comunității artistice din Montparnasse.

La ultima mea vizită acolo, sunt trimis din prima la bucătărie, apoi, imediat, sunt retrogradat şi trimis la munca de jos. Din cauză că am barbă, mi se spune. Bine, am înțeles. Nimeni nu îşi doreşte o surpriză neplăcută în pilaful de orez. N-am nimic de comentat, până în momentul când văd alt voluntar care lucrează la bucătărie, deşi are fața acoperită de o barbă la fel de mare ca a mea.

De ce sunt tratat diferit?

— Aa, păi eu mâine o să-mi rad barba, îmi zice rivalul.

Ceea ce n-are niciun sens. Principiul gravității nu mai acționează cu o zi înainte de bărbierit?

Şi uite aşa, sunt trimis să mă ocup de resturi. Treaba mea este să iau tăvile de plastic de pe mesele celor care au terminat de mâncat, să iau tacâmurile, să izbesc tăvile cu putere de coşul de gunoi – ca să le curăț de piureul de cartofi şi de păstăile de fasole – şi apoi să i le dau tipului care le cară la spălător. Am impresia că mă descurc destul de bine, lucru confirmat şi de şeful echipei de la gunoi, un tip într-un tricou de baschet, care-mi zice „Ține-o tot aşa". Ce mai, îmi creşte inima de bucurie.

Apoi, după o oră jumate, sunt victima unui joc de putere cum numai la cantina săracilor găseşti. La un moment dat s-a apropiat de mine un tip în vârstă pe nume Max – are fața căzută şi o căutătură încruntată în permanență –, îmi întinde un ceai cu gheață într-un mod de-a dreptul agresiv

şi-mi spune:

— Bei asta şi te duci de aici.

Nu vreau ceai cu gheață şi nu vreau nici să mă duc de acolo. Mă uit la el şi atât.

— Bei asta şi te duci de aici, repetă, şi mai încruntat.

Din câte ştiu, nu are un rang mai mare ca mine printre voluntarii de la cantină; din motive care-mi scapă, vrea doar să-mi ia locul de lângă pubelă.

Biblia spune că trebuie să-i cinsteşti pe cei mai în vârstă şi să eviți cearta. Aşa că plec. Dar pe urmă rumeg întâmplarea două zile la rând. *Bei asta şi te duci de aici.* Ce măgar!

Mă lupt cu propriile enervări încă din ziua în care am început proiectul. Aş vrea să las deoparte resentimentele. Ştiu că ar fi mai bine. Că aş duce o viață mai sănătoasă. Dar cum să fac asta când dau peste câte un nazist ca ăla de la cantina săracilor? Pasajul biblic care m-a ajutat cel mai mult l-am găsit în cartea lui Iona. Voi face un scurt rezumat aici pentru cei care (la fel ca mine până acum trei luni) ştiu doar partea cu balena:

Dumnezeu îi cere lui Iona să se ducă să predice în Ninive (în Irak-ul din ziua de azi). Iona refuză. Încercând să scape de porunca divină, Iona se duce pe mare. Degeaba: Dumnezeu trimite o furtună teribilă, iar marinarii înfricoşați îl aruncă peste bord pe Iona. Atunci, Dumnezeu trimite o balenă care-l înghite (de fapt, Biblia spune „un peşte mare”, nu o balenă) şi apoi îl scuipă pe uscat

nevătămat.

În acel moment, Iona se pleacă în fața vrerii lui Dumnezeu şi se duce la Ninive. Predică în fața celor de acolo, şi are succes. Peste 120.000 de bărbați, femei şi copii se pocăiesc, iar Dumnezeu îi iartă pe toți.

Te gândeşti că Iona ar avea motive să se bucure de milosârdia divină, dar de fapt este furios. Ar vrea ca răii să fie striviți. Ar vrea ca pe străzile Ninive-ului să curgă râuri de foc şi pucioasă. E aşa de furios pe Dumnezeu că nu mai vrea să trăiască. Dumnezeu îl întreabă „Dar tu, bine faci că eşti furios?”.

Iona nu-i răspunde, ci doar se duce la marginea oraşului Ninive să-şi consume amărăciunea. Aşa că Dumnezeu se hotărăşte să-i dea o lecție lui Iona: face să crească un copac care-l apără pe profet de soarele arzător al deşertului. Iona nu mai poate de bucurie. Dar a doua zi, Dumnezeu face copacul să se usuce din cauza unui vierme. Iona trebuie să înfrunte din nou soarele arzător şi e foarte mânios. Iarăşi, Dumnezeu îl întreabă: „Faci bine că eşti mânios?”.

Dumnezeu i-a arătat lui Iona, prin asta, că şi-a pierdut cumpătul doar din cauza unei plante pe care nici măcar n-a pus-o el în pământ şi care a ținut doar o zi. Replica lui Dumnezeu: „Iar pe mine să nu mă intereseze Ninive, marele oraş, unde trăiesc mai mult de 120.000 de oameni, şi multe animale?”. Cu alte cuvinte: priveşte lucrurile din

perspectiva corectă.

Aşa că exact asta încerc să fac şi eu. Mă întreb şi eu, cu voce tare, ceea ce l-a întrebat Dumnezeu pe Iona: „Faci bine că eşti mânios?”. Nu, nu fac bine, îmi răspund. Da, aşa-i, am fost dat la o parte de la cantină de un voluntar cu un spirit de competiție ciudat. Ei, şi? Nu-i un capăt de țară.

Mai bine m-aş gândi la nenumăratele Ninive din zilele noastre în care atâția oameni trăiesc de pe azi pe mâine – la toți acei oameni care trăiesc în stradă şi care vin la cantina săracilor, sau la cei din estul Africii.

Există o mânie care e perfect acceptată din punctul de vedere al Bibliei – indignarea morală. Moise este mânios pe israeliți atunci când aceştia se închină la idoli. Iisus e mânios pe cei care schimbă bani, care profanează Templul. Soluția este să nu confunzi resentimentele meschine cu indignarea morală. Aş fi mulțumit şi cu un raport de jumi-juma, între ele.

David juca din răsputeri înaintea Domnului…

(2 Samuel 6:14)

Ziua 55. E 25 octombrie, noaptea, şi sunt la cea mai zgomotoasă, mai nebună şi mai plină de alcool petrecere din viața mea. O petrecere cu câteva sute de evrei hasidici.

Am venit la petrecere doar pentru dans. Biblia descrie petrecerea dată de regele David în cinstea

sosirii Arcei înțelegerii la Ierusalim. La acea vreme, David era mai în vârstă, la mulți ani după ce l-a ucis pe Goliat cu praştia. L-a înfrânt pe mentorul său Saul, care era tot mai paranoic, devenind astfel regele Israelului. David aduce înapoi arca, o cutie sacră ce conținea *cele zece porunci.* Sărbătoreşte evenimentul dansând. Şi, Doamne, ce mai dansează! O face cu aşa o uitare de sine, cu aşa bucurie, că nici nu-şi dă seama că sutana i s-a ridicat şi apare gol în fața tinerelor slujnice din regat.

Simandicoasa lui soție, Mical, e îngrozită. Face greşeala de a-l certa pe regele David, iar ca urmare e blestemată să rămână stearpă.

Finalul nefericit pare exagerat de aspru. Dar îmi place foarte mult imaginea regelui în țopăiala lui nebunească şi sfântă. Bucuria credinței; asta simțea David, iar ăsta e un lucru pe care l-am subestimat – ba chiar un lucru despre care nu prea am avut habar – în viața mea profană. Am vrut să simt ce a simțit regele David, aşa că am luat metroul către *Crown Heights,* din Brooklyn, într-o marți seară.

Se prăznuieşte *Simhat Torah,* sărbătoare evreiască din ultima noapte înainte să se dea jos *sukkah.* Nu scrie în Biblie despre ea, dar se sărbătoreşte ceva biblic: sfârşitul lecturii anuale a celor cinci cărți ale lui Moise. Mi s-a părut mult prea interesant ca să ratez aşa ceva.

Ghidul meu, Gershon, este prietenul unui amic.

E proaspăt căsătorit, poartă ochelari, amabil, iar mesageria lui vocală spune: „Următoarea dumneavoastră acțiune ar putea să schimbe lumea, aveți grijă să fie o faptă bună”.

Plimbându-mă alături de petrecăreți, observ o latură a evreilor ultraortodocşi pe care n-am mai văzut-o până acum. Îi vezi în metrou aşa de mohorâți, de adânciți în gânduri. Şi uite-i acum, fericiți, făcuți praf de băutură. Merg în zigzag pe trotuare, unii țin o sticlă de whisky în mână, alții cântă tare în ebraică, de-ți sparg urechile.

La sărbătoarea asta nu doar că e permis să bei, e chiar obligatoriu. M-am dus la părinții lui Gershon acasă şi am dat pe gât câteva duşti de vodcă în sukkah-ul din fața casei lor. Plouă şi câteva picături de apă se scurg printre crăpăturile din acoperişul colibei, nimerind în pahare.

Mă uit cu coada ochiului la Gershon cum îşi spune rugăciunile în ebraică înainte să bea. Ochii îi sunt închişi pe jumătate, pleoapele îi tresar şi se vede cum i se mişcă globii oculari. Voi ajunge să am şi eu astfel de stări spirituale? Voi trăi epifania pe care mi-o doresc aşa de mult? Mi-e teamă că nu.

După încă un păhărel de vodcă, ne îndreptăm spre cartierul general al petrecerii – o clădire uriaşă cunoscută ca 770 Eastern Parkway, centrul nervos al acestei ramuri a hasidismului. (Secta se numeşte *Lubavitchers* şi este cel mai puțin închisă dintre sectele hasidice; scopul ei declarat este să

adune oile rătăcite, evreii neafiliați altor ramuri ale iudaismului).

Sunt îmbrăcat cu nişte pantaloni negri şi un pulover negru, ca să nu fac notă distonantă în timp ce mă amestec printre hasidiți. Am uitat lucrul cel mai important acasă – kippah –, dar Gershon îmi împrumută una de-a lui.

— Dansăm ca să ne satisfacem natura animală, îmi zice Gershon, în timp ce ne strecurăm printre bălți. Tora se adresează ambelor noastre naturi. Cititul e pentru natura noastră divină, dansul e pentru natura noastră animală.

În apropiere de 770 – aşa cum e numit – Gershon mă întreabă:

— Ai făcut vreodată *bunjee jumping*?

— Nu.

— Eu, da. Instructorii îți spun să sari şi atât, să nu te gândeşti la ce faci. Aşa să faci şi tu, aici.

Înțeleg ce vrea să spună. Chiar şi să intrăm va fi un sport extrem. Sala dă pe dinafară de petrecăreți în haine negre – peste tot vezi numai bărbați, nici picior de femeie (hasidiții nu sunt pentru petrecerile mixte). Ca să ne facem loc, ne folosim coatele.

Un gras cu barbă roşie se apropie şi-l ia în brațe pe Gershon. Timp de două minute, Barbă-roşie ține un discurs de bețivan, de genul bă-te-iubesc-eşti-cel-mai-tare-tip-din-câți-cunosc.

Până la urmă, Gershon reuşeşte să se smulgă din brațele tipului.

— Cine-i ăsta? îl întreb.

— Nu l-am văzut în viața mea.

Ne strecurăm cumva înăuntru. Acolo, ce să vezi: un ocean unduitor de pălării negre. Sute, poate chiar mii, se află într-o încăpere ca o sală de sport mai mare. E hărmălaie ca la un concert. Dar în loc de chitări electrice şi baterie, în fața mea e un sat întreg de hasidiți chiuind.

Nu e nicio diferență între ringul de dans de aici şi un concert de muzică rock din Seattle la care am fost în 1992. Toți se înghiontesc, se izbesc unul de altul sau se altoiesc între ei. Un tip se împinge aşa de tare în mine că mă face să-mi pierd echilibrul.

— Auzi, băi, bărbosule! îmi aruncă el.

Toată lumea se întoarce în direcția lui, iar el izbucneşte într-un hohot de râs.

Ne învârtim încetişor într-un cerc uriaş, ca nişte patinatori intrați în transă. Dacă te uiți în sus, vezi câte un hasidit țopăind ca şi cum ar avea ghete cu arcuri. Când se eliberează un pic de loc printre dansatori – ceea ce se întâmplă foarte rar – unul din cheflii începe să facă tumbe. Doi bărbați fac schimb de pălării în mod repetat, ca-ntr-o scenă cu Stan şi Bran.

Credeți-mă, în viața mea n-am mai văzut atâta veselie. Este densă, atmosferică, e ca şi cum cineva ar fi vărsat o cisternă de protoxid de azot în sală. În fața mea sunt sute de regi David dansând. Chiar şi pentru un obsedat de control ca mine, nu

există altă soluție decât să se lase purtat. E ceva copleşitor. Dacă nu te iei după hoardele de bărboşi care țopăie şi chiuie transpirați, n-ai nicio şansă: vei fi călcat în picioare.

Trec dintr-o emoție în alta: teama obsesivă că voi fi strivit, fascinația pentru această debandadă şi paranoia că intrusul – adică, eu – urmează să primească din partea lor o lecție de neuitat (ceva între *Deliverance*[61] şi *Yentl*[62]*)*. Dar câteodată simt o fericire delirantă. Nu ştiu dacă îl simt pe Dumnezeu. Şi nu e la fel de intensă precum revelațiile din copilărie. Dar de câteva ori în noaptea aceea am simțit ceva de dincolo de lumea asta, ceva care topea la un loc viitorul şi trecutul, termenele-limită şi facturile şi mă făcea să simt cu acuitate timpul prezent. Cel puțin pentru câteva secunde, n-a existat nicio diferență între mine şi Jacob, alter ego-ul meu biblic.

După trei ore de dansat – la unu dimineața – îi spun lui Gershon că am de gând să plec, chiar dacă dansatorii de cursă lungă urmează să stea până la 6 dimineața. Mă conduce spre ieşire.

— Nu uita, îmi spune în timp ce-mi strânge mâna la colțul străzii, câteodată trebuie să vezi dincolo de ciudățenia lucrurilor. E la fel ca templul din vechiul Ierusalim. Dacă ai fi mers acolo ai fi văzut cum sunt înjunghiați taurii şi tot felul de

---

61 *Salvarea* – film din 1972, regizat de John Boorman.
62 *Yentl* – film din 1983, regizat de Barbra Streisand.

lucruri din astea. Dar uită-te dincolo de ciudățenie, dacă vrei să pricepi ceva.

În timp ce merg cu metroul spre casă, auzind încă ecoul chiuiturilor hasidiților, încerc să mă gândesc la sensul de dincolo de ciudățenie. Iată ce cred: dincolo de natura mea represivă, s-ar putea să am o latură mistică ascunsă. S-ar putea să fiu un presbiterian rațional în exterior şi un baptist emotiv în interior. Poate că în contextul potrivit, toată lumea e aşa, până şi Henry Kissinger.

În dimineața următoare, îi spun Juliei despre noaptea mea nebună de dans cu hasidiții şi cum am aflat ce înseamnă bucurie în stare pură.

— Şi ce făceau femeile în timpul ăsta?

— Păi, se uitau la noi. Stăteau după nişte geamuri.

— După geamuri?

Julie pare supărată.

E ciudat. Normal că am observat segregarea pe criteriu de sex, dar erau aşa de multe lucruri ciudate şi copleşitoare în jurul meu, atunci, că nici nu m-a interesat chestia asta. Este genul acela de orbire care te afectează atunci când te pierzi într-o masă de oameni.

— Mda. Chestia e că nu voiam să judec pe nimeni de acolo.

— *Chestia* e că ei chiar le judecau pe femei.

Îmi dau seama că Julie devine tot mai sceptică în privința religiei, sau cel puțin în privința religiei în forma în care e practicată de cei care o iau

foarte, foarte în serios.

Înainte de acest proiect, Julie era, dintre noi doi, cea mai deschisă față de religie. Credea într-un soi de Dumnezeu, sau poate într-un univers care nu era indiferent la problemele morale. „Totul se întâmplă cu un motiv anume”, îmi spunea ea de fiecare dată când mă lamentam din cauza unor rateuri profesionale. Îi plac foarte mult ritualurile de Hanuca şi de la Paştele evreiesc. Deja a început să se gândească la o temă de bar-mitzvah pentru Jasper (fotbal! Premiile Oscar!).

Dar acum simt că a început să ia distanță – chiar în momentul când eu am început să mă simt mai aproape de anumite aspecte ale vieții religioase. Asta e diferența între a trăi după Biblie şi a trăi cu cineva care locuieşte după Biblie.

...el a făcut aşa, a umblat gol şi desculț[63].

(Isaia 20:2)

Ziua 61. E trecut de miezul nopții când scriu asta. Psalmii spun că trebuie să te scoli la miezul nopții şi să te rogi la Dumnezeu, ceea ce am şi făcut timp de o săptămână. I-am promis Juliei că n-o să țină mai mult de o săptămână, fiindcă trebuie să pun ceasul să sune la 11 şi 58 p.m., la

---

63 În vremea aceea Domnul a vorbit lui Isaia, fiul lui Amos, şi i-a zis: „Du-te, dezleagă-ți sacul de pe coapse şi scoate-ți încălțămintea din picioare!”. El a făcut aşa, a umblat gol şi desculț.

două ore după ce ea adoarme.

Sunt la capătul celei de-a doua luni din experimentul meu, şi iată cum mă simt: exaltat, confuz, copleşit, nepregătit, fascinat şi speriat. A, era să uit: şi ruşinat.

Jacob, alter ego-ul meu, începe să pară ciudat. Hainele mele au ciucuri. Mă duc cu scăunelul portativ peste tot. Barba mea e mai mult decât flocoasă. Atârnă acum la vreo cinci centimetri sub bărbie şi deja a început să facă arabescuri şi să crească în toate direcțiile. (Julie voia să sărbătorim *Halloween-ul* cu mine costumat în Tom Hanks în rolul său din *Cast Away*[64] şi ea costumată în minge de volei, dar nu pot sărbători *Halloween* fiindcă e o sărbătoare păgână).

Bineînțeles, unei părți din mine îi place atenția din partea celorlalți. Doar îmi câştig pâinea scriind cărți autobiografice. Ştiu că sunt responsabil de ce mi se întâmplă – nimeni nu mi-a pus cuțitul la gât ca să încep acest experiment. Dar privirile care mă privesc insistent şi întrebător, din toate părțile, ar face pe oricine să se simtă nelalocul lui. Sau chiar un pic paranoic.

Din fericire, am tras învățăminte din Biblie. Andy Bachman, rabinul din Brooklyn, mi-a sugerat să citesc din nou Profeții, şi chiar aşa am şi făcut. Are dreptate. Învățăturile sunt cu adevărat uimitoare.

---

64 *Naufragiatul* - film din 2000, regizat de Robert Zemeckis.

Îmi place foarte mult mesajul lor referitor la justiția socială – în special mesajul lui Amos, Mica şi Isaia. Nu obosesc niciodată să-i certe pe bogații cu inima înăsprită, care zac în paturi de fildeş şi sorbesc mulțumiți de sine din paharul de vin, şi care „strivesc capetele săracilor în praful pământului". Zilele lor sunt numărate.

Îmi place, în egală măsură, felul cum îşi transmit mesajul. De fapt, profeții nu se mulțumeau să-şi rostească profețiile. În plus, puneau în scenă ceea ce se numeşte „acte profetice" – performanțe artistice nebuneşti, de inspirație divină, ca să capteze atenția. Profeții sunt inventatorii teatrului stradal, aşa cum arată învățatul Marcus Borg în cartea sa *Reading Again Bible for the First Time*[65]. Erau nişte David Blaines ai timpurilor lor, doar că primeau ordine de la Dumnezeu, nu de la un director executiv.

Gândiți-vă numai la Hosea, care s-a însurat cu o prostituată şi şi-a numit copii „Cel care nu va avea parte de milă" şi „Nu-i poporul meu". Numele reprezentau un avertisment: Israelul trebuia să se căiască pentru păcatul idolatriei, or, dacă nu, Dumnezeu urma să fie fără milă şi să-i ucidă pe toți.

Isaia a fost încă şi mai radical. A umblat trei ani fără haine şi încălțări printre israeliți. (Acesta era

---

65 În traducere, în limba română *Citind din nou Biblia pentru prima dată.*

un simbol pentru ce s-ar fi întâmplat dacă Iudeea făcea alianță cu Egiptul şi Etiopia; ar fi fost cuceriți şi ar fi sfârşit goi şi în lanțuri). Alt profet, Ieremia, purta lotuşi haine dar umbla de-a lungul şi de-a latul țării cu capul în jug – trimitere la jugul Babilonului.

Dar cel care i-a pus în umbră pe toți a fost Ezechiel. E un profet incomparabil. Ştiu din enciclopedie că Ezechiel a mâncat un sul ca simbol al faptului că a asimilat în întregime mesajul pe care-l conținea. Şi asta nu-i nimic pe lângă ce-a mai făcut. Odată, de pildă, Dumnezeu i-a spus lui Ezechiel să construiască un model în cărămidă al Ierusalimului, apoi să stea culcat lângă model înclinat pe partea stângă, timp de 390 de zile. Apoi, Ezechiel s-a întors pe partea dreaptă şi a stat aşa încă 40 de zile. Acele zile trebuiau să simbolizeze anii în care Israel şi Iuda au fost în exil după cucerirea babiloniană.

În timpul celor 430 de zile ale ispravei sale, Ezechiel a trebuit să se conformeze unei diete foarte stricte – exclusiv pâine coaptă la foc de excremente umane. Ezechiel s-a rugat la Dumnezeu, care i-a permis, până la urmă, să folosească bălegar de vacă în locul excrementelor umane.

Aşa că, la începutul celei de-a treia luni a anului meu biblic, Ezechiel şi ceilalți profeți au devenit eroii mei. Erau nişte oameni fără frică. Oameni capabili să transforme metaforele în adevăruri.

Erau în stare să-şi pună viața în pericol pentru ca poporul să le înțeleagă mesajul protestatar. Ei au demonstrat că, în numele adevărului, trebuie să fii în stare să întorci spatele întregii societăți şi să pari absurd.

Poate că alter-ego-ul meu Jacob se conformează perfect tradiției profetice a lui Ezechiel. Sper că da. Pe de altă parte, s-ar putea să fie foarte departe de ea. Îmi imaginez că pentru fiecare Ezechiel au existat câteva sute de falşi profeți umblând de colo-colo în jurul Ierusalimului purtând doar o pânză în dreptul părților ruşinoase şi mâncând gunoaie.

Încă mai cânt la *schofar.* Tot mi se pare că sună ca un fax, dar măcar sună ca unul care funcționează.

Luna a treia: noiembrie

...să-i ucideți cu pietre: sângele lor să cadă asupra lor.[66]

(Leviticul 20:27)

Ziua 62. A trecut mai mult de o lună de la povestea cu fibrele mixte. Ar cam fi timpul să trec la al doilea punct de pe lista cu *Cele mai ciudate legi:* pedeapsa capitală.

---

[66] Paragraful complet: *Dar dacă un om sau o femeie cheamă duhul unui mort, sau se îndeletniceşte cu ghicirea, să fie pedepsiți cu moartea; să-i ucideți cu pietre: sângele lor să cadă asupra lor.*

E incredibil pentru câte chestii se prescrie pedeapsa capitală în Scripturile Ebraice. Gândiți-vă la Arabia Saudită, înmulțiți cu Texas, şi apoi triplați rezultatul. Nu doar cel vinovat de crimă era pedepsit astfel. Puteai, de asemenea, să fii executat pentru adulter, blasfemie, încălcarea Sabatului, jurământ fals, incest, bestialitate şi vrăjitorie, printre altele. Un fiu care ridica mâna împotriva tatălui său putea primi pedeapsa cu moartea. La fel, fiul care se făcea vinovat de lăcomie şi alcoolism.

Metoda de execuție cel mai des întâlnită în Biblia Ebraică este lapidarea. Aşa că, mă gândesc eu, ar trebui să încerc măcar să dau cu pietre după cineva. Dar după cine?

Mai mulți prieteni mi-au sugerat că aş putea să-i „pedepsesc" cu nişte țigări bune de marijuana[67]. Ceea ce e o idee interesantă. Dar n-am mai fumat marijuana de pe vremea când studiam la *Brown University,* când am scris o lucrare pentru cursul de antropologie despre simbolismul ascuns al gestului de a fuma pipa păcii. *(Brown University* e genul de universitate unde o lucrare de genul ăsta poate primi chiar notă maximă).

Găselnița mea a fost alta: Biblia nu spune cât de mari trebuie să fie pietrele. Aşa că... pot folosi şi pietricele.

---

67 Joc de cuvinte în limba engleză: *stoned* înseamnă atât „pedepsit prin lapidare" cât şi „sub influența drogurilor".

Cu câteva zile în urmă, am adunat o mână de pietricele albe din *Central Park*, pe care mi le-am îndesat în buzunarul de la spate al pantalonilor. Mai aveam nevoie acum doar de nişte victime. M-am hotărât să încep cu cei care încalcă Sabatul. Aceştia sunt uşor de găsit, în oraşul ăsta plin de oameni dependenți de muncă. La agenția Avis din colțul blocului am reperat un tip cu burtă care a lucrat şi sâmbăta, şi duminica. Aşa că puteam fi sigur că încălcase ziua Sabatului, indiferent în care variantă.

Însă problema e alta: chiar şi folosind pietricele, e incredibil de greu să te apuci să lapidezi oamenii, ziua nămiaza mare.

Planul meu era să mă plimb nonşalant pe lângă violatorul de Sabat şi să arunc în el cu 2-3 pietricele atunci când e întors cu spatele. Însă după câteva încercări nereuşite, mi-am dat seama că era o idee proastă. Nu poți să treci neobservat când arunci cu pietricele în oameni, oricât de mici ar fi.

Planul meu, revizuit: o să mă prefac neîndemânatic şi o să las să cadă o pietricică pe unul din pantofii lui. Aşa am şi făcut.

Şi uite aşa am pedepsit eu biblic, aruncând cu pietre. Probabil că a fost cea mai politicoasă lapidare din istorie – am spus chiar şi „îmi cer scuze" şi apoi m-am aplecat să ridic pietricica. S-a aplecat şi el în acelaşi timp şi aproape că ne-am lovit cap în cap, după care a urmat o altă serie de

scuze reciproce.

Cu totul nesatisfăcător.

Azi am o nouă şansă. Mă odihneam într-un părculeț public din *Upper West Side* – unde de obicei băncile sunt ocupate de pensionari care joacă table.

— Ce te-ai îmbrăcat aşa ciudat?

Mă uit în jur. Cel care m-a interpelat e un om în vârstă, trecut de şaptezeci de ani, după cum arată. E înalt, slab şi poartă o şapcă din aia cum purtau taximetriştii în filmele din anii '40.

— Da, cu tine vorbesc, mormăie el către mine. Ce te-ai îmbrăcat aşa ciudat?

Hainele mele au ciucuri, ca de obicei, şi, ca să se asorteze biblic, mi-am luat nişte sandale şi un baston noduros din lemn de arțar, pe care l-am cumpărat de pe net cu 25 de dolari.

— Încerc să trăiesc respectând poruncile biblice. *Cele zece porunci,* să arunci cu pietre în adulterini…

— Arunci cu pietre în adulterini?

— Da, fac chestia asta.

— Şi eu o-nşel pe nevastă-mea.

— Eşti adulterin *în prezent*?

— Da. O s-o fac la noapte, şi mâine, am făcut-o şi ieri. Două săptămâni de acum încolo o să tot comit adulter. Ce-o să-mi faci, o să dai cu pietre în mine?

— Dacă aş putea, da, ar fi foarte bine.

— Nu mai spune. Vezi că-ți rup dinții! Te bag în

mormânt!

Vorbeşte serios. Nu-i doar un bunicuț supărat. E un moşneag care dă pe dinafară de nervi. Un bărbat ce poartă şaptezeci de ani de supărare în spate.

Pescuiesc nişte pietricele din buzunarul de la spate.

— N-aş arunca în tine chiar cu pietre, îi zic. Doar cu nişte pietricele din astea.

Deschid palma ca să-i arăt despre ce-i vorba, iar el face o zmucitură, înhață una şi o aruncă spre fața mea. Piatra îmi şfichiuieşte obrazul.

Câteva secunde, rămân blocat. Nu mă aşteptam de la un bătrân cu părul alb să facă el prima mişcare. Însă acum nu mă poate opri nimeni să caut răzbunare. Doar aşa spune Biblia: ochi pentru ochi.

Apuc una din pietricelele rămase şi i-o azvârl în piept. Îl loveşte şi sare cât colo.

— Îți dau una de-ți mut nasul la ceafă, îmi zice.

— Trebuia să te gândeşti mai bine înainte să comiți adulter, îi zic.

Ne uităm fix unul la altul. Pulsul mi s-a dublat.

Da, ați înțeles bine, e un bărbat trecut de şaptezeci de ani. Şi da, tocmai m-a amenințat cu o replică ca dintr-o comedie din anii ’50. Ce pot să zic, aşa un moş dat dracului, mai rar.

Concursul nostru de sfredelit adversarul cu privirea ține zece secunde, după care o ia din loc, izbindu-se de mine, în trecere.

Când eram copil, am văzut un episod din *All in the Family*[68], în care *Meathead*[69] – tipul fricosului pacifist, jucat de Rob Reiner – i-a dat un pumn în falcă unui tip. *Meathead* a fost foarte supărat după faza asta. Dar nu din cauză că a comis un act de violență; ci fiindcă i-a plăcut *aşa de mult.*

Pot să înțeleg foarte bine ce a simțit *Meathead.* Deşi la mine e un caz de lapidare categoria uşoară, care de-abia îndeplineşte litera legii, nu pot să neg: m-am simțit tare bine să dau cu pietre în boşorogul ăla. A fost un instinct primar. M-am simțit de parcă m-aş fi răzbunat pe el. Tipul nu era doar un adulterin, era bătăuşul tipic. Am vrut să-l fac să simtă suferința pe care le-a cauzat-o celorlalți, chiar dacă lovitura mea a fost până la urmă mai uşoară ca o bătaie prietenească pe umăr.

La fel ca *Meathead,* ştiam că simțămintele mele nu-s chiar în regulă din punct de vedere moral. Să loveşti cu pietre este un lucru inadmisibil, până la urmă. Totul se rezumă la vechea mea întrebare: cum se poate ca Biblia să fie o comoară de înțelepciune, în anumite locuri, şi atât de barbară în altele? Şi de ce ar trebui să avem încredere într-o carte care conține atâta violență? Câteva zile mai târziu, am discutat cu consilierul meu spiritual

---

68 *Totul în familie*, serial american produs între 1968-1979.

69 Poreclă a unuia din personajele principale, având aproximativ sensul de „cap pătrat”.

Yossi despre pedeapsa prin lapidare. Yossi s-a născut în Minnesota şi îşi spune „luteroevreu” – vină evreiască şi reprimare luterană, în cea mai bună combinație posibilă, îmi zice. Este rabin evreu ortodox, dar n-a practicat niciodată, alegând să lucreze în domeniul comerțului cu *shmata*[70] – printre altele, vinde fulare celor din secta amish. E înalt, cu umeri lați şi are o barbă tunsă cu grijă. În timpul liber, Yossi scrie eseuri ironice despre lumea evreilor, inclusiv o lamentație despre felul în care *Twinkies*[71], gustarea lui favorită, a încetat recent să fie *kosher.* L-am întâlnit prin intermediul *Aish HaTorah,* un grup de studii biblice al evreilor ortodocşi.

Întrebarea mea nu-l descumpăneşte deloc.

În zilele noastre nu mai omorâm oamenii cu pietre, îmi explică el, fiindcă genul ăsta de pedeapsă nu are sens decât într-o teocrație biblică. Nu mai există în prezent o asemenea societate. Dar chiar şi în acele vremuri lapidarea nu era o regulă barbară.

— În primul rând, nici măcar nu se aruncau pietre în condamnați, îmi zice Yossi. Pedepsirea prin lapidare a fost inventată pentru minimizarea suferinței. Ce numim noi „lapidare” se desfăşura altfel, de fapt: condamnații erau împinşi de pe o

---

70 Termen iudaic pentru „cârpe” sau „boarfe”.

71 Tartă cu cremă de banane produsă şi distribuită de firma *Hostess Brands.*

stâncă pentru a muri rapid şi fără dureri. Talmudul conține chiar indicații despre cât de înaltă trebuie să fie stânca. De asemenea, cel care urma să fie executat era îmbătat bine, ca să i se uşureze suferința.

Mai mult, lapidarea avea loc extrem de rar. După unii rabini, execuțiile aveau loc o dată la fiecare şapte ani, iar după alții, încă şi mai rar. Trebuia să fie doi martori ai faptei incriminate. Adulterul trebuia să fie judecat de un consiliu format din şaptezeci de înțelepți. Şi, ciudat, verdictul celor şaptezeci de înțelepți nu era voie să fie unanim – ceea ce ar fi fost un semn de corupție sau manipulare. Şi tot aşa.

Mai că mă aşteptam să-l aud pe Yossi spunând că adulterinii primeau un masaj şi nişte cadouri la sfârşitul judecății. Argumentele lui sunt puternice, totuşi. Chiar şi aşa, nu-s cu totul convins. Să fi fost, oare, vremurile biblice chiar atât de miloase? Cred că relatarea lui Yossi a cosmetizat un pic trecutul. Pe parcursul acestui an biblic, va trebui să revin asupra acestei probleme.

Când vei mânca şi te vei sătura, să binecuvântezi pe Domnul,
Dumnezeul tău, pentru țara cea bună pe care ți-a dat-o.

(Deuteronomul 8:10)

Ziua 64. Bilanț spiritual: încă sunt agnostic, dar am făcut ceva progrese în privința rugăciunilor. Nu-mi mai displace să mă rog. Ba chiar mi se întâmplă să-mi placă. Am ajuns până acolo încât am încercat şi nişte rugăciuni personale, în loc să mă mulțumesc să repet pasaje din Biblie.

Elton Richards – pastorul în timpul liber – mi-a spus că sunt patru categorii de rugăciuni. E uşor de ținut minte: MIRA. M de la mărturisire (să-i spui Domnului cum ai păcătuit); I de la implorare (să-l rogi pe Dumnezeu să te ajute); R de la recunoştință (să-i mulțumeşti Domnului pentru ceea ce ai); şi A de la adorare (să-l proslăvești pe Dumnezeu).

În prezent, cea care mi se potriveşte cel mai bine este R, rugăciunea de recunoştință. Mă simt inconfortabil să rostesc rugăciunile de adorație. Cele de mărturisire mi se par forțate. Cât despre cele de implorare, le spun, dar simt că-s lacom dacă-l rog pe Dumnezeu să mă ajute în carieră. Nu mi se pare în regulă să-l bombardez pe Dumnezeu cu mesaje în care să-l rog să-mi plaseze ultima carte pe rafturile din față ale librăriilor din aeroporturi.

Dar rugăciunile de mulțumire, astea îmi plac. În Deuteronomul scrie că trebuie să-i mulțumim Domnului după ce am mâncat – e vorba de rugăciunea de după masă. Creştinii au mutat rugăciunea asta la începutul mesei, ca un fel de aperitiv. Ca să fiu sigur că fac treaba aşa cum

trebuie, mă rog şi înainte şi după ce mănânc.

Astăzi, înainte să iau vreo înghițitură din dejunul meu cu hummus şi pâine arăbească, mă ridic în picioare, lângă masă, închid ochii şi spun în şoaptă:

— Îi mulțumesc Domnului pentru pământurile pe care ni le-a dat pentru ca hrana asta să ajungă pe masa mea.

Din punct de vedere tehnic, este suficient cât am spus. Am îndeplinit porunca formulată în Biblie. Dar, pătruns fiind de spiritul rugăciunii de mulțumire, mă hotărăsc să aprofundez sentimentul de recunoştință.

— Aş vrea să-i mulțumesc fermierului care a cultivat năutul din care s-a făcut acest hummus. Şi muncitorilor care l-au recoltat. Şi camionagiilor care l-au adus la magazin. Şi italiencei în vârstă care mi-a vândut hummus-ul la magazinul de delicatese Zingone şi mi-a spus „Să aveți o după-amiază nemaipomenită. Vă mulțumim”.

Acum, în timp ce scriu toate astea, sunt perfect conştient că sună ca un discurs de Oscar pentru cel mai bun rol secundar în răspândirea culturii gastronomice orientale.

Întrucât am mari dificultăți în înțelegerea conceptului de *ființă infinită,* mă folosesc de ideea foarte discutabilă că orice e în cantitate mare ne *apropie,* măcar, de infinit. De aici supraabundența de mulțumiri. Câteodată mă ia valul şi continuu să mulțumesc tuturor celor care-mi vin în minte –

celor care au proiectat ambalajul alimentelor, celor care au încărcat cartoanele pe banda rulantă şi tot aşa. În general, Julie se apucă de mâncat înainte să termin eu cu mulțumirile.

Rugăciunile îmi sunt de ajutor. Ele îmi amintesc că mâncarea nu este generată spontan de către frigiderul nostru. Mă fac să mă simt mai cu picioarele pe pământ, mai recunoscător, mai aproape de ceilalți, mai conştient de locul meu în acest ciclu natural al hummus-ului, atât de complicat. Îmi amintesc să *gust* hummus-ul, nu doar să mi-l îndes în tubul digestiv ca şi cum ar fi o pastilă nutritivă. Şi-mi amintesc că sunt norocos că am ce să pun pe masă. Pe scurt, mă ajută să văd mai departe de propriul buric.

Nu sunt sigur că ăsta e scopul urmărit de Biblie, dar simt că am făcut un pas înainte.

Nebunul zice în inima lui: „Nu există Dumnezeu”.
(Psalmi 14:1)

Ziua 67. Vechii israeliți erau înconjurați de necredincioşi. Lucrul ăsta se poate vedea şi din numărul mare de pagini din Biblie dedicate condamnării idolatriei, păgânismului şi idolilor falşi. Un număr impresionant din legile evreieşti, 46 din 613, tratează această chestiune (numărul variază, nu cu mult, în funcție de criteriul de clasificare). E una din principalele asemănări dintre vechiul Israel ți New York-ul secolului al

XXI-lea – trăim într-un ocean de necredincioşi.

Mă simt în permanență tentat – nu atât de cultul lui Baal, cât de farmecul umanismului secular. Pentru a-mi înfrunta demonii, hotărăsc să merg chiar în mijlocul necredincioşilor: organizația Ateiştilor din New York. Aceştia se întâlnesc în fiecare săptămână într-un restaurant cu specific grecesc din centrul oraşului.

Ştiu destui atei, şi e normal, ținând cont în ce oraş fără Dumnezeu trăiesc. Dar sub nicio formă nu l-ai putea convinge pe vreunul din aceştia să ia parte la una din întâlnirile organizației Ateiştilor din New York. Unii dintre prietenii mei sunt atei tocmai fiindcă vor să evite să facă parte dintr-un grup care se adună în weekend ca să piardă vremea cu discuții organizatorice.

Clubul ateilor sună cumva oximoronic, ca şi cum ai vorbi de o paradă a plictisiților. Oricât ar fi de improbabil, aşa ceva există. Adunarea celor fără Dumnezeu are loc într-o sală din spate, în care tronează o masă lungă. Din tavan spânzură o pancardă mare, albastră, cu mesaj ateist, iar alături se găsesc decorațiuni de Crăciun cu îngeraşi din carton poleit – ceea ce mulți atei se grăbesc să comenteze, ironic.

Fac cunoştință cu vecinii de la masă. Printre ei, o doamnă plinuță, cu părul cărunt, cu o şapcă pe care scrie *Darwin.* Cum s-a convertit la ateism? o întreb.

— Am fost crescută de o mătuşă cu o morală de-

a dreptul victoriană, îmi zice. Nu puteam să spun nici măcar „fund”. Trebuia să spun „şezut”. Odată am pronunțat cuvântul „constipație” şi am luat imediat două palme. De atunci nu mai pot să suport ipocrizia!

Vorbesc în continuare cu un tip masiv, care arată de parcă ar fi ori hamal, ori antrenor de hochei.

— Sunt ateu la a doua generație, îmi zice. Taică-meu scuipa atunci când trecea pe lângă biserici sau sinagogi!

Apoi vorbesc cu o doamnă cu părul scurt, care de-abia aşteaptă să povestească despre ultima ei carte, publicată din fonduri proprii, în care e vorba despre un curățător de arenă, ateu, din Roma antică.

— Treaba personajului principal era să facă curățenie după măcelul dintre gladiatori.

Lumea mă întreabă, privind la barba mea ciufulită, cu ce scop sunt în vizită la clubul ateiştilor, şi atunci le povestesc despre proiectul meu. La urmă par foarte uşurați că nu-s evreu ortodox sau, mai rău, un militant islamist. Dar discuțiile trebuie să înceteze, pentru moment.

— Şşşşşşt!

Cel care ne şâşâie este Ken, liderul organizației Ateiştilor din New York. Ken aduce un pic cu Jackie Mason, doar că unul mai vânjos, cu umeri mai lați. Se află în partea din față a sălii. Poartă o şapcă de baseball alb-albastră cu mesaj ateist.

Vecina mea, cea cu şapca Darwin, îmi spune despre Ken că a lucrat la IBM timp de 37 de ani şi că ateismul e hobby-ul lui, acum, la pensie, în loc de golf.

Ken începe cu anunțurile săptămânale. Se caută invitați pentru emisiunea săptămânală de la postul TV prin cablu.

În continuare, anunță că în timpul serii săptămânale de filme, joia, de la 5 jumate vor urmări filmul: *Judgment at Nuremberg*[72].

— *Judgment at Nuremberg*? întreabă un tip cu chelie, din spate.

Nu pare deloc încântat de alegere.

— Da, confirmă Ken.

— Şi ce legătură are cu ateismul?

— O să vezi, zice Ken.

— Nu mi se pare că are cine ştie ce legătură cu ateismul.

— Ba are foarte mare legătură cu ateismul. *Şi* cu scepticismul.

Se pare că tipul cu chelie este un adept al scepticismului.

Apoi Ken îşi începe predica, cu tema: importanța „confruntărilor”

cu credincioşii.

Trebuie să încetăm să mai fim politicoşi. S-ar putea să nu ne facem prea mulți prieteni aşa. Dar trebuie să le spunem în față că Biblia e literatură,

---

[72] *Procesul de la Nürnberg* (1961), film regizat de Stanley Kramer.

nu document istoric!

Musaca! Cine a cerut musaca?

Ken face o pauză, cât timp musacaua ajunge la destinatar. Un singur chelner se ocupă de toată masa, ceea ce prilejuieşte glume pe tema înmulţirii pâinilor şi a vinului.

— Ştiţi proverbul care spune că „în tranşee nu e nimeni ateu”, reia Ken. Ei bine, iată ce vă spun: oamenii trebuie să înceteze să se mai roage, şi-n felul ăsta vor săpa o tranşee mai adâncă!

— Salată grecească? Cine a comandat salată grecească?

Ken este un bun vorbitor, e chiar carismatic, are tot ce-i trebuie unui predicator fără Dumnezeu. Are o voce tunătoare şi îşi punctează afirmaţiile lovind cu palma în pumn; i-ar mai trebui să spună „Amin!”. Problema e că nimeni de aici nu crede că autoritatea lui Ken vine de la Dumnezeu – ceea ce înseamnă că îi este foarte greu să le capteze atenţia. În timpul predicii se aude un murmur şi şuşoteli de peste tot.

Plec devreme de la întâlnire – trebuie să mă ocup de copil – însă mă întorc după o săptămână să stau de vorbă cu Ken. Îmi spune că primul pas către ateism l-a făcut în copilărie, când şi-a dat seama că nu există Moş Crăciun.

— Pur şi simplu nu înţelegeam cum poate să livreze cadouri fiecărui copil, îmi zice. Asta era

înainte de *FedEx*[73].

Deci aşa, copilul Ken şi-a dat seama că Moş Crăciun e un impostor din cauza unor carențe de logistică. Iată un copil predestinat să lucreze la IBM, mă gândesc eu.

— Am început să mă întreb ce altceva îmi spun şi nu e adevărat, îmi zice Ken.

Îl întreb dacă nu îi este greu să conducă un grup de atei. Îmi spune că e ca şi cum ai păstori o turmă de pisici. Ateiştii sunt prin definiție refractari la viața în grup. „Sunt individualişti”, îmi spune. Ceea ce probabil explică de ce au fost treizeci de note de plată diferite la sfârşitul întâlnirii celor din organizație.

Ken a reuşit, de altfel, să sporească în mod simțitor numărul membrilor şi a demarat mai multe programe. Dar n-ai decât să te duci la o întâlnire a ateiştilor ca să-ți dai seama de ce grupurile de influență religioase nu au niciun motiv să se teamă că vor apărea grupuri de influență ateiste prea curând. Îți vei da seama şi de ce nu se construiesc catedrale ateiste şi de ce pe nicio noptieră de cameră de hotel nu vei găsi un exemplar din „De ce nu sunt creştin”[74], de Bertrand Russell. E greu să faci o pasiune din lipsa de credință.

Recent, mişcarea ateistă a devenit mai vizibilă,

---

[73] Companie americană de curierat şi logistică.

[74] *Why I Am Not a Christian.*

avându-i drept anti-papi pe autori precum Sam Harris, Richard Dawkins sau Christopher Hitchens. Dar dacă religia organizată e Goliat, atunci ateismul organizat ar putea juca rolul lui David.

Fereşte-ţi limba de rău…

(Psalmi 34:13)

Ziua 70. Mulţi dintre prietenii mei se aşteaptă să le vorbesc de parcă aş fi o Biblie ambulantă. Ar vrea să audă de la mine – sau de la alter-ego-ul meu Jacob – cuvinte precum „gâlceavă”, „restrişte” sau „povăţuim”. Primesc multe e-mailuri care încep cu *„Preaînţeleptului şi cinstitului şi de Dumnezeu dăruitului jupan Jacobs”.* Şi telefoane care încep cu *„Cu plecăciune vă întreb, preacucernice, aţi dori să veniţi cu noi la o pizza?”.*

Intru şi eu în joc, pe cât posibil *(„Da, aduce multă bucurie inimii mele să fiu alături de domniile voastre”).* Dar chestiile astea ocupă ultimul loc pe lista mea de priorităţi. Un asemenea limbaj are legătură mai mult cu Anglia secolului al XVII-lea decât cu vechiul Israel.

Să vorbeşti ca-n timpurile biblice presupune o schimbare mult mai radicală decât să-ţi potriveşti vocea să sune mai piţigăiat. E nevoie de o schimbare totală în ceea ce priveşte conţinutul conversaţiei: nu ai voie să minţi, să te lamentezi, să bârfeşti.

Toate acestea sunt grele, dar hai să mă concentrez asupra bârfei, pe moment, pentru că voi simți pe pielea mea cât de greu îmi va fi să mă dezbar de ea. Biblia conține cel puțin 20 de pasaje care condamnă bârfa. În edițiile în limba engleză, traducătorii folosesc cuvinte precum *bârfa, vorbire de rău, limbă rea* sau *calomnie.*

Asta înseamnă că nu pot să iau parte la discuție atunci când colegii mei vorbesc despre nu-ştiu-ce actriță cu capsa pusă care a mâzgălit obscenități pe oglinda din baie a unui restaurant, sau când vorbesc despre prezentatorul de ştiri care-şi va lăsa soția pentru o femeie mai tânără. Şi e cu adevărat o faptă vitejească, dar exact la asta mă aşteptam atunci când am hotărât să trăiesc un an întreg după Biblie.

Problema e că dacă vrei să fii sigur că nu încalci ce spune Biblia, trebuie să mergi mult mai departe. Trebuie să eviți aproape orice vorbire negativă, de orice fel ar fi. Iată cum defineşte *limba rea* unul din comentariile biblice pe care le folosesc: „Expresia se referă la orice declarație – nu contează dacă e calomnioasă sau se bazează pe adevăr – de natură să jignească sau să aducă neajunsuri cuiva şi care, făcută în mod public, riscă să-i cauzeze acelei persoane neajunsuri de ordin fizic, financiar, teamă sau nelinişte”.

Iată, aşadar, cum sunt descrise cam 70 la sută din toate conversațiile purtate în New York.

În ebraică, limba rea e numită *lashon hara,* iar

rabinii o compară cu crima. Aşa cum spune Talmudul: „Bârfitorul stă în Siria şi omoară în Roma”. Mulți creştini au o părere la fel de proastă despre vorbirea de rău. Iată ce spune Sfântul Pavel în Epistola către Efeseni: „Niciun cuvânt stricat să nu vă iasă din gură; ci unul bun, pentru zidire, după cum e nevoie, ca să dea har celor care-l aud”.

Biblia autorizează, totuşi, anumite forme de vorbire negativă – un reproş uşor este în regulă, de exemplu, atunci când vrei să-l avertizezi pe un prieten că se pregăteşte să-şi deschidă o afacere împreună cu un escroc. Dar în afară de acestea, vorbirea arțăgoasă, batjocura, nepolitețea, remarcele disprețuitoare sunt toate inacceptabile. Ceea ce este extrem de dificil. Păcătuiesc în fiecare zi. În fiecare oră.

Iată o situație cu care m-am confruntat weekendul trecut. M-am dus cu Julie la o nuntă din *Long Island;* mirii au avut politețea să închirieze un microbuz cu care invitații să se întoarcă în New York. Totuşi, n-a fost chip să ațipim la întoarcere. În schimb, am fost obligați să suportăm conversația unui bărbos, pe cât de beat, pe atât de gălăgios.

Timp de o oră, fără pauză, şi-a încercat toate tehnicile de seducție pe lângă o blondină pe care încerca să o agațe. Iată ce i-a fost dat acesteia să asculte (şi nouă, bineînțeles):

— Ştii, am un *one-man show,* „La ce bun?”, exact aşa îi spune. E în întregime o disertație despre

sinucidere. E foarte amuzant. Sunt un tip foarte comic. Moartea e amuzantă. La toate înmormântările la care am fost m-am spart de râs.

Ea dă din cap politicos.

— Ştii ce mi-a spus unul din profesorii mei? Că sunt un mare actor. Ştii ce i-am răspuns? „Habar n-am ce înseamnă asta”. Şi chiar nu ştiu. Tot ce ştiu e să-mi fac bine treaba şi atât.

Doamne, aşa aş fi vrut să mă aplec spre Julie şi să încep să-l imit pe penibilul ăla vorbăreț, cu părul lui dat cu gel şi pieptănat pe spate și cu ochelarii lui stil Buddy Holly[75].

În continuare:

— Să-ți spun *de ce*-l admir eu pe George Clooney? Hai că-ți spun. Vrea să facă un bine pentru societate în general, ba, mai mult, pentru toată omenirea!

Țin neapărat să-i spun Juliei că mă calcă pe nervi cum pronunță „să-ți spun” şi „de ce”.

Câteva minute mai târziu, ne loveşte, din senin, cu următoarea cugetare:

— Întotdeauna am vrut să scriu nişte benzi desenate care să se cheme „Grizelda, principesa Țării Bețivanilor”.

Când devine clar – chiar şi pentru el – că n-are nici cea mai mică şansă să ajungă în acelaşi pat cu blonda, încearcă să se converseze cu alți pasageri. I se pune pata pe mine. O cunoştință

---

[75] Ochelari proeminenți, cu rame groase.

comună i-a pomenit de faptul că scriu pentru o revistă de concursuri de cultură generală care se cheamă „Muşchi la minte”. Asta e chestia de care se agață. Strigă în direcția mea:

— Băi, *muşchi la minte*! Muşchiulosule! Ia hai, zi-ne nişte întrebări de cultură generală!

Tonul lui îmi dă clar de înțeles că munca mea e departe de nivelul de realizare profesională al unui om care ține un *one-man show* despre sinucidere. Mă fac că nu-l aud.

După ce ne dăm jos din microbuz, stau locului trei minute, să trag aer adânc în piept. Apoi eu şi Julie pornim tăcuți spre casă. Dar se vede treaba că există oarece adevăr în analogia dintre comportamentul uman şi sistemele hidraulice: presiunea se tot adună şi se adună în creierul uman până în momentul în care trebuie să iasă pe undeva afară.

— Mama naibii de cretin! spun eu, într-un final, în timp ce aşteptăm să se schimbe culoarea semaforului. Auzi acolo, „pentru societate în general, ba, mai mult, pentru toată omenirea”. Nu-i tot aia, societatea în general şi toată omenirea?!

Julie încuviințează. Mă-nțelege perfect.

Poate că încercarea de a-mi controla limbajul se va dovedi bună în final, pentru mine. Doar că e foarte greu să faci aşa ceva într-o lume plină de idioți din Țara Bețivanilor. E ca şi cum mi-ai cere să nu respir sau să nu clipesc. Tot ce pot să spun e că voi încerca, în continuare.

Ei au căzut cu fețele la pământ...[76]
(Numeri 16:45)

Ziua 72. Am cumpărat multe cărți, anul ăsta, dar ultima achiziție de pe amazon.com este foarte tare: autobiografia fostului meu unchi, Gil. Când o scot din ambalaj, prima chestie pe care o observ este că unchiul Gil n-are nimic împotriva cultului personalității. Pe coperți sunt nu mai puțin de unsprezece fotografii cu el. Gil în fața autobuzului său pictat în stil hippy; Gil cu ochii larg deschişi, mirosind flori; Gil aşezat împărăteşte într-un jilț de culoare roşie.

Cartea se cheamă *Coming Back to Earth: The Central Park Guru Becomes an Old City Jew*[77] şi a fost publicată în 2004 de o mică editură evreiască. În Israel a fost interzisă de unii rabini, în primul rând din cauza anumitor cuvinte obscene. Încep să o citesc şi nu sunt deloc dezamăgit. A dus o viață mai nebună decât mă aşteptam, chiar dacă nu crezi toate năzbâtiile pe care le relatează acolo.

Gil a crescut într-o familie evreiască laică din nordul statului New York. A devenit consultant financiar în Phoenix şi a avut succes în meseria lui

---

[76] Paragraful complet: *Dați-vă la o parte din mijlocul acestei adunări şi-i voi topi într-o clipă. Ei au căzut cu fețele la pământ.*

[77] Traducere aproximativă: *Înapoi cu picioarele pe pământ: gurul din Central Park devine un evreu în rândul lumii.*

– după propriile afirmații. Dar simțea că-i lipseşte ceva. Aşa că a renunțat la tot şi s-a făcut hipiot, reinventându-se pe sine.

Unele din aventurile sale sunt tipic hipioate; lucruri din acelea pe care le poți vedea în filmele de început ale lui Dennis Hopper: a luat LSD şi nu şi-a revenit decât după trei zile. A mâncat doar pepeni două săptămâni la rând ca să se purifice. S-a drogat într-un fumoar pentru opium din Pakistan. A fost arestat în statul Virginia pentru că a făcut baie în pielea goală. Garderoba sa era formată doar dintr-o față de masă.

Alte aventuri ar putea fi considerate extreme chiar şi după criteriile comunității hippy. Gil a călătorit departe, până într-un ashram din nordul Indiei, unde a trăit într-o curte sordidă alături de alți cinci mii de devoți. Gurul ashram-ului – un tip cu părul împletit în codițe afro şi cu o robă purpurie – ieşea zilnic din casă dar n-a binevoit niciodată să-i adreseze vreun cuvânt lui Gil. Gil a aşteptat săptămâni la rând.

În sfârşit, într-o zi, elefantul domestic al gurului, Gita, a luat-o razna şi a început să alerge prin curtea ashram-ului. Toată lumea a intrat în panică. Mai puțin Gil, care s-a dus calm în fața animalului – „Mi-am ridicat mâna în fața elefantului turbat şi i-am țipat: «Opreşte-te!»”. Elefantul s-a oprit. Din acel moment, Gil a făcut parte din cercul intim de adepți ai gurului. Asta i-a permis să-i cunoască pe John Lennon şi Yoko

Ono, care au ajuns acolo nemulțumiți fiind de propriul lor guru, Maharishi Mahesh Yogi, care, scrie Gil, „nu-şi mai putea dezlipi mâinile de pe fundul Miei Farrow”.

Gil s-a întors la New York şi a ales să se facă şi el guru. A hotărât că Dumnezeu însuşi voia ca el să-şi înființeze propria sectă pe o bancă de la intersecția străzilor *86th Street* şi *Central Park West.* A stat acolo privindu-şi concentrat vârful nasului timp de opt luni, adunând la picioarele sale – după propria mărturie – zeci de adepți, care îi absorbeau vibrațiile: oameni în căutarea sinelui, agenți de bursă, poeți, staruri de cinema (Sally Kirkland!).

Am uitat să spun: în toată perioada asta n-a scos niciun cuvânt. Gil a renunțat la comunicarea verbală, păstrând tăcerea timp de trei ani. El le împărtăşea adepților din comoara sa de înțelepciune (ca de exemplu, „fumează cele mai bune joint-uri la început”) prin intermediul unui limbaj al semnelor inventat de el însuşi.

În cele din urmă, Gil şi-a mutat „familia” în Ithaca, statul New York. Şi-a dus viața pe malul unui lac, meditând – după spusele sale – 23 de ore din 24. Nevoile îi erau satisfăcute de o grămadă de adepți care-l divinizau şi care au primit de la el, în treacăt fie spus, nume superb de hipiote, precum Curcubeu, Beatitudine sau Nirvana. Şi când spun că-l divinizau, nu mă exprim metaforic. Se aruncau, literalmente, cu nasul în praf dinaintea

lui.

Faza hinduistă a lui Gil a luat sfârşit brusc, atunci când a citit o broşură lăsată de cineva în baia lui. În ea era vorba despre creştinism. Gil a devenit un lider evanghelist care, printre altele, se ocupa de exorcism şi a vindecat un om de pe străzi.

Şi faza asta a avut un sfârşit la fel de brusc atunci când Gil a început să citească Biblia Ebraică mai îndeaproape. În perioada aceea Gil interpreta Biblia literal; tot atunci şi-a cusut ciucuri peste tot la haine şi şi-a legat la mâini un teanc de bancnote.

Până la urmă a trecut la practici evreieşti mai tradiționale. Iar în prezent îşi petrece timpul în Ierusalim legându-le *tefillin*[78] turiştilor de la Zidul Plângerii şi organizând mese de Sabat pentru tinerii aflați în căutarea lui Dumnezeu. Şi totuşi am impresia că Gil este un evreu ortodox cam prea ne-ortodox. Unul din principiile sale teologice este că totul e Dumnezeu, adică un fel de panteism semitic. Unii hasidiți spun că Dumnezeu se găseşte în toate – dar Gil duce această idee la extrem.

Într-un loc scrie că odată a fost la un psihiatru care i-a pus diagnosticul de megalomanie. Gil

---

[78] *Tefillin* sunt seturi de cutii mici de piele neagră conținând suluri de pergament cu versuri din Tora, care sunt purtate de evreii pioşi la rugăciunile de dimineață din cursul zilelor lucrătoare.

comentează: „A trebuit să caut cuvântul într-un dicționar. Acolo scria că megaloman e cineva care crede despre el că e Dumnezeu. A trebuit să fiu de acord cu diagnosticul. Credeam nu doar despre mine că sunt Dumnezeu, ci, de asemenea (şi acum cred la fel), că *totul* este Dumnezeu”.

Viața lui Gil a stat la baza unei alte cărți aproape necunoscute, pe care m-am gândit că trebuie s-o citesc. Având titlul *Yea God*[79], această biografie scrisă în 1980 îl înfățişează pe guru Gil în culori mai întunecate. Dacă autobiografia lui Gil e versiunea Disney, aceasta e mai degrabă versiunea fraților Grimm.

Aici descoperim un Gil sexist (bărbații din cultul său primeau corturile cele mai arătoase, femeile primeau corturi din zdrențe) şi care pare obsedat de control (a mers până acolo încât le ținea instructaj adepților săi despre cum se foloseşte corect toaleta). Mai rău, conform acestei cărți, se întâmpla ca unchiul Gil să-i pocnească ocazional pe membrii „familiei” sale. Şi partea absolut nebunească e că lor le plăcea. „Mulțumim că-l iubeşti atât de mult pe fratele tău încât i-ai dat bătaie”, sună un citat din unul dintre adepții săi, care vorbea despre sine la persoana a treia, aşa cum se obişnuia în cadrul sectei. (Gil spune că „nu era în toate mințile” în acea perioadă a vieții sale, aşa că nu-şi mai aminteşte tot ce a făcut, dar pe

---

79 *Da, Doamne.*

de altă parte acuzațiile de comportament violent sunt exagerate).

Există o scenă cu tatăl şi mama uneia dintre membrele sectei lui Gil. Aceştia simțeau că nu-şi mai recunosc fiica – vorbea despre ei numindu-i „familia mea trupească”. Este o istorisire tulburătoare. Mă face să înțeleg prin ce trebuie să fi trecut bunicii mei atunci când Kate a devenit adepta numărul unu a lui Gil.

Este exact lucrul de care m-am temut întotdeauna în privința religiei. Pentru a adopta o religie, trebuie să renunți la o parte din controlul asupra propriei vieți. Dar aşa s-ar putea să o tot iei la vale, să-ți pierzi orice control şi să te îndepărtezi de tradiția iudeo-creştină. Şi uite-aşa te trezeşti că stai în genunchi dinaintea unui tip îmbrăcat într-o față de masă, care ți se adresează cu *Floare de Lotus*.

Iată de ce nu ştiu ce să fac cu Jasper. Dacă îl las să cunoască întrucâtva religia, atunci s-ar putea să facă din asta o obsesie şi să mă trezesc cu unchiu' Gil nr. 2 în propria familie. Pe de altă parte, dacă-l feresc total de religie, s-ar putea să ajungă total lipsit de repere morale. Sunt două situații destul de periculoase. Simt că orice aş face, n-am cum să câştig.

Să nu-ți faci chip cioplit, nici vreo imagine[80] *a lucrurilor care sunt sus în ceruri, sau jos pe pământ, sau în apele mai de jos decât pământul.*
(Exodul 20:4)

Ziua 75. Am adăugat o nouă poruncă la *Lista celor mai încălcate legi:* să nu-ți faci chip cioplit. Sunt şi eu surprins. Până să mă concentrez pe această poruncă, nu mi-am dat seama de omniprezența imaginilor şi nici de frecvența cu care le produceam.

O interpretare mai liberă a *celei de-a doua porunci* – care pune accentul pe „Să nu-ți faci chip cioplit" – este interzicerea idolatriei. Dumnezeu ne spune să nu ne închinăm la vițelul de aur şi la alți falşi idoli.

Conform unei interpretări mai stricte, care se face auzită de-a lungul întregii tradiții iudeo-creştine, până în prezent, este că orice imagine trebuie interzisă. Nu trebuie tolerate nici desenul, nici sculptura, nici fotografia. Nici pictura, mai puțin Rothko sau Mondrian. Asta fiindcă a doua parte a poruncii biblice ne interzice să facem „imagini ale lucrurilor care sunt sus în ceruri, sau jos pe pământ, sau în apele mai de jos decât pământul". Adică aproape tot.

În America zilelor noastre, adepții cei mai stricți

---

80 Am înlocuit „înfățişare", din traducerea lui Cornilescu, cu „imagine", pentru mai multă fidelitate față de originalul englez.

ai celei de-a doua porunci sunt probabil cei din secta amish. Fundamentaliştii islamici din prezent sunt şi ei faimoşi pentru evitarea imaginilor. Acesta e motivul din cauza căruia talibanii au închis toate cinematografele şi au ieşit musulmanii în stradă atunci când un ziar danez a publicat benzi desenate cu profetul Mahomed.

Întrucât vreau să respect Biblia literal, ar trebui să adopt o abordare rigoristă, ceva între amish şi talibani. Ceea ce e teribil de greu.

N-am voie să mâzgălesc aiurea, când sunt cu mintea în altă parte. N-am voie să folosesc emoticon-uri pe messenger – oricum nu le foloseam, dar îmi plăcea să ştiu că o pot face. Nu pot să deschid televizorul (am hotărât totuşi că e în regulă să mă uit la TV dacă l-a deschis altcineva, fiindcă nu e ca şi cum eu *cauzez* o imagine).

Câteodată îl distram pe Jasper căutând pe Google imagini cu animalele lui preferate; gata, nu mai am voie. Asta probabil că e bine, fiindcă atunci când scriam în motorul de căutare cuvântul „pisicuță” apărea inevitabil o femeie într-un costum de pisică foarte scurt, care-şi lingea mâna.

Am încercat să pun punct fotografiatului. Nu prea mi-a ieşit. Atunci când am refuzat s-o pozez pe nevastă-mea cu maică-sa, la aniversarea soacră-mii, Julie mi-a spus:

— Mergem să discutăm undeva între patru ochi?

Rezultatul acestei negocieri tensionate: voi face

şi fotografia asta, dar după aceea gata!

Faptul că mi-am pus interdicție pe producerea de imagini poate fi o mare bătaie de cap. Dimineața asta, Jasper şi-a răsturnat piesele lego lângă mine. Apoi, ca de obicei, a început să-mi dea indicații ce anume să-i construiesc. Acum a trecut de la mugete şi gemete la un vocabular de fix 20 de cuvinte.

— Minge!

— Ce-ar fi să-ți construiesc un cerculeț? fac eu.

Mă gândesc că formele platonice perfecte n-au cum să fie o încălcare a celei de-a *doua porunci.* Aşa că fac un cerculeț.

— Maşină!

— N-ai vrea mai bine să vezi un pătrățel? — şi-i construiesc un pătrat.

— Nemo, zice Jasper. (Nemo este cuvântul lui pentru orice fel de peşte; ca un bun protoconsumator, vorbeşte în nume de branduri).

— Uite ce-a ieşit! spun eu, construindu-i o figură ovală.

Încă un pic şi rămân fără forme geometrice.

Jasper pare foarte decepționat de abordarea mea abstracționistă. Şi mă simt ridicol când refuz să-i fac un peşte, dar ştiu totodată că trebuie să duc acest experiment până în pânzele albe, altfel risc să ratez importante descoperiri spirituale. Aşa că nu-mi permit să umblu cu jumătăți de măsură.

Cel puțin, ştiu că există o mulțime de exemple istorice. *Cea de-a doua poruncă* a jucat un rol

uriaş în Reforma protestantă. Câțiva lideri protestanți – inclusiv John Calvin – au cerut îndepărtarea sau distrugerea picturilor şi statuilor din biserici. În Elveția, Scoția şi nu numai, au izbucnit revolte. Pe lângă faptul că erau asociate cu idolatria, imaginile erau văzute şi ca un simbol al vanității omeneşti. Oamenii încercau, prin ele, să concureze cu Dumnezeu, creatorul celor văzute şi nevăzute.

Evreii s-au supus şi ei acestei porunci, cu intermitență. Evreii ortodocşi nu acceptă nici în zilele noastre sculpturile făcute după corpul omenesc. Unii evrei din secolul al XIV-lea din Germania nu pictau oameni, totuşi au găsit subterfugiul meu favorit: şi-au ilustrat textele cu oameni având capete de păsări. Şi-au zis că porunca divină interzice numai imaginile după lucruri din cer sau de pe pământ, nu şi pe cele ale unor ființe de nicăieri, precum oamenii cu capete de păsări. Foarte ingenios, nu-i aşa?

Pauza pe care am luat-o de la consumul de imagini a fost surprinzător de plină de învățăminte. În ciuda anumitor neplăceri, trebuie să recunosc că-mi place dieta asta iconografică.

În primul rând, se potriveşte cu serviciul meu. Din cauza imaginilor, ziariştii rămân fără pâine. În ziua de azi, un Norman Mailer n-ar avea altceva de făcut decât să scrie jocuri de cuvinte drept comentarii lângă pozele făcute de paparazzi. Blogurile – care și ele reprezentau o amenințare la

adresa ziariştilor profesionişti – sunt înlocuite de bloguri video. Noi, jurnaliştii, ar trebui să ne facem din *Cea de-a doua poruncă* o deviză de luptă pentru a atrage atenția asupra importanței cuvintelor. Într-o lume a literalismului biblic, toate publicațiile ar arăta precum prima pagină din *Wall Street Journal.* Sau, mă rog, cum arăta mai demult.

În al doilea rând, cred că are ceva sens să spui că divinul e mai uşor de descoperit prin intermediul textului decât al imaginilor. Textul provoacă într-o mai mare măsură gândirea abstractă, separarea dintre eu şi lumea fizică, creând un spațiu în care te poți întâlni cu Dumnezeu undeva la mijloc. Oricum mi-e greu să concep o ființă infinită. Gândiți-vă cum ar fi fost ca, în locul pergamentelor cu textele scrise, istorisirile biblice să fi apărut sub forma unor benzi desenate. Nici măcar nu mi-ar fi venit ideea să încerc să descopăr Divinitatea.

Biblia are dreptate: un potop de imagini chiar încurajează idolatria. Gândiți-vă la cultul personalității din America, din ziua de azi. Gândiți-vă la starurile de la Hollywood. La cei de la Washington. Mi-ar plăcea să văd că următoarea campanie electorală prezidențială e condusă conform *Celei de-a doua porunci.* Fără reclame TV. Doar o dezbatere purtată la radio. Avem nevoie de un preşedinte urât. E clar că am ratat o mulțime de potențiali preşedinți de talia lui Abe Lincoln

doar fiindcă n-ar fi dat bine pe sticlă.

Nu iubi somnul, că vei ajunge sărac.
(Proverbe 20:13)

Ziua 77. Acum câteva zile, bunicul meu m-a întrebat: „Cum faci când dormi, îți pui barba deasupra păturii sau o bagi dedesubt?”. De când m-a întrebat asta, nu-mi mai iese din cap. Mă întorc de pe o parte pe cealaltă, tot la câteva minute.

Sunt mai multe motive pentru care dorm prost în ultima vreme. Problema e că înghit atât de multă informație spirituală în timpul zilei, încât îmi petrec toate nopțile încercând să o diger. (Apropo, autorul Proverbelor mi-ar spune că nu e nicio problemă că nu pot să dorm; pentru el, somnul e semn de lene şi vesteşte sărăcia).

Stând în pat, noaptea asta, mă gândesc la *Answers in Genesis,* de la care tocmai am primit încă o broşură colorată. Poate că am trecut prea uşor peste teoria creaționistă. Oricât de improbabil ar fi un scenariu ai Creației în 6 zile, n-ar trebui să-i acord măcar beneficiul îndoielii?

Aşa că fac un experiment. Încerc să gândesc cu mintea alter-ego-ului meu biblic, Jacob. Încerc să mă conving că pământul a fost creat doar în urmă cu câteva generații. Nu pot să cred în asta sută la sută, dar pentru câteva minute, e ca şi cum aş crede.

Şi e fascinant. Primul lucru pe care-l sesizez e că mă simt mult mai legat de restul lumii. Dacă toţi cei de pe faţa pământului sunt urmaşii celor doi oameni despre care toată lumea ştie cine sunt – Adam şi Eva – atunci „familia umanităţii” nu mai e doar o vorbă goală. E un adevăr. Tipul care vinde banane la aprozarul din *81th Street* e văr cu mine!

Dar simt ceva încă şi mai puternic: viaţa mea are mai mult sens. Dacă pământul a apărut cu 10 miliarde de ani în urmă, atunci eu sunt doar o picătură din oceanul universului. Dar dacă pământul e vechi de şase mii de ani, atunci viaţa mea s-a desfăşurat pe o porţiune nu chiar neînsemnată din existenţa acestuia. Nu sunt doar un actor figurant. Am şi eu câteva replici în filmul vieţii.

Experimentul meu mental scoate la suprafaţă o tensiune semnificativă între două elemente ale Bibliei. Pe de-o parte, Biblia ne învaţă umilinţa extremă. Oamenii sunt păcătoşi, aproape că nu sunt demni să se roage la Dumnezeu.

Pe de altă parte, există o anumită… nu ştiu cum să-i spun, aroganţă pare un termen prea dur. Mândrie parcă e un cuvânt mai potrivit. Oamenii sunt încununarea creaţiei biblice, cei de care Dumnezeu s-a ocupat doar în ziua a şasea, fiinţe cu mult superioare animalelor şi naturii. Suntem făcuţi după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. (Aşa cum scria Baruch Spinoza, un filosof din secolul al XVII-lea, dacă triunghiurile ar putea

gândi, ar zice că Dumnezeu este singurul triunghi perfect).

Cred că există o motivație foarte profundă pentru asumarea teoriei creaționiste: nevoia de a te simți cu adevărat important. Îmi amintesc de cuvintele lui Mark Looy, ataşatul de presă de la *Creation Museum:* „Evoluția spune că suntem rezultatul unor procese întâmplătoare. Că am evoluat din spuma bălților. Când spunem aşa ceva, nu prea acordăm multă valoare umanității. Dacă spunem că suntem produsul unor accidente şi procese întâmplătoare, ce vor mai înțelege tinerii din sensul şi valoarea vieții?”.

Întrucât n-o să mă convertesc niciodată la creaționism, trebuie să găsesc demnitate, respect de sine şi sacralitate chiar şi ținând cont de originile atât de umile ale omului.

Învață pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze,
şi când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea.
(Proverbe 22:6)

Ziua 78. Am început să port mai des ochelari de soare. N-am găsit nimic în Biblie care să-i interzică şi-n plus, îmi fac barba să arate mai interesant – e deja aşa de mare că-mi ajunge la mărul lui Adam. Cu ochelari de soare semăn mai mult a producător de muzică rock decât a vagabond.

Azi mi-am luat ochelarii şi am ieşit la o plimbare cu soția şi fiul meu până la parcul de joacă. Ajunşi

acolo, Julie se aşază pe o bancă şi răsfoieşte revista *People,* iar eu mă țin după Jasper, care aleargă de colo-colo.

Vrea să se dea cu scrânciobul.

— Bine, aşteaptă doar un pic, îi zic.

Iau din geantă o sticluță de *Purell* (loțiune antibacteriană). Terenurile astea de joacă colcăie de virusuri şi germeni! Şterg cu soluția partea din stânga a scrânciobului, apoi încep să fac acelaşi lucru în dreapta. Jasper se smiorcăie, şi-a pierdut răbdarea.

— Hai că mai am un pic, îi spun.

Julie îşi ridică privirea din revistă ca să vadă pe ce temă ne războim.

— A.J.! Cască!

„Cască" este codul pe care-l foloseşte Julie ca să-mi dea de ştire că mă comport exagerat de protector. Ne-am certat atât de mult pe tema asta, că s-a gândit că ar fi mai simplu să-şi rezume punctul de vedere într-un singur cuvânt: cască. A ales acest cuvânt fiindcă, la un moment dat – şi vorbesc serios – am căutat pe internet ce prețuri au căştile de protecție pentru copii.

Copii aceştia sunt atât de fragili, nu sunteți de acord cu mine? Tot ceea ce le separă creierul de bordură, în caz că se lovesc, este doar o cutie craniană subțire ca o coajă de ou. Ce-i poate feri de mediu în condițiile în care au avut doar doi ani la dispoziție să-şi formeze sistemul imunitar?

Săptămâna trecută, m-am certat cu Julie fiindcă

am spus că nu vreau să-l las să meargă la o chestie care se cheamă Grădinița Internațională. E vorba de o grădiniță unde-şi trimit copiii mai mulți angajați de la ONU.

I-am spus că nu vreau să devină prea interesat de țări străine fiindcă nu vreau să emigreze pe undeva când o să crească mare.

— Cred că glumeşti.

— Ba nu, îmi doresc foarte mult să trăim cu toții în acelaşi oraş.

— De asta nu vrei să meargă la grădinița aia?

— Da.

— Eşti nebun.

Mi-a spus că trebuie să-mi schimb atitudinea. Altfel, o să ajung să-i tai friptura bucățele şi când o să facă optşpe ani, şi tot eu voi fi acela care-l va însoți la balul de absolvire a liceului. Atunci a inventat ea cuvântul-cod „cască”.

Poate că are dreptate. Poate că ar trebui să-l tratez pe Jasper mai degrabă aşa cum îi tratează Dumnezeu pe oameni în Biblie. Ne-a dat liberul arbitru. A renunțat la o parte din control fiindcă voia ca noi să fim în stare să ne obținem singuri victoriile, chiar cu prețul de a greşi.

Aşa ar trebui să fac. Dar nu pot. Nu pot să-l expun contactului cu un scrânciob pe care se plimbă milioane de microorganisme. Aşa că trec la brațul din dreapta al scrânciobului şi-l frec bine cu loțiune. Julie dă din cap cu dezaprobare.

Mai bine să te duci într-o casă de jale decât să te duci într-o casă de petrecere...[81]

(Ecleziastul 7:2)

Ziua 80. Toată familia s-a adunat în apartamentul bunicului meu din centrul oraşului pentru un prânz întârziat. Onorăm astfel memoria bunicii mele, care a murit în urmă cu doi ani. Este ritualul nostru secular – ne întâlnim o dată pe an pentru comemorarea ei. Bunica mea a fost o femeie remarcabilă – inteligentă, amuzantă, organizată ca nimeni alta (cei şase copii ai ei erau organizați după şase culori diferite, şi primeau prosoape, bilețele şi alte lucruri de o singură culoare).

Avea un mod de a privi lucrurile în totalitate profan. Pentru ea, familia era alfa şi omega, aşa că povestirea biblică în care Avram era cât pe ce să-şi sacrifice fiul, pe Isaac, pe vârful muntelui, i se părea cu totul inexplicabilă.

— Cum poate un tată chiar şi să se gândească să-şi omoare copilul? mi-a spus odată, pe când eram copil. Ce poveste oribilă.

După ce fiică-sa a trecut la iudaismul ortodox, bunica – deşi n-a încetat o clipă s-o iubească pe Kate – a devenit, din profană, de-a dreptul

---

[81] Citatul complet: *Mai bine să te duci într-o casă de jale decât una de petrecere; căci acolo îți aduci aminte de sfârşitul oricărui om, şi cine trăieşte îşi pune la inimă lucrul acesta.*

antireligioasă. Țin minte că odată, în timp ce ne plimbam pe *57th Street,* am trecut pe lângă un evreu hasidic, îmbrăcat cu haine negre şi cu o pălărie neagră. M-am uitat la bunica mea, care se uita fix la bărbatul acela, aproape încruntată – şi la un moment dat a scos la limba la el. Aşa, rapid, ca şarpele.

— Ce-a fost asta? am întrebat-o.

— Tot timpul scot limba la indivizi de genul ăsta, mi-a spus.

— Crezi că te-a văzut?

— Da, sigur că m-a văzut.

În mintea ei se dădea o bătălie între felul ei de a fi politicos, elegant şi ura pentru ceea ce i se părea că ține de fundamentalismul religios. De multe ori mă întreb ce-ar fi crezut despre experimentul meu.

Toți sunt la masă, inclusiv Kate şi Marti, mătuşa mea feministă şi vegetariană, care locuieşte în Berkeley. Marti îmi spune ce cuvinte religioase politic incorecte trebuie să evit, fiindcă sunt încărcate de violență.

— N-ar trebui să foloseşti cuvântul „sacru”, fiindcă are aceeaşi rădăcină cu „sacrificiu”. Gândeşte-te la sacrificiile de animale…

— Bine.

— Iar *bless* [82] vine din engleza veche, din *bletsian,* care înseamnă „a consacra cu sânge”. Aşa că nu-l folosi nici pe ăsta.

---

[82] *Bless* înseamnă „a binecuvântă” în engleză.

— Ce părere ai despre „Biblie”? spun eu.

— Nu prea ştiu ce să cred.

— Vine din *byblos,* cuvântul grecesc pentru „papirus”. Ştii tu, hârtie făcută din cadavre de plante.

— A, da, poate ar trebui să-l eviți şi pe ăsta, îmi spune.

Kate îmi dă şi ea sugestii în privința anumitor expresii. Chiar înainte de masă, Jasper vrea să-mi arate o şmecherie fascinantă, care constă din a țopăi de pe covor pe podeaua de lemn, aşa că se prinde de pantalonii mei şi-mi spune:

— A.J.! A.J.![83]

— Da, te-ascult.

— Îți spune „A.J.”? mă întreabă Kate.

— Da. Ne spunem pe numele mic.

Am încercat să-l fac pe Jasper să treacă la tradiționalul „tată” sau „tati”, dar el insistă să-mi spună „A.J.”. Până la urmă, m-am obişnuit şi eu.

— Copiii n-ar trebui să li se adreseze părinților cu numele mic, spune Kate. Este o dovadă de lipsă de respect.

Kate are probabil dreptate; în timpurile biblice, nu exista nimic de genul tatălui „la modă” care e prieten cu proprii copii. Jasper încălca porunca „respectă-ți părinții”, fără ca eu să-mi dau seama.

---

[83] În engleza americană există obiceiul de a înlocui numele cuiva cu inițialele, ca de exemplu, mai sus, „A.J.” în loc de „Arnold Jacobs"; se pronunță, aproximativ, „ei gei”.

Câteva minute mai târziu, când ne-am aşezat cu toții la masă, bunicul mă întreabă:

— Care e cea mai ciudată lege pe care trebuie să o urmezi?

Scanez mental *Lista celor mai ciudate reguli.* Aleg una la întâmplare.

— Probabil că regula care spune că dacă te bați cu pumnii cu cineva, iar nevasta adversarului te apucă de zona sensibilă, trebuie să-i tai mâna.

— Chiar că e o regulă ciudată, îmi zice.

Ciudată rău. Dar chiar aşa scrie în Biblie, cartea Deuteronomul, 25:11-12:

Când doi oameni se vor certa unul cu altul, şi nevasta unuia se va apropia să scoată pe bărbatul său din mâna celui ce-l loveşte, dacă întinde mâna şi apucă pe acesta din urmă de părțile ruşinoase, să-i tai mâna: să n-ai nicio milă de ea.

Până acum – dar bat în lemn! — am evitat cu succes bătăile cu bărbați ai căror neveste par să aibă strânsoare puternică. Se pare că n-am niciun fel de probleme să respect porunca asta, lucru pentru care mă felicit.

Dar, la fel ca la regula cu fibrele mixte, nu pot să nu încep să despic firul în patru. Care o fi sensul regulii? De ce interzice Biblia tocmai acest gen de atac sub centură şi nu lovitura mişelească la rinichi sau şutul în testicule? Julie sugerează că persoana care a scris Deuteronomul a avut de suferit tocmai din cauza acestui gen de întâmplare şi din acest motiv s-a hotărât să o interzică pentru

totdeauna.

Din nefericire, Kate a auzit şi ea când i-am spus bunicului meu despre regula cu părțile sensibile. Fir-ar să fie. Credeam că e în bucătărie. Nu voiam să mă audă vorbind despre regulile nebuneşti fără să echilibrez balanța cu alte reguli bune.

Bineînțeles, e foarte afectată. Ca şi cum tocmai ar fi auzit că fiul ei fumează două pachete de țigări pe zi. Kate a studiat Biblia ani de zile dar n-a auzit niciodată despre această regulă nebunească. Precis că nu prea se discută despre ea pe la sinagogă.

A doua zi primesc trei e-mailuri. Toate de la Kate.

„Face parte din stilul tău de viață biblic să nu răspunzi la telefon?" mă întreabă.

O sun imediat.

— Am vorbit cu rabinul meu, îmi spune Kate. Da, într-adevăr, regula e din Tora. Dar... se presupune că trebuie interpretată într-un sens mai larg: nu-i deranja pe ceilalți. Soția din acel context îl deranjează pe soțul ei presupunând că are nevoie de ajutor. Şi-l deranjează şi pe adversarul soțului atunci când... îl strânge de testicule. În plus, adaugă Kate, nu trebuie înțeleasă literal partea cu tăierea mâinii soției. E o metaforă. Femeia aceea trebuia doar să plătească o amendă.

Aha. Pare o chestie rațională dacă o interpretezi în felul ăsta. Şi totuși eu întreb: de ce nu se exprimă Biblia exact la fel, cu aceleaşi cuvinte? De

ce nu spune „Nu-i deranja pe ceilalți”? Ce nevoie e de codul acesta misterios?

I-am întrebat acelaşi lucru pe membrii consiliului meu de experți spirituali. Cel mai bun răspuns l-am primit de la un rabin pe nume Noah Weinberg, unul din fondatorii *Aish HaTorah,* un grup de sprijin: viața e ca un puzzle, mi-a spus el. Marea bucurie şi provocare a vieții – şi a Bibliei, totodată – este să-ți dai seama ce înseamnă. „Dacă piesele din jocul de puzzle ar veni cu tot cu indicații, unde trebuie să le pui, ai duce jocul înapoi la magazin”. La fel e şi cu viața.

E un bun răspuns, dar satisfăcător doar pe jumătate. Trebuie să continuu să fac săpături.

Blestemat vei fi în cetate, şi blestemat vei fi pe câmp.

(Deuteronomul 28:16)

Ziua 82. În seara asta încalc *Cea de-a opta poruncă* – să nu furi – şi suport consecințele.

Se întâmplă atunci când caut pe internet informații despre diferitele tipuri de tămâie biblică. Problema e că la un moment dat rămân fără conexiunea wireless. Cu laptopul în brațe, ies să caut semnal. O iau pe scara de incendiu şi cobor până la etajul 4. O să încerc să mă loghez clandestin la rețeaua unui vecin. Încerc una care se cheamă Sonicboy. Degeaba. Îmi cere parolă. Mai cobor un etaj. Zildo y Zelda? Nici de data asta

nu merge; şi aici îmi cere parola. Dar cu un etaj mai jos, găsesc o rețea cu superbul nume generic Wireless. Ăsta-i semn bun. Dacă proprietarul nu s-a obosit să-i dea măcar un nume rețelei, probabil că nu şi-a bătut capul nici cu setarea unei parole. Da, într-adevăr, am semnal. Dar nu e suficient de puternic, aşa că mai cobor două etaje. Iar acolo mă împiedic, mă lovesc cu genunchiul de balustradă şi dau cu laptopul de perete.

Am meritat-o din plin. Biblia spune să nu furi; am furat semnal wireless de la vecin. Iar acum mă târăsc prin casă cu genunchiul făcut praf.

Oare m-a pedepsit Dumnezeu? Habar n-am. Sincer, nu cred aşa ceva. Oare strămoşii mei israeliți ar fi crezut asta (presupunând că le-aş fi explicat regulile care țin de eticheta utilizatorului de internet)? Poate. La fel ca orice lucru care are legătură cu Biblia, nu există un răspuns simplu referitor la consecințele păcatului. Există însă mai multe modalități de abordare a acestei probleme.

Prima este că Dumnezeu te va pedepsi, şi o va face încă în viața asta. Această idee este expusă clar în Deuteronomul 28, care conține trei dintre cele mai înspăimântătoare pagini din istoria literaturii scrise. Ele conțin o lungă listă de boli şi de calamități meteorologice care se vor abate asupra ta dacă nu trăieşti după cuvântul biblic.

„Dumnezeu te va lovi cu lingoare, cu friguri, cu obrinteală, cu căldură arzătoare, cu secetă, cu

rugină în grâu şi cu tăciune (...)”.[84]

Asta e doar încălzirea. Iată continuarea:

„Cerul deasupra capului tău va fi de aramă, şi pământul sub tine va fi de fier.

Domnul va trimite țării tale în loc de ploaie praf şi pulbere, care va cădea din cer până vei fi nimicit”.[85]

Versetele acestea au o frumusețe bizară. Dacă faci abstracție de faptul că ele te condamnă la o viață de suferințe, sete, mâncărimi, atunci rămâi cu o poezie tulburătoare.

„(...) vei bâjbâi ziua în amiaza mare, ca orbul pe întuneric...”.[86]

„Vei avea logodnică, şi altul se va culca cu ea”.[87]

În continuare, afli că vei ajunge să-ți mănânci propriii copii şi că vei încerca – fără succes – să te vinzi pe tine însuți ca sclav. Mda.

Adică nici *sclav* nu meriți să fii. Mai există o secțiune despre lucrurile bune care ți se vor întâmpla dacă vei trăi după legea biblică. Dar e de patru ori mai scurtă decât partea care enumeră blestemele. Până la urmă, cea mai puternică impresie e cea lăsată de blesteme.

În unele cercuri hiperreligioase încă mai întâlneşti acest tip de gândire. Jerry Falwell, de

---

84 Deuteronomul 28:22.
85 Deuteronomul 28:23-4.
86 Deuteronomul 28:29.
87 Deuteronomul 28:30.

exemplu, a susținut că evenimentele din 11 septembrie 2001 au fost pedeapsa lui Dumnezeu pentru depravarea Americii.

Uneori mă surprind pe mine însumi alunecând către o atitudine de genul „oamenii răi primesc întotdeauna ceea ce merită”. Dar nu mă ține mult. Lumea nu pare să funcționeze după acest principiu. Gândiți-vă, doar, la oamenii cu adevărat răi din America. Nu au picioarele acoperite cu furunculi şi nici nu-şi mănâncă progeniturile. Mulți dintre ei trăiesc în vile luxoase şi unii dintre ei au propriul *reality show.*

Din fericire, Biblia este o carte mare, o carte de o complexitate infinită, şi ai la îndemână multe alternative de interpretare. O temă recurentă – care apare mai ales în Noul Testament – spune că vei fi recompensat în Ceruri. Un alt motiv – prezent în cărți precum Ecleziastul sau Iov – reflectă un punct de vedere modern, aproape agnostic.

Ecleziastul este, cred, cartea mea preferată din Biblie. Prima dată am citit despre ea în *Encyclopaedia Britannica,* şi de atunci îmi place teribil. Având titlul *Qohelet* în ebraică, cartea reprezintă o colecție de reflecții şi amintiri ale unui bărbat care spune despre sine că e regele Solomon. Dacă e să dai crezare exegeților moderni, probabil că autorul n-a fost Solomon, ci un poet – în prezent necunoscut – din secolul al treilea î.Hr. Oricine ar fi fost, scrierea sa îmi inspiră admirația cea mai profundă.

De fiecare dată când o citesc, mă surprind încuviințând în tăcere cele spuse de text. „Da”. „Chiar aşa e”. Simt fiorul recunoaşterii unor gânduri care mi-au trecut şi mie prin minte, dar pe care n-am fost niciodată în stare să le formulez într-o manieră atât de poetică. Şi simt ciudățenia faptului că sunt pe aceeaşi lungime de undă cu un bărbat care a trăit în urmă cu două mii de ani. E lucrul care m-a adus cel mai aproape de prozelitism – am început să le spun prietenilor că *trebuie* neapărat să citească Ecleziastul.

Iată ce spune autorul Ecleziastului: „(…) nu cei iuți aleargă, nu cei viteji câştigă războiul, nu cei înțelepți câştigă pâinea, nici cei pricepuți bogăția, nici cei învățați bunăvoința, ci toate atârnă de vreme şi împrejurări”.[88]

Ecleziastul spune că viața e nesigură. „Aburi din aburi… totul e numai abur”. (Aceasta este o traducere mai fidelă originalului decât obişnuita formulare din traduceri, „deşertăciunea deşertăciunilor, totul e deşertăciune”). Nu putem spera niciodată să elucidăm misterul Divinității cu mintea noastră. Lucruri rele se întâmplă oamenilor buni. Idioți şi genii, sfinți şi păcătoşi – cu toții vom muri. Tot ce putem să facem este să apreciem lucrurile importante pe care Dumnezeu ni le-a dat – mâncare, băutură, plăcerea muncii cinstite. Ar trebui să respectăm poruncile divine,

---

88 Ecleziastul 9:11.

dar fără nicio garanție că vom primi răsplată pentru asta în timpul acestei vieți.

Aceste vorbe sunt pline de înțelepciune. Să fii bun de dragul binelui, aşa cum a spus cineva, odată. Este o viziune pragmatică asupra vieții. Chestia e că totuşi nu e o viziune prea solidă. În esență, totul e abur, numai abur. Dacă aş şti sigur că voi fi pedepsit pentru păcatele mele, atunci aş avea un motiv de nezdruncinat să respect poruncile lui Dumnezeu. Dar am îndoieli că voi fi vreodată sigur de acest lucru. Ce-i de făcut, atunci? O parte din mine vrea ceva mai solid decât doar abur. Îl voi găsi, oare, până la sfârşitul acestui an? Ori, aşa cum spune Ecleziastul, tot ce fac e goană după vânt?

Cel care-l dispreţuieşte pe vecinul său e un păcătos…[89]

(Proverbe 14:21)

Ziua 84. Am încercat să-mi iubesc vecinul, dar în New York e cam dificil. E un oraş al însinguraților. Nici măcar nu ştiu cum îi cheamă pe vecinii mei, cum să-i mai şi iubesc? îi ştiu doar ca „doamna de la care vin mirosuri groaznice când

---

[89] Aici am ales să traduc direct textul din A.J. Jacobs, în locul traducerii lui Cornilescu, pe care o redau în continuare: *Cine dispreţuieşte pe aproapele său face un păcat, dar ferice de cine are milă de cei nenorociți.*

gătește" sau „tipul care e abonat la *Wall Street Journal*", și tot așa…

Și totuși, o cunosc pe Nancy, de la apartamentul 51. Ne știm fiindcă fiul nostru și cățelul ei *beagle* sunt de aceeași vârstă. Și nu doar atât: au cam același vocabular și interese similare, cum ar fi să alerge de-a lungul holului.

Nancy e o fostă hipioată care a fost cândva prietenă cu Jimi Hendrix și Janis Joplin. De fapt, arată cam cum ar fi arătat și Janis Joplin dacă ar mai fi trăit încă vreo 35 de ani. În anii '60, Nancy obișnuia să se drogheze, a avut câteva relații dezastruoase, a fost chelneriță, a scris ceva poezie, iar acum trăiește singură alături de câinele ei și ascultă emisiunea lui Howard Stern în fiecare dimineață. Poartă ochelari de soare și bonete croșetate aproape tot timpul. Își spune „nebuna cu cățelul".

E îngrozitor de timidă, aproape că tremură din cauza asta. Ne face câte o vizită, din când în când, dar când mă înfățișez la ușa ei, de fiecare dată deschide ușa doar un pic și-și scoate capul afară.

— Văruiesc pereții unul câte unul, mi-a spus odată. Nu vreau să vadă nimeni cum arată casa până nu e gata tot.

Odată mi-a spus că o fac să se simtă nelalocul ei fiindcă mă uit prea fix în ochii ei. (Ceea ce chiar este, de fapt, o problemă, pentru mine. De multe ori uit să îmi întorc privirea și în altă parte în timpul unei conversații, și trebuie să-mi amintesc

constant să fac lucrul ăsta; altfel, lumea o să creadă că sunt un psihopat din ăla care ține un borcan plin de nasuri în congelator).

Nancy a fost măritată ceva vreme, după facultate, dar n-a reuşit să aibă copii. Aşa că a devenit, neoficial, naşa copilului nostru. De câteva luni lucrează la un portret al lui Jasper.

— O să-l termin curând, ne promite. Oricum, înainte de petrecerea de majorat.

Iar astăzi i-a adus lui Jasper un cadou de Crăciun. Deşi e doar luna noiembrie. E o arcă a lui Noe de lemn, cu o colecție întreagă de animăluțe pictate. S-a gândit că ar fi potrivit să-i facă un cadou biblic. Îi spun lui Jasper să zică „mulțumesc", cuvânt pe care-l pronunță fără câteva din consoanele alea enervante, aşa că sună mai mult a „'umesc".

— Ştii ce-i interesant, îi spun lui Nancy, în timp ce ne aşezăm la masa din bucătărie, uitându-ne la Jasper cum aranjează girafele în șir indian în fața arcei. Citeam în unul din comentariile mele biblice că potopul a fost un eveniment tragic, până la urmă, că doar s-au înecat atunci milioane de oameni şi animale, şi ce ciudat e că s-au făcut aşa de multe jucării drăguțe pe tema asta.

Nancy face o figură rănită.

— Dar n-am vrut să...

Of. Ce gafă din partea mea. Am încercat să fac paradă de cunoştințele mele biblice, şi-n felul ăsta am insultat-o pe singura mea vecină atât de

prietenoasă. Biblia ne cere să nu facem pe deştepţii – „Omul înţelept îşi ascunde ştiinţa (...)” (Proverbe 12:23).

— Îmi place foarte mult arca asta, zic. E o jucărie fantastică...

— Aşa-i, îmi spune ea, revenindu-şi. Bine că nu i-am adus povestea celor zece urgii biblice.

Nancy e o vecină bună, probabil cea mai bună vecină pe care am avut-o de când locuiesc în New York. Hotărăsc că una din misiunile pe care le voi îndeplini anul acesta va fi să fac o faptă bună – o *mitzvah* – pentru vecina mea de la apartamentul 51.

> *Ei bine, poate să se culce cu tine în noaptea aceasta, pentru mandragorele fiului tău.*[90]
>
> (Geneza 30:15)

Ziua 87. Săptămâna asta se face un an de când Julie şi cu mine încercăm să creştem şi să ne înmulţim. Fără succes, deocamdată. Aşa că am hotărât să luăm măsuri radicale. Vom încerca fertilizarea în vitro.

Din punct de vedere moral, e o problemă mult mai complicată decât bănuiam. Datorită vieţii

---

[90] Citatul complet: *Ea i-a răspuns: Nu-ţi ajunge că mi-ai luat bărbatul, de vrei să iei şi mandragorele fiului meu? Şi Rahela i-a zis: Ei bine, poate să se culce cu tine în noaptea aceasta, pentru mandragorele fiului tău.*

mele scăldate în religie, ştiu acum că mai multe înalte autorităţi religioase condamnă această procedură. Biserica Catolică, de exemplu, condamnă FIV[91] din mai multe motive. Unul dintre motive, aşa cum spune o revistă catolică, este că încalcă „unitatea şi integritatea fertilităţii conjugale”. Asta se referă la faptul că procrearea are loc în afara corpului femeii, nu acolo unde intenţiona Dumnezeu.

Pe de altă parte, cei mai mulţi rabini nu-şi fac deloc probleme în privinţa FIV – iar unii învăţaţi evrei susţin chiar că porunca biblică, „creşteţi şi înmulţiţi-vă” implică imperativul moral ca femeia să rămână însărcinată prin orice mijloace necesare. Iată de ce clinicile de fertilitate din New York sunt de multe ori pline de bărboşi cu pălării negre.

Bineînţeles, Biblia nu abordează direct această problemă. Nu există nicio menţiune despre inseminarea în vitro în Sfintele Scripturi, nici măcar despre vechea sa denumire, „concepţie în eprubetă”. Există, totuşi, o istorisire biblică despre tratamentele de fertilitate – numite după vechiul lor nume. Vă amintiţi de Jacob, care era însurat cu două surori: Lea (maşina de făcut copii) şi Rahela (cea stearpă). La un moment dat, Rahela era aşa de disperată, că o roagă pe sora ei să-i dea nişte mătrăgună. Mătrăguna este o plantă

91 FIV prescrutare pentru *fertilizare în vitro.*

mediteraneană cu rădăcina în formă de furcă, despre care se credea că vindecă infertilitatea. Rahela a primit mătrăguna, dar strategia respectivă s-a întors împotriva ei. Rahela, ca să obțină mătrăguna, i-a oferit lui Lea la schimb o noapte cu Jacob – şi chiar în noaptea aceea Jacob era, se pare, în punctul maxim al virilității. Lea a rămas gravidă. Rahela n-a obținut nimic, cel puțin nu atunci. Aşa că… se poate susține că Biblia are o atitudine în mod subtil dezaprobatoare la adresa tratamentelor de fertilitate.

Dar, cinstit, nu vi se pare că asta e doar o speculație? Dacă luăm Biblia literal – cuvânt cu cuvânt –, atunci nu găsim nicăieri vreo îndrumare pro sau contra.

Aşa că urmează să încercăm fertilizarea în vitro. Un argument în favoarea metodei este că noua mea asigurare medicală acoperă cheltuielile. Altul e că nu este prima dată când în familia noastră se recurge la FIV. Vărul meu David – are acum 23 de ani – a fost primul copil conceput în eprubetă din statul New York, iar fața lui de copil asistat tehnologic a apărut pe coperta ziarului *Daily News*. Mie mi se pare că a fost un bun produs al tehnologiei moderne. Şi se înțelege foarte bine cu restul familiei, mai puțin cu mătuşa mea ultraliberală Marti, cu care se ciondăneşte de fiecare dată când se află în aceeaşi încăpere. Lui David, fost preşedinte al unei asociații studențeşti, îi plac o mulțime de lucruri cum ar fi baseball-ul

şi bucăţile mari, suculente, de friptură. Lui Marti nu îi plac însă deloc.

De câte ori cineva face o fotografie cu familia noastră, iar Marti spune „Zâmbiţi, vă rog!”, David rosteşte imediat, jubilând răutăcios:

„Rânjiţi, vă rog!”.

FIV este un proces incredibil de complicat. Pregătirea pentru fertilizarea propriu-zisă implică patruzeci de zile de injecţii, pastile, tampoane dezinfectante şi îngrozitor de multe seringi. E adevărat, suport partea cea mai uşoară din tot acest proces. Julie e cea care trebuie să primească zilnic câte o injecţie. Pe de altă parte, trebuie să joc rolul de infirmieră şi să amestec pulberi albe cu apă sterilă, în ceea ce pare cel mai stresant experiment chimic din viaţa mea.

În prima noapte, o soră medicală cu accent rusesc a venit la noi acasă ca să-mi arate cum să-i fac injecţii lui Julie. I-a cerut nevesti-mii să-şi dea jos pantalonii şi să stea aplecată.

— E ca şi cum ai arunca săgetuţe la ţintă, îmi spune sora.

Chestia e că în acest caz, dacă ratezi, ţinta începe să sângereze.

— În fiecare noapte treceţi la cealaltă fesă – mai întâi stânga, apoi dreapta, stânga, iarăşi dreapta. Apoi – mă sfătuieşte ea – trebuie să fiţi sigur că nimeriţi punctul de impact ideal, situat în zona superioară a feselor.

Nu suport exprimările vagi. Aşa că deschid un

sertar, iau un marker masiv verde şi îi cer sorei medicale să-mi deseneze locația exactă a acelor „puncte de impact ideale” de pe fundul Juliei. Ceea ce a şi făcut. Iar asta mă ajută enorm. Nu şi pe Julie. Se plânge că de fiecare dată când poartă pantaloni albi, toată lumea vede două orbite verzi pe fundul ei.

— Sper să funcționeze, îmi spune ieri Julie. Nu cred că o să mai vreau să trec vreodată prin toată procedura.

...Se va arăta Dumnezeu în mijlocul neamului neprihănit.

(Psalmi 14:5)

E ziua 91, sfârşitul lunii a treia din proiectul meu biblic. Mulțumită bărbii, alter-ego-ul meu Jacob arată tot mai religios. Ori, ca să fiu precis, din ce în ce mai evreu. Ştiu asta fiindcă m-au oprit pe stradă o mulțime de turişti, zilele astea, ca să mă întrebe unde pot găsi un *knish*[92] bun în New York. Mult mai la obiect, un tip de la cantina săracilor unde am lucrat ca voluntar mi-a declarat: „Băi, chiar că ai față de evreu”. Ultima remarcă e clar că nu lasă loc de interpretări.

Pe de altă parte, starea mea morală lasă mult de

---

92 *Knish* – produs tradițional evreiesc, asemănător plăcintei, făcut din cartofi, carne, varză, ceapă, brânză sau caşă (varianta cea mai tradițională).

dorit. Mi-am dat seama de asta în timp ce stăteam pe un scaun dintr-un autobuz, citind Ecleziastul.

Sunt foarte concentrat. Chiar prea tare. Simt că mă bate cineva pe umăr. Asta mi se pare foarte enervant. Nu suport să fiu atins de persoane străine. Îmi ridic privirea. E un bărbat de vreo cincizeci şi ceva de ani.

— Scuzați, dar doamna se simte rău. Ați putea să-i cedați locul?

Îmi arată o doamnă brunetă, înaltă, care se află chiar în fața mea. Cum de n-am văzut nimic? Femeia arată groaznic: e pământie la față, aproape de culoarea fasolei de Lima. S-a îndoit de durere. Şi plânge.

Mă ridic în grabă, bolmojind nişte scuze. Ca să parafrazez Ecleziastul, există un timp pentru citit şi un timp în care să-ți ridici fundul de pe scaun.

Îmi dau seama că am fost ceea ce în ebraică se numeşte *Chasid Shote.* Idiotul virtuos. Există în Talmud o istorisire despre un om credincios care n-a salvat o femeie de la înec fiindcă îi era teamă să nu încalce regula care spune să nu atingi nicio femeie. Este arhetipul idiotului pios.

Morala e aceeaşi ca în cazul parabolei despre bunul samaritean, a lui Iisus: nu fi atât de obsedat de reguli încât să uiți de lucrurile cu adevărat importante, precum compasiunea şi respectul pentru viață. Idiotul virtuos este ceea ce Biblia creştină numeşte „fariseu” – unul din acei învățați legalişti şi moralizatori care-i critică pe adepții lui

Hristos pentru faptul că-şi culeg recolta în zi de Sabat.

Aşa cum spuneam în introducere, unul din motivele pentru care am demarat acest experiment a fost să respect legile până în pânzele albe şi să arăt că devii în acest mod virtuosul idiot. Ar fi cea mai bună modalitate de a demonstra absurditatea fundamentalismului evreiesc şi creştin. Dacă te apuci să respecți toate regulile, îți vei petrece viața acționând ca un om cu mintea rătăcită.

Încă mai cred asta. Şi încă mai plănuiesc să mă acopăr total de ridicol urmându-mi țelul. Dar, la fel ca orice lucru care are legătură cu religia, proiectul meu a devenit mult mai complex. Mă simt mai implicat în acest proiect decât mă aşteptam.

Prietenul meu, Roger, avea dreptate. Nu e ca şi cum ai studia luptele sumo în Japonia. E mai degrabă ca şi cum te-ai apuca tu însuți de sumo. Iar adversarul acesta al meu este uneori frumos, alteori crud, câteodată învechit, alteori incredibil de actual. Încă nu am reuşit să-i ghicesc în totalitate jocul.

Luna a patra: decembrie

Toate-şi au vremea lor...

(Ecleziastul 3:1)

Ziua 93. S-a făcut decembrie şi toată lumea se pregăteşte pentru marile sărbători iudeo-creştine.

New York-ul e plin ochi. Am încercat să-mi fac drum spre *Rockefeller Center,* într-una din zilele astea, şi parcă nimerisem în mijlocul petrecerii hasidiților.

Lucru ciudat, nu mă simt deloc conectat la tot ceea ce se întâmplă în jur. O fi din cauză că Biblia însăşi spune surprinzător de puține lucruri despre sărbătorile din decembrie. Noul Testament vorbeşte despre naşterea lui Iisus, bineînțeles. Dar nu spune nimic despre cum ar trebui să sărbătoreşti – nu spune nimic despre pomul de Crăciun, despre colinde, despre slujbele religioase, despre lichiorul de ouă şi filmele lui Frank Capra. Acesta e motivul pentru care unele din confesiunile creştine literaliste – inclusiv Martorii lui Iehova şi *Worldwide Church of God* – nu sărbătoresc deloc Crăciunul.

Nici despre Hanuka nu scrie nimic în Biblie. Istorisirea despre Hanuka – revolta rebelilor evrei, Macabeii, împotriva opresorului grec Antiochus – apare, totuşi, în Biblie (deşi doar într-o secțiune numită *cărțile apocrife,* care sunt considerate necanonice în iudaism). Dar Sfintele Scripturi nu spun nimic despre aprinderea celor opt lumânări sau că trebuie să mănânci *latkes*[93] îmbibate în

---

[93] *Latkes* sunt clătite tradiționale evreieşti, făcute cu ou, făină şi cartofi, uneori aromate cu ceapă sau usturoi; pot fi servite simple sau cu o gamă largă de ingrediente puse pe deasupra, de la sos de măr sau zahăr până la brânză de vacă ori smântână.

ulei.

Anul ăsta, o să mă țin departe de sărbători. În fine, pe cât posibil. Tot va trebui să-i cumpăr câteva cadouri Juliei. Nu pot să mă folosesc de scuza că anul acesta trăiesc biblic, şi-n plus, Biblia are o atitudine favorabilă oferirii de cadouri („Este mai ferice să dai decât să primeşti”, Faptele Apostolilor 20:35). Din fericire, cumpăratul cadourilor n-o să-mi ia cine ştie ce timp; Julie are mania organizării şi merge până-ntr-acolo încât îmi pune în față cataloage în care cadourile pe care şi le doreşte sunt însemnate cu carioca şi au bilețele lipite, alături. E grozav, aşa. La fel de grozavă e şi convingerea cu care îmi spune, de fiecare dată când le primeşte: „Vai, nu pot să cred! De unde ai ştiut ce-mi doresc?”.

Hainele să-ți fie albe.[94]

(Ecleziastul 9:8)

Ziua 95. M-am uitat azi în oglindă şi e oficial: am devenit unul din acei oameni pe care dacă i-aş vedea prin oraş, aş trece pe partea cealaltă a străzii. Ca şi completare la barbă şi ciucuri, am început să port numai alb, aşa cum a spus regele Solomon în Ecleziastul: „Hainele să-ți fie albe”. Pantaloni albi, tricouri albe, un pulover alb și o

---

[94] Citatul complet: *Hainele să-ți fie întotdeauna albe, şi untdelemnul să nu-ți lipsească de pe cap.*

jachetă albă cu fermoar de la Gap, toate fără urmă de fibre amestecate, bineînțeles.

Din acest motiv, atunci când îi spun „la revedere” Juliei, dimineața, primesc unul din următoarele două răspunsuri. Fie

1. O fluturare de mână ca-n *A Saturday Night Fever*[95], urmată de o strângere de mână

fie

2. Un „Aaaaayyyyy!” în stilul lui Fonzie.

Referința la John Travolta o mai înțeleg, dar cea la Fonzie mă depăşeşte.

„În primul sezon, Fonzie a purtat doar haine albe, fiindcă hainele negre, din piele, aveau un aer amenințător”, îmi explică Julie. (Ca să ştiți despre cine e vorba: Julie e o femeie care încă mai păstrează colecția completă de ghiduri TV din copilărie).

Personal, dacă e să mă compar cu cineva, îmi vin în minte personalități din lumea literară – de pildă, o versiune biblică a lui Tom Wolfe. Sau poate o Emily Dickinson modernă – scriitoarea care s-a rupt de lume în 1870 şi a refuzat să poarte altceva decât alb.

Oricum, e o senzație bizară să merg pe *Upper West Side* îmbrăcat în haine albe – sau „ivorii”, aşa cum le numesc cei de la *Gap.* Ca în cazul multor newyorkezi, garderoba mea e formată aproape

---

[95] *Febra de sâmbătă seara* - film din 1977, regizat de John Badham, în care a jucat şi John Travolta.

exclusiv din haine închise la culoare: negru, maro, câte o nuanță îndrăzneață de bleumarin. Mi se pare că se potriveşte cu cenuşiul şi cinismul oraşului. Haine întunecate, într-un oraş întunecat.

Rareori vezi newyorkezi care să poarte alb, în afară de cei care lucrează la tejghea sau într-un spital. Aşa că la metrou am parte de priviri bănuitoare mai mult ca oricând. Îmi place să practic un joc: îmi ridic brusc privirea, mă uit repede în jurul meu şi număr câți „privitori" surprind în felul ăsta. De obicei, cel puțin doi.

De fapt, chiar îmi place. Hainele albe mă fac să mă simt mai uşor, mai spiritual. Mai fericit. E încă o dovadă pentru una din teoriile la care „lucrez" anul acesta: exteriorul afectează interiorul. Comportamentul ne modelează mintea, la fel de mult cum mintea ne modelează comportamentul. Hainele îl fac pe om. În timp ce merg pe *Columbus Avenue,* în ziua asta răcoroasă, cu vântul umflându-mi pantalonii albi şi jacheta, mă gândesc: „Viața nu poate fi chiar aşa de groaznică dacă sunt îmbrăcat ca şi cum urmează să joc semifinala la Wimbledon sau să mă duc la o petrecere organizată de Puff Daddy[96], nu-i aşa?".

Versetul despre „hainele albe" din Ecleziastul e interpretat de obicei metaforic – ca un îndemn de

---

[96] Celebru cântăreț de hip-hop, care se îmbracă de obicei complet în alb.

a rămâne pur şi vesel. Dar nu sunt sigur că e vorba doar de o metaforă. Poate chiar asta spune, literal: trebuie să te îmbraci în alb. O sectă israelită din vechime, esenienii, se îmbrăcau aşa, la fel şi unii cabalişti. Ar fi trebuit să mă îmbrac în alb încă din prima zi, dar atunci credeam că e una din regulile pentru care trebuie să mă pregătesc mai bine. Acum, c-o aplic, nu-mi doresc să mă mai opresc.

Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfințeşti.
(Exodul 20:8)

Ziua 97. E o după-amiază de marți, în decembrie, dar mă simt de parcă tocmai am trăit prima mea zi adevărată de Sabat.

Să mă explic: clanțele de la uşile din apartamentul nostru cad cu o regularitate alarmantă. Sunt nişte lucruri cu o voință numai a lor, de neînțeles. Nici nu e nevoie să le atingi – chestiile astea cad de la sine, de parcă ar fi efecte ale unor cicluri naturale, la fel ca topirea ghețarilor sau adâncirea calviției mele, de la an la an. Stau câteodată în pat, citind din Biblie, şi numai ce aud o bufnitură: încă o clanță a cedat principiului gravității.

De obicei, mă duc şi pun clanța la loc. Problema e rezolvată – pentru o săptămână sau două, măcar. Nu-i chiar aşa de grav. Dar în dimineața asta, a devenit o chestie gravă. La 9 jumate, mă opresc din trimis e-mailuri, apoi mă duc, cu paşi

târşâiţi, până la baie şi închid uşa în urma mea. Nu-mi dau seama ce am făcut decât atunci când Întind mâna după clanţa inexistentă. S-a topit, cândva, în timpul nopţii.

În primele zece minute, încerc să ies de-acolo. Lovesc în uşă, strig după ajutor. Niciun răspuns. Julie e plecată la o întâlnire, iar Jasper e afară cu bona. Am văzut *Ocean's Eleven*[97], aşa că mă uit pe sus după un grilaj pe care să-l dau la o parte, să mă sui acolo, să mă strecor apoi prin canalul de aerisire, să ajung în dormitorul vecinului meu şi să-i servesc o replică deşteaptă, gen „sunt doar în trecere, nu vă deranjaţi", după care să mă întorc la mine acasă. Dar nu e niciun grilaj. Sunt prins în capcană.

În următoarea jumătate de oră stau şi fac o listă cu cele mai îngrozitoare scenarii posibile. Cum ar fi să alunec, să-mi sparg capul de cadă, să sângerez până mor şi apoi să apar pe prima pagină din *New York Post*? Ce fac dacă izbucneşte un incendiu şi sunt obligat să mă agăţ cu vârfurile degetelor de pervazul de la fereastră?

Încă şi mai stresantă, pentru mine, este ideea că lumea de afară continuă să se mişte şi să trăiască fără mine. Peste tot în lume oamenii scriu şi răspund la e-mailuri. Se beau tone de cappuccino. Prietenii din copilărie ai lui George Bush Jr.

---

[97] Film regizat în 2001 de Steven Soderbergh, despre jefuirea unui cazinou.

Primesc posturi la nivel înalt.

La 10 jumate sună telefonul. Aud o voce înăbuşită lăsând un mesaj. Asta aproape că intră la categoria „interacţiune umană”. La 10 şi 35 mă jur că dacă ies de aici o să pun mai mult material de citii în baie. O Biblie chiar mi-ar fi fost de ajutor. Trebuie să mă mulţumesc cu un catalog Levenger şi o lumânare cu un poem de Omar Khayam imprimat pe lateral: „O carafă cu vin, o bucată de pâine, şi pe tine”. Poemul ăsta de Khayam sună a bătaie de joc, în circumstanţele date. N-am niciun strop de vin la îndemână, nicio bucată de pâine, şi nici pe tine. Am un tub de cremă de bărbierit Neutrogena şi câteva prosoape. Cam puţine lucruri ca să te simţi ca-n paradis.

Până la 11, am devenit expert mondial în privinţa propriei băi. Ştiu totul despre modelul fiecărei bucăţi de gresie de pe jos – imitaţie de marmură – şi despre priza care atârnă dezinvolt din perete. Mai petrec o jumătate de oră făcând inventarul dulăpiorului cu creme şi unguente. Observ că există o literă din alfabet pentru toţi compuşii clor-trimeton-ului: de la A (acacia) la Z (zeină), ceea ce, ca fost cititor al enciclopediei, mi se pare fenomenal.

Pe la amiază stau pe jos, cu spatele rezemat de uşa de la cabina de duş. Şi stau. Şi mai stau un pic. Apoi se întâmplă ceva ciudat. Ştiu că lucrurile din lumea de afară n-au încetinit nici măcar un pic. Se citesc mii de bloguri. Somoni sălbatici sunt

puşi la prăjit. Cineva explică paşii dansului reggaeton unor directori executivi de marketing de vârstă mijlocie.

Dar nu-mi pasă. Nu e o chestie care să îmi provoace o criză de anxietate. Ştiu că nu pot să fac nimic în privința asta. Am atins un nivel de acceptare cu totul neaşteptat. Măcar o dată, savurez şi eu clipa prezentă. Sunt plin de admirație pentru ceea ce am, chiar dacă unt doar câțiva metri pătrați de marmură falsă şi o priză ieşită din perete. Încep să mă rog. Şi, poate pentru prima dată, mă rog în deplină linişte şi pace, fără să trag cu ochiul la ceas, fără ca mintea mea să divagheze de la o temă la alta.

Iată cum ar trebui să se simtă fiecare în timpul Sabatului. Să pui pauză. Nu doar o pauză micuță. Nu doar să reduci volumul, ci să opreşti de tot sonorul. Aşa cum faimosul rabin Abraham Joshua Heschel spunea, Sabatul e un sanctuar în timp.

Pe la unu jumate, o aud pe Julie venind acasă. O strig şi lovesc în uşă.

— Unde eşti?

— Aici! în baie!

Îi aud paşii în timp ce se apropie.

— Nu poți să ieşi afară?

— Nu, nu pot să ies.

— De cât timp eşti aici?

— De patru ore.

Pauză. Ştiu că Julie îşi analizează opțiunile. Cu câteva luni înainte, când n-a reuşit să deschidă

uşa de la dormitor, i-am sugerat că ar fi amuzant să ne prefacem că e un film cu puşcăriaşi şi ea să strige, de după uşă: Attica! Attica!

Dar Julie e prea matură ca să se răzbune. După câteva secunde de gândire, îmi deschide uşa. Sunt liber. Pot să mă întorc la e-mailurile mele, la dat telefoane. Ce păcat.

Mi-a zburat somnul, căci sufletul mi-e întunecat de amărăciune.[98]

(Isaia 38:15)

Ziua 101. Încă o noapte fără somn. Stau în pat, întorcându-mi perna pe toate părțile, incapabil să încetez să analizez obsesiv ştirea sinistră pe care am prins-o la TV. Cică rata de recidivism printre dependenții de metadonă este de 80 de procente. Ei, chestia asta nu mă lasă să dorm. Dacă Jasper o să încerce vreodată un picuț de metadonă – „Ce rău poate să-mi facă?" o să-şi spună lui însuşi, „părinții mei au fost întotdeauna în favoarea experimentării" –, atunci o să devină dependent pentru tot restul vieții şi va sfârşi într-o celulă de la puşcărie, cu ochii goi şi obrajii căzuți. Poate că e adevărat. Toată povestea asta cu educația „modernă" e prea periculoasă.

În urmă cu câteva luni, chiar înainte să-mi încep anul biblic, m-am dus la Baltimore împreună cu

---

98 Traducerea urmează textul englez, nu ediția Cornilescu.

Julie la nunta Sarei, fiica lui Kate, mătuşa mea evreică ortodoxă, şi am stat alături de una din prietenele lui Kate. Avea o pălărie mare, albă, care n-ar fi părul deplasată la căsătoria prințului William, un contrapunct interesant la pălăria neagră a evreului hasidit care era şi el acolo.

Mi-a spus că venea dintr-un mediu cu totul laic. Dar după ce au făcut copii, ea şi soțul ei au luat împreună hotărârea să ducă o viață religioasă.

— Nu aveam încredere în cultura americană.

— Nu? am întrebat-o.

— Păi, ce ne învață cultura americană?

Nu-mi dădeam seama ce ar fi trebuit să-i spun.

— Cred că există mai multe culturi americane.

Răspuns greşit.

— Dacă deschizi televizorul, tot ce vezi e „cumpără, cumpără, cumpără, sex şi violență, cumpără, cumpără, cumpără”. Noi am decis să trăim după alt cod.

Au explorat mai multe religii, inclusiv hinduismul, dar au sfârşit prin a se dedica iudaismului ortodox, întrucât erau amândoi evrei.

Nu au devenit ultrareligioşi din cauza vreunui lider carismatic sau din cauza vreunei revelații – au făcut asta pentru un stil de viață. Drept urmare, copiii lor au devenit tineri adulți responsabili. L-am întâlnit pe unul din ei. E un tip simpatic, geniu în calculatoare.

E o chestie pe care ar trebui să o iau în considerare. Un alt stil de viață pentru Jasper,

mult mai structurat. Mintea mea formată de cultura seculară se loveşte mereu de următoarea dilemă: ce prefer, pe Bart Simpson sau pe unul din copiii familiei Flanders[99]? Cu câțiva ani în urmă, aş fi preferat obrăznicia simpatică a lui Bart. Dar acum, că am propriul copil, în trei dimensiuni, înclin către progeniturile familiei Flanders. Da, s-ar putea să fie cam ciudați, ei şi cântecele lor despre arca lui Noe, dar cel puțin ştii că n-o să-şi petreacă timpul laiul foc la cofetărie sau făcând skateboard pe marginea unui canion. Aş sacrifica un strop de individualitate doar ca să ştiu că fiul meu îmi va supraviețui.

Iată, am îndrăznit să vorbesc Domnului, eu care nu sunt decât praf şi cenuşă.

(Geneza 18:27)

Ziua 103. Încerc să mă rog jumătate de oră pe zi, în trei şedințe de câte zece minute, stând de obicei în colțul biroului Juliei, la câțiva centimetri de coşul plin de reviste *Real Simple.* Ştiu, o jumătate de oră nu-i mare lucru. Dar cel puțin nu

---

[99] Bart Simpson este un personaj din serialul pentru televiziune, *Familia Simpson.* E cel mai mare dintre copiii familiei. Principalele caracteristici ale personajului sunt: rea-voința, indisciplina şi sfidarea autorității. Copiii familiei Flanders sunt personaje din acelaşi serial pentru televiziune, familia *Simpson.* Spre deosebire de Bart Simpson, copiii Flanders sunt crescuți în spiritul religiei creştine.

trag cu ochiul la ceas în fiecare minut, aşa cum făceam la început.

Iar din când în când, mă surprind că aştept cu nerăbdare aceste şedințele de rugăciune, mai ales noaptea. Sunt momente de deconectare. Când eram copil, înainte de culcare, îmi imaginam câteva minute schiori nautici făcând slalom pe deasupra valurilor. Nu ştiu cum de am inventat acest ritual. Nu eram înnebunit după schiul nautic – am încercat asta într-o tabără şi m-am trezit imediat cu burta plină de apă. Doar că mi se părea relaxant să vizualizez aşa ceva. Poate că rugăciunea are acelaşi rol. Mă apropii de uşă, închid ochii şi mă scufund într-o stare meditativă, sau atât de meditativă pe cât îmi permite creierul.

În plus, am descoperit un nou fel de rugăciune, care-mi place: să te rogi pentru alții, pentru cei nevoiaşi, bolnavi, deprimați – pentru cei care au primit o lovitură din partea sorții. Rugăciune de mijlocire, aşa se cheamă.

Am citit câteva articole, recent, despre rugăciunea mijlocitoare – majoritatea sunt despre răspândirea ei masivă pe internet. Poți să postezi o cerere de rugăciune pe site-uri precum ePrayer.com şi CyberSaint. (Ultimele cereri postate sunt „Aştept primul meu copil. Te rog, roagă-te pentru o naştere uşoară” şi „Te rog, roagă-te să-mi termin cu bine teza de doctorat, am amânat finalizarea ei cu opt luni, deja”).

Găseşti peste tot în Biblie exemple de rugăciune

mijlocitoare – de la Moise la Paul, toți se roagă la Dumnezeu în numele altora. Avram e primul care a făcut acest lucru, însă fără prea mult succes. E o scenă ciudată. Dumnezeu îl anunță pe Avram că are de gând să distrugă cetățile care trăiesc în păcat, Sodoma şi Gomora.

Avram îl întreabă: „Poate că în mijlocul cetății sunt cincizeci de oameni buni: îi vei nimici oare şi pe ei, şi nu vei ierta locul acela din pricina celor cincizeci de oameni buni, care sunt în mijlocul ei?”.

Dumnezeu îi răspunde: „Dacă voi găsi în Sodoma cincizeci de oameni buni în mijlocul cetății, voi ierta tot locul acela din pricina lor”.

Avram îi răspunde: „Iată, am îndrăznit să vorbesc Domnului, eu, care nu sunt decât praf şi cenuşă. Poate că din cincizeci de oameni buni vor lipsi cinci: pentru cinci, vei nimici Tu oare toată cetatea?”.

Iar El îi spune: „N-o voi nimici, dacă voi găsi în ea patruzeci şi cinci de oameni buni”.

Discuția nu se opreşte aici. Avram reuşeşte să negocieze cu Dumnezeu o cifră de zece oameni – dacă în Sodoma există zece oameni buni, Dumnezeu e de acord să n-o mai facă una cu pământul.

Până la urmă, după cum ştiți, Sodoma n-a îndeplinit criteriul.

La început, tot acest pasaj mi s-a părut comic. Avram vorbeşte aici ca un vânzător de la bazar,

încercând să scape de ultimul vas decorativ. Dar dacă stai şi te gândeşti – ce-i rău în ce-a făcut el? E chiar o încercare nobilă, frumoasă – deşi fără succes – de a salva viețile unor semeni.

Sunt departe de sfârşitul acestui an, aşa că mă voi abține să trag vreo concluzie, dar partea rațională din mine îmi spune că rugăciunea mijlocitoare nu poate fi mai eficientă azi decât a fost în cazul lui Avram. Încă mi-e greu să-mi bag în cap ideea că Dumnezeu o să-şi schimbe planurile doar fiindcă îl rugăm noi să facă aşa.

Chiar şi aşa, e o rugăciune care-mi place. E ca un soi de antrenament cu greutăți pentru tonifierea simțului moral. În fiecare noapte mă rog pentru ceilalți timp de zece minute – pentru un prieten care urmează să-şi facă o operație la cornee, pentru o mătuşă al cărei soț s-a înecat recent în piscina din curte, pentru tipul pe care l-am întâlnit la cursul de studii biblice, care a suferit o lovitură serioasă la cap într-un accident la metrou. Sunt zece minute în care e imposibil să mai fi egocentric. Zece minute în care nu mă mai pot gândi la cariera mea, ori la poziția pe care o ocupă cartea mea în clasamentul de vânzări pe amazon.com, sau la blogger-ul acela din San Francisco, care mi-a comentat într-un mod acid ultimul articol din *Esquire.*

Biblia spune să nu te făleşti, aşa că n-o să vă spun că am ajuns la nivelul lui Albert Schweitzer sau al Angelinei Jolie. Totuşi, chiar simt că am

devenit o persoană mai capabilă de compasiune.

Lucrul ciudat e că, tocmai din cauza compasiunii, s-ar putea să nu le spun celor pentru care mă rog că fac asta pentru ei. Am citit despre o cercetare făcută recent pe 1.802 pacienți care au suferit o operație de bypass coronarian. Pacienții care ştiau că lumea se roagă pentru ei au suferit *mai multe* complicații decât cei care nu ştiau. Probabil că s-au gândit aşa: „Dacă sunt aşa de bolnav că e nevoie să se roage lumea pentru mine, înseamnă că e foarte grav”. S-ar putea să fie adevărat, aşa că o să mă rog în secret, sperând că persoanele respective n-o să citească acest capitol.

Cei răi sunt prizonierii poftelor sexuale.[100]

(Proverbe 11:6)

Ziua 105. Aşadar, despre poftele sexuale. Săptămâna asta, slujba de la *Esquire* m-a pus în situația de a mă confrunta cu această problemă.

Înainte să explic despre ce e vorba, voi mărturisi că sexul a fost unul din cele mai mari eşecuri de până acum, în acest an biblic. Încă din prima zi, când am observat reclama pentru sala de gimnastică cu cei doi gimnaşti transpirați sorbindu-se din priviri după ceea ce în aparență fusese un exercițiu fizic extrem de solicitant,

---

[100] Am tradus după textul englezesc; în ediția Cornilescu: *Cei răi sunt prinşi de răutatea lor.*

încerc din răsputeri să-mi controlez libidoul.

Încerc să nu mă gândesc la sex. Încerc să nu vorbesc despre sex. Încerc să nu mă zgâiesc la femei pe stradă. Problema e că nu fac chestia asta cu o convingere autentică. Datorită celor 38 de ani de viață pe de-a-ntregul seculară, mi-e foarte greu să includ în viziunea mea despre viață ideea că sexualitatea e un păcat. E drept, unele forme de sexualitate sunt un păcat, aşa cum ți-ar putea spune oricine are acces la internet. Dar mi-e greu să fiu împotriva unui nivel moderat de sexualitate în cultură.

Presupun că asta are legătură în primul rând cu istoria mea personală în privința sexului. În liceu şi-n facultate, am trecut prin perioade de secetă severă în relațiile cu femeile. Ca să-mi justific abstinența involuntară, îmi spuneam că sunt deasupra unei motivații umane atât de ordinare precum sexul. Aveam lucruri mai bune de făcut decât să stau să mă gândesc la femei. Şi ce e sexul, la urma urmei? Nimic mai mult decât contactul epidermic necesar amestecului de molecule de ADN în timpul procreării. Nu aveam nevoie de aşa ceva. Am încercat să mă transform într-un neo-puritan. Eu însumi eram doar creier, nimic mai mult – corpul servea doar ca vehicul pentru transportarea creierului.

N-a funcționat. Încercarea de a-mi înăbuşi impulsurile sexuale nu m-a transformat într-un om mai virtuos, ci doar într-unul mai frustrat, mai

nefericit şi mai preocupat de sex. Ani la rând, m-am gândit că atât timp cât îi sunt fidel Juliei şi nu-mi las libidoul s-o ia razna, nu e nimic rău în faptul că există un anumit nivel de sexualitate în cultură. O glumă cu poantă obscenă, o fantezie neconcretizată, un film cu ceva nuditate? Nimic rău în asta.

Dar acum toată lumea se aşteaptă ca eu – sau, mai precis, se aşteaptă ca alter-ego-ul meu, Jacob – să adopt o atitudine de pudoare extremă şi reținere desăvârşită. Fără gânduri carnale, fără cuvinte obscene. E o aşteptare rezonabilă, presupun. Pudoarea a fost o parte însemnată din tradiția iudeo-creştină, timp îndelungat. Evreii ortodocşi respectă reguli foarte stricte în ceea ce priveşte pudoarea: femeile trebuie să-şi acopere părul şi nu pot purta veşminte care lasă clavicula descoperită. Unii creştini conservatori îşi acoperă şi ei trupul şi evită filmele pentru adulți.

Aşa că tot încerc. Dificultatea stă în faptul că în stilul de viață modern eşti bombardat de peste tot cu imagini erotice. Ştiam asta, intuitiv, dar de când sunt atent la acest aspect, nu-mi mai revin din uluire. Dau click pe o pagină de finanțe de pe Yahoo şi apare imediat o blondă gen fotomodel într-o rochie scurtă, ronțăind sugestiv un braț de la ochelari, privind la calculator, aparent foarte excitată de ultimul bilanț al celor de la SP 500.

Chiar şi personajul mamă-casnică din serialul de desene animate *Dom the Explorer* are haine

tulburător de strânse pe corp. Sau poate asta e doar în capul meu?!

În urmă cu câteva săptămâni, am auzit că, înainte să ajungă la un hotel, pastorul Billy Graham cerea să i se inspecteze camera pentru înlăturarea eventualelor imagini tentante. Luându-i exemplul, m-am hotărât să fac şi eu o razie prin apartamentul meu. Pun deoparte toate revistele care zăceau înşirate prin toată casa, ca aceea cu Jessica Alba pe copertă, îmbrăcată într-un costum albastru strâns pe corp.

Apoi iau o rolă de scotch opac şi încep să cenzurez toate imaginile din apartament. Pun câte o bucată de bandă peste tot ce-ar putea să-mi stimuleze libidoul: femeia cu costum de gheişă de pe cutia cu ceai *Celestial Seasonings*; fotografia cu maestrul bucătar de sex feminin, care poartă numele improbabil de *Crescent Dragonwagon,* de pe coperta unei cărți de bucate; bustul lui Sharon, prietena Juliei, dintr-o fotografie de la nunta noastră, pe motiv că e pe cât de amplu, pe atât de generos expus din punct de vedere fotografic.

Munca mea de cenzură mi-a deşteptat amintiri plăcut nostalgice. Când eram copil, prin anii ’70, tatăl meu s-a abonat la *Playboy,* cică pentru articole. Mama n-a fost de acord cu aşa ceva. De câte ori primeam câte un exemplar din *Playboy,* mama îmi dădea un marker negru şi, cât timp tata era la serviciu, ne distram cenzurând revista. Desenam cu markerul bikini mari negri tuturor

playmate-urilor lunii şi fetelor din top 10. Îmi plăcea foarte mult să fac asta. Chiar prea mult. Până la urmă, mama s-a prins că inspectam prea mult timp pozele, înainte să le colorez. Aşa că munca de cenzură a luat sfârşit.

Raidurile făcute de mine în prezent – sfârşitul anului 2005 – sunt la fel de eficiente. Cu alte cuvinte, sunt complet contraproductive. De câte ori mă uit la câte o bandă de adeziv, îmi amintesc ce se află sub ea. Iar asta mă face să mă gândesc la sex mai mult, nu mai puțin.

În fine, să revenim la serviciul meu şi poftele sexuale. *Esquire* este o revistă pentru bărbați de un erotism de bun gust – dar erotism, totuşi. Aşa că mi-e mult mai dificil să evit imaginile erotice la serviciu decât acasă. Şi e mai rău de câteva zile încoace. Şefii mei s-au gândit că ar fi distractiv să-mi dea un articol despre o tânără actriță foarte sexi. Mda, am înțeles, „hai să-l ispitim pe sfântul Jacobs”.

Actrița căreia trebuie să-i iau un interviu este Rosario Dawson. Ca un jurnalist profesionist ce sunt, trebuie să mă informez înainte, iar pentru asta trebuie să-i închiriez filmele, ceea ce e o problemă în sine. Nu e nevoie să mă uit la ele ca să ştiu dinainte că sunt pline de lascivitate, libertinaj şi libidinozitate.

Aşa că mă înscriu pe un site de închirieri de filme, care se cheamă CleanFlicks. E vorba de o companie cu sediul în Utah, înființată de un

mormon – CleanFlicks este Netflix-ul celor foarte religioşi. De la ei poţi închiria filme de la Hollywood sterilizate bine – fără violenţă şi fără sex. De asemenea, limbajul vulgar – „cuvinte care încep cu F, C, P, S, R, M etc.”. (Hai că mai înţeleg ce e cu cuvintele care încep cu F şi P, dar de unde până unde şi cuvintele care încep cu R? Sau cele cu M? Sunt foarte multe opţiuni. E ca şi cum ai lucra la o integramă cu cuvinte porcoase la nivelul de dificultate al celor din *New York Times).*

O săptămână mai târziu, primesc câteva DVD-uri cu filmele lui Rosario, în plicuri de un galben strălucitor: *25th Hour* şi *Josie and the Pussycats.* Le pun în DVD-player. Urmează vreo 2 ore de confuzie totală. Filmele de la CleanFlicks sunt pline de scene fără legătură între ele şi se aude un sunet intermitent, ca şi cum aş urmări o transmisie prin Skype de undeva din Tanzania. (După ce am terminat de văzut filmele lui Rosario, nu m-am putut abţine să nu comand şi *Kill Bill* de pe CleanFlicks, fiindcă mi-am imaginat că n-are cum să dureze mai mult de cinci minute. De fapt a trecut binişor de o oră, dar oricum, a fost o absurditate totală).

Câteva din filmele lui Rosario nu erau disponibile pe CleanFlicks – însă le-am găsit la una din firmele concurente, ClearPlay. Aceştia oferă un serviciu de cenzură mult mai sofisticat. Mai întâi de toate, trebuie să descarci un filtru de cenzură de pe internet şi să-l instalezi în DVD-

player-ul tău. Ce e interesant la ClearPlay este că poți să alegi ce fel de material ofensator vrei să elimini din film. (în treacăt fie spus, CleanFlicks a fost obligată să renunțe la „curățarea” filmelor; o curte de apel din Colorado a hotărât că marcajele cu foi de brusture pe care le puneau pe imagini sunt o încălcare a legii copyright-ului. În schimb, ClearPlay o duce foarte bine).

Am descărcat filtrul pentru unul din filmele lui Rosario – *Alexander,* în regia lui Oliver Stone. Parc-am dat peste mama tuturor păcatelor. Iată despre ce e vorba:

Dialoguri sexuale fără senzualitate/fără cuvinte vulgare
Situații cu tematică sexuală
Personaje homosexuale/lesbiene
Raport conjugal sugerat
Raport preconjugal sugerat
Raport extraconjugal sugerat
Ținută lejeră
Dansuri sugestive
Dialoguri sugestive
Dialoguri amenințătoare
Acțiune/aventură extremă
Situații de viață/moarte extreme
Scene de groază
Răni/rupturi vizibile
Scene de luptă violentă
Consum de alcool

Tema violului
Elemente tematice extreme
Sinucidere
Tema uciderii
Certuri conjugale

Ce mai, e ca o noapte de pomină acasă la Tommy Lee[101]. (Asta e o expresie a amicului meu David; mie nu-mi vin în minte asemenea asocieri).

Presupun că şi CleanFlicks şi ClearPlay sunt bine intenţionate. Dar nu sunt de mare ajutor. Am avut aceeaşi problemă ca la imaginile acoperite cu benzi de scotch. Am devenit mai interesat în legătură cu părţile lipsă, iar în felul ăsta mi-au trecut prin minte mai multe gânduri necurate decât dacă aş fi urmărit dansul sugestiv sau scenele cu tematică sexuală de la un cap la altul.

Făcusem un legământ cu ochii mei, şi nu mi-aş fi putut opri privirile asupra unei fecioare.

(Iov 31:1)

Ziua 107. Ieri am luat avionul spre Los Angeles şi apoi am condus până la hotel. Observ că simţul meu geografic s-a schimbat. Observ toate bisericile şi sinagogile pe lângă care trec, tot aşa cum înainte eram atent la reperele culturii pop („Uite, aici s-a

---

[101] Star rock cunoscut pentru stilul de viaţă dezordonat - toboşarul de la Motley Crue.

filmat scena de la mall din *Fast Times at Ridgemont High*![102]).

Azi am interviul cu Rosario. Ajung la locul de întâlnire: un cafe tipic californian, unde se vinde root beer[103] şi chifle din făină integrală. Rosario ajunge cu jumătate de oră mai târziu decât am stabilit, aşa cum face orice vedetă care se respectă.

Lucrurile încep mai bine decât mă aşteptam. Da, e frumoasă, pielea ei arată ca-ntr-o reclamă la produse pentru ten, dar e îmbrăcată în blugi şi pulover. Foarte discret, nimic care să se ofere privirii. În al doilea rând, nu e deloc uimită de proiectul meu. În fond, suntem în L.A., oraşul nr. 1 în lume la implanturi în fese şi, totodată, reşedința multor vedete de la Hollywood, aşa că nivelul de toleranță al ciudățeniilor e foarte ridicat.

În sfârşit, este unul dintre cei trei oameni care mi-au spus, până acum, că şomoiogul de fire care e barba mea e chiar… drăguț.

— Întotdeauna mi-au plăcut bărbile mari, îmi spune ea, adăugând enigmatic: când eram fetiță, voiam să am o barbă numai pentru mine. Mă gândeam ce fain ar fi să-mi trec degețelele pe deasupra, de la vârf până la rădăcină.

---

102 Filmul este regizat de Amy Heckerling şi spune povestea unui grup de adolescenți din California, care-şi petrec timpul plimbându-se la mall, făcând sex şi ascultând muzică rock'n'roll.
103 Este o băutură nealcoolică, adesea carbogazoasă, aromată cu sirop din extract de rădăcini, ramuri şi scoarță de copac din mai multe plante, care au fost fermentate cu zahăr şi drojdie.

Aşa că mă simt bine.

Apoi, începem interviul propriu-zis. Îmi dau seama cât se poate de repede că şefii mei nu puteau alege mai prost un interviu, în ceea ce mă priveşte. Rosario e cea mai impudică din toate actriţele de la Hollywood. Nu are nici urmă de filtru ClearPlay în creier. În următoarele două ore, aflu totul despre viaţa sexuală a bunicii, despre viaţa *ei* sexuală, despre cum a rămas gravidă din cauza unui prezervativ găurit, despre sânii ei, despre pierceing-urile pe care mama ei şi le-a făcut în zonele erogene, despre zgomotele pe care iubitul ei le face în dormitor şi tot aşa.

Mă simt de parcă ar fi trei persoane de faţă la acest interviu: Rosario Dawson, vechiul meu eu de jurnalist laic, plus alter-ego-ul meu biblic.

De câte ori îmi vorbeşte despre cătuşele pe care le poţi cumpăra de la magazinele Hustler, alter-ego-ul meu Jacob tresare. În acelaşi timp, jurnalistul secular din mine exultă. Asta fiindcă ştiu că o remarcă suculentă din partea unei femei frumoase e aur curat într-o revistă pentru bărbaţi.

Am două capete, două perechi de ochi, două busole morale. Care se bat pentru supremaţie. Poate că va rămâne doar unul, sau poate că o să-i păstrez pe amândoi. Un prieten mi-a spus că n-ar trebui să subestimez capacitatea oamenilor de a susţine seturi de opinii cu totul contradictorii şi chiar să se simtă bine aşa. Este o capacitate proprie omului, la fel ca vorbirea şi roşitul din

cauza emoțiilor.

Întăriți-mă cu struguri, înviorați-mă cu mere, căci sunt bolnavă de dragostea lui.
(Cântarea Cântărilor 2:5)

Ziua 109. Înapoi în New York, ies la prânz cu Robbie Harris – profesorul rock'n'roll de la Jewish Theological Seminary. Îi povestesc despre conversația picantă. Face o observație fascinantă: poate că eul meu secular şi Jacob se ceartă între ei fără motive întemeiate.

Întotdeauna am presupus că toată Biblia are o atitudine antisex, asemănătoare mentalității victoriene. E drept, unele părți din Biblie – mă gândesc mai ales la anumite pasaje din epistolele Sfântului Pavel din Noul Testament – spun că ideal ar fi să păstrezi celibatul.

Însă mare parte din Biblia Ebraică, dacă o citeşti cu atenție, nu e tocmai împotriva sexului. Robbie mi-a vorbit despre Cântarea Cântărilor, care este, probabil, cea mai fără perdea secțiune din Biblie. Este o colecție de cântece de dragoste care conțin, printre altele, cuvântul care începe cu Ț: „Amândouă țâțele tale sunt ca doi pui de cerb, ca gemenii unei căprioare, care pasc între crini”.[104] Şi ceva mai încolo: „Țâțele tale vor fi ca strugurii din vie, mirosul suflării tale ca al merelor”.

---

[104] Cântarea Cântărilor 4:5.

Cântarea Cântărilor a lui Solomon a fost interpretată uneori ca o alegorie a iubirii pe care oamenii i-o poartă lui Dumnezeu. Este doar un aspect al ei. Să nu uităm, spune Robbie, că este şi un imn al iubirii fizice.

— E vorba despre iubirea dintre soți, nu-i aşa? îl întreb.

Asta e viziunea tradițională, că Biblia aprobă exclusiv relațiile fizice dintre soți.

— Mie nu-mi sună a iubire între soți, spune Robbie. Mai degrabă e vorba de nişte tineri îndrăgostiți care se întâlnesc pe ascuns în pădure, departe de ochii oamenilor.

Când ajung acasă, deschid Cântarea Cântărilor la paragrafele 2:10-13, unul din pasajele la care s-a referit Robbie:

Preaiubitul meu vorbeşte şi-mi zice: Scoală-te, iubito, şi vino, frumoaso!

Căci iată că a trecut iarna; a încetat ploaia, şi s-a dus.

Se arată florile pe câmp, a venit vremea cântării, şi se aude glasul turturicii în câmpiile noastre.

Se pârguiesc roadele în smochin, şi viile înflorite îşi răspândesc mirosul. Scoală-te, iubito, şi vino, frumoaso.

Are dreptate. Şi mie mi se pare că e vorba de un cuplu de adolescenți necăsătoriți care-şi fac de cap în sălbăticie. Asta e o informație care simt că mi-a deschis mintea!

Să nu comiți adulter.[105]

(Exodul 20:14)

Ziua 110. Biblia nu e un manual de iubire libertină, totuşi. Nu toate felurile de relații sexuale sunt permise. Biblia interzice bestialitatea şi incestul. E arhicunoscut faptul că descrie homosexualitatea ca fiind „contra naturii", afirmație tulburătoare (ca să nu spun mai mult), despre care o să vorbesc ceva mai încolo.

Bineînțeles, adulterul e şi el interzis.

Dar trebuie să clarific un aspect: în Biblia Ebraică, adulterul nu e ceea ce-şi închipuie un cititor american modern. E o noțiune mult mai restrânsă. Adulter înseamnă sex cu o femeie măritată. Femeile măritate nu au voie să-şi facă mendrele aşa, cu oricine. Ele sunt intangibile. Bărbații însurați, pe de altă parte… să zicem că au mai multă libertate de acțiune – tot ce contează este ca obiectul dorinței lor să nu aparțină unui alt bărbat israelit.

Folosesc intenționat cuvântul „aparțină". Vechea cultură israelită punea mare preț pe unele forme de justiție socială, dar egalitatea între sexe nu era unul din primele puncte de pe listă. Femeile aparțineau bărbaților. Nu puteai să te culci cu o femeie măritată fiindcă ar fi fost atât un afront la

---

105 Traducere după textul lui A.J. Jacob; în varianta Cornilescu: *Să nu preacurveşti.*

adresa lui Dumnezeu, cât şi o încălcare a drepturilor soțului. Iar dacă te culcai cu o virgină, trebuia să te asiguri că părintele ei are parte de o compensație pe măsură.

Compensația putea lua forma unei plăți către tată. Sau putea însemna căsătoria cu fata respectivă.

Acum vine partea interesantă: puteai să te căsătoreşti cu o femeie chiar dacă aveai deja nevastă. Poligamia era complet acceptată, dacă nu chiar ridicată la rang de normă. Biblia Ebraică e plină de exemple de poligamie. Jacob a avut două neveste (şi două concubine). Regele David a avut opt. Solomon deține recordul, cu şapte sute de neveste. (Proverbele lui Solomon avertizează în privința adulterului, ceea ce mi se pare ciudat, întrucât nu-mi pot imagina când mai avea Solomon timp şi energie pentru femeile altor bărbați).

Aşchenazii au interzis în mod oficial să ai mai multe neveste în secolul al XI-lea, atunci când marele rabin din Franța, Gershom ben Judah, a emis legea monogamiei. Dar încă se mai găsesc unii evrei care vor să se întoarcă la vremurile de altădată. Aşa cum spune o pagină web evreiască, susținătoare a poligamiei: „Poligamia este o instituție evreiască. Este practicată în Israelul de astăzi, deşi neoficial. Dacă tendința actuală se va menține printre evreii ortodocşi, ne putem aştepta curând la o revenire oficială a poligamiei”.

În istoria creştinătăţii nu prea întâlneşti poligamia, cu excepţia mormonismului timpuriu şi a câtorva secte fundamentaliste creştine marginale, care s-au trezit în mod brutal sub lumina reflectoarelor atunci când a apărut serialul HBO pe tema poligamiei, *Big Love*[106], în urmă cu câţiva ani.

Una dintre aceste secte se cheamă Christian Polygamy Movement[107]. E condusă de un bărbat din Arizona, pe nume Pastor Don Milton. Argumentul lui central este că marii bărbaţi din Biblia Ebraică au avut multe neveste. Noul Testament, în ciuda părerii generale, n-a adus nicio schimbare în această privinţă, spune el.

Da, Apostolul Pavel chiar a spus că „fiecare bărbat să-şi aibă propria soţie, şi fiecare femeie să-şi aibă propriul soţ” (1 Corinteni 7:2). Dar interpretarea e alta, spune Pastor Don: cuvântul grecesc care a fost tradus prin „propria” în această propoziţie nu semnifică „una şi singura”. Căsătoria rămâne o învoială sacră între un bărbat şi o femeie. Doar că bărbatul poate avea mai multe învoieli sacre în acelaşi timp – la fel ca psihologul şi clienţii săi.

Îl sun pe Pastor Don şi-l întreb:

— Dacă aş încerca să fac aşa cum îmi spune

---

106 Serial difuzat la televiziune în anii 2006-2011. Prezintă povestea unui bărbat şi a relaţiilor acestuia cu cele trei soţii ale sale.
107 Mişcarea Creştină Poligamică.

Biblia şi m-ar interesa să-mi mai iau o nevastă, cum să fac s-o conving pe soția actuală că asta e o idee bună?

Pastor Don face o pauză, apoi spune:

— Să nu cumva să deschizi subiectul cu ea decât dacă ai deja în vedere pe cineva anume.

— Cum aşa?

— Ce se întâmplă dacă-i spui primei soții şi apoi nu mai întâlneşti nicio femeie pe care să vrei s-o ceri de nevastă? Vei cauza o ruptură în căsătoria actuală şi pentru ce? Pentru nimic.

De fapt, continuă Pastor Don, ar fi mai bine să aplici o strategie de atac preventiv – strategie a cărei eficacitate a putut s-o constate, de-a lungul anilor.

— Îți găseşti o nevastă potrivită, faci ceremonia, apoi consumi mariajul. După care te duci la prima nevastă şi îi spui că mai ai încă una. Teoretic, sunt şanse mai mari ca prima căsătorie să supraviețuiască, astfel.

Oare strategia asta nu e un pic… şmecherească şi ne-biblică?

— Eu zic că-i o cruzime mai mare să o faci pe soția ta să stea cu frica-n sân un an, cinci ani, zece ani, din cauză că vrei să-ți mai iei o nevastă.

Tonul lui Pastor Don e prietenos, informai. Pe site-ul lui tună şi fulgeră, avertizându-i pe detractori că „Biblia cere să-mi spui în față dacă mă acuzi de păcat, apoi să aduci martori ai presupusului păcat (Deuteronomul 19:16), şi în

final să spui acelaşi lucru în fața unei adunări de creştini demni să-şi exercite autoritatea asupra noastră”.

La telefon, în schimb, tonul lui Pastor Don e cel al unui bărbat căsătorit care-i dă sfaturi despre femei prietenului său burlac.

Îl întreb pe Pastor Don dacă ar trebui să-i spun nevestei de-a doua despre prima. Sigur că da, îmi răspunde. Este necesar. Partea bună e că s-ar putea să i se pară excitant.

— Unele femei sunt atrase de bărbații care sunt suficient de siguri pe ei înşişi încât să recunoască deschis că au nevoie de mai mult de o nevastă. E farmecul pe care-l exercită orice tip care sfidează regulile.

Îl întreb dacă mai are şi alte idei despre cum să o faci pe prima soție să vadă lumina adevărului.

— Mai întâi, roagă-te aşa cum te rogi când ai probleme grave de tot. Apoi, trebuie să o determini să înceapă să studieze Biblia temeinic.

Arată-i că Biblia nu interzice poligamia. Ba chiar că eroii Vechiului Testament erau deseori poligami.

— Trebuie să o faci să priceapă că bărbații Vechiului Testament erau oameni mari. David a scris Psalmii! Iar Solomon a scris Proverbele. Aceştia erau oameni însemnați. Ăsta-i adevărul pe care trebuie să-l înțeleagă. Poligamia nu e doar acceptabilă, e un lucru fabulos, iar femeile lor sunt sfinte.

După Pastor Don, tatăl seminției umane a avut, probabil, mai multe căsătorii.

— Cred că Adam e primul bărbat poligam. Cel mai sănătos bărbat din istorie avea, mai mult ca sigur, cel mai mare apetit sexual. Cum să aibă numai o nevastă? Să fim serioşi.

Pastor Don mă întreabă dacă mi-am găsit deja o potențială a doua nevastă.

— Păi, îmi place de bona noastră, spun.

Des este, fără discuție, o femeie adorabilă – are 26 de ani şi îmi trimite SMS-uri de genul „sal cf”, la care mă gândesc cinci minute până pricep (traducere pentru cei trecuți de 30 de ani: „Salut, ce faci?”). Julie e de acord cu mine că e perfectă şi mi-a dat permisiunea să am o aventură cu ea, rânjind cu gura până la urechi. Bineînțeles, Julie a acceptat doar fiindcă e sigură că n-am nici cea mai mică şansă pe lângă Des. E ca şi cum mi-ar fi acordat permisiunea să escaladez Everestul. Deci, o falsă permisiune.

— Ce religie are?

— Catolică.

Pastor Don expiră zgomotos. Catolicii au o defensivă greu de străpuns. Pe de altă parte, dacă mă voi căsători vreodată cu Des, am un argument beton pentru Julie.

— Poți să-i spui că în felul ăsta nu va mai fi cazul să plătiți dădacă. Economisiți nişte bani.

La un moment dat, Pastor Don ridică foarte mult tonul şi-mi imaginez că, la capătul celălalt al

firului, fața i s-a făcut roşie şi i s-a umflat vena de pe mijlocul frunții. Vorbeşte despre persecuțiile la adresa poligamilor. E furios că au de gând să-i bage pe poligami la închisoare – alături de criminali şi homosexuali.

Da, homosexuali. Se pare că poligamii nu sunt prea toleranți în privința celorlalte feluri de comportament sexual.

Să nu furi.

(Exodul 20:15)

Ziua 111. Când ajungi să notezi sfaturi despre cum să-ți iei încă o soție, e clar că acul balanței indică teritoriul plin de ciudățenii al Bibliei. Am nevoie să mă întorc la esențial. Să mă concentrez pe ce e important. *Cele zece porunci.* Aşa că voi aprofunda din nou *porunca a opta:* să nu furi.

De fapt, mulți experți biblici moderni spun că „să nu furi” este o traducere greşită. O expresie mai apropiată, ca sens, este „să nu răpeşti”. Să nu răpeşti oameni ca să-i faci sclavi. Asta ar fi uşor de urmat. Aş putea să fac asta un an întreg fără nici cel mai mic efort. Dar cred că m-aş minți singur dacă aş alege varianta asta de interpretare.

Mă voi baza pe interpretarea tradițională, aşadar, de această dată, mai ales că „să nu furi” apare în mai multe versete din Biblie (de exemplu, Leviticul 19:11).

O informez pe Julie că n-o să mai dau iama prin

dulapurile cu produse de papetărie de la *Esquire* după dosare de carton. Am încetat, de asemenea, să mai piratez rețelele wireless din bloc – am văzut unde mă poate duce asta.

Astăzi am oprit o tentativă de furt la Starbucks. Am ieşit cu toții la plimbare – Julie, Jasper şi tatăl vitreg al lui Julie, care arată şi se comportă exact ca George Burns. Ne oprim la o cafea la Starbucks, iar Jasper înhață o mână de paie de pe tejghea. Are un fetiş pentru paie. Îi place să scoată din ambalaj o duzină de paie dintr-o singură mişcare, poate cu gândul la vreo surpriză, vreo invitație în stilul celor oferite de Willy Wonka pentru a face turul fabricii de paie.

— Pune-le la loc, Jasper. Ia unul şi-atât.

Starbucks n-are o politică strictă în privința paielor. Dar cred că există o regulă implicită – ai voie să iei un pai pentru fiecare băutură.

Are nevoie Starbucks de banii mei? Nu prea. Dar porunca biblică e absolută. Nu spune „Să nu furi, decât cel mult obiecte de mici dimensiuni de la corporațiile multinaționale”. Spune „Să nu furi” şi atât. Nu există noțiunea de „furt neînsemnat” în Biblie.

— Unul, ai auzit? îi repet.

— Lasă-l să ia, zice tatăl vitreg al lui Julie.

— Nu, fiecare are voie să ia un pai. Altfel e furt.

— Lasă-l să ia câteva. Nu-i furt.

— Şi dacă iau 5.000 de paie de la Starbucks în fiecare zi? spun eu. N-ar mai fi furt?

— Păi, cred că ar trebui să relativizăm la…
— De ce? De ce-ar trebui să relativizăm?
— Uite ce-i, spune tatăl vitreg al Juliei. O crimă e în regulă. Dar cincizeci de crime nu mai sunt în regulă.
M-a lăsat fără replică.
— Te-am făcut şah-mat, aşa-i? zice el.
Nu ştiu ce să-i răspund unuia care se foloseşte de propriul meu argument.
Jasper țipă şi mormăie, arătând spre paie, timp de 45 de secunde. Rămân ferm pe poziție; trebuie să echilibrez balanța milă/justiție. Până la urmă, îi dau un şervețel să-l facă bucățele, ştiu că asta-i calmează.
Aş fi putut să-mi justific mie însumi chestia cu paiele. E un lucru pe care l-am tot observat, anul acesta. Pot să justific aproape orice. De pildă, puteam să abordez problema din perspectivă utilitaristă: cantitatea de plăcere pe care o obține Jasper e mai importantă decât cei câțiva cenți pe care-i pierde Starbucks. Sau puteam să-mi spun că dacă-l las pe Jasper să ia paiele, aş fi dat o mână de ajutor fragilei industrii producătoare de paie.
La fel a fost şi când am furat internet wireless de la vecini; puteam să-mi justific gestul spunându-mi că mă foloseam de internet pentru a afla mai multe despre Dumnezeu, iar în felul acesta deveneam o persoană mai bună.
Am o tendință spre tipul de gândire „scopul

scuză mijloacele”. Dar anul acesta ar trebui să mă învețe alt gen de mentalitate. E un experiment despre respectarea regulilor. La modul cel mai strict. Literal. Pentru a vedea ce iese de aici.

Mai cunosc o singură persoană care aplică literal porunca „să nu furi”. Tatăl meu. De câte ori suntem într-o călătorie cu maşina, refuză să tragă pe dreapta la vreun motel sau la un McDonald ca să folosim baia. O face doar cu condiția să şi cumpărăm ceva. Altfel, îmi spune, le-am fura săpunul şi şervețelele de hârtie. Aşa că simt că, respectând literal această regulă, îl onorez pe tatăl meu, totodată.

Ea s-a grăbit, şi-a plecat vadra deasupra umărului, şi a zis: „Bea, şi voi da de băut şi cămilelor tale”. Am băut, şi a dat de băut şi cămilelor mele.

(Geneza 24:46)

Ziua 114. Dl. Berkowitz, cel care mi-a inspectat garderoba în căutare de fibre mixte, încă mă mai sună. Vrea să ne întâlnim şi să ne rugăm împreună, dar am fost ocupat cu propriile sarcini biblice şi cu propriile rugăciuni, aşa că l-am tot evitat.

În dimineața asta, îmi lasă un mesaj la opt jumate.

— Salut, Arnold (îmi spune pe numele meu mic, Arnold; cred că i l-am spus o dată, şi cumva a

reuşit să-l țină minte). Sunt Bill Berkowitz. E foarte important, sună-mă înapoi.

Încep să mă agit. Foarte important? Nu sună a bine. Poate că a făcut piatră la rinichi şi are nevoie de cineva să-l ducă urgent la spital. Îi dau telefon – se pare că e prin zona unde locuiesc şi ar vrea să ne rugăm împreună la mine acasă. Mda, o ofertă de nerefuzat, nu-i aşa?

Domnul Berkowitz ajunge la mine două ore mai târziu, la fel de ciufulit şi politicos cum îl ştiam. E încărcat cu daruri: cărți şi lumânări pentru Sabat.

— Să vă aduc ceva?

— O cană cu apă, vă rog, îmi spune. A, şi dacă se poate, să nu fie de la robinet.

A, da, am mai auzit de asta. Câțiva rabini din Brooklyn au instituit o regulă controversată, declarând că apa de robinet din New York nu mai e *kosher.* Aceştia spun că ar conține mici organisme multicelulare care fac parte din categoria crustaceelor. Iată de ce, dacă vrei să faci bani cu carul, e suficient să deschizi o reprezentanță a oricărei mărci de apă minerală în Crown Heights, New York.

Mă uit în frigider. Avem sticle de Dasani, dar Julie le umple cu apă de la robinet când se termină. Aceeaşi pălărie, altă Mărie.

— Nu beți nimic altceva? întreb, din nou. Un pic de suc? Sifon?

— Nu. Apă.

Mă confrunt cu o dilemă. Bietul om a mers pe

jos până aici, mai mulți kilometri, tocmai din Washington Heights, în haine negre, cu pălărie neagră. E clar că-i mort de sete. Iar Biblia îmi cere să uşurez suferința semenului meu.

Aşa că iau următoarea hotărâre: ceea ce nu ştii, nu-ți poate face rău. Mulți rabini spun, în fond, că apa de la robinet e bună pentru băut. Toată lumea va fi mulțumită.

Îi umplu o cană de apă din sticlă.

— Mulțumesc, spune domnul Berkowitz, ridicând cana până aproape de buze.

Apoi o pune pe masă şi începe să-mi spună ceva despre Sabat. Habar n-am ce-mi spune. Mă concentrez doar la cana din mâna lui. O ridică din nou – e ca o scenă dintr-un film *noir* din anii patruzeci, în care soțul amână minute întregi să bea din cana cu lapte otrăvit.

Până la urmă, sar de pe locul meu înainte ca domnul Berkowitz să apuce să bea.

— Stați aşa! Cred că nevastă-mea a umplut sticlele alea cu apă de la robinet.

Domnul Berkowitz e recunoscător. Pune cana cu apă pe masă prudent, de parcă ar fi plină cu acid sulfuric.

Pur şi simplu n-am putut să fac asta. Mai ştii, poate că domnul Berkowitz are dreptate. Dacă apa i-ar fi contaminat sufletul? N-am putut să-mi asum riscul, chiar dacă ştiu că trupul său va suferi din cauza lipsei de apă.

Avraam s-a sculat dis-de-dimineață, a pus şaua pe măgar, şi a luat cu el două slugi şi pe fiul său Isaac.[108]

(Geneza 22:3)

Dl. Berkowitz crede că ar fi bine să-mi compună un îndrumar minut-cu-minut despre cum să-mi petrec o zi întreagă ca drept-credincios. O ia de la început, aşadar: trebuie să mă scol dis-de-dimineață, la fel ca Avram, care s-a trezit dimineața devreme în ziua în care trebuia să-l sacrifice pe Isaac.

— Avram n-a spus: „Doamne, e numai cinci dimineața. Eşti sigur că trebuie să mă scol aşa devreme?”. Avram s-a trezit devreme.

Odată ce te trezeşti, urmează mai multe ritualuri care trebuie respectate: trebuie să-ți speli mâinile de impurități. Să reciți mai multe rugăciuni. Să-ți legi *cele zece porunci* la mâini şi la frunte. Să mergi la sinagogă ca să te închini la Dumnezeu. Domnul Berkowitz îmi spune că îi place foarte mult să meargă la sinagogă; nu-i o obligație, e un dar. Mă încearcă invidia; aş vrea să am şi eu foamea asta de spiritualitate.

Nu suportă să se roage cu întârziere, aşa că-şi

---

108 Citatul complet: *Avraam s-a sculat dis-de-dimineață, a pus şaua pe măgar, şi a luat cu el două slugi şi pe fiul său Isaac. A tăiat lemne pentru arderea de tot, şi a pornit spre locul, pe care i-l spusese Dumnezeu.*

pregăteşte echipamentul religios în seara de dinainte: şalul de rugăciune, franjurii şi toate celelalte.

— Ca un pompier, îmi zice. Pompierul îşi agață casca, vesta şi cizmele în cuier, aşa că atunci când e un incendiu, să nu stea să se întrebe de unde să le ia. Totul e pregătit dinainte.

Insistă din nou cât de important e să fii punctual la slujbă.

— Dacă asta înseamnă că trebuie să alerg cu şireturile dezlegate, nu stau pe gânduri.

Domnul Berkowitz face o pauză, apoi se decide că a mers cam departe.

— Bineînțeles, nu fac niciodată asta. Am exagerat. Dar îmi place să fiu punctual. Nu vreau să alerg ca nebunul. Merg grăbit, dacă e cazul.

În ceea ce priveşte încălțările, domnul Berkowitz îmi spune că dreptcredinciosul nu se încalță aşa, la întâmplare. Există o întreagă procedură care trebuie urmată. Mai întâi îți pui piciorul drept în pantof, apoi pe cel stâng. Apoi te legi la şireturi la stângul, după care treci la dreptul.

De ce ordinea asta? Domnul Berkowitz nu ştie.

— Aşa ne spun rabinii că trebuie să facem. Nu am nevoie să mă gândesc la asta. Fac economie de timp de gândire. Îmi permite să mă concentrez pe lucrurile mai importante.

Dacă scena asta ar fi fost înregistrată, aş fi derulat-o de la început ca să mă asigur că am priceput bine ce mi-a zis. Cât timp de gândire ai

putea economisi în felul ăsta? Oare pierzi aşa de multă energie mentală dacă stai să te gândeşti în ce ordine să te legi la şireturi? Pare o treabă serioasă, genul acesta de micromanagement religios. Nu i-am spus-o însetatului şi politicosului domn Berkowitz, care trecuse deja la punctul următor din program, dar pe moment m-am gândit „ce nebunie!”.

În retrospectivă, totuşi, încep să cred că poate nu e chiar o nebunie. Tatăl meu îmi povestea că eroul său, Albert Einstein, avea şapte costume identice, ca să nu consume energie nervoasă stând să aleagă cu care dintre ele să se îmbrace. Ideea e aceeaşi.

Asociez situația asta unei probleme la care mă gândesc de mai multă vreme: libertatea de a *nu* alege. Întotdeauna am fost învățat să fetişizez libertatea de a alege. Modul de gândire american. De aceea am ales *Brown University,* fiindcă nu-ți impuneau nimic, puteai trece prin cei patru ani de facultate scriind eseuri despre importanța operei lui Christian Slater[109].

Cu fiecare zi ce trece, încep să văd frumusețea vieții într-un cadru rigid. Structura, arhitectura stabilă a religiei.

Cumnatului meu, Eric – care face un doctorat în psihologie – îi place să îmi tot povestească despre

---

[109] Un actor american. Şi-a făcut debutul în filmul *Poştaşul sună întotdeauna de două ori.*

un experiment făcut de cercetători de la Columbia şi Stanford la un supermarket. Au aranjat două mese de unde te puteai servi pe gratis din produsele alimentare; pe una se aflau şase feluri diferite de gem; pe cealaltă se găseau 24 de arome de gem. În mod ciudat, mai mulți oameni au cumpărat gem după ce au degustat de la masa cu 6 arome. De fapt, aproape de zece ori mai mulți. Concluzia a fost că masa mai mare avea prea multe opțiuni, ceea ce-l dezorienta pe potențialul cumpărător.

Biblia te scuteşte de multe din mostrele de gem. Ce-ar trebui să fac vineri noaptea? Stai acasă cu familia. Să-mi pierd timp aflând amănunte despre viața amoroasă a lui Cameron Diaz? Nu. Să-i dau ceva vagabondului de pe strada 77? Da. Să fiu mai strict cu Jasper? Da. Trăieşti un sentiment de uşurare sufletească, o eliberare paradoxală în momentul în care te supui unui stil de viață cu un număr redus de opțiuni, mai ales că opțiunile noastre se înmulțesc la fel de repede ca şi canalele TV.

Am ascultat recent un rabin vorbind despre Moise, iar acesta spunea că, într-un sens ciudat, Moise era sclav chiar şi după ce a ieşit din sclavie. Era sclavul bunătății. Nu avea de ales decât să facă bine.

Există o carte a evreilor care restrânge şi mai mult numărul opțiunilor, cu mult mai mult decât Biblia. Este o carte masivă din secolul al XVI-lea

numită *Aşază masa* – sau *Schulchan Aruch,* în ebraică. E o carte uimitoare; dă instrucțiuni practice în legătură cu orice lucru la care te-ai putea gândi: mâncatul, dormitul, rugăciunile, igiena corporală, sexul. Unii evrei ortodocşi urmează o mulțime dintre indicațiile din *Aşază masa,* dar ar fi al naibii de greu – ce mai, imposibil – să le respecți pe toate. Sunt cu miile. Una stipulează că atunci când îți faci nevoile în natură, trebuie să te uiți spre nord sau sud, dar nu înspre est sau vest.

Cea mai mare parte din regulile din *Aşază masa* nu datează din vremurile biblice. Sfintele Scripturi nu-ți spun cum să te legi la pantofi. Dar Biblia are, totuşi, o mulțime de reguli care mă țin ocupat – unele dintre ele îmi plac (Sabatul) iar altele nu (perioada când n-am voie să-mi ating soția). Întrebarea-cheie pare să fie următoarea: cum să alegi regulile care-ți restrâng opțiunile, după ce criteriu? Nu ştiu. E ca un desen de M.C. Escher[110]. Îmi dau dureri de cap.

Apropo, dl. Berkowitz şi-a terminat lecția şi rugăciunile, şi a plecat o oră mai târziu. La despărțire, mi-a amintit să mă pregătesc de Sabat, recitându-mi o zicală:

Cine petrece bine de Sabat

---

110 Artist de origine olandeză. Este cunoscut pentru gravurile în lemn, litografiile şi procedurile de gravură care permit obținerea tuturor tentelor. Toate de inspirație matematică.

Trăieşte-o săptămână-ntreagă la suflet bogat.

Sunt de acord cu sentimentul exprimat, chiar dacă nu e o zicală pe care să mă grăbesc s-o recit prietenilor.

Să nu te închini înaintea lor, şi să nu le slujeşti; căci Eu, Domnul,
Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc fărădelegea părinților în copii până la al treilea şi la al patrulea neam al celor ce Mă urăsc.

(Deuteronomul 5:9)

Ziua 117. În sfârşit, puştiul meu, Jasper, şi-a îmbunătățit vocabularul, dar nu în direcția în care speram. Şi eu sunt vinovatul.

Aş vrea să explic ce s-a întâmplat printr-o scurtă povestire biblică: în cartea Genezei 12, se spune că Avram a făcut o călătorie în Egipt cu frumoasa sa soție, Sara, ca să scape de foamete. Sara era aşa de atrăgătoare că Avram se temea că egiptenii îl vor ucide ca să i-o fure pe Sara. Aşa că Avram a mințit. A spus că Sara e sora sa. Avram a mers până-ntr-acolo cu minciuna încât faraonul, crezând că Sara este nemăritată, s-a căsătorit cu ea. Iar când faraonul a descoperit că a fost înşelat, a fost foarte furios – în mod justificat, putem zice – şi l-a alungat pe Avram din Egipt.

Avram şi Sara au făcut până la urmă un copil, pe care l-au botezat Isaac. După ce-a crescut,

Isaac şi femeia sa, Rebeca, s-au mutat în ținutul filistenilor ca să scape de foamete. Şi ce-a făcut Isaac? A pretins că Rebeca este sora sa. Nu voia ca filistenii să-l ucidă ca să i-o ia pe Rebeca.

E o temă recurentă în Biblie: copiii imită comportamentul părinților lor, inclusiv greşelile, ba chiar în primul rând greşelile. (încă un exemplu: Rebeca avea un fiu preferat, Jacob; Jacob va avea şi el un fiu preferat, Iosif).

Am ştiut întotdeauna că părinții îi influențează pe copiii lor. Nu e un concept nemaiîntâlnit. Dar nu am simțit pe pielea mea cât e de adevărat lucrul ăsta până când nu l-am văzut pe Jasper maimuțărindu-ne cuvintele şi acțiunile.

Prima dată am observat asta atunci când a adoptat un obicei înduioşător de-al Juliei. Uneori, după ce Julie soarbe câte-o înghițitură de suc sau orice altceva, scoate un mormăit de satisfacție, „Mmmmh”, ca şi cum ar turna în secret un spot publicitar pentru Sprite. Acum, Jasper face la fel. Soarbe din sucul de mere amestecat cu apă, trânteşte paharul pe masă şi expiră zgomotos.

Dar cu mine, lucrurile au luat o întorsătură sumbră. În urmă cu câteva zile, am scăpat din mână farfuria cu Elmo a lui Jasper, umplând bucătăria de bucățele de pepene. Am strigat un cuvânt de patru litere care e sinonimul verbului biblic „a cunoaşte”. (L-aş scrie aici, dar cred că aş încălca din nou o regulă biblică). Se pare că Jasper era cât se poate de atent. Acum a decis că acesta

e unul din cuvintele importante. Şi a înlocuit acele „a”-uri şi „o”-uri, perfect acceptabile, ca exclamație bună în orice situație.

Când văd copii înjurând, la TV sau în filme, mi se pare foarte simpatic. Iar când nepoata mea de doi ani a spus cuvântul care începe cu S am râs pe înfundate. Dar când propriul meu copil scoate înjurături cu vocea aia a lui pițigăiată, nu e comic deloc. Mi-l imaginez imediat la 15 ani, întins pe jos într-o baie dintr-o gară, cu o seringă înfiptă în venă.

În Deuteronomul 5:9, Biblia spune: „Eu, Domnul, Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc fărădelegea părinților în copii până la al treilea şi la al patrulea neam al celor ce Mă urăsc”. Odinioară, mi se părea o frază oribilă. De ce să-l pedepsească Dumnezeu pe nepotul meu pentru păcatele mele? Ideea asta mi se părea revoltător de ne-americană. De ce n-ar avea toată lumea dreptul la o conştiință morală curată, fără păcate moştenite? Dacă interpretezi fraza asta drept o amenințare că Dumnezeu îl va lovi cu lepră pe copilul tău fiindcă tu te-ai închinat la idoli cioplți, atunci da, chiar e o cruzime fără margini.

Dar până la urmă am ajuns să fiu de acord cu acest pasaj. Şmecheria e să înțelegi textul ca un avertisment că eşecurile tale morale îi vor afecta copilului tău capacitatea de a lua deciziile morale corecte. Dacă-ți bați copilul, probabil că-şi va bate

şi el copilul. Dacă te enervezi c-ai scăpat o farfurie pe jos, se va enerva şi copilul tău. Nu există motiv mai bun pentru ca oamenii să renunțe la comportamentele rele.

În vremurile biblice, povestea asta era şi mai impresionantă. Aşa cum subliniază Jack Miles în excelenta sa carte *God: A Biography*[111], vechii evrei nu aveau un concept bine definit în privința nemuririi sufletului, aşa cum avem noi. Obțineai nemurirea prin copiii tăi şi prin copiii copiilor tăi, care reprezentau prelungirile fizice ale corpului tău. Celula de bază a societății era familia, nu individul.

Întrucât nu exista viață de apoi, Dumnezeu împărțea dreptatea asupra unei familii – acțiunile unei persoane se răsfrângeau în viețile descendenților săi. Exemplul cel mai elocvent: fiindcă Adam şi Eva n-au ascultat de Dumnezeu şi au muşcat din fructul cunoaşterii, familia umanității tot plăteşte prețul, de atunci încoace.

Nu ştiu exact cum anume – poate că Biblia mi s-a infiltrat în creier, poate că există o transformare mentală inevitabilă care are loc după ce devii părinte – dar m-am îndepărtat binişor de individualismul extrem. Viziunea mea despre viață e acum mult mai legată de ceilalți, mai tribală.

Întrebați şi vedeți dacă nu cumva naşte vreun

---

[111] *Dumnezeu: o biografie.*

bărbat!

(Ieremia 30:6)

Ziua 120. În această zi rece de decembrie, o însoțesc pe Julie la clinica de fertilitate din East Side. Doctorii au pus două ovule de-ale Juliei într-o eprubetă pentru un test, timp de cinci zile. Amândouă vor fi implantate, în speranța că măcar unul se va prinde.

Doamne, ce ciudat pare totul! Mănuşi chirurgicale, loțiuni antibacteriene, paturi pe rotile, grafice. E tot ce poate fi mai departe de Adam şi Eva.

O aduc pe Julie pe un pat pe rotile, câteva minute mai târziu. Gata, s-a terminat. Cu voia lui Dumnezeu, a rămas însărcinată. Din motive pe care încă nu le înțeleg, Julie trebuie să stea într-un pat de spital, cu vezica plină, timp de aproximativ o jumătate de oră.

— Spune-mi ceva distractiv, te rog! spune Julie. Povesteşte-mi ceva, orice.

Încep povestea biblică a lui Tamar.

— Orice, dar nu asta.

Ok. Dar e o poveste bună, plină de învățăminte – şi în plus, extrem de ciudată. Julie, poți trece peste pasajul următor, dacă vrei. Iată povestea:

Istorisirea lui Tamar apare în cartea Genezei. Tamar era măritată cu un bărbat pe nume Er, fiul lui Iuda. Er a murit înainte ca ei doi să aibă copii. Exista un obicei în acele vremuri – care pare de-a

dreptul bizar acum –, şi care spune că văduva fără copii rămâne în familie: trebuie să se mărite cu fratele soțului dispărut. Obiceiul se numeşte „levirat”. Aşa că Tamar se căsătoreşte cu fratele mai mic al lui Er, Onan. Onan moare şi el. Tamar este, după cum ne putem închipui, copleşită de durere. Doi soți, două morți. Dar socrul ei, Iuda, îi spune lui Tamar să nu-şi facă griji – ar putea să se mărite cu cel mai mic dintre fii săi, Shelah. Dar Iuda nu s-a ținut de cuvânt. Tamar a rămas fără soț.

Tamar era disperată să aibă copii. Aşa că a pus la cale următorul plan: s-a acoperit cu un văl, deghizându-se în prostituată, şi l-a oprit din drum pe socrul ei, Iuda, care se îndrepta către turmele sale. Iuda, care nu bănuia nimic, s-a culcat cu Tamar, apoi i-a dat acesteia bastonul şi sigiliul său personal ca şi garanție că o va plăti. Planul a funcționat. A rămas gravidă.

Iuda, neştiind că a fost păcălit, a aflat că nora rămasă văduvă e însărcinată şi a acuzat-o de moravuri uşoare. Avea de gând să o ardă pe rug. Atunci, Tamar i-a arătat bastonul şi sigiliul. În felul acesta a înțeles. *El* era tatăl copilului ei. Şi-a schimbat hotărârea şi s-a căit. Tamar a avut gemeni, copiii lui Iuda. Li s-au dat numele Zerah şi Perez. Interesant este că Perez este strămoşul acelui remarcabil lider al vechiului Israel, regele David.

Prima dată când am citit istorisirea, mi s-a părut

prea ciudată ca să aibă vreun înțeles pentru mine. O femeie care face sex cu socrul ei? Deghizată în prostituată? Dar după ce am citit-o de vreo patru ori, mi-am dat seama că are o morală profundă. Iată la ce m-am gândit: lucrurile mari pot avea origini tulburi din punct de vedere moral. Chiar şi dintr-o legătură nepermisă, bazată pe înşelăciune, poate ieşi un om ca regele David.

Aşa că... poate fertilizarea în vitro e la fel. E complicat, din punct de vedere etic, dar poate copilul nostru va fi unul grozav. Sau poate mă autojustific nebuneşte, aici.

Până la urmă, am aflat cu ce s-o distrez pe Julie, găsind un subiect comun: ne jucăm de-a „spune un film cu titlu biblic”.

Niciodată nu voi uita poruncile Tale, căci prin ele îmi dai viață.[112]

(Psalmi 119:93)

Ziua 122. E ajun de Anul Nou. Mă sui cu Julie în maşina închiriată şi mergem la prietenii noştri din New Jersey. Ne vom petrece acolo ultimele trei zile din săptămână.

După ce ne-am salutat şi am evitat cu succes faza cu îmbrățişările, iau geamantanul şi-l duc la etaj, în camera de oaspeți, îl pun pe pat, îl desfac

---

[112] Am urmat varianta engleză. în varianta Cornilescu: *Niciodată nu voi uita poruncile Tale, căci prin ele mă înviorezi.*

– şi îmi dau seama imediat ce greşeală am făcut. Am uitat să-mi aduc cornul de berbec. A rămas acasă în dulap. La naiba. N-o să pot să suflu din corn pe întâi ianuarie, la început de lună.

Încerc să mă conving că de fapt 1 ianuarie nu corespunde cu începutul de lună din calendarul evreiesc, deci, nu e început de lună, din punct de vedere biblic. Argumentul nu-mi foloseşte la nimic. Mă cuprinde o anxietate surprinzător de puternică, şi mă simt de-a dreptul destabilizat, de parcă m-aş fi întors în anii de liceu şi a doua zi mă aşteaptă un test greu la fizică pentru care nu am învățat deloc. Mă descarc pe Julie, cu care mă cert pe tema volumului monitorului pentru bebeluşi din camera lui Jasper.

Adevărul este că am ajuns să fiu foarte riguros cu ritualurile mele. Nu suport să nu-mi fac rutina zilnică – rugăciunile, legătorile, mai multe rugăciuni, ciucurii, haine albe, rugăciuni din nou. De ce? Poate fiindcă asemenea ritualuri se potrivesc cu tulburarea mea obsesiv-compulsivă.

Din cauza acestor obsesii, sunt predispus să fac tot felul de mici ritualuri ciudate, cum ar fi să ating de patru ori robinetul de la duş înainte să-l închid. Sau să deschid gura ca şi cum aş căsca de fiecare dată când mă uit în oglindă. Sau să mă asigur că nu încep nicio discuție cu cuvântul „tu”, fiindcă la vârsta de 11 ani am văzut un episod din serialul

Eight is Enough[113], în care primele cuvinte pe care un tată despărțit de familia are să i le spune fiului său sunt: „Tu ce mai faci?”, iar relația dintre ei se face praf după asta – probabil că nu din cauză că tatăl a început discuția cu „tu”, dar parcă poți să ştii?

Îmi practic propriile ritualuri din ce în ce mai rar, pe măsură ce ritualurile biblice îmi iau tot mai mult timp. Şi ce-i rău în asta? Lumea practică ritualurile biblice de mii de ani. Au trecut testul timpului. Ce rost mai are să-mi inventez propriile ceremonii, când moştenirea mea culturală îmi oferă o carte plină de aşa ceva? Dl. Berkowitz nu-şi pierde timpul inventându-şi propriile ritualuri; le ia gata pregătite.

Cel puțin, în felul ăsta simt că sunt pre-programat ca să trăiesc biblic. Religia – în special religiile pline de ritualuri cum sunt iudaismul şi creştinismul tradițional – au trei trăsături tipice pentru tulburarea obsesiv-compulsivă. În primul rând, repetiția (în fiecare zi, aceleaşi rugăciuni, în fiecare săptămână, ai de aprins acelaşi fel de lumânări). În al doilea rând, fascinația pentru clasificări – totul trebuie să intre într-o categorie anume: bine sau rău, sfânt sau profan. În al treilea rând – iar asta e valabil mai ales pentru iudaism –

---

113 În traducere, *Opt e de ajuns,* un serial de comedie care spune povestea unei familii cu opt copii care duc o viață foarte independentă.

obsesia pentru pur şi impur (echivalentul spălării mele constante pe mâini). Sunt atras de toate trei aspectele.

Bineînțeles, nu sunt primul care să facă asemenea conexiuni. Sigmund Freud, un evreu care mergea constant la slujba catolică, în copilărie, împreună cu bona sa cehă, spunea că religia este „nevroza obsesivă a umanității”.

Dacă e aşa, cred că poate exista şi o nevroză sănătoasă. Sunt mult mai dispus să înțeleg *chukim,* acum, adică regulile inexplicabile, cum ar fi cea care spune să desparți firele de in de cele de lână. Am practicat eu însumi *chukim* inventate de mine, fără să-mi dau seama, ani şi ani la rând. Cât timp am pierdut deschizând şi închizând radioul fiindcă voiam neapărat ca ultimul cuvânt auzit să fie substantiv? Prin comparație cu ritualul meu cu radioul, lipitul poruncilor divine pe frunte e de-a dreptul rațional. În loc să repet obsesiv lista cursurilor din anul I de facultate – limba franceză, matematică, biologie etc. (mai bine nu întrebi) –, repet compulsiv anumite pasaje din Biblie pe care trebuie să le țin minte. Cum ar fi: Dumnezeu ne-a dat poruncile. Şi că Dumnezeu ne-a scos din Egipt. Şi că ne-a dat Sabatul. Şi că Dumnezeu ne cere să suflăm în corn la începutul fiecărei luni.

Luna a cincea: ianuarie

Nu lua nici tu seama la toate vorbele care se spun, ca nu cumva s-auzi pe sluga ta vorbindu-te

de rău! Căci ştie inima ta de câte ori ai vorbit şi tu de rău pe alții.

(Ecleziastul 7:21-22)

Ziua 124. 2 ianuarie. Ne-am întors în New York. Nu am voie să-mi pun dorințe de Anul Nou – cred că e un ritual păgân dar dacă ar fi musai, iată ce mi-aş dori: să nu mai fiu aşa de „sensibil". Scrie acolo, în Ecleziastul: nu lua seama chiar la tot ce spun ceilalți despre tine; ştii că şi tu ai spus destule măgării despre alții.

Azi citeam pe amazon.com recenziile la cartea mea despre enciclopedie (ştiu, nu e deloc biblic ce-am făcut), şi am dat peste una care suna chiar ciudat. Cea care a scris-o spunea că s-a uitat la o fotografie de-a mea şi a descoperit că nu-s chiar aşa de urât. Că, de fapt, arăt „destul de normal". Ceea ce, presupun, e aproape un compliment. Să arăți normal.

Dar autoarea recenziei n-a intenționat să-mi facă un compliment. Spunea că arăt suficient de normal ca să n-am nicio scuză pentru faptul că sunt ciudat, nevrotic şi măcinat de un complex de inferioritate. Aşa că ar trebui să-mi țin gura şi să nu mă mai plâng atât. Asta e cel mai echivoc compliment pe care l-am primit vreodată. Mi-a provocat o dispoziție proastă care m-a ținut vreo trei ore. Biblia are dreptate: trebuie să mă călesc.

Şi trebuie, trebuie neapărat să încetez să mai caut pe Google după numele meu. E un obicei

oribil de care încă nu m-am dezbărat, în anul ăsta biblic. Am descoperit o blogger-iță din Singapore care a primit cartea mea cadou, de ziua ei, deşi era mult mai entuziasmată de un alt cadou pe care-l primise, un tricou pe care scria „Sunt în căutarea unei comori. Pot să-ți văd sânii?”. Am căutat apoi pe Google câteva imagini cu mine şi am găsit o captură dintr-o emisiune de pe Book TV, care a fost făcută într-un moment deloc măgulitor pentru mine, unde arăt ca Sean Penn din *I Am Sam*[114].

Ce fac eu e total lipsit de valoare morală, e plin de vanitate. Ar trebui să mă gândesc mai degrabă la binele familiei mele şi al vecinilor mei – şi la Dumnezeu.

Ar trebui să fiu ca Noe. Lui Noe i-au trebuit zeci de ani să-şi construiască arca. Vă puteți imagina câtă bătaie de joc a trebuit să înfrunte din partea vecinilor lui sceptici? Dacă Noe ar trăi în zilele noastre, nu şi-ar pierde vremea verificând ce-au mai spus blogurile despre el. Ar fi la Home Depot să mai cumpere nişte scânduri. Începând de azi, o să fiu ca Noe. Călit bine!

---

114 *Eu sunt Sam.* Sean Penn joacă rolul unui adult care are capacitatea intelectuală a unui copil de 7 ani. Este nevoit să aibă grijă de fetița lui după ce mama sa o părăseşte. Limitările sale intelectuale încep să devină o problemă când fetița împlineşte 7 ani şi este dată spre adopție.

Să-i înveți cu răbdare aceste lucruri pe copiii tăi.[115]
(Deuteronomul 6:7)

Ziua 126. Faptul că fiul meu nu prea vorbeşte are şi o parte bună: încă nu trebuie să mă gândesc ce să-i spun despre Dumnezeu. Fiindcă n-am nici cea mai vagă idee în privința asta.

Tema a apărut în discuție în seara asta, când eram la masă cu prietenii noştri Jessica şi Peter, care au venit în vizită din Washington. Iată cum a răspuns Jessica, atunci când fiica lor a întrebat-o despre Dumnezeu.

— I-am spus că Dumnezeu este în vânt, în copaci, că este în pietre… că este peste tot.

Peter, soțul ei, o priveşte consternat.

— Ei, hai, nu chiar peste tot, spune Peter.

— Ba da, peste tot, spune Jessica.

— Îl găseşti pe Dumnezeu şi-ntr-o betonieră?

— Da, spune ea.

— Şi-ntr-un motostivuitor?

— Da, de ce nu? zice Jessica.

Peter dă din cap.

— Trebuie să tragi linie undeva.

Dar înțeleg ce vrea să spună Jessica. În ultimele săptămâni, am făcut primii paşi – minusculi

115 Am tradus după textul în engleză; în varianta Cornilescu (reproduc întreg paragraful biblic): *Să le întipăreşti în mintea copiilor tăi; şi să vorbeşti de ele când vei fi acasă, când vei pleca în călătorie, când te vei culca şi când te vei scula.*

pentru omenire, uriaşi pentru mine – pe drumul spre credinţă. Nu ştiu cum şi de ce. Cred că acele trei reprize de rugăciuni, din fiecare zi, încep să-şi facă efectul.

Ideea e că nu văd lumea ca pe o colecţie de quarci şi neutrini lipsiţi de suflet. Câteodată – nu tot timpul, dar totuşi uneori – lumea în care trăiesc pare să fie învăluită într-un nimb sacru, ca şi cum cineva ar fi aprins o lampă cu halogen gigantică şi a făcut ca întreg universul să pară mai blând, mai solid, mai puţin ameninţător.

Îmi petrec mult timp minunându-mă. Încă nu m-am uitat plin de emoţie la un motostivuitor, dar mă minunez de felul cum şerpuieşte apa de ploaie pe fereastra maşinii. Sau mă minunez de felul cum imaginea chipului meu e distorsionată de un bol metalic. Mă simt de parcă tocmai aş fi tras în piept primul meu fum de marijuana. Mă simt ca Wes Bentley vorbind fermecat despre „punga care dansează” din *American Beauty.*

Am observat că uneori merg cu paşi uşori, de parcă aş aluneca pe patine, din cauză că pământul îmi pare sacru. Tot pământul, chiar şi cel de lângă pizzeria aflată în vecinătatea clădirii unde locuiesc.

Toate bune şi frumoase, nu-i aşa? Dar ceea ce simt n-are legătură cu Dumnezeul israeliţilor. Nu-i Dumnezeu din Scripturile Ebraice. Acel Dumnezeu este un Dumnezeu interactiv. Unul care împarte daruri şi pedepse. Care se ceartă cu

oamenii, negociază cu ei, îi iartă, uneori îi striveşte. Dumnezeu din Scripturile Ebraice are emoţii omeneşti – iubire şi furie.

Dumnezeul meu nu simte aşa ceva. E un Dumnezeu impersonal. Dumnezeul meu e divinitatea lui Spinoza. Sau Dumnezeul lui Paul Tillich, teologul protestant care credea că Dumnezeu e „temeiul firii”. Sau Dumnezeul cavalerilor Jedi. E o forţă care cuprinde într-un mod nedefinit tot ce există; o formă ceva mai sofisticată de panteism. Nici nu ştiu dacă se poate spune că Dumnezeul meu ar avea vreun mare plan, cu atât mai puţin vreo atitudine oarecare. Oare are sens să mai încerc să mă apropii de adevăratul Dumnezeu biblic? Nu sunt sigur.

Domnul mi-a zis: „Scoală-te, porneşte în călătorie...”[116]

(Deuteronomul 10:11)

Ziua 127. Înainte să-mi cumpăr bilete pentru Israel, vreau să mă asigur că unchiul Gil va fi acolo. Fac rost de numărul lui de telefon de la un prieten evreu ortodox din Israel, lucru care s-a dovedit a fi surprinzător de uşor. Şi-l sun.

---

[116] Traducerea urmează textul englez; în varianta Cornilescu (paragraful e reprodus complet): *Domnul mi-a zis: Scoală-te, du-te, şi mergi în fruntea poporului. Să se ducă să ia în stăpânire ţara pe care am jurat părinţilor lor că le-o voi da.*

Planul meu este o misiune secretă. Nu-i voi spune că sunt fostul lui nepot. Chestia asta nu-i minciună, nu-i aşa? E doar omiterea unei informații. Dacă nu ştie că sunt o fostă rudă, nu se poate gândi că-i ofer o aprobare tacită, lucrul de care se tem ai mei.

Formez numărul din 14 cifre. Se aude ton de apel.

Inima îmi bate tare. N-am mai fost aşa de nervos de când am sunat-o pe Julie pentru prima noastră întâlnire.

— Alo?

Nu ştiu la ce mă aşteptam – la o voce bubuitoare vorbind în aramaică, poate? — are o voce din cele mai obişnuite, cu accent american.

— Vorbesc cu Gil?

— Da, eu sunt.

— Ăă… vă sun fiindcă sunt scriitor, tocmai scriu o carte despre ce înseamnă să încerci să trăieşti după Biblie… şi vin în Israel, şi…

— Cum te cheamă?

O parte din mine a sperat că n-o să aibă nevoie să ştie mai mult despre mine decât că sunt „scriitorul”. Ce mă fac? Să-i spun un nume fals? Asta ar fi o minciună. Dar poate că numele meu adevărat nu-i spune nimic. Nu l-am întâlnit niciodată, iar numele meu e diferit de cel al fostei lui neveste.

— Mă cheamă A. J. Jacobs.

— Aha! Eşti rudă cu fiicele mele.

Mda, cam atât cu teoriile mele. Stabilim data la care voi urma să mă duc la el acasă, la cină. Faptul că încalc tabuul familiei mă stresează aşa de tare că mă chinui trei ore să adorm.

Să le scrii pe uşiorii casei tale şi pe porțile tale.
(Deuteronomul 6:9)

Ziua 128. Am dedicat foarte mult timp atât felului în care arăt, cât şi sufletului meu. Dar simt că nu mi-am Biblificat suficient casa. Singurul lucru pe care l-am făcut a fost să o golesc de acele imagini care pot fi luate drept idolatrie, chiar dacă e vorba doar de celebrități: un poster cu Ray Charles la festivalul de jazz de la Monterey, vreo 5-6 poze ale Juliei stând lângă celebrități pe care le-a abordat la anumite evenimente sau pe stradă. (Julie cu un Willem Dafoe reticent; Julie cu un Tupac Shakur sceptic; şi altele).

Aşa că astăzi, aşa cum scrie în Deuteronomul, urmează să scriu un fragment din Biblie pe tocul uşii. O informez pe Julie în legătură cu ce vreau să fac, şi primesc de la ea alte două porunci inexorabile:

1. În niciun caz Jasper nu trebuie să te vadă scriind pe tocul uşii. Ştii cât ne chinuim să-l dezbărăm de scrisul pe pereți cu creioanele colorate. Dacă te vede, e grav.

2. Te rog mult de tot, scrie cu creionul. Nu vrem reclamații la asociația de locatari pe tema asta. Şi

nici nu vreau să fie nevoie să plătim un zugrav după aia.

Îi promit.

La sfârşitul călătoriei de 40 de ani prin deşert a israeliților, Moise le-a poruncit să scrie cuvintele lui Dumnezeu pe tocul uşii şi pe porți. Asta e originea lui *mezuzah* – cutia poziționată pe diagonală pe care (la fel ca majoritatea evreilor) am bătut-o în cuie la intrarea în casă.

Tradițional, cel care scrie pe *mezuzah* este un scrib investit oficial pentru această sarcină. Nu mai aveai de făcut nimic în plus. Dar Biblia spune, literal, că trebuie să scrii pe tocul uşii cu mâinile tale – şi probabil că asta şi făceau unii israeliți mai demult, în timpurile străvechi.

Dar ce să scrii? Moise spune: „acele cuvinte pe care vi le poruncesc”. Mă gândesc pentru un minut să încep să scriu cu litere mărunte cele câteva sute de porunci biblice, dar în final mă hotărăsc pentru *cele zece porunci* – de altfel, ele apar în Biblie chiar înainte de pasajul cu scrisul pe tocul uşii. (Notă – *mezuzah* tradiționale aveau un pergament care conținea o rugăciune foarte cunoscută, *Shema: Ascultă, o, Israel! Dumnezeu este Domnul nostru. Dumnezeu e Unul!).*

Îmi iau creionul marca Officemate HB, mă asigur că Jasper este absorbit de jocul lego, rezem uşa de la intrare de perete şi încep – încet, foarte încet – să scriu cuvintele lui Dumnezeu pe tocul verde-avocado al uşii. Îmi ia o oră. În timpul ăsta inhalez

mirosul ciudat care vine dinspre apartamentul 5R (cred că-i o fabrică de conserve de ton ilegală, înăuntru). Fac pauză după fiecare poruncă pe care o scriu ca să-mi scutur încheietura şi cotul, fiind atent să nu fac linii sau cerculețe aiurea.

La început mi se pare absurd ce fac, versiunea biblică a lui Bart Simpson scos la tablă. Şi în acelaşi timp, mă enervează gândul că poate comit un păcat grav nețināând cont de câteva secole de tradiție. Asta mi-ar spune evreii ortodocşi. Sau poate nu. Numărul instrucțiunilor de care trebuie să ții cont ca să faci o *mezuzah* ca la carte e aiuritor: 4649. Trebuie să scrii cu o pană luată de la un animal *kosher,* cum e gâscă sau curcanul. Lista trebuie să aibă 22 de rânduri. Şi multe altele. Prin comparație, ce fac eu aici e doar improvizație.

Însă după jumătate de oră, parcă intru în transă. N-am mai făcut exerciții de copiere de mână de ani de zile – cel puțin de când s-a inventat operația digitală taie-şi-lipeşte. Dar e o experiență interesantă. Eşti forțat să zăboveşti la fiecare literă, la fiecare inflexiune. Aprofundezi altfel textul. E ca şi cum ai merge pe jos prin oraş în loc să-l vezi din autobuz: nu se poate să nu observi peisajul.

Aşa că observ frumusețea minimalistă a poruncilor şase, şapte şi opt:

Să nu ucizi.

Să nu comiți adulter.

Să nu furi.

Mai observ ritmul sincopat al listei celor cărora li se interzice să lucreze de Sabat: *nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici robul tău, nici roaba ta, nici boul tău, nici măgarul tău, nici vreunul din dobitoacele tale, nici străinul care este în locurile tale.*

Mă gândesc la faptul că fiecare cuvânt pe care-l scriu a prilejuit o mie de dispute. Până şi un lucru atât de clar precum: Să nu ucizi.

Se consideră, în general, că porunca a şasea e o greşeală de traducere. Vechiul Testament oferă nenumărate exemple de omucidere aprobate de Dumnezeu – începând cu pedeapsa capitală a celor care rostesc blasfemii şi terminând cu anihilarea duşmanilor. Traducerea corectă ar fi: să nu comiți crime.

Nimic nu este scutit de controverse, nici măcar faptul că există *zece* porunci. În funcție de cum împarți textul în capitole, poți obține chiar treisprezece porunci. „Să nu-ți faci chip cioplit" este una din porunci. „Să nu te închini în fața altor zei" ar fi altă poruncă. De obicei, cele două sunt puse laolaltă.

Cele zece porunci sunt înşelător de simple.

Să nu umbli cu bârfeli în poporul tău.[117]
(Leviticul 19:16)

---

[117] Paragraful complet: *Să nu umbli cu bârfeli în poporul tău. Să nu te ridici împotriva vieții aproapelui tău. Eu sunt Domnul.*

Ziua 131. Mă tot gândesc la Amos, cântărețul la muzicuță din comunitatea amish, şi cum răspundea el la orice-l întrebam prin „da" şi „nu", sau dând din cap. Asta dacă aveai noroc. Câteodată doar se uita peste umărul tău, până când liniştea devenea atât de stânjenitoare că-i mai puneai o întrebare.

Sunt foarte diferit de Amos, dar simt că sunt împins de val în direcția asta. Ai grijă ce vorbeşti, îmi tot spun. Gândeşte-te înainte să spui ceva. Dă uşor din cap, zâmbeşte şi nu te lăsa provocat atunci când îți spune careva „Hei, moară stricată, mai eşti printre noi?", ca atunci când am fost ultima dată la cină cu colegii de la *Esquire,* într-un restaurant italienesc.

Sunt momente când simt că trebuie să-mi pun lacăt la gură. E cea mai bună soluție când simt acea pornire greu de controlat să rostesc cuvinte negative interzise de Biblie. Elton Richards, pastorul în timpul liber, a găsit o metaforă foarte potrivită pentru această problemă: gândeşte-te la vorbirea negativă ca la o formă de poluare verbală. Şi chiar asta încerc să fac: vizualizez insultele şi bârfa ca un nor dens plin de dioxid de sulf. Odată ce ți-au ieşit pe gură, nu le mai poți lua înapoi. Cum spunea bunica mea, dacă nu ai ceva drăguț de spus, mai bine nu zici nimic.

Interesant e că verbalizând mai puțin gândurile negative, acestea îmi vin tot mai rar în minte.

Teoria mea e că gândurile mele sunt leneşe. Ce-şi spun ele? „Dacă tot n-o să ne audă nimeni, atunci la ce bun?”. E o strategie mai eficientă decât să le reprimi. Gândurile nici măcar nu ajung suficient de consistente încât să merite să le reprim.

Da, tipul de la librăria biblică mi-a vândut ediția cu coperți cartonate a cărții *What Would Jesus Eat?*[118], iar azi am aflat că există şi ediția broşată, cu zece dolari mai ieftină. Dar refuz să mă plâng de el Juliei. Poate că nu ştia, sau poate a crezut că prefer o copertă mai durabilă, pe care să le-o las moştenire nepoților. Refuz să las acest nor toxic să se formeze în capul meu. Mă încearcă un sentiment de puritate, echivalent celui pe care-l am când port haine albe.

Seara, în timp ce am luat cina cu Julie, am fost în cea mai bună formă în ceea ce priveşte evitarea limbajului negativ. Serviciul soției mele e să organizeze petreceri; lucrează pentru o agenție care organizează tot soiul de lucruri distractive – evenimente în cadrul unor companii, evenimente publice sau bar-mitzvah. Se pare însă că ziua ei n-a fost deloc distractivă.

A avut o clientă care a tot insistat că vrea o petrecere în aer liber. Julie i-a spus că în perioada asta a anului e mai potrivit înăuntru, dar clienta a spus nu. Bineînțeles, afară s-a nimerit să fie un frig de să-ți înghețe urechile. Iar acum clienta face

---

118 *Ce-ar fi mâncat Iisus?*

pe nebuna şi vrea banii înapoi.

— Ce femeie dată dracului, spune Julie.

N-o cunosc pe persoana respectivă. Deci, n-ar trebui să spun vorbe rele despre ea.

— E o situație dificilă.

— I-am spus de trei ori să facă petrecerea înăuntru şi n-a vrut să asculte, spune Julie.

— Poate că data viitoare va fi mai bine.

— Sper din tot sufletul că n-o să mai fie nicio dată viitoare.

— Se pare că e o persoană cu defecte şi calități, la fel ca toată lumea.

— Poftim?

— Cu toții avem calități şi defecte.

— Ce mai vrea să însemne şi asta? „Cu toții avem calități şi defecte".

— Păi, din ce-mi spui, reiese că ați avut o problemă de comunicare destul de serioasă.

— N-a fost niciun fel de criză de comunicare, dom'le. I-am spus clar ce are de făcut şi nu i-a păsat!

Julie face o pauză.

— De ce nu eşti de acord cu mine?

— Ba da, sunt. Dar nu vreau să spun nimic negativ. Intră la categoria „bârfă". *Lashon hara.*

— De fapt, vorbeşti ca un ciudat de psiholog pentru copii.

Sunt şocat să aud asta. Dar are dreptate. Chiar că felul meu de a vorbi e ridicol. Mă aflu într-una din situațiile acelea când două porunci biblice se

bat cap în cap: cea care-ți interzice să bârfeşti şi cea care-ți spune să te porți cu soția ta aşa cum vrei să se poarte şi ea cu tine. Am ales greşit, acum. Ar fi trebuit să trec peste interdicția vorbirii negative. Chiar şi absolutismul ar trebui să permită excepții.

Îți voi înmulți foarte mult sămânța, şi anume: ca stelele cerului şi ca nisipul de pe țărmul mării.[119]

(Geneza 22:17)

Ziua 132. Au trecut 12 zile de când am fost la clinică şi primim un telefon de la sora medicală. Probabil că are ceva noutăți. Julie răspunde de la telefonul wireless din sufragerie.

— Aha, da. Da. Îhâm.

Julie zâmbeşte. Îmi face semnul victoriei, cu degetul mare ridicat în sus.

E gravidă! Ura!

Îmi mai face odată semnul victoriei, de data asta cu zâmbet un pic forțat.

— Bine. Da. Mulțumesc.

Julie pune receptorul în furcă. Nu doar că e gravidă, e *foarte* gravidă. Nivelul de hormoni arată că s-ar putea să fie însărcinată cu gemeni.

---

[119] Paragraful complet: *Te voi binecuvânta foarte mult şi-ți voi înmulți foarte mult sămânța, şi anume: ca stelele cerului şi ca nisipul de pe țărmul mării; şi sămânța ta va stăpâni cetățile vrăjmaşilor ei.*

Doctorul i-a implantat două ovule fertilizate şi se pare că s-au prins amândoi.

Ce chestie. Gemeni.

Ştiam că sunt şanse să aibă gemeni, prin inseminarea în vitro, şi totuşi… Procesez cam greu ideea. Întotdeauna am fost moderat în privința interpretării poruncii „Fiți fecunzi şi înmulțiți-vă". Lumea este în mijlocul unei explozii demografice malthusiene şi m-am gândit că doi copii e tot ce am nevoie.

Stăm pe canapea fără să spunem nimic vreo două minute.

— Doi copii la preț de unu. Ce mişto, spune ea sec.

Până la urmă nu-i aşa de rău, prin comparație cu familiile din vremurile biblice – Jacob a avut 13 copii, David a avut cel puțin 50 – 3 copii nu e chiar aşa de rău. Fii recunoscător, îmi repet mie însumi. Fii recunoscător.

Adu ca jertfă lui Dumnezeu mulțumiri, şi împlineşte-ți juruințele făcute Celui Prea Înalt.
(Psalmi 50:14)

Ziua 133. Gemenii sunt o binecuvântare cu bune şi rele, ca să vorbesc în termeni religioşi. Dar sunt, totuşi, o binecuvântare.

Doi copii. Fără îndoială, e vestea cea mai importantă pe care am primit-o anul ăsta şi hotărăsc că trebuie să găsesc un mijloc prin care

să-mi exprim recunoştința. Nu-i de ajuns să bat din palme şi să pronunț cuvântul „mulțumesc”. Dacă vreau să fie ca-n Biblie, trebuie să fac un sacrificiu.

Aşa că azi, când ajung în Union Square, pun câteva măsline şi monede pe o mică platformă de pietre, ca ofrandă lui Dumnezeu. Spun o rugăciune şi plec de acolo. Nu ştiu la ce mă aşteptam, făcând asta – să am o viziune, să văd un stâlp de foc – dar, orice ar fi fost, eu n-am simțit nimic. În schimb, am simțit că am cheltuit 15,46 dolari la magazin ca să contribui la problema rozătoarelor din New York.

Am fost cam dezamăgit, mai ales prin comparație cu cealaltă experiență a sacrificiului pe care am avut-o. A fost o experiență profundă, plină de învățăminte, de-a dreptul tulburătoare.

Mă voi întoarce acum în urmă cu câteva luni.

Prima dată când am citit Biblia, mi-a devenit clar că sacrificiul nu e o notă de subsol ciudată în Scripturile Ebraice – e o noțiune centrală. Regulile biblice în privința sacrificiilor ocupă pagini întregi şi sunt uimitor de complicate. De atunci, le-am citit de zeci de ori şi tot nu le stăpânesc.

Mi-am dat seama totuşi de trei lucruri:

1. Sacrificiile de animale sunt preferabile altor tipuri de sacrificii – de fructe, grâne şi tămâie, care sunt văzute ca ofrande de categoria a doua.

2. Vechii israeliți sacrificau tot felul de animale: boi, capre, țapi, porumbei, berbeci, miei etc.

3. Făceau sacrificii des, foarte des. Păcatele, moartea cuiva, călătoriile – toate necesitau sacrificii făcute la Templu. După ce citeşti secțiunea despre sacrificii din Biblie, stai şi te întrebi când mai aveau timp de făcut copii, de recoltat şi ce altceva mai făceau vechii israeliți.

Norocul meu – animalele au încă şi mai mult noroc – că în prezent niciunul din adepții Bibliei nu mai face sacrificii de animale. Sacrificiile erau permise doar la Templul din Ierusalim, iar romanii au distrus Al Doilea Templu în anul 70, era noastră. Poate asta e portița mea de scăpare. Un lucru perfect de înțeles, de altfel.

Totuşi, sacrificiile de animale reprezintă o parte atât de însemnată a Bibliei, încât simt că trebuie să le experimentez, cumva. Ceea ce n-o să fie uşor. Fiind băiat de la oraş, n-am omorât niciodată ceva mai mare de-un țânțar.

Odată, în timp ce luam prânzul, consilierul meu spiritual, profesorul de istorie Eddy Portnoy, mi-a spus că încă se mai practică un ritual care poate fi interpretat drept sacrificiu de animale. Ritualul se numeşte *kaparot,* şi e practicat o dată pe an de unii evrei ultraortodocşi, în noaptea de dinainte de Yom Kippur. Cum se face? Cumperi un pui viu, îl ții deasupra capului, spui o binecuvântare şi apoi cineva îl taie în fața ta. Carnea e dată apoi de pomană săracilor.

Nu scrie nimic în Biblie despre *kaparot.* Primele mențiuni despre acest ritual apar în texte din

secolul al IX-lea de pe teritoriul Irakului zilelor noastre. Însă e tot ce poate fi mai aproape de sacrificiul biblic în zona metropolitană în care locuiesc, aşa că într-o noapte ploioasă de octombrie, iau metroul şi mă duc în Crown Heights, cartierul Brooklyn.

Mi-am dat seama după miros că sunt aproape de locul cu pricina. Ieşind din stația de metrou, mirosul tipic de New York – gunoaie şi gaze de eşapament – s-a transformat într-un miros pătrunzător, ca de fermă de găini din Arkansas.

Trec de câteva blocuri şi ajung. Spun doar atât: era chiar imposibil să nu nimeresc locul cu pricina. Sute de evrei ortodocşi, uzi până la piele de la ploaia uşoară, se învârt încolo şi-ncoace, cu hainele şi pălăriile lor negre, având cărțile de rugăciuni în mâini.

Numai găinile sunt mai numeroase decât pălăriile negre. Găini în colivii, găini pe stradă, găini ținute sub braț. Parc-aş fi într-un târg din Lituania, din 1805 – mai puțin omniprezentele telefoane mobile şi camerele foto digitale.

Ghidul meu e rabinul Epstein, un evreu hasidit cu față rotundă, din Tennessee. Ne întâlnim într-un loc dinainte stabilit.

La început discutăm despre bărbile noastre – lucrul pe care-l avem în comun.

— Ți-o pieptăni vreodată? îl întreb.

— Pieptănatul nu e permis, spune Epstein.

— Dar poți încerca s-o aranjezi, din când în

când, îi spune un amic, şi el rabin.

Zicând asta, rabinul respectiv îşi apucă barba, o învârte în jurul degetelor şi o strecoară rapid sub bărbie. Adevărată demonstrație de dexteritate, stil Ricky Jay[120]. În urma acestui procedeu, barba lui pare cu vreo 15 cm mai scurtă.

Atmosfera e în mod ciudat sărbătorească, ca un fel de Mardi Gras evreiesc. Trebuie să vorbim tare ca să ne facem auziți în hărmăiala de cloncănituri, cârâituri şi bătut din aripi. De parcă scena nu era destul de suprarealistă, rabinul Epstein are un puternic accent sudist, iar cuvintele ebraice le spune pe nas, ca şi cum ar avea vocea lui Garth Brooks.

Îi pun întrebări despre acea parte din ritual care implică sacrificiul.

— *Kaparot* nu e deloc un sacrificiu, spune Epstein, cu voce blândă, dar fermă. Nu poți face sacrificii decât la Templu, iar Templul nu mai există.

— Şi prin ce anume diferă de un sacrificiu?

— Găina nu moare pentru ispăşirea păcatelor noastre. Ne aminteşte doar ce ar putea sau ar trebui să ni se întâmple din cauză că suntem păcătoşi.

— Dar nu e cam acelaşi lucru ca țapul ispăşitor? îl întreb.

---

120 Magician, actor şi scriitor american. E expert în prestidigitație şi e foarte cunoscut pentru trucurile sale cu cărțile de joc.

Mă refer la vechiul ritual biblic în care, de Yom Kippur, israeliții transferau toate păcatele lor asupra unui țap şi apoi îl aruncau de pe o stâncă. De aici vine expresia „țap ispăşitor”.

— Într-un fel, spune Epstein fără tragere de inimă. Dar totuşi e foarte diferit. Găina nu absoarbe păcatele. Ritualul are scopul să ne facă să conştientizăm faptul că, fără ajutorul lui Dumnezeu, exact acelaşi lucru ni se poate întâmpla şi nouă.

Încerc să privesc problema cu mintea deschisă, dar e prea complicat.

— Trebuie să recunosc, zic. Îmi pare rău de găinile astea.

Epstein dă din cap.

— N-are de ce, tăierea e *kosher.* Măcelarii folosesc cuțitele cele mai ascuțite. E la fel de nedureros ca atunci când te tai cu hârtia. Ştiai că tăieturile de hârtie nu dor, câtva timp după ce le faci? Nici asta nu doare.

E plin de oameni. Copii înarmați cu diverse cutii cer donații pentru scopuri caritabile. Mulți fac poze prietenilor ținând găinile zbătându-se în aer. Ne ciocnim de rabinul Shmuley Boteach – e al treilea cel mai celebru evreu ortodox, după Joe Lieberman şi rockerul reggae Matisyahu. Boteach a scris cartea *Kosher Sex* şi, pentru puțin timp, a fost consilierul spiritual al lui Michael Jackson. Boteach are un smartphone Treo la curea, o emisiune în pregătire la *The Learning Channel*

(între timp a început să fie difuzată) şi e un expert în mass-media.

— Au tot fost echipe de documentarişti prin zonă. Dacă imaginile de aici sunt difuzate fără să fie puse într-un context, ce facem noi aici pare barbar şi irațional.

Rabinul Boteach are dreptate. Şi ştiu că o să comit aceeaşi greşeală. Nu pot să-mi dedic întreaga carte explicării ritualurilor ultraortodoxe, aşa că ritualul *kaparot* va fi, în mod necesar, lipsit de context.

— Ce facem noi aici e mai irațional decât atâtea alte lucruri din cultura noastră? mă întreabă. E mai irațional decât botox-ul? Sau decât transubstanțierea?

Din nou, poate că are dreptate. În puținele mele întâlniri cu cei din secta hasidiților, mi s-a părut că sunt mult mai rezonabili decât îmi imaginam. Cei pe care i-am întâlnit sunt oameni prietenoşi şi foarte inteligenți. Iar felul în care se autopercep este ceva fascinant. Mai devreme, rabinul Epstein mi-a povestit că şi-a dus odată copiii la Colonial Williamsburg[121]. Unul din copii l-a întrebat: „Mai sunt oameni care trăiesc aşa?”.

Rabbi Epstein i-a spus: „Nimeni nu mai trăieşte

---

121 Cartier istoric din oraşul Williamsburg, statul Virginia, amenajat ca un muzeu de tip special, în care oamenii se îmbracă şi se poartă precum în vremea Americii coloniale şi din perioada declarării independenței.

ca oamenii ăştia din secolul al XVIII-lea. Poate doar în Crown Heights”.

Aşa că oamenii ăştia nu-s nişte țicniți. De fapt, să nuanțez – majoritatea nu-s țicniți. Există şi excepții. Cum ar fi micul evreu hasidit care se plimba printre găini cu un panou-reclamă pe deasupra hainelor negre. Pe panou este expusă fotografia rabinului Menachem Mendel Schneersohn, liderul sectei Lubavitchers, uriaşa mişcare hasidică cu sediul în New York.

— Venirea lui Rebbe este aproape! spune el cu accent israelian.

— Credeam că rabinul Schneersohn a murit acum câțiva ani.

— Asta e doar o interpretare. De fapt, n-a murit. Urmează să revină, şi atunci va începe Epoca Mesianică.

Tipul ăsta a băut cam multe substanțe *kosher.*

— Ce vrei să spui cu asta? Cum o să arate Epoca Mesianică? îl întreb.

— Vor creşte bani în copaci. Hainele vor creşte şi ele în copaci. Iar nisipul va fi dulce ca zahărul. Nu ne va lipsi nimic, aşa că vom avea timp să studiem Tora de dimineața până seara.

Ce viziune detaliată! Mă aşteptam să-mi toarne nişte generalizări vagi, nu să-mi povestească despre plaje pline de Skittles şi livezi de pantaloni de doc. Cât despre activități, deja studiez Biblia de dimineața până seara, aşa că viziunea lui nu prea m-a ispitit.

— Ai mai studiat şi altceva în afară de religie? îl întreb.

— Da, un pic de mate şi ştiințe, când eram copil, dar nu cine ştie ce. Când o să termin cu religia, o să am timp şi de altele, spune el zâmbind.

— Dar n-o să termini niciodată studiul religiei, nu-i aşa?

— Încă n-am terminat.

Dom'le, ce nu-mi plac oamenii cu mentalitate religioasă îngustă. Mi-aduc aminte ce spunea strămoşul meu, rabinul cu numele Vilna Gaon. El tuna şi fulgera împotriva acestei mentalități, spunând că pentru a înțelege Biblia ai nevoie de o educație vastă, inclusiv de „studiul matematicii, astronomiei, geografiei, botanicii şi zoologiei", aşa cum spune *Encyclopaedia Britannica.*

Mă întâlnesc din nou cu rabinul Epstein. Hai că am amânat destul. E timpul să fac şi eu ritualul. Îi plătesc zece dolari unui om aşezat la o masă şi sunt trimis spre partea din spate a unui camion uriaş, ale cărui uşi sunt larg deschise. E plin de găini care zburătăcesc prin cotețe.

— Dați-ne un cocoş, spune Epstein. Bărbații primesc cocoşi, îmi explică, în timp ce femeile primesc găini iar femeile însărcinate primesc şi cocoş, şi găină, pentru orice eventualitate.

Tipul din spatele camionului îmi dă cocoşul – unul cu pene albe şi plisc roşu, *foarte* viu.

— Ține-l de aripi, spune Epstein.

Îmi ia cocoşul din mână şi-mi arată cum trebuie

ținut. E ca o schemă de judo.

— Ești sigur? Nu doare, așa?

— Se simt confortabil în poziția asta, foarte confortabil, mă asigură.

Cocoșul cârâie. Îl mângâi ca să se liniștească.

Faza-i următoarea: știu că puii pe care-i cumpăr de la rotiseria din Boston Market n-au murit de moarte bună. N-au alunecat în somnul cel de veci din cauza bătrâneței, înconjurați de cei iubiți, de puișorii-nepoți, într-o boxă de spital. Și lor le-a tăiat cineva gâtul. Dar societatea modernă are un întreg sistem, bine pus la punct, care m-a ținut departe de asemenea detalii sordide.

Mă uit din nou la cocoșul din brațele mele. Doamne! Am o revelație oribilă: bietul pui seamănă cu Jasper – are tot așa, ochi mari, cap ascuțit; atâta doar, că spune „da-da”, în loc de „A.J.”.

Nu-i nevoie să fii Maimonide ca să pricepi ce mi se întâmplă. Eu sunt Avram, iar cocoșul e Isaac. Însă n-am nici măcar un gram din credința lui Avram. Mi-e greață și strânsoarea mi-a slăbit. Pasărea îmi zboară din mâini și acum fuge de mănâncă pământul pe șosea.

Epstein fuge după ea, o prinde și mi-o aduce înapoi. Acum o mângâi din nou pe cap.

— Învârtește-l pe deasupra capului.

E una din părțile cele mai ciudate ale ritualului *kaparot* – trebuie să rotești ușurel pasărea de trei ori prin aer.

Epstein ține cartea de rugăciuni în fața mea, ca să pot să citesc.

— Ăsta-i schimbul meu, zic. E înlocuitorul meu. E ispăşirea mea. Cocoşul acesta va merge spre moarte, iar eu voi duce o viață lungă, bună şi paşnică.

Speram că o să simt cum păcatele o să înceapă să se scurgă afară din mine, dar nu s-a întâmplat asta. Eram prea preocupat să țin bine pasărea care bătea din aripi.

Următoarea oprire e la măcelarii *kosher.* Sunt trei acolo şi stau după o tejghea pusă pe o estradă, având aerul unor farmacişti feroce. Sunt protejați de jeturile de sânge de nişte saci pentru gunoi de culoare neagră. Vai, e plin de sânge primprejur – se vede pe pământ, pe fețele oamenilor, pe mănuşi. Mirosul de sânge de găină e aşa de puternic că unei fete care stă la rând i-a venit să vomite. În epoca gripei aviare, e bine oare ce facem aici?

Îi dau cocoşul măcelarului. Îl ia, îl răsuceşte cu repeziciune, îi trage capul pe spate şi-i face trei tăieturi rapide cu cuțitul. Asta a fost tot.

Măcelarul îndeasă puiul într-un con de trafic roşu întors invers. Va sta acolo până i se va scurge tot sângele din corp. Apoi, puiul va fi jumulit, împachetat şi trimis unei familii nevoiaşe din Brooklyn.

Cineva mă ia de cot şi mă trage deoparte. Sunt încă în starea de stupoare a „băiatului de la oraş”: cocoşul meu era viu, adineauri; acum, după trei

lovituri de cuțit, e mort. Epstein îmi spune ceva, dar nu mă pot concentra suficient ca să înțeleg. Sunt buimac.

Aşa cum spuneam, am început să văd viața altfel. Atunci când îi mulțumeşti lui Dumnezeu pentru fiecare bucurie, cât de mică – de fiecare dată când mănânci, de fiecare dată când te trezeşti, dimineața, pentru fiecare înghițitură de apă – n-ai cum să nu fii recunoscător pentru viața însăşi, pentru incredibilul, miraculosul fapt că exişti.

Ceea ce vreau să spun e că admir sentimentul care se desprinde din ritualul *kaparot.* Cred că e bine că mi s-a amintit că pot să alerg pe stradă, la un moment dat, iar în minutul următor să fiu mort; că viața este aşa de absurd de fragilă şi trecătoare. Şi totuşi, nu sunt un fan al metodei. Poate că dacă aş fi crescut printre hasidiți, ar fi avut mai mult sens pentru mine. Dar, aşa cum spune rabinul Boteach, fără să-l încadrezi într-un anumit context, pare o chestie barbară. Dacă voi mai face vreodată *kaparot,* o să fac la fel ca mătuşa mea Kate. Unii evrei ortodocşi, inclusiv Kate, practică o versiune mai blândă – dar recunoscută oficial – de *kaparot:* învârt bani deasupra capului în loc de găini.

În timp ce merg spre metrou, iar mirosul de găini se estompează, îi mulțumesc lui Dumnezeu că a pus capăt obişnuinței de a jertfi zilnic câte ceva. Bine c-am scăpat de sacrificiul puiului. Ar fi fost

prea mult pentru mine dacă ar fi trebuit să jertfesc un țap sau un bou.

Nici să nu culegi strugurii rămaşi după cules în via ta, şi să nu strângi boabele care vor cădea din ei. Să le laşi săracului.

(Leviticul 19:10)

Ziua 135. Masa din sufrageria noastră este acoperită de patru vase de teracotă în care am plantat castraveți. Sau cel puțin nişte versiuni diforme şi îmbârligate de castravete.

Am vrut să practic niscaiva munci agricole, ținând cont că multe legi biblice au legătură cu acest domeniu. Am cumpărat de pe net semințe de castravete (e o plantă cunoscută de evrei încă din vremea robiei în Egipt, alături de pepene, praz şi usturoi) şi le-am pus în pământ. Din prudență, am adăugat şi două duzini de grăunțe de îngrăşăminte de culoarea scorțişoarei, care mi-au amintit discuția despre digestia iepurelui pe care am avut-o la *Creation Museum.*

Iar castraveții au început să crească. Fiecare a ajuns la mărimea unei pastile de Tic Tac. După care, brusc, au murit. Nu înțeleg de ce.

Până acum am crescut şi omorât cam o sută de castraveți – mici, fragili şi necomestibili.

Speram să am ce să las în urmă de pe mica mea plantație de castraveți. Ideea de roade pe care nu le culegi este una din cele care-mi plac cel mai

mult, în Biblie. Iată despre ce e vorba: atunci când aduni recolta, nu trebuie să culegi chiar tot. Laşi ceva pe la margini, pentru ca roadele rămase să fie adunate de cei săraci.

Regula asta e frumoasă, plină de bunătate. În plus, îi recompensează pe oameni pentru treburile făcute pe jumătate, alt motiv pentru care-mi place. Ideea implicită, aici, este că, la urma urmei, pământul îi aparține lui Dumnezeu, lucru pe care trebuie să-l respecți ajutându-i şi pe ceilalți copii ai lui Dumnezeu să se hrănească. Acesta e primul sistem de asistență socială.

Respectarea regulii poate aduce binefaceri neaşteptate. Gândiți-vă la marea poveste romantică din cartea lui Ruth, din Vechiul Testament: Ruth era o străină care sărăcise şi care a urmat-o pe soacra ei Naomi în Israel. Ca să supraviețuiască, Ruth aduna rămăşițe dintr-o recoltă de orz. Într-o zi, proprietarul bogat al acelor pământuri, un bărbat pe nume Boaz, a văzut-o pe Ruth la cules şi s-a îndrăgostit de ea. Când ea a aflat despre pasiunea lui Boaz, s-a îmbăiat, s-a parfumat, şi-a îmbrăcat cele mai frumoase veşminte şi apoi s-a strecurat în camera lui Boaz „ca să se întindă la picioarele sale”. (Unii cred că expresia este un eufemism şi că Ruth s-a întins în altă parte). Boaz a fost uimit şi mulțumit, în acelaşi timp. S-au căsătorit curând – şi totul a început de la porunca de a lăsa o parte din roade nerecoltate.

În fine, problema e cum să fac să aplic această noțiune uimitoare în viața mea, dacă nu mi-a mers deloc experimentul cu castraveții? Presupun că aş putea să generalizez această idee – însemnând „să dăruieşti celor săraci”. Dar deja fac asta, ținând cont că dau obol din venit şi alte reguli asemenea. Regula cu rămăşițele din recoltă e o invenție un pic diferită.

Voi încerca să-mi dau seama cum să actualizez această practică. Ceea ce e greu. Dacă fac treaba de mântuială la un articol pentru *Esquire,* nu înseamnă că-i ajut pe cei săraci. Înseamnă doar că redactorul va trebui să adauge vârsta lui Scarlett Johansson şi să mai elimine din repetiții.

Apoi mi-a venit următoarea idee: care e lucrul care seamănă cel mai bine cu un cules al recoltei, în viața mea? Când scot bani de la un bancomat. Ce-ar fi să las 20 de dolari de fiecare dată când iau 200? Fac asta de două ori la rând şi nu e rău deloc. Deşi pe urmă am sentimentul neplăcut că mă urmăreşte Ron Perelman[122] şi că ia cei 20 de dolari ca să se şteargă la nas cu ei.

Aşa că vin cu un plan nou: dacă mi se va întâmpla să-mi cadă un lucru de valoare pe stradă, o să-l las acolo. Va fi voia lui Dumnezeu. N-o să mă aplec după el.

Poate că mă supravegheam în mod inconştient, dar câteva zile la rând n-am scăpat nimic pe jos,

---

122 Un magnat american cu investiții într-o mulțime de domenii.

nici măcar un bănuț sau o bucată de ață. Dar apoi, ieri, scoțându-mi portofelul din buzunar, la colțul străzii 81 cu Columbus, mi-a căzut o bancnotă de 5 dolari. Mă uit la ea o secundă şi apoi merg mai departe.

— Scuzați, domnu'?

Mă uit înapoi. O femeie ținea în mână bancnota mea.

— V-a căzut din buzunar!

— A, lăsați, zic eu.

— E a dumneavoastră. Am văzut eu că v-a căzut din buzunar, îmi spune ea.

Pauză.

— Nu, nu-i a mea, spun, şi merg mai departe.

Şi-mi dau seama imediat că am comis păcatul minciunii.

Lăudați pe Domnul cu harfa, lăudați-L cu alăuta cu zece coarde.

(Psalmi 33:2)

Ziua 138. Hainele mele albe sunt acum cu o nuanță mai închise, datorită petelor de mâncare şi poluării urbane de tot felul. Dar tot îmi place foarte mult să port alb. Mă fac să mă simt optimist, ca şi cum aş pluti la un metru deasupra trotuarului. Succesul acestei reguli mă face să-mi doresc să-mi fac o înfățişare încă şi mai biblică, drept urmare vreau să pun în aplicare psalmul 33:2, care spune că trebuie să-L lăudăm pe Domnul cu o alăută cu

zece coarde.

„Oare or mai fi existând alăute cu zece coarde?”, mă întreb eu. Sau va trebui să-mi fac singur una? Poate că o să devin celebru pe plan mondial ca singurul harpist care cântă la o alăută cu zece coarde.

Căutând apoi pe Google, descopăr că n-aş fi singurul harpist. Nici pe departe. Oare când o să-mi intre în căpățână că nu există versete biblice puțin cunoscute?

Se pare că există o activitate subterană înfloritoare dedicată acestui instrument biblic. Poți cumpăra alăute cu zece coarde de pe eBay. Poți să trimiți felicitări de Crăciun cu muzică la harpă cu zece coarde (cel care cântă la harpă e un înger făcut pe calculator, ce seamănă cu unul din modelele înaripate, grațioase, de la Victoria’s Secret). Poți citi despre cum în epoca lui Mesia vor apărea harpe cu zece coarde care vor extinde în mod miraculos octava de la opt la zece note.

Un adevărat Tiffany al alăutelor cu zece corzi este Jubilee Harps, un magazin din statul Indiana. (Motoul lor este: „Casa ta este acolo unde îți este harpa!”). Pe site-ul lor găseşti mostre audio de muzică la harpă, o galerie foto, accesorii precum amplificatori şi cutii pentru harpă de culoare gri închis, şi promisiunea unor recompense spirituale: „Nu se ştie pe de-a-ntregul cum şi de ce, însă mulți oameni ai zilelor noastre au putut simți puterile vindecătoare ale muzicii la harpă. E

suficient să ții harpa aproape de inimă şi să-ți odihneşti fruntea pe brațul ei, pentru ca apoi să simți cum te înconjoară pacea şi serenitatea”.

Sun la firmă ca să aflu mai multe. Îmi răspunde coproprietarul, Mary Woods. Îmi spune că ea şi soțul ei, Rick, au vândut în 16 țări mai mult de o mie de alăute de lemn făcute de mână, inspirate de cea a regelui David.

Au înființat acest magazin la puțin timp după ce Rick a fost concediat de la laboratoarele farmaceutice Bristol-Myers Squibb, unde era cercetător. A făcut prima harpă cu ocazia unei sărbători la biserica de care aparțin.

— Într-o seară, târziu – îşi aminteşte Mary –, Rick m-a făcut să merg în atelierul lui. Când am ajuns acolo, m-am uitat la harpă şi am izbucnit în plâns. El credea că plâng de nervi c-a stat trei luni în atelierul acela şi asta era tot ce făcuse. Dar m-am apropiat, am luat harpa în brațe şi nu m-am mai putut opri din plâns.

În acest punct al discuției s-au petrecut două lucruri: la capătul celălalt al firului, Mary a început să-şi tragă nasul. Iar eu am început să mă simt mai voyeur şi mai stupid ca oricând, în ultimele luni. Au fost destule lucruri care m-au emoționat – modestia celor din secta amish, bucuria dansului la evreii hasidiți, puterea rugăciunii – dar nu sunt capabil să înțeleg pasiunea lui Mary pentru alăutele biblice.

E ceva care-mi este total străin. Îi mulțumesc şi

închid.

Până la urmă, am cumpărat o alăută cu zece coarde de pe un site cu harpe la second hand – m-a costat 40 de dolari, nu 800, cât m-ar fi costat dacă aş fi cumpărat una nouă de la Jubilee. Are culoarea cafelei şi e cam de mărimea unei tăvi de la cantină. Cânt la ea de două ori pe zi, aşa cum scrie în Psalmi. Nu prea mă pricep, dar vestea bună e că nu prea faci cine ştie ce zgomote ciudate când cânți la harpă. O înțepătură aici, un glissando acolo, şi obții o muzică liniştitoare.

Câteodată ies la plimbare cu ea, ceea ce provoacă o serie de priviri bănuitoare, cu care deja m-am obişnuit. Am avut parte şi de două reacții la care nu mă aşteptam. În timp ce zdrăngăneam la harpă, într-una din hoinărelile mele pe Columbus Avenue, o femeie cu un cățel s-a apropiat şi mi-a dat un dolar. De asemenea, un bărbat cu părul alb, lângă Rockefeller Center, a început să țipe la mine. „O harpă cu zece coarde? Biblia spune să cânți la o harpă cu *opt* coarde, nu la una cu zece!”. Poate că voia să mă facă să verific înnebunit pasajul respectiv din Biblie; sau poate că doar era nebun. Greu de spus.

Oricum, concluzia finală e că nici harpa nu-mi schimbă felul de a simți. Va trebui să încerc alt cod PIN pentru transcendența spirituală.

Iată dobitoacele pe care le veți mânca dintre toate dobitoacele de pe pământ.

(Leviticul 11:2)

Ziua 140. Biblia spune aşa de des *să nu faci* aia, *să nu faci* aialaltă, aşa încât am început să profit de toate lucrurile pe care Biblia totuşi le permite. Chiar şi atunci când acțiunea permisă nu e deloc atractivă. Uite aşa am ajuns astăzi să mănânc un gândac.

Dar hai s-o iau de la început. Înainte de acest proiect, nu prea am avut cine ştie ce contact cu acele reguli din Biblie care-ți spun ce să mănânci sau ce să nu mănânci. În facultate, atunci când călătoream cu avionul aveam obiceiul să comand mâncare *kosher* fiindcă mi-a spus cineva că e mai bună. Argumentul era următorul: companiile aeriene sunt nevoite să acorde o atenție specială alimentelor *kosher,* nu le pot pune pur şi simplu la grămadă cu restul. Sincer să fiu, nu mi s-a părut deloc că mâncarea *kosher* servită în avioane ar fi mai bună decât cea obişnuită. Aşa că am încetat să mai fac asta. Ceea ce probabil că e un lucru bun, fiindcă să simulezi pietatea ca să-ți îmbunătățeşti meniul e un lucru dubios din punct de vedere etic.

Experiența mea aeriană n-a fost complet inutilă, totuşi. Aşa am aflat care sunt elementele de bază ale restricțiilor alimentare biblice. Adică următoarele reguli, găsite în Leviticul:

1. Să nu mănânci carne de porc, indiferent dacă e şuncă sau altfel de preparat (animalele terestre

nu sunt bune de mâncat decât dacă sunt rumegătoare şi au copita despicată).

2. Nu ai voie fructe de mare (animalele acvatice nu sunt bune de mâncat decât dacă au solzi şi înotătoare; creveții, moluştele şi altele asemănătoare nu au aşa ceva).

3. Sângele e interzis.

4. Nu ai voie carne de iepure.

5. Unele păsări sunt interzise – majoritatea sunt animale de pradă, ca vulturul şi şoimul.

De ce toate aceste tabuuri alimentare? Biblia nu oferă niciun motiv. Întotdeauna am crezut că ele au apărut ca un mijloc primitiv de a preveni trichinoza şi alte boli. Dar se pare că m-am înşelat. Majoritatea antropologilor resping, în prezent, această idee. Cea mai populară teorie actuală e că interdicțiile alimentare vizau purificarea şi separarea. Israeliții voiau să se distingă de alte triburi, precum filistenii, mâncători de carne de porc. Practic, îşi marcau teritoriul prin meniu.

Evreii foarte religioşi urmează şi astăzi aceste legi alimentare. De fapt, ei respectă o versiune mult mai elaborată a acestor legi, un sistem fixat de rabini de-a lungul secolelor. Cel mai strict dintre aceia care servesc *kosher* se conformează unor sute de alte reguli, inclusiv reglementări în ceea ce priveşte separarea laptelui şi a cărnii, pentru care ai avea nevoie de ani de zile ca să le înveți.

Există şi creştini, foarte puțini, care respectă

regulile de bază, inclusiv autorul evanghelic al cărții *The Maker's Diet*[123], care scrie:

„Printr-o ciudată încălcare a logicii, numeroşi credincioşi americani văd în regimul alimentar al evreilor un legalism depăşit, fără sens în era modernă, însă în acelaşi timp acceptă *cele zece porunci* ca adevăruri fundamentale, universale şi atemporale". Dar părerea aceasta este cea a unui minoritar. Cei mai mulți creştini consideră că sacrificiul lui Hristos i-a eliberat de interdicțiile alimentare din Vechiul Testament.

În ultimele luni, am încercat să mă conformez regulilor enunțate explicit în Biblie (aşadar, nu canonului integral al regulilor *kosher* rabinice). A fost o provocare foarte dificilă.

E drept, am avut noroc, dintr-un anumit punct de vedere. Legile se potrivesc cu propriile mele preferințe. Niciodată nu mi-au plăcut fructele de mare. Langustele, de exemplu, îmi amintesc prea mult de chestiile alea pentru care foloseşti spray-ul Raid. Aşa că nu mi-a fost prea greu să tai de pe listă ființele care trăiesc pe fundul oceanelor. De asemenea, nu prea mănânc şuncă; colesterolul meu e undeva la nivelul unui aruncător de greutăți, şi nu vreau să trec de limita de 300 mg/dL.

Problema e că mâncărurile interzise se ascund peste tot. Sosurile de salată au bucățele ascunse

---

123 *Regimul Creatorului.*

de şuncă. Gelatina se extrage uneori din oase de porc, aşa că mai sigur ar fi să o interzici cu totul. Cât despre grăsimea de porc... E o chestie care mă-ngrozeşte. Dialogul următor pe care l-am avut cu o chelneriță din centru este tipic:

— Ştiți cumva dacă prăjitura asta e făcută cu grăsime de porc?

— Nu cred, dar mă duc să verific.

— Mulțumesc. N-am voie grăsime de porc.

— Sunteți alergic?

— Nu. Leviticul.

Cu o replică de genul ăsta îl blochez pe interlocutor. E greu să invoci Biblia într-un restaurant din New York fără să pari moralizator sau mesianic. Dar Proverbele îmi cer să spun adevărul, aşa că spun adevărul.

De multe ori s-a spus că respectarea unor reguli alimentare religioase căleşte spiritul de disciplină. Faimosul filosof din secolul al XII-lea, Maimonide, spune că tocmai acesta este rolul lor: „Ele sunt un exercițiu prin care învățăm să ne controlăm poftele; să ne înfrânăm dorințele; şi prin care ajungem să ne dăm seama că plăcerea de a mânca şi de a bea nu reprezintă adevăratul scop al existenței umane”.

Chestia e că eu îmi controlez pofta de mâncare de când am aflat că am colesterolul mare, adică de pe la douăzeci şi ceva de ani. De ani de zile mănânc doar brânză fără grăsime şi verific etichetele de pe produsele alimentare să nu conțină cumva uleiuri

hidrogenate. Mi se pare că majoritatea oamenilor din ziua de azi îşi impune anumite restricții alimentare, indiferent dacă e vorba de evitarea carbohidraților, a zahărului sau a legumelor care nu sunt bio. Sora unui prieten refuză să mănânce solanacee[124], indiferent de care.

Aşa că dacă doar controlarea propriilor nevoi este scopul, poate că legile din Biblie nu mai sunt necesare. Societatea noastră a depăşit acest stadiu. Îi spun ce cred consilierului meu spiritual evreu ortodox, Yossi. Dă din cap.

— Nu ai de unde să ştii ce gândeşte Dumnezeu, îmi spune. S-ar putea să existe beneficii dincolo de ceea ce ştim sau ne putem imagina.

Aşa că nu mai stau să despic firul în patru şi-mi văd mai departe de respectarea legilor biblice, sperând totuşi că o să dau şi eu măcar peste unul din acele beneficii inimaginabile. Şi se pare că mi s-a întâmplat. Asta a fost în urmă cu trei săptămâni. Are legătură cu regula despre fructele interzise. După cum spune Leviticul 19:23-25, nu poți să mănânci fructe decât dacă pomul din care provin are măcar cinci ani. Dacă pomul are patru ani sau mai puțin, fructele sale nu sunt bune pentru om. (Unii evrei ortodocşi respectă această regulă dar spun că se aplică doar fructelor din Israel sau pomilor pe care i-ai sădit cu mâna ta).

---

124 Familie de plante dicotiledonate, din care fac parte cartoful, pătlăgelele roşii şi vinete, mătrăguna, tutunul etc.

Am încercat să aflu vârsta tuturor fructelor pe care le-am mâncat trimițând e-mailuri şi sunând la supermarketuri şi la companiile producătoare. Nu am avut prea mult succes. Am primit o mulțime de răspunsuri laconice precum cel care urmează, care e de la sediul companiei producătoare de dulceață Polaner All-Fruit:

Domnule Jacobs,
Din nefericire, nu avem posibilitatea de a vă oferi informații sigure în legătură cu vârsta plantelor de la care furnizorii noştri culeg murele.

Nu mi-a mai rămas altceva de făcut decât să mă informez care din fructe provin de la plante cu creştere rapidă şi care de la plante cu creştere lentă. Am aflat că piersicii dau fructe după doi ani. Prea periculos. Perii dau fructe după patru. Iarăşi, prea riscant. Cireşii sunt cei mai moşmondiți. Le trebuie între 5 şi 7 ani ca să producă fructe.

Cireşele sunt sigure. Nu-s fructul meu favorit, dar vor fi fructul meu de bază, anul ăsta. M-am dus la supermarketul Fairway, mi-am cumpărat un sfert de kilogram de cireşe şi-am început să le mănânc în drum spre casă, chiar din punga de plastic, aruncând sâmburii în coşurile de gunoi de la colțul străzii.

Ca să mănânc o cireaşă îmi trebuie cam trei secunde. Ai nevoie de trei secunde ca s-o mănânci, iar ea are nevoie de cinci ani ca să se facă. Destul

de incorect față de cât a muncit cireşul, totuşi. Tot ce pot să fac este să-mi concentrez atenția asupra cireşei, în cele trei secunde, ca să pot să apreciez cu adevărat savoarea pulpei şi pocnetul pe care-l face când muşc din ea. Cred că asta se cheamă să trăieşti într-un mod autentic clipa prezentă[125]. Sau să conştientizezi prezentul, ori să transformi banalul în sacru. Orice-ar fi, îmi place s-o fac. La fel ca lista ridicol de lungă de mulțumiri pentru porția de hummus, tabuul asupra fructelor m-a făcut să fiu şi mai conştient de procesul în urma căruia apare cireaşa – sămânța, solul, cei cinci ani de ploi şi aşteptare. Ce paradox: am crezut deseori că religia o să mă facă să trăiesc cu capul în nori, când, de fapt, cea mai mare parte din timp mă ajută să trăiesc cu picioarele pe pământ.

Iată pe care să le mâncați: lăcusta, lăcusta solam, lăcusta hargol şi lăcusta hagab, după soiurile lor.

(Leviticul 11:22)

În fine, să ne întoarcem la gândaci. Dacă voiam să fac legătura cu strămoşii mei prin intermediul stomacului, nu-mi era de ajuns să respect aceleaşi tabuuri alimentare. Trebuia să merg mai departe. Trebuia să mănânc aceleaşi produse ca Moise şi Iisus.

---

125 *Mindfullness,* în engleză, în original.

Ca să mă descurc cu o sarcină aşa de dificilă, mi-am luat *The Maker's Diet* (despre care am mai amintit înainte), o carte de 320 de pagini scrisă de un nutriționist evanghelic pe nume Jordan Rubin. E un ghid folositor. În esență, este vorba despre o dietă mediteraneană cu ceva modificări. Acum, în frigiderul nostru găseşti încă şi mai mult hummus, tahini şi pită. La sugestia autorului cărții, am eliminat total consumul de lapte de vacă. În timpurile biblice, vacile erau folosite mai mult pentru colectarea îngrăşămintelor. Israeliții preferau să bea lapte de capră sau de oaie.

Am făcut turul împrejurimilor şi, nimic surprinzător în asta, am găsit în centru un magazin de produse dietetice care vindea lapte proaspăt de capră, adus de undeva din nordul statului New York. După rafturile pline de vitamina B şi echinaceea, țin un frigider plin de cutii de lapte de capră.

În fiecare dimineață am pe masă, lângă biscuiții de ovăz, un pahar de lapte de capră. Nu e rău deloc. E la fel ca laptele obişnuit, doar un pic mai gras. Are consistența fructelor pasate Odwalla.

De asemenea, mănânc foarte multă miere. Mierea e una din puținele plăceri sigure, din punct de vedere biblic. Vă amintiți descrierea Pământului Făgăduit? — un loc în care, spune Dumnezeu, „curg râuri de lapte şi miere”. Drept urmare, nu uit niciodată să-mi ung cu miere biscuiții de ovăz, la micul dejun.

(Mătuşa Marti, militantă pentru drepturile animalelor şi vegetariană, a aflat despre obiceiul meu de a mânca miere şi mi-a trimis un e-mail dezaprobator. Subiectul e-mailului: „Adevărul amar despre miere”. Mi-a făcut lista tuturor tratamentelor proaste la care sunt supuse albinele de către producătorii de miere. N-o s-o copiez aici, dar simt nevoia să spun că descrierea inseminării artificiale a albinelor, relatată în amănunte absolut pornografice, m-a tulburat profund. Şi-a încheiat e-mailul, semnându-se „Excentrica ta mătuşă, Marti”).

Mă simt bine urmând dieta mediteraneană. Poate că sunt condiționat genetic să-mi placă la nebunie năutul şi pâinea nedospită. Ăsta-i genul meu de mâncare semitică. Apropo – nu-mi plac o mulțime de alte mâncăruri evreieşti: cele care provin din Europa de Est. Habar n-am de ce – poate că un psihanalist ar spune că am trăiri conflictuale față de iudaism, în general – dar pur şi simplu nu pot să mănânc aşa ceva. Cel mai grețos fel de mâncare pe care am pus gura a fost la un restaurant evreiesc din Lower East Side, numit *Sammy’s Romanian Steak House*[126]. Acolo, în loc de sare şi piper, se foloseşte, drept condiment universal, grăsime topită de găină. Pe fiecare masă se găseşte câte o sticlă plină de grăsime gălbuie – *schmaltz* e termenul oficial –, ca

---

[126] Traducere aproximativă, *Restaurantul românesc al lui Sammy.*

să ai cu ce să-ți ungi clătitele cu cartofi, în caz că nu se scurge grăsimea de pe ele, deja. Am mâncat la *Sammy* cu un tip care, după câteva pahare de votcă, a confundat grăsimea de pui cu suc de portocale şi a dat pe gât câteva înghițituri bune, până s-a albit la față şi s-a dus în grabă la toaletă.

Unde eram? A, da, vorbeam despre gândaci. Acum, să nu vă închipuiți că în *The Maker's Diet* e un capitol întreg cu rețete de gătit gândaci. E important de reținut că în timpurile biblice, insectele reprezentau una din sursele de proteine. Leviticul interzicea celor din vechime să mănânce gândaci la întâmplare. Majoritatea insectelor erau considerate spurcate – toate târâtoarele, cele care trăiesc în roiuri, sau au patru picioare şi aripi. Deci, fără cărăbuşi, țânțari, albine etc.

Dar sunt şi excepții: dintre insecte pot fi mâncate „lăcusta, lăcusta solam, lăcusta hargol şi lăcusta hagab, după soiurile lor" (Leviticul 11:22). Cu alte cuvinte, lăcustele şi greierii sunt în regulă.

Nu reiese clar din Biblie cât de des mâncau lăcuste strămoşii noştri. Mâncau des aşa ceva? Sau doar în vremuri de foamete? Biblia mai face doar o singură altă referire la mâncatul de lăcuste, anume povestea lui Ioan Botezătorul, despre care se spune că a supraviețuit mâncând lăcuste şi miere de albine sălbatice (deşi aceasta e o chestiune controversată; unii spun că de fapt „lăcuste" e o traducere greşită şi că a mâncat de fapt păstăi de roşcove).

În orice caz, de vreme ce Biblia conține așa de multe restricții, presupun că ar trebui să concretizez unul din lucrurile permise. Poate că la urmă o să mă simt mai curajos şi plin de spirit de aventură. Va fi un fel de *Fear Factor*[127], în stil Vechiul Testament.

Nu-i greu să găseşti gândaci. Internetul e plin de insecte comestibile, sau „microşeptel", cum li se mai spune. Găseşti napolitane cu ciocolată presărate cu furnici. Sau batoane de caramel cu cărăbuşi. Sau brânză cheddar cu larve. Sau greieri, care se pare că mai unt numiți „carnea verde" (cu procentaj mare de proteine, şi mic de grăsime). Furnizorul cel mai promițător se numeşte Fluker's Farms, care îşi descrie greierii în felul următor: „îi rumenim la cuptor într-un mod care atinge perfecțiunea; pe urmă, îi acoperim cu ciocolata cea mai rafinată, pentru a vă oferi o gustare exotică şi de neuitat". În plus, ți se oferă insigna clubului „select" al „Mâncătorilor de gândaci".

Câteva zile mai târziu, primesc o cutie purpurie cu doisprezece greieri înveliți separat în ciocolată. Nu pot să pornesc de unul singur în această aventură. O întreb pe Julie, dar primesc din partea

---

127 În limba română, *Pariu cu frica.* Un concurs controversat, tip reality show, în care cei care participă sunt testați la maximum. Ca să treacă de unele probe, concurenții trebuie să mănânce gândaci, greieri ca să câştige marele premiu.

ei un răspuns superentuziast: „Mulțumesc că m-ai întrebat! Dar cred că o să te refuz de data asta!”.

Mă duc să cinez cu prietenul meu, John. Iau cu mine doi greieri trași în ciocolată. Ca să mă ajute la ultima mea carte, John s-a dus în baruri de celibatari şi a încercat să agațe tipe folosind elemente din ritualurile de împerechere ale pinguinilor luate din enciclopedie. Aşa că-mi închipui că s-ar putea să mă ajute şi de data asta.

Nu era foarte convins.

— Dacă o să mă simt rău zilele următoare, o să dau vina pe tine.

— Mi se pare corect, spun eu.

— Trebuie să mă mai gândesc înainte s-o fac.

După ce terminăm cina într-un mic restaurant din centru, mănânc greierele care-mi revine mie. Sau mai degrabă îl înghit. Îl bag în gură, muşc de două ori, iau o gură de apă şi-l înghit ca pe o pastilă de mărimea unei alune. Nu-mi folosesc deloc papilele gustative.

I-l dau pe celălalt lui John.

— Hai. Numai unul.

— Bine, spune John.

John desface ambalajul în care e greierele, ia o înghițitură, mestecând încet în timp ce se uită la plafon, cu fruntea ridată de concentrare.

— Îți place?

— E cam sfărâmicios, zice el. Greu de spus ce gust are.

— Am citit că ar trebui să fie iute. Aşa e?

— Gustul de ciocolată îl acoperă. Dar are ceva crocant, care-mi place.

Ia în gură şi cealaltă jumătate.

— Parcă-i un baton de ciocolată Krackel. Aceeaşi consistenţă.

Câteva zile mai târziu, sunt la bunicul meu acasă şi mă laud că am mâncat insecte. Vărul meu Rick, un puşti în clasa a zecea, nu e deloc impresionat.

— Habar n-ai, dar mănânci insecte tot timpul, îmi zice. Găseşti în orice bucăţi de insectă.

Rick studiază entomologia cu pasiunea pe care alţi băieţi de vârsta lui o investesc în baseball şi muzica trasă ilegal de pe internet. Dacă s-ar găsi postere cu E.O. Wilson, Rick şi l-ar pune pe perete. Aşa că presupun că ştie despre ce vorbeşte.

Într-adevăr – descopăr eu mai târziu –, chiar ştie. Am găsit pe pagina de internet a organizaţiei Food and Drug Administration [128] o listă absolut şocantă în care se enumeră cantităţile „naturale şi inevitabile” de insecte pe care le conţine orice tip de aliment.

O sută de grame de sos de pizza poate avea până la 30 de picioruşe de insectă.

O sută de grame de ciuperci uscate poate să

[128] Agenţie care aparţine de Ministerul Sănătăţii Publice şi care oferă o serie de servicii care privesc sănătatea cetăţenilor. Printre acestea se numără: inspectarea alimentelor şi a condiţiilor în care acestea sunt procesate.

conțină 20 de viermi sau mai mult.

Iar dacă vrei oregano pe pizza ta de ciuperci, o să deguşti 1.250 de părți de insectă la 10 grame, sau mai mult.

Aşa că am încălcat reguli biblice fără să vreau să fac asta. Sau poate că nu. Depinde de interpretare. Evreii ortodocşi argumentează în felul următor: întrucât în vremurile biblice nu existau microscoape, atunci se poate considera că numai gândacii vizibili cu ochiul liber sunt interzişi.

Dar de ce l-ar fi interesat insectele pe Dumnezeu, fie ele vizibile sau invizibile? Odată în plus, mintea mea seculară caută o explicație pentru unele din regulile lui Dumnezeu. Care e sensul acestei interdicții? Biblia nu ne spune – este încă un exemplu de lege care nu are nicio explicație.

Însă una din cărțile pe care le-am citit vine cu o teorie. Este vorba de *The Unauthorized Version*[129], de Robin Lane. Acolo se spune că în vremurile biblice, se întâmpla ca roiuri de lăcuste să devasteze semănăturile şi să cauzeze foamete. Aşa că dacă Biblia n-ar fi aprobat hrănirea cu lăcuste, cei mai săraci dintre israeliți ar fi murit de foame. Îmi place teoria asta. Mi se pare tot mai important să abordezi Biblia fără să fii închistat într-un criticism superficial. Cu un pic de efort, chiar şi cele mai ciudate pasaje – inclusiv cel despre care insecte sunt comestibile – pot fi înțelese ca semn

---

[129] *Versiunea neautorizată.*

al milei şi bunăvoinței divine.

Să te scoli înaintea celor cu părul alb, şi să cinsteşti pe bătrân.

(Leviticul 19:32)

Ziua 142. Acum sunt în Florida. Am venit împreună cu Julie până în Boca Raton pentru că se căsătoreşte o prietenă de-a ei din facultate. Am trecut de controlul de securitate de la aeroport fără prea mari bătăi de cap, ceea ce m-a bucurat, dar m-a şi neliniştit, într-o anumită măsură, în privința vigilenței agenților de securitate.

Ceremonia va avea loc mâine, şi ne aflăm într-un restaurant dintr-un centru comercial. E ora 5 după-amiază, e timpul ca Jasper să mănânce. Suntem în Florida, şi cina se serveşte la ora 5... După cum vă puteți imagina, vârsta medie de pe aici se apropie de cea a unui patriarh din Geneză – poate nu chiar de vârsta de 969 de ani a lui Matusalem, ci mai degrabă de cea a lui Mahalalei, de 895 de ani.

Biblia are multe de spus despre atitudinea față de vârstnici. Există de fapt o lege pe care mi-am propus de ceva timp să o pun în aplicare, dar care s-a pierdut în avalanşa celorlalte reguli. Mă refer la Leviticul 19:32. Nu doar că ar trebui să ne respectăm bătrânii, ci să stăm în preajma lor. Acum e momentul, mai mult ca niciodată, să scot regula asta de la păstrare. Aşa că în timp ce

aşteptăm să ne aducă pastele, încep să mă ridic şi să mă aşez la loc. Mă scol de fiecare dată când în restaurant intră o persoană cu părul alb. Ceea ce se întâmplă cam la fiecare 45 de secunde. E ca şi cum aş juca versiunea solitaire a scaunelor muzicale.

— Ce faci? mă-ntreabă Julie.

Îi povestesc despre Leviticul 19.

— E foarte deranjant.

Mă ridic, mă aşez la loc.

— Am crezut că ți-au intrat chiloții în fund.

Mă ridic, mă aşez la loc.

— Ai de gând să faci asta până la sfârşitul anului biblic?

— O să-ncerc, spun. Ştiu că n-o să reuşesc – sunt prea multe reguli de ținut minte şi de urmat, dar încă nu vreau să recunosc asta.

Există un motiv pentru care Biblia ne cere să-i respectăm pe cei în vârstă. Conform exegeților, mulți dintre vechii israeliți duceau o viață nomadă, la limita subzistenței, iar cei bătrâni, care nu mai puteau lucra la fel ca-n tinerețe, erau priviți ca o povară.

Porunca aceasta mi se pare neliniştitor de actuală. Din Antichitate până azi, vârstnicii au avut parte şi de câteva secole bune. Societatea victoriană, în mod special, avea un respect deosebit pentru cei cu părul alb şi favoriți. Dar în prezent ne-am întors la modelul „bătrânii ca povară” dominant în vremurile biblice. Starea asta

de fapt mă îngrijorează pe măsură ce se scurtează perioada pe care o mai am până la pensie. Am 38 de ani, ceea ce înseamnă că mai am destui ani până la prima angioplastie, cu toate acestea – cel puțin în domeniul în care lucrez, mass-media – sunt deja considerat un moş senil. Sper din tot sufletul că redactorii-şefi de 26 de ani cu care mă voi întâlni o să aibă milă de mine.

Tot aşa cum mi-am promis să fiu şi eu milostiv cu cei mai în vârstă ca mine.

Cu o săptămână în urmă, la cantina săracilor, am lucrat alături de o colegă trecută de 70 de ani. Mi s-a jeluit de toate cele timp de jumătate de oră. Un Fidel Castro al tânguitoarelor. Un izvor nesecat de nemulțumire. Cinci minute mi-a povestit numai despre cât de tare o enervează un copac de pe strada ei, ale cărui rădăcini produc denivelări în trotuar. Dar în loc să-mi astup urechile, m-am străduit să fiu empatic. Mda, aşa ceva chiar că e supărător. Trotuar denivelat. Nu mi-am dat seama niciodată de un lucru ca ăsta, dar cineva ar putea să se împiedice trecând pe acolo!

La sfârşitul cinei, Julie şi cu mine observăm un bătrân care se ridică de la masă şi se duce cu paşi înceți la baie. Se întoarce două minute mai târziu şi se aşază la o masă liberă. E la două mese distanță de cea la care se află soția şi copiii săi. Stă acolo singur câteva minute, cu capul plecat, uitându-se doar în față. Ce se întâmplă, oare, e supărat pe familia lui? Nu mi s-a părut că s-ar fi

certat. De ce nu-i bagă în seamă?

Dintr-odată, fiica îl observă pe tatăl ei stând la două mese distanță.

— Tată! îl strigă. Aici suntem! Aiiici!

Se uită în direcția ei şi îşi aminteşte, brusc. Se întoarce la locul lui, parcă un pic confuz.

Mă întorc spre Julie. E pe punctul să izbucnească în plâns.

— Cred că aş putea să renunț la ridicatul în picioare. Dar cred că e bine să-i cinsteşti pe cei mai în vârstă. Chiar e un lucru bun.

Ochii tăi să privească drept, şi pleoapele tale să caute drept înaintea ta.

(Proverbele 4:25)

Ziua 143. Am rămas fără ochelari, azi. Jasper a tras de rame şi le-a întins foarte tare, iar acum îmi tot alunecă de pe nas. Din cauza asta, sunt obligat să merg prin Boca Raton cu capul ridicat la 45 de grade. Mă doare gâtul de înnebunesc.

În plus, par arogant; am umblat toată ziua cu nasul pe sus. Mă întreb dacă nu cumva încalc vreo regulă biblică. Nu-s sigur. Poate. În Talmud e interzis să faci mai mult de doi paşi cu ceea ce traducătorul numeşte „poziție arogantă, îngâmfată, provocatoare". E unul din motivele pentru care vezi evrei în vârstă, de ambele sexe, mergând cocoşat, cu mâinile îndoite la spate. În America, țara lui Donald Trump şi a stimei de sine,

modestia nu e tocmai o virtute. Strămoşii mei, însă, nici nu îndrăzneau să ia poziție de drepți, de frică să nu pară că se dau mari.

Stau cu bărbia în soare în timp ce asist la nuntă, în ziua următoare. E o ceremonie liniştită, frumoasă, într-o grădină în stil japonez. Aproape că nu îi auzi pe mire şi pe mireasă, dar nu contează. Încerc să nu mă gândesc la părțile pro-poligamie din Biblie. Ar fi o lipsă de respect față de evenimentul la care particip. Încerc să mă concentrez pe acele părți din Biblie care spun că o femeie pentru fiecare soț e cel mai bun raport. În Geneza 2:24 – un pasaj citat de Iisus – citim despre faptul că femeia şi bărbatul nu sunt compleți până nu se vor „lipi" unul de celălalt. Sunt jumătățile aceluiaşi trup.

Doar împreună pot da naştere unei ființe complete.

Tot aşa să faci şi cu măgarul lui, tot aşa să faci şi cu haina lui, şi tot aşa să faci cu orice lucru pierdut de el şi găsit de tine.[130]

(Deuteronomul 22:3)

Ziua 148. În avion, întorcându-mă din Florida, am găsit carnetul de cecuri al unei doamne din

---

130 Paragraful complet: *Tot aşa să faci şi cu măgarul lui, tot aşa să faci şi cu haina lui, şi tot aşa* să *faci cu orice lucru pierdut de el şi găsit de tine: să nu le ocoleşti.*

Fort Lauderdale în buzunarul scaunului, în fața mea. Biblia spune că dacă aproapele tău pierde un bou sau o oaie – sau orice altceva – trebuie să i-l înapoiezi.

Aşa că-i trimit înapoi carnetul de cecuri. Mă simt bine făcând asta, un adevărat om de onoare. Nu-s un newyorkez cu inima de piatră: pot să fac fapte bune în mod spontan. Partea frumoasă este că, până la urmă, am avut şi de câştigat. Doamna din Fort Lauderdale mi-a trimis un bilet de mulțumire (lângă text era desenat un gras pe al cărui tricou scria „Sunt prea sexy pentru tricoul meu”). Iar în plic era şi un bon de cumpărături la Starbucks.

Cadoul pe care l-am primit mă face aşa de euforic, că folosesc bonul ca să-i plătesc cafeaua tipului care stă în spatele meu la rând la Starbucks. Nu e o idee originală – am citit despre ea pe un site religios dedicat actelor de bunătate. E foarte simplu: spune-i casieriței că plăteşti 3 dolari din consumația celui de după tine.

Deschid uşa ca să plec, când îl aud că mă cheamă.

— Scuzați, vă rog.

Are în jur de 40 de ani şi poartă pantaloni de ciclist, deşi e cam frig afară.

Mă întorc spre el.

— Dumneavoastră mi-ați plătit cafeaua?

— Da.

— Mi se pare cam jignitor că ați făcut acest lucru.

Pauză. Hmm. Nu ştiu cum să reacţionez. Oare crede că e vreo şmecherie la mijloc? Crede că-s homo şi mă dau la el?

— Ăă, fac eu.

Apoi deschid uşa rapid şi o tai de acolo. Nu mă uit înapoi decât de la un bloc distanţă.

Să nu vă tăiaţi rotund colţurile părului, şi să nu-ţi razi colţurile bărbii.

(Leviticul 19:27)

Ziua 153. Ştire de ultimă oră despre felul cum arăt (eu sau Jacob): barba mi-a crescut sălbatic. Mi se mai vede doar 40 la sută din faţă. Există şi unele dezavantaje, bineînţeles – soţia mă sărută doar după ce-şi acoperă faţa cu palmele, lăsându-şi descoperite doar buzele. Dar încerc să văd partea plină a paharului. Mă protejează de vântul neprietenos al New York-ului, ca un pulover pentru obraji. În plus, îmi asigură un anumit grad de anonimitate. Nu că m-ar fi asaltat vreodată fanii în staţie la metrou. Dar dacă se întâmplă să mă întâlnesc pe stradă cu fostul şef, e fain că pot să trec pe lângă el fără să mă recunoască.

Ba chiar am început să primesc uneori complimente pentru felul cum arăt. Doamna italiană de la magazinul de delicatese din colţ mi-a spus că îi inspir pietate şi că se teme să înjure sau să bârfească în prezenţa mea. Colegul meu, Tom, pe care nu-l mai văzusem de luni de zile, mi-

a zis că avea pregătită o glumă despre barba lui Mel Gibson, dar că atunci când m-a văzut n-a mai îndrăznit să mi-o spună; îi inspiram prea mult respect. *Ca un preot,* au fost cuvintele lui. Am fost euforic două zile la rând, după faza asta.

Barba e prima chestie care sare în ochi, dar am mai făcut şi alte schimbări în privința înfățişării mele. Sunt bucuros să vă informez că am un set nou de ciucuri. În primele luni, am ales să improvizez: mi-am legat cu ace de siguranță la cămaşă patru ciucuri cumpărați de pe site-ul „Ciucuri, să-i tot scuturi". Dar pe urmă m-am gândit că nu e cazul să reinventez roata: de ce să nu mă folosesc de ciucuri făcuți special pentru această întrebuințare? Aceştia sunt numiți *tzitzit* şi sunt purtați de evreii ortodocşi. În schimbul a douăzeci de dolari, primeşti o bucată de stofă dreptunghiulară de mărimea unui prosop, care are câte un ciucur legat cu meticulozitate la fiecare colț. Pânza are o gaură la mijloc, şi tot ce trebuie să faci este să-ți treci capul pe acolo, ca s-o poți purta pe sub cămaşă.

Dacă vrei să nu faci niciun fel de compromisuri, aşa cum încerc, atunci trebuie să treci la pasul următor. Biblia spune că trebuie să legi un fir albastru la ciucuri (Numeri 15:38). De secole, aproape toți evreii au sărit partea asta, fiindcă nimeni nu a putut afla nuanța exactă de albastru folosită în timpurile biblice. Asta nu mai e o problemă acum. În ultimii 20 de ani, arheologii au

descoperit că vechii israeliți foloseau o specie anume de melc pentru a face vopsea albastră. Specia respectivă n-a dispărut şi mai produce vopsea albastră. Aşa că, pentru prima dată, de sute de ani, o mână de evrei ultraortodocşi poartă din nou fir albastru la ciucuri. La fel şi eu.

Următoarea problemă: felul cum îmi aranjez părul, care a început să aibă o personalitate proprie. Biblia spune foarte multe despre păr. În general – în ciuda a ceea ce am citit pe un site pentru rockerii heavy-metal religioşi –, Biblia e în favoarea părului scurt în ceea ce-i priveşte pe bărbați.

Gândiți-vă la Absalom, abjectul şi trufaşul prinț ale cărui plete s-au încurcat în ramurile unui stejar în timpul unei lupte. Asta l-a costat viața. Iar în Noul Testament există un pasaj în care apostolul Pavel e şi mai direct. La un moment dat întreabă: „Nu vă învață chiar şi natura că este ruşine pentru un bărbat să poarte părul lung?” (1 Corinteni 11:14).

Dar ce să spunem atunci de Samson? De acord, când şi-a pierdut părul, şi-a pierdut şi puterile superumane, dar ăsta-i un caz special. Samson făcea parte dintr-o sectă sfântă numită Naziriți, ai cărui membri făcuseră legământ să nu bea vin, să nu atingă cadavre şi să nu-şi taie părul. Şi-a încălcat jurământul. Aşa că a trebuit să suporte consecințele.

Nu sunt Nazirit, aşa că mă duc o dată pe lună să

mă tund la frizeria din cartier. Bineînțeles, aşa cum e valabil în privința oricărui lucru în anul acesta biblic, nici tunsul nu-i o treabă simplă. Chiar dacă vrei să ai părut scurt, trebuie să-i ceri frizerului să nu folosească maşina de tuns la 12 mm. Leviticul spune că-i interzis să te atingi de părul de pe tâmple. Asta duce la complicații chirurgicale pentru frizer. Mai întâi, am cerut un frizer bărbat – ca să nu încalc regula purității. Apoi, după ce i-am oferit un set întreg de instrucțiuni, a fost nevoie să-i întrețin constant atenția față de regulile biblice:

— Să nu vă atingeți de tâmple, da?

— Nu, nu vă tai din perciuni.

Două minute mai târziu:

— Ştiți că nu-i voie să-mi luați de la tâmple, da?

— Da, ştiu. Nici nu mă ating de perciuni.

În final cred că i-ar fi plăcut să mă radă cu maxilarul unui măgar.

Mi-a spus că trebuie să mă spele de păr la ceafă.

— Ca să păreți religios, nu murdar. N-o luați ca pe o jignire.

Cei mai mulți experți biblici consideră că regula pentru părul de la tâmple – la fel ca şi regulile alimentare – aveau ca scop doar să-i deosebească pe israeliți de păgâni. Se pare că vecinii evreilor îşi tăiau şi-şi rădeau părul din lateral, probabil – cum spune un comentator – pentru a-i da forma unui „glob celest”, sau pentru un ritual funerar.

În tradiția evreiască, tunsoarea avea şi o

semnificație morală. Un exeget mi-a spus că atunci când treci pe stradă pe lângă o prostituată, Dumnezeu îți suflă perciunii în ochi ca să te protejeze. Alt rabin spune: credincioşii îşi lasă perciuni pentru ca Dumnezeu să aibă de ce să-i apuce ca să-i tragă afară din Iad.

Evreii ultraortodocşi îşi învârt perciunii între degete în timp ce se roagă sau studiază, rezultatul fiind acele uluitoare stalactite de cârlionți, la fel de lungi şi groase ca nişte popice. Biblia nu cere nimic de felul ăsta. Aşa că mi-am lăsat perciunii să crească sălbatic, ceea ce produce nişte pilozități ciudate, care cresc în toate părțile, făcându-mă să par un Pippi Longstocking[131] matur şi evreu.

Dar Domnul nu v-a dat minte să pricepeți, nici ochi să vedeți, nici urechi să auziți, până în ziua de azi.

(Deuteronomul 29:4)

Ziua 154. Pe măsură ce aflu lucruri noi despre regula referitoare la perciuni, sunt tot mai îngrijorat că nu o urmez aşa cum trebuie. Cuvântul *payot* din ebraică e deseori tradus prin „colțuri". Să nu-ți tai colțurile capului.

---

[131] E un personaj dintr-o serie de cărți pentru copii scrise de autorul suedez Astrid Lindgren. Personajul e cunoscut pentru părul roşcat, purtat în două codițe de cal, împletite atât de tare încât ies în lateral ca două antene.

Ce-or fi colțurile capului? Nefiind nici robot, nici burete vorbitor dintr-un film de desene animate, craniul meu e aproximativ oval. Iar dacă e vorba de colțuri, n-ar trebui să fie patru colțuri? Poate că ar fi mai bine să-mi fac favoriți, o coadă împletită şi o creastă de punkist. Ar fi chiar interesant. Dar mă tem că nevastă-mea are şi ea o limită a suportabilității. *Payot* se mai traduce şi ca „margine". Dar asta nu clarifică nimic.

Stilul hasidic de *payot* datează de mai multe secole, dar cine ştie cum arătau tunsorile în vremurile biblice?! Cine ar putea şti? Sunt tot mai sceptic că voi ajunge vreodată la temelie şi că voi descoperi intenția originară a textului. Sensul Bibliei este frustrant de alunecos.

Yossi mi-a spus că Biblia are 70 de fețe. Nici măcar rabinii din vechime nu pretindeau că au o înțelegere desăvârşită a Bibliei. Talmudul – uriaşa carte evreiască de comentarii ale legilor biblice – este departe de a fi univocă. Aşa cum scria Judith Shulevitz în revista *Slate:* „Nu poți să compari Talmudul cu, să zicem, codul civil al Statelor Unite, care reprezintă o serie de prescripții instituite de Congres, sau cu doctrina Bisericii Catolice, care provine direct de la papă. Talmudul seamănă mai mult cu nişte note de la un curs biblic, luate de mai mulți studenți, cu observația că e vorba de un curs care se tot ține de mai bine de o mie de ani, în care s-au atins toate aspectele posibile ale vieții şi ritualului".

Un lucru şi mai exasperant: dacă voi atinge temelia, s-ar putea să fie ceva atât de straniu încât să nu fiu în stare să procesez informația.

În teribila sa carte, *A History of God*[132], Karen Armstrong spune că vechii israeliți nu erau cu adevărat monoteişti. Ei credeau în existența mai multor zeități: Baal, El, şi aşa mai departe. Doar că Yahve era şeful tuturor zeilor. De aici ordinul: „Nu vei avea alți zei în fața mea”. Nu spune: „Nu vei crede în niciun alt zeu”.

Pot oare să sper că voi pătrunde în mintea autorului evreu care credea în mai multe divinități? Nici măcar nu sunt sigur că vreau.

Luna a şasea: februarie

Dacă întâlneşti pe drum un cuib de pasăre, să nu iei şi pe mama şi pe puii ei.[133]

(Deuteronomul 22:6)

Ziua 155. Ca newyorkez, am evitat, în general, să interacționez cu porumbeii, tot aşa cum evit aleile întunecoase sau restaurantele cu tema Jekyll şi Hyde134. Dar dacă trăieşti după Biblie

---

[132] *O istorie a lui Dumnezeu.*

[133] Paragraful complet: *Dacă întâlneşti pe drum un cuib de pasăre, într-un copac sau pe pământ, cu pui sau ouă şi mama lor şezând peste pui sau peste ouă, să nu iei şi pe mama şi pe puii ei.*

[2] Restaurante din oraşul New York decorate în aşa fel încât să respecte atmosfera romanului gotic din perioada victoriană, *Straniul caz al doctorului Jekyll şi al domnului Hyde* de R.L. Stevenson.

ajungi să faci şi lucruri ciudate.

În seara asta am primit un e-mail de la dl. Berkowitz, cel care, cu câtva timp în urmă, mi-a inspectat garderoba căutând fibre amestecate.

Bună seara, stimate domnule Jacobs

Sunt Bill Berkowitz, din Washington Heights. Am un porumbel cu ou sub el, dacă doriți să veniți.

Clar că vreau!

Ştiți, dl. Berkowitz, pe lângă faptul că e expert în ceea ce priveşte regula *shatnez,* mai are o specializare. E vorba de o regulă biblică dintre cele mai puțin cunoscute. N-o vei găsi pe tablele de piatră din fața niciunui tribunal federal.

Această poruncă spune că dacă vei găsi un cuib cu o pasăre clocind ouă, să nu le iei pe amândouă. Ai voie să bagi ouăle în buzunar. Pasărea trebuie s-o alungi.

Biblia nu spune de ce. Majoritatea comentatorilor spun că are legătură cu ideea de compasiune – nu-ți doreşti ca mama să-şi vadă progenitura sfârşind în tigaie, la micul dejun, aşa că o alungi. De fapt, mulți rabini au extrapolat sensul acestui precept, interzicând cruzimea de orice fel asupra animalelor, nu doar față de păsările însărcinate, ceea ce e un lucru admirabil. Mă bucur că iudaismul pune accent pe bunătatea față de animale, în ciuda unui trecut bogat în sacrificii.

Totuşi, Deuteronomul 22:6 vorbeşte doar de păsări şi cuiburi, şi tocmai această formulare a

fost împinsă de dl. Berkowitz şi alți membri ai comunității sale la limita literalității. Dl. Berkowitz a instalat două cuiburi pe pervazul ferestrei sale, la etajul al treilea dintr-un imobil din nordul Manhattanului. De fiecare dată când apare un ou, îi acordă permisiunea câte unui credincios aflat în căutarea lui Dumnezeu să vină la el acasă, să plătească 100 de dolari unei instituții caritabile, să alunge porumbelul-mamă, să ia oul, să-l țină în aer spunând o rugăciune, să-l pună apoi la loc în cuib (sau, după caz, să-l mănânce), şi, făcând toate acestea, să bifeze încă o regulă „respectată".

Trebuie neapărat să fac asta. De fapt, aştept de luni de zile pentru oul meu, am trecut printr-o mulțime de alarme false şi ocazii ratate. Azi e noaptea cea mare.

Ajung la apartamentul d-lui Berkowitz la şapte jumate şi-l găsesc gata de treabă. Are o întâlnire în jumătate de oră, aşa că avem foarte puțin timp la dispoziție. Îmi explică pe scurt regula.

— Trebuie să fie o pasăre *kosher,* spune dl. Berkowitz.

Interesant, porumbeii sunt *kosher,* fiind înrudiți cu hulubii menționați în Biblie.

— Trebuie să fie o pasăre sălbatică, nu domestică. Trebuie să fie femelă şi trebuie să fie aşezată chiar pe ouă, nu lângă.

Stăm aşezați la o masă plină cu cărți deschise şi pahare de plastic. Dl. Berkowitz face câte o pauză, din când în când, ca să mai răsfoiască nişte cărți.

Printre ele este un tratat cu coperți viu colorate despre păsările *kosher* şi o carte de mărimea unui carnet despre legea iudaică. Mai e acolo un manuscris ebraic dedicat exclusiv acestei reguli biblice, plină de schițe cu oameni cocoțați pe scări şi de fotografii de ouă luminate din spate.

Îmi exprim îngrijorarea că poate porumbeilor nu le convine deloc ce avem de gând să le facem.

— N-are rost să-ți faci griji în privința asta fiindcă, în primul rând, Dumnezeu ne-a dăruit *mitzvah.* Iar în al doilea rând, n-ai mai mâncat ouă până acum?

— Ba da.

— Ți s-a părut că ai comis vreo crimă? Soția ta face omletă, nu-i aşa? Dl. Berkowitz îşi compune o voce plângăreață: Vai, nu se poate! Bietele oulețe!

Apropo, majoritatea clienților domnului Berkowitz pun ouăle la loc în cuib, iar asta aleg să fac şi eu. Dar unii iau ouăle acasă ca să le mănânce.

— Ați încercat vreodată? îl întreb.

— Am gustat odată. L-am mâncat crud.

Crud? Şi ce gust are?

Are gust de ou obişnuit.

Ridică din umeri. Nu-i cine ştie ce.

E vremea să culeg ouăle. Gazda mea mă conduce într-o cameră întunecată care se deschide către holul de la intrare, unde aprinde o lanternă. E o lanternă foarte puternică, din genul celor folosite

în peşteri sau pentru localizarea fugarilor în pădure. E mai mult decât am nevoie ca să văd unde-s cuiburile.

Cuiburile sunt, de fapt, două cutii albe de plastic – care inițial au fost cutii de măsline luate de la supermarket – fiecare cu câte un porumbel aşezat pe nişte ziare. Al meu e cel din dreapta.

— Trebuie s-o faci să zboare, spune dl. Berkowitz. Nu-i suficient să strigi la ea, „zboară, păsărico”. Nu merge aşa. E nevoie o intervenție fizică.

Încep să țopăi şi să dau din mâini. Nimic. Porumbelul – unul mare, cât o minge de fotbal american – mişcă mulțumit din plisc, distrându-se de minune.

— Deschide fereastra şi întinde mâna spre ea.

— N-o să zboare în cameră?

— Nu te gândi la asta.

Deschid fereastra şi întind mâinile amândouă. Am nişte mănuşi albastre de schi izoterme, echipamentul oficial pentru alungat porumbei pe care mi l-a oferit dl. Berkowitz. Depăşindu-mi o repulsie străveche față de porumbei, reuşesc să-i dau un ghiont păsării, cu arătătorul.

La care porumbelul se ridică în zbor şi dispare din peisaj.

Îmi trag mănuşile din mâini şi apuc oul. E un ou colorat şi cald, de mărimea unei nuci. I-l întind apoi domnului Berkowitz ca să-i facă o poză.

Dl. Berkowitz îmi spune că e timpul să mă rog la

Dumnezeu pentru ceva, orice.

— Să ai mai mulți copii, să câştigi un milion de dolari pe an, să devii un mare învățat. Orice doreşti.

La marginile extreme ale iudaismului (şi trebuie să subliniez faptul că majoritatea evreilor nici n-au auzit de regula asta, darămite să o urmeze), ritualul cuibului de pasăre a dobândit un sens mistic: poartă noroc, în special cuplurilor care-şi doresc copii.

Îmi spun dorința ca soția mea să-i nască uşor pe cei doi gemeni şi, curând după asta, dl. Berkowitz mă alungă uşurel afară din apartament.

În metrou, în drum spre casă, sunt euforic. Am urmat o regulă pe care poate doar o mână de oameni din toată America au mai urmat-o. Acum aparțin unei elite a credincioşilor. Dar starea mea se transformă repede în îngrijorare. Dacă există Dumnezeu, e mulțumit de mine? Sau mai degrabă L-am supărat? Dacă regula Lui e menită să te învețe compasiunea, n-ar fi fost mai frumos să nu sâcâi bietul porumbel cu becul ăla supradimensionat şi dansuri prosteşti?

Fiul meu Absalom! Fiul meu, fiul meu Absalom!
(2 Samuel 18:33)

Ziua 161. Jasper a fost lovit o serie de mici *plăgi* – aşa cum le spune Julie, în onoarea proiectului meu. Urticarie, răceală, tuse. Azi e cel mai rău. A

suferit o fractură gravă la piciorul stâng.

Eram la o întrunire când s-a întâmplat asta – se pare că a călcat greşit pe camionul lui de jucărie şi şi-a rupt femurul stâng. S-a făcut o linişte gen calmul-dinaintea-furtunii, apoi a dat drumul unui urlet de categoria a cincea.

Doctorul ne-a spus că Jasper va fi invalid cel puțin şase săptămâni, de acum înainte. Gata cu ieşitul în parc, gata cu sportul, cu jocurile cu copii de vârsta lui, cu dansul, cu mersul. Un bebe budist.

Nu vă pot spune ce tare mă deprimă chestia asta. Până acum am avut noroc şi nu am petrecut prea mult timp prin spitale cu Jasper.

Cu voia Domnului, până la urmă se va vindeca. Dar Jasper e în stare de şoc. Pentru prima dată în viața lui, arată de parcă ar fi încasat nişte palme. Arată ca Jack Nicholson în *One Flew over the Cuckoo's Nest*[135], după şedința de electroşocuri.

Încep să-mi dau seama – nu pe de-a-ntregul, fireşte – ce a simțit regele David atunci când fiul lui rebel, Absalom, a fost ucis:

Atunci împăratul, cutremurându-se, s-a suit în odaia de sus a porții, şi a plâns. Pe când mergea, zicea: „Fiul meu Absalom! Fiul meu, fiul meu

---

[135] *Zbor deasupra unui cuib de cuci* este un film american din anul 1975 regizat de Milos Forman. Randle Patrick McMurphy, rol jucat de Jack Nicholson, un criminal recidivist ce are de ispăşit o pedeapsă scurtă în închisoare pentru o acuzație de viol, este transferat într-un spital de boli mintale.

Absalom! Cum n-am murit eu în locul tău! Absalom, fiul meu, fiul meu!” (2 Samuel 18:33)

În timp ce stau cu Jasper pe genunchi şi mă uit la rucsacul Dorei cântând la televizor – e ora două noaptea şi încă n-a reuşit să adoarmă – mă tot târguiesc retroactiv cu Dumnezeu pentru piciorul lui Jasper. E un obicei de-al meu, târgul ăsta imaginar. Spun: „Doamne, fă să-mi rup eu piciorul în locul lui. Mi-aş rupe *amândouă* picioarele. Mi-aş rupe amândouă picioarele şi amândouă mâinile. Dacă mi-aş amputa picioarele? Nu prea cred. Dar mi-aş amputa un deget. Ei, hai, două degete”. E un joc macabru şi o pierdere de timp pentru Dumnezeu.

„Vorbeşte copiilor lui Israel să-ți aducă o vacă roşie, fără pată, fără vreun cusur trupesc…[136]*”*
(Numeri 19:2)

Ziua 168. În sfârşit, primesc un telefon de la un pastor din Mississippi, pe care tot încerc să-l abordez de mai multe săptămâni.

Vreau să vorbesc cu el despre vacile roşii. Regula biblică despre vacile roşii e pe locul al cincilea în lista mea cu cele mai ciudate reguli. Am găsit-o în Numeri 9, şi ne cere să ne purificăm găsind o vacă

---

136 Paragraful complet: *Iată ce porunceşte legea pe care a dat-o Domnul, zicând: „Vorbeşte copiilor lui Israel să-ți aducă o vacă roşie, fără pată, fără vreun cusur trupesc, şi care să nu fi fost pusă la jug".*

roşie. Şi nu doar orice vacă roşie – trebuie să fie o vacă roşie perfectă, fără niciun cusur trupesc, una care n-a fost pusă la jug niciodată. După ce o găsesc, trebuie s-o sacrific, să o ard pe lemne de cedru, să amestec cenuşa cu apă şi să pun pe cineva să mă stropească folosind o ramură de isop. Doar atunci voi fi curat din punct de vedere spiritual.

Aşadar, de unde să fac eu rost de o vacă roşie, în Manhattan? N-am cum, de fapt. Nu se găseşte aşa ceva aici. Nu se găseşte nicăieri, deocamdată. Poate în viitorul apropiat. De vreo douăzeci de ani încoace, câțiva fermieri din toate părțile Americii chiar asta încearcă, să crească tipul ăsta de animal. Încercarea lor a dus la formarea unei coaliții stranii între creştinii ultrafundamentalişti şi un grup de evrei ultraortodocşi care, şi unii şi ceilalți, văd în asta una din cheile sfârşitului lumii.

Evreii au nevoie de asta fiindcă se vor purifica astfel ritualic de contactul cu morți. Fără asta, nu pot începe construcția celui de-al Treilea Templu din Ierusalim. Fără cel de-al Treilea Templu, Mesia al evreilor nu-şi va face apariția niciodată.

Creştinii ultrafundamentalişti au nevoie de asta din acelaşi motiv. Oarecum. Pentru ei, Mesia al evreilor ar fi falsul Mesia, Antihristul. Între adevăratul Hristos şi Antihrist se va da o bătălie apocaliptică, după care va urma o pace de o mie de ani pe pământ. Evreii se vor converti la creştinism sau vor fi distruşi.

Crescători de vite din Israel, Texas, Nebraska şi Mississippi au încercat sau încă mai încearcă să obțină vaca roşie perfectă. E mult mai greu decât pare. Conform tradiției, vaca trebuie să aibă cel puțin trei ani şi nu trebuie să aibă nici măcar un singur fir de păr de altă culoare. O juncă promițătoare a produs senzație printre credincioşii din Israel, în urmă cu câțiva ani. Dar până la urmă, i-au crescut câteva fire albe.

Pastorul din Mississippi care m-a sunat azi e un bărbat pe nume Dean Hubbard, un vânzător de maşini Kia care lucrează la proiectul vacii roşii de ani de zile. M-a prins la telefonul mobil tocmai când ieşeam din clădirea în care locuiesc. Dar eram nerăbdător să vorbim, aşa că am continuat discuția. M-am aruncat într-un fotoliu din hol şi am scos de la el tot ce am putut, timp de o oră, dând din cap spre vecinii care treceau pe lângă mine.

E greu să nu-l placi pe Dean. Are o voce groasă şi un râs pe măsură. Dean a devenit pastor în 1974, după ce l-a prăjit un electroşoc de 4.600 de volți, într-un accident la o stație radio. Îmi spune că faptul că noi discutăm acum e lucrarea lui Dumnezeu. Dumnezeu i-a adus numai binefaceri în viață, până acum. Chiar şi atunci când soția lui a murit, în urmă cu vreo câțiva ani, Dumnezeu nu l-a lăsat singur şi i-a dat alta, îmi zice.

— M-am rugat la Dumnezeu să-mi dea altă nevastă. I-am spus că nu vreau una mare. Că

vreau una mititică, cam de un metru şaizeci. Să aibă între 50 şi 60 de ani. I-am spus că vreau să fie drăguță. Şi, I-am mai spus, nu vreau să mă duc prea departe ca s-o găsesc. Vreau s-o găsesc pe aleea mea. I-am dat lui Dumnezeu toate criteriile astea. M-am rugat la ora două după-amiază, pentru că scrie în Biblie că bărbatul are nevoie de o femeie. Iar la şapte seara, m-am dus până în capătul aleii, la căsuța mea poştală, şi am găsit-o acolo, într-o fustiță de tenis, cu un buchet de gardenii în mână.

Au o căsnicie fericită şi acum. Şi ea e tot micuță.

Hubbard lucrează la proiectul vacii roşii cu un fermier pe nume Clyde Lott care e şi pastor evanghelic şi locuieşte şi el în Mississippi. În urmă cu trei ani, Lott a obținut o vacă despre care credeau că ar putea fi fără niciun cusur trupesc. Dar era o problemă.

— Problema cu Mississippi este că avem aici o chestie care se cheamă febră aftoasă, spune Hubbard. Problema celor din Israel e că sunt amenințați de război. Nu vrem vaci în niciuna din cele două zone, în acest moment.

Aşa că, din motive de siguranță, au dus vaca în Nebraska. Hubbard şi Lot cred că vaca roşie care va schimba lumea trebuie să se nască în Israel, aşa că aşteaptă să se liniştească situația politică, înainte să exporte acolo potențiala gestantă pe care o au sau o alta.

Persoana de legătură din Israel este un rabin

care a crescut în Massachusetts, pe nume Chaim Richman. Richman conduce Temple Institute[137], o instituție remarcabilă, alături de nişte indivizi pe lângă care unchiul Gil e un om moderat. Richman şi colegii săi aşteaptă întemeierea celui de-al Treilea Templu şi reinstituirea sacrificiilor de animale. Şi nu doar stau şi aşteaptă. Se pregătesc. Au organizat un muzeu în Ierusalim cu zeci de vase şi veşminte sacerdotale omologate deja pentru a fi folosite în Templu. Cine vrea, poate să caute fotografiile lor pe net. Au şi o furculiță cu trei dinți pentru a întoarce țapii puşi pe jar. Mai au un flacon de aur, un spălător de *menorah,* pieptarul sacru al marelui preot, ornat cu bijuterii. Şi tot aşa.

Îmi place Dean, dar nu sunt fanul lui şi nici al proiectului susținut de Chaim Richman. Nu doar că e o trăsnaie, e o chestie potențial periculoasă. Dacă apare vaca roşie, va fi văzută ca o permisiune divină pentru construirea celui de-al Treilea Templu. Unde va fi asta? Pe Muntele Sfânt, care în prezent este sub administrație musulmană, şi unde se află Cupola Stâncii şi moscheea Al-Aqsa. Şi atunci, chiar că va fi sfârşitul lumii.

Sincer să fiu, fragmentele apocaliptice din Biblie mă lasă rece. E una din puținele teme din anul biblic care nu-mi stârnesc nici măcar o scânteie de interes. Nu că mi s-ar părea incredibil ca vremurile

---

137 Institutul Templului.

pe care le trăim acum să reprezinte timpul sfârşitului. Tot ce-i posibil. Ba chiar mă gândesc prea mult la asta. Sunt îngrijorat că un inadaptat maniaco-depresiv care a renunțat la tratamentul cu litiu va ajunge în preajma butonului care declanşează bomba atomică.

Dar nu cred că Biblia prezice modul în care va fi distrusă lumea. Principalul text apocaliptic din Biblie este Apocalipsa. Stilul este viu, poetic şi înfricoşător. Cai ucigaşi cu capete de leu şi coadă de şarpe vor crea panică printre locuitorii Pământului. Oamenii vor fi aruncați în lacuri de foc. Cerurile se vor deschide aşa cum desfăşori un pergament. Dacă acest scenariu apocaliptic n-ar fi parte din domeniul public, cred că Jerry Bruckheimer[138] n-ar sta pe gânduri şi ar cumpăra drepturile de ecranizare.

Cum să interpretezi acest text a cărui dificultate e notorie?

Unii fundamentalişti au o abordare ultraliterală. Într-un viitor foarte apropiat, şapte îngeri vor sufla din trâmbițe, exact aşa cum scrie în Apocalipsă. Soarele se va întuneca şi pământul va fi acoperit de lăcuste. Un balaur roşu cu şapte capete va încerca să-l atace pe Mesia, care va fi copil, dar Dumnezeu îl va salva.

---

[138] Cunoscut producător american. A produs cunoscutul film *Pirații din Caraibe* şi serialele de televiziune *CSI: Miami, CSI NY, CSI: Crime Scene Investigation.*

Unii, ceva mai îndepărtați de literaliști, spun că punctele majore din Apocalipsă sunt adevărate – lumea se va sfârși în urma unei bătălii între Hristos și Antihrist – dar că unele pasaje conțin un limbaj simbolic.

De exemplu: mă uitam la emisiunea *The 700 Club* [139] a lui Pat Robertson – versiunea fundamentalistă a *Today Show* la o știre despre faptul că armata israeliană folosește elemente de nanotehnologie [140] sperând să obțină „viespi ucigașe bionice”. Fiul lui Robertson, Gordon, care-i ținea locul lui taică-său la emisiune – a spus despre asta că e o împlinire a profeției lui Ioan. Mai precis, pasajul despre insectele ucigașe:

Piepturile lor erau acoperite cu ceva ca niște platoșe de fier; și vuietul, pe care-l făceau aripile lor, era ca vuietul unor care trase de mulți cai, care se aruncă la luptă. Aveau niște cozi ca de scorpii, cu bolduri. Și în cozile lor stătea puterea, pe care o aveau ca să vatăme pe oameni cinci luni.

(Apocalipsa 9:9-10)

Asta e una din abordări. De cealaltă parte a

---

139 Emisiunea vedetă a unui canal TV religios, Christian Broadcasting NetWork, difuzat zilnic, direct sau preluat de alte canale TV, în toată America; cuprinde știri, discuții în direct cu invitați, muzică, predici creștine.

140 Nanotehnologia este un termen colectiv pentru dezvoltările tehnologice la nivel atomic și molecular.

spectrului, îi găsim pe moderați, care spun că nicio parte din Apocalipsă n-ar trebui interpretată literal. Şi, la fel de important, niciuna din părțile Apocalipsei n-ar trebui interpretată ca o previziune în stilul celor făcute de Nostradamus, a unor evenimente din secolele următoare. De fapt, spun ei, Apocalipsa se referea la situația politică din vremea *când a fost scrisă.*

Conform acestui punct de vedere, cartea este o alegorie cuprinzătoare a felului în care creştinii au fost persecutați de Imperiul Roman. Fiara cu şapte capete, de exemplu, este Roma, făcându-se referire la cele şapte coline care înconjoară oraşul. Prin folosirea acestui simbolism complex se încerca evitarea cenzurii, pe de-o parte, iar pe de altă parte, acest simbolism ține de specificul unui gen literar, numit genul apocaliptic, pe atunci în floare.

„Să înțelegi Apocalipsa în mod literal este o absurditate totală", îmi spune Elton Richards, pastorul în timpul liber. „E ca şi cum ai lua drept literal adevărate fabulele lui Esop".

Inima lui este departe de Mine…

(Isaia 29:13)

Ziua 169. Am făcut un pas înapoi, din punct de vedere spiritual. Credința mea e fragilă. E suficient un fleac ca să mă întorc la agnosticismul pur. Povestea cu vaca roşie şi cu porumbeii, de pildă.

La fel, o ştire despre un atentat sinucigaş îmi aminteşte de partea întunecată a religiei. Ori interviul luat unui filosof, care a fost publicat în *New York Times,* în care acesta spunea că, pe plan etic, monoteismul este cea mai proastă idee pe care a avut-o vreodată omenirea.

Dacă aş putea să fac un grafic stil NASDAQ al spiritualităţii mele, tendinţa generală de până acum este de uşoară creştere, cu multe coborâşuri, dar acum mă aflu într-o criză serioasă. Iar asta mă face leneş. Dacă uit să-mi pun ciucurii, îmi zic: ei şi, ce mare scofală? O să-i pun mâine.

Încă mă mai rog de câteva ori pe zi, dar când fac asta, spun cuvintele cu tot atâta simţire de parcă aş face comandă pentru un hamburger. De multe ori mă gândesc la acele versuri din Isaia, prin care era denunţată ipocrizia israeliţilor:

Când se apropie de Mine poporul acesta,

Mă cinsteşte cu gura şi cu buzele, dar inima lui este departe de Mine, şi frica pe care o are de Mine, nu este decât o învăţătură de datină omenească.

Cuvintele acestea mă descriu perfect.

Încep să fiu sceptic în privinţa momentelor când inima mea *a fost* aproape de Dumnezeu, în aceste ultime luni. Poate că a fost o iluzie. Dacă m-aş fi rugat la Apollo în fiecare zi, oare aş fi început să simt vreo legătură cu Apollo? Dar dacă sunt atras de spiritualitate doar fiindcă m-am săturat de mentalitatea aridă, prăfuită, raţionalistă, care mă

caracterizează deja de foarte mulți ani? Mă plictisesc cu uşurință. Nu mă uit niciodată la seria a doua dintr-un film, fiindcă deja sunt sătul de personaje. Poate că spiritualitatea mă atrage tocmai datorită noutății.

Nu zice aproapelui tău: „Du-te şi vino iarăşi; îți voi da mâine!” când ai de unde să dai.

(Proverbe 3:28)

Ziua 177. Cred că ştiu cum aş putea să o ajut pe vecina mea Nancy, cea care se autodescrie drept „nebuna cu cățelul” şi care locuieşte în apartamentul 51. Mi-a bătut azi la uşă.

— Puteți să-mi faceți un serviciu?

— Sigur că da.

Pot să-mi dau seama că deja urăşte conversația asta. Cred că pentru ea e o adevărată pedeapsă să ceară nota de plată de la chelner, aşa că faptul că trebuie să-mi ceară mie un serviciu trebuie să fie un coşmar.

— Dar nu vreau să faceți asta fiindcă vă cere Biblia. Aş vrea să o faceți doar dacă doriți.

— Bine. Uneori nici nu mai pot să fac diferența, dar aşa o să fie, cum spuneți.

— Am o idee despre o carte.

— Aha…

Probabil că trebuia să spun altceva, fiindcă Nancy îşi pierde cumpătul.

— De fapt nu trebuia să vin la dumneavoastră…

şi se întoarce să plece.

Până la urmă reuşesc să o fac să vorbească: Nacy vrea să scrie o carte despre viața ei din anii ’60. Despre întâlnirile ei cu staruri rock ca Janis Joplin, Frank Zappa şi în special Jimi Hendrix. A fost prietenă bună cu Jimi. I-a schițat portretul pentru unul din albumele lui şi a scris împreună cu el câteva poeme rămase nepublicate.

— Despre ce erau acele poeme?

— Chestii hippie. Norii. Cerul. Iubirea. O să vi le dau când termin cu cartea.

— Cât ați scris din ea?

— Doar 1.500 de pagini. Ăsta-i de abia începutul.

Zâmbeşte. Spune că întotdeauna a avut unele rețineri când a fost vorba să scrie despre viața ei de rockeriță, dar că, în fine, i-a trecut. Și, sincer, i-ar prinde bine nişte bani.

Îi spun că o ajut cu cea mai mare plăcere cu sfaturi sau contacte. Chiar vreau s-o ajut. În afara câtorva momente de fericire din anii ’60, viața lui Nancy a fost una nefericită – o mamă tiranică, o căsnicie cu năbădăi, neputința de a avea copii, o carieră eşuată. Merită ceva mai mult. Iar dacă o ajut, „voi face un depozit de virtute în banca lui Dumnezeu”, cum spunea un predicator.

Însă întrebarea ei mă sâcâie: fac asta doar din cauza proiectului biblic? Sau aş fi sărit oricum în ajutorul ei?

La urma urmei, lumea apreciază mai mult sinceritatea decât linguşeala.[141]

(Proverbe 28:23)

Ziua 179. Încă dau lupte grele cu porunca să nu minți. E greu de tot. Dar Biblia cere să spui adevărul în orice situație. Oamenii apreciază sinceritatea. Voi lua exemplu de la acei eroi biblici care şi-au asumat riscul enorm de a spune adevărul.

Să ne gândim la profetul Nathan, care l-a înfruntat pe regele David. E una din cele mai dramatice istorisiri din toată Biblia. Iată contextul: David i-a greşit soldatului său fidel, Uriah, culcându-se cu nevasta acestuia, Bathsheba, în timp ce Uriah era la război. David a lăsat-o însărcinată pe Bathsheba. Încercând să ascundă fapta, a aranjat ca Uriah să fie ucis.

Atunci Nathan, unul din cei mai înțelepți bărbați din țară, i-a spus regelui David următoarea pildă: a fost odată un om bogat şi-un om sărac. Bogatul avea o mare turmă de oi. Săracul avea doar un miel. Într-o zi, omul bogat a primit un oaspete. Cu ce să-l hrănească? Bogatul se hotărî să taie mielul celui sărac şi să-l gătească.

Când a auzit pilda, regele David a reacționat aşa

---

[141] Am tradus după originalul englez; în Cornilescu: *Cine mustră pe alții, găseşte mai multă bunăvoință pe urmă, decât cel cu limba linguşitoare.*

cum reacționează toată lumea: bogatul e un om rău. E lacom şi nemilos.

În acest punct, Nathan îi oferă regelui David cheia parabolei: *tu* eşti omul bogat. Ce voia Nathan să spună este că regele David avea totul – inclusiv multe neveste şi concubine – şi totuşi a ales să-i fure nevasta lui Uriah.

Nathan şi-a asumat un risc imens criticându-l pe rege – povestea se putea întoarce împotriva lui. Dar în cazul ăsta, a funcționat. Regele David şi-a dat seama că profetul are dreptate. Că a acționat mişeleşte.

După cum vă puteți imagina, nu sunt profetul Nathan. Până acum, prin sinceritatea mea n-am dezvăluit ipocriziile niciunui mare bărbat. Dar am reuşit să-mi reduc producția de minciuni nevinovate cu o treime.

Câteodată îmi reuşeşte, alteori nu prea. În seara asta la 5, ies la cină cu Jasper şi Julie la *Homer's*, o bodegă care are bunul gust de a ține TV-ul conectat permanent pe canalul pentru copii Nickelodeon.

Îmi fac de lucru tăindu-i hot dog-ul lui Jasper, foarte atent să nu ating pielea, care este impură. La masa cealaltă, ca la aproape toate celelalte mese, e o familie. Un tată îmbrăcat în haine de culoare kaki, tipice pentru Upper West Side, o mamă cu părul prins în coadă de cal, o fetiță de trei ani care-şi face de lucru cu nişte creioane colorate.

— Julie Schoenberg? întreabă femeia cu coadă de cal.

E o cunoştinţă de-a Juliei din facultate. Urmează îmbrăţişări, schimbul de complimente de rigoare la adresa copiilor, prezentarea soţilor, discuţii despre prietenii comuni.

Când masa ia sfârşit, cerem nota, iar prietena Juliei spune:

— Ar trebui să ne întâlnim cu toţii într-o zi, copiii s-ar putea juca împreună.

— Sigur că da, răspunde Julie.

— Ăă, nu ştiu ce să zic, spun eu.

Prietena Juliei râde nervos, neştiind ce să înţeleagă din asta.

Julie se uită urât la mine.

— Sunteţi supersimpatici toţi trei, spun eu, dar nu ţin neapărat să-mi fac prieteni noi în acest moment. Cred că prefer să mă abţin.

Cu câteva săptămâni în urmă, am citit o carte cu titlul *Radical Honesty*[142], despre cum e să spui adevărul în orice situaţie. Discută despre ameţeala însoţită de frică pe care o simţi atunci când eşti total sincer, de puseul de adrenalină demn de o experienţă la montagne russe. Asta am simţit şi eu. M-am ascultat pe mine însumi rostind cuvintele, dar păreau ireale, de parcă aş fi fost un personaj într-o scenă de film.

Julie nu se mai uită la mine deloc. E prea

---

142 *Onestitate totală.*

nervoasă ca să mai privească în direcția mea.

— Nu mai am timp nici să mă văd cu vechii noştri prieteni, aşa că nu vreau să mă încarc cu prea multe relații, spun, ridicând din umeri. Şi, ca explicație: încerc doar să fiu sincer.

— Eu în schimb chiar aş vrea să ne vedem, spune Julie. A.J. N-are decât să stea acasă.

Prietena Juliei scoate căruciorul pentru copii afară de la *Homer's,* aruncându-mi o privire de gheață peste umăr în timp ce iese.

> *Să-ți fie ca un semn pe mână şi ca un semn de aducere aminte pe frunte între ochii tăi.*[143]
>
> (Exodul 13:9)

Ziua 180. Astăzi e pentru a 26-a oară când mă întreabă cineva dacă urmează să-l sacrific pe Jasper în timpul anului meu biblic. Îi spun politicos că nu, doar lui Avram i s-a cerut să facă asta.

— Când te duci pe un vârf de munte să-l legi acolo pe Jasper? mă întreabă David, un prieten al Juliei tot mai atras de iudaismul ortodox, de câțiva ani încoace.

— Nu mi-am planificat aşa ceva.

---

[143] Paragraful complet: *Să-ți fie ca un semn pe mână şi ca un semn de aducere aminte pe frunte între ochii tăi, pentru ca legea Domnului să fie totdeauna în gura ta; căci cu mână puternică te-a scos Domnul din Egipt.*

David ştie despre ce vorbeşte: „legarea” este termenul pe care-l folosesc unii exegeți iudaici atunci când se referă la tentativa de sacrificare a lui Isaac. Legarea, am observat, e un motiv recurent în Biblie. Isaac este exemplul cel mai cunoscut, dar sunt o mulțime de alte exemple mai puțin violente. Pe care am de gând să le pun în aplicare.

Săptămâna trecută am tăiat de pe lista cu reguli Deuteronomul 14:25: „Să-ți legi banii de mână”[144]. Este unul din versurile pe care unchiu-meu Gil le-a interpretat literal şi, cu toate că majoritatea îl interpretează în sens figurat (ca sfat să ai grijă cum cheltuieşti banii), am vrut să urmez exemplul lui Gil, măcar o zi.

Când m-am trezit, am luat un elastic din biroul Juliei pe care l-am folosit ca să-mi leg o bancnotă de 5 dolari în partea de sus a mâinii. Toată ziua am mers cu ea la mână – am fost şi la supermarket, şi la Starbucks. Dar am simțit că prea îmi încerc norocul. New York are încă o rată a criminalității ridicată, deci ce fac eu e la fel de inteligent ca şi cum te-ai plimba prin Yellowstone Național Park cu un somon legat la mână. Din fericire, în ciuda unor priviri pofticioase, nimeni nu s-a repezit să înhațe bancnota pusă la vedere.

Mai e un fel de legare pe care o practic în fiecare zi. Despre asta am citit în Deuteronomul 6:8, care

---

[144] În ediția Cornilescu: *să strângi argintul acela în mână.*

îți cere să-ți legi poruncile de mână şi între ochi.

De la începutul anului biblic, am folosit o metodă nepretențioasă: iau două foi pe care mi-am xeroxat *cele zece porunci,* şi apoi le îndoi până la mărimea unei fotografii Polaroid. În fiecare dimineață îmi leg una la încheietura mâinii cu o sfoară albă, iar pe cealaltă mi-o leg la cap.

E uimitor de eficient. Încearcă numai să uiți de cuvântul Domnului, atunci când e scris chiar înaintea ochilor tăi, iar un colț de hârtie îți ia o parte din vedere. Câteodată îmi imaginez cum poruncile biblice îmi trec prin piele şi se duc direct în creier, ca şi cum ar fi un sfânt plasture de nicotină. Cine se uită mai de aproape, vede scris undeva pe fruntea mea „Să nu furi”.

După ce îmi dau jos legăturile (lucru care se întâmplă undeva în jurul prânzului), îmi rămân urme roşii pe mână şi pe frunte câteva ore la rând.

Aşa că într-un sens, legatul de fiecare zi pe care-l practic este un lucru bun, virtuos. Dar că în ultima vreme mă încearcă o urmă de vină. Simt că strămoşii, sau conştiința, sau Dumnezeu mă trag de mânecă şi-mi spun că a cam venit timpul să încerc metoda evreiască tradițională: *tefillin.*

Am avut ocazia să mă familiarizez, un pic, cu benzile de rugăciune evreieşti (sunt numite de obicei *tefillin,* dar mai sunt cunoscute şi ca *phyladeries).* Când aveam paisprezece ani, într-un avion El Al care zbura spre Israel, am asistat pentru prima dată la ritual: un grup de evrei

ortodocşi s-au ridicat în picioare şi au ieşit pe culoar având cutiile de piele pe cap, care semănau cu o lupă de bijutier. Au rulat benzile în jurul braţului, au început să se încline repetat în faţă şi să psalmodieze. Era derutant şi un pic înfricoşător.

Singurul contact pe care l-am mai avut cu *tefillin*-ul a fost o carte pe care am primit-o în urmă cu câţiva ani la *Esquire.* Era scrisă de Leonard Nimoy – însuşi Spock, din *Star Trek* – care, după cum am aflat, este de asemenea fotograf şi evreu cvasipracticant. Cartea sa conţinea fotografii picante, realizate alb-negru, cu femei dezbrăcate pe jumătate, înfăşurate în *tefillin,* un fel de Mapplethorpe[145] pe teme biblice. (O observaţie scurtă, dar relevantă: ştiţi salutul lui Spock.

„Viaţă lungă şi prosperitate”, cu degetele despărţite? De fapt este o poziţie sacră a mâinii, folosită de clasa preoţilor evrei, *kohanim).*

Tefillin-ul are o lungă istorie – arheologii au găsit o pereche lângă Marea Moartă, în Israel, datând cam din vremea lui Iisus Hristos. Unii susţin că Iisus însuşi purta *tefillin* în fiecare zi, deşi le-a criticat pe cele, voluminoase, purtate de farisei.

Care or fi originile *tefillin*-ului? La ce erau folosite, la început? Pe vremea lui Moise? Nimeni nu ştie nimic precis. Expertul biblic Oded

---

[145] Fotograf american, cunoscut pentru imaginile sale la scară largă, foarte stilizate - portrete, flori şi nuduri masculine.

Borowski, autor al cărții *Daily Life in Biblical Times*[146], mi-a spus că se poate să fi fost mult mai primitive decât acum; poate că nu era nimic altceva decât o sfoară şi un pergament. Alții spun că la fel de bine se poate ca în vechime lumea să nu fi purtat *tefillin,* iar textele în care e pomenit să aibă un sens metaforic.

Oricare i-ar fi fost începuturile, *tefillin*-ul a evoluat într-un ritual foarte complicat. Există zeci de reguli, printre care şi interdicția de a avea flatulențe în timp ce le porți.

Simt că am din nou nevoie de ajutor. Îi cer lui Yossi, unul din sfătuitorii mei ortodocşi, să fie profesorul meu de *tefillin* şi să-mi arate cum să-l rulez pe braț. Mă invită la el acasă, în Upper West Side. E după-amiază târziu – ideal, *tefillin*-ul ar trebui purtat dimineața devreme, dar nu e interzis să facem asta nici acum.

Yossi mă primeşte cu o strângere de mână, se duce la dulap şi scoate de acolo o punguță de catifea albastră. Înăuntru sunt două cutii de piele neagră, care conțin mici suluri cu texte din Scriptură şi sunt legate cu nişte curele din piele.

— Eşti dreptaci sau stângaci? întreabă Yossi.

— Dreptaci.

— Bine, atunci dă-mi mâna stângă.

Îi întind stânga, cu palma în sus, iar Yossi aşază cutia neagră pe bicepsul meu stâng. Aşa cum

---

146 *Viața de zi cu zi în timpurile biblice.*

spune tradiția, înfăşor banda în jurul mâinii de şapte ori, începând mai jos de cot şi terminând la încheietura palmei. De fapt, fac asta de cinci ori şi mi se termină mâna. Aşa că o iau de la capăt, cu ajutorul lui Yossi, ceea ce nu e uşor pentru el, întrucât trebuie să înfăşoare invers decât cum e obişnuit.

— E ca şi cum i-ai face nodul la cravată altuia, zice el.

În final face asta de şapte ori, aşa cum trebuie. Yossi îmi pune cealaltă cutie pe frunte şi îmi indică un fragment din cartea de rugăciuni. Citesc – „Binecuvântat fie Numele regatului Său veci, de-a pururi”.

Tefillin-ul stă strâns, formând şase mici umflături pe brațul meu. Experiența nu e nici înfricoşătoare şi nici ciudată, aşa cum mi-am imaginat. E mai degrabă… reconfortantă. Brațul meu, înfăşurat în acest fel, îmi aminteşte de momentul când mi se verifică tensiunea, aşa că logica inconştientă a asocierilor sună cam aşa:

E bine pentru mine să-mi verific tensiunea.

Acum mă simt de parcă îmi verifică cineva tensiunea.

Deci e bine pentru mine.

Sau poate că-mi amintesc de cum eram înfăşurat în scutece. Îl invidiam pe Jasper de fiecare dată când îl înfăşuram în păturica lui, transformându-l într-un sandviş uman. Poate că ăsta-i felul în care Dumnezeu mă înfăşoară pe

mine.

Sau poate că are legătură cu stabilirea unei legături cu bunicul meu. Mătuşă-mea mi-a spus recent că bunicul meu avea obiceiul de a se înfăşura în *tefillin.* Ceea ce m-a mirat foarte tare. Ştiam că în trecut era mai religios decât toți ceilalți membri ai familiei. Dar de aici până la ritualul *tefillin*-ului... Asta-i treabă serioasă, din punct de vedere religios. Dacă a făcut asta, ştii sigur că şi tatăl lui a făcut la fel. Şi tot aşa, mergând înapoi sute şi sute de ani la rând.

În timp ce Yossi mă ajută să-mi derulez înapoi banda de pe cap şi de pe mână, trăiesc un sentiment de uşurare. Nu doar pentru că n-am stricat de-a binelea ritualul. Uşurare pentru că, după luni de zile în care am încercat să trăiesc conform Bibliei de capul meu, în sfârşit fac şi eu un lucru aşa cum scrie la carte. Vilna Gaon ar fi mulțumit.

Ritualul nu m-a transportat în transa mistică pe care o caut, dar a fost mult mai emoționant decât mă aşteptam. Oricât ar fi de ciudat, e un ritual frumos. Mergând spre casă, simt cum se evaporă scepticismul cauzat de vaca roşie.

...a isprăvit Moise cu totul de scris într-o carte cuvintele legii acesteia.

(Deuteronomul 31:24)

Ziua 181. Şeful de la *Esquire* mi-a trimis

varianta finală a articolului pe care l-am scris despre Wikipedia, enciclopedia online scrisă prin colaborarea utilizatorilor. Admir Wikipedia, deşi cu un sentiment de vinovăție, fiindcă e inamicul iubitei mele *Encyclopaedia Britannica.*

În altă ordine de idei, am hotărât că Wikipedia şi Biblia au multe în comun – mătuşă-mea Kate m-ar omorî să audă asta. Credincioşii fundamentalişti cred că Biblia a ieşit direct din cuptorul lui Dumnezeu. Moise a transcris primele cinci cărți. Regele David a scris Psalmii. Evanghelia lui Luca a fost scrisă exclusiv de Sfântul Luca. Fiecare carte a Bibliei a fost scrisă de câte un autor care a transcris cuvintele lui Dumnezeu.

Alternativa se numeşte ipoteza documentară, care susține că Biblia a avut mulți, foarte mulți autori şi redactori. Primele cinci cărți ale lui Moise n-au fost scrise doar de el. Ele sunt o îmbinare a patru surse anonime care au fost denumite *yahvistă, elohistă, deuteronomistă* şi *sacerdotală.* Fiecare scriitor are particularitățile sale lingvistice şi anumite înclinații teologice. Autorul numit *sacerdotal,* de exemplu, era fascinat de legi. De la el provin secțiunile despre hrană şi prohibițiile sexuale, din Levitic.

Pasajele au fost ciopârțite şi lipite laolaltă de feluriți redactori. Pe scurt, ipoteza spune că Biblia a evoluat în timp, la fel ca oamenii. Sau ca un articol de pe Wikipedia.

Dau crezare ipotezei documentariste. La fel ca în disputa evoluționism – creaționism, nu mă văd în stare să accept poziția alternativă. Am o admirație prea mare pentru arheologie şi cunoaşterea istorică seculară ca să le resping. Sunt prea ataşat de ideea nimic din ce există n-are pedigree divin.

Provocarea este de a găsi sens, îndrumare şi un simț al sacrului în Biblie, chiar dacă nu cred că Dumnezeu stătea aşezat comod la biroul lui din lemn de stejar, în Ceruri, şi le spunea ce să scrie, cuvânt cu cuvânt, unor secretari fără cusur. Sau poate că fundamentaliştii au dreptate, şi ce caut e imposibil.

Să te însoțeşti cu cei fără Dumnezeu nu duce la nimic bun.[147]

(Iov 15:34)

Ziua 181 după-amiază. Eram în metrou, azi, aşezat la câteva scaune distanță de un călugăr budist. S-a uitat la mine, la hainele mele albe şi la barba stufoasă, iar eu m-am uitat la el, la hainele lui portocalii, şi ne-am zâmbit unul altuia a recunoaştere, cu o uşoară înclinare din cap.

A fost un moment înălțător. M-am simțit de parcă aş fi fost lăsat să intru într-un club de noapte sfânt.

---

[147] În versiunea Cornilescu: *Căci casa celui nelegiuit va ajunge stearpă, şi cortul omului stricat îl va mânca focul.*

Acum, la jumătatea călătoriei mele, simt că mintea mea a trecut printr-o schimbare neaşteptată. Mă simt mai aproape de newyorkezii ultrareligioşi decât de profani. De oameni ca tipul cu autocolantul cu peştele cu Iisus şi Darwin. Sau ca negrul care purta *kufi*[148] pe cap.

Ori ca hasiditul cu ciucuri la colțurile hainelor. Aceştia sunt compatrioții mei. Cei care se gândesc la credință şi la Dumnezeu, şi se roagă tot timpul, la fel ca mine.

Încă mai există diferențe între mine şi alter-ego-ul meu Jacob, e adevărat, dar Jacob e tot mai puternic. De fapt, de multe ori el e cel care domină şi-mi cercetează eul profan cu un ochi întrebător. Jacob se uită la lume şi spune: „Profanii sunt cei cu adevărat ciudați, nu credincioşii. Cum poți să *nu* te gândeşti tot timpul la Marile întrebări? Cum să investeşti atâta energie în lucruri pământeşti ca meciurile de baschet, sau cât de bine se vinde *Esquire,* sau bârfele despre celebrități?”.

Încă sunt conştient de părțile nebuneşti ale Bibliei. N-am uitat de vaca roşie. Dar mă simt obligat să caut părțile bune – sau măcar mai puțin ciudate – ale Bibliei. Da, e bizar că mi-am lăsat barba să crească aşa de mare. Dar dacă te gândeşti un pic mai bine, e un simbol al bunăvoinței. N-ai voie să-ți razi colțurile – *payot* –

---

148 Bască rotundă purtată de multe populații din vestul Africii şi de unii africani din diaspora.

acelaşi cuvânt e folosit atunci când Dumnezeu ne spune să lăsăm marginile terenurilor nerecoltate. La fel ca lăsarea perciunilor şi greierii comestibili, poate că barba ne învață să ne aducem aminte de cei mai puțin iubiți de soartă.

Săptămâna trecută, ca parte din politica mea în privința timpului împărțit egal, am citit cartea lui Mark Twain, *Letters from the Earth*[149].

E o carte în acelaşi timp amuzantă şi teribil de antireligioasă. La un moment dat, Twain spune că nu înțelege de ce îi dispreţuieşte Biblia aşa de tare pe cei care se pişă pe ziduri. Se referă la un verset anume din Biblie:

Iar când a venit vremea să fie rege, imediat ce s-a suit pe tron, i-a omorât pe toți cei din casa lui Baaşa; n-a lăsat în viață pe niciunul din cei care se pişau pe ziduri, nici din rude, nici din prieteni.[150]

(1 Regi 16:11)

Twain scrie: „Oricine se poate pişa pe un copac, pe maică-sa, sau chiar pe el însuşi, spre marea lui satisfacție, dar e strict interzis să te pişi pe ziduri – asta ar însemna să împingi lucrurile prea departe".

---

149 *Scrisori de pe Pământ.*

150 Traducerea urmează originalul englez; la Cornilescu: *Când s-a făcut împărat şi a şezut pe scaunul lui de domnie, a omorât toată casa lui Baeşa, n-a lăsat să scape nimeni din ai lui: nici rudă nici prieten.*

„Cei care se pişă pe ziduri” – ştiu asta din cercetările mele – e o expresie care-i desemna pe bărbații adulți, întrucât doar bărbații se duc în spatele unui zid, când au nevoie de câteva momente de intimitate. Deci, nu e chiar o absurditate. Am chef să iau apărarea Bibliei, ba chiar să pun o notă de subsol în cartea lui Mark Twain.

Azi, un prieten care ştie cu ce mă ocup mi-a trimis un e-mail amuzant. E a treia oară când primesc e-mailul acesta, de la începutul anului biblic. În funcție de varianta la care ne referim, e vorba de o scrisoare deschisă către moderatoarea de emisiuni radio, adeptă a iudaismului conservator, Dr. Laura Schlessinger, sau una către un pastor evanghelic rigorist.

Circulă de câțiva ani încoace. Între altele, a inspirat o scenă din *The West Wing*[151], în care preşedintele Josiah Bartlet face o critică la adresa unui personaj în care o putem recunoaşte cu uşurință pe Dr. Laura Schlessinger.

În scrisoare i se aduc mulțumiri lui Dr. Laura (sau pastorului) pentru că ne aminteşte că Biblia condamnă homosexualitatea (Leviticul 18:22). Dar autorul scrisorii are câteva întrebări.

N-ar trebui să o omoare cu pietre pe maică-sa c-a lucrat sâmbăta?

---

151 *Aripa de vest,* serial american produs între 1999-2006, a cărui acțiune se desfăşoară la Casa Albă.

Dacă îşi va vinde fiica sclavă, faptă autorizată de Biblie în Exodul, care ar fi cel mai bun preț?

Ar vrea să ardă un bou în semn de sacrificiu, dar vecinii lui sunt nişte căcănari enervanți care nu-s de acord: ce să facă?

Biblia spune nici să nu ne atingem de pielea unui porc mort, aşa că ar trebui să evităm contactul direct cu o minge de fotbal american[152]. Dar dacă poartă mănuşi, are voie să joace fotbal?

Prima dată când am citit acest e-mail, m-am gândit: super. Ce bine îi critică pe cei care urmează Biblia literal, fără discernământ. Iată la ce duce un literalism biblic neselectiv – cel pe care încerc să-l practic.

Iată că-l citesc din nou, pentru a treia oară. Ca şi-atunci, mă amuză şi sunt în continuare de acord cu teoria că şi homosexualii au drepturi. Dar lucru ciudat: am o atitudine uşor defensivă. Mi-a trecut prin cap să-i răspund autorului. Da, regula cu fibrele mixte sună aiurea, dar poate că autorul ar trebui să-i ceară domnului Berkowitz să-i explice cât de grandios este să urmezi reguli pe care nu le înțelegi.

De asemenea, ştiu din lectura enciclopediei că mingea de fotbal nu se mai face din piele de porc. Mingile din NFL sunt făcute din piele de vită tăbăcită. Iar cea a lui fiu-meu e din plastic. E-mailul comite greşeala pe care tocmai o critică:

---

152 Mingea se numeşte *pigskin,* literal: *piele de porc.*

interpretează excesiv de literal expresia „pigskin”.

Din cauza e-mailului, totuşi, mă gândesc de două ori înainte să ating carcase de porc. Nu am haine din piele de porc, asta-i bine. Dar ca să fiu sigur, evit contactul cu cărțile de joc, fiindcă sunt făcute de multe ori din gelatină, care s-ar putea să fie extrasă din carne de porc. Prin urmare, chiar dacă jocul de poker n-ar duce la lăcomie şi invidie, tot mi-ar fi interzis să-l joc.

Luna a şaptea: martie

Cine închide ochii, ca să se dedea la gânduri stricate, cine-şi muşcă buzele, a şi săvârşit răul.
(Proverbele 16:30)

Ziua 184. Tatăl Juliei vine în vizită, din Florida. Ieşim la cină la un restaurant chinezesc. S-a dovedit o adevărată încercare, mai ales fiindcă tatăl ei – fost agent de vânzări pentru o companie de software – nu se poate abține să nu emită calambururi lamentabile.

Nici nu-mi amintesc cum a venit vorba, dar în timpul aperitivului a făcut un joc de cuvinte folosind cuvântul *alo* şi prima literă din alfabetul ebraic, *aleph.*

Apoi s-a uitat la mine şi mi-a făcut cu ochiul.

— Ştiai că Biblia are o regulă contra făcutului cu ochiul? îi zic.

— Chiar aşa? Şi care e originea acestei reguli?

— Nu-s sigur.

— Ei, la urma urmelor, viața biblică te mai îmbogățeşte la bibilică. Țugui buzele şi dau din cap. Simt că-mi mor câțiva neuroni purtând discuția asta.

— Biblică, bibilică, înțelegi poanta?

— Aham.

Regula din Biblie care-ți interzice să faci cu ochiul (şi există vreo patru avertismente în acest sens) e una din cele mai puțin cercetate teme din Sfânta Scriptură. Comentariile asupra acestui aspect sunt aproape inexistente. Dar mie mi se pare că Biblia este în această privință cu mult înaintea epocii sale, întrucât făcutul cu ochiul este unul din cele mai întâlnite şi mai ciudate gesturi – unul în care cel care clipeşte îl constrânge pe spectatorul său să devină parte din mica lui cabală. Era de vis dacă Biblia îi condamna şi pe cei care te apelează cu *şefu'*.

Domnul a făcut toate lucrurile cu un scop anume.[153]

(Proverbe 16:4)

Ziua 187. Am suflat în *shofar* în prima zi din lună şi, sincer, sunt tot mai sigur de aptitudinile mele. Dl. Berkowitz mi-a dat câteva sfaturi, inclusiv să țin *shofar*-ul între degete ca şi cum ar

---

153 Paragraful complet: *Domnul a făcut toate pentru o țintă, chiar şi pe cei rău pentru ziua nenorocirii.*

fi o țigară gigantică, aşa că a început să sune decent. Nu-s Miles Davis, dar pot să scot câteva note clare.

Astăzi, Julie şi cu mine avem programare la spitalul Mount Sinai pentru o ecografie. Juliei îi este foarte teamă. Nu e vorba doar de teama de spitale. Se teme de momentul în care vom afla sexul gemenilor noştri – în sensul că s-ar putea să fie amândoi băieți. Şi-a dorit fată încă din prima zi.

— Lasă că o să fie bine, îi zic. Avem 75 la sută şanse să avem măcar o fată. Eu pariez că o să fie două.

O oră mai târziu, sora cu accent italian alunecă pe deasupra abdomenului Juliei aparatul pentru sonograme, care seamănă cu un microfon. Stă în partea ei dreaptă, nemişcată.

— Deci aşa... copilul din dreapta este băiat. Asta-i foarte clar. Cel din dreapta e băiat.

Julie începe să râdă nervos. Spune, în şoaptă: „Te rog, fă să fie fată, fă să fie fată”.

Sora alunecă aparatul în partea stângă a abdomenului.

— Şi... îmi pare rău, spune sora.

În momentul ăsta, pulsul mi se triplează, mă trec sudori reci. Ce e? S-a întâmplat ceva rău?

— Îmi pare rău să vă anunț că aveți doi băieți. Copilul din stânga e tot băiat.

Sunt uşurat. Pe moment, am crezut că s-a întâmplat ceva grav cu copilul din stânga. Dar

singurul lucru care n-a mers perfect e că are cromozomul Y.

Julie nu e uşurată. Faţa i s-a încreţit. Începe să plângă, apoi hohoteşte. Uşurarea mea se transformă într-o uşoară depresie.

— Ştiu că e o tâmpenie, spune Julie. Îşi controlează respiraţia acum. Sunt supărată pe mine însămi că sunt atât de afectată din cauza asta. Dar nu pot să nu mă gândesc că, la urma urmei, eu n-o să am fată. Asta-i tot.

E adevărat. Îl iubesc pe Jasper, dar trei băieţi? Prea mult testosteron pentru un apartament din New York cu două dormitoare. Întrevăd un viitor plin de sute de jocuri de lacrosse şi nenumărate ore de discuţii despre maşini.

Îşi face apariţia doctorul, un bărbat solid de vreo 50 de ani. Vede că Julie are obrajii uzi.

— Am făcut o grămadă de operaţii de schimbare de sex, spune, chicotind. Pot să fac una pentru unul din băieţi, dacă doriţi.

Nu scoate nici măcar un zâmbet de la mine şi de la Julie. Dar asta nu-l opreşte.

— Ştiţi, Daniel e un nume frumos. Un nume care sugerează forţă.

Daniel, unul din îngerii lui Dumnezeu…

Numele doctorului e Daniel, ca să înţelegeţi.

Daniel unge cu vaselină burta Juliei, pentru ecografie.

— Ieri am folosit vaselină cu aromă de lămâie. Azi e cu aromă de căpşuni.

Clar, tipul e-n formă, nu-l opreşte nimeni.

După ecografie, ies cu Julie să mâncăm. De-abia vorbim.

Trebuie să mă concentrez pe sentimentul de recunoştinţă. Poate că aşa a vrut Dumnezeu.

— Hai că nu-i aşa de rău. Gândeşte-te la *My Three Sons*[154], îi zic. Păreau fericiţi.

— Nu mă ajută cu nimic, spune Julie. Mama lor era moartă.

Stăm în linişte câteva minute la rând.

— Ştii ce mi-ar spune consilierul meu spiritual, Yossi?

— Ce?

— Ceea ce la început pare groaznic, pe urmă s-ar putea să fie un lucru bun. Nu poţi să ştii dinainte.

Yossi mi-a vorbit alaltăieri despre asta. Am discutat despre povestirea biblică a lui Esther. E povestea unui rege păgân care a umblat prin tot regatul său ca să-şi găsească o nouă regină. În acest scop, a organizat un adevărat concurs de frumuseţe, unul surprinzător de erotic. Fiecare concurentă urma să fie ferchezuită un an întreg – şase luni cu ulei de mir, şase luni cu parfumuri şi mirodenii – apoi trimisă să-şi petreacă o noapte cu regele. Câştigătoarea – cea pe care regele a iubit-o „mai mult decât pe toate celelalte femei” – a fost o

---

154 *Cei trei băieţi ai mei* - serial TV produs între 1960 şi 1972, despre viaţa unui inginer aeronautic văduv şi a celor trei fii ai săi.

evreică exilată pe nume Esther. Regele a încoronat-o regină. Evreii din acea epocă ar fi privit cu groază o asemenea căsătorie mixtă. Dar povestea a cunoscut o întorsătură: căsătoria respectivă a fost cel mai bun lucru care li se putea întâmpla evreilor. Fiindcă Esther a reuşit să-l convingă pe rege să-i cruțe pe evrei, în ciuda sfaturilor rău intenționate ale consilierului său.

Haman. Răul poate duce la bine. N-avem de unde să ştim care-s planurile lui Dumnezeu.

— Sunt de acord, la nivel intelectual, spune Julie. Dar chiar acum, mi-e greu să accept chestia asta.

Mda. Nici pe mine nu mă ajută cine ştie ce.

Să mi se umple gura de laudele Tale, şi-n fiecare zi să Te slăvească!

(Psalmii 71:8)

Ziua 191. Că tot l-am pomenit pe Yossi: am primit o mustrare aspră de la el, astăzi. Am trecut pe la el pe-acasă, în Upper West Side. Ne-am aşezat pe o canapea din camera de zi, o cameră cu foarte multe cărți. Biblioteca era plină de cărți de toate formatele şi de broşuri pe orice temă biblică posibilă, chiar şi pe teme obscure precum poligamia şi povața biblică de a nu aduna toată recolta.

— Îmi place foarte mult să spun rugăciuni de recunoştință, spun eu, fiindcă mă fac să fiu mai

recunoscător pentru viața mea. Totuşi, întâmpin dificultăți când e vorba de rugăciunile în care trebuie să-l slăvesc pe Dumnezeu…

— Eşti într-o situație periculoasă, îmi zice.

Mi-a spus, cândva: încetează să te raportezi la Biblie ca la un manual de dezvoltare personală. Dar exact asta văd eu în Biblie, aproape tot timpul. Pornesc de la întrebări precum: „Cum ar putea religia să mă facă să mă bucur mai mult de viață? Cum ar putea să dea mai mult sens vieții mele? Cum ar putea să mă ajute să-mi cresc copilul în aşa fel încât să nu ajungă un hoț sau un drogat?”.

Dar religia înseamnă mai mult de-atât. Înseamnă să-l slujeşti pe Dumnezeu. Yossi îmi spune următoarea poveste:

Doi bărbați îşi spun rugăciunile zilnice în timp ce sunt la lucru. Unul din ei se roagă 20 de minute în biroul lui, cu uşa închisă, după care se simte revigorat şi cu moralul sus, ca după o şedință la psiholog. Celălalt e aşa de ocupat, că de abia reuşeşte să facă rost de 5 minute, între discuțiile la telefon, ca să se roage. Se duce într-o magazie şi îşi spune acolo rugăciunile, în viteză maximă.

Care a procedat mai bine?

— Primul, spun eu.

— Nu, zice Yossi. Celălalt.

Al doilea şi-a spus rugăciunile doar pentru Dumnezeu. Şi-a sacrificat din timp. Nu a avut niciun beneficiu pentru el însuşi.

Interesant. Deci rugăciunile mă pot învăța să

sacrific din timpul meu pentru un bine superior. Pot să devin o persoană mai puțin egoistă. O ființă mai bună.

Apoi îmi dau seama: iar m-am întors la stilul manualelor de dezvoltare personală. Nu pot să scap de asta.

Am să te întreb ceva, să nu-mi ascunzi nimic![155]
(Ieremia 38:14)

Ziua 196. Miercuri pe 15 martie, mă trezesc dimineața devreme fiindcă mă duc în pelerinaj în Țara Sfântă. Asta dacă trec de controlul de securitate de pe aeroportul din Newark.

Ofițerul de securitate – o israeliană arțăgoasă, cu pielea măslinie – mă fierbe fără menajamente. Nu intru în niciunul din tipare – am barbă, dar de ce n-am şi pălărie şi haine negre? Şi uite aşa începe o jumătate de oră de interogatoriu.

— Care este numele de fată al mamei dumneavoastră?

— Kheel.

— De ce aveți o barbă aşa de mare?

— Scriu o carte despre Biblie (urmează o prezentare de un minut a cărții la care lucrez).

---

155 Paragraful complet: *Împăratul Zedechia a trimis după proorocul Ieremia, şi l-a adus la el la intrarea a treia a Casei Domnului. Şi împăratul a zis lui Ieremia: „Am să te întreb ceva, să nu-mi ascunzi nimic!"*

— Mda. Sărbătoriți Purim-ul?

— Biblia nu cere asta, la drept vorbind, aşa că nu.

— Ce semnifică „JR” de la sfârşitul numelui dvs.?

— Junior.

— De ce aveți Junior în nume dacă sunteți evreu?

— Părinții mei nu erau aşa de credincioşi.

— Ați avut *bar mitzvah?*

— Ăă, nu.

La sfârşit, gura mea e uscată, palmele umede şi mă simt de parcă aş fi avut parte de cea mai proastă primă întâlnire din istorie. Totuşi, din cine ştie ce motiv, mă lasă să mă urc în avion.

Suie-te în țara aceasta unde curge lapte şi miere.[156]

(Exodul 33:3)

Ziua 197. Avionul aterizează la Tel Aviv şi apoi sar în autobuzul care face naveta la Ierusalim – drumul durează o oră până acolo – alături de câțiva turişti scandinavi.

Sunt debusolat. Sunt obosit din cauza decalajului de fus orar, dar în acelaşi timp mă simt

---

156 Paragraful complet: *Suie-te în țara aceasta unde curge lapte şi miere. Dar Eu nu Mă voi sui în mijlocul tău, ca să nu te prăpădesc pe drum, căci eşti un popor încăpățânat.*

energic. Însă mai presus de toate, mă încearcă o groază de emoții. În primul rând, sunt emoționat pentru că urmează să mă văd cu Gil. Apoi, agitat că n-am decât o săptămână ca să încerc să cunosc acest oraş incredibil, atât de încărcat de istorie. Sunt nervos şi din cauza „sindromului Ierusalim": o tulburare psihologică notorie care îi face pe unii turişti s-o ia razna în timpul pe care-l petrec în Israel şi să sfârşească rătăcind pe străzi în straie albe, ținând predici moralizatoare. Printre simptome: „nevoia de a țipa, striga sau cânta cu voce tare psalmi, versete biblice, imnuri religioase sau spirituale". Nu cred că o să mă îmbolnăvesc de-a binelea – am prea mult autocontrol – dar nu se ştie niciodată. De asemenea, încă de la 11 septembrie încoace, mi-e frică de terorism.

După ce mă cazez la hotel, mă întâlnesc cu prietena unui prieten – Neta, o producătoare TV de 26 de ani cu părul cârlionțat –, care a fost de acord să-mi servească drept ghid. Mergem la o cafenea aleasă de ea, cu o ambianță relaxată, cu canapele şi pernițe cu modele florale. Mănânc nişte produse de patiserie şi o chestionez pe tema locurilor pe care ar trebui să le vizitez.

Înainte să plecăm, mă duce lângă una din ferestrele laterale ale cafenelei.

— N-am vrut să-ți arăt asta înainte să mâncăm, dar vezi placa asta?

Înghit în sec. Este o placă de piatră pe care e gravată o flamă şi vreo 6 nume.

— Au pus-o în amintirea celor şase oameni care au murit în atacul terorist de acum câțiva ani.

Simt că mă crispez. Îmi răspunde la întrebare înainte să apuc să o formulez.

— Nu e ceva ieşit din comun, îmi spune. Cam toate cafenelele din zona asta au fost cândva ținta unor atentate cu bombă.

Nu era blazată şi nici nu dramatiza prea tare. E o realitate a vieții în Ierusalim; vorbea despre asta pe acelaşi ton cu care cei din Los Angeles vorbesc despre cutremure iar cei din Alaska despre furtunile de zăpadă. Cine iubeşte Israelul aşa cum îl iubeşte ea, se obişnuieşte şi cu aşa ceva, îmi spune.

Domnul este păstorul meu…[157]

(Psalmii 23:1)

Ziua 198. În dimineața următoare o iau spre deşertul Negev. E primul loc unde vreau să ajung.

Cronologic, e pomenit în Biblie înaintea Ierusalimului – e pământul arid unde Avram şi Isaac şi-au aşezat corturile, cândva. Sper că într-un asemenea loc mă voi impregna de spiritul biblic. De luni de zile citesc despre patriarhi. Acum vreau să respir acelaşi aer ca şi ei.

Închiriez o maşină mică de la Hertz, mă întâlnesc

---

[157] Paragraful complet: *Domnul este pastorul meu, nu voi duce lipsă de nimic.*

cu un translator cu care m-a pus în legătură Neta, iar la zece fix pornim la drum, după ce bem două cafele tari, israeliene. Peisajul devine tot mai rarefiat. Începe să bată tare vântul. Numele de şosele sunt tot mai biblice: strada Jacob, strada Avram. Şi apoi, câteva ore mai târziu, ajungem.

Deşertul Negev e un loc extraordinar. Imediat ce te dai jos din maşină şi te uiți în jur, poți să vizualizezi cum era viața în vremurile biblice. În fine, cu condiția să faci abstracție de panourile galben-negre cu „Atenție, cămile!”. Şi de pachetele de țigări aruncate la marginea drumului. Şi de omniprezentele fire electrice, cu acele baloane ciudate portocalii puse acolo ca semn de avertizare pentru avioane, să nu dea peste ele.

Deşertul nu mai e la fel de pustiu ca în urmă cu trei mii de ani. Dar rămâne totuşi cel mai biblic peisaj de pe fața pământului: dune care se întind până la linia orizontului, nisipuri fine care-ți intră în gură la cea mai mică pală de vânt.

Din nefericire, în afară de peisaj, călătoria se dovedeşte a fi cam dezamăgitoare. Nu găsim nimic mai bun de făcut decât să vizităm un muzeu beduin, în care e instalat un fals cort beduin – mult prea igienic şi ordonat, ca o cameră la un vechi Ramada Inn[158].

Suntem deja pe drumul de întoarcere la Ierusalim atunci când observăm lucrul care ne va

---

[158] Lanț hotelier din Statele Unite.

salva ziua. Pe partea dreaptă a unei şosele şerpuitoare, pe care nu trece nicio maşină, e o turmă de oi. Şi un păstor.

Aşa cum ştie oricine a citit chiar şi numai câteva zeci de pagini din Biblie, textul Sfintelor Scripturi e înțesat de imagini şi referiri la păstori şi turme. Psalmul 23 vorbeşte despre Dumnezeu ca despre un păstor. Exodul îi compară pe israeliți cu o turmă de oi. Iisus este mielul Domnului. În plus, cei mai mulți patriarhi au fost cândva păstori: Jacob, Moise, regele David.

Aşa că mieii au cam făcut parte din preocupările mele. (Cea mai ciudată întâlnire cu un miel, de până acum: la magazinul Judaica din Manhattan West Side am dat peste un joc video pentru copii cu o cină de Paştele evreiesc cu Dom DeLuise, Shari Lewis şi marioneta Lamb Chop[159]; trebuie să fi fost foarte deranjant pentru Lamb Chop, fiindcă în ritualul Seder, de Paştele evreiesc, se foloseşte şi un os de pulpă, reprezentând mielul sacrificat). Acum, însă, vedeam miei de-adevăratelea.

Păstorul e un beduin de douăzeci şi ceva de ani, îmbrăcat cu un pulover roşu şi cu o jachetă portocalie. Este sfios şi tăcut, totuşi, cu ospitalitatea tipică Orientului Mijlociu, mă invită

---

159 Traducere literală: *Cotlet de miel.* Lamb Chop este o marionetă ce reprezintă un miel, care a apărut în programe TV pentru copii şi care a fost creată de Shari Lewis în 1957. Seder este o ceremonie familială care este ținută în prima seară a Paştelui evreiesc.

să păzesc turma alături de el.

Stăm unul lângă celălalt, uitându-ne cum pasc oile. Credeam că păstoritul e o ocupație silențioasă, dar nu-i aşa. Cele două sute de oi care pasc sunt surprinzător de zgomotoase. Ca să nu mai vorbesc despre behăiala constantă. Iar mieii nu ştiu să facă nimic altceva decât: be-he-he-he. Asta îmi aduce aminte de felul cum strănută Julie; scoate câte un „Hap-ciu" literal, ca şi cum ar spune o replică pe scenă.

Ciobanul nu are nici fluier, nici harpă, şi nici nai. În schimb, are un ciomag. Are la el un tub din cauciuc, care mi se pare că a fost făcut dintr-o roată de tractor.

Îl întreb prin intermediul translatorului:

— Ce faci cu ciomagul?

— E doar pentru aparențe, admite el.

Îmi place la culme vorba asta. Până şi ciobanii au preocupări superficiale.

— De când te ocupi cu asta?

— De doi ani.

— Oaia neagră chiar e rebelă?

— Nu, se comportă la fel ca oile celelalte.

— Îți place să fii cioban?

— Da, foarte mult.

Nu mai ştiu ce să-l întreb. Ceea ce e o uşurare pentru el, şi deloc deranjant pentru mine. Ne mulțumim să mergem în linişte, ascultând cum pasc şi cum behăie oile.

Am mintea limpede, sufletul netulburat. Pentru

câteva minute, nu există nicio diferență între mine şi alter-ego-ul meu Jacob. Teoretic, dacă Dumnezeu e peste tot, atunci ar trebui să fie la fel de prezent într-un lift din New York ca şi pe o pajişte din Israel, unde pasc oile. Ce să mai zic? Poate că îmi lipseşte viziunea, dar ideea de Dumnezeu e mai uşor de priceput aici, departe de claxoanele maşinilor şi de reclamele la sălile de sport din New York.

Ocazional, câte un miel se îndepărtează prea tare de turmă. Ciobanul mă învață să arunc cu o piatră spre el, ca să-l fac să se întoarcă. E o metodă care se foloseşte încă de pe vremea regelui David, ceea ce explică precizia cu care David l-a nimerit în frunte pe Goliat.

Poate cea mai importantă descoperire pe care am făcut-o în după-amiaza asta e despre păstorit: îți dă o încredere nemaipomenită în ciuda capacităților mele manageriale foarte limitate, chiar şi eu am fost în stare să mă descurc cu două sute de oi. Pe lângă „be-he-he”, oile mai corespund unui stereotip: au *comportament* de turmă. E suficient să strigi tare „hei!” sau să arunci o piatră ca să le aduni la un loc. Oricine poate fi un Jack Welch [160] în domeniul păstoritului. Iată de ce păstoritul era ideal ca primă meserie pentru patriarhii evrei. Nu degeaba a fost Moise păstor,

---

160 Unul dintre cei mai cunoscuți manageri ai tuturor timpurilor, director general al companiei americane General Electric.

înainte să-i conducă pe israeliți afară din Egipt.

Nu este bine ca omul să fie singur…[161]
(Geneza 2:18)

Ziua 198. După-amiaza, târziu. Dacă deşertul e relativ gol (fac abstracție de deşeurile secolului al XXI-lea), Ierusalimul e cel mai aglomerat loc în care am călcat vreodată. Fiecare metru pătrat e plin de oameni, istorie şi religie.

În această după-amiază, în timp ce merg pe una din străzile şerpuite, pavate cu piatră, din Oraşul Vechi, dau peste una dintre cele mai mari densități a credinței de pe întreaga planetă. Scena e următoarea: zeci de călugări franciscani cu robe maronii merg încet, solemn, cu mâinile împreunate în față, refăcând Drumul Crucii. Cântă „Ave Maria”, acompaniați de un casetofon portabil minuscul, agățat pe umărul drept al unuia din călugări. Alt călugăr balansează o umbrelă în miniatură exact la fel cum băieții de altar balansează lămpile cu tămâie.

La un moment dat, făcându-şi drum cu coatele prin mulțimea de călugări, apare o familie de evrei ortodocşi. Tatăl – având pe cap o căciulă de blană de mărimea unei guri de canal – e cel care conduce grupul, urmat de opt copii hasidici aranjați în şir

---

[161] Paragraful complet: *Domnul Dumnezeu a zis: „Nu este bine ca omul să fie singur; am să-i fac un ajutor potrivit pentru el."*

indian. Apoi, în acelaşi moment, amestecându-se cu rugăciunea franciscanilor, se face auzită chemarea musulmană la rugăciune, de la o portavoce micuță. Un bărbat cu fes se strecoară şi el şi depăşeşte familia hasidică. Toate cele trei credințe avramice, intersectându-se pe aceeaşi stradă.

E o privelişte uimitoare. Şi mă face să mă simt mai singur ca oricând, de când am început proiectul biblic.

Iată-mă aici, străin într-o țară străină, departe de soția şi copilul meu, într-un oraş în care fiecare trăieşte închis în propria comunitate spirituală. Ajung la o concluzie tulburătoare: căutarea mea e cu adevărat paradoxală. Încerc să merg de unul singur pe un drum pe care apucă doar mulțimile. Unul din consilierii spirituali, David Bossman, profesor de religie la Seton Hall University, mi-a spus: „Oamenii din Biblie erau «groupies[162]». Toți făceau ce făcea şi restul grupului, toți se adaptau la obiceiurile grupului. Numai nebunii ăştia de europeni puteau inventa individualismul. Ce faci tu acum e un fenomen modern."

De când mă ştiu, individualismul ăsta nebunesc european reprezintă unul din lucrurile cele mai de preț pentru mine. Ca să folosesc expresia

---

[162] Termen folosit pentru a-i desemna pe fanii înfocați, pe cei care călătoresc alături de trupele lor preferate.

sociologului Robert Putnam[163], joc bowling de unul singur şi îmi place să fac asta. Simt că am mai mult control, astfel, sau am iluzia controlului. E un lucru care m-a împiedicat mereu să particip la acţiuni colective. Nu m-au interesat asociaţiile studenţeşti, cluburile Rotary, nici măcar fan-clubul formaţiei Kiss, când eram copil.

Anul ăsta am încercat să practic un cult individual şi să descopăr un sens de unul singur. Stilul solitar are avantajele sale – îmi place să încerc să descopăr lucrurile pe cont propriu. Îmi place să citesc cuvintele sfinte nefiltrate de coduri de interpretare. Dar asta presupune anumite limitări, unele chiar foarte mari. Îmi lipseşte sentimentul de apartenenţă, care este o parte fundamentală a experienţei religioase. Am simţit asta foarte intens şi altădată, cu ocazia sărbătorilor biblice de Yom Kippur şi Roş Haşana, în octombrie. Am încercat să sărbătoresc în singurătate. Am ţinut post. Am mâncat dulciuri. Am trimis merinde celor săraci. Dar am făcut asta acolo, în colţul meu, fără să îmi dau seama la ce bun. N-am reuşit să mă determin să scriu nici măcar un capitol despre acele sărbători, fiindcă n-am reuşit să extrag nicio semnificaţie – nimic care

---

163 Cercetător american din domeniul ştiinţelor politice; cea mai importantă lucrare a sa este *Bowling Alone: America's Declining Social Capital* (2000), în care susţine teza unei prăbuşiri a vieţii civice şi sociale din Statele Unite.

să aibă suficient de mult sens ca să pot scrie despre asta. Multe dintre cele mai profunde experiențe pe care le-am trăit mi s-au întâmplat atunci când m-am alăturat unui grup, chiar dacă pentru puțin timp, indiferent dacă grupul era unul imens (petrecerea hasidică) sau unul mic (Amos, Julie şi cu mine cântând *Amazing Grace*[164]).

Poate că ar trebui să încetez să fetişizez individualismul. Ar fi o treabă bună; de altfel, individualismul radical este pe ducă. Presupunerea mea este că lumea va semăna tot mai mult cu Wikipedia. Tot ce se va face, va fi în colaborare cu ceilalți. Următoarea carte pe care o voi scrie va avea 258 de coautori.

Să dai zeciuială din toată roada.[165]
(Deuteronomul 14:22)

Ziua 201. Înainte să plec în Israel, consilierul meu Yossi mi-a dat o listă de porunci care, conform iudaismului tradițional, nu pot fi îndeplinite decât în patria-mamă. Multe implică sacrificiul de animale. Dar una dintre ele nu cerea

---

164 În traducere: Milostivirea neaşteptată; este un cântec religios cunoscut în țările unde se vorbeşte engleza.
165 Paragraful complet, în versiunea Anania: *Să pui deoparte zeciuială din toată roada semințelor tale, roada țarinei tale de la an la an.* Versiunea Cornilescu pare să conțină o greşeală (să iei versus să dai zeciuială): *Să iei zeciuiala din tot ce-ți va aduce sămânța, din ce-ți va aduce ogorul în fiecare an.*

niciun fel de vărsare de sânge: zeciuiala din fructe.

Azi, pentru câțiva şekeli, cumpăr o portocală dintr-o piață a fermierilor. Ies afară din piață şi întâlnesc un tip pe nume David. E un bărbat corpolent, cu o pălărie stil Gilligan şi citeşte cu voce tare un fragment din Biblie. Nu-mi amintesc fragmentul, dar ştiu că apărea şi cuvântul „prostituție” în el. Singurii spectatori sunt eu şi un tip înalt cu blugi deşirați.

David pare să fie candidatul ideal.

— Vreau să-ți dau zece la sută din fructul meu, îi zic. Trebuie să-i dau semenului meu de pe stradă.

— A, dai zeciuială? David ştie totul despre asta şi crede că e un lucru bun. Problema e că nu-mi plac portocalele. Dă-i mai bine lui Lev.

Şi mi-l arată pe tipul înalt, care însă nu e prea convins.

— Hai, măi! spune David. Nu poate să mănânce portocala dacă nu-ți dă şi ție a zecea parte din ea.

— Bine, spune Lev.

Aşa că decojesc portocala şi, cu degetul indicator, smulg din ea două feliuțe.

— Poftiți, vă rog!

Lev strâmbă din nas. E de înțeles, nu-i aşa? Nici eu n-aş pune gura pe o felie de portocală pe care a pus altcineva mâna.

— Ia-o! îi ordonă David.

Lev stă şi se gândeşte.

— Ce-ar fi să-mi dai mie cele 90 la sută şi să

rămâi tu cu restul?

Nu glumeşte. Sunt de acord şi rămân eu cu bucățica. E adevărat ce se spune. Totul se negociază în Orientul Mijlociu.

Dar un Samaritean, care era în călătorie, a venit în locul unde era el, şi când l-a văzut, i s-a făcut milă de el…

(Luca 10:33)

Ziua 202. Ziua următoare mă sui într-un taxi israelian ca să fac o vizită unui samaritean. Înainte de anul biblic, credeam că trebuie să mă urc într-o maşină a timpului ca pot face aşa ceva. Credeam că au dispărut, la fel ca hittiții, canaaneenii şi alte triburi din vremurile biblice. Şi totuşi, nu, încă mai există samariteni în secolul al XXI-lea.

Samaritenii sunt menționați de câteva ori în Scripturile Ebraice, dar sunt faimoşi datorită parabolei lui Iisus. Atunci când Iisus e întrebat de un om al legii, „Cine e aproapele tău?”, El răspunde:

Un om se cobora din Ierusalim la Ierihon. A căzut între nişte tâlhari, care l-au dezbrăcat, l-au jefuit de tot, l-au bătut zdravăn, au plecat, şi l-au lăsat aproape mort.

Din întâmplare, se cobora pe acelaşi drum un preot; şi, când a văzut pe omul acesta, a trecut

înainte pe alături.

Un Levit trecea şi el prin locul acela; şi când l-a văzut, a trecut înainte pe alături.

Dar un Samaritean, care era în călătorie, a venit în locul unde era el, şi când l-a văzut, i s-a făcut milă de el.

S-a apropiat de i-a legat rănile, şi a turnat peste ele untdelemn şi vin; apoi l-a pus pe dobitocul lui, l-a dus la un han, şi a îngrijit de el.

(Luca 10:30-34)

E o poveste impresionantă – şi mai impresionantă dacă înțelegi contextul istoric. Iudeenii şi samaritenii se urau reciproc, aşa că ideea ca un samaritean să vină şi să ajute un iudeean era evident şocantă, cam cum ar fi în zilele noastre ca un luptător Hezbollah să ajute un soldat israelian.

Samaritenii mă interesează în mod special în căutarea mea spirituală fiindcă sunt înclinați către literalismul biblic. Ei nu pun preț pe interpretările rabinilor din iudaismul dominant, ci pun accentul – deşi nu exclusiv – pe Biblia însăşi.

Aşa că l-am sunat pe Benyamim Tsedaka, purtătorul de cuvânt oficial al comunității – el este şi redactorul-şef al ziarului acestei comunități iar el m-a invitat la el acasă, undeva în afara Tel Aviv-ului. Când mă dau jos din taxi, îl văd aşteptându-mă, în curtea din fața casei.

— Îmi mai spuneți odată, vă rog, cum vă numiți?

mă întreabă Benyamim.

— A.J.

— Aşa. Ca C.J., din *Baywatch*.

Sunt surprins. Ştiu că, la un moment dat, *Baywatch* era difuzat pe toate cele cinci continente, dar tot e surprinzător. Am în fața mea un samaritean, cel mai vechi trib biblic care mai există în prezent, iar primele cuvinte pe care le aud din gura lui sunt despre un serial TV cu Pamela Anderson.

— Cred că e bine să destindem un pic atmosfera, spune Benyamim, şi râde.

— Da, chiar aşa.

Benyamim, în vârstă de 62 de ani, are părul grizonat pieptănat pe spate, o mustață albă bine întreținută şi un accent puternic. E îmbrăcat cu o robă gri care-i ajunge până la glezne, îmbrăcămintea tradițională a samaritenilor în zi de Sabat, pe care-l ține în onoarea mea. Apartamentul lui e curat, modern; într-un fel, pare o versiune orientală a locuinței bunicii mele din cartierul de vile pentru pensionari din Palm Beach. La fel ca toți cei pe care i-am vizitat pe ici, Benyamim îmi dă de mâncat şi de băut imediat ce am intrat pe uşă. Aduce un ceainic şi un platou cu prăjiturele samaritene care arată ca nişte madlene, dar au gustul mai degrabă picant decât dulce.

Ne învârtim prin apartamentul lui, uitându-ne la fotografiile cu samariteni de pe pereți. Mă opresc

în fața uneia cu un grup adunat pe un vârf de munte, în care bărbații poartă costume şi fesuri albe.

— Asta-i întreaga comunitate samariteană în anul 1914, spune Benyamim. 146 de oameni.

Populația actuală e de 700, îmi spune.

Ceea ce reprezintă o statistică uimitoare. Şapte sute de oameni. Tot grupul lui etnic ar putea lua loc confortabil într-o sală de conferințe.

Benyamim îmi povesteşte că o mamă samariteană a adus pe lume recent, în urma unei naşteri premature, o pereche de gemeni. Au supraviețuit – dar dacă ar fi murit, îmi spune el, efectul asupra comunității ar fi fost echivalent, pentru americani, cu „o catastrofă care ar fi şters Kansas de pe fața pământului”.

Cei şapte sute de samariteni rămaşi trăiesc fie lângă Benyamim, într-un oraş numit Holon, fie în Cisiordania. Nici israelieni, nici palestinieni nu-şi găsesc locul în Israelul zilelor noastre şi încearcă să rămână prieteni cu ambele tabere. Aşa cum spune Benyamim: „Încercăm să ne ferim de loviturile pe care şi le împart fiecare”.

Nu au fost întotdeauna aşa puțini. Samaritenii – care se trag din vechiul ținut al Samariei, din nordul Israelului – au fost cei mai numeroşi în secolul patru î.Hr., când numărau un milion de capete. Au fost împuținați în secolele următoare de invaziile romane, otomane şi de boli. Benyamim şi congenerii săi cred că ei sunt unul din triburile

pierdute ale israeliților, păstrând adevărata tradiție biblică.

— Facem o plimbare? mă invită Benyamim.

Ieşim din casă şi păşim în enclava samariteană – un labirint de străzi liniştite. Nu întâlnim pe nimeni, în afară de vreo şase adolescenți care joacă fotbal şi un vecin care a ieşit probabil la cumpărături. Benyamim îmi arată că fiecare casă are în exterior o tabletă de piatră cu un fragment din Biblie săpat în ea – e felul lor de a scrie pe cadrul uşii.

La vreo 20 de metri de casa lui Benyamim, ajungem la templul samaritean – o clădire pătrățoasă, cu ziduri albe care e închis pe timpul nopții. Înăuntru se găseşte Biblia Samariteană, îmi spune Benyamim.

E o chestie fascinantă, Biblia Samariteană. Asta fiindcă este aproape la fel ca Biblia Ebraică – cu o singură diferență importantă. *Cele zece porunci* nu sunt cele zece pe care le ştim noi. Ei au un precept care le cere să construiască un altar pe Muntele Gerizim, care se află în Cisiordania. Pentru samariteni, Muntele Gerizim e locul cel mai sacru din lume, muntele unde arca lui Noe a atins din nou uscatul şi unde Avram aproape că şi-a sacrificat fiul.

Acolo se practică sacrificiul anual al mielului, chiar şi în ziua de azi. Da, spre deosebire de evrei, samaritenii încă mai fac sacrificii de animale. În fiecare an, de Paştele lor, capul fiecărei familii

samaritene taie gâtul câte unui miel. Apoi mieii sunt adunați la un loc – vreo 40 la număr –, sunt jupuiți, puşi la proțap şi apoi rumeniți deasupra unei gropi.

— E o ceremonie frumoasă, spune Benyamim. Mirosul e delicios. Are loc săptămâna viitoare. Ar trebui să vii şi tu.

Am suferit destul la ceremonia cu găini.

— Îmi pare rău, voi fi în New York deja.

După ce ne întoarcem la el acasă, Benyamim îmi face cunoştință cu nevasta lui, o femeie cu părul scurt care, voi spune doar atât, nu pare să aibă chef să discute cu mine. Dă din cap şi cam atât. Soția lui Benyamim e evreică şi s-a convertit. Mai sunt câteva femei evreice care au făcut această schimbare, însă nu prea multe. Aşa cum spune un comentator, regulile samaritene despre menstruație sunt foarte stricte şi, prin urmare, deloc atractive.

— Tora spune că o femeie la menstruație trebuie să trăiască separat, spune Benyamim.

Iată de ce casele samaritene au o cameră specială pentru femeile la ciclu.

— Soția mea are televizorul ei şi un mic frigider. E ca o cameră de hotel, îmi spune el.

Are voie să iasă din cameră?

— Da, şi putem să vorbim, dar nu față în față, din cauza salivei. Şi chiar vorbim. De obicei despre cum gătesc.

Benyamim trebuie să gătească singur, din

moment ce soția lui nu poate să atingă mâncarea. Încearcă să prezinte situația în culori vesele: pentru femei, e ca şi cum şi-ar lua concediu de la treburile gospodăriei.

— Cu cincizeci de ani în urmă, exista un cort special pentru femei. Acolo era cea mai mare veselie din toată tabăra, cred.

Nu ştiu ce să zic. Încă mi-e greu să accept legile menstruale, fie ele evreieşti sau samaritene.

Înainte să plec, îi pun o întrebare care nu putea să lipsească: ce cred samaritenii despre parabola bunului samaritean? Aşa cum era de aşteptat, nu prea au nicio obiecție. Ba chiar le place. În Cisiordania există chiar Cafeneaua bunului samaritean, al cărei proprietar este unul de-al lor.

Benyamim îmi spune că s-a gândit îndelung la parabola lui Iisus şi are o interpretare personală a acesteia: e o povestire autobiografică. Benyamim crede că omul rănit e Iisus însuşi. Şi că Iisus Hristos l-a descris pe salvatorul lui ca fiind samaritean fiindcă a trăit bine în Samaria. Atunci când Iisus a fugit de farisei şi a trecut în Samaria, localnicii au fost ospitalieri şi au crezut că El era salvatorul (Ioan 4).

Mergând cu taxiul înapoi la hotel, mă tot gândesc la Biblia Samariteană. Atât de asemănătoare şi de diferită, în acelaşi timp. Cum ar fi fost ca istoria să se fi desfăşurat altfel? Ca Tora Samariteană să devină varianta canonică şi milioane de credincioşi semitici să inunde Muntele

Gerizim în fiecare an ca să sacrifice miei, cu excepția câtorva sute de evrei, care s-ar fi închinat într-un loc ştiut de foarte puțini, numit Zidul Plângerii?

Te voi lăuda din toată inima mea, Doamne, Dumnezeul meu, şi voi prea mări Numele Tău în veci!

(Psalmii 86:12)

Ziua 204. Mă tot gândesc la parabola lui Yossi, cea despre cei doi care se roagă: bărbatul care la urmă e înseninat şi cel care e şi mai stresat. Câteodată sunt primul, din ei, alteori al doilea.

În momentul ăsta mă odihnesc, după ce am urcat scările de lângă Poarta Jaffa. Sau poate de lângă Poarta Leului. Nu-s sigur. Sincer, m-am rătăcit. Dar e plăcut să mă odihnesc aici, pe treptele astea de piatră, umbroase şi răcoroase, cu o suprafață denivelată, la fel ca un baton *Rice Krispies*.

Stau cu capul aplecat şi ochii închişi. Încerc să mă rog, dar mintea mea e fără astâmpăr. Nu pot să mi-o liniştesc. Mă tot gândesc la articolul pe care tocmai l-am scris pentru *Esquire*. Nu e rău deloc, îmi spun. Îmi place întorsătura de frază din primul paragraf.

Şi apoi mă izbeşte o idee. Spun bine *izbeşte*. Am simțit-o ca pe un pumn în stomac. Uite la mine ce mândru sunt că am făcut un articol pentru o

revistă cu tiraj mediu din America. Dar Dumnezeu, dacă există, a creat lumea. A creat păsările flamingo, şi supernovele, şi gheizerele, şi albinele, şi pietrele pe care stau aşezat.

— Lăudat fie Domnul, spun cu voce tare.

Întotdeauna mi s-a părut că versetele din Biblie şi din cărțile mele de rugăciuni în care Dumnezeu e slăvit sună ciudat. Propozițiile acelea despre Dumnezeu cel atotputernic, atoateştiutor, zeul zeilor, Cel a cărui măreție depăşeşte puterea noastră de înțelegere. Nu-s obişnuit să vorbesc aşa. Nu mă pricep la superlative. Sunt obişnuit cu ironia, litota, exprimarea ambiguă. Şi-apoi, ce nevoie ar avea Dumnezeu să fie lăudat, mă gândeam eu. Dumnezeu n-ar trebui să se simtă nesigur. E ființa supremă.

Dar acum ştiu de ce. Laudele nu-s pentru el. Le rostim pentru noi. E ceva care ne scoate din noi înşine, din ego-ul nostru plesnind de mulțumire de sine.

Copiii lui Israel să păzească Sabatul…[166]

(Exodul 31:6)

Ziua 205. În timp ce merg agale spre cafeneaua de lângă hotel ca să-mi cumpăr o chiflă, îmi dau seama de un lucru: plimbându-mă prin Ierusalim

---

[166] Paragraful complet: *Copiii lui Israel să păzească Sabatul, prăznuindu-l, ei şi urmaşii lor, ca un legământ necurmat.*

în deghizarea mea biblică, trăiesc un sentiment eliberator şi în acelaşi timp dezamăgitor. La New York – deşi e oraşul lui Naked Cowboy şi al lui Gene Shalit [167] – sunt totuşi suficient de neobişnuit ca să sar în ochi. Dar în Israel sunt doar unul din mulțimea mesianică. Un tip cu haine ciudate şi o barbă excentrică? Ce mare scofală. Am mai văzut vreo 12 azi. Ierusalimul este un fel de Insulele Galapagos ale religiilor – nu poți să deschizi ochii fără să dai cu ochii de o creatură exotică.

Apropo de creaturi exotice – s-a făcut vineri. Ziua în care, în sfârşit, mă duc să mă întâlnesc cu el, cel mai exotic personaj din familia mea, oaia neagră oficială, cel fără de care n-ar fi existat această carte: guru Gil.

Când l-am sunat pe guru Gil, în urmă cu câteva săptămâni, mi-a spus că vrea să ne întâlnim la Zidul Plângerii, cel mai sfânt loc din Ierusalim, pentru evrei. E un loc unde poate fi găsit în fiecare zi. Ajung acolo într-o vineri ploioasă şi rece. E un loc uimitor: zeci de oameni, majoritatea evrei ortodocşi, cântă şi se leagănă, cu ciucurii scuturându-se, unii atât de adânciți în rugăciunea extatică încât strâng din pumni şi clănțăne din

---

[167] Naked Cowboy: chitarist care face show pe străzi în New York, îmbrăcat în slip, pălărie şi cizme de cowboy. Gene Shalit: critic literar şi de film, personalitate excentrică, cu o mustață groasă şi papion pestriț.

dinți. E imposibil să nu fii mişcat de atâția kilowați de credință.

Gil nu e de găsit nicăieri. Când întreb lumea pe unde e, descopăr că nu doar în familia mea sunt sentimente contradictorii în ceea cel priveşte. Un evreu ortodox din Olanda îmi spune că el şi Gil nu-şi mai vorbesc. De la ce s-au certat? Nu-mi spune. Dar orice ar fi făcut Gil, a făcut-o „*iar* şi *iar* şi *iar!*”.

În sfârşit, îl observ pe Gil. Îl recunosc datorită fotografiilor puse cu nemiluita pe coperta cărții sale. Coboară scările, cu barba despicată în două de vânt şi cu un smoc mare, alb, fluturându-i pe lângă umăr.

— Gil? Sunt A.J. Jacobs.

— A.J., tu eşti? Arăți aşa de religios, îmi spune, cu ochii la barba mea. Mă aşteptam să arăți altfel.

— Ei, nu-i chiar aşa de lungă ca a ta.

— O să mă ajungi din urmă, spune Gil.

E mai mic de statură decât credeam. Cred că din cauza legendelor familiale, în mintea mea a căpătat proporțiile unui Paul Bunyan [168] superevreu. Dar în viața reală are cu mult sub 1,80. Iar din cauza bărbii, arată de şaizeci de ani.

Îi spun că am ajuns pe la jumătatea cărții scrise de el.

— La jumătate? Cred că eşti prima persoană care o lasă din mână, fără s-o fi terminat.

Nu-mi dau seama dacă glumeşte sau chiar s-a

---

[168] Tăietor de lemne uriaş din folclorul nord-american.

simțit jignit.

Trage un scaun sub el, ia o carte de rugăciuni şi ne aşezăm să ne rugăm lângă zidul de 18 metri. Aflu că e a doua oară pe ziua de azi când Gil se află aici. În fiecare zi se trezeşte la 1:45 dimineața, îşi face baia rituală şi ajunge la zid la ora 3. Stă aici câteva ore, înnodând *tifillin* – benzile de piele pentru rugăciune – pentru turiştii care doresc, apoi se duce acasă ca să studieze şi se întoarce după-amiaza. Dacă vă gândiți, aşa cum m-am gândit şi eu, că 1:45 nu este o oră potrivită pentru cele sfinte, vă înşelați. După părerea lui Gil, cel puțin, cel mai spiritual timp al zilei este între miezul nopții şi opt dimineața.

După o oră şi ceva de rugăciuni, ne îndreptăm spre apartamentul lui Gil, pentru cina de Sabat. Invitații lui ajung câteva minute mai târziu.

— Intrați şi luați loc, le spune cu voce aspră. Ați întârziat.

Cina acasă la Gil e un eveniment faimos, una din micile atracții turistice pentru studenți şi pelerini. În seara asta sunt invitați la cină un cuplu de studenți la *yeshiva*[169] din Rusia, două fete de rabin din New Jersey, un psihanalist evreu ortodox cu soția sa şi un tip aerian din Berkeley, cu o *kippah* pe cap de culoarea curcubeului. Gil îl avertizează pe tipul cu *kippah* să nu se dea la fetele

---

[169] Instituție educațională evreiască, în care se studiază texte religioase tradiționale, în special Tora şi Talmudul.

rabinului, sau o să-i „rupă amândouă picioarele”.

— Aloo! strigă Gil, după ce ne-am aşezat. Linişte! Se aude acolo? Cei de acolo, nu auziți?

Facem linişte. Urmează explicarea regulilor.

— Cine pune cele mai multe întrebări primeşte mai mult desert. Dar să fie întrebări bune. Nu de genul „Ce primim la desert?”.

Gil face ordine ca pe vremuri, când era lider de sectă în tabăra de corturi. Doar că de data asta vorbeşte. În timpul celor două minute de rugăciuni preliminare, nimeni în afară de el nu scoate niciun sunet – altfel trebuie să meargă să se spele pe mâini, aşa cum cere obiceiul evreilor ortodocşi.

Se uită la tipul de la Berkeley.

— Ai de gând să vorbeşti?

— Ăă… nu.

— Tocmai ai făcut-o. Du-te şi spală-te pe mâini.

Pe tipul de la Berkeley l-a luat în colimator. E primul venit, dintre oaspeți, şi a făcut greşeala să pună mâna pe tacâmuri într-un moment nepotrivit, atrăgând mânia lui Gil: „Termină cu farfuria, termină cu lingura, stai odată locului!”.

Mă uit în jur, evitând privirile invitaților. Masa ocupă cel mai mult loc din cameră. Pereții sunt plini de fotografii cu rabini cu barbă albă. În colț, văd o poză cu Gil cântând la o… harpă cu zece coarde. Da, una alarmant de asemănătoare cu a mea. Gil îmi spune mai târziu că şi-a fabricat-o singur. „M-am luat după sunetele unei cascade hawaiiene”, îmi spune.

Una din temele pe care Gil le tot repetă este că totul se întâmplă cu un motiv anume. Julie are acelaşi punct de vedere, dar Gil îl duce la extrem. Absolut nimic nu e întâmplător. În urmă cu câțiva ani, ne spune, câteva ciori s-au găinățat pe *tefillin*-ul lui. A fost devastat. „Mă gândeam că Dumnezeu mă urăşte! Că nu-mi suportă rugăciunile. Toți anii aceştia am încercat să-i fac pe plac şi uite ce crede despre mine". A dus *tefillin*-ul la un expert şi a aflat că unul din pergamente era întors invers. Dumnezeu nu-l ura, doar i-a dat de ştire că ceva nu era în regulă.

Fiecare din poruncile Bibliei are un sens anume. Există o explicație perfect rațională pentru fiecare.

— Credeam că sunt reguli a căror explicație rațională n-o ştie nimeni, spun eu.

— Cine ți-a spus asta n-are o minte prea profundă, îmi spune Gil. Aminteşte-ți, regulile mici sunt la fel de importante ca şi cele mari. Dacă ai fi la medicină şi ai studia chirurgia pe creier, ai vrea să urmezi toate regulile? Sau doar pe cele „importante"? întreabă Gil.

Una din fetele de rabin are o întrebare:

— De ce e aşa de important ca bărbații să poarte barbă?

— Fiindcă Avram avea barbă.

— Avea şi două soții, spune fiica rabinului.

— Nu-i chiar aşa. Una din ele era, de fapt, concubină.

— Solomon a avut şapte sute de soții, zic eu.
— Mai taci, spune Gil. În zilele acelea se putea. Dar fiindcă oricum urma să fie interzis mai târziu, Jacob a fost îngropat cu Rahela, nu cu celelalte soții.
Fiica rabinului nu e mulțumită de răspuns. Gil îi mai serveşte un argument:
— Dacă vezi un tip cu barbă lungă, ştii că nu e un luptător. Imposibil. E imposibil să lupți cu ditamai barba. Duşmanul te-ar apuca de barbă din prima. E ca şi cum capul tău ar avea mâner.
Ăsta-i un argument de care n-am auzit în viața mea. Gil ia o înghițitură sănătoasă din paharul lui cu vin roşu, din care jumătate i se scurge în barbă. Se ridică pentru a debarasa masa de farfuriile de la primul fel, o supă de legume. Se înfiripă discuții despre singura noastră cunoştință comună. Gil se întoarce. Nu e mulțumit.
— La masa asta se discută doar subiecte sacre!
— Dar ce înseamnă „sacru”? protestează unul din tinerii ruşi. Orice subiect poate fi sacru.
Tipul ăsta s-a făcut remarcat mai devreme – voia neapărat să cânte un cântec rusesc. Şi acum Gil nu mai poate să-l suporte.
— Habar n-ai ce rişti cu figurile astea, tună Gil. Odată, un tip din *yeshiva* stătea chiar acolo, în locul unde stai tu, şi-mi dădea bătăi de cap. I-am spus: „Măi băiatule, am centură cu doi dani în judo”. Ştii ce mi-a spus tipul? „A, da? Şi eu am făcut arte marțiale”. Aşa că am sărit şi i-am făcut

o priză la gât de s-a făcut albastru la față… făcea „Ahhhggghhhh!”. I-am dat drumul, şi din acel moment a fost cel mai simpatic băiat care a venit la mine în vizită. *Nu… sări… calul, băiete, pricepi?*

Rusul n-a mai scos niciun cuvânt.

Părerea mea e că Gil joacă un rol de bătăuş, unul de actor de operetă şi unul de lider carismatic, în acelaşi timp. E un Donald Trump ultrareligios, iar asta e scena lui[170]. Nu ştiu dacă are legătură cu relația noastră semifamilială, dar pe mine nu încearcă să mă demoleze. Nu-mi spune că-s „cretin” sau „imbecil”, cum le spune celorlalți. Cel mai rău apelativ pe care-l primesc este „nătărăule!”, atunci când nu-mi spăl mâinile corect.

Îmi dau seama acum de ce a fost el liderul unei secte. Nu poți să-ți iei ochii de la el. Când povesteşte ceva, se întâmplă să sară de pe scaunul lui de răchită ca să sublinieze un lucru important. Câteodată râde fără motiv – în timpul rugăciunilor, a început să râdă din senin, până s-a făcut roşu la față, cum ar veni, plin de bucuria pe care i-o dă Dumnezeu. Alteori plânge. Vorbea despre un rabin pe care l-a cunoscut, când s-a oprit deodată, în mijlocul propoziției, s-a uitat în altă parte, şi a plâns un minut întreg, în timp ce noi, ceilalți, ne-am privit în linişte paharele de vin goale.

---

170 Aluzie la emisiunea *The Apprentice,* în care Donald Trump supune 16 candidați la diverse probe.

Vorbeşte rareori despre zilele în care era lider de sectă. La un moment dat, se plânge cât de greu i-a fost să aibă 40 de servitori.

— Ştii ce spuneam în fiecare zi? „Doamne, ia-mi-i de pe cap!” Ce durere în *tuchus*[171] să trebuiască să le spui celor 40 de oameni ce să Iacă.

Când află că una din fete ştie limbajul semnelor folosit în Statele Unite, se laudă că a inventat unul pentru secta sa – şi care s-a răspândit în New York în anii şaptezeci.

— Mi-am dat seama că multe dintre semnele mele erau aceleaşi ca în sistemul de comunicare pentru surzi. De exemplu, semnul pentru „a înțelege”.

Gil pune două degete în palmă.

— Tocmai ai făcut semnul pentru „prăjit”, spune fata.

Gil ridică din umeri.

În fine, nu e cel mai important lucru pe care l-am inventat vreodată.

Aproape de ora 9, Gil spune că s-a cam făcut ora de culcare pentru el, aşa că spunem ultimele rugăciuni şi o cană de apă pentru spălarea mâinilor trece pe la fiecare. Când spun „fiecare”, mă refer la bărbați. Fiindcă atunci când soția psihanalistului dă să pună mâna pe cană, Gil explodează.

— Ahhhhhh! Ahhhh! Nicio femeie nu-şi va spăla

---

[171] Cuvânt în ebraică desemnând posteriorul unei persoane.

mâinile la masa mea!

Gil nu e feminist. Se calmează, apoi, şi încearcă s-o dreagă.

— Nicio femeie drăguță, voiam să spun. Doar femeile scunde şi grase.

Mă uit la soția psihanalistului, o femeie la şaizeci şi ceva de ani, care s-ar potrivi bine în peisajul unei săli de bingo din Palm Beach. Nu e drăguță în sensul obişnuit al cuvântului.

— De ce nu şi femeile? întreabă ea.

— Ca să nu viseze tipul ăsta urât la noapte! spune Gil.

Arată spre mine. Surâd din colțul buzelor.

După incidentul cu spălatul mâinilor, sunt gata de plecare. Gil mă ia de mână, se uită în ochii mei şi-mi spune „Te iubesc”. Doamne, cei din familia mea şi-ar face cruce (evrei cum sunt) să audă aşa ceva. Cum să răspund?

— Ăă… mulțumesc pentru masă! zic eu.

În timp ce merg pe străduțele pietruite din Oraşul Vechi, îmi aduc aminte că Gil, când a întâlnit-o pentru prima dată pe mătuşă-mea Kate, la o petrecere, i-a spus aceleaşi cuvinte, „Te iubesc”. Ce bine-l înțeleg pe bunicul meu. Nu mi-aş dori să-mi văd fata măritându-se cu un guru Gil din secolul al XXI-lea.

De acord, nu l-a strâns de gât, până la urmă, pe rusul ăla. De fapt, mi se pare că e mai mult un clovn religios decât un bandit. Şi am fost de acord chiar şi cu unele dintre învățăturile lui. Una, de

pildă, mi s-a părut destul de înțeleaptă: „De câte ori eşti trist, iar lucrurile nu-ți merg bine, uită-te în jur, vezi dacă mai e cineva ca tine şi du-te să-l ajuți. Şi îți jur, da, chiar îți jur, îți jur, toate problemele tale vor dispărea!”.

Dar, una peste alta, ceea ce mi s-a părut jignitor şi într-o anumită măsură periculos la Gil a fost faptul că pretindea că avea răspuns la toate. A şi spus-o, de altfel, de mai multe ori. „Mă bucur că m-ai găsit”, mi-a zis. „Fiindcă am toate răspunsurile”. Iar mai târziu: „Orice fel de întrebare ai avea, sună-l pe Gil. Ceilalți te vor induce în eroare”.

E un purtător de cuvânt pentru partea arogantă a religiei. Părțile mele favorite din Biblie sunt cele din care răzbeşte atitudinea perfect opusă, care admit că nu putem şti totul, care accentuează misterul lui Dumnezeu şi al universului. Aşa cum spune Ecleziastul în versetul 6:12:

Căci cine ştie ce este bine pentru om în viață, în toate zilele vieții lui de viețuire deşartă, pe care le petrece ca o umbră? Şi cine poate să spună omului ce va fi după el sub soare?

Luna a opta: aprilie

Lasă pe poporul Meu să plece…[172]

---

[172] Paragraful complet: *Moise şi Aaron s-au dus apoi la Faraon, şi i-au zis: Aşa vorbeşte Domnul, Dumnezeul lui Israel:* „Lasă pe poporul Meu să plece, ca să prăznuiască în pustie un praznic în cinstea Mea”.

(Exodul 5:1)

Ziua 215. Sunt acasă deja de o săptămâna întreagă. Julie se reface după perioada în care a jucat rolul de mamă singură, iar eu mă relaxez după călătoria în Israel.

A fost o experiență aşa de intensă, că am nevoie de o săptămână cât mai liberă de activități. Am petrecut multă vreme în fața televizorului, cu fălcile atârnând, uitându-mă la filme cu temă biblică. Julie mi-a comandat pe Netflix filmul lui Charlton Heston, *The Ten Commandments*[173]. Ce chestie, uitasem că e un *minunat* kitsch. Dumnezeu vorbeşte ca Darth Vader[174]. Dansatoarele egiptene, fermecătoare, pe jumătate goale, parcă ar fi luate de pe platoul de filmare al filmului lui Elvis Presley, *Clambake*[175]. Iar regizorul Cecil B. DeMille este omul cel mai lipsit de modestie de pe fața pământului. Ca să se asigure că nu există nici cel mai mic dubiu în privința persoanei responsabile de o asemenea capodoperă, a umplut ecranul cu mențiunea REGIZAT DE CECIL B. DEMILLE, cu litere de 8.000 de puncte tipografice. Numele lui e scris cu litere mai groase decât cel al lui Dumnezeu.

Filmul e o pauză bine-venită de la ruminatul pe

---

173 *Cele zece porunci,* film din 1956.
174 Personaj fictiv din *Războiul stelelor.*
175 Film din 1967 regizat de Arthur H. Nadei.

tema Israel. Asta fiindcă Israel mi-a dat mult de gândit. Partea bună este că înveți să fii umil. Chiar şi din punct de vedere fizic. Vastitatea deşertului te învață umilința. Înălțimea Zidului Plângerii te învață umilința. Ecoul interior al Bisericii Sfântului Mormânt te învață umilința. Şi istoria. Milioanele acelea de pelerini care au mers exact pe aceleaşi drumuri pietruite întrebând exact aceleaşi lucruri – e greu să nu simți că faci parte din ceva mai mare decât tine însuți.

Dar Israelul poate fi şi periculos. Poate să scoată la suprafață fundamentalistul din fiecare. Poate să scoată la iveală gurul Gil din interiorul fiecăruia. Poate hrăni tendința noastră spre fariseism. Mi-am dat seama de asta chiar pe când mergeam cu taxiul de la aeroport spre casă. Mă uitam disprețuitor la trecătorii vorbind la celulare, fără îndoială ca să bârfească şi să poftească la ce are celălalt. Câh. „Nu sunt ca ei”, îmi spun. „Sunt mult mai biblic decât oamenii aceştia. Decât ratații ăştia profani”. Ceea ce, ştiu, e un mod de a gândi complet nebiblic.

Să nu-ți împietreşti inima şi să nu-ți închizi mâna înaintea fratelui tău celui lipsit.[176]

---

[176] Paragraful complet: *Dacă va fi la tine vreun sărac dintre frații tăi, în vreuna din cetățile tale, în țara pe care ți-o dă Domnul, Dumnezeul tău, să nu-ți împietreşti inima şi să nu-ți închizi mâna înaintea fratelui tău celui lipsit.*

(Deuteronomul 15:7)

Ziua 219. Un efect secundar inevitabil al vieții trăite după Biblie: te gândeşti mult la cei care au trăit înaintea ta. Cazul meu – sunt fascinat de tatăl tatălui meu.

Bunicul meu, care a murit atunci când eram în liceu, era nedezlipit de pălăria lui de fetru gri şi locuia pe lângă Hudson River într-un apartament cu o canapea acoperită cu o husă de plastic. Mi-l amintesc ca fiind poate omul cel mai blând pe care l-am cunoscut, un om care vorbea aşa de încet că trebuia să te apleci spre el ca să-l auzi.

Îmi mai amintesc că dădea mereu de pomană. De câte ori ieşeam la plimbare – ceea ce însemna de obicei că ori ne duceam, ori veneam de la un restaurant chinezesc, Szechuan Palace, unde mâncam pui sote cu ciuperci negre –, treceam inevitabil pe lângă un om care dormea pe străzi, iar bunicul meu băga inevitabil mâna în buzunar după câteva monede. Fără îndoială, era o reacție la trecutul lui. A crescut într-un bloc din Lower East Side. Nu mi-a povestit niciodată, dar ştiu că mama lui vitregă – o femeie desprinsă parcă din poveştile fraților Grimm – ținea frigiderul încuiat pentru ca bunicul meu să nu încerce să-şi mai ia o felie de pâine.

Acum aştept pe peron metroul care merge spre centru, încercând să nu mă enervez că trenurile express trec pe lângă mine fără să oprească, iar

omnibuzul din zonă a rămas pe undeva fără benzină. La câțiva metri de mine, văd o femeie îmbrăcată într-un tricou Adidas şi-n blugi. Merge încolo şi-ncoace pe peron, întrebând fiecare navetist dacă n-are ceva mărunțiş.

Nu-i iese deloc treaba. Cei din jur stăpânesc la perfecțiune arta de a-i ignora pe cerşetori. Limbajul corpului: „Nu pot să mă uit la tine nici măcar o secundă fiindcă sunt profund marcat de faptul că paharul ăla de Coca-Cola stă pe linia de metrou şi nu-l salvează nimeni”. De-a dreptul mişcător.

Cerşetoarea utilizează toate trucurile; se uită fix la ei, cu palma întinsă, jumătate de minut, apoi merge mai departe. Vine la mine.

Pe mine mă obligă Biblia să dau ceva, aşa că-mi scot portofelul şi îi întind un dolar. Ia banii şi zâmbeşte. Mă simt bine.

Apoi deschide larg brațele să mă îmbrățişeze. M-a luat pe neaşteptate. Datorită fobiei mele față de microbi, nu sunt deloc un adept al îmbrățişărilor. Mai degrabă al salutului printr-o înclinare discretă a capului. Iar de când cu anul meu biblic, sunt încă şi mai rezervat în privința îmbrățişărilor, fiindcă țin cont de interdicția din Scripturile Ebraice de a atinge femeile. Dar ce să fac eu acum? Să fiu un măgar fără inimă? O îmbrățişez.

În momentul în care o îmbrățişez, vrea să mă pupe. Întorc capul la timp aşa că nu-mi nimereşte buzele, mă atinge doar pe obraz.

Face un pas în spate şi se uită la mine.

— Ce faci, profiți de mine?

Râd nervos:

— Nu.

— Cred că tocmai ai profitat de mine. Te-ai dat la mine.

Râsul meu e şi mai nervos.

— Mă duc la poliție! spune, ridicând vocea.

Nu zâmbeşte. Se uită încruntată la mine cum neg şi mă scuz pentru această regretabilă neînțelegere. Între timp, navetiştii şi-au scos nasul din ziare ca să vadă ce e cu perversul ăla păros, cu ciucuri pe el, care a încercat să pună mâna pe fundul cerşetoarei.

— Mă duc la poliție! repetă.

În stație a sosit un metrou. Nu e cel de care am nevoie, dar e bun şi ăsta.

— Îmi pare rău, trebuie să plec.

În timp ce-mi caut un loc, mă uit pe fereastră ca să văd dacă femeia cu tricou Adidas se ia după mine. Nu o face. În schimb, râde de se prăpădeşte – se ține cu mâna de burtă de atâta râs. Şi-a bătut joc de mine. I-a făcut-o tipului deşirat cu barbă, ce mişto! Nu pot s-o condamn. Chestia asta îi prinde mai bine decât dolarul, cred.

Cumpăna înşelătoare este urâtă Domnului, dar cântăreala dreaptă îi este plăcută.

(Proverbele 11:1)

Ziua 222. Julie s-a cam împăcat cu situația iminentă că va avea trei băieți. O parte a problemei era că raportul bărbați-femei din casa noastră va fi de 4 la 1. Va fi o minoritate absolută. O intrusă.

Ca autoterapie, a făcut o lungă listă cu fii care s-au purtat frumos cu mamele lor. Şi, invers, o listă lungă cu fii care au avut relații problematice cu tații lor. O consultă des pe cea din urmă. Asta nu mi se pare prea biblic. Dar nu intenționez să o împiedic. De fapt, mă hotărăsc să-i dau o mână de ajutor şi să adaug câteva poveşti biblice cu relații problematice între tați şi fii.

— Absalom a condus o revoltă împotriva tatălui său, regele David, îi spun.

— Ok.

— Îl ştii pe Ruben?

— Primul născut al lui Jacob, spune ea. (Ştie fiindcă a văzut un film despre Jacob şi fiul său Iosif).

— S-a culcat cu concubina tatălui său. Taică-său a fost aşa de supărat că l-a deposedat pe Ruben de dreptul întâiului născut.

Apropo, nici nu ştiți câți oameni încearcă să ne consoleze spunându-ne că am putea să ne facem propria echipă. Nu spune niciunul ce fel de echipă. O echipă de bob cu trei echipieri? *Arena polo*[177]? Nu-s prea multe opțiuni.

---

[177] Variantă de polo jucată pe teren, în care echipele sunt formate din trei echipieri.

Julie mai are un motiv pentru care se simte mai bine: încă n-a devenit uriaşă. Cel puțin până acum. Picioarele, mâinile şi fața nu îi sunt deloc umflate. În schimb, burta ei nu trece deloc neobservată. Arată de parcă ar fi mâncat o minge de fotbal la micul dejun.

În dimineața asta e la control la obstetrician. „Nu pot să suport cântarul de acolo”, îmi spune. „Arată mereu cu un kilogram în plus față de cel de la sala de sport. În plus, sora îmi spune mereu să mă grăbesc. N-am timp niciodată să-mi dau jos tenişii înainte să mă sui pe cântar”.

Încuviințez din cap. Mai bine nu-i spun Juliei, fiindcă ştiu că ar ridica ochii la cer, dar tocmai a atins o temă biblică importantă: cântarele măsluite. Presupun că în Biblie e vorba de cântărirea orzului şi secarei, nu a femeilor însărcinate în luna a patra, dar, oricum, e o problemă serioasă.

Legea despre cântărirea şi măsurarea corectă apare de şase ori în Biblie, ceea ce e impresionant. Prin comparație, pasajele atât de des citate care condamnă homosexualitatea apar de tot atâtea ori.

Legea despre măsurat şi cântărit este interpretată în sens larg, de obicei; Biblia cere cinste în practicile comerciale. Ceea ce e o idee bună. Dar dacă iau în considerare cât de des e menționată, ar trebui să-mi concentrez furia pe stațiile pentru cântărirea camioanelor care sunt

calibrate greşit.

Vinul este batjocoritor, băuturile tari sunt gălăgioase;
oricine se îmbată cu ele nu este înțelept.

(Proverbele 20:1)

Tu faci să crească iarba pentru vite, şi verdețuri pentru nevoile omului, ca pământul să dea hrană: vin, care înveseleşte inima omului, untdelemn, care-i înfrumusețează fața, şi pâine, care-i întăreşte inima.

(Psalmii 104:14-15)

Ziua 223. Sunt în bucătărie, beau un pahar de vin roşu, iar Julie pune o pizza la cuptorul cu microunde. Julie îmi spune că ar vrea să renunț la alcool în lunile care i-au mai rămas din sarcină.

— În semn de solidaritate, îmi spune. Paul a făcut la fel când Lisa a rămas gravidă.

Îmi pun în gând să am o discuție cu prietenul nostru Paul.

— Nu scrie nimic în Biblie împotriva băuturii? mă întreabă.

Îi spun că-i destul de complicat. După câteva minute de ciondăneală, Julie îmi spune adevăratul motiv: crede că vreo câteva săptămâni de abstinență m-ar ajuta să scap de nişte kilograme.

— Uită-te ce burtă ai! în ce lună eşti? Patru? Cinci? Ai şi tu gemeni?

Bine, bine, aşa e cum zice ea. Şi totuşi, trebuie să existe o modalitate mai bună de a scăpa de kilograme. Nu sunt înnebunit după vin – în ciuda faptului bizar, cu totul inexplicabil, că am redactat câteva luni pagina de vinuri din *Esquire* (principala mea responsabilitate a fost să verific cuvinte precum *Gewürztraminer)* –, dar îmi place să beau câte un pahar, din când în când.

Înainte să încep să trăiesc după Biblie, m-am temut că o să fiu condamnat să nu pun picătură de alcool în gură, timp de un an. Ştiam că unii puritani au interzis alcoolul. Şi că pentru unii fundamentalişti creştini, alcoolul e la fel de rău ca adulterul, închinarea la idoli şi *South Park*[178]. Unii dintre ei spun chiar că „vinul” la care se face referire în Biblie nu e de fapt vin, ci suc de struguri. Aşa gândea unul dintre susținătorii abstinenței, pe nume Thomas Welch, care a încercat să vândă „vin nefermentat”, la sfârşitul secolului al XIX-lea, ca vin pentru împărtăşanie. N-a avut succes. Cel puțin până când familia sa a schimbat numele produsului în „suc de struguri” şi l-a vândut profanilor.

Adevărul este că vinul din Biblie e pur şi simplu

---

178 *South Park* este un serial animat de comedie american. Serialul urmăreşte aventurile a patru copii din micul oraş montan cu acelaşi nume din statul Colorado, folosindu-le ca pretext pentru satire acide la adresa modului de viață, a vedetelor şi întâmplărilor la ordinea zilei din America. Serialul excelează în utilizarea parodiei şi a umorului negru.

vin. Dar e un lucru bun sau rău? în unele pasaje, vinul pare un dar de la Dumnezeu. În altele, e descris ca o otravă: „(vinul) ca un şarpe muşcă şi înțeapă ca un basilisc. Ochii ți se vor uita după femeile altora, şi inima îți va vorbi prostii. Vei fi ca un om culcat în mijlocul mării, ca un om culcat pe vârful unui catarg” (Proverbe 23:32-34).

Pentru clarificarea problemei, am apelat la expertul experților, un creştin conservator enofil pe nume Daniel Whitfield. Whitfield a realizat un studiu complet al tuturor referințelor la alcool din Scripturi – pentru toate cele 247 de apariții. Iată concluzia sa:

„Dintr-o perspectivă negativă, există 17 avertismente împotriva excesului de alcool, 19 exemple de oameni care au consumat excesiv alcool, 3 referiri la selectarea conducătorilor după criteriul moderației şi un vers care susține că abstinența e mai bună acolo unde băutura riscă să-l facă pe un frate să greşească. Totalul referirilor negative: 40, sau 16 la sută.

Dintr-o perspectivă pozitivă, există 59 de referiri la practica general acceptată de a bea vin (şi tărie) în timpul meselor, 27 de referiri la abundența de vin ca exemplu de binecuvântare divină, 20 de referiri la pierderea vinului sau a unor băuturi tari ca exemplu de blestem divin, 25 de referiri la folosirea vinului în ofrande şi sacrificii, 9 referințe la vinul folosit drept cadou, şi 5 referiri metaforice la vin ca termen al unei comparații favorabile.

Totalul referirilor pozitive: 145, sau 59 la sută”.

Referirile neutre reprezintă restul de 25 la sută.

Aş adăuga încă o observaţie la studiul lui Whitfield: mai există şi o referire la alcoolul medicinal: „Să nu mai bei numai apă, ci să iei şi câte puţin vin, din pricina stomacului tău, şi din pricina deselor tale îmbolnăviri” (1 Timotei 5:23).

În esenţă, e vorba de bătălia dintre pofta de viaţă şi neîncrederea în exces, pe care le găsim în Biblie. Între epicureianism şi puritanism. Pot fi regăsite ambele tendinţe în Biblie. Partea epicureiană este reprezentată cel mai clar în Ecleziastul:

„Nu este altă fericire pentru om decât să mănânce şi să bea, şi să-şi înveselească sufletul cu ce este bun din agoniseala lui! Dar am văzut că şi aceasta vine din mâna lui Dumnezeu” (Ecleziastul 2:24).

Cheia pare să fie: bucură-te de vin ca de unul dintre lucrurile importante cu care ne-a copleşit Dumnezeu. Dar nu te bucura de el prea tare. Aminteşte-ţi de cuvintele mesajului de prevenire din braseriile Anheuser-Busch: „fii un băutor responsabil”.

Altfel, se întâmplă tot felul de rele. Stă exemplu remarcabila istorisire despre ceea ce i s-a întâmplat lui Lot – cel care a fugit din Sodoma – când a băut prea mult. Lot s-a ascuns într-o peşteră împreună cu cele două fiice (soţia lui, după cum ştiţi, a fost transformată într-un stâlp de sare). Fiicele, crezând că toţi ceilalţi bărbaţi de

pe fața pământului au murit, l-au îmbătat bine pe tatăl lor şi s-au culcat cu el. Amândouă au rămas însărcinate. Rodul incestuos al împreunării lor a fondat două națiuni, Moab şi Ammon, care au devenit duşmanii Israelului.

Prea mult vin este contrar punctului de vedere religios. Dar un pahar, două? Pare să fie în regulă. Îi arăt Juliei rezultatele cercetărilor lui Whitfield. Îi spun că sunt de acord să amestec vinul cu un pic de apă, fiindcă majoritatea specialiştilor consideră că vinul biblic avea un procent scăzut de alcool.

Întâmplător, am căutat adineauri pe net după cuvintele cheie „marijuana şi Biblia”. Aşa cum am bănuit, cineva a găsit un mijloc de a face să pară că Biblia e de acord cu fumatul de marijuana. Site-ul *Equal Rights 4 All!*[179] Nu numai că citează din Geneza 1:29 („Şi Dumnezeu a zis: «Iată că v-am dat orice iarbă care face sământă şi care este pe fața întregului pământ, şi orice pom, care are în el rod cu sământă: aceasta să fie hrana voastră»”), dar susține că ungerea cu ulei practicată de Moise avea o mare concentrație de THC[180]. Aşa cum spunea Jeff Spicoli, eroul meu din anii de liceu, totul e o vrăjeală.

---

179 *Drepturi egale pentru toți!*

180 Tetrahydrocannabinol sau C21H3002, obținut din canabis sau produs sintetic, care este principala substanță intoxicantă din marijuana sau haşiş.

Să nu mâncați pâine dospită; ci, în toate locuințele voastre, să mâncați azimi.

(Exodul 12:20)

Ziua 229. E 12 aprilie şi e ziua de Paşti, poate cea mai importantă sărbătoare biblică. Dacă eşti măcar un pic evreu, ştii că Paştele e o versiune cu tematică religioasă, din timpul primăverii, a sărbătorii Recunoştinței[181]. Iar dacă eşti creştin, probabil că ştii despre Paşti că e ultima masă pe care a luat-o Iisus, Cina cea de Taină.

Aşa seculară cum era familia mea, chiar şi eu am participat la câteva cine de Paşti, cele mai multe la casa verişorului tatălui meu din Long Island. Se povestea pe scurt fuga evreilor din Egipt, mâncam *matzoh*[182] şi apoi vorbeam despre filme. Mesele acelea erau agreabile, dar erau oare conforme cu litera Bibliei? Nu tocmai. Ca să vă faceți o idee: recitam cele *nouă* plăgi ale Egiptului. A zecea – uciderea primului născut – o lăsam deoparte pentru că suna prea dur. Ceea ce mi se pare că e ca şi cum ai scoate din *Ana Karenina* pasajul în care Ana se aruncă în fața trenului.

Anul ăsta am vrut să am şi eu parte de un Paşti necenzurat. Voiam să spun toată povestirea din

---

[181] Tanksgiving.

[182] *Matzoh* - pâine nedospită care se face, tradițional, de Paştele evreiesc.

Exodul. Mai mult, am vrut să recreez primul Paşti, cât mai fidel cu putinţă. În zilele noastre, chiar şi cel mai strict Seder nu seamănă decât foarte puţin cu masa de la început. Ceea ce, am descoperit, poate fi un lucru bun.

Organizez tentativa mea de Seder biblic la noi acasă. Părinţii şi socrii mei au ajuns pe la cinci. Îi întâmpin îmbrăcat în costumul pe care Biblia spune că trebuie să-l port. Exodul spune să mănânci „cu şalele înfăşurate” – aşa că mi-am pus o centură pe deasupra robei albe. „Să ai sandale în picioare” – mi-am pus sandalele. „Şi toiagul în mână” – am la îndemână bastonul de lemn de arţar marca Walden, luat de pe internet.

Ne aşezăm şi o farfurie cu pâine nedospită trece pe la fiecare. Am făcut-o cu mâna mea; nu-mi trebuie *matzoh* de la magazin. Prima pâine nedospită a fost coaptă de israeliţi în timpul ieşirii din Egipt, spune Biblia. Nu aveau timp să pună pâinea pe pietre, aşa că şi-o puneau pe spate şi o lăsau să se întărească la soare.

Am luat hotărârea să fac la fel. În dimineaţa aceea, am luat nişte făină *kosher,* am adăugat apă, am făcut o clătită cât un capac de roată, am băgat-o într-o pungă de plastic şi mi-am pus amestecul pe spate. Am mers, aplecat, câteva blocuri distanţă, până la magazinul de bricolaj, am cumpărat nişte baterii pentru Julie, apoi m-am întors acasă. Cred că am camuflat prea bine coca, cu tricoul meu alb, fiindcă vânzătorul de la

magazin nici măcar n-a bănuit ce am pe spate.

Farfuria se întoarce la mine neatinsă. Nimeni n-a luat nici măcar o bucată.

— Am ținut-o într-o pungă de plastic, le spun. Nu a ajuns deloc transpirația la ea.

Dau din cap. Nu mă surprinde. În concluzie, îmi rămâne mie mai multă. Nu e rea la gust; e cam greu de mestecat, ca un blat de pizza pe care-l ții 30 de secunde în prăjitorul electric.

În timp ce mănânc *matzoh,* pierd controlul asupra a ceea ce se întâmplă la masă. Se presupune că eu sunt liderul, cel care istoriseşte marea poveste a ieşirii din Egipt, dar invitații vorbesc deja despre prețurile la parcările din zonă. Mă gândesc la unchiul Gil, şi cum a țipat el „La masa asta se discută doar subiecte sacre!”. Aş vrea să am carisma lui isterică.

În schimb, mă duc după friptura de miel. Vechii israeliți mâncau mielul sacrificat – în întregime, de la cap la picioare. (Azi mulți evrei nu mănâncă miel de Paşti, întrucât nu poate fi sacrificat aşa cum trebuie decât la Templu). În loc de miel de sacrificiu, am cumpărat o bucată de miel *kosher* de 7 kg de la un măcelar din Upper West Side, apoi am reuşit cumva s-o păcălesc pe soacră-mea să mi-l frigă.

Mieii de la primul Paşti au fost de o importanță fundamentală, fiindcă au furnizat sângele care a salvat națiunea. Dumnezeu le-a ordonat israeliților să-şi vopsească stâlpii de la poartă cu

sânge – semnul secret pentru ca Îngerul Morții să le evite casa şi să nu le ucidă primul născut.

Iată încă o chestie de care trebuie să mă ocup: sângele de miel. După câteva telefoane, am aflat că în Statele Unite vânzarea de sânge de miel este ilegală. Mă simt uşurat. Ca să fiu sincer, n-aveam niciun chef să țin o găleată de sânge în frigider. Prea e ca în filmele de groază. În schimb, am recurs la o improvizație, folosind ce s-a scurs în lighean din carnea crudă de miel. M-am gândit că s-or găsi câteva picături de sânge în lichidul ăla. Urmează vopsitul uşii cu sânge. Bidineaua, spune Biblia, trebuie făcută din isop, o plantă ierboasă mentolată. Am descoperit un magazin online cu numele Ierburi Binecuvântate – al cărui co-fondator este Martha Volchok, „specialist în ierburi şi mamă a patru copii educați la domiciliu” – şi mi-am comandat de acolo o pungă care seamănă alarmant de mult cu ceva ce-am cumpărat în clasa a 12-a de la un tip cu numele Boo, de pe strada 68.

— Dacă vrea cineva să vadă cum vopsesc uşa cu sânge, să vină cu mine acum, fac eu anunțul.

Aproape toți rămân la masă, dar Julie vine să coordoneze lucrarea, în timp ce nepoatele mă urmează din curiozitate. Ies pe hol şi încep să ung cadrul uşii, mai întâi în lateral, apoi partea de deasupra, lăsând pete maronii şi câteva frunze răzlețe de isop. Julie e destul de nemulțumită din cauza petelor de sânge, dar cel mai tare o

îngrijorează câinele vecinei Nancy.

— O s-o ia razna când o să simtă mirosul de sânge.

Înapoi la masă, scot Biblia fostei prietene şi citesc un fragment din Exodul. Cred că e mai bine aşa, decât să încerc să povestesc pe scurt toată ieşirea din Egipt. Citesc vreo trei minute, începând de la următorul pasaj:

Moise şi Aaron s-au dus apoi la Faraon, şi i-au zis: „Aşa vorbeşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: «Lasă pe poporul Meu să plece, ca să prăznuiască în pustie un praznic în cinstea Mea»”[183]

Închid Biblia şi las povestirea să-şi facă efectul.

— Are cineva ceva de spus? întreb.

Tatăl meu are. A adus cu el un teanc de pagini scrise de mână, fotocopiate. Sunt o colecție de amintiri din copilărie pe care mama sa – bunica mea – le-a scris înainte să moară. Tatăl meu citeşte o parte din amintirile ei despre zilele de Paşti petrecute în familie, în anii ’20.

Înainte de Seder, mama mea cumpăra un crap mare viu şi-l aducea acasă (cum reuşea, habar n-am). Îl punea în vană să înoate până venea timpul să prepare peştele, după care eram cu toții înnebuniți. Nouă, copiilor, ne plăcea tare mult să ne uităm la el cum înoată, dar era aşa de mare încât reuşea cu greu să se întoarcă odată ce ajungea în capătul vanei (iar uneori nu reuşea

[183] Geneza 5:1.

deloc). Făceam duş la parter până când peştele era luat de acolo.

Mai povesteşte cum copiii urcau şi coborau scările întruna, încărcați cu farfurii cu felurite mâncăruri *kosher* de Paşti, „de parcă erau nişte furnici înşiruite una după alta”. Şi cum unchiul Oscar a mâncat doisprezece ouă fierte tari dintr-odată. Sau cum se rosteau rugăciunile „ca trenul expres, fără opriri”, atunci când părea că ziua de Paşti nu se mai termină.

Are un stil proaspăt, percutant. Referirile la obiceiuri nu par ciudate sau confuze. Istorisirea ei sună familiar. Ritualurile mele biblice – vopsitul uşii şi purtatul sandalelor – mi se par interesante, la nivel intelectual, dar, sincer, nu m-au emoționat pe cât mă aşteptam. Nu m-am simțit transportat în vremea faraonilor.

În schimb, povestirea bunicii mele chiar m-a purtat înapoi în timp. Pentru ca ritualul să aibă rezonanță, nu pot să fac un salt direct de la masa mea newyorkeză rezistentă la pete în deşertul de acum trei mii de ani. Am nevoie de un punct de legătură, ceva intermediar. De bunica şi amintirile ei despre crapul de dimensiunile Leviathanului, din Hinsdale Street, Brooklyn.

Nu te făli cu ziua de mâine, căci nu ştii ce poate aduce o zi.

(Proverbe 27:1)

Ziua 230. Iată un fragment dintr-o discuție pe care am purtat-o la telefon cu soția mea. Eram la biroul de la *Esquire,* pentru o întâlnire.

— La cât te întorci acasă? mă întreabă Julie.

— La şase, cu voia Domnului.

— Să ştii că John Munzer ți-a lăsat un mesaj pe robotul telefonic.

— Mersi. O să-l sun eu înapoi, cu voia Domnului.

Nu e un moment atipic. În ultima lună, am spus „cu voia Domnului" de cel puțin opt ori pe zi.

Atât Vechiul cât şi Noul Testament spun că e o idee bună. Proverbele ne sfătuiesc: „Nu te făli cu ziua de mâine, căci nu ştii ce poate aduce o zi". În Noul Testament, Iacov 4:13-15, suntem avertizați să nu spunem „Astăzi sau mâine ne vom duce în cutare cetate, vom sta acolo un an, vom face negustorie, şi vom câştiga!", ci „Dacă va vrea Domnul, vom trăi şi vom face cutare sau cutare lucru".

A devenit un reflex. De câte ori folosesc verbe la viitor, încerc să adaug aceste trei cuvinte: „cu voia Domnului". Maică-mea nu suportă să audă asta. Mi-a spus că semăn cu cineva care trimite filmulețe la Al Jazeera. Ştiu că ticul meu verbal sună ciudat rău în context profan. Dar mi se pare că e o modalitate profundă de a-ți aminti cât de tulbure şi instabil e viitorul. Da, sper să mă întorc la şase acasă, dar Dumnezeu sau soarta s-ar putea să aibă altceva în plan. Aşa cum scrie în

Iacov 4:14, „Căci ce este viaţa voastră? Nu sunteţi decât un abur, care se arată puţintel, şi apoi piere”.

Trebuie să încerc să scot cât de mult pot din aburul acesta.

Când i-a venit vremea să nască, iată că în pântecele ei erau doi gemeni.

(Geneza 38:27)

Ziua 232. Eu şi cu Julie ne petrecem dimineaţa în cabinetul doctorului pentru încă o sonogramă. Julie îşi ridică bluza, iar băieţii îşi fac apariţia pe micul monitor. Au început să aibă figură umană. Amândoi au capete supradimensionate ca de animator de talk-show, lipite de nişte corpuri minuscule cu membre reptiliene. Îi vedem cum se mişcă – se foiesc, se înghiontesc şi... hm, se pocnesc reciproc.

— Ai văzut?! mă întreabă Julie.

— Am văzut.

Fetusul din partea dreaptă i-a dat o palmă celui din stânga. De fapt, mai mult un upercut. Pur şi simplu, a împins cu pumnul lui micuţ în peretele ovarian până l-a izbit în faţă pe fratele lui.

— Credeţi că a fost intenţionat? întreabă Julie.

— Nu ştiu. Poate că a fost o contracţie musculară involuntară. Deşi părea intenţionată.

— Ce chestie. O să fie greu de tot anii următori.

Bineînţeles, obsedat de Biblie cum sunt, mă

gândesc imediat la cei mai faimoşi gemeni din Biblie: Jacob şi Essau, care şi ei şi-au declarat război încă din uter. Un război mult mai serios.

„Copiii se băteau în pântecele ei;

şi ea a zis: «Dacă-i aşa, pentru ce mai sunt însărcinată»?

S-a dus să întrebe pe Domnul.

Şi Domnul i-a zis:

«Două neamuri sunt în pântecele tău.

Şi două noroade se vor despărţi la ieşirea din pântecele tău.

Unul din noroadele acestea va fi mai tare decât celălalt. Şi cel mai mare va sluji celui mai mic»”.

(Geneza 25:22-23)

M-am gândit mult la Jacob şi Essau în ultima vreme (adevăratul Jacob, nu alter-ego-ul meu biblic). Cei doi fraţi au legătură – una neliniştitoare – nu doar cu viaţa mea de familie, ci şi cu propria mea căutare a adevărului biblic.

Povestea lui Jacob şi Essau exemplifică foarte bine diferenţa care poate exista între ceea ce spune literal Biblia şi multiplele interpretări, pe care le-a suscitat de-a lungul secolelor. Dacă te apuci să citeşti Biblia pentru prima dată, ca şi cum ai fi trăit până acum pe una dintre lunile lui Jupiter, pariez că ai avea următoarea reacţie: Jacob e un ticălos şi un intrigant. Iar Essau, care e departe de

a fi un membru al organizației Mensa[184], e victima lui Jacob.

Dar tradiția – cel puțin cea mai conservatoare – spune cu totul altceva: Jacob este un om drept. Iar Essau este un om rău, sau cel puțin depravat, nestăpânit şi nedemn de încredere.

Cum s-a ajuns aici, oare?

Să vedem ce spune povestea schimbării dreptului de întâi născut. Essau, fratele mai mare, avea acest drept, privilegiu pentru care era invidiat de Jacob. Biblia spune:

„Odată, pe când fierbea Jacob[185] o ciorbă, Essau s-a întors de la câmp, rupt de oboseală.

Şi Essau i-a zis lui Jacob: «Dă-mi, te rog, să mănânc din ciorba aceasta roşiatică, fiindcă sunt rupt de oboseală». Pentru aceea s-a dat lui Essau numele Edom (adică: Roşu).

Jacob a zis: «Vinde-mi azi dreptul tău de întâi născut!»

Essau a răspuns: «Iată-mă, sunt pe moarte; la ce-mi slujeşte dreptul acesta de întâi născut?»

Şi Jacob a zis: «Jură-mi întâi». Essau i-a jurat, şi astfel şi-a vândut dreptul de întâi născut lui Jacob".

(Geneza 25:29-33)

Citind, prima chestie la care m-am gândit a fost:

---

[184] Cea mai veche organizație IQ din lume, ai cărei membri realizează scoruri foarte mari la anumite teste de inteligență.

[185] Am înlocuit Iacov cu Jacob în traducerea lui Cornilescu.

ce om câinos era şi Jacob ăsta… Chiar nu putea să-i pună fratelui său în faţă o strachină de ciorbă din aia roşie, în loc să-l şantajeze pe bietul om?

Dar tradiția vine cu altă interpretare: Essau nu era pe moarte, de fapt; îi era doar foarte foame. Era sclavul nevoilor sale, instinct fără rațiune, şi în plus, exagera. Ar fi făcut orice pentru o porție de mâncare, inclusiv să-şi vândă dreptul sacru de prim născut; a arătat o totală lipsă de respect pentru ce i-a dat Dumnezeu.

Câteva pagini mai încolo, Jacob îl păcăleşte din nou pe fratele său. De data asta, tatăl lor, Isaac, care e pe patul de moarte, orb, vrea să-i dea binecuvântarea fiului său mai mare. Trimite după Essau. Dar Jacob – la îndemnul maică-sii – se deghizează în fratele său, punându-şi o blană de capră pe gât şi pe umeri ca să-i semene lui Essau, care era foarte păros. Jacob îi spune tatălui său că este Essau. Isaac îl verifică atingându-i părul fals de pe brațe şi îi dă binecuvântarea. Încă o dată, cel care citeşte pentru prima dată Biblia ar putea crede că Jacob e un ticălos fiindcă l-a păcălit pe tatăl său muribund. Dar tradiția spune că Essau şi-a meritat-o.

Amintiți-vă că Jacob este un patriarh, unul dintre părinții poporului lui Dumnezeu, aşa că interpreții Bibliei aveau toate motivele din lume să pună faptele sale într-o lumină favorabilă. Essau nu era un patriarh. Sau cel puțin nu era părintele unui popor de oameni drepți: după tradiția

rabinică, din Essau a ieşit un popor rău, fie romanii, fie edomiţii, depinde de sursă (amândouă s-au aflat deseori în război cu israeliţii).

Chiar şi atunci când Essau pare să acţioneze în spiritul iertării şi într-un fel nobil, tradiţia spune altfel. Să ne gândim la împăcarea dintre Jacob şi Essau. Cei doi fraţi, înstrăinaţi timp de douăzeci de ani, se întâlnesc, în sfârşit, în deşert.

Biblia spune: „Essau a alergat înaintea lui; l-a îmbrăţişat, i s-a aruncat pe grumaz, şi l-a sărutat. Şi au plâns".

Ce poate fi mai nevinovat de-atât? Dar prietenul meu Nathaniel Deutsch, care predă religie la Swarthmore College, mi-a povestit despre un fascinant *midrash* – o legendă evreiască – despre ce s-a întâmplat cu adevărat atunci. *Midrash*-ul spune că „sărutul" lui Essau n-a fost deloc un sărut, ci de fapt o încercare de a-l muşca pe Jacob de gât. Şi nu vă gândiţi că l-a muşcat în joacă, ci pentru a-i face rău. Jacob, fiind omul lui Dumnezeu, a fost salvat, gâtul său transformându-se miraculos în marmură.

Nu sunt cu totul imun la tradiţia interpretativă. Acum, citind din nou Biblia, prin lentilele rabinilor evrei, sunt de acord că Essau şi-a vândut dreptul de prim născut prea uşor. Nu era în stare să gândească pe termen lung. Jacob e evident cel mai inteligent dintre cei doi şi un sedentar, la fel ca mine, aşa că poate e bine că l-a păcălit pe greoiul la minte Essau ca să devină patriarh.

Totuşi, nu vreau să cosmetizez imaginea lui Jacob. Îmi place complexitatea patriarhilor, iar defectele lor sunt la fel de numeroase ca frunza şi iarba, iar în unele cazuri, defectele aproape că le eclipsează virtuțile. În plus, sunt cuprins de o profundă uimire în fața extraordinarului fapt că întreaga tradiție iudeo-creştină a depins de o strachină de supă.

Să nu dai mâna cu cel rău…[186]

(Exodul 23:1)

Ziua 233. Urăsc obiceiul ăsta absurd, generator de boli, de a da mâna cu cineva. Proiectul meu biblic – cu multiplele sale legi referitoare la puritate – îmi oferă scuza perfectă ca să evit să dau mâna cu femeile. Acum am descoperit ceva nemaipomenit: pot să extind interdicția asupra restului populației.

Biblia spune să nu dau mâna cu un om rău. Care sunt şansele ca omul din fața mea să fie rău? Remarcabil de mari, în special după criteriile foarte stricte pe care le urmez în prezent. Aşa că mă gândesc că ar fi cel mai bine să-mi țin mâinile în buzunarele pantalonilor mei albi şi să dau din cap politicos.

---

186 În Cornilescu: *Să nu te uneşti cu cel rău.* Paragraful complet: *Să nu răspândeşti zvonuri neadevărate. Să nu te uneşti cu cel rău, ca să faci o mărturisire mincinoasă pentru el.*

Ca să fiu corect, porunca asta se referă la cei care conspiră pentru a spune mărturie mincinoasă. Aşa că s-ar putea să nu se aplice chiar în toate cazurile. Motiv pentru care am descoperit o scuză de rezervă.

Legile despre impuritatea femeilor, din Biblie, sunt mult mai bine cunoscute, dar de fapt ele corespund legilor despre impuritatea bărbaţilor. Bărbaţii nu scapă aşa de uşor. Leviticul ne spune că bărbatul care a avut o „emisie de sămânţă”, va fi impur în ziua următoare şi trebuie să facă o baie ca să se purifice. În secolul al XXI-lea, legile despre impuritatea masculină sunt rareori puse în aplicare – nici măcar de cei mai riguroşi dintre credincioşi. Motivul – asemenea legi se aplicau doar în epoca templelor din Ierusalim, acum distruse. Dar dacă încerc să recreez viaţa biblică, atunci ar trebui să aplic şi legile care se referă la bărbaţi.

Prietenii mei de sex masculin cred că evit să dau mâna din cauza germenilor. Întrucât Biblia îmi cere să spun adevărul, le zic că nu e vorba despre asta. Şi le explic. Doar că explicaţia sună chiar mai ciudat decât să discuţi despre ciclul menstrual cu femeile. Bărbaţilor nu le place deloc să vorbească despre emisiile lor seminale.

— Nu te priveşte, dar îţi spun că n-am mai avut aşa ceva de o săptămână, mi-a spus John. Chiar nu e treaba ta!

Cu ocazia asta, am aflat că bărbaţii de vârsta

mea nu prea au parte de sex. Probabil că în cercurile în care mă învârt eu sunt prea mulți tătici tineri.

Îmi plac legile despre puritatea la bărbați, nu doar fiindcă îmi permit să-mi duc viața în balonul meu antiseptic. Îmi plac fiindcă fac mai acceptabile legile despre impuritatea feminină. Nu doar femeile trăiesc o perioadă scurtă de excludere, ci şi bărbații. Biblia are momentele sale de egalitarism.

Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta...

(Exodul 20:12)

Ziua 234. Mă simt de parcă i-aş fi dezonorat pe părinții mei chiar şi prin simplul fapt că am început acest experiment. Ei ar fi vrut să scriu o carte despre un subiect mai inofensiv, ca de exemplu „un an de zile de lecții de salsa". Mai rău, încă nu le-am spus despre vizita mea la Gil.

În seara asta, Julie şi cu mine mergem în vizită la ai mei, şi-mi propun să fac un efort conştient să-i onorez mai mult. Să-i cinsteşti pe părinții tăi nu e un *chukim,* o poruncă de neînțeles. Este o regulă foarte rațională, care era poate şi mai rațională în timpurile biblice.

Dacă ai fi nomad – aşa cum erau mulți israeliți – părinții în vârstă ar fi o povară. N-ar mai putea să ridice greutăți mari sau să bată țăruşii pentru cort. Tentația de a-i abandona trebuie să fi fost

foarte mare. Dar nu puteai face aşa ceva. Fiindcă Dumnezeu ne-a poruncit să ne cinstim părinţii.

Am citit unele obiecţii la această poruncă. Problema este natura sa absolută. Ce se întâmplă când părinţii nu merită să fie cinstiţi? Oare fiica lui Stalin ar trebui să-l respecte? E o întrebare grea şi nu am niciun răspuns. Dar în cazul meu, părinţii chiar merită să fie onoraţi. În ciuda relaţiilor tensionate pe care le-am avut cu ei în anii de liceu, în ciuda învinuirilor zilnice că nu ne vedem mai des, în ciuda despicării firului în patru, au fost, per total, părinţi foarte buni. Săptămâna trecută, chiar, mi-am dat seama de o chestie, în ceea ce-l priveşte pe tatăl meu. Mi-am dat seama că-mi verifică zilnic pagina de pe amazon.com, şi dacă găseşte un comentariu negativ acolo, dă click pe „nu" la căsuţa „Ţi s-a părut această recenzie folositoare?". Mi-a venit să-l îmbrăţişez, când am înţeles acest lucru – doar că suntem amândoi prea reprimaţi ca să facem aşa ceva.

Dar nu-i tratez pe părinţii mei exact aşa cum ar trebui. Nu-i onorez decât de formă. Îi sun în fiecare weekend, dar cele douăzeci de minute cât durează conversaţia joc solitaire la laptop sau fac ordine în dulap, spunând „da, da" sau „îhâm" din când în când. Şterg fără să citesc e-mailurile pe care mi le trimite mama, cu bancuri cu blonde sau cu politicieni. Iar când răspund e-mailurilor ei, o fac în stilul „sunt aşa de important că nici n-am timp să respect toate regulile de punctuaţie".

Aşa că în anul ăsta biblic, misiunea mea e să mă corectez. Voi încerca să folosesc majuscule atunci când îi scriu mamei. Şi să ascult cu adevărat ce spun părinții mei în timpul convorbirii săptămânale la telefon. Să asculți e tema cheie din Scripturi. Sau, în ebraică, *Shema.* De altfel, *Shema* – un pasaj din Deuteronomul care începe cu „Ascultă, O, Israel” – e considerată cea mai importantă rugăciune din iudaism.

În seara asta luăm cina împreună, după care ne uităm la un DVD. Au ales *God and Generals*[187], un film despre războiul civil care a provocat o apatie generală în urmă cu câțiva ani. Titlul duhneşte a politeism, din punctul meu de vedere, dar nu comentez, aşa că ne aşezăm cu toții, fiecare în fotoliul lui, ca să ne uităm la film.

După vreo 45 de minute, în timpul uneia dintre numeroasele scene cu încărcatul muschetelor, mă uit în jur şi observ că mama a adormit în fotoliu. Şi nu doar că a ațipit. Are un somn profund, cu gura căscată şi capul căzut în piept.

16 Film regizat de Ronald F. Maxwell, după cartea scrisă de Jeff Shaara. Filmul spune povestea ascensiunii şi decăderii lui Thomas „Stonewall” Jackson în timpul în care conduce

---

[187] Film regizat de Ronald F. Maxwell, după cartea scrisă de Jeff Shaara. Filmul spune povestea ascensiunii şi decăderii lui Thomas „Stonewall” Jackson în timpul în care conduce armata Confederației în Războiul de Secesiune.

armata Confederației în Războiul de Secesiune.

Îi fac semn cu cotul Juliei. În acest moment, sunt pe cale să fac pe deşteptul, şoptindu-i la ureche ceva de genul „Ia uite ce mult îi place filmul maică-mii”. Sau să fac o glumă vizuală – să imit maxilarul atârnând al mamei mele, de exemplu. Dar mă opresc. Nu-i deloc frumos să fac aşa ceva. Are o nuanță de bătaie de joc. Cea de-a *cincea poruncă* a preluat controlul. Mă mulțumesc să-i zâmbesc absent Juliei, care se întoarce la Jeff Daniels.

Îmi dau seama ce aproape am fost să comit un păcat biblic major. Sau cel puțin versiunea sa necenzurabilă.

Să ne gândim la povestirea aceasta din Geneza: după ce apele potopului s-au retras, Noe a plantat o vie şi apoi a obținut struguri din care a făcut vin. Într-o zi a băut prea mult şi a căzut într-un somn profund, dezbrăcat, în cortul său. Corpul gol al lui Noe a fost văzut de fiul său Ham, care apoi le-a spus fraților săi – putem presupune că într-o manieră jovială, lipsită de respect. Ham va plăti pentru asta. Sau, mai precis, fiul lui Ham, Canaan, e cel care va plătit. Noe a tunat: „Blestemat să fie Canaan; să fie sclavul sclavilor pentru frații săi”.

Care a fost păcatul lui Ham, în fond? Că l-a văzut gol pe tatăl său, poate. Ham o fi făcut mai mult decât să privească. Unii cred că Ham a rostit ceva de nereprodus în paginile acestei cărți despre tatăl

său, deşi nu scrie nimic în Biblie despre asta. Din punctul meu de vedere, cea mai mare jignire e chiar faptul că Noe dormea. Niciodată nu suntem mai lipsiți de apărare, mai vulnerabili, decât atunci când dormim. Să-ți bați joc de o persoană care doarme, e ca şi cum ai pune un obstacol în calea celui orb (ca să mă exprim în stil biblic).

Aşa că, deşi am fost tentat să glumesc la adresa mamei mele, ce bine că mi-am ținut gura! Când ajung acasă, mă duc în camera lui Jasper, care doarme la fel de adânc precum bețivul de Noe. Doarme în poziția lui preferată: în genunchi, prosternat parcă în fața unui magistrat chinez invizibil. Îl privesc timp de trei minute bune, cu un zâmbet idiot pe toată fața.

Dacă ai vreo datorie la aproapele tău, să nu intri în casa lui ca să-i iei lucrul pus zălog.

(Deuteronomul 24:10)

Ziua 236. Înscrisul de pe cadrul uşii a început să aibă parte de tot mai multă atenție. Administratorul blocului, un rus înalt cu bărbiță de țap, a bătut azi la uşa noastră. Mi-a spus să dau cu vopsea pe deasupra. Cineva a făcut plângere. Îl întreb dacă mai poate aştepta câteva luni, până la sfârşitul anului meu biblic.

— De ce aşa de mult? mă întreabă.

— Păi…

— Şi despre ce scrie acolo?

— Sunt *cele zece porunci.* Din Biblie.

— Din Biblie? A, sunteți religios.

Îşi ridică mâinile în aer şi face un pas înapoi. Are un aer tulburat, de parcă tocmai ar fi călcat pe coada pisicii mele sau l-aş fi prins că o pipăie pe nevastă-mea.

— Lăsați aşa, lăsați aşa…

Sigur n-a fost vecina Nancy cea care a făcut plângerea. Mă întâlnesc cu ea chiar când să iasă să-şi plimbe cățelul.

— Îmi place scrisul, îmi spune. Mă gândeam să fac la fel cu uşa mea.

Excelent! Primul meu discipol.

— Când vrei, vin şi mă ocup eu de asta, îi spun.

— Da… s-ar putea să fiu de acord.

Face o pauză.

— Ştii ceva? Aşteaptă un pic.

Nancy se face nevăzută în apartamentul ei şi se întoarce cu o cărticică albastră.

— Nu sunt eu prea religioasă, dar îmi place cartea asta. E *Pierkei Avot: Ethics of the Fathers*[188].

O deschide la o pagină subliniată cu galben.

Citeşte: „Într-un loc în care umanitatea nu mai există, încearcă din răsputeri să fii uman”. Acesta este crezul după care mă conduc în New York.

Asta într-adevăr e înțelepciune. Sună bine, chiar dacă nu e din Biblie.

— Ia-o, te rog, îmi spune Nancy.

---

188 *Pirkei Avot: Etica părinților.*

Înainte să apuc să spun „nu”, Nancy îmi pune cartea în mână şi dă să între în apartament.

— Cum merge treaba la cartea despre Hendrix? o întreb înainte să închidă uşa.

— Mai am de scris câteva mii de pagini şi am terminat.

Să-ți aduci aminte că ai fost rob în Egipt…[189]
(Deuteronomul 16:12)

Ziua 237. Azi am primit un e-mail la care nu mă aşteptam. A ajuns la mine în inbox la 1:07 p.m. De la un tip pe nume Kevin Roose. „Permiteți-mi să mă prezint. M-am născut şi crescut în Ohio, am 18 ani, şi sunt în primul an la Universitatea Brown”.

Kevin continuă explicându-mi că va lucra într-o cafenea din New York pe timpul verii, dar că ar vrea să fie scriitor şi a observat că şi eu am studiat la Brown, şi că… n-aş vrea să-l iau ca stagiar personal, cu program redus?

E o cerere neobişnuită din mai multe puncte de vedere. În primul rând, să vrei să fii scriitor în zilele noastre, mai ales la vârsta lui, e fel de pragmatic ca şi cum ai vrea să te apuci să vinzi casete video Betamax[190]. În al doilea rând, faptul

---

189 Paragraful complet: *Să-ți aduci aminte că ai fost rob în Egipt, şi să păzeşti şi să împlineşti legile acestea.*

190 Tip de videocasetă produs de Sony, lansat pe piață în 1975.

că a avut inițiativa să-mi trimită un e-mail. N-am prea mulți admiratori. Totuşi, în inima mea există un loc special pentru singurul meu fan înfocat – tipul care şi-a dat jos hanoracul la o sesiune de autografe în Texas, ca să-mi arate că şi-a mâzgălit cu marker-ul pe tricou pasaje întregi din cartea mea. Pe lângă asta, chiar nu cred că am nevoie de gardă de corp.

I-am răspuns lui Kevin spunându-i că l-aş angaja fără să stau pe gânduri, cu o condiție: să pot să-l chem „sclavul” meu. S-ar putea să sune cinic – poate chiar e –, dar sclavia e o parte importantă din Biblia Ebraică şi mă străduiesc să-mi dau seama cum aş putea să o includ în anul meu biblic. Cine e cel mai aproape de condiția de sclav, în America de azi? Un stagiar fără remunerație. Şi uite că mi-a căzut din cer aşa ceva.

Kevin a acceptat.

Stagiul său va începe peste câteva luni. Ceea ce e în regulă, din punctul meu de vedere, fiindcă în felul ăsta am destul timp la dispoziție să văd cum e cu sclavia în timpurile biblice. Există câteva reguli interesante. Iată câteva:

— Poți să-l bați pe sclavul tău oricât de rău vrei – cu condiția să supraviețuiască o zi sau două după bătaie (Exodul 21:21).

— Dar dacă îl bați cu bățul şi moare imediat, vei fi pedepsit (Exodul 21:20).

— De asemenea, nu poți să-i scoți ochiul

sclavului, altfel trebuie să-l eliberezi. Tot aşa, nu poți să-i scoți dinții, altminteri trebuie eliberat (Exodul 21:26-27).

— Dacă sclavul este evreu, atunci, indiferent de starea ochilor şi a dinților săi, trebuie eliberat după şase ani. Dacă opțiunea lui este să refuze eliberarea, trebuie să-l lipeşti de cadrul unei uşi şi să-i faci gaură în ureche cu o sulă (Exodul 21:6).

Deşi îl aştept pe Kevin să mă scape de corvoada fotocopiatului, existența sclaviei în Biblie este un lucru care mă pune pe gânduri. Şi mă trimite la o problemă mai vastă. Anume: iudaismul, aşa cum e practicat astăzi, când îi sunt cultivate părțile cele mai bune, este o religie plină de compasiune, tot aşa cum creştinismul, atunci când îi sunt cultivate părțile cele mai bune, este o religie a compasiunii. Iudaismul de acest fel luptă pentru cei oprimați, încurajează generozitatea şi tot aşa.

Dar dacă interpretezi literal Biblia, de multe ori n-are nicio legătură cu compasiunea. Multe părți din ea par de-a dreptul barbare. De exemplu, sclavia. Regula „ochi pentru ochi”. Pedeapsa capitală pentru orice, de la adulter până la verificarea horoscopului. Genocidul, săvârşit în numele lui Dumnezeu, contra canaaneenilor. Şi discriminarea pe bază de sex: consacrarea unei fete costă trei şekeli, în timp ce prețul pentru consacrarea unui băiat e de cinci şekeli, ceea ce înseamnă că fata valorează doar 60 la sută din cât valorează băiatul.

Aşadar, cum să reconciliem iudaismul modern cu realitățile Bibliei? în explorările mele, am întâlnit trei abordări principale:

1. Vechiul Israel era barbar, de fapt. Era rasist, violent şi sexist. Iudaismul a evoluat, pur şi simplu, şi a depăşit acest stadiu.

2. Vechiul Israel nu era deloc barbar. Chiar dimpotrivă. În Israel domnea compasiunea, chiar şi după standardele actuale. Punctul acesta de vedere e împărtăşit de anumite cercuri ultratradiționaliste. „Ochi pentru ochi" însemna altceva decât ne închipuim; de fapt, făptaşul trebuia să-i *plătească* victimei. Cât despre sclavie, ei spun că sclavii din acea vreme nu erau tratați precum cei din Georgia de dinainte de Războiul de Secesiune. Duceau o viață mult mai bună. Un evreu ortodox pe care-l cunosc – de altfel, un om inteligent, amuzant şi cu un spirit sănătos – spune că statutul sclavilor din Israelul biblic e comparabil cu cel al majordomilor englezi. Nu era o slujbă deloc rea. Scripturile conțin multe legi care garantau siguranța sclavilor.

3. Vechiul Israel era barbar după standardele noastre, dar era evoluat moral prin comparație cu alte societăți din acele vremuri. Da, sclavia era ceva crud. Dar cel puțin existau anumite limite, precum cea de a elibera sclavii evrei după şase ani şi interzicerea omorârii lor. Da, „ochi pentru ochi" însemna să scoți ochiul făptaşului. Dar e mai bine decât „cap pentru ochi", cum se întâmpla în alte

țări din Orientul Mijlociu. „Ochi pentru ochi” era o modalitate de a limita ciclul violenței. Bineînțeles, exista pedeapsa capitală, dar pentru mult mai puține crime decât prevedea codul lui Hammurabi, aplicat în Mesopotamia.

Din câte pot spune în acest moment, varianta a treia mi se pare cea mai corectă. Sau, ca să fiu mai exact, varianta a treia cu o uşoară modificare. Cei care au scris Biblia erau reformatori. Aşa cum mi-a spus un rabin, Biblia este un „program de reformă”. Societatea portretizată prin istorisirile biblice era probabil mai avansată decât adevărata societate israelită.

Acum, există şi varianta numărul 4, dar ea nu abordează problema în mod direct. E mai mult un mijloc elegant de a deturna atenția.

Unul dintre consilierii mei spirituali, Julie Galambush, profesor de religie la *College of William and Mary,* mi-a explicat următoarea strategie: să închizi ochii şi să te prefaci că Biblia spune de fapt altceva decât ceea ce spune. Există un pasaj în Deuteronomul care spune că israeliții ar trebui să propună pacea înainte să atace un oraş din afara teritoriului Israelului. Dacă oraşul acceptă, cetățenii săi vor deveni sclavi. Dacă oraşul respinge oferta, sunt ucişi toți bărbații, iar ceilalți devin sclavi. În ceea ce priveşte oraşele din interiorul țării, israeliții treceau direct la masacru. Erau ucişi cu toții: bărbați, femei, copii, turme – „să nu laşi în viață nimic care suflă”, spune

Deuteronomul 20:16. Şocantă perspectivă. Dar atunci când discută despre asemenea pasaje în *midrash*-urile lor, rabinii ignoră total masacrele. În schimb, se concentrează pe partea în care israeliții oferă pacea. Ei spun – „Vedeți? În acest pasaj e vorba doar despre compasiune” (parafrazez, aici – nota autorului). „E clar că rabinii au obiecții morale în privința acestui pasaj”, spune profesorul Galambush. „Din acest motiv, pretind că textul vorbeşte despre pace, lucru în care ei cred, şi nu despre ceva care este condamnabil, din punctul lor de vedere. Nu putem subestima radicalismul rabinilor”.

Sclavul meu Kevin pare un tip simpatic, aşa că probabil voi aplica cea de-a patra variantă de interpretare în privința pasajelor din Biblie care-mi dau mână liberă să-l bat până la sânge.

Pleacă-ți urechea, Doamne, la rugăciunea mea…
(Psalmii 86:6)

Ziua 237, după-amiază. Jasper nu mai are piciorul în ghips de câteva săptămâni. Dar traumele medicale parcă nu se mai termină. Azi a călcat greşit şi a căzut în timp ce dansa un pic prea entuziast pe capodopera celor de la The Wiggles, *Fruit Salad.* L-am văzut cum a căzut cu capul înainte şi s-a lovit rău cu fruntea de cadrul uşii. S-a auzit un pocnet groaznic, ca un zgomot de bâtă

care a trimis mingea în afara stadionului Shea[191].

Îl ridic în picioare. Deja a început să plângă. Mă uit la fruntea lui – are o mică umflătură.

— Să-ți aduc nişte gheață?

Dar nu face altceva decât să urle de durere, cu gura larg deschisă.

Mă uit din nou la umflătură. E mai mare. Înfricoşător de mare. E cât una din umflăturile de pe capul lui Fred Flintstone, după ce a fost lovit cu un pietroi în cap la carieră. Parcă i-ar fi cusut cineva o minge de golf sub pielea capului.

Alerg în dormitor să discut cu Julie, care încă doarme. Îl sunăm pe doctorul nostru, care ne spune că dacă Jasper începe să vomite, trebuie să-l ducem la urgențe. Dacă nu, e suficient să-i punem gheață pe frunte şi să ne aşteptăm să-i crească ditamai cucuiul până mâine dimineață.

E un moment oribil, dar în acelaşi timp un fel de eveniment. Prima mea reacție, în timp ce alergam să vorbesc cu Julie, a fost să mă rog la Dumnezeu ca Jasper să fie bine. A fost un fel de rugăciune din reflex. Neplanificată, neforțată.

Poate… un pardos să-şi schimbe petele?
(Ieremia 13:23)

Ziua 238. Bilanț spiritual: sunt aşa şi-aşa.

---

[191] Shea Stadium, stadion din New York unde s-au desfăşurat meciuri de baseball între 1964 şi 2008; în 2009 a fost demolat.

Credința mea în Dumnezeu se schimbă de la oră la oră. Trec prin trei faze, împărțite în mod egal de-a lungul unei zile întregi. În timp ce scriu asta, sunt în faza a doua. Dar asta s-ar putea schimba până la sfârşitul paragrafului următor.

Prima e vechea şi confortabila mea concepție: agnosticismul. Nu mi s-a şters din cap cu totul şi iese la suprafață mai ales când citesc ceva despre extremismul religios.

În a doua fază sunt pătruns de respectul nou descoperit pentru tot ceea ce există. Viața nu e doar o serie de reacții moleculare. E acolo o scânteie divină. Termenul oficial e „vitalism”. Întotdeauna am crezut că vitalismul e o relicvă din secolul al XIX-lea, din aceeaşi categorie cu frenologia şi tratamentul cu lipitori.

A treia fază, punctul culminant, e cea în care cred în ceva mai precis, într-un Dumnezeu căruia îi pasă şi e atent la viața mea, care emană iubire. De ce n-ar exista Dumnezeu? Ideea aceasta are tot atât de mult sens cât are ideea inexistenței sale. Totuşi, fără Dumnezeu, existența însăşi ar fi prea întâmplătoare.

Faza a treia e o stare incredibilă, exaltantă. Prin comparație, visurile mele legate de Hollywood sunt undeva la nivelul mării. Drepturile pentru adaptarea cinematografică a cărții mele precedente – cea despre enciclopedie – au fost deja vândute. Dar acum, regizorul nici nu-mi mai răspunde la e-mailuri. Iar atunci când o sun pe

asistenta lui, îmi spune de fiecare dată „aşteptați, vă rog”, apoi revine şi – ce surpriză! — îmi zice că regizorul nu este acolo momentan, dar că pot să-i las un mesaj. Hmmm. Stau şi mă-ntreb: nu cumva încalcă porunca a noua, „să nu minți”?

Este enervant, dar toate lucrurile se petrec cu un anumit motiv, nu-i aşa? N-a fost să fie şi gata. Poate că din asta va ieşi ceva mai bun. Poate că o să mă sune Scorsese, din senin, şi o să-mi spună că enciclopediile au devenit noua lui obsesie, în locul poveştilor cu mafioți.

Julie mi-a spus mereu că totul se întâmplă dintr-un anumit motiv. La care replica mea era – sigur că da, totul se întâmplă dintr-un anumit motiv. În creierele oamenilor se petrec anumite reacții chimice, care îi determină pe aceştia să-şi mişte brațele şi gura într-un anumit fel. Ăsta-i motivul. Nu există niciun scop mai înalt, mă gândeam atunci. Acum mă gândesc câteodată că Julie are dreptate. Chiar *există* un anumit motiv. Trebuie să existe. Altfel, totul e mult prea absurd. Lumea nu poate semăna cu un poem dadaist.

Este cu siguranță un mod mai sănătos de a te raporta la viață. Mă simt mai bine când privesc lumea astfel. Îl întreb pe Elton Richards, pastor în timpul liber, ce părere are despre asta. Poate că ar trebui să mă angajez în credință pentru simplul motiv că îmi schimbă viața în bine.

— Ai putea, spune el. Dar mi se pare un pic prea premeditat, din punctul meu de vedere.

Ideea asta seamănă cu pariul lui Pascal. Un raționament gândit de Blaise Pascal, matematicianul francez care a trăit în secolul al XVII-lea. Pascal spune că ar trebui să credem în Dumnezeu deoarece costul e minim, pe când beneficiul potențial, viața veşnică, este uriaş. Să crezi în Dumnezeu doar ca să eviți iadul. Sună destul de cinic, de fapt. Ca să folosesc o metaforă mai recentă, ar trebui să-i spunem pariu *Matrix.* O să înghit pilula albastră doar fiindcă mă face să am o viziune mai fericită asupra vieții?

— Cred că ar trebui să cauți un motiv mai profund ca să crezi, îmi spune Elton. În caz că vei ajunge vreodată să crezi.

Cine urmăreşte neprihănirea şi bunătatea,
găseşte viață, neprihănire şi slavă.

(Proverbe 21:21)

Ziua 239. Încerc să mă las dominat de compasiune, pe cât îmi stă în putință. De multe ori, asta cere energie şi organizare – mersul la cantina pentru săraci, de pildă.

Dar astăzi, Dumnezeu sau soarta mi-a oferit o ocazie de aur de 24 de carate: o doamnă în vârstă mi-a cerut să o ajut să treacă strada. Niciodată în cei 38 de ani pe care-i am nu mi-a cerut vreo doamnă în vârstă să o ajut să traverseze. Nu credeam că astfel de lucruri se mai întâmplă. Mă gândeam că e doar o expresie, precum „Paştele

cailor”.

Însă după masa de prânz, în față la Jewish Theological Seminary, unde m-am întâlnit cu un prieten, o doamnă plăcută de vreo 80 de ani mi-a spus cu voce blândă că îi este teamă să traverseze cele şase benzi ale bulevardului Broadway – n-aş putea să o ajut?

Cum să nu, bucuros. De fapt, *extaziat* e cuvântul. Mă ia de braț – departe de mine gândul să-mi mai fac griji s-o ating din cauza interdicției biblice – şi începem să traversăm, eu cu mâna dreaptă ridicată solemn ca să opresc circulația, ceea ce e perfect inutil, de vreme ce pentru maşini e roşu la semafor.

Situația mă face aşa de fericit că mai merg cu ea vreo 10 metri, ceea ce, destul de ciudat, nu i se pare deloc dubios.

Neprihăniților, bucurați-vă în Domnul şi înveseliți-vă! Scoateți strigăte de bucurie, toți cei cu inima fără prihană!

(Psalmi 32:11)

Ziua 240. Dl. Berkowitz e din nou la mine ca să ne rugăm. Nu pot să-i spun „nu” de fiecare dată. Cu o voce blândă, dar severă, îmi ține o lecție în toată regula.

— Trebuie să spui o rugăciune dimineața, spune dl. Berkowitz.

— Ştiu, îi zic.

— Trebuie să spui o rugăciune pentru pâine.

— Ştiu.

— Ai spus rugăciunea pentru pâine astăzi, Arnold?

— Ştiu.

— Arnold, ți-am pus o întrebare. Eşti atent la mine?

Hopa, m-a prins. Eram pe pilot automat. Dl. Berkowitz e frustrat; nu enervat, ci frustrat.

— Da, da, am spus rugăciunea pentru pâine.

— Bine, spune el.

Apoi trecem la alfabetul ebraic.

— *Aleph, beth, daleth.*

— Nu: *aleph, beth, gimel.*

— *Aleph, beth, gimel, daleth.*

E o vizită care consumă timp – îmi amputează 90 de minute din zi. Dar până la urmă mă bucur că a venit, fiindcă dl. Berkowitz a spus două lucruri care mi s-au părut uluitor de înțelepte.

Primul e despre cât de mult îi place să aplice poruncile biblice.

— Pentru mine, să mă duc să mă rog e ca şi cum m-aş duce să fac o afacere de o sută de mii de dolari, îmi spune.

Asta e atitudinea pe care încerc să o adopt. N-ar trebui să văd în Biblie doar o colecție de corvezi pe care mă simt nevoit să le duc la capăt. Ar trebui să fiu nerăbdător să îndeplinesc poruncile. Să le iubesc.

În unele cazuri – doar câteva, de fapt – chiar aşa

mi se întâmplă. Ca de exemplu, Sabatul. Înainte întreaga săptămână gravita în jurul zilei de luni, începutul săptămânii de lucru seculare. Acum i-a luat locul Sabatul. Sabatul e centrul în jurul căruia gravitează celelalte zile. Vineri dimineață încep să mă pregătesc, deja, de parcă am o întâlnire foarte importantă. Îmi fac cafea cât încape într-un termos uriaş, ca să nu fac nimic care să semene a gătit în ziua de sâmbătă. Îmi adun cărțile pe care le studiez într-un colț.

Iar când apune soarele, închid calculatorul şi încep treaba. În zi de Sabat, treaba mea e să nu fac nicio treabă. E greu să te odihneşti, în mod paradoxal. Scriitoarea Judith Shulevitz scrie undeva despre ce mult efort presupune evitarea efortului. Are dreptate. Nu am voie să vorbesc despre muncă, n-am voie nici măcar să mă gândesc la muncă. Atunci când îmi vine vreo idee legată de *Esquire* – de exemplu, trebuie să scriu articolul acela despre căsătorii până joi mi-o reprim. Apoi îmi vine alta. E ca o partidă mentală de Whac-a-Mole. La sfârşitul zilei de sâmbătă, când soarele apune, în sfârşit, mă simt de parcă aş fi făcut ceva extenuant, dar sănătos, ca şi cum aş fi alergat prin Central Park. Mă simt bine, de parcă aş merita descărcarea de endorfine pe care mi-o dă Sabatul. Apoi încep să aştept cu nerăbdare următorul Sabat.

Al doilea lucru pe care mi l-a spus dl. Berkowitz este acesta: „E un alt mod de a vedea lucrurile.

Viața ta nu se învârte în jurul drepturilor tale. Ci în jurul responsabilităților". E versiunea biblică a faimosului citat din primul nostru preşedinte catolic: „Nu întrebați ce poate să facă țara voastră pentru voi, întrebați-vă ce puteți face voi pentru țară". E un bun mod de a gândi. Nu e felul meu obişnuit de a înțelege lucrurile, nici pe departe, dar voi încerca.

De exemplu, limbajul. Ca jurnalist – chiar dacă mi-am petrecut mare parte din carieră în domeniul frivol al presei de divertisment – eram obsedat de dreptul meu la liberă exprimare. Dacă eram absolutist în vreun sens, acesta e: eram un fanatic al Primului Amendament. Jurnaliştilor ar trebui să le fie permis să spună orice vor. E dreptul nostru. E ceva ce caracterizează societatea americană. Dar acum încerc să echilibrez acest fel de a gândi cu responsabilitatea mea de a evita vorbirea de rău, sau echivalentul său în scris. Oare chiar trebuia să fac gluma aceea ieftină pe seama lui David Arquette, în articolul meu despre smoching? Am contribuit în felul ăsta la o lume mai bună? Oricât mi-ar fi de greu, mă văd constrâns să renunț la bătaia de joc la adresa lui Arquette.

Luna a noua: mai

La început era Cuvântul...[192]

(Ioan 1:1)

Ziua 243. Azi e prima zi a vieții mele după Noul Testament. Aşa de stresat n-am mai fost de la începutul experimentului biblic, mai nervos chiar decât în prima zi, mai nervos chiar decât atunci când l-am sunat pe guru Gil.

Pe de o parte, sunt nerăbdător să încep. Ar trebui să fie o perioadă saturată de învățăminte. Înaintea acestui an, ştiam doar elementele de bază din Noul Testament şi din creştinism. Mă rog, elementele de bază plus câteva chestii întâmplătoare pe care mi le amintesc din enciclopedie (de exemplu, unii dintre primii creştini credeau că ziua în care a fost creată lumea coincide cu ziua în care a fost conceput Iisus, lucru care s-a întâmplat pe 25 martie, ceea ce a oferit o încărcătură simbolică naşterii sale nouă luni mai târziu, şi anume pe 25 decembrie). Vreau să-mi aprofundez cunoştințele. Cred că îmi va prinde bine.

În plus, simt că e momentul potrivit. E greu de contestat faptul că Noul Testament exercită o influență mai profundă asupra Americii din ziua de azi decât Vechiul Testament. Sau, ca să fiu mai

---

[192] Paragraful complet: *La început era Cuvântul, şi Cuvântul era cu Dumnezeu, şi Cuvântul era Dumnezeu.*

precis, interpretarea literală creştină a Bibliei are o influență mai mare decât metoda exegetică evreiască. Nu cred că ne îndreptăm spre teocrație, dar cu siguranță creştinismul evanghelic – atât în formele sale conservatoare, cât şi cele progresiste – are un impact considerabil asupra vieților noastre.

Pe de altă parte, mă apucă groaza când mă gândesc ce mă aşteaptă. Am fost de-a dreptul copleşit de complexitatea propriei mele tradiții, iar acum urmează să mă aventurez într-un teritoriu încă şi mai străin. I-am spus Juliei că am dureri de cap din cauza stresului.

— Nu e neapărat nevoie să faci asta, ştii bine, spune Julie.

— Dacă n-o fac, înseamnă că o să spun o poveste doar pe jumătate.

— Dar e o jumătate importantă.

Adevărat. Dar la fel ca Nachșon, israelitul care a intrat în Marea Roşie, o să mă arunc în apă şi o să văd atunci ce se întâmplă. Înainte de orice, totuşi, trebuie să lupt cu câteva Probleme Mari.

Prima Mare Problemă este: dacă Noul Testament o să devină principala mea preocupare, trebuie să continuu să respect toate regulile din Biblia Ebraică? Cu alte cuvinte, trebuie să-mi păstrez barba şi ciucurii? Sau ar trebui să scot aparatul de ras Gilette Mach3 şi să-mi comand fajitas cu creveți?

După ce i-am pus întrebarea asta fiecărui expert

în creştinism pe care l-am întâlnit, am ajuns la următoarea concluzie definitivă: nu ştiu.

Există un mic grup – unul foarte restrâns – de creştini care spun că toate regulile din Vechiul Testament ar trebui urmate în prezent.

Asta e tabăra ultralegaliştilor. Aceştia citează cuvintele lui Iisus din Evanghelia după Matei 5:17-18:

Să nu credeți că am venit să stric Legea sau Proorocii; am venit nu să stric, ci să împlinesc. Căci adevărat vă spun, câtă vreme nu va trece cerul şi pământul, nu va trece o iotă sau o frântură de slovă din Lege, înainte ca să se fi întâmplat toate lucrurile.

Iisus e Dumnezeu, iar el afirmă că legile vechilor evrei încă sunt valabile.

La celălalt capăt al spectrului sunt acei creştini care spun că Iisus a făcut ca regulile din Vechiul Testament să fie perimate. El a propus o nouă alianță. Moartea sa a fost sacrificiul suprem, aşa că sacrificiile de animale nu-şi mai au rostul – ca de altfel niciuna dintre legile Vechiului Testament. Chiar şi faimoasele Cele zece porunci sunt inutile, datorită lui Iisus. Gândiți-vă la Evanghelia după Matei 22:37-39, unde un om al legii îl întreabă pe Iisus care e cea mai importantă poruncă.

Iisus răspunde:

„«Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu

toată inima ta, cu tot sufletul tău, şi cu tot cugetul tău».

Aceasta este cea dintâi şi cea mai importantă poruncă.

Iar a doua, asemenea ei, este: «Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuți»”.

Unii creştini spun că toate celelalte opt porunci decurg din cele două. Dacă-l iubeşti pe aproapele tău, nu-l minți. Îl iubeşti pe aproapele tău, deci nu furi de la el. Vechiul Testament are o importanță istorică, dar ca îndrumar în privința moralității, e depăşit.

Apoi, mai există şi o vastă zonă de mijloc. Majoritatea creştinilor pe care i-am întâlnit fac distincție între a) legile morale şi b) legile rituale. Din legile morale fac parte de pildă *cele zece porunci:* să nu ucizi, să nu fii desfrânat şi aşa mai departe. Pe acestea încă trebuie să le respectăm. Legile rituale sunt cele care îți interzic să mănânci carne de porc şi să porți haine din fibre amestecate. După Iisus, aceste legi sunt depăşite.

Cum adică, sunt depăşite? Este un păcat să porți barbă şi să eviți să mănânci creveți? Sau e doar inutil, ca purtatul ochelarilor de soare în casă? întreabă zece oameni şi, din nou, vei primi zece răspunsuri diferite. Dar cei mai mulți n-au nimic împotriva purtatului de ochelari de soare în casă. N-o să te doară. Trebuie să crezi în Iisus, dar nu e nevoie să-ți razi barba.

Ceea ce e o uşurare. Vreau să-mi păstrez barba.

Nu sunt pregătit să renunț la ritualurile mele. M-aş simți ca la un maraton. Aşadar, acolo unde nu există o contradicție între legi – un exemplu ar fi că interpretarea literală a poruncii „ochi pentru ochi” contrazice interpretarea literală a poruncii „întoarce şi celălalt obraz” – voi urma şi Noul şi Vechiul Testament.

A doua Mare Problemă este următoarea: ca evreu, cum să abordez problema naturii divine a lui Iisus?

Ca să pot interpreta literal Noul Testament, ar trebui să accept că Iisus este Dumnezeu. Dar nu pot. Am citit Noul Testament de mai multe ori şi, oricât mi s-ar părea Iisus demn de toată admirația, nu reuşesc să mă raportez la el ca mântuitor. N-am trăit deocamdată niciun moment în genul „drumul către Damasc”.

Cel mai aproape de un astfel de moment am fost în timpul facultății, când, lucru ciudat, am devenit invidios pe cel mai bun prieten al meu, care era catolic. Mergea la slujbă de mai multe ori pe săptămână şi îşi făcea cruce înaintea fiecărei mese. Mâncam împreună cel puțin o dată pe zi şi de fiecare dată mă simțeam jenat aşteptând ca el să-şi termine rugăciunea. Jenat şi superficial. Îmi ziceam – uite un tip amuzant şi inteligent, dar care are ceva mult mai profund decât tine. Mă prefăceam că nu mă uit, dar urmăream obsesiv cum îşi făcea cruce. E un ritual aşa de frumos şi de simplu. Ce-ar fi să încep să fac şi eu la fel, la

masa de seară? Doar ca să văd cum e? Să văd dacă simt ceva? Oare amicului meu i s-ar părea ciudat? Probabil. Aşa că n-am încercat niciodată.

Tot aşa şi acum. Aş putea să adopt o strategie bazată pe disonanță cognitivă: dacă mă comport ca şi cum Iisus ar fi Dumnezeu, poate că până la urmă voi începe să cred că Iisus e Dumnezeu. Aceasta a fost tactica mea în privința credinței în Dumnezeu, cel din Biblia Ebraică, şi chiar a început să dea roade. Dar există o diferență. Când fac asta cu Dumnezeul evreilor, mă simt de parcă aş încerca să port robele şi sandalele strămoşilor mei. Există o conexiune de sânge. M-aş simți ciudat să fac la fel cu Iisus. Am ajuns să-mi prețuiesc moştenirea culturală suficient de mult ca să simt că aş trăda-o dacă m-aş converti.

Am ajuns într-o dilemă: dacă nu-l accept pe Hristos, mai pot să rămân cu ceva de pe urma Noului Testament? Ce-ar fi să urmez învățăturile morale ale lui Iisus Hristos, fără să mă închin la el? Sau ar fi o treabă prostească? Din nou, depinde pe cine întrebi.

Cei mai umanişti dintre membrii celor mai importante confesiuni creştine spun că da, e în regulă să urmezi etica lui Iisus fără să te converteşti la creştinism. Întreabă un unitarian[193]

---

[193] Membru al unei confesiuni integrate în The General Assembly of Unitarian and Free Christian Churches (GAUFCC); diferă de alte

sau un luteran mai liberal şi-ți vor spune că ai foarte multe de învățat de la profesorul de morală care era Hristos. Acesta e creştinismul cel mai apropiat de Iluminism.

Exemplul cel mai extrem ne este oferit de însuşi arhiepiscopul Iluminismului, anume Thomas Jefferson. Propria sa versiune a creştinismului este atât de selectivă că pare aproape caricaturală. La începutul secolului al XIX-lea, Jefferson a publicat o ediție a Bibliei care îi poartă numele. A scos din ea toate referirile la supranatural. Nimic despre învierea din morți. Nimic despre minunea înmulțirii pâinilor şi peştilor. Nimic despre naşterea dintr-o fecioară. Ideea lui Jefferson era că Hristos a fost un mare filosof moral. Aşa că Jefferson a păstrat doar învățăturile morale ale lui Iisus: iertarea, iubirea aproapelui, lupta pentru pace. Spunea despre ele că sunt „codul moral cel mai sublim şi mai generos de care a avut vreodată parte omenirea”.

The Da Vinci Code[194] urmează într-o anumită măsură abordarea lui Jefferson. Dan Brown nu spune clar şi răspicat că Iisus Hristos a fost în întregime om, ci ne oferă imaginea unui Hristos care se însoară şi are copii, ceea ce-l face cu siguranță mult mai asemănător nouă, celorlalți

---

religii prin aceea că ei cred că oamenii trebuie ajutați să-şi găsească propria cale spirituală, mai degrabă decât să le fie predefinită.

[194] *Codul lui da Vinci.*

muritori.

Asta e una din poziţii. În schimb, după creştinii evanghelici, cei care se concentrează exclusiv pe învăţăturile morale ale lui Iisus, nu aş înţelege mare lucru din Noul Testament dacă nu-L accept pe Iisus ca mântuitor. Mesajul central al evangheliilor este că Iisus Hristos este Dumnezeu, că a murit pentru păcatele noastre şi că s-a sculat din morţi în cea de-a treia zi. Urmarea: trebuie să crezi în El.

Accentul pus pe credinţă reprezintă o diferenţă majoră între iudaismul modern şi creştinismul evanghelic actual. Iudaismul are un slogan: mai întâi fapta, apoi credinţa. Accentul cade pe comportament; respectă regulile Torei, şi până la urmă o să începi să crezi. Dar creştinismul evanghelic spune că trebuie mai întâi să crezi în Iisus Hristos, iar apoi vei ajunge să faci şi fapte bune. Doar actele caritabile şi bunătatea nu te pot salva. Trebuie, cum se spune, să te „justifici prin credinţă".

Iată un e-mail primit de la un creştin evanghelic conservator pe care l-am contactat. A făcut un site unde încearcă să reconcilieze ştiinţa cu literalismul biblic. Îmi scrie că:

Doar trăind întru Hristos şi urmându-l pe El ne putem transforma. Dacă nu facem acest pas, nu vom fi transformaţi în mod autentic. Aşadar, la sfârşitul anului biblic, vă veţi întoarce la proiectele

dumneavoastră ciudate şi la scris cărți fără sens religios. Să deveniți discipolul lui Iisus Hristos v-ar aduce câştiguri sufleteşti mult mai mari.

Pe scurt: mi-a fost servită încă o lecție.

Şi totuşi... încă mai vreau să explorez literalismul creştin. Nu e un lucru neînsemnat. Are o importanță uriaşă pentru proiectul meu. Aşa că, iată care e planul meu revizuit: mă voi duce să vizitez câteva comunități creştine care interpretează literal Biblia. Voi încerca să învăț cât mai multe despre ele. Iar atunci când voi simți o chemare să fac asta, şi când va fi posibil, voi încerca să experimentez eu însumi unele dintre învățăturile lor. Per ansamblu, voi improviza mult mai puțin decât atunci când am studiat Scripturile Ebraice. Va fi mai degrabă o călătorie cu ghid turistic.

Iar cu asta ajung la ultima Mare Problemă. Unde voi călători?

Găseşti literalism biblic de toate felurile. N-am cum să mă duc peste tot. Voi face şi eu tot ce pot. Dar cea mai mare parte din timp mi-o voi petrece urmărind cei doi poli care structurează dezbaterea noastră morală:

1. Conservatorii fundamentalişti ca Pat Robertson şi Jerry Falwell, carepunfoartemultaccentulpeproblemeprecumho mosexualitatea, avortul, Apocalipsa şi politica externă a lui George W. Bush.

2. Creştinii „Red-letter”, un grup evanghelic tot mai numeros, care se concentrează pe probleme ca justiția socială, sărăcia, mediul.

Amândouă acceptă Biblia ca fiind cuvântul lui Dumnezeu, amândouă îl acceptă pe Iisus ca fiind salvatorul lor, dar pornind de aici, ajung la concluzii complet diferite.

Avertisment: voi încerca să fiu corect, dar probabil că nu voi reuşi. Am aceeaşi problemă ca atunci când m-am dus la *Creation Museum.* Deschiderea mea intelectuală are anumite limite. Toată viața am fost un liberal moderat newyorkez. Oare voi fi în stare să înțeleg felul de a gândi al evanghelicilor conservatori din Virginia?

Nu judecați, ca să nu fiți judecați.

(Matei 7:1)

Ziua 247. În seara asta stau o oră de vorbă la telefon cu pastorul Elton Richards. Vrea să-mi inoculeze o perspectivă teologică.

Îi spun că am de gând să mă duc la biserica lui Jerry Falwell, iar el vrea să se asigure că ştiu că, după părerea lui, creştinismul lui Falwell n-are nicio legătură cu adevăratul mesaj al lui Hristos.

— Dacă eşti atent la ce spun, îți dai seama că în cele mai multe cazuri este exact opusul mesajului lui Hristos. Mesajul lui Iisus era unul al includerii. Al lor este unul al excluderii.

— Bine, spun eu.

— Şi vorbesc atât de mult despre lumea cealaltă şi despre Apocalipsă. Lui Iisus Hristos îi păsa în primul rând de cei oprimaţi, de cei excluşi, de cei care trăiesc în lumea asta.

— Am priceput, zic eu.

— Cel mai tare mă enervează siguranţa cu care vorbesc.

Îi promit din nou şi din nou că o să dedic tot atât de mult timp şi celeilalte interpretări a creştinismului, cea progresistă.

Falwell, care a murit la câteva luni după vizita mea, reprezenta o anumită latură ultraliterală a creştinismului. Decenii la rând, a fost tipul căutat de aproape toţi jurnaliştii când aveau nevoie de un punct de vedere din partea dreptei creştine, despre homosexualitate sau avort. A fost coşmarul liberalilor, omul care a lansat o mie de scenarii în genul celor scrise de Aaron Sorkin[195].

În sfârşit, am şansa de a-l vedea pe Falwell aşa cum este el în realitate. Iau avionul spre Richmond, Virginia, apoi închiriez o maşină ca să mă duc la Thomas Road Baptist Church[196] din Lynchburg. E o săptămână importantă pentru universul lui Falwell. Cu ocazia aniversării a 50 de ani de la înfiinţare, biserica s-a mutat din clădirea

---

[195] Este un scenarist, producător, dramaturg american cunoscut publicului pentru filme ca *Viaţa la Casa Albă, Războiul lui Charlie Wilson, Oameni de onoare, Reţeaua de socializare.*

[196] Biserica Baptistă Thomas Road.

de dinainte, în care erau trei mii de locuri, într-o senzațională construcție cu şase mii de locuri.

La nouă jumate dimineața, îmi parchez maşina alături de alte câteva sute, trec prin nişte uşi de sticlă în stilul celor de la mall, şi intru în enclava lui Falwell. La fel ca alte mega-biserici, e mai mult decât o biserică. Este un complex.

Cuprinde o alee foarte mare, luminată puternic, numită Strada principală. Au şi un teren de joacă pentru copii cu o arcă a lui Noe pe care se află o pereche de zebre de lemn şi una de tigri, plus o balenă cu o gură uriaşă, pe care copiii se pot cățăra ca să între înăuntru, la fel ca Iona. Mai e şi o cafenea, în genul cafenelelor Starbucks numită *Leul şi mielul,* unde se găseşte o cafea cu gheață destul de bună. În apropiere, un pian mecanic cântă imnurile favorite ale doamnei Falwell.

Încă mai e până la slujbă, dar deşi e doar ora zece, mulți oameni din parohie iau parte la unul dintre cursurile biblice care se țin într-o clasă ce dă spre Strada principală. Oferta e uimitor de variată – sunt 38 de săli unde se petrece ceva, de la un curs introductiv despre Apocalipsă până la o întâlnire a biciclıştilor creştini.

Ținând cont de creşterea rapidă a numărului de locatari de la mine de acasă, optez pentru un curs care se cheamă „Familia mea e tot mai mare”, care se ține în sala 255. Deja s-au adunat vreo 30 de credincioşi, majoritatea albi, îmbrăcați foarte îngrijit, care discută între ei aşteptând să înceapă

cursul.

— Bună, mă bucur că participați, îmi spune o doamnă de vreo patruzeci şi ceva de ani. Se uită la barba mea: sunt bine-venite persoane de toate, ăă, toate vocațiile.

— Mulțumesc.

— Aveți o familie în îngrijire? mă întreabă.

— Da, am un băiat – şi doi care urmează să se nască.

— Uau! Şi locuiți aici, în Lynchburg?

— Nu. Fac pauză şi continuu: în New York.

— Grozav! Şi ce faceți aici?

— Ăă, doar călătoresc un pic prin sud.

Fir-ar să fie. Biblia îmi cere să fiu sincer, trebuia să-i spun că scriu o carte, dar nu stau decât o zi la cartierul general al lui Falwell şi nu vreau să pierd timp.

— Sunteți cu soția aici?

— Ăă, da. Ea a rămas la hotel.

A doua minciună. Nu vreau să par un măgar care şi-a abandonat soția însărcinată, deşi tocmai asta am făcut.

— N-a vrut să vină aici?

— Avea de gând, dar, hm, a avut grețuri matinale.

Mă afund tot mai tare în minciuni. Ea continuă cu întrebările, iar eu continuu să-i tom minciuni.

Din fericire, cursul începe. Pastorul, un fel de Falwell mai tânăr, mai slab, cu părul şaten, are

nişte anunțuri de făcut. Un *luau*[197], aniversarea a douăzeci de ani de căsnicie a unui cuplu, şi un bun venit pentru mine, în curând tăticul a doi gemeni. Credincioşii aplaudă. Le mulțumesc făcându-le timorat cu mâna.

Cei de aici sunt foarte simpatici, pe cuvânt de onoare. E o primă impresie copleşitoare: sunt prietenoşi peste orice aşteptări. Când am intrat în biserică, un bărbat pe nume Tip, care avea însărcinarea oficială de a întâmpina lumea, mi-a spus „Bună dimineața!" cu aşa un entuziasm că ar trebui să pun 12 semne de exclamare ca să vă sugerez mai bine tonul. Nimeni nu păstrează distanța. Toată lumea se uită în ochii celuilalt. Toți zâmbesc. În cele patru ore cât am stat aici, am avut parte de mai multe bătăi cu palma pe umăr, mâini aşezate pe spate şi îmbrățişări cu amândouă mâinile decât în cei zece ani de când sunt în New York.

Ştiu că amabilitatea asta are limite – unele de-a dreptul jenante. Ştiu că Falwell a declarat că „SIDA este expresia mâniei unui Dumnezeu drept împotriva homosexualilor". Ştiu că după 11 septembrie a spus că „păgânii, şi susținătorii avortului, şi feministele, şi homosexualii, şi lesbienele (…), şi militanții pentru drepturile civile (…), îi arăt pe toți aceştia cu degetul şi le spun: şi voi ați contribuit la asta". Ştiu că a declarat recent

---

197 Petrecere hawaiiană.

că n-ar trebui să ne facem griji în legătură cu aşa-numita încălzire globală, fiindcă scrie în Psalmii 119:90 că Dumnezeu „a întemeiat pământul, şi el e tare”. Ştiu că revista sa a dezlănțuit un atac contra personajului Tinky Winky din serialul Teletubbies[198].

E uşor să presupun că Tip şi ceilalți împărtăşesc opiniile lui Falwell. Dar această intoleranță coexistă cu o uimitoare bonomie. Ca şi gustul dulce-acrişor.

După vreo cincisprezece minute de anunțuri care parcă nu se mai termină, hotărăsc că trebuie neapărat să ies. Nu văd nicio diferență față de alte o mie de biserici sau temple din America. Am nevoie de ceva mai piperat.

— Mă întorc imediat, îl mint pe tipul de lângă mine, în timp ce ies. Mă duc până la toaletă.

Cobor la întâmplare pe o scară şi mă trezesc la un seminar pentru celibatari. S-ar putea să fie interesant.

Femeia care-i întâmpină pe celibatari mă întreabă câți ani am.

— 37, spun eu.

— Vă duceți acolo, spune şi-mi arată cu degetul.

---

198 Program pentru copii lansat de BBC; Jerry Falwell a criticat acest personaj pentru faptul că ar fi un „model gay" datorită faptului că, deşi de sex masculin, purta o geantă care semăna cu o poşetă, de culoare purpurie - culoarea paradelor gay - şi antena sa e de formă triunghiulară - triunghiul fiind forma geometrică folosită tot la paradele gay.

E pentru celibatarii care au între 35 şi 50 de ani.

Mă simt jignit. Sunt în grupul vârstnicilor. Apropo, am mai tras o minciună. Am 38 de ani. Păcatul vanității.

Liderul grupului celibatarilor este un fost militar, un bărbat robust cu chelie, o bărbiță de țap cenuşie, ochelari cu montură metalică ridicați pe frunte, şi care plesneşte de energie. Mare diferență între el şi cei de la cursul despre familiile numeroase.

Se mişcă încolo şi-ncoace, spunându-ne că ar trebui să renunțăm la ideea că suntem perfecți.

— Vi se întâmplă să spuneți lucruri rele despre ceilalți?

Dăm cu toții din cap.

— Vi se întâmplă să aveți gânduri sexuale rele?

Da.

— Vi se întâmplă să fiți invidioşi?

Da.

— Vi se întâmplă să mințiți?

Predica asta e făcută pentru mine.

— V-am povestit vreodată ce mi s-a întâmplat când lucram ca gardă de corp pentru profesorul Falwell? ne întreabă liderul nostru. I-am adus scrisorile, într-o marți, şi mi-a spus, „Ai votat azi?". Şi i-am spus, „Păi, să vedeți... ăăă... da, am votat". Dar n-am făcut-o. Am mințit. L-am mințit pe Dr. Falwell. Am uitat că e ziua alegerilor. De atunci n-am mai uitat niciodată să votez!

Nu pot să-mi dau seama ce legătură are asta cu

întâlnirile de amor, dar nu e timp de pus întrebări. Cursul se termină la 11, şi spectacolul principal începe imediat după: predica lui Falwell.

Predica se desfăşoară într-o cameră enormă dotată cu fotolii confortabile, ca la cinema; trei camere TV pivotante; şi două ecrane gigantice unde se afişează cuvintele imnurilor religioase, ca la karaoke, pe un fundal cu pescăruşi şi orhidee purpurii.

În lateral sunt două „Săli pentru plâns”. Când am văzut cuvintele *Sală pentru plâns* pe harta bisericii, am crezut că e pentru credincioşii care trec prin crize necontrolate de plâns. De fapt, este un spaţiu izolat acustic destinat copiilor care plâng.

Falwell, în persoană, urcă pe scenă. Iată-l, aşadar, cu faimosul său păr argintiu, pieptănat cu cărare dreaptă. A mai pus câteva kilograme, faţă de cum era înainte. În timp ce corul de trei sute de persoane cântă un imn, Falwell ascultă cu capul mult ridicat, cu mâinile împreunate, cu o expresie de totală beatitudine.

Falwell începe şi el cu câteva anunţuri – cafeneaua e deschisă de la opt dimineaţa până la unsprezece seara; Rick Stanley, fratele vitreg al lui Elvis Presley, a venit astăzi în vizită. Apoi Falwell îşi pune mâinile pe pupitru şi îşi începe predica. Însă predica este cam… anostă. Nimic despre flăcările iadului, nicio remarcă homofobă, niciun avertisment despre apropierea Apocalipsei.

Am citit pe internet câteva zeci de predici de-ale lui Falwell, de la vizita aceea până acum. Mi-am dat seama că predica aceasta nu e excepția de la regulă. Mai mult de jumătate din ele sunt despre lucruri foarte banale: despre importanța predării ştafetei celor tineri. Propunerea de a ține un jurnal de rugăciuni. O lecție morală despre optimism, alta despre virtutea răbdării – lucruri la care nu prea ai ce să comentezi.

Am observat acelaşi lucru urmărind ore şi ore din emisiunea lui Pat Robertson, *700 Club.* Uneori apare câte un comentariu nebunesc de genul „Hugo Chavez ar trebui asasinat”. Dar în cea mai mare parte nu diferă prin nimic de alte programe TV de dimineața: interviu cu o cântăreață de *gospel*, emisiuni pe teme de sănătate (cel mai aiurea lucru pe care l-am aflat este că Robertson are o afacere în domeniul „clătitelor pe bază de proteine care împiedică îmbătrânirea”).

Iată marele secret: aripa radicală a dreptei creştine este mult mai plictisitoare decât ar vrea să ne facă să credem detractorii ei liberali.

Astăzi, în predica lui, Falwell face legătura între semicentenarul bisericii sale şi Jubileul din Biblie, care avea loc o dată la 50 de ani. Ne încurajează să devenim „cuceritori de suflete” şi să câştigăm cele două sute de mii de suflete din zona Lynchburg.

Predica nu conține nimic deranjant, dar trebuie să spun că n-are absolut nicio legătură cu Jubileul

despre care vorbeşte Biblia. Jubileul biblic este o ocazie de a şterge datoriile, de a restitui toate bunurile proprietarului inițial, sensul său este justiția socială, echilibrarea balanței între bogați şi săraci. Falwell vorbeşte despre extinderea bisericii sale.

După slujbă, curioşii pot discuta între patru ochi cu unul dintre pastorii lui Falwell. Sunt trimis la Tom, care pare să fie de vreo douăzeci şi ceva de ani, şi care are o freză tip *boys band* în compensație la cravata şi costumul pe care-l poartă.

Tom lucrează la Liberty University, facultatea din apropiere, fondată de Falwell. E un loc incredibil, ceva cu totul diferit de universitatea mea permisivă, unde notele erau facultative. În regulamentul interior de la Liberty găseşti chestii precum: „şase mustrări şi 25 de dolari amendă pentru participarea la o serată dansantă, posesie şi/sau folosire de tutun” şi „doisprezece mustrări şi 50 de dolari amendă pentru posesia sau vizionarea activă sau pasivă a unui film interzis persoanelor sub 17 sau 18 ani, sau pentru prezența în căminul universitar al sexului opus”.

Iau hotărârea să-mi răscumpăr greşeala. Trebuie să încetez să mint, aşa că-i spun lui Tom că sunt evreu şi că scriu o carte despre căutarea mea spirituală. Devine interesat. Îl întreb dacă îmi foloseşte la ceva să urmez învățăturile morale ale lui Iisus, fără să mă convertesc.

— E foarte bine să-i urmați învățăturile. În acest fel, veți deveni o persoană mai bună, îmi zice. Dar nu e destul. Trebuie să credeți în El ca să puteți renaşte. Am fost salvat când eram în primul an de liceu. Eram deja un bun creştin. Mergeam la biserică. Încercam să mă comport cât mai bine, din punct de vedere moral. Credeam în Iisus Hristos aici.

Arată spre cap.

— Dar nu aici.

Arată spre inimă.

— Eram cu treizeci de centimetri prea înalt.

Vorbeşte fără niciun strop de ironie, cu atâta pasiune şi intensitate, încât simt că mă emoționează. Poate ca să-mi neutralizez starea, aduc vorba de problema homosexualității.

— Mi-e foarte greu să înțeleg poziția Bibliei în privința homosexualității, îi spun, apoi adaug, un pic stângaci – am foarte mulți prieteni gay.

— Şi eu la fel, spune Tom.

La asta nu mă aşteptam. Un pastor, adept al lui Falwell, să aibă prieteni din rândul comunității gay din Lynchburg? După alte câteva cuvinte, reiese că Tom vorbeşte, de fapt, de foşti gay care încearcă să-şi depăşească homosexualitatea, ceea ce sună mult mai logic.

— Da, homosexualitatea este un păcat, spune Tom. Dar şi eu comit păcate. Cu toții suntem păcătoşi. Trebuie pur şi simplu să-i iubim.

E o poziție relativ moderată – urăşte păcatul, dar

nu şi pe păcătos. Presupun că a ales o exprimare mai blândă pentru publicul evreiesc din Nord-Est. Cu toate acestea, consider că poziția sa este şi ea intolerantă, în felul ei. E ca şi cum ai spune că trebuie să-l iubim pe Jesse Jackson, chiar dacă-i negru.

După aproximativ o jumătate de oră, ritmul întrebărilor mele s-a mai domolit, iar Tom îmi propune să ne rugăm împreună. Închidem ochii, ne aplecăm frunțile, ne punem coatele pe genunchi, iar el începe să se adreseze lui Dumnezeu: „Mulțumesc, Doamne, pentru că l-ai trimis pe A.J. Să discute cu mine, astăzi. Ascultă-mi ruga şi îndrumă-l mai mult în călătoria lui duhovnicească, Doamne”.

Mai multă îndrumare – de asta chiar că am nevoie. Suntem de acord asupra acestui punct.

...Tot astfel şi *bărbații, au părăsit întrebuințarea firească a femeii, s-au aprins în poftele lor unii pentru alții, au săvârşit parte bărbătească cu parte bărbătească lucruri scârboase, şi au primit în ei înşişi plata cuvenită pentru rătăcirea lor.*

(Romani 1:27)

Ziua 256. M-am întors în New York şi îmi continuu cursurile despre creştinismul evanghelic. E vineri şi-mi petrec seara cu un grup de studii biblice. Grupul a fost înființat în urmă cu mai bine de treizeci de ani şi se întâlneşte

săptămânal în Upper East Side, în New York. În seara asta, vom studia amănunțit *Epistola către evrei,* capitolul III. Conducătorul dezbaterii va fi Dr. Ralph Blair, care e un creştin evanghelic convins.

E important să menționez încă un lucru: Ralph Blair este homosexual. Unul care-şi recunoaşte deschis orientarea. Nu e aşa cum ați putea crede, genul „mai demult eram gay, dar acum m-am vindecat". Ralph – şi toți ceilalți bărbați din grupul său de studii biblice – îşi asumă homosexualitatea cu acelaşi zel cu care evangheliştii ultraconservatori o condamnă. Sunt cu toții contra lui Pat Robertson.

— Intră, spune Ralph. Eşti primul sosit.

Ralph are o voce calmă, catifelată. Ceea ce i se potriveşte – meseria lui e de psihoterapeut. Cursanții se întâlnesc la el în birou, care are tot ce ți-ai putea dori să aibă un cabinet de psihanalist: fotolii de piele neagră, sursă discretă de lumină, lemn de culoare închisă peste tot. Pe un raft de bibliotecă găseşti *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*[199], iar pe altul, *The Sex Atlas*[200]. Ralph el însuşi e psihanalist din cap până-n picioare: e chel, cu excepția unei şuvițe de păr grizonant, şi e îmbrăcat într-o vestă de catifea verde închis, un pulover albastru, cravată roşie şi

---

[199] *Manual diagnostic şi statistic al tulburărilor mentale.*
[200] *Atlas sexual.*

pantaloni de stofă.

— Mă bucur că ne-ai găsit, îmi spune. Nu e tocmai ceea ce te-ai aştepta să facă un gay newyorkez oarecare într-o seară de vineri.

Râd politicos.

— *New York Times a* publicat un bun articol despre noi în anii ’80, şi exact aşa începea.

Ralph a aranjat o duzină de scaune pe lângă pereți, şi pe fiecare e câte o Biblie groasă cu coperți albastre. Sunt mai multe decât va fi nevoie. Majoritatea celor care vin în mod constant sunt plecați din oraş, aşa că numai trei persoane îşi fac apariția: un compozitor zdravăn care a copilărit în Florida; un arhitect cu maxilar pătrățos; un instructor de dans de la o universitate din New Jersey, care ia o mulțime de note.

Cu toții sunt membri ai organizației Evangelicals Concerned, o organizație pe care Ralph a înființat-o în 1975 pentru creştinii evanghelici homosexuali sau solidari cu homosexualii. Nu e o mişcare de masă: lista celor înscrişi cuprinde vreo două mii de membri. Dar surprinzător, pentru mine, e chiar faptul că există o asemenea organizație.

Începem. Ralph îi cere instructorului de dans să citească pentru toată lumea câteva versuri din *Epistola către evrei,* capitolul III. La un moment dat îl opreşte ca să facă nişte comentarii.

— Credința nu trebuie confundată cu asentimentul intelectual, spune el, dându-şi jos ochelarii cu montură metalică, pentru a accentua

ideea. Trebuie să fii pregătit să o pui în practică. Cu alte cuvinte, nu e de-ajuns să vorbeşti. Asta e valabil doar la psiholog.

Ralph îşi pune la loc ochelarii pe vârful nasului. Nu este autoritar, dar, fără îndoială, el conduce discuția. Oferă interpretări, analizează sintactic, ştie cum sună originalul în limba greacă.

— Continuă, spune Ralph.

Instructorul de dans citeşte un vers în care Moise e comparat cu o casă, iar Iisus Hristos cu cel care a zidit-o.

E un vers important. Este miezul teologiei lui Ralph: Iisus Hristos nu e doar un mare profet. Nu este, aşa cum spune Ralph, „cea mai frumoasă floare din familia umanității". Este Dumnezeu, iar Învierea trebuie înțeleasă literal. Ralph citează aici din C.S. Lewis: „Un om care n-ar fi decât un simplu om şi ar fi spus lucrurile pe care le-a rostit Iisus Hristos, n-ar fi fost un mare învățător. Ar fi fost ori un nebun – la fel ca unul care se crede Napoleon – ori însuşi Diavolul. Alegerea e a fiecăruia".

Pe scurt, Ralph e conservator, din punct de vedere teologic. Prin asta e evanghelic. Mesajul social şi umanist al Scripturilor este important, dar Blair pune accentul pe divinitatea lui Hristos.

Cele nouăzeci de minute ale şedinței trec fără să se spună vreun cuvânt despre homosexualitate. Dacă un evanghelist de la Thomas Road Baptist Church ar fi trecut pe aici, n-ar fi observat nimic

diferit. De fapt, hai să nuanțez un pic. Ralph şi grupul său se conformează, totuşi, unui anumit stereotip despre gay: ştiu o mulțime de lucruri despre haine.

La un moment dat, conversația a deviat spre nasturi, iar instructorul de dans a început să pronunțe cuvinte precum *plachetă* – se pare că e partea aceea dintr-o cămaşă pentru bărbați care acoperă nasturii.

Arhitectul a început, la rândul lui, să emită teorii despre jachetele stil Eisenhower, care ar fi fost scurtate pentru a face economie de material în cel de-Al Doilea Război Mondial. Li s-a scurtat din fustă.

— Fusta, îmi explică el, este acea parte dintr-o jachetă care cade dincolo de linia taliei.

Se uită la Ralph:

— Tu porți fustă aproape în fiecare zi.

Ralph zâmbeşte.

După studiul biblic, ieşim să mâncăm un kebab cu carne de pui într-un restaurant turcesc, iar Ralph îmi face un rezumat al biografiei sale. A crescut într-o familie presbiteriană cu vederi religioase moderate, în Ohio. A ştiut foarte devreme că e gay, era deja sigur când a intrat la liceu. Era sigur şi de faptul că iubea religia.

La biblioteca liceului a găsit o broşură de prezentare pentru Bob Jones University, o facultate cu orientare fundamentalistă. A fost imediat atras, spune el râzând, fiindcă avea

coperțile de un galben-strălucitor. „Toate celelalte broşuri aveau coperți plictisitoare, în alb-negru”.

I-a plăcut accentul pe care-l punea Bob Jones University pe credința în Iisus Hristos şi s-a înscris în 1964. Nu i-a fost uşor. La început, Ralph a fost luat în colimator de însuşi Bob Jones Sr. Pentru faptul că l-a apărat pe pastorul Billy Graham, considerat prea liberal. „Am crezut că o să plesnească în el ceva, la cât de furios era”.

Ralph nu şi-a făcut publică orientarea sexuală dintr-odată, cât timp a studiat la Bob Jones University. A făcut-o treptat, controlat, în timp ce străbătea țara pentru a frecventa alte seminare şi şcoli doctorale. În 1975, a fondat Evangelical Concerned, după ce rectorul unei universități evanghelice l-a invitat la cină, la un restaurant din New York, şi i-a mărturisit că este un homosexual refulat şi torturat.

Bineînțeles, organizația lui Ralph este controversată. La prima vedere, pare să aibă tot atât de mult sens ca Asociația Vegetarienilor Amatori de Burger King. E în acelaşi timp entuziasmant şi deprimant. Entuziasmant, fiindcă s-au întâlnit, şi deprimant fiindcă fac parte dintr-o mişcare despre care majoritatea crede că sexualitatea lor e un păcat.

Dar Ralph spune că trebuie să facem distincție între creştinismul evanghelic şi dreapta religioasă. Obsesia dreptei religioase față de homosexualitate „are legătură cu cultura lor, nu cu Scriptura”.

— Şi totuşi, mi se pare că sunt multe pasaje anti-gay în Biblie, spun eu.

— Da, aşa-numitele „pasaje descalificante”. Eu le numesc pasaje descalificate.

Ralph are următorul argument: Biblia nu vorbeşte despre relațiile de iubire dintre cei de acelaşi sex aşa cum există în prezent. Hristos n-ar fi văzut niciun inconvenient în faptul că doi bărbați sunt ataşați unul de celălalt. Unul dintre pamfletele lui Ralph are acest titlu: „Ce-a spus Iisus Hristos despre homosexualitate?”. După ce-l deschizi, vezi pagina goală.

Ralph spune că dacă înțelegi contextul istoric al pasajelor pretins anti-gay din Biblie, îți dai seama că ele nu sunt deloc anti-gay. De fapt, sunt contra abuzurilor sexuale sau contra păgânismului. Ca de exemplu, faimosul pasaj din Leviticul: „Să nu te culci cu un bărbat aşa cum te culci cu o femeie. Este un păcat”.

În vremurile biblice, bărbații şi femeile nu erau pe picior de egalitate. Femeile şi copiii erau doar un pic deasupra sclavilor. Să te culci cu un bărbat aşa cum o faci cu o femeie, însemna să-l dezonorezi. E ceea ce soldații le făceau duşmanilor lor după ce îi cucereau, îi violau.

Faimosul pasaj din Leviticul spune, aşadar, doar atât: nu-l trata pe semenul tău într-un fel dezonorant.

Să luăm alt exemplu foarte des citat, din Noul Testament de data asta, Romani 1:26-27. Aici,

apostolul Pavel se ia de cei care se dedau unor „pasiuni dezonorante”.

(…) femeile lor au preschimbat legăturile fireşti cu acelea împotriva firii; asemenea şi bărbaţii, părăsind fireasca legătură cu femeia, în pofta lor s-au aprins unii pentru alţii, bărbaţi cu bărbaţi săvârşind ruşinea şi primind în ei înşişi răsplata cuvenită rătăcirii lor.[201]

Ralph spune că apostolul Pavel predică aici împotriva ritualurilor păgâne – sexul fără iubire care avea loc în templele păgâne din acea vreme.

Sper că Ralph are dreptate. Sper că Biblia nu susţine actele de agresiune la adresa homosexualilor. Dar chiar dacă ar fi aşa, mai există o abordare posibilă pentru cei religioşi. Am auzit de ea de la o cunoştinţă a lui Ralph din lumea evreiască, un bărbat pe nume Steven Greenberg. Greenberg este primul rabin evreu ortodox care şi-a declarat public orientarea homosexuală. La fel ca Ralph, este ultraminoritar. Cei mai mulţi dintre evreii ortodocşi consideră că Leviticul interzice orice fel de relaţie homosexuală. Evreul ortodox de extremă dreaptă obişnuit este la fel de homofob ca şi evanghelicul de extremă dreaptă obişnuit; în 2006, evreii ultraortodocşi au organizat demonstraţii violente ca să protesteze contra unei parade gay programate în Ierusalim, eveniment care până la urmă a fost anulat.

---

[201] Versiunea Anania.

Îl sun pe Greenberg. Are o mulţime de lucruri de spus despre Biblie şi homosexualitate. Însă îmi expune o idee care mi se pare fascinantă: Dumnezeu şi oamenii lucrează împreună în încercarea de a scoate la iveală noi semnificaţii ale Cărţii. Litera Bibliei este eternă, dar nu şi interpretările ei.

„Biblia întreagă este rezultatul relaţiei dintre Dumnezeu şi om”, spune Greenberg. „Dumnezeu nu este un dictator care latră ordine şi aşteaptă executarea lor în linişte. Dacă ar fi aşa, n-ar mai exista nicio relaţie. Nicio relaţie adevărată nu funcţionează într-o singură direcţie. Întotdeauna există două părţi active. Trebuie să ne închinăm, să ne minunăm de Dumnezeu şi să onorăm tradiţia. Dar asta nu înseamnă că e interzis să ne folosim de noile informaţii pe care le avem ca să citim în alt mod textele sfinte. Nu trebuie să stăm cu braţele încrucişate şi să acceptăm că Leviticul interzice relaţiile homosexuale de orice fel, de-a pururi, dacă descoperim alte posibilităţi, convingătoare, de a interpreta acest text”.

Cu alte cuvinte: Greenberg spune că Dumnezeu e ca un artist care-şi finisează fără încetare capodopera. Uneori, aproape că-şi distruge întreaga operă, ca atunci când a fost Potopul. Alteori, ascultă ce-i spun oamenii. Moise, de exemplu, se ceartă cu Dumnezeu şi-l convinge să cruţe vieţile israeliţilor nemulţumiţi. „Sună ciudat, să zid asta, dar în Biblie, Dumnezeu evoluează pe

plan mental”, spune rabinul.

Greenberg îmi spune: „Să nu punem în spatele Bibliei responsabilitatea pentru comportamentele noastre. Asta e doar fugă de răspundere. Oricine spune – aşa trebuie să fie, pentru că scrie în Biblie – se spală pe mâini de datoria de a judeca de unul singur ce trebuie să facă”.

Ideea că putem să lucrăm împreună cu Dumnezeu ca să facem sensul Bibliei să evolueze este o idee uimitoare. Mă gândesc iarăşi la domnul Berkowitz şi la pantofii lui, şi la toată chestia cu religia care te scuteşte de efortul de a face alegeri. Greenberg este la celălalt capăt al spectrului, prin comparație cu domnul Berkowitz. El spune că doar fiindcă eşti religios nu înseamnă că trebuie să renunți la responsabilitatea de a alege. Trebuie să te iei la trântă cu Biblia.

Mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate lucrurile…[202]

(1 Tesaloniceni 5:18)

Ziua 263. Am sentimentul că devin un extremist – cel puțin în anumite privințe. Ca de exemplu, obsesia mea pentru recunoştință. Nu mă mai pot opri.

---

[202] Paragraful complet: *Mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate lucrurile; căci aceasta este voia lui Dumnezeu, în Hristos Iisus, cu privire la voi.*

Chiar şi acum, când apăs butonul de la lift, sunt recunoscător că vine repede.

Intru în lift şi sunt recunoscător că nu s-a rupt cablul liftului şi că nu s-a prăbuşit cu mine până la parter.

Ajung la etajul cinci şi sunt recunoscător că nu am fost nevoit să opresc la etajul doi, sau trei, sau patru.

Ies şi sunt recunoscător că Julie nu a încuiat uşa, aşa că nu mai trebuie să-mi caut peste tot brelocul cu cheile.

Intru, şi sunt recunoscător că Jasper e acasă şi că-i în regulă, halind ditamai bucăţile din compotul de ananas.

Şi tot aşa. De fapt, am ajuns să tot bombănesc, „mulţumesc… mulţumesc… mulţumesc”.

E un fel ciudat de a trăi. Dar, într-un fel, este ceva măreţ şi puternic. N-am mai fost niciodată aşa de conştient câte chestii bune mă înconjoară, câte lucruri se întâmplă aşa cum trebuie, în fiecare zi.

Câteodată, mulţumirile mele nu sunt adresate nimănui, în particular. E mai mult un semn de apreciere decât de mulţumire. E ca şi cum mi-aş spune: „Fii atent, amice. Savurează momentul”. Dar alteori, când sunt într-o perioadă în care cred, mulţumirile mele au totuşi un destinatar. Îi mulţumesc lui Dumnezeu, sau legilor universale ale naturii – nu sunt sigur cui – iar asta dă mai multă greutate mulţumirilor mele.

Atunci Iisus Şi-a ridicat ochii spre ucenicii Săi, şi a zis: „Ferice de voi, care sunteți săraci, pentru că Împărăția lui Dumnezeu este a voastră!”

(Luca 6:20)

Ziua 264. În privința desființării clişeelor, e greu să-l întreci pe Ralph Blair şi grupul său de creştini evanghelici gay. Ce poate fi mai tare de-atât? Creştini evanghelici care nu cred în Iisus Hristos? Creştini evanghelici care se închină la Poseidon? Habar n-am.

Acum vreau să petrec un pic de timp cu alt grup de evanghelici, care, în felul lor, s-au îndepărtat foarte mult de Pat Robertson şi Thomas Road Baptist Church. Ei sunt creştinii Red-letter.

N-am auzit niciodată de creştinii Red-letter înainte de anul meu biblic. Nu au nici pe departe mijloacele de influență ale evanghelicilor conservatori. N-au un show TV urmărit de milioane de telespectatori şi nicio linie proprie de telefon cu 1.800 de operatori gata oricând să răspundă. Nu au propriile lor universități, cu facilități ca *LeHaye Ice Hockey Arena*[203]. Şi totuşi, chiar de la începutul anului biblic, am putut să observ cum câştigă tot mai multă vizibilitate pe plan național.

---

[203] Este vorba despre o arenă de 3.000 de locuri din Lynchburg, Virginia, şi face parte din campusul Universității Liberty.

Creştinii Red-letter reprezintă o rețea de predicatori cu aceeaşi sensibilitate, cei mai cunoscuți fiind un pastor din Philadelphia, pe nume Tony Campolo, şi Jim Wallis, fondatorul revistei *Sojourners* şi autor al cărții *God's Politics*[204]. Bono este unul dintre membrii onorifici.

Wallis explică în *Sojourners* despre cum i-a venit ideea numelui. Era la postul radio Nashville, luând un interviu, iar DJ-ul a spus:

„ «Sunt cântăreț de country, evreu nepracticant şi DJ. Dar îmi place la nebunie ce faceți şi v-am urmărit încă de la lansarea cărții». Mi-a spus că-i plac foarte tare riff-urile mele şi că ar vrea să ne întâlnim într-o seară fiindcă e sigur că i-aş da multe idei noi pentru muzica lui. «Ar trebui să fiți dat ca model pentru cei care învață arta compoziției muzicale». Apoi mi-a spus că el crede că suntem pe cale să creăm un nou curent muzical, dar a observat că nu i-am dat încă niciun nume. «Mi-a venit o idee. Cred că ar trebui să vă spuneți creştini Red-letter, de la părțile subliniate cu roşu din Biblie, care pun în evidență cuvintele lui Iisus. Îmi plac la nebunie părțile subliniate din Biblia mea»".

În felul lor, creştinii Red-letter sunt literalişti. Probabil că ei ar refuza eticheta asta, fiindcă e un cuvânt cu prea multe conotații negative. Ce-i drept, ei acceptă într-o mai mare măsură limbajul figurat decât, să zicem, cei din tabăra lui

---

[204] Politica lui Dumnezeu.

Robertson. Dar sunt literali în sensul că scopul lor este să se întoarcă la sensul prim, simplu, evident al cuvintelor lui Iisus Hristos, adică tocmai ceea ce susține dicționarul Merriam-Webster că înseamnă *literalism:* „concentrarea pe sensul obişnuit al unui cuvânt sau expresii".

Dacă Iisus spune că trebuie să-i invităm la masa noastră pe cei săraci, pe estropiați, pe şchiopi, pe orbi, chiar aşa trebuie să facem. Când Iisus ne spune să căutăm pacea, trebuie să ne comportăm ca atare. Unul dintre consilierii probleme ale religiei, spune Campolo, este că oamenii „au interpretat Evangheliile în atâtea feluri, că au ajuns să creadă mai mult în interpretări decât în ce a spus Iisus Hristos".

Datorită cheliei şi a ochelarilor cam învechiți, Campolo seamănă un pic cu locotenentul Kojak. Alături de pastorul Jesse Jackson, a fost unul din consilierii spirituali ai lui Bill Clinton, în timpul scandalului cu Monica Lewinsky.

Îl sun pe Dr. Campolo şi-mi place imediat de el, fiindcă mi se adresează cu apelativul „frate".

„Suntem mulți cei din sânul comunității evanghelice, care credem despre creştinismul evanghelic că a devenit prizonierul dreptei religioase", îmi spune de la bun început. „Aceştia sunt mai fideli programului Partidului Republican decât învățăturilor radicale ale lui Iisus Hristos".

Campolo şi creştinii Red-letter pretind că nu sunt nici liberali, nici conservatori, nici democrați,

nici republicani. Ceea ce s-ar putea să fie adevărat, doar că politicile lor sociale seamănă mult mai mult cu MoveOn.org[205] decât cu Fox News [206] . Sunt împotriva războiului, a consumerismului – şi, mai presus de orice, contra sărăciei.

Ei subliniază că Biblia are mai multe pasaje despre săraci decât pe orice alt subiect, în afară de idolatrie – sunt câteva *mii.* „Spiritul creştin îndeamnă la împărțirea averii”, spune Campolo. „Nu e nimic rău în a câştiga un milion de dolari. Ce nu-i în regulă este să vrei să-i păstrezi”.

Unii pastori de la mega-biserici susțin o doctrină numită Evanghelia Prosperității. Ideea de bază e următoarea: fii credincios, du-te la biserică, plăteşte-ți zeciuiala, iar Dumnezeu te va binecuvânta făcându-te bogat. Dumnezeu vrea să ai succes. Dumnezeu n-are nimic împotrivă dacă vrei să-ți cumperi barcă cu motor şi să deții un teren de tenis particular. Creştinii Red-letter cred că asta e o erezie. „Creştinismul nu este o versiune edulcorată a moralei clasei de mijloc”, spune Campolo.

În ceea ce priveşte homosexualitatea, Campolo nu e Ralph Blair. Nu susține căsătoriile

[205] Organizație non-profit cu tendință liberală; s-a remarcat prin faptul că a ajutat la finanțarea campaniilor electorale ale unor politicieni considerați „progresişti" sau „moderați" de către organizație.
[206] Canal TV de ştiri cu vederi conservatoare.

homosexuale. Dar în acelaşi timp, crede că nu e o problemă importantă pentru creştini. Nu are legătură cu ce a predicat Iisus Hristos. Nu e un lucru pe care să merite să consumi din capitalul spiritual. Pe Iisus îl interesa să distrugă barierele dintre oameni şi să-i accepte pe cei excluşi de societate.

La sfârşitul discuției, Dr. Campolo îmi spune din nou „frate", lucru care-mi place. Ca să fac un pic pe futurologul, cred că mişcarea lui Campolo va continua să câştige teren. S-ar putea să nu umple niciodată un stadion de fotbal cu adepți, dar vor deveni o forță de luat în seamă. Deja au parte de suficientă atenție din partea presei ca să determine o contrareacție din partea celor pe care ei îi numesc creştinii Black-letter[207]. Aceştia sunt creştinii care spun despre cei din organizația Red-letter că nu țin cont de anumite pasaje biblice care nu se potrivesc cu concepția lor. Iisus ne vorbeşte în primul rând despre iertare şi compasiune, însă mesajul Lui are totodată o componentă justițiară. Ei citează din Evanghelia după Matei 10:34: „Să nu credeți că am venit s-aduc pacea pe pământ; n-am venit să aduc pacea, ci sabia".

Oricum, creştinii Red-letter nu sunt singurii care tulbură marea poveste de iubire dintre republicani şi evanghelici. Unii evanghelici, fără a

---

[207] Joc de cuvinte: *Red-letter* înseamnă „litere roşii", Black-letter înseamnă „litere negre".

merge până-ntr-acolo încât să îmbrățişeze idei politice progresiste, spun totuşi că bisericile ar trebui să stea în afara politicii. În 2006 a apărut un articol în *New York Times* despre Gregory A. Boyd, pastor la una dintre mega-bisericile din Minnesota. Aşa cum spune articolul, „îngrijorarea lui Boyd a apărut atunci când a asistat la serviciul religios din 4 iulie din altă biserică gigantică, în urmă cu câțiva ani. La finalul slujbei, corul a intonat *God Bless America,* în timp ce se derula un film cu avioane de luptă care survolau o colină înțesată de cruci. «Mi-am spus atunci: poftim? Avioane de luptă laolaltă cu cruci?»".

Boyd a ținut o serie de predici în care le-a spus creştinilor să nu caute puterea politică, ci „puterea de a îndura şi puterea de a câştiga inimi, sacrificându-se pentru cei nevoiaşi, aşa cum a făcut Iisus". O mie dintre cei păstoriți de Boyd au fost atât de jigniți de cuvintele sale că au plecat din congregație. În schimb, alte patru mii au rămas.

„Dacă vrei să fii desăvârşit", i-a zis Iisus, „du-te de vinde ce ai, dă la săraci, şi vei avea o comoară în cer! apoi vino, şi Urmează-Mă".

(Matei 19:21)

Ziua 268. Am cumpărat, astăzi, *The Purpose-*

Driven Life[208]. E ghidul pentru o viață creştină scris de un pastor de mega-biserică, Rick Warren, care se îmbracă doar cu cămăşi hawaiiene. Cartea scrisă de el a fost pe lista de bestselleruri a ziarului *New York Times* în urmă cu cinci ani.

După ce ajung acasă şi încep să o citesc, primul lucru pe care-l observ este că Warren a cerut şi obținut drepturi de Copyright pentru expresia „ghidată de un scop". Are un mic ® în dreptul ei. Ce mă enervează! Păi cum, Iisus o obținut drepturi pentru expresia „să întorci şi obrazul celălalt" ®? Moise are drepturi de autor pentru „lasă-mi poporul să plece" ™?

Dar apoi văd scris, cu litere mici, că Warren donează 90 la sută din câştiguri. 90. A inversat zeciuiala. Asta mă face să mă simt meschin. Mi-am amintit că încă n-am terminat de plătit zeciuiala pe anul ăsta. Intru pe internet şi donez ultima parte din cele 10 procente unei organizații numite *Warm Blankets Orphan Care Internațional*18, care construieşte orfelinate în Asia. Biblia ne porunceşte să avem grijă de copiii fără părinți. În plus, această organizație de caritate a primit patru stele pe site-ul *Charity Navigator.*

La fel ca atunci când am plătit prima zeciuială, în septembrie, simt un amestec de plăcere divină şi suferință foarte personală. Dar cred, sau sper,

---

208 *Viața ghidată de un scop.*

că simt mai puțină suferință ca înainte. Revin mereu la ideea de renunțare. Nu am fost niciodată capabil să renunț la cele lumeşti şi să mă dedic celor veşnice, dar cel puțin am renunțat la o parte din contul meu bancar. Trebuie să integrez renunțarea în felul meu de a fi.

Dar nu voi mai spune nimic pe această temă. Deja am încălcat învățătura lui Iisus: „Tu, dar, când faci milostenie, nu suna cu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii, în sinagogi şi în ulițe, pentru ca să fie slăviți de oameni."[209]

Dragostea… nu se gândeşte la rău.

(1 Corinteni 13:4-5)

Ziua 270. Există un pasaj în Noul Testament la care revin mereu. Mă gândesc în fiecare zi la el. Nu e nici pe departe la fel de faimos ca Predica de pe munte sau parabola bunului samaritean. E cunoscut, în primul rând, pentru că e citit la nunți.

În acest pasaj, apostolul Pavel le scrie corintenilor şi le spune: *Dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate: dragostea nu pizmuieşte; dragostea nu se laudă, nu se umflă de mândrie, nu se poartă necuviincios, nu caută*

---

209 În traducere aproximativă *Organizația Internațională pentru îngrijirea Copiilor Orfani „Pături Călduroase".*

folosul său, nu se mânie, nu se gândeşte la rău.[210]

Cred că pasajul acesta îmi vorbeşte fiindcă îl încalc aşa de flagrant şi literal, mai ales ultima parte.

Țin un registru al relelor.

Îl am în telefonul mobil – un fişier pe care l-am denumit „diverse”. I-am pus titlul „diverse” pentru că e suficient de vag şi plictisitor ca nimeni să nu fie tentat să-l citească în cazul în care îmi găseşte mobilul pierdut prin metrou. Fiindcă nu e ceva de care să fiu mândru.

Problema este că Julie îmi spune mereu că n-am deloc memorie. Îmi spune că mă înşel sistematic. Iar eu îi răspund că memoria mea e la fel de bună ca şi a ei – decentă, deşi nu grozavă. Şi că se înşală şi ea foarte des. Atunci, ea îmi cere un exemplu, iar mie nu-mi vine în minte niciunul. Aşa că de atunci, am început să fac o listă cu greşelile ei.

Sunt conştient de ironia faptului că trebuie să consult o listă ca să demonstrez că am o memorie bună.

Iată un fragment din ce-am scris:

— Crema vichyssoise este de fapt o supă de cartofi, aşa cum am spus eu, nu o supă de peşte, cum a spus Julie;

— Androidul animat Max Headroom făcea

---

210 Paragraful continuă cu: *Adevărat vă spun, că şi-au luat răsplata.*

reclame pentru Coca-Cola, cum am spus, nu Pepsi, cum a spus Julie;

— La a doua noastră întâlnire, am văzut un film irlandez care se cheamă *Waking Ned Devine*[211]*;* Julie crede că ne-am uitat la alt film, la fel de fermecător de neconvențional, *Saving Grace*[212].

Ați prins ideea. Până la urmă, nu m-am folosit de listă decât o singură dată. Asta fiindcă e greu să mă uit la listă în public fără să dezvălui secretul existenței listei mele. În timpul unei certi neplăcute despre cine a lăsat deschisă uşa de la cuptorul cu microunde, m-am strecurat în baie, am intrat pe mobil, apoi am ieşit ca să-i amintesc data exactă când şi-a uitat cheile în maşina închiriată şi a trebuit să dăm telefon la firma de la care am luat-o.

Pe scurt, fac exact lucrul împotriva căruia predica apostolul Pavel. Iau hotărârea să şterg fişierul „diverse”, şi nu doar atât: să-i mărturisesc Juliei existența sa. Asta şi fac.

Când îi arăt Juliei lista, se uită la ea zece secunde bune fără să scoată un cuvânt.

Apoi izbucneşte în râs.

— Nu eşti supărată?

— Cum să fiu supărată? spune ea. E aşa de înduioşător că ai nevoie de aşa ceva.

— Mda, păi… chiar mi-e greu să-mi aduc aminte

---

211 Film regizat de Kirk Jones, apărut în 1998.

212 Film regizat de Nigel Cole, apărut în 2000.

unele lucruri, pe moment.

Îi iau telefonul din mână, selectez fişierul „diverse”, apoi îl şterg. Îmi dă o senzație de bine. Am rezolvat problema cu lista, am rezolvat-o şi cu Julie. Ştiu că poate vi se pare ceva nesemnificativ, dar incidentul „diverse” m-a făcut să înțeleg că viziunea mea asupra lumii este cantitativă. E alcătuită din mii de mici registre. Pentru orice – chiar şi pentru persoane – fac câte o listă cu active şi pasive. Când iert, pun greşelile persoanei respective la păstrare, ca să le scot când va fi cazul. Iertare cu un asterisc.

Scripturile Ebraice încurajează iertarea – Leviticul ne spune „să nu purtăm duşmănie” – dar e corect să spun că asta e o temă mai importantă pentru Noul Testament. Să începi de la zero. Să te naşti din nou. Să devii o altă persoană în numele lui Hristos.

Să luăm cazul parabolei fiului risipitor. Iată cum o descrie *New Catholic Dictionary*[213]*:*

Este povestea unui fiu care a luat partea sa din moştenire şi a risipit-o ducând o viață de dezmăț. Când a ajuns la fundul sacului şi a ajuns să mănânce din lăturile date la porci, s-a gândit din nou la tatăl său şi s-a hotărât să se întoarcă la ai săi, plin de căință. Tatăl îl aştepta, l-a primit cu multă căldură, şi a tăiat vițelul cel gras ca să

---

213 *Noul Dicționar Catolic.*

sărbătorească întoarcerea sa. Fiul cel mare a protestat. Însă tatăl său l-a făcut să tacă, aducându-i aminte: „tu eşti mereu cu mine, şi tot ce am e al tău, însă (...) fratele tău a fost mort şi s-a întors la viață, l-am pierdut şi l-am regăsit”.

Prima dată când am citit parabola fiului risipitor, m-a lăsat perplex. L-am înțeles perfect pe fratele mai mare. Bietul om a muncit din greu ani de zile, fără să cârtească, în timp ce fratele său a plecat în lume, s-a distrat cât a putut, apoi s-a întors acasă şi a fost primit cu onoruri. Aşa ceva nu e corect deloc.

Dar e incorect dacă gândeşti cantitativ. Dacă te raportezi la viață ca la un bilanț contabil. E multă frumusețe în iertare, în special când iertarea nu mai e ceva rațional. Oricât de ilogică ar fi iubirea necondiționată, e un sentiment măreț şi puternic.

Ochii Domnului sunt în orice loc, ei văd pe cei răi şi pe cei buni.

(Proverbe 15:3)

Ziua 271. Bilanț spiritual: când eram în clasa a şaptea, am trăit un soi de halucinație. Credeam că fetele pe care le plăceam s-ar putea să mă supravegheze. Culmea, nu la şcoală. Acolo nici nu mă băgau în seamă. Dar în camera mea, când eram singur, eram supravegheat de ele. Nu eram sigur care era sistemul pe care-l foloseau

(capacităţi suprasenzoriale? camera ascunsă, ca în *The Truman Show*[214] *?),* dar era teribil de stresant.

Trebuia să am grijă să fiu *interesant,* în caz că mă observă Kim Glickman. Îmi puneam un disc cu David Bowie nu din cauză că voiam să ascult Bowie, ci fiindcă aşa voiam să creadă Kim. Mă spălam pe dinţi nu nonşalanţă şi dezinvoltură fiindcă voiam să ştie că sunt *interesant* chiar şi atunci când mă spălam pe dinţi. Poate că-i plac artiştii chinuiţi, mă gândeam. Aşa că uneori îl imitam pe Sid Vicious şi făceam ceva nebunesc, ca de exemplu, îmi aruncam clasorul dintr-o parte a camerei în cealaltă, şi mă uitam cum pică timbrele pe jos. (Apoi, îmi trebuia un sfert de oră să le pun la loc).

E trist, ştiu. Din fericire, până în clasa a noua mi-a trecut. Dar acum mă încearcă nişte stări asemănătoare. Kim nu mă poate vedea. În schimb, altcineva sau altceva, poate. Ceva îmi urmăreşte viaţa, mie şi celorlalţi oameni. Existenţa mea nu mai este o adunătură de fapte lipsite de sens, aşa că trebuie să iau în serios fiecare decizie a mea. Nu ştiu ce-o să câştig din asta, sau dacă voi avea ceva de câştigat. Dar cineva scrie tot ce fac în Marea Carte a Vieţii.

După ce au vâslit cam douăzeci şi cinci sau

---

[214] Film regizat de Peter Weir, apărut în 1998.

treizeci de stadii, văd pe Iisus umblând pe mare şi apropiindu-Se de corabie.[215]

(Ioan 6:19)

Ziua 272. Cumnatul meu Eric nu întruchipează în niciun fel virtutea umilinței. Este un om orgolios.

A studiat la Harvard, cum îi place să tot amintească, şi e de o inteligență exasperantă, lucru pe care nu încearcă deloc să-l ascundă. Îți va da lecții pe orice subiect, de la tratatele SALT II până la simbolismul romanelor lui Zola. Sunt sigur că dacă Eric ar fi trăit în vremurile biblice, ar fi fost arhitect şef la Turnul Babel.

În perioada aceasta, Eric îşi ia doctoratul în psihologie socială la Columbia, ceea ce înseamnă că poți să auzi de la el fraze ca: „Oamenii sunt o specie fascinantă”. Ca şi cum toate eforturile noastre sunt pentru amuzamentul lui intelectual.

Când m-am dus la „Vrei să fii milionar?”, Eric a fost varianta mea pentru „sună un prieten”. Mi s-a părut cea mai evidentă alegere. Dar când l-am sunat la nivelul 32.000 de dolari, a dat greş. A fost unul dintre momentele cele mai dulce-amărui din viața mea – amar fiindcă am pierdut 32.000 de dolari, dar şi dulce fiindcă am crezut că o să-i fie învățătură de minte: orgoliul precede căderea.

Din lecția respectivă n-a învățat nimic, până la

---

215 Paragraful mai conține o propoziție: *Şi s-au înfricoşat.*

urmă. Eşecul la „Vrei să fii milionar?” nu pare să-i fi ştirbit nicio fărâmă din ego. Încă îi face plăcere să-mi dea clasă cu cunoaşterea lui superioară. Din nefericire, omul ăsta a citit de toate.

Azi, e la noi în vizită şi-mi povesteşte radios despre ultimul articol pe temă religioasă pe care l-a citit:

— Ia zi-mi, ai citit studiul ăla despre Iisus Hristos mergând pe ape?

— Nu.

— Savantul ăla crede că datorită climei din acea vreme, din Mediterană, pe Marea Galileii erau bucăți mari de gheață.

— Aha.

Eric începe să râdă. De fapt, el nu crede că merită să iei în serios explicațiile ştiințifice ale minunilor. După părerea lui, e ca şi cum te-ai chinui să explici legile fizice ale desenelor cu Pantera Roz.

Dar după mine, asemenea studii chiar pun o problemă serioasă.

Râurile din Egipt s-au făcut roşii ca sângele? Asta ar putea fi de la algele roşii sau de la cenuşa vulcanică. Ce-a fost când s-a făcut întuneric în toată țara? Ar fi putut fi *khamsin,* un vânt fierbinte din Sahara, care a cărat cu el nisipul din deşert. Dar când Moise a îndulcit apele amare de la Marah, cu o bucată de lemn? Ar fi putut fi o răşină care schimba ioni. Nu că aş şti ce înseamnă asta, dar sună convingător.

N-am nevoie de explicații ştiințifice ale minunilor. Îmi ajunge scepticismul proprietate personală.

Ştiu o mulțime de oameni religioşi care cred că minunile sunt doar mituri, nu adevăr literal. Ei zic că n-au nevoie să creadă că Iosua chiar a oprit soarele în loc ca să poată termina o bătălie; povestea rămâne frumoasă şi emoționantă chiar dacă nu crezi că Iosua a avut parte de un ajutor dumnezeiesc. De fapt, dacă devin credincios până la sfârşitul acestui an, asta e tabăra din care voi face şi eu parte.

Dar dacă aleg să înțeleg textul în mod literal, trebuie măcar să încerc să cred că minunile chiar au avut loc şi că Dumnezeu a trecut peste legile naturale. E din cale-afară de greu şi, la fel ca în cazul creaționismului, nu sunt sigur că pot scoate ceva cu sens din toată treaba asta.

Una dintre cărțile pe care le-am citit mă mai ajută, cât de cât. Se numeşte *The Battle for God*[216], şi e scrisă de o fostă călugăriță, care a devenit specialistă în religie, Karen Armstrong.

Armstrong are o teorie fascinantă. Susține că oamenii din timpurile biblice nu credeau că minunile au avut loc. Sau nu în acelaşi fel în care cred fundamentalişti! de astăzi. Armstrong spune că oamenii din vechime vedeau lumea în două moduri diferite, simultan. Unul era *logos,* celălalt

---

216 *Lupta pentru Dumnezeu.*

era *mythos. Logos* corespunde părţii raţionale şi practice a celor de atunci, cunoaşterii factuale care le servea să cultive pământul sau în construcţii. *Mythos* cuprinde povestirile care dădeau sens vieţilor lor. De exemplu, istorisirea din Exodul nu trebuie luată ca adevăr factual, ci ca o poveste plină de semnificaţie despre eliberarea de sub opresiune. Cei de atunci nu credeau neapărat că exact aşa s-a întâmplat, cum scrie acolo – că 600.000 de oameni au mers prin deşert timp de 40 de ani. Dar era adevărat într-un sens mai larg, în sensul că îi ajuta să-şi înţeleagă propria viaţă.

Fundamentalismul, spune Armstrong, este un fenomen modern. Este o încercare de a aplica logos-ul la *mythos,* de a transforma legenda în adevăr ştiinţific. Nu sunt întru totul de acord cu teza lui Armstrong. Prea sună frumos teoria ei. Mă îndoiesc că distincţia dintre *logos* şi *mythos* era atât de clară în mintea oamenilor din timpurile biblice. Dar întrucât trebuie să aleg între teoria ei şi cea a fundamentaliştilor, o aleg pe a ei.

Cine va lovi pe tatăl său sau pe mama sa, să fie pedepsit cu moartea.

(Exodul 21:15)

Ziua 273. Când Jasper se trezeşte din somn. Mă duc să-l verific. Stă la marginea pătuţului, cu părul în sus, de parcă-i gard viu. Strânge în mână

o popică de plastic, soluția lui anti-stres.

Îl ridic. Îmi zâmbeşte. E un zâmbet care vrea să-mi spună că e pe cale să facă o chestie foarte şmecheră, şi apoi mă izbeşte în față cu popica.

— Să nu mai faci aşa ceva! îi spun, pe tonul lui Darth Vader.

Iar el înțelege „Fă-o din nou, dar mai tare”. Aşa că-şi ia avânt şi-mi mai trage una cu sete, peste față. Şi încă una. Din genul celor care lasă urme roşii pe frunte.

— Jasper! Cere-ți scuze!

Jasper zâmbeşte în continuare.

— Nu ai voie să dai cu popice în capul oamenilor. E foarte periculos. Asta nu! Nu! Pricepi?

Se uită la mine uimit, apoi furios. Cum de nu sunt în stare să văd umorul unei lovituri impecabile cu o popică?

— Te rog să-ți ceri scuze.

— Nu.

— Cere-ți scuze!

— Nu.

Se lasă cu răfuială.

Biblia Ebraică spune că lovirea părinților se pedepseşte cu moartea. În schimb, îi întorc celălalt obraz. Şi apoi îl ignor.

Să-ți ignori fiul rebel este o strategie recomandată de o carte nereligioasă care conține sfaturi despre cum să-ți educi copiii, pe care am citit-o în urmă cu câteva luni. Aşa că-l pun jos, mă întorc cu spatele şi îmi țin brațele încrucişate. Arăt

ca un model care pozează pentru eticheta de pe sticlele Mr. Proper.

Începe să se smiorcăie.

— Spune că-ți pare rău, şi apoi mergem la joacă.

— Nu.

— Nu ai voie să loveşti oamenii, îi spun.

Spun asta cu un ton foarte hotărât, cu convingerea insuflată de mii de ani de tradiție.

Stau în continuare cu spatele la el. Mă apucă de picior.

— A.J.! A.J.! A.J.!

Există ceva inefabil sfâşietor să auzi un copil de doi ani strigându-l pe tatăl său, iar taică-său să nu-i răspundă. Iar eu sunt acel tată. E insuportabil. Dar Jasper este în continuare prea încăpățânat ca să-şi ceară scuze.

Biblia spune că trebuie să-ți pedepseşti copiii dacă-i iubeşti. Cred că sfatul ăsta e cumva paradoxal. Cea mai bună pedeapsă ar fi un sacrificiu – sacrifici o după-amiază agreabilă, un moment de afecțiune imediată, în schimbul unui viitor mai bun.

Jasper bodogăneşte, e îmbufnat, e nervos. E cea mai lungă ceartă pe care am avut-o. Până la urmă, patru ore mai târziu, mă caută în camera de zi şi-mi spune încetişor, cu ochii în pământ: „îmi cer scuze”.

— Bine, îi zic. Sunt mândru de tine că ți-ai cerut scuze. De-a ce ne jucăm?

Dar Jasper n-are chef să se mai joace cu mine,

în seara asta. Vrea să se joace singur. Se duce la culcare posac, cu o față de martir. Poate părea o furtună într-un pahar cu apă, dar pentru mine a fost Războiul Popicei de Plastic, unul despre care merită să scrii. A doua zi, dimineața, la şapte jumate, îl aud pe Jasper strigând în bebefon: „A.J.! A.J.!”. Deschid uşa şi-mi bag capul înăuntru. Îl iau în brațe, iar el îşi pune mânuțele în jurul gâtului. Relația noastră a supraviețuit în ciuda dorinței mele de dreptate. E o lecție din care am ce să învăț. Nici nu pun mâna pe băț, dar nici n-o să-mi răsfăț copilul.

Luna a zecea: iunie

Să nu se audă nici cuvinte porcoase, nici vorbe nechibzuite, nici glume proaste, care nu sunt cuviincioase…[217]

(Efeseni 5:4)

Ziua 277.

— Cum a fost aniversarea? o întreb pe Julie.

Ea şi Jasper tocmai s-au întors de la o petrecere la grădiniță, în East Side.

— N-a fost rău. Numai că au adus acolo un iepure viu ca să se joace copiii cu el şi era rahat de iepure peste tot.

— Ce chestie.

Sunt şocat de limbajul ei. Şi apoi sunt uimit că

---

[217] Paragraful continuă astfel: *ci mai degrabă cuvinte de mulțumire.*

sunt şocat. Când am cunoscut-o pe Julie, înjura foarte rar, în timp ce eu n-aveam niciun fel de inhibiții. Când mi-am parolat calculatorul, am ales o înjurătură, una tipică printre adolescenți. Îmi plăcea, de exemplu, să mă uit la programe TV subtitrate pentru cei cu deficiențe de auz, fiindcă uneori nu erau eliminate cuvintele obscene, cenzurate pentru ascultători – se pare că ascultătorii erau considerați mai delicați decât surzii.

Dar în ultimele două luni, luând exemplu de la evreii ortodocşi şi creştinii evanghelici, n-am mai folosit niciun cuvânt necuviincios. Şi sunt mirat când alții o fac.

Ce este o expresie necuviincioasă, din punct de vedere biblic? Sunt de două feluri: blasfemia şi obscenitățile. Blasfemia constituie subiectul *celei de-a treia porunci*: să nu iei numele Domnului în deşert. Ce înseamnă să iei numele Domnului în deşert? Orice folosire a cuvântului *Dumnezeu* într-un context secular e blasfemie? Sau e doar atunci când invoci numele Domnului în timp ce minți sub jurământ? Sau când pronunțăm cuvântul „Yahve” şi s-ar putea să n-o facem corect? Toate cele trei teorii au susținătorii lor.

Dacă vrei să nu-ți asumi niciun risc, cum e cazul meu, mai bine foloseşti cuvântul *Dumnezeu* doar atunci când te rogi sau când vorbeşti despre Biblie.

În privința obscenităților – cuvintele care încep

cu P şi F, plus grosolăniile pe tema funcțiilor corporale –, lucrurile sunt încă şi mai puțin clare. De fapt, aşa cum observă jurnalistul ştiințific Natalie Angier, Biblia însăşi foloseşte cuvinte vulgare. La versetul 18:27 din 2 împărați scrie despre oameni „care-şi mănâncă propria balegă şi-şi beau propriul ud”. În Ezechiel 23:20 poți citi un pasaj foarte piperat despre mărimea organelor sexuale ale egiptenilor.

Unele pasaje, mai ales în Noul Testament, indică faptul că asemenea expresii ar trebui evitate. Să luăm de pildă pasajul din Efeseni care stă la începutul acestui capitol: „Să nu se audă nici cuvinte porcoase, nici vorbe nechibzuite, nici glume proaste, care nu sunt cuviincioase…”. Sau următorul pasaj, din Efeseni 4:29: „Nici un cuvânt stricat să nu vă iasă din gură; ci unul bun, pentru zidire, după cum e nevoie, ca să dea har celor ce-l aud”.

Ca precauție, mi-am curățat pe de-a-ntregul vocabularul. Noile mele înjurături sunt: farmacie, pilaf şi cărare. Când pronunț una dintre noile înjurături, Julie nu ratează ocazia să mă ia peste picior.

Degeaba râde ea de mine, eu cred că faptul că-mi cenzurez limbajul mă face mai puțin furios. Iată cum funcționează: ajung în stația de metrou chiar în momentul în care trenul porneşte, şi încep să formez cuvântul care începe cu F. Îmi amintesc să mă cenzurez. Aşa că spun „farmacie”, în ultima

secundă. Când mă aud spunând „farmacie”, cu voce tare, mi se pare că am pronunțat un cuvânt din limbajul secret inventat de copiii de la bloc, de când aveam 12 ani. Şi e aşa de amuzant că mi se evaporă starea de enervare. Încă o dată, comportamentul modelează emoțiile.

Atunci Iisus le-a zis: „Dați dar Cezarului ce este al Cezarului, şi lui
Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”. Şi se mirau foarte mult de El.

(Marcu 12:17)

Ziua 279. M-am înscris la încă un grup evanghelic de studii biblice – hetero, de astă dată. Întâlnirile au loc în fiecare marți seara într-o sală din spate de la American Bible Society, lângă Columbus Circle.

Cei 11-12 participanți m-au primit foarte călduros, deşi un pic surprinşi, în acelaşi timp, fiindcă arăt şi mai evreu decât negustorii de diamante de pe 47th Street. Mă bucur că mă lasă să ascult cum forează în fiecare săptămână în câte un pasaj din Evanghelia după Marcu. De fiecare dată, e o lecție de umilință pentru mine. Pot să fac față la o discuție despre Vechiul Testament – pot da citate din Deuteronomul şi din Proverbe – dar în privința Noului Testament, sunt încă în liga amatorilor.

În fine, am adus vorba de asta fiindcă

săptămâna trecută, la studiul biblic, co-moderatorul discuțiilor, Kevin – un bărbat grizonant.

Înalt, meticulos – povestea despre cum se străduieşte el să fie un bun creştin, care respectă legile.

Ne-a spus că, recent, mergând cu maşina de la New York spre Ohio, cu afaceri, a avut o serioasă problemă de conştiință. Apăsa în mod regulat pedala de accelerație până la 105 km/h, apoi se simțea vinovat că încalcă legea şi încetinea până la 90 km/h.

— Îmi ziceam, în sinea mea: chiar am nevoie să merg mai repede? Ce-o să câştig, o oră? Chiar merită, pe termen lung, să încalc legea?

Găsim în Scripturi destule pasaje care justifică respectarea strictă a legilor civile, fie ele reguli de circulație sau altele. În una din epistolele din Noul Testament, sfântul Petru le spune discipolilor săi să se supună împăratului: „Fiți supuşi oricărei stăpâniri omeneşti, pentru Domnul: atât împăratului, ca înalt stăpânitor, cât şi dregătorilor, ca unii care sunt trimişi de el să pedepsească pe făcătorii de rele şi să laude pe cei ce fac bine” (1 Petru 2:13-14).

Când îl întreb pe pastorul în timpul liber, Elton Richards, dacă trebuie să ne supunem fiecărei instituții omeneşti, primesc de la el următorul avertisment: în Noul Testament găseşti şi pasaje care susțin ideea opusă. La un moment dat,

sfântul Petru şi apostolii săi predică despre cuvântul lui Dumnezeu, iar autoritățile le spun să tacă. Ei nu se supun. Răspunsul lor, în esență, este că se supun unei autorități mai înalte.

Marcus Borg, autorul cărții *Reading the Bible Again for the First Time*[218], spune că două tematici se regăsesc peste tot în Biblie. Să le numim motivul *status quo*[219] şi motivul emancipării. Pasajele favorabile *statu quo*-ului ne cer să ne supunem conducătorilor. Dumnezeu i-a ales, iar noi n-ar trebui să ne îndoim de ei, sau să-i vorbim de rău („Să nu huleşti pe Dumnezeu, şi să nu blestemi pe mai marele poporului tău" – Exodul 22:28). Pasajele favorabile emancipării încurajează poporul lui Dumnezeu să scuture jugul opresorilor şi să scape de faraon, sau echivalenții lui contemporani. Ele spun că Dumnezeu e de partea poporului, nu a conducătorilor săi.

Noi pe care să le alegem? Ei bine, în ceea ce priveşte codul rutier, Kevin a zis bine. Când conduc cu 110 la oră pe lângă o şcoală, nu e nimic nobil în asta, nu sunt nici pe departe un Gandhi care alege să nu se supună legii. Încerc doar să ajung mai repede acasă ca să trag un pui de somn.

Luna asta mi-am propus să aplic foarte strict regulile de circulație din New York. Literal. Ceea ce

---

[218] *Recitind Biblia pentru prima dată.*

[219] Expresie din latină cu sensul de „starea de lucruri existentă".

mi-a transformat viața cum nici nu mi-aş fi putut imagina. În Manhattan e aproape imposibil să nu treci pe roşu. Însă acum aştept cuminte la semafor, de obicei singur, sau, dacă am noroc, cu un grup de turişti germani sau cu nişte copii de grădiniță ieşiți cu clasa la acvariu. Ceilalți pietoni newyorkezi văd în luminile semaforului doar sugestii utile şi nimic mai mult.

N-o să spun acum că mă distrez de nu mai pot. E un chin. Îmi ia cu 30 la sută mai mult timp să ajung oriunde. Şi e o sursă de certuri – stupide, dar tot mai numeroase – cu soția mea. Ieri am ieşit din taxi la mijlocul străzii, între două treceri de pietoni, şi am refuzat să traversez. M-am dus până la intersecție, am aşteptat să se facă verde, am păşit pe zebră şi am ajuns de cealaltă parte. Mai şi ploua, parcă să-mi facă mie în ciudă. Julie m-a aşteptat sub o streaşină.

— Sper că ai făcut o plimbare foarte plăcută, mi-a spus, cu vocea mai degrabă obosită decât nervoasă.

E la fel de rău când conduci. Până acum, nici nu ştiam că există limitări de viteză în New York. Credeam că regula este: accelerezi cât poți de mult, tragi tare de frână la următoarea intersecție. Şi apoi o iei de la început. Cel mai probabil, însă, e că o să intri în ambuteiaje şi-o să conduci cu 10 km/h. Totuşi, dacă te uiți cu atenție, o să le vezi. Găseşti panouri care limitează viteza la 50 km/h pe majoritatea bulevardelor. Aşa că de fiecare dată

când închiriem o maşină ca să mergem în vizită la fratele Juliei din New Jersey, conduc calm, relaxat, cu 40 la oră, pe Columbus Avenue.

Când ajungem pe autostradă, treaba se complică. Deseori, sunt singurul care merge cu 90 la oră – sau, în orice caz, singurul fără un autocolant cu „cel mai bun bunic din lume” pe parbriz. Probabil că ar trebui să circul cu luminile de avarie aprinse. Maşinile ţiuie pe lângă noi. Ne claxonează. Ne depăşesc. Şoferii se uită la mine de parcă aş fi singurul fan Red Sox la un meci al celor de la Yankees. Prima oară când am mers aşa pe autostradă, nu mă puteam opri din râs – nu ştiu dacă de nervi sau din cauză că era prea absurd totul, sau amândouă.

Aşa că, în general, experienţa asta este un chin. Dar mi-a adus şi două avantaje.

1. Am ajuns să văd în respectarea regulilor de circulaţie o versiune urbană a Sabatului. Este o pauză forţată. Când stau singur la semafor, încerc să-mi petrec timpul bucurându-mă de micile lucruri pe care New York-ul le oferă privirii. Ia te uită: semnele de circulaţie şi-au schimbat culoarea, de la galben-negru la un mult mai plăcut alb-verde. Când s-o fi întâmplat asta? Sau mă uit cum trece un camion FedEx şi observ pentru prima dată săgeata albă ascunsă în logo-ul firmei (între F şi E).

2. Încetez să mă mai îngrijorez. Niciunul dintre cunoscuţii mei n-a plătit vreodată o amendă că a

trecut pe roşu. Dar de fiecare dată când traversam aiurea, simțeam un fel de remuşcare din cauză că ştiam că fac ceva rău. S-a terminat cu asta. Simt că totul e în ordine. E acelaşi simțământ de ordine, de uşurare, pe care-l am când îmi împăturesc puloverele în şifonier sau când şterg e-mailurile inutile.

…nu în aprinderea poftei, ca Neamurile, care nu cunosc pe Dumnezeu.[220]
(1 Tesaloniceni 4:5)

Ziua 286. Julie e deja în luna a şaptea cu gemenii, şi simte sarcina ca pe un handicap. De abia se mişcă. Îşi pierde suflarea chiar şi când deschide uşa de la frigider. Când am întrebat-o, în urmă cu câteva săptămâni, dacă vrea să facem sex, mi-a răspuns: „E ultimul lucru pe care l-aş face, în momentul ăsta”.

Cel puțin, apreciez sinceritatea.

Apropo de sex, cred că am expediat prea rapid problema poftelor trupeşti. Credeam că am găsit un motiv foarte solid. Mi-am zis că Biblia Ebraică are destule pasaje pro-sex şi că nu e cazul să încep să-mi refulez libidoul.

---

[220] Paragraful vine în continuarea următoarelor versete: *Voia lui Dumnezeu este sfințirea voastră: să vă feriți de curvie; fiecare dintre voi să ştie să-şi stăpânească vasul în sfințenie şi cinste, nu în aprinderea poftei, ca Neamurile, care nu cunosc pe Dumnezeu* (Tesaloniceni 4:3-5).

Am ales calea cea mai uşoară. Adevărul e că sunt nenumărate secțiuni din Biblie care încurajează înfrânarea apetitului sexual, uneori chiar abstinența. Iisus ne cere nici măcar să nu ne gândim la alte femei în afara soției: „Ați auzit că s-a zis celor din vechime: «Să nu preacurveşti». Dar Eu vă spun că oricine se uită la o femeie, ca s-o poftească, a şi preacurvit cu ea în inima lui” Evanghelia după Matei 5:27-8).

Iar apostolul Pavel spune despre celibat că este starea ideală; căsătoria este doar soluția numărul 2, o concesiune făcută nevoilor noastre. Iată ce spune în Galateni: „Cei ce sunt ai lui Hristos Iisus, şi-au răstignit firea pământească împreună cu patimile şi poftele ei”. Aşa că mă hotărăsc să încerc să practic asceza, în ultimele săptămâni din anul meu biblic, şi, aşa cum spune sfântul Pavel, să-mi mortific ființa pământească.

Strategia anterioară, cenzura, n-a funcționat. Am văzut cât mi-a folosit filtrul de la CleanFlicks. A fost o strategie prea pasivă. Trebuie să atac frontal poftele trupeşti. Trebuie să-mi schimb modul în care mă gândesc la sex. Aşa că, după mai multe lecturi, am pus la punct patru strategii.

Noaptea trecută am avut ocazia să le folosesc pe toate patru. M-am dus la o prezentare de modă la care m-a invitat Yossi. Mi-a spus că e prezentarea unui creator de modă evreu ortodox care a crescut în Brooklyn, şi m-am gândit – ce-o fi şi asta, modă ortodoxă? Sună destul de plictisitor. Multe rochii

largi, probabil, în culori închise, fără nicio formă. Poate o gleznă dezvelită scandalos. Nu mi-am făcut deloc probleme.

Ştiu că o să fiu tentat încă din momentul în care sosesc. Evenimentul are loc în Chelsea, la *Frying Pan,* un vas ruginit andocat la capătul lui 23rd Street. E plin de oameni, de ambele părți ale scenei. Sunt şi câteva fețe bărboase de evrei ortodocşi, pe ici, pe colo, dar majoritatea este alcătuită din tineri superbi de douăzeci şi ceva de ani, înnebuniți după modă, cu tatuaje negre şi cu umerii, abdomenul şi coapsele goale. (Se află acolo şi un bărbat într-un costum roz, încălțăminte şi pălărie roz, pălăria fiind accesorizată cu un mic panou de afişaj electronic, cam de mărimea unei cărți de joc, pe care se derulează un text. Asta nu mi-a trezit instinctele, dar tot m-am gândit că trebuie să vă povestesc).

Am pus la treabă strategia nr. 1. Să-ți spui că femeile respective nu-s de nasul tău. Mai țineți minte sfatul rabinului medieval din prima lună, nu? Gândeşte-te că tu eşti țăran, iar ea e o prințesă. Îți este atât de inaccesibilă încât poți doar să o admiri estetic, nu să o doreşti.

Am încercat metoda asta în primele cinci minute. Când eu şi Yossi ne-am aşezat la locurile noastre, am observat amândoi o femeie cu o fustă scurtă cu imprimeu leopard, cu o bustieră minusculă şi cu un decolteu foarte larg.

— Nu prea vezi aşa ceva în Crown Heights,

spune Yossi.

Interesant, felul în care arăt acum favorizează nemaipomenit această strategie. În urmă cu un an, mi-aş fi închipuit, poate, că am ceva şanse pe lângă femeia-leopard. Cu barba asta, nu risc nimic.

Strategia nr. 2: să mă gândesc la femeie ca şi cum ar fi mama mea.

E tot un sfat de la rabinul medieval. O pun în aplicare. Mă gândesc la femeia-leopard ca şi cum ar fi maică-mea, şi simt repulsie. Mă simt ca Malcolm McDowell în *A Clockwork Orange*[221], după ce a suportat tehnica Ludovico[222]. E mult mai eficientă decât strategia nr. 1 şi, de asemenea, mult mai tulburătoare.

Strategia nr. 3: să recit în minte pasaje din Biblie.

După câteva minute, începe prezentarea propriu-zisă, iar tentațiile devin greu de suportat. Fotomodelele nu sunt nici pe departe îmbrăcate în rasă călugărească. Păşesc pe scenă cu mişcarea exagerată din şold tipică, îmbrăcate în nişte kimono-uri care par să fie produse într-o perioadă

---

[221] *Portocala mecanică.*

[222] Personajul din filmul *Portocala mecanică* este constrâns să privească imagini foarte violente, sub influența unui medicament care provoacă greața, scopul tehnicii fiind acela ca subiectul experimentului să asocieze situațiilor violente starea de greață; aplicată la nivel social, tehnica respectivă urma să elimine problema violenței.

de penurie de material. Unul dintre modele – o brunetă – nu are niciun fel de bluză sau cămaşă. Singura chestie care-i acoperă sânii este un fel de bandă elastică ceva mai mare.

În acest moment, aplic strategia nr. 3. Am găsit-o într-o carte cu titlul *When Good Man Are Tempted*[223], un ghid despre cum să-ți controlezi poftele trupeşti, scris de un creştin evanghelic pe nume Bill Perkins. Sfatul lui este să reciți pasaje din Biblie: „Am descoperit că dacă memorez părți lungi din Biblie, pot să-mi păstrez controlul, atunci când sunt supus tentației. După ce îmi recit mie însumi un paragraf-două, spiritul meu e întărit, mintea purificată".

Aşa că asta fac şi eu. Spun pe de rost unul din versurile sugerate de Perkins. Funcționează, într-o anumită măsură. Creierul meu a fost atât de ocupat cu proiectul recitării, că n-a mai avut timp să se concentreze pe banda elastică. Aproape că nici n-a mai contat semnificația pasajului din Biblie. Aş fi putut la fel de bine să recit pasaje din rubrica de sport, şi rezultatul ar fi fost asemănător. Totul e să-ți păstrezi mintea ocupată cu altceva.

Spectacolul se termină şi îi spun lui Yossi că ar trebui să plec. Îmi spune:

— Sigur nu vrei să mai rămâi pe aici câteva minute?

---

[223] *Ce fac oamenii buni când sunt supuşi tentației.*

— Bine, mai stau un pic.

Ne ciocnim de una dintre prietenele lui Yossi. E blondă, israeliană, drăguță şi cam beată.

— Să ştii că are un fetiş foarte ciudat, îmi spune Yossi la ureche. Îi place *payot*[224].

— Adică perciunii?

Yossi dă din cap. Doamne. Yossi îmi face cunoştință cu ea.

— Sunt foarte beată, îmi zice ea.

Zâmbesc evaziv.

Oare se uită la perciunii mei? Aşa mi se pare.

E momentul să recurg la cea de-a patra strategie: nu te concentra pe părți din corp. Asta am luat-o de pe internet, dintr-o excelentă predică despre poftele trupeşti, a unui pastor unitarian. Pastorul spune că poți să-ți înfrângi nevoia de a te zgâi la corpul unei femei raportându-te la ea ca la o ființă completă. Aşa că mă uit la tipa cu fetişul şi încerc să mă gândesc la orice altceva decât la corpul ei: la copilăria ei din Israel, la posibilele ei preferințe în materie de literatură, la câți verişori are, dacă are PC sau Mac.

Degeaba, nu funcționează: tipa se uită țintă la perciunii mei. În panică, încerc o metodă mai puțin sofisticată, dar mai eficientă: *gândeşte-te la ea ca la mama ta.* Şi mi se face rău. Ura.

Am observat încă un fenomen interesant. Mă gândeam că o să fie din ce în ce mai greu să-mi

---

[224] Perciuni, în ebraică.

suprim sexualitatea. Că va fi ca apa care se acumulează după un dig. Dar e chiar invers: e ca şi cum apetitul meu sexual s-a evaporat. Sunt sigur că va face cale întoarsă urlând ca un balaur – ca să folosesc metafora din *When Good Men Are Tempted*[225]. Dar deocamdată, balaurul e bine tranchilizat.

Asta mă face să mă simt de parcă aş fi imaculat, din punct de vedere moral. Îmi descopăr o latură puritană ascunsă. La un anumit nivel, consider dorințele sexuale drept ceva murdar, altfel n-aş fi aşa de entuziasmat când reuşesc să le înăbuş. E minunat să simt că mi-am anihilat libidoul.

Mai există un avantaj: sutele de mii de wați de energie pe care mi le consumă sexul pot fi folosite, acum, pentru alte scopuri. Sublimarea e un fenomen real. Niciodată n-am fost aşa de productiv ca în ultimele săptămâni. Cu regimul ăsta fără sex, sunt în stare să scriu câte două articole pe zi, pentru *Esquire.*

Doamne de câte ori să iert pe fratele Meu când
va păcătui împotriva mea?
Până la şapte ori?

(Matei 18:21)

Ziua 287. În seara asta, la nouă şi un sfert, Julie a lăsat uşa de la dormitor deschisă. Am rugat-o de

---

225 *Când oamenii buni sunt supuşi încercării.*

nenumărate ori să nu mai facă asta. Nu pot să dorm decât dacă e frig ca în Reykjavik în cameră, de aceea închid mereu uşa la ora şapte şi pornesc instalația de aer condiționat. Julie, care poate dormi oriunde, oricum, uită tot timpul uşa deschisă, iar răcoarea mea prețioasă se scurge afară.

— Uşa, te rog! strig eu la ea.

Mda. Am țipat prea tare. Ca s-o dreg, fac o glumă cu substrat biblic-literalist:

— De data asta te iert. Dar dacă mai faci asta de 489 de ori, n-o să te mai iert.

Julie închide uşa fără să-mi ceară explicații pentru formularea criptică de adineauri. Aşa că o să explic aici.

M-am referit la un pasaj din Matei 18: „Atunci Petru s-a apropiat de El, şi I-a zis: Doamne de câte ori să iert pe fratele Meu când va păcătui împotriva mea? Până la şapte ori? Iisus i-a zis: «Eu nu-ți zic până la şapte ori, ci până la şaptezeci de ori câte şapte»".

Cu alte cuvinte, de 490 de ori.

Când am făcut prima dată lista regulilor biblice, asta făcea parte din plan. Să iau totul literal, chiar şi propozițiile evident metaforice. Urma să iert pe cineva de 490 de ori, în ciuda faptului că e aproape sigur că Iisus Hristos a vrut să spună că trebuie să ierți la infinit.

Mi-am revizuit planul din mai multe motive. În primul rând, ar fi trebuit să încep să-mi ciopârțesc

părţi din corp (vezi mai jos), ceea ce nu prea îmi convenea. În al doilea rând, mi-a devenit clar că pot să-mi demonstrez punctul de vedere – acela că literalismul biblic trebuie să fie şi el selectiv – fără să denaturez sensul Bibliei.

Iată un exemplu despre cum aş fi putut trăi biblic într-un mod încă şi mai ciudat:

— Puteam să-mi scot un ochi, fiindcă Iisus a spus: „Şi dacă ochiul tău te face să cazi în păcat, scoate-l; este mai bine pentru tine să intri în Împărăţia lui Dumnezeu numai cu un ochi, decât să ai doi ochi şi să fii aruncat în focul gheenei” (Marcu 9:47). În general, după cele mai luminate capete ale creştinismului, asta înseamnă că trebuie să te debarasezi de acele lucruri din viaţa ta care te fac să păcătuieşti. „Dacă eşti dependent de pornografia virtuală, trebuie să te gândeşti serios să scapi de calculator”, spune Dr. Campolo. Deşi, la fel ca în legătură cu alte pasaje, s-au găsit unii care să aplice cuvânt cu cuvânt ce spune Biblia. Un psiholog al religiei, pe nume Wayne Oates, scrie despre pacienţi cu boli mintale care au încercat să-şi scoată ochiul, pentru a aplica literal cuvintele lui Iisus Hristos.

— Aş putea să-mi urăsc părinţii, de vreme ce Iisus spune: „Dacă vine cineva la Mine, şi nu urăşte pe tatăl său, pe mama sa, pe nevasta sa, pe copiii săi, pe fraţii săi, pe surorile sale, ba chiar însăşi viaţa sa, nu poate fi ucenicul Meu” (Luca 14:26). Aici, ideea este că dacă eşti în dificila

situație de a alege între Dumnezeu şi familia sa, trebuie să-l alegi pe Dumnezeu; pasajul nu spune că Iisus tolera ura față de părinți.

— Aş putea să evit folosirea cuvântului „bun” tot restul anului, aderând literal la acest pasaj din Luca 18:18-19: „Un fruntaş a întrebat pe Iisus: «Bunule Învățător, ce trebuie să fac ca să moştenesc viața veşnică?». «Pentru ce Mă numeşti bun?» i-a răspuns Iisus. «Nimeni nu este bun decât Unul singur: Dumnezeu»”.

Această abordare îmi aminteşte de una din farsele nebuneşti ale tatălui meu: începea să toarne apă în paharul unuia dintre prietenii mei şi apoi îl întreba pe bietul om, neştiutor, „Să-mi spui când să mă opresc”. Blegul spunea „Mulțumesc”, iar tatăl meu continua să toarne. Puştiul spunea „Destul!”. Dar tatăl meu nici gând să se oprească. Până la urmă turna până dădea pe dinafară şi făcea numai apă pe masă. Apoi se uita la individ, cu o falsă uimire pe față: „Doar n-ai spus *când*”. Memorabil.

Iată ce mă uimeşte: cei care exagerează cu interpretarea literală a cuvintelor lui Dumnezeu sunt luați în bătaie de joc chiar în Biblie. Am aflat asta când am citit cartea *Rescuing the Bible from Fundamentalism*[226], scrisă de John Shelby Spong, fostul episcop al bisericii episcopale. El citează următoarele pasaje din Evanghelia după Ioan:

---

226 *Salvând Biblia de fundamentalism.*

Drept răspuns, Iisus i-a zis: „Adevărat, adevărat îți spun că, dacă un om nu se naşte din nou, nu poate vedea Împărăția lui Dumnezeu”.

Nicodim I-a zis: „Cum se poate naşte un om bătrân? Poate el să între a doua oară în pântecele maicii sale, şi să se nască?”

Nicodim e ca tâmpitul clasic din serialele-comedie tipice, americane. Să se nască din nou? Cum e posibil aşa ceva? Cum poate un adult să se strecoare înapoi în uterul mamei lui? Nu-şi dă seama de sensul figurat şi poetic al cuvintelor lui Iisus Hristos şi se acoperă de ridicol.

Veți cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va elibera.

(Ioan 8:32)

Ziua 290. De la momentul festivalului de minciuni de la Falwell, practic o sinceritate extremă. Julie a descoperit deja cum poate profita din plin de situație. Îmi tot pune îngrozitoarea întrebare: la ce te gândeşti? De exemplu, mergem la terenul de joacă şi Juliei i se năzare:

— Hei, la ce te gândeşti?

Nu pot să-i spun că „la nimic”. Trebuie să-i spun de fiecare dată adevărul.

— Mă gândesc la necioplitul ăla de la magazinul Judaica, din Broadway, şi că ar fi trebuit să-i spun că o să-l transform într-un personaj negativ, în cartea mea.

— Asta mi se pare că sună a răzbunare. Nu cumva Biblia îți interzice asta?

Juliei îi place la nebunie găselnița ei. Parcă ar fi instalat o cameră video în mintea mea şi în felul ăsta poate afla cine e cu adevărat tipul cu care s-a măritat, fără ascunzişuri. Sau, aşa cum spune chiar ea, „Mă simt de parcă tocmai aş fi luat o carte-şansă la Monopoly”.

Despachetăm ce am cumpărat şi o aud din nou: „Ia zi-mi, la ce te gândeşti?”.

— La nişte chestii.

Nu se lasă dusă cu preşul:

— Ce chestii?

— Aş vrea să mă întorc în timp în 1991 şi să cumpăr sute de domenii pe internet, cu nume de genul flowers.com, beer.com sau cabbage.com[227], pe care să le vând pe milioane de dolari firmelor producătoare de flori, varză, bere. Şi să nu mai trebuiască să lucrez, după aia.

Asta e o fantezie alarmant de obişnuită, în ceea ce mă priveşte.

— E cea mai tristă fantezie pe care am auzit-o vreodată. În plus, e o dovadă de lăcomie.

Are dreptate. Îmi pierd vremea cu gânduri pline de lăcomie şi frustrare. Dar nu tot timpul, cum ați putea crede. Uneori, atunci când Julie vine cu întrebarea, sunt pe cale să mă gândesc la ceva nobil, cum ar fi starea mediului înconjurător în

---

[227] flori.com, bere.com şi varză.com.

viitorul în care va trăi fiul nostru. De fapt, prin comparație cu viața mea prebiblică, procentajul de activitate mentală alocat recunoştinței şi compasiunii a crescut vizibil. Dar tot îmi trec prin cap chestii de genul:

— La ce te gândeşti?

— La Biblie, de fapt.

— La ce anume din Biblie?

— Povestea lui Esther.

— Ce anume, legat de această poveste?

— Păi… cum ar fi să fiu eu regele, în povestea cu Esther, şi să-mi petrec noaptea cu fiecare din cele mai frumoase femei din regat, ca un fel de test de rezistență sau ceva de genul ăsta, apoi să-mi aleg favorita.

— Băi, chiar că ai evoluat spiritual!

În ultimele zile, principala mea activitate a fost să-mi fac curățenie în minte. Nu ştiu dacă Dumnezeu îmi monitorizează gândurile, ce-i sigur e că Julie o face. Aşa că mi-am impus să mă gândesc numai la lucruri pozitive. Iar astăzi obțin şi răsplata:

— La ce te gândeşti?

— Ce norocos sunt că am o soție sănătoasă şi un fiu sănătos, şi doi bebeluşi până acum foarte sănătoşi.

Julie se preface că se îneacă de râs. Dar e adevărat, chiar la asta mă gândeam.

…dacă ai voi să faci o mulțime de cărți, să ştii că

n-ai mai isprăvi...[228]

(Ecleziastul 12:12)

Ziua 292. Până la urmă mi-am făcut o bibliotecă biblică destul de bunicică. Am cam o sută de cărți. Le-am împărțit în mai multe secțiuni: iudaism moderat; iudaism fundamentalist; creştinism moderat; creştinism fundamentalist; ateism; agnosticism; cărți de bucate religioase.

Am încercat să țin cărțile conservatoare în dreapta, iar pe cele liberale în stânga. Când am început anul, credeam că n-o să am nimic mai la dreapta de colecția cu Falwell. Dar, bineînțeles, mă înşelam. Am descoperit o carte care se cheamă *A Handbook of Bible Law*[229], scrisă de un anume Charles Weisman.

Aş încerca să o prezint pe scurt, dar subtitlul spune totul: *Ghidul indexat pentru mai mult de 1.500 de legi, porunci, statute, principii, mustrări, îndemnuri şi indicații din Biblie, pentru mai mult de* 22 *de subiecte diferite.*

Când am găsit manualul, părea un ghid perfect pentru căutarea mea spirituală. Toate legile puse la un loc! Toate erau aşa de bine organizate că m-am gândit că ar merita să discut cu autorul. Aşa

---

228 Paragraful complet: *încolo, fiule, ia învățătură din aceste lucruri; dacă ai voi să faci o mulțime de cărți, să ştii că n-ai mai isprăvi, şi multă învățătură oboseşte trupul.*

229 *Manual de lege biblică.*

că astăzi l-am căutat pe Google pe Charles Weisman şi am aflat că probabil n-ar avea niciun chef să se vadă cu mine. Şi nici invers.

Weisman este directorul unei edituri din Burnsville, Minnesota, care publică titluri de o valoare inestimabilă, precum *The Internațional Jew*[230], *o* colecție de diatribe antisemite, editată prima dată de Henry Ford. De asemenea, a mai publicat o carte cu titlul *America: Free, White Christian*[231], şi cărți despre cum „cei din rasa adamică albă au (sic!) fost inovatorii şi constructorii tuturor civilizațiilor avansate, de-a lungul istoriei". Ați prins ideea.

Dacă Weisman publică *The Handbook of Bible Law,* nu e din interes academic. Vrea ca America să fie condusă de o teocrație.

Weisman şi-a făcut prieteni. Există mii de fundamentalişti, pe care nu vrei să-i cunoşti mai îndeaproape, care vor să pună bazele unei guvernări biblice bazate atât pe Vechiul, cât şi pe Noul Testament. Adică o societate care execută homosexualii, adulterinii şi blasfemiatorii. Una care va închide toate sinagogile, moscheile şi bisericile moderate. Ei sunt talibanii Americii. Nu toți sunt rasişti ca Weisman – de fapt, majoritatea pretind că nu sunt – dar toți mi se par fioroşi. Spre deosebire de creştinii obişnuiți, ei nu cred că

---

230 *Evreul internațional.*

231 *America: liberă, albă şi creştină.*

moartea lui Iisus Hristos a făcut inactive multe dintre vechile legi. Şi spre deosebire de evreii obişnuiți, ei nu minimizează pasajele mai crude din Biblia Ebraică, precum cele cu executarea adulterinilor, blasfemiatorilor şi altele de genul ăsta.

E adevărat, sunt marginali. Dar poate nu chiar aşa cum speram. Mişcarea poartă denumirile de reconstrucționism sau dominionism (diferențele sunt subtile, dar, după câte îmi dau eu seama, dominionismul este denumirea pentru curentul mai puțin extremist). Iar autori precum istoricul Garry Wills şi jurnalista de la salon.com, Michelle Goldberg, susțin că dominionismul are o influență prea mare asupra membrilor mai respectabili ai dreptei creştine. E o influență despre care ei zic că depăşeşte cu mult numărul adepților: dominioniştii sunt printre cei responsabili pentru mişcarea pentru şcolarizarea la domiciliu şi au modelat imaginea despre lume a lui Pat Robertson.

Şi ei fac ce fac eu, dar ei nu fac asta ca parte dintr-o căutare spirituală/proiectul unei cărți. Existența acestor oameni mă ajută să apreciez amabilitatea oamenilor lui Falwell încă şi mai mult.

Vor lua în mână şerpi…

(Marcu 16:18)

Ziua 297. Dacă vrei să îi iei în râs pe adepții

literalismului biblic, atunci le zici „dresori de şerpi”. Spui ceva de genul „Dreapta religioasă e plină de tot felul de dresori ciudați de şerpi”.

De fapt, majoritatea creştinilor evanghelici pe care i-am întâlnit nu sunt de acord cu dresajul şerpilor. Pe de altă parte, e uşor să-ți dai seama cum a ajuns această mică sectă să fie reprezentativă pentru extremismul religios din America. E suficient să te uiți ce fețe au dresorii de şerpi din Munții Appalachi: arată la fel de săriți de pe fix ca tipul din Coney Island care-şi bate cuie de 15 cm în nări, sau ca Nick Nolte după câteva pahare de gin tonic.

Ştiu de unde vine ideea dresajului de şerpi. Mai demult, i-am cerut să scrie un articol pentru *Esquire* lui Dennis Covington, autorul unei anchete uimitoare despre dresorii de şerpi, cu titlul *Biserica şerpilor: mister şi mântuire în sudul Statelor Unite.* Dennis spune că dresorii de şerpi s-au inspirat dintr-un pasaj rostit de Iisus Hristos, în Marcu 16:17-18: „Iată semnele care vor însoți pe cei ce vor crede: în Numele Meu vor scoate draci; vor vorbi în limbi noi; vor lua în mână şerpi; dacă vor bea otravă, nu-i va vătăma; îşi vor pune mâinile peste bolnavi, şi bolnavii se vor însănătoşi”.

Majoritatea creştinilor consideră că „vor lua în mână şerpi” e doar o metaforă: credința te va ajuta să faci față „şerpilor” vieții, provocărilor sale, oamenilor răi, tentațiilor. Dresorii de şerpi îl

înțeleg literal. Iar faptul că iau în mână şerpi veninoşi în timpul ritualului religios este un mod de a-şi arăta credința în Iisus Hristos.

Putem să-i criticăm, spunând că interpretarea lor nu e rezonabilă, dar un lucru e sigur: ei nu fac parte dintre acei literalişti biblici care au un program politic dinainte stabilit şi apoi scormonesc prin Biblie după pasajele care le-ar putea susține ideile. Atitudinea lor e: aşa scrie în Biblie, aşa facem! Sunt cei mai literalişti dintre toți. Trebuie neapărat să le fac o vizită.

L-am sunat pe un anume Jimmy Morow. Am numărul lui de telefon de la un profesor de religie de la University of Tennessee. Jimmy a fost foarte cordial şi mi-a spus că sunt binevenit oricând.

— O să trebuiască să pun şi eu mâna pe şerpi? îl întreb.

— Ei, sigur că nu! spune Jimmy. Poți să vii de o mie de ori la biserică la noi şi să nu fie nevoie să pui mâna pe un şarpe nici măcar o dată.

Jimmy îmi spune că „dacă nu apar evenimente neprevăzute”, după slujbă lumea merge la un picnic, unde sunt de asemenea invitat. *Dacă nu apar evenimente neprevăzute.* Asta sună îngrijorător. E vorba de şerpi veninoşi. Deşi se întâmplă rar, unii sunt muşcați de şerpi şi mor – în ultimul secol au fost mai mult de 60 de cazuri.

Într-o sâmbătă seara, iau avionul, ajung în Knoxville, Texas, mă trezesc a doua zi dimineața, conduc 90 de minute până în Del Rio, următoarea

ieşire după Wall Mart. Parchez pe o alee a Bisericii lui Dumnezeu Însoțită de Semne[232]. E o construcție mică, de lemn, cu o singură încăpere. În fața ei se află un panou vopsit în alb care citează versetele 16-17 din Evanghelia după Marcu, capitolul 18.

Jimmy ajunge câteva minute mai târziu. Mă îmbrățişează cu căldură şi mă invită înăuntru. E un bărbat de 51 de ani, înalt, grizonat, cu o bărbie pronunțată, cam ca a lui Bill Clinton. Şi are cel mai neaoş accent din câte am auzit. Îmi trebuie ceva timp să-mi reglez auzul – în prima jumătate de oră e ca atunci când sunt la o piesă a lui Shakespeare în engleza elisabetană.

Jimmy este cel mai modest fundamentalist din câți există. Chiar şi postura sa uşor înclinată radiază smerenie. „Eu sunt doar un om de la munte”, îmi spune. Îşi punctează vorbele cu o mulțime de „aşa mi se pare mie” şi „asta-i interpretarea mea”.

„Nu fac decât să transmit cuvintele Domnului, iar cei care mă ascultă acceptă sau nu”, spune Jimmy. „Au fost şi mormoni, aici – m-am purtat frumos cu ei. Au fost chiar şi din Finlanda – şi cu ei m-am purtat frumos. Nu le-am spus niciodată că nu-s de acord cu părerea lor. Le spun cuvântul lui Dumnezeu şi atât”.

Jimmy a fost salvat la vârsta de treisprezece ani.

---

232 În engleză: Church of God with Signs Following.

A văzut un şarpe în mijlocul drumului, care a încercat să-l muşte, dar „Dumnezeu a lipit fălcile şarpelui. Aşa mi-am dat seama că e adevărat”. De atunci, a adunat la un loc ceea ce el crede că reprezintă cea mai mare arhivă despre dresajul de şerpi din lume. Descuie un dulap foarte mare, din interiorul bisericii, ca să-mi arate. E plin de fragmente decupate din ziare, de fotografii alb-negru şi casete cu documentare de pe Național Geographic. De aici poți să afli cum a început toată această poveste cu dresajul de şerpi – în 1908, atunci când un predicator, un fost contrabandist pe nume George Hensley, a auzit cuvântul lui Dumnezeu. Poți citi despre faptul că secta s-a răspândit în nouă state americane şi apoi în Canada, ajungând să aibă 2.000 de adepți, în prezent.

Jimmy îşi scoate Biblia. Este un exemplar din versiunea King James, şi aproape fiecare pasaj a fost subliniat cu o culoare sau alta: roz, galben, albastru. Deschide la Marcu 16:17 şi-l citeşte aşa de repede că pare un singur cuvânt lung.

Îl întreb pe Jimmy care sunt celelalte dogme în care cred dresorii de şerpi. Unii practicanți mai beau stricnină fiindcă pasajul spune că „dacă vor bea otravă, nu-i va vătăma”. De asemenea, nu poartă bijuterii, conformându-se versetului 2:9 din 1 Timotei: „Vreau, de asemenea, ca femeile să se roage îmbrăcate în chip cuviincios, cu ruşine şi sfială; nu cu împletituri de păr, nici cu aur, nici cu

mărgăritare, nici cu haine scumpe”. Unii îşi dau reciproc câte o „sărutare sfântă” – un sărut pe obraz sau pe gură – când se întâlnesc, conform epistolei către Romani 16:16[233].

Jimmy a pus mâna pe mii de şerpi veninoşi. Pe cei mai mulți i-a capturat de pe munte, chiar în jurul casei lui. A avut mocasini de apă, şerpi-mocasin, şerpi cu clopoței, o cobră regală de 2,4 metri şi „o viperă doi-paşi din Vietnam”. O viperă de care? „Dacă eşti muşcat, cazi jos după doi paşi. Dar Dumnezeu m-a făcut mai puternic decât ea”.

A fost şi muşcat, totuşi. De două ori, încă. Prima oară în 1988. „A fost ca şi cum m-aş fi înțepat cu un ac. N-am putut să dorm cinci nopți la rând. Era ca o durere de măsele”. A doua oară, în 2003, un şarpe-mocasin l-a muşcat de piept. Dar n-a simțit nimic.

Jimmy a construit biserica de unul singur. E o construcție simplă: are linoleum pe jos, orgă electrică, câteva bănci de lemn şi o duzină de tamburine, unele cu o cruce pe ele, altele cu o broască țestoasă Fisher-Price. Fiindcă i-am spus că-s evreu, îmi arată un perete unde stă scris în ebraică un pasaj din Biblie. „Credem că evreii sunt poporul ales”, îmi spune.

Biserica lui Dumnezeu însoțită de Semne nu intră nicăieri în schema mea simplistă, cu doi poli

---

233 *Spuneți-vă sănătate unii altora cu o sărutare sfântă. Toate Bisericile lui Hristos vă trimit Sănătate.*

– evanghelici liberali şi conservatori. Din punct de vedere politic, Jimmy este fanul democraților în genul lui Lyndon B. Johnson. Din punct de vedere teologic, e mai aproape de Robertson şi-l interesează îndeosebi apocalipsă.

Enoriaşii pot fi numărați pe degetele de la o singură mână. Literalmente. Şi-au făcut apariția vreo 5-6, doar, ceea ce mi se pare destul de trist. Jimmy nu-şi face probleme din cauza asta. „O dată, n-a venit nimeni. Chiar şi aşa, m-am dus la amvon şi am ținut predica. La un moment dat, un om trecea pe lângă biserică, şi-a băgat capul înăuntru şi m-a întrebat: «Ce faceți aici? Biserica e goală.

Nu vă aude nimeni». La care eu i-am spus: «Păi, tu m-ai auzit, tot e bine»”.

La 11 şi ceva, Jimmy îi cere prietenului său Matthew să facă o predică de încălzire. Matthew se duce în față. E tânăr – 28 de ani – şi seamănă un pic cu Steve Buscemi. Face câțiva paşi în dreapta şi-n stânga. Are un mănunchi de chei legat de curea care zornăie la fiecare mişcare. Începe să predice.

— Oamenii îmi spun: „Respect *cele zece porunci”*. E un lucru bun. Dar nu sunt doar cele zece, sunt multe altele. Ar trebui să respectăm tot ce spune Dumnezeu.

Vocea lui Matthew răsună în toată biserica. Vorbeşte apăsat, aplecat în față, cu spatele aproape paralel cu solul, de parcă îl imită pe

Groucho Marx.

— Am auzit lumea vorbind, că Biblia vrea să spună asta, că Biblia vrea să spună aialaltă. Dar, prieteni, Biblia vrea să spună numai şi numai ceea ce zice. Dacă Dumnezeu ar fi vrut să o schimbe, le-ar fi cerut profeților să o facă.

— Continuă! îl îndeamnă Jimmy, care stă aşezat pe un scaun în spatele amvonului.

Ridică apoi brațele în aer şi spune:

— Amin!

Matthew are o batistă albastră în mână. La fiecare minut, sau aproape, îşi tamponează fruntea sau îşi şterge saliva de la colțul gurii. N-are decât trei ore de somn – a predicat târziu, ieri seară, în altă biserică.

Era vorba ca Matthew să predice doar câteva minute, dar s-au făcut deja douăzeci, şi el e tot mai în vervă. Trece de la o temă la alta, oriunde îl poartă Dumnezeu: vindecări, mâna pedepsitoare a Domnului, rana la picior a fiului său, mila lui Iisus, războiul din Irak („N-avem ce căuta în Irak, iar Dumnezeu îl va pedepsi pe preşedintele Bush”).

Dacă predicile catolice şi luterane pot fi comparate cu nişte concerte bine-orchestrate de Bach, cea pe care o ascult acum seamănă cu un concert de free jazz al lui Ornette Coleman. Spontaneitate pură.

— N-aveam de gând să mă ambalez aşa, spune Matthew, dar cred că trebuie să te supui Sfântului Duh… *ha!*

Matthew îşi punctează fiecare propoziție expirând zgomotos. *Ha!* La început, era deranjant, dar acum mi se pare perfect natural.

— Azi e ziua salvării, *ha!* Aici, chiar aici, în biserica asta, *ha!*

A trecut o oră, deja. Jimmy trepidează. Nevasta lui, care stă în spatele meu, plânge şi spune „Hristos fie lăudat”. Altă femeie, la câteva rânduri distanță, vorbeşte în limbi. „Şamamamamamama”, spune ea. Apoi îi tresare tot corpul. „Şamamamamamama”.

Simt că mă hipnotizează toate „ha”-urile astea repetitive. Îmi simt partea de sus a capului atrasă într-o mişcare ascensională. Pentru o clipă, totul dispare într-o lumină albă, cu excepția lui Matthew, a mânecilor de la cămaşa lui, a batistei sale albastre şi a riturilor sale muzicale divine.

Mă scot cu forța din starea asta. Era prea mult. Cum să mă întorc la mine acasă, în New York, şi să-i spun Juliei că m-am convertit într-o biserică de dresori de şerpi din Tennessee? Fac eforturi să mă liniştesc. Încă nu sunt gata să mă predau.

Când Sfântul Duh i-a poruncit lui Matthew să se oprească, predica deja de o oră jumate. Predica de încălzire s-a întins aşa de mult că nu mai e nevoie să continue Jimmy. Jimmy încheie serviciul religios ungând cu ulei de măsline fruntea credincioşilor. Se simte prost că am făcut atâta drum şi am ratat marele show. Nu s-au dresat şerpi, n-a băut nimeni stricnină…

— Să vedem dacă mă ajută Sfântul Duh, îmi zice.

Jimmy scoate o cutie de lemn de sub altar, cu acoperitoare de plastic. Înăuntru e un şarpe-mocasin cam de un metru, încolăcit, care scoate limba.

— Am mare grijă de şerpii mei, îmi zice Jimmy. Îi curăț, îi îngrijesc, le dau de băut, le dau să mănânce şoareci.

Mai târziu, le dă drumul în munți. (Mătuşa mea militantă pentru drepturile animalelor, Marti, a fost totuşi foarte supărată când a auzit că vin aici).

Se aşază pe o bancă şi închide ochii. „Ha-ta-ta-ta-ta-ta”, începe el să zică. O glosolalie în gamă descendentă. „Ha-ta-ta-ta-ta. Mulțumesc, Iisuse, ha-ta-ta”.

Jimmy deschide ochii şi se apleacă ca să ia vipera. Îi pune o mână lângă cap, cealaltă lângă coadă, şi o scoate, efectuând mici mişcări circulare. „Ha-ta-ta-ta”. Şarpele se mulțumeşte să scoată limba. Jimmy face asta timp de un minut, ținând şarpele în dreptul ochilor. Apoi, încet, cu multă precauție, îl pune la loc în cutie. Şi iese din transă. Cel mai ciudat e că şi-a schimbat total înfățişarea. Pare mai fericit, mai împlinit, nu e acelaşi cu cel de acum două minute. Poate că Moise era la fel de radios când a coborât de pe munte.

— Cum era şarpele? îl întreb.

— Nu era nici rece, nici vâscos. Catifelat.

— Şi ce-ai simţit?

— Bucurie, spune Jimmy. Ca o găleată de apă caldă pe care mi-o turna cineva pe cap.

Cât despre mine, eu nu pun mâna pe viperă. Aşa i-am promis Juliei. Dacă ţin neapărat să respect literal pasajul, mi-a spus ea, pot să-mi caut un şarpe de casă, că doar nu scrie nicăieri în Scripturi că trebuie să fie un şarpe *veninos.*

Pe urmă, Jimmy mă ia cu el la picnic, la casa prietenului său. Mâncăm prăjituri, pui prăjit şi ne uităm la pasărea chinezească a prietenului său, cu penaj în culori aprinse. Discutăm despre familie şi urşii bruni şi despre vremurile apocaliptice în care trăim. Apoi Jimmy mă îmbrăţişează şi-mi spune că ar trebui să mai vin şi să stau mai mult.

În timp ce conduc înapoi spre aeroport, ascultând la radio o piesă country despre turul de forţă pe care l-a făcut Moise cu faraonul, mă tot gândesc la două lucruri. Mai întâi – când eşti acolo, în biserica aia cu o singură încăpere, îmblânzitul de şerpi nu mai pare aşa de ciudat. Asta-mi aduce aminte de o maximă celebră pe care am citit-o mai demult: religia face „ciudatul familiar, iar familiarul ciudat”. Aici, ciudatul a devenit familiar.

Al doilea lucru la care mă gândesc – aş vrea ca Jimmy să înceteze cu dresajul şerpilor. Profesorii mei de antropologie de la facultate ar fi consternaţi de punctul meu de vedere. La fel şi Ralph Hood, profesorul de religie care mi-a făcut legătura cu

Jimmy. Hood a scris un eseu din perspectiva relativismului cultural despre dresajul de şerpi, spunând că e un cult religios perfect în regulă şi că-i permite practicantului să îmbrăţişeze viaţa printr-o victorie asupra morţii. Să nu judeci, ca să nu fii judecat.

Dar în felul meu de a gândi, raportul risc-beneficii e cel care contează. Iar în cazul de faţă, beneficiul spiritual nu egalează riscul ca Jimmy să-şi piardă viaţa. E unul dintre oamenii care mi-au plăcut cel mai mult, anul acesta, iar în fiecare duminică, îşi riscă viaţa. De ce? Datorită interpretării literale a pasajului Marcu 16:18, despre care experţii în Noul Testament consideră că nici măcar nu făcea parte din textul original. Aş vrea ca Jimmy să obţină iluminarea spirituală prin dans sau cântând imnuri, sau învârtirea sufiţilor. Orice altceva.

În fine, există o veche zicală a celor de la munte, citată de Ralph Hood, care spune: „Chiar dacă nu crezi în ce fac dresorii de şerpi, roagă-te pentru ei”. Măcar atâta pot face.

Luna a unsprezecea: iulie

Dacă însetează cineva, să vină la Mine, şi să bea.[234]

---

234 Paragraful complet: *în ziua de pe urmă, care era ziua cea mare a praznicului, Iisus a stat în picioare, şi a strigat: Dacă însetează cineva, să vină la Mine, şi să bea.*

(Ioan 7:37)

Ziua 306. Mi-am petrecut dimineața la cantina săracilor, Holy Apostles. Am fost foarte atent să văd cine, ce sarcină primeşte. Am observat un lucru: standul cu băuturi – unde se opresc pentru prima dată săracii când intră, e primul din sala principală, chiar lângă uşa de la intrare – este atribuit întotdeauna unei voluntare... sexy. O fi vreo coincidență? Sau poate consideră că standul cu pricina are nevoie de un pic de *sex appeal*?

Aş merge pe a doua variantă. Care mi se pare cam nebiblică. Oare n-ar trebui să ne concentrăm pe chestiunile spirituale, şi nu pe cele frivole? Azi m-au pus să lucrez cu miss frumusețe. Eu tom limonada, ea o dă consumatorului. E o femeie scundă, blondă, cu un tricou galben, conducătoarea unui grup de tineri credincioşi din Abilene, Texas. Când întinde paharul de limonadă spune „Să aveți o zi frumoasă" şi zâmbeşte precum o însoțitoare de zbor. Cred că se descurcă bine, dar o duce greu cu şefii de la cantină. „Nu mai păşi în față când dai limonadă", îi spune repezit unul dintre voluntarii veterani. „Încetineşti coada. Dă-i-o şi gata".

Blonda încuviințează, supusă.

Aproape de fiecare dată am văzut câte o organizație de tineri creştini la cantina săracilor, dar niciuna de tineri ateişti, până acum. Da, ştiu, credincioşii n-au monopol pe faptele bune. Nu mă

îndoiesc că există o mulțime de agnostici şi ateişti care pun ciorbă în farfurii la cantinele săracilor. Ştiu că în toată lumea sunt o mulțime de organizații altruiste nereligioase, precum Medici fără frontiere.

Dar trebuie s-o spun: e mult mai uşor să faci bine atunci când crezi într-o carte care-ți cere să faci bine. Când eram în liceu, directorul – un tip foarte sever care purta o pereche de ochelari cu lentile roz, ceea ce era de-a dreptul deconcentrant – a organizat un sistem numit „voluntariat obligatoriu". În fiecare săptămână le venea rândul altor liceeni să petreacă două ore făcând fapte bune. Cei care nu mergeau, nu treceau clasa.

Noi, elevii, eram revoltați. „Voluntariat obligatoriu" era o contradicție în termeni! Nu poți să impui moralitatea cu forța! Ea trebuie cultivată în mod natural. În plus, regula venea din partea conducerii şcolii, deci sigur era ceva greşit.

Dar voiam să primesc diploma, aşa că m-am dus la cantina săracilor şi am debarasat mesele. Şi n-a fost chiar aşa de rău. Dacă stau bine şi mă gândesc, îmi dau seama că moralitatea obligatorie nu e o idee deloc proastă. Fără un impuls din afară, aş fi stat acasă să mă joc *Star Raiders* pe Atari 800, sau răsfoind revistele Playboy cenzurate ale lui taică-meu. După părerea mea, Congresul ar trebui să ia drept model liceul meu, sau regulamentul misionarilor mormoni, sau cel al armatei israeliene, şi să le impună un pic de civism

americanilor. La terminarea liceului, fiecare să fie obligat de lege să facă un an de serviciu civil obligatoriu.

Cu ele să faci tămâie...[235]

(Exodul 30:35)

Ziua 309. Mai am doar două luni, ceea ce mă cam sperie. Am prea multe de făcut. Sunt zeci de porunci divine pe care încă nu le-am urmat. Chiar dacă am păstorit oi şi am mâncat lăcuste, sunt departe de a fi experimentat cu adevărat stilul de viață primitiv. Luna asta îmi propun să fac doar asta. Aşa că-mi iau exemplarul cartonat din *Daily Life in Biblical Times*[236] şi mă pun pe treabă:

1. Tămâie. Am început să ard tămâie în fiecare dimineață. Aşa cum probabil ştiți, tămâia e unul dintre cele trei daruri pe care cei trei magi le-au adus lui Iisus. A fost menționată de mai multe ori în Vechiul Testament – Dumnezeu i-a spus lui Moise să facă un amestec din ulei de măsline, tămâie, scorțişoară, trestie aromată (rețeta e aşa de sfântă că erai exilat dacă o foloseai în scopuri nepermise).

Am cumpărat tămâie dintr-un butic de pe

---

[235] Paragraful complet: *Cu ele să faci tămâie, o amestecătură mirositoare, alcătuită după meşteşugul făcătorului de mir; să fie sărată, curată şi sfântă.*

[236] Viața de zi cu zi în timpurile biblice.

Broadway plin de covoare orientale şi bijuterii de alamă, cu un tip ursuz la tejghea, supărat că am tupeul să cumpăr ceva din magazinul lui tocmai când el era prins de o mult prea importantă partidă de sudoku. Tămâia e sub formă de conuri uscate de mărimea unei trufe de ciocolată, şi aprind câte una la masa din bucătărie, după ce mă trezesc.

Julie strâmbă din nas şi-mi spune – „Miroase ca-ntr-o catedrală aici".

Da. Exact aşa miroase: ca în naosul bisericii Notre-Dame sau Saint-Paul. Nu e o mireasmă frivolă. Miroase a ceva străvechi, serios, sacru.

2. Ospitalitate. În vremurile biblice, oamenii chiar ştiau cum să facă un oaspete să se simtă binevenit. Dacă e să faci un top cu cele mai bune gazde, din toată istoria, Avram trebuie neapărat să între pe primele poziții. Când şi-au făcut apariția trei vizitatori în fața cortului lui Avram, acesta a dat fuga şi le-a adus carne de vită, prăjituri şi lapte. Le-a pus masa la umbra unui copac. A stat alături de ei cât timp au mâncat, întrebându-i dacă e bine friptă carnea şi dacă mai doreau prăjituri.

Ceea ce a făcut Avram s-a dovedit a fi o mişcare inteligentă. Străinii i-au dezvăluit, la urmă, că sunt divini, astfel că primirea pe care le-a făcut-o n-a fost pe degeaba.

Zelul ospitalier din vechime se regăseşte şi în vremurile noastre, în țările din Orientul Mijlociu.

Când am fost în Israel, aproape că m-au sufocat cu politețurile, ca să fiu sincer. Numai ce m-am oprit în fața unui butic din Oraşul Vechi, din Ierusalim, că proprietarul m-a tras înăuntru şi a insistat să mă aşez şi să beau un ceai cu el.

— Chiar mi-ar face plăcere, dar sunt grăbit.

S-a uitat la mine de parcă mi-aş fi potrivit o minge de golf ca să-i fac țăndări geamul de la maşină.

— Aşezați-vă şi serviți un ceai.

Nu era o rugăminte. M-am aşezat şi am servit ceai.

În afară de mâncare şi băuturi, o gazdă cumsecade din vremurile biblice mai trebuia să ofere ceva: apă, ca oaspetele să aibă cu ce să se spele pe picioare. Lumea purta sandale, cum e şi normal în deşert, aşa că era un gest foarte potrivit. De două săptămâni, încerc să fiu şi eu o gazdă biblică.

— Intră! îi spun prietenei Juliei, Margie. Pot să-ți ofer ceva de băut? Ceva de mâncat? Vrei să te speli pe picioare într-un lighenaş?

În timpurile moderne, asta sună ciudat rău, indiferent de sexul persoanei căreia îi faci propunerea. Am ajuns să-mi dau seama că spălatul pe picioare este considerat un gest foarte intim, la fel ca gargara cu apă. Cu alte cuvinte, n-a fost nimeni de acord să se spele pe picioare. Margie a mers cel mai departe: a fost de acord să-i aduc ligheanul cu apă, dar l-a făcut uitat acolo,

undeva pe masă.

3. Lampă pe bază de ulei de măsline. Sunt bucuros să vă anunț că o lampă cu ulei de măsline e mai mult decât o chestie biblică. E şi ceva foarte ecologic. Aşa cum se poate citi în renumita revistă *TreeHugger*[237], „lămpile cu ulei de măsline reprezintă o modalitate plăcută de a face lumină în casa dumneavoastră. Uleiul de măsline este o resursă regenerabilă, un combustibil non-petrolier care arde fără să facă fum şi fără să miroasă. De asemenea, puteți utiliza orice alte uleiuri vegetale, sau grăsime lichidă cu aceste lămpi".

Am făcut comandă pentru o lampă model antic, marca „Samaria", făcută în Israel; e din teracotă, cam de mărimea unui grapefruit, este dotată cu un fitil gros de culoare albă şi arată ca lampa lui Aladin, din „1.001 de nopți".

O folosesc noaptea. Chiar şi acum scriu la lumina lămpii. Flacăra e suficient de mare şi stabilă, emană o lumină care nu supără ochii, dar flacăra e îngrijorător de mare. Din cauză că nu mă pricep să potrivesc fitilul, mă mulțumesc cu flacăra asta care ar putea fi folosită la ceremonia de deschidere a Jocurilor Olimpice. La fiecare jumătate de oră trebuie să-i fac plinul cu ulei de măsline. N-aş zice că e o soluție la fel de economicoasă pe cât e de ecologică.

---

[237] Titlul redat aproximativ: *Să îmbrățişăm arborii!*

4. Roba. Deja port alb de mai multe luni – alb-gălbui, mai precis, de la cât le-am purtat –, dar simt că nu e destul. Înainte de sfârşitul anului, vreau să încerc nişte straie cu adevărat biblice. Am comandat de pe eBay o robă albă, dar când am încercat-o, arătam ca şi cum m-aş fi pregătit să cânt într-un cor de gospel. Nu merge deloc aşa.

Singura robă biblică adevărată, care să nu coste sute de dolari, am găsit-o la un magazin de costume de Halloween. Era chiar lângă o togă de împărat roman. Denumirea produsului: costum de ciobănaş. Era albă, cu gât în V şi o centură de funie. E surprinzător de confortabilă. Un bărbat are foarte rar ocazia să apară în public fără pantaloni. Apreciez schimbarea.

I-am făcut proba săptămâna aceasta. Am aflat, cu ocazia asta, că un costum de ciobănaş poate să suscite polarizarea bruscă a societății. Uneori cei din jur m-au tratat de parcă aş fi fost o celebritate – doi puşti austrieci m-au întrebat, chiar, dacă nu vreau să-mi fac o poză cu ei. Altădată, am trezit nu doar obişnuita suspiciune, ci chiar o evidentă ostilitate. Trecând pe lângă un cetățean, pe stradă, s-a uitat la mine, a mormăit ceva în direcția mea şi mi-a arătat degetul mijlociu. Ce i-o fi trecut prin cap? Oare urăşte ciobănaşii? Sau religia? Oare citeşte numai cărțile lui Richard Dawkins?

M-am simțit aiurea de multe ori în ultimele zece luni, dar să port o fustă albă de bărbați a fost una din cele mai jenante părți din experimentul meu.

Barba mea a atras atenția, dar în acelaşi timp – în mod paradoxal – a funcționat şi ca mijloc de protecție, fiindcă îmi acoperă fața. Roba n-are nimic protectiv. Mă face vulnerabil.

Prietenul meu Nathaniel mi-a povestit despre un rabin din secolul al XIX-lea din Lituania, care le cerea studenților săi să facă lucruri ridicole. De exemplu, să între într-o brutărie şi să ceară un pumn de cuie. Sau să se ducă la croitor şi să ceară o bucată de pâine. Ideea e să încerci să-ți faci fărâme egoul, ca şi cum ar fi un obstacol în fața adevăratei spiritualități. La asta încerc să mă gândesc când sunt în oraş, mai ales când straiul mi se umflă ca rochia lui Marylin Monroe: îmi fac fărâme egoul.

5. Sclavul/stagiarul. Sclavul sau stagiarul – mă rog, cum vreți să-i spuneți – a început munca în urmă cu câteva săptămâni. Aş spune că e printre primele zece cele mai bune lucruri care mi s-au întâmplat vreodată.

Am mai avut asistenți, dar cel de acum e din cu totul altă ligă. Kevin e un băiat simpatic şi bine crescut, din Ohio, cu păr blond-închis, şi arată ca scos dintr-o reclamă la medicamente pentru herpes (apropo, ăsta-i un compliment; întotdeauna reclamele astea folosesc cei mai viguroşi tipi din America, ați observat?). De asemenea, face parte dintr-un grup acapella care cântă piesele lui Jay-Z. Le-am ascultat pe iPod-ul lui şi sună chiar bine.

Kevin s-a băgat în treaba asta de parcă ar fi aşteptat toată viaţa o ocazie să joace rolul de sclav biblic. Face o mulţime de treburi, cum ar fi cercetare şi dat telefoane, se ocupă şi de situaţia mea financiară (mi-a deschis un cont pe eBay ca să pot să-mi vând unele din bunuri – majoritatea DVD-uri şi cămăşi de flanelă – şi apoi să donez ceea ce câştig din vânzare organizaţiilor de caritate). De asemenea, îmi trimite e-mailuri de genul:

„Ai nevoie să-ţi fac nişte cumpărături? Hăinuţe pentru copii sau altceva?”

Sau:

„Sunt dispus să lucrez opt ore pe săptămână sau optzeci! Numai să-mi spui”.

M-am simţit un pic vinovat la început, dar am scăpat repede de vinovăţie. Până la urmă, e o adevărată plăcere să poţi apela oricând la cineva care să dea fuga la magazinul de electrocasnice oricând se arde un bec.

Iată ce mi-a scris ieri, într-un e-mail: „Dacă pot să folosesc bucătăria ta – a mea e prea mică – mi-ar plăcea să coc pentru tine un pic de pâine după reţeta din Ezechiel mâine dimineaţă sau după-amiază, ca să ai în weekend şi de Sabat. Se poate?”.

Azi am fost la o întâlnire, iar când ajung acasă îl găsesc pe Kevin în bucătărie, cu mâinile albe de făină, sfărâmând în mojar mai multe feluri de cereale. Pâinea Ezechiel este una din puţinele

rețete din Biblie. Dumnezeu i-a spus profetului Ezechiel să coacă pâine făcută din grâu, orz, fasole, linte, mei şi secară albă. Pâinea gătită de Kevin e chiar bună. Seamănă cu nişte biscuiți graham mai puțin crocanți. Kevin mi-a spus pe urmă că a schimbat un pic rețeta biblică, adăugând miere, dar m-am gândit că ar fi meschin din partea mea să-l taxez pentru aşa ceva.

— Poate vrei să le dai şi vecinilor un pic, spune Kevin. Ar fi foarte biblic.

Batem la câteva uşi, dar nu e nimeni acasă. De fapt, vecina Nancy e acasă, dar ne strigă dinăuntru că şi-a scrântit un picior şi nu mai vine până la uşă. Trebuie să-mi amintesc să o ajut la proiectul ei de carte despre Hendrix când se face bine.

Kevin îmi spune că ar vrea să ia o bucată de pâine să o dea de pomană în drum spre casă. Îmi aminteşte de bunul servitor din parabola lui Iisus Hristos. Parabola spune că stăpânul a plecat în călătorie şi i-a lăsat cinci săculeți de bani servitorului cel bun, şi cinci servitorului rău. Servitorul cel bun a investit banii şi a dublat suma. Spre deosebire de el, servitorul rău şi-a îngropat banii, neavând, astfel, niciun câştig. Un bun servitor are inițiativă. Kevin ar fi dublat şi el banii, sau poate i-ar fi triplat.

Chiar dacă un om ar avea o sută de copii…

(Ecleziastul 6:3)

Ziua 314. Ieşim la un restaurant chinezesc împreună cu tatăl Juliei şi mama ei vitregă. Burta Juliei e aşa de mare, acum, că face unghi de 90 de grade cu pieptul; practic, e paralel cu masa. Se strecoară la locul ei cu o grație impresionantă.

Chelnerul vine ca să ia comanda. Aleg legume fierte în abur – cam faci, dar e sigur din punct de vedere biblic. În urmă cu câteva săptămâni m-am hotărât să-i fac o bucurie mătuşii mele din Berkeley, Marti, şi am devenit vegetarian. N-a fost o decizie etică, ci mai degrabă una practică. E pur şi simplu mult mai uşor să respect regulile alimentare biblice dacă mă țin departe de mâncărurile gătite cu carne. În plus, conform Bibliei, rasa umană a fost vegetariană la începuturi – Adam, Eva, Cain, Abel, toată lumea până la Noe, el fiind primul care a mâncat carne. Faptul că refuz să mănânc carne are la bază o motivație biblică substanțială, aşadar.

Am încercat să elimin şi ouăle. Asta din cauza unui lucru pe care l-am aflat când i-am luat un interviu unui karait, un membru al acelei secte iudaice care urmează Biblia cât mai strict cu putință. „Hai să-ți provoc un şoc de zile mari", îmi spune karaitul. Numele său e Nehemiah Gordon şi are un site pe net, Karaite Komer. „Nu poți să urmezi literal Biblia în întregime, fiindcă nu ştim ce semnifică unele cuvinte".

În Leviticul 11 există o listă cu nume de păsări

care sunt spurcate: şoimul, vulturul, pelicanul, vulturul pescar etc. Problema este că numele acestea sunt doar traduceri probabile. Adevărata identitate a păsărilor s-a pierdut de-a lungul timpului. Aşadar, ca să fie siguri, unii karaiți nu mănâncă deloc ouă sau carne de pasăre. E un punct de vedere profund, pe care mi l-am însuşit; rezultatul este că dieta mea e şi mai dură ca înainte.

În fine, asta a fost cina mea: legume atât de bine fierte că n-au mai avut niciun gust. Conversația s-a bazat pe încercările mamei vitrege a Juliei de a o consola în ceea ce priveşte creşterea numărului de cromozomi Y în casa noastră.

— Dacă o să mai ai un copil, pariez că o să fie fată, spunea ea.

Când ajungem acasă, o întreb pe Julie ce părere are despre sugestia mamei sale.

— Ce zici, mai facem unul?

— Nu. Nici nu vreau să mă gândesc la aşa ceva. Ovarele mele sunt terminate.

— Aşa mă gândeam şi eu.

— Deşi mai avem câțiva embrioni puşi la gheață la clinică, nu-i aşa?

Habar n-am. Oare mai avem un embrion înghețat? Nu pot să cred că nu ştiu. Trebuia să cunosc absolut toate amănuntele. A doua zi, sun la clinică şi vorbesc cu o soră. Nu, n-au mai rămas embrioni.

N-a mai supraviețuit nimic în afara celor care

sunt în burta umflată a Juliei. Ceea ce e o uşurare. Nu mai trebuie să mă gândesc ce să fac cu embrionul în plus. O decizie morală în minus.

Etica embrionilor – celulele stern şi avortul – este, desigur, incredibil de complicată. Oameni rezonabili nu ajung la un punct de vedere comun. De fapt, sincer să fiu, dezbaterea depăşeşte cadrul acestei cărţi. Aşa că nu voi încerca să aduc argumente pentru o parte sau alta. Probabil că bănuiţi care e poziţia mea – e una tipic liberală. Dar voi spune doar atât: citind Biblia, n-am găsit argumente în favoarea niciuneia dintre părţi. Tradiţia religioasă, doctrina bisericii, interpretarea rabinică – toate acestea au câte ceva de spus despre problema celulelor stem şi cea a avortului. Dar mesajul literal al Bibliei nu este, cred eu, nici în favoarea dreptului la viaţă, nici în favoarea dreptului la liberă alegere.

Unii din avocaţii dreptului la viaţă n-ar fi de acord cu ce spun. Aceştia indică un număr de pasaje biblice ca să demonstreze că viaţa începe încă din momentul concepţiei. Iată câteva:

Tu mi-ai întocmit rărunchii, Tu m-ai ţesut în pântecele mamei mele (Psalmii 139:13). (Acest pasaj e citat ca argument că Dumnezeu lucrează asupra fetusului de la bun început, conferind astfel sacralitate copilului nenăscut).

Domnul M-a chemat din sânul mamei şi M-a numit de la ieşirea din pântecele mamei (Isaia 49:1). (Aici, profetul Isaia spune că Dumnezeu i-a dat sfinţenie

încă dinainte să se fi născut. Încă o dată, Dumnezeu lucrează asupra fetusului încă de la concepție).

Cum a auzit Elisabeta urarea Mariei, i-a săltat pruncul în pântece, şi Elisabeta s-a umplut de Duhul Sfânt (Luca 1:41). (Aici mama sfântului Ioan Botezătorul, gravidă cu acesta, o întâlneşte pe Fecioara Maria, care e şi ea gravidă. Ioan Botezătorul sare de bucurie în burta mamei sale – ceea ce e citat ca argument pentru a susține ideea că şi copiii nenăscuți au emoții).

Să ajungi la o decizie etică majoră pe baza unor asemenea pasaje mi se pare oarecum nepotrivit. Sunt prea vagi. Pot fi interpretate în mai multe feluri, susțin creştinii şi evreii pro-avort. Susținătorii avortului, spre surpriza mea, nu se opresc aici. Citează şi ei Biblia, la rândul lor. Am citit un articol cu titlul „Biblia este favorabilă avortului” în jurnalul *Humanist Perspectives*. Articolul interpretează un citat din Ecleziastul 6:3.

Chiar dacă un om ar avea o sută de copii, şi ar trăi mulți ani, – oricât de mult i s-ar mări numărul zilelor anilor lui, dar dacă nu i se satură sufletul de bunătățile agonisite de el, şi dacă nici de înmormântare n-are parte, eu zic că un născut prematur[238] *este mai fericit decât el.*

Conform acestui articol, „născut prematur”

---

[238] Am înlocuit „stârpitură”, din varianta Cornilescu, cu „născut prematur”, urmând traducerea engleză.

trimite la avort. Cu alte cuvinte, uneori o viață e mai bine să nu fie trăită deloc.

Mai există un verset controversat în Exodul 21:22. Acesta spune că dacă un bărbat loveşte o femeie însărcinată iar ea pierde sarcina, bărbatul este răspunzător. Pedeapsa: trebuie să plătească o sumă de bani. Ceea ce arată, spun ei, că un copil nenăscut nu e considerat o persoană. Dacă ar fi persoană, pedeapsa bărbatului ar fi mult mai severă. Ar fi condamnat la moarte.

Desigur, şi aceste argumente au parte de replici. Iar argumentele adversarilor lor sunt întâmpinate cu alte contraargumente, şi tot aşa. (Cui vrea să aprofundeze problema, îi recomand site-ul ReligiousTolerance.org). Dezbaterile în jurul avortului şi al celulelor stem îmi amintesc de fiecare dată de un citat din William Blake. Mi-ar fi plăcut să pot spune că am descoperit citatul în timp ce-l studiam pe Blake. A, nu, mi-ar fi plăcut să pot spune că am dat peste aceste versuri citind o carte scrisă de un profesor de la Yale Divinity School. Tristul adevăr este că l-am citit într-o carte cu titlul „Nu ştiu mare lucru despre Biblie”[239]. Totuşi, e un citat grozav:

Amândoi citim Biblia zi şi noapte
Dar tu citeşti negru unde eu citesc alb.

---

239 *Don't Know Much about the Bible,* titlul cărții face aluzie la versurile celebrului cântec *Wonderful World* al lui Sam Cooke.

Cine se bucură de o nenorocire, nu va rămâne nepedepsit.[240]

(Proverbele 17:5)

Ziua 324. Nu ştiu ce se întâmplă cu mine. Prietenul meu Paul mi-a trimis un e-mail cu un link către un filmuleț pe YouTube. Am dat click pe el. Era cu o prezentatoare de ştiri care citea cursul acțiunilor la bursă, când i-a căzut în cap un proiector imens, de pe platou. A căzut de pe scaun şi a dispărut din imagine.

Toate comentariile erau cu „LOL" sau „am râs de m-am căcat pe mine". Totuşi, eu nu pricep. Mie mi s-a părut o fază… tristă. Am stat 20 de minute căutând pe Google cum o cheamă pe biata prezentatoare, ca să pot să-i scriu un mesaj în genul „sper să vă faceți bine în curând" sau „sper să câştigați procesul cu postul TV". Dar n-am găsit nimic.

Ce se întâmplă cu mine, aşadar? Oare mă transform într-un moralist țeapăn care nu-i în stare să priceapă o glumă bună? Dacă o să continuu aşa, o să-mi închiriez filme ca *Pay It Forward*[241].

---

[240] Paragraful complet: *Cine îşi bate joc de sărac, îşi bate joc de Cel ce I-a făcut; cine se bucură de o nenorocire, nu va rămâne nepedepsit.*

[241] Film din anul 2000, regizat de Mimi Leder, despre un copil care încearcă să facă lumea un loc mai bun, după ce profesorul lui îi dă această şansă.

Ziua mă topeam de căldură...[242]

(Geneza 31:40)

Ziua 332. E un weekend de vară cald, foarte cald, la New York. Transpir din greu în barbă şi *tzitzit*[243]. Jasper e roşu la faţă ca racul.

Aşa că atunci când prietenii noştri – care au în curte o piscină de plastic, pentru copii – ne invită pe la ei, mi se pare o idee excelentă.

În momentul ăsta, Jasper şi fetiţa lor, Lilly, sunt pe cale să scoată toată apa din piscină, şi se pare că are parte de cea mai tare distracţie din viaţa lui de doi anişori. Râde ca Ray Liotta în *Goodfellas*[244]. Ne arată că poate să sară de la un capăt al piscinei la celălalt. Pe de altă parte, eu n-am parte de cine ştie ce distracţie. Săriturile astea nu-s a bună. Ar putea să-şi întindă un ligament la genunchi, să-şi crape capul sau altceva. Deja am început să formez pe jumătate numărul de la urgenţe – dezastrul e inevitabil.

După trei minute de spectacol, nu mai suport. Îmi scot încălţările, îmi ridic pantalonii albi, mă ridic de la masă şi apoi intru şi eu în piscina copiilor.

---

[242] Paragraful complet: *Ziua mă topeam de căldură, iar noaptea mă prăpădeam de frig, şi-mi fugea somnul de pe ochi.*

[243] Ciucuri, în ebraică.

[244] *Băieţi buni,* film din 1990, regizat de Martin Scorsese.

— Hei, ce faci acolo? strigă Julie la mine.

— Am grijă de băiatul nostru, îi spun în timp înaintez prin apă spre Jasper.

— Cască, spune Julie.

— Serios?

— Da, cască.

Farmacie! S-ar putea să aibă dreptate. Aminteşte-ți exemplul dat de Dumnezeu, îmi spun în sinea mea. Aminteşte-ți că le-a dat oamenilor liber arbitru. Ceea ce e un lucru nebunesc de generos. Dar Dumnezeu ştia că oamenii sunt în parte divini, aşa că a vrut să le dea posibilitatea divină de a alege. Şi, ceea ce e la fel de important, posibilitatea de a face greşeli.

Aşa ar trebui să fac şi eu cu Jasper. Încetişor, nu prea convins, ies din piscina copiilor. Mă aşez pe un scaun alb de plastic şi mă uit la Jasper. Care până la urmă trage o trântă cu fundul de pământ, stă o clipă gata să plângă, dar începe din nou să țopăie ca o maimuță sărită de pe fix.

Luna a douăsprezecea: august (şi o parte din septembrie)

Cinsteşte pe văduvele care sunt cu adevărat văduve.

(1 Timotei 5:3)

Ziua 336. Azi m-am întâlnit cu Joelle, sora bunicului meu. Ea şi Kate sunt singurele din familia noastră care sunt religioase. Este catolică

practicantă şi spune cu uşurință „mulțumesc lui Dumnezeu”, chiar şi când e înconjurată de agnostici, aşa ca membrii familiei mele. A fost actriță şi cântăreață (când familia noastră cântă „La mulți ani”, vibrato-ul ei îmi creează impresia că suntem un grup profesionist), şi e cea mai comunicativă persoană pe care am întâlnit-o vreodată. Soțul ei – un om blând, veteran de marină – a murit în urmă cu câteva luni la casa lor din Miami.

Biblia cere să le oferim sprijin văduvelor şi ăsta e unul din motivele pentru care am invitat-o la prânz. Dar, aşa cum se întâmplă de multe ori, cred că mai mult m-a ajutat ea pe mine decât invers. Mi-a vorbit despre iubirea lui Dumnezeu, despre iubirea Lui necondiționată. „Câteodată nu-mi vine să cred cât de mult mă iubeşte Dumnezeu. Stau şi mă-ntreb, cum poate să mă iubească aşa de mult? Nici eu nu mă iubesc la fel cum mă iubeşte Dumnezeu”. Chiar şi atunci când viața devine amară sau când lui Joelle nu-i merg treburile, poate să conteze pe iubirea necondiționată a lui Dumnezeu.

După prânzul cu Joelle, mă simt împăcat cu mine însumi pentru prima dată, săptămâna asta. Săptămâna trecută, ca să fiu sincer, am fost cam deprimat din cauza proiectului meu biblic. Am ajuns pe ultima sută de metri şi încerc cu frenezie să citesc toate cărțile despre religie, să mă întâlnesc cu toți liderii religioşi, să aplic toate

regulile biblice. Nu cumva n-am înțeles bine ceva? Dacă am trecut cu vederea o anumită variantă importantă de traducere? Nu i-am plătit Domnului cei cinci şekeli ca să-mi răscumpăr primul născut. N-am vorbit cu adventiştii de ziua a şaptea. Dar dacă tocmai ei sunt în posesia secretului? Simt că mai am mult până să înțeleg cu adevărat Biblia.

Dar poate că Dumnezeu o să mă ierte că nu le ştiu pe toate. Dacă Joelle are dreptate, El mă iubeşte, încă. N-o să ştiu niciodată totul. Nu pot să concurez cu El. Şi dacă vrei să afli ce se întâmplă când încerci asta, gândeşte-te un pic la supraoamenii care au făcut turnul Babel.

Iar a rămas însărcinată, şi a născut un fiu…[245]
(Geneza 29:34)

Ziua 359. Azi se vor naşte gemenii. E data pe care noi ne-am ales-o. I-am programat să apară pe acest pământ binecuvântat în ziua de 24 august, la ora nouă dimineața. Data e trecută în calendarul din calculatorul Juliei, la fel ca o programare la dentist sau la coafor.

Ştiu că sună foarte nebiblic. Nu mi-o pot imagina pe Rahela fixând data naşterii lui Iosif a treia zi după recolta de orz. Dar copiii sunt poziționați

---

[245] Paragraful complet: *Iar a rămas însărcinată, şi a născut un fiu; şi a zis: „De data aceasta, bărbatul meu se va alipi de mine, căci i-am născut trei fii”. De aceea i-a pus numele Levi (Alipire).*

invers în burta Juliei, aşa că doctorul spune că nu există altă soluție decât o operație de cezariană.

Naşterea asta e foarte civilizată. Nu seamănă deloc cu cea a lui Jasper. De data asta Julie nu are contracții şi nu scoate urlete animalice. E dusă pe un pat cu rotile în sala de operații, cu o bonetă micuță de duş pe cap. Anestezistul o amorțeşte de la şold în jos, şi asta-i tot, e gata de naştere.

Îmi pun o mască chirurgicală pe nas şi gură şi mă alătur Juliei în sala de operații.

— Oho, face sora. Vă mai trebuie una, la ce barbă mare aveți.

Mă conduce afară şi-mi face rost de încă o mască chirurgicală cu care îmi acopăr partea de jos a feței. Mă întorc.

— Urmează să-i scoatem bluza soției dumneavoastră, mă previne sora. Aşa că dacă doriți să plecați, acum e momentul.

— Nu, mulțumesc, rămân.

Ciudat că mă întreabă aşa ceva. A, stai. Crede că sunt evreu ortodox şi că s-ar putea să nu vreau să văd goliciunea neveste-mii.

Atmosfera din sala de operații e destul de ciudată. Pe de o parte, e îngrozitor de mult sânge. Stau lângă capul Juliei, iar doctorul a pus o mică perdea în dreptul stomacului ei, ca să mă scutească de viziunea de coşmar, dar văd destule ca să-mi vină cu leşin. Pe de altă parte, atmosfera e aproape relaxată. Doctorii îşi fac planuri de weekend, ca şi cum s-ar fi întâlnit undeva la o

cafea.
— Ține-mă de mână, îmi spune Julie.
— Păi, să vezi, eşti impură o săptămână întreagă după naştere, aşa că pot să te țin doar înainte de naştere.
— Te rog, nu începe…
La 10 fără zece dimineața, doctorul nostru îşi introduce mâinile şi-l scoate afară pe primul copil. După două minute, îl scoate pe al doilea. E oficial, sunt tatăl a trei băieți.
Mă uit la băieții mei cum se foiesc sub lampa uriaşă, care-i încălzeşte. Sunt o combinație tare ciudată. Pe de o parte, sunt aşa nişte animăluțe – mici, goi, slăbuți. Chiar şi sunetele pe care le scot parcă ar fi ale unor animăluțe. Plânsul lor nu e uman, e mai mult un măcănit de rață. Pe de altă parte, de pe-acum văd ceva transcendent în ei. Când întredeschid ochii – amândoi au ochii albaştri? pe cine o fi moştenit? — văd în ei „ADN-ul lui Dumnezeu", cum spune o măicuță pe care o cunosc. Ochii aceştia sunt vii.
Atunci când doctorul scoate copiii unul după celălalt, îmi aduc aminte pentru o fracțiune de secundă de – probabil – cea mai de neuitat naştere din Biblie. Da, chiar şi în sala de operații, gândurile mele gravitează în jurul Bibliei. E vorba de naşterea gemenilor Perez şi Zerah. Iată ce s-a întâmplat: cei doi copii s-au luptat pentru a ieşi primul din pântecele mamei. Unul din fii – Zerah – a scos afară un braț, iar moaşa i-a legat un fir

stacojiu în jurul încheieturii. Apoi Zerah şi-a tras mâna înăuntru. Al doilea fiu, Perez, s-a aranjat ca să-l înconjure şi a ieşit el primul. Biblia nu spune care din ei a fost considerat primul născut. Aş vrea să cred că a fost Zerah. În fotbalul american e cam la fel: marchează cel care trece mingea dincolo de linie, chiar dacă trunchiul acestuia rămâne dincoace de linie.

Mă bucur că mi-am amintit de povestirea asta. Nu din cauza firului stacojiu. Ci din cauză că, dacă vă amintiți, povestea concepției lor seamănă cu cea a băieților mei. Acei gemeni din vechime au fost concepuți în circumstanțe complicate – rezultatul unirii lui Iuda şi a nurorii sale, Tamar, care s-a deghizat în prostituată. Ai mei au, de asemenea, o origine complicată. Dar sper că asta nu le va hărăzi un destin blestemat.

Iar acum, în timp ce scriu asta, mă întreb dacă n-aş putea să consider povestea lui Perez şi a lui Zerah drept o metaforă pentru întreg anul meu biblic. Poate că se aplică Bibliei înseşi. Se poate ca Biblia să nu fi fost dictată de Dumnezeu, se poate să fi avut o naştere foarte încurcată, produsul unor programe politice şi al unor idei depăşite – dar asta nu înseamnă că Biblia nu poate fi frumoasă şi sacră.

Voi, copilaşilor, sunteți din Dumnezeu…[246]
(1 Ioan 4:4)

Ziua 361. Julie şi gemenii au ieşit din spital la ora 11, a treia zi. Putea să iasă mai devreme, dar am pierdut vreo 45 de minute cu gărzile spitalului, care au verificat de două, trei ori brățările de identificare şi numerele asigurărilor sociale, ca să fie siguri că nu plecăm cu alți copii.

Suntem acasă de două zile, deja, şi mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului schimbând scutece. Doamne, dar multe capse mai au scutecele astea! Ce farmacia mea s-a întâmplat cu vechile fermoare de n-au mai fost bune?

Față de frații săi, Jasper a adoptat o strategie interesantă: îi ignoră total. Refuză să ia act de existența lor. Nici măcar nu se uită spre ei. Dacă-i stau dinainte, urlând, el îşi activează vederea pe bază de raze X şi se uită înainte, direct prin țestele lor.

Cât despre mine, cred că o să vi se pară surprinzător ceea ce o să vă spun: sunt groaznic de obosit. Ieri, Julie făcea un sandviş în bucătărie, iar eu i-am dat o palmă peste fund când a trecut pe lângă mine. Singura problemă: nu era Julie. Era maică-mea. Mama venise în vizită la gemeni.

---

[246] Paragraful complet: *Voi, copilaşilor, sunteți din Dumnezeu; şi i-ați biruit, pentru că Cel ce este în voi, este mai mare decât cel ce este în lume.*

Cum nici nu vedeam bine, de oboseală, am confundat-o pe mama cu Julie. Ceea ce e categoric interzis de Leviticul.

N-am făcut aproape nimic biblic, de la naşterea copiilor. Pierd timp prețios. Iau hotărârea să-mi extind proiectul cu încă o lună, dar Julie a negociat cu mine şi am scurtat perioada la două săptămâni.

Nu mă ajută deloc faptul că băieții – Zane şi Lucas – au programe diferite de masă, somn, şi refuză să coopereze. Iar rivalitatea lor este, într-adevăr, biblică. Cel mic e minuscul – de abia are 2,3 kg – iar cel mai mare e ditamai omulețul de 3,5 kg. Amândoi se bat între ei ca să aibă acces la sursa de lapte a Juliei. Cel mic e şiret. Cred că simte când fratele său se mişcă, fiindcă atunci începe să plângă ca să fie sigur că o să fie servit primul. Foloseşte aceeaşi strategie ca Jacob față de fratele său Essau – face orice ca să se descurce. Oare e rău că am o slăbiciune pentru el? Toată viața am avut o slăbiciune pentru cei care porneau cu şansa a doua, aşa că nu mă pot abține. Sunt sigur că e ceva temporar. Ar fi bine să fie aşa. Am văzut la ce poate duce favoritismul – Jacob l-a favorizat pe Iosif, şi din cauza asta Iosif a fost aruncat într-o fântână părăsită de frații săi geloşi.

Iertați, şi vi se va ierta.[247]

(Luca 6:37)

Ziua 363. Le-am spus, în sfârşit, părinților mei că m-am întâlnit cu fostul meu unchi Gil şi că am scris despre el în cartea mea. Le-am trimis prin e-mail părțile cu Gil, ca să-i pregătesc.

N-au fost prea încântați. Mi-au spus că am arătat prea puțin partea întunecată a lui Gil. Chiar era necesar să fac din el o parte atât de importantă din carte? m-au întrebat. Nu li s-a părut că reiese suficient de clar că e un *fost* unchi. S-au legat de partea în care am scris că Gil e creatura cea mai exotică din familie. Dar până la urmă, au fost împăciuitori. Nu mi-au cerut să schimb nimic. „Lasă, că suportăm noi. Te iubim", mi-a scris mama. Fiul lor a mâncat roşcovele aruncate la porci, apoi s-a întors acasă şi a fost primit cu brațele deschise.[248]

La vârsta de opt zile, orice copil de parte bărbătească dintre voi să fie tăiat împrejur…[249]

---

[247] Paragraful complet: *Nu judecați, şi nu veți fi judecați; nu osândiți, şi nu veți fi osândiți; iertați, şi vi se va ierta.*

[248] Aluzie la Luca 15:16, care face parte din parabola fiului risipitor: *Mult ar fi dorit el să se sature cu roşcovele, pe care le mâncau porcii, dar nu i le da nimeni.*

[249] Paragraful complet: La vârsta de opt zile, orice copil de parte bărbătească dintre voi să fie tăiat împrejur, neam după neam, fie că este rob născut în casă, fie că este cumpărat cu bani de la vreun străin, care nu face parte din neamul tău.

(Geneza 17:12)

Ziua 366. Gemenii sunt deja pe această lume de opt zile, ceea ce înseamnă că azi trebuie să aplic una din primele porunci biblice: circumcizia.

Ştiam unele lucruri despre circumcizie încă dinainte de aventura mea biblică. Poate chiar prea multe. În cariera mea de jurnalist am avut o perioadă de aproximativ un an în care am scris un număr surprinzător de mare de articole despre circumcizie. A fost prima mea realizare în câmpul muncii. Trăiam în San Francisco în vremea aceea, iar excentrica mea mătuşă, Marti, mi-a făcut cunoştinţă cu nişte activişti anti-circumcizie, care considerau tăierea prepuţului un act crud şi inutil. Marti spunea: „e singura problemă a bărbaţilor de care-mi pasă".

Cei mai radicali dintre ei voiau să scoată în afara legii această practică, ba chiar să-şi refacă la loc prepuţul. Ţin minte că m-am dus la întâlnirea unui grup de sprijin absolut bizar, chiar şi după standardele grupurilor de sprijin din San Francisco. Îşi spuneau RECUPEN, prescurtare de la Recuperarea Penisului (un grup rival se numea FUVP – Fraţii Uniţi întru Viitoarele Prepuţuri).

Reuniunea a avut loc la subsolul unei biserici – era ori o biserică extrem de liberală, ori una care nu ştia cui îi închiriază spaţiul. Vreo doisprezece inşi stăteau pe scaune pliante aranjate în cerc. Printre ei erau hipioţi cu coadă de cal, motociclişti

cu haine şi caschetă de piele, dar şi câțiva tipi finuți care arătau de parcă lucrau la departamentul de credite de la Citibank.

— Simt că nu sunt întreg, a spus unul. Aş vrea să mă simt din nou întreg.

Altul l-a întrebat:

— Poți să-ți imaginezi cum ar fi să faci sex cu prepuțul intact? Probabil că e ca diferența dintre un televizor color şi unul alb-negru. (N-am aflat niciodată cum stau lucrurile, de fapt, dar se spune despre circumcizie că reduce din plăcere).

Cea mai mare parte din timp s-a vorbit despre metodele empirice de a face prepuțul să crească la loc. Vă scutesc de detalii. Sunt sigur că internetul e plin de informații, pentru cei interesați.

În afară de problema sensibilității sexuale, aspectul medical al circumcizie! este încă dezbătut. Academia Americană de Pediatrie nu face nicio recomandare, nici pro, nici contra. Circumcizia ar putea reduce riscul de cancer penian, iar în prezent există dovezi ştiințifice că bărbații circumscrişi sunt mai puțin predispuşi la SIDA. (După ce anul meu biblic s-a terminat, Organizația Mondială a Sănătății a recomandat ca circumcizia să fie practicată în zonele cu risc ridicat).

Aşa că atunci când s-a născut Jasper, fiul nostru, eu şi Julie aveam păreri împărțite în privința circumciziei. Nu mi-era teamă c-ar putea să practice metode naturiste de creştere a

prepuțului, mai târziu. Dar la ce bun să-i provoc o suferință? Nu vedeam niciun motiv rațional să fac asta. Sau cel puțin, n-am avut niciun motiv până la apariția noilor studii despre SIDA. Chiar dacă are sens, din punct de vedere medical, oare ar trebui să transformăm o procedură medicală într-o petrecere cu chifle cu susan şi cremă de brânză cu verdețuri?

Mătuşile mele mi-au alimentat confuzia. Am fost ținta a două campanii contradictorii. Pe de o parte, Kate, mătuşa mea ortodoxă, ne lăsa mesaje la telefon încurajându-ne să facem pasul. Pe de altă parte, Marti ne trimitea broşuri care ne întorceau stomacul pe dos, cu povestiri despre circumcizii care s-au terminat prost.

Până la urmă, Julie a fost cea care a pus capăt disputei. Jasper urma să fie circumcis, la noi acasă, de un prieten al familiei, Lew Sank, un pediatru din New Jersey care are şi calificare de *mohel.*

Când a venit şi ziua stabilită şi s-a adunat întreaga familie, eu am făcut tot ce-am putut ca să ignor ce se întâmpla cu adevărat. M-am păcălit pe mine însumi că e doar o masă de prânz cu familia, plus o pauză pentru o procedură medicală minoră. Am reuşit să mă detaşez de situație datorită glumelor. Lew, ca orice *mohel,* ştia o grămadă de bancuri.

— Ai auzit-o pe aia cu un tip care s-a convertit la iudaism la 40 de ani? Era foarte stresat din

cauza circumciziei, aşa că-l întreabă pe prietenul său evreu Abe: doare operaţia? Abe îi spune: aoleu, după ce mi-am făcut-o, n-am putut să merg sau să vorbesc un an de zile.

Singurul moment în care am trăit un sentiment de groază a fost atunci când am observat pe masă un cuţit de mărimea unui satâr. Pe urmă am aflat că era cuţitul cu care se tăia pâinea ceremonială. Şi chestia asta s-a transformat în subiect de glume.

În timpul circumciziei lui Jasper, Julie şi cu mine am refuzat să asistăm la operaţiunea de tăiere. Ne-am dus amândoi în dormitor şi am închis uşa, apoi ne-am ţinut de mână şi am vorbit foarte tare despre ultimele modele de telefoane mobile, ca să nu mai auzim ţipetele.

Doi ani jumate mai târziu, a venit momentul circumciziilor nr. 2 şi 3.

Chiar dacă avem aceiaşi invitaţi şi acelaşi *mohel*, e cu totul altfel: de data asta mi-am propus să mă uit. Dacă tot am ales să le fac asta fiilor mei – adică să aplic a cincea şi ultima lege din lista *celor mai ciudate reguli* din Biblie – ar trebui cel puţin să am tăria să privesc.

Circumcizia ocupă un loc important în Biblie; este menţionată de 87 de ori. Era privită ca un fel de semnătură pusă pe „contractul" dintre Dumnezeu şi oameni. O semnătură în sânge. Avram a fost primul. A primit chiar de la Dumnezeu instrucţiunile despre cum să-i

circumcidă pe toți bărbații care trăiau sub acoperişul său, precum şi pe toți nou-născuții, după opt zile. Avram n-avea nou-născuți în acel moment, aşa că primii care au trecut prin inițiere au fost fiul său mai mare, Ismail (care avea 13 ani) şi Avram însuşi, care avea impresionanta vârstă de 99 de ani.

În Noul Testament, circumcizia e cel mult facultativă. Apostolul Pavel, a cărui misiune era răspândirea credinței creştine şi la alte popoare decât cel evreu, declară că ea nu mai este necesară. Nu mai era nevoie de o dovadă fizică, atât timp cât te schimbai în interior. Expresia folosită de el este „circumcizia inimii”. Unele pasaje indică în mod clar că sfântul Pavel n-are nimic împotriva circumciziei în ceea ce îi priveşte pe cei cu origini evreieşti.

— Ce urmează? Pui tu mâna pe cuțit? mă întreabă Eric, fratele Juliei.

— Să ştii, dacă ai nevoie de o piatră de silex, găseşti câte vrei în Central Park, adaugă Doug, celălalt frate al ei.

— Mda, foarte amuzant.

N-am chef de glume; sunt prea îngrijorat. Mă trec sudorile.

Mormăi ceva, cum că Biblia nu-l obligă pe tată să efectueze el însuşi circumcizia.

De fapt, nimic n-ar fi mai greşit decât să foloseşti o piatră ascuțită. Lew a venit cu o gentuță plină de echipament lucios din metal, pe care l-a etalat pe

masa noastră din sufragerie. Îşi pune mănuşile albe chirurgicale, îşi leagă un sorț galben şi mai scoate o cutie de şervețele dezinfectante.

— Care e primul? întreabă Lew.

— Zane? spun eu.

— Bun, adu-l încoace.

Pare aşa de mic, aşezat pe masă, aproape cât un bol de supă.

Arunc o privire în jur. Cumnata mea se uită pe fereastră. Maică-mea răsfoieşte o revistă pentru copiii cu trenulețul Thomas. Julie s-a întors cu spatele. Nimeni nu se uită la Zane.

Îmi întorc privirea către fiul meu, care a început să plângă. Se aude un autobuz hodorogind pe afară. Am dinții încleştați. Țin ochii întredeschişi – compromis între a închide ochii şi a privi mai departe.

Lew pune nişte clame. Zane plânge de două ori mai tare. Doctorul scoate o curea de piele maro. Şi bisturie. Câteva picături de sânge pătează şervetul. Zane urlă acum cu gura deschisă.

Dintr-un anumit punct de vedere, totul e foarte igienic, medical, aseptic. Şi totuşi... nimic nu poate ascunde faptul că lucrul care se petrece pe masă e profund primitiv. E cea mai primitivă treabă la care am fost martor în tot anul meu biblic.

Acolo, pe un petic de tifon, e o bucățică din fiul meu. Şi-a sacrificat o parte din corp ca să între în rândurile unei vechi comunități. Lew citeşte o

rugăciune scoasă la imprimantă. „Doamne, Cel care i-a binecuvântat pe părinții noştri Avram, Isaac şi Jacob, Moise şi Aron, David şi Solomon, binecuvântează-l şi pe acest copil...”.

Acestea nu mai sunt nişte nume fără înțeles. Sunt numele unor bărbați cu care mi-am petrecut anul. Avram, Isaac, Jacob. Un lanț care, dacă Lew ar fi continuat să rostească numele ore în şir, ar fi ajuns probabil până la Charles Jacobowitz, Arnold Jacobs şi A.J. Jacobs. Cine-s eu să întrerup o tradiție multimilenară? Circumcizia este un ritual nebunesc, irațional. Doar că e ritualul nebunesc şi irațional pe care l-am primit moştenire. Aşa că poate ar fi mai bine să-l transmit mai departe.

Tot ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le şi voi la fel.[250]

(Matei 7:12)

Ziua 372. Cu câteva zile în urmă, chiar înainte de sărbătoarea muncii, a început să se simtă un miros foarte urât la noi pe palier.

— Miroase ca un butoi de varză murată, a spus Julie. Simți şi tu, nu-i aşa?

Şi mie îmi mirosea, dar i-am spus Juliei că n-avea rost să ne batem capul. Misterioasei noastre vecine din apartamentul 5R – pe care n-am

---

250 Paragraful complet: *Tot ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le şi voi la fel; căci în aceasta este cuprinsă Legea şi Proorocii.*

cunoscut-o niciodată – îi place să gătească rețete exotice din animale ciudate. Probabil că nu i-o fi ieşit o rețetă. Dar a doua zi dimineață, mirosul tot nu dispăruse. Julie l-a chemat pe administrator, care a făcut o „verificare” şi n-a găsit nimic. În weekendul cu sărbătoarea muncii, toți vecinii au plecat din Manhattan. În toată clădirea eram doar eu, Julie, copiii noştri şi mirosul acela. Era greu de suportat. Tot mai greu. Nici nu puteam să-mi dau seama de la ce uşă vine, puțea pe tot holul.

Când ieşeam la plimbare cu Julie, trebuia să alergăm până la lift cu nasul în gulerul de la cămaşă. Julie l-a chemat din nou pe administratorul blocului. Acesta a promis că o să vadă despre ce e vorba.

Marți dimineața, m-a trezit gălăgia de pe hol. Am întredeschis uşa ca să văd ce e. Victor, omul care se ocupa de întreținerea imobilului, spărgea cu un topor uşa de la apartamentul 51 – cel locuit de buna noastră vecină Nancy. Se auzea cățelul ei lătrând. Mai erau şi patru doctori acolo, vorbind încet la aparatele lor walkie-talkie.

Mi-am dat seama chiar atunci despre ce e vorba, înainte ca unul din doctori să mă întrebe: „Ați văzut-o pe vecina dumneavoastră în ultimele zile?”.

Lui Victor i-a luat o jumătate de oră până a reuşit să spargă uşa. A intrat înăuntru, apoi a ieşit, după câteva minute.

— E vie? am întrebat.

A clătinat din cap.

Au evacuat corpul lui Nancy pe o targă acoperită cu un cearşaf. Apoi au încuiat uşa cu un lacăt, plus câteva benzi din alea care se pun la locul crimei şi un afiş care avertiza pe oricine că n-are ce căuta înăuntru. Au pus un ventilator industrial în capătul holului, ca să scoată mirosul.

Când Julie s-a trezit, i-am spus ce s-a întâmplat. S-a aşezat la loc pe canapea, şi-a pus fața în mâini şi n-a scos niciun cuvânt timp de două minute bune. Apoi şi-a luat mâinile de pe față. Avea ochii roşii.

— Am văzut-o acum o săptămână, îşi făcea griji pentru mine, m-a întrebat cum rezist.

Am dat din cap.

— Oare de ce-a murit?

— Nu se ştie, încă.

— Le-am spus că miroase ciudat. Le-am spus. Tocmai de asta mi-era frică.

Când se întâmplă ceva rău, încerc de fiecare dată să mă gândesc la un precedent biblic, o poveste care să-mi dea o perspectivă. Dar pentru moartea lui Nancy n-am găsit nimic, chiar nimic. Biblia nu prea vorbeşte despre cum e să trăieşti şi să mori în singurătate. Adam a fost singur la început, dar nu pentru mult timp: „Nu e bine ca omul să fie singur”. În timpurile biblice, unitatea de bază a societății nu era individul. Era familia. Nancy nu avea familie – nici soț, nici copii, doar câțiva prieteni, şi dintre aceştia, doar pe unii îi vedea mai

des.

În noaptea aceea, am stat alături de Julie în pat, prea afectat ca să mai pot citi ceva.

— N-am putea să spunem… o rugăciune?

Julie se uită la mine de parcă i-aş fi propus o chestie în trei cu o chelneriță de la Columbus Bakery.

— Vorbeşti serios?

— O rugăciune de mulțumire. Mie mi se pare că ajută. Nu trebuie să fie chiar ca o rugăciune. Aducem nişte mulțumiri şi atât.

Julie a tăcut un pic şi apoi a fost de acord.

— Începem, da?

— Sunt recunoscătoare că suntem sănătoşi, noi şi copiii noştri, spune Julie.

— Sunt recunoscător că am avut ocazia să o cunoaştem pe Nancy.

— Sunt recunoscătoare c-o să termini curând proiectul.

Slujba de comemorare are loc câteva zile mai târziu. E oficiată în apartamentul unei femei care o cunoştea doar un pic pe Nancy – erau amândouă membrele grupului neoficial al posesorilor de câini din bloc. Cum Nancy nu avea familie, Julie s-a ocupat în mare parte de organizare – i-a căutat pe puținii ei prieteni şi a postat un anunț în holul de la intrarea în bloc.

Îşi fac apariția cam zece oameni. Dan, prietenul ei din liceu, citeşte scrisori pe care le-a primit, în timp, de la ea, însemnări dureros de sincere

despre singurătatea ei şi despre faptul că încă suferă de un rău de „decompresiune” după perioada anilor ’60. Coperta de album desenată de ea pentru Jimi Hendrix trece pe la fiecare. Câțiva spun câteva cuvinte de genul „A suferit mult în viață, dar măcar la sfârşitul vieții a avut parte de un pic de linişte, alături de câinele ei, Memphis”.

Vorbim şi despre ultima lovitură a sorții, o ironie crudă a vieții, care pare luată dintr-o piesă de Cehov dar nu e decât trista realitate: a murit de insuficiență cardiacă şi astm, iar astmul i-a fost provocat de câine.

Dacă vrei să urmezi literal Leviticul 19:18 – „Iubeşte-l pe aproapele tău ca pe tine însuți” – o să-ți dai seama că n-ai cum. Ar însemna să pui semnul egalității între visurile, cariera, copiii, animalele de casă şi finanțele aproapelui tău şi cele ale tale. Iată de ce pasajul a primit o interpretare mai moderată şi mai înțeleaptă: aşa-numita „regulă de aur”: „Fă altora ceea ce vrei să-ți facă şi ei ție”.

Cât timp a trăit, nu prea am aplicat regula de aur în privința vecinei Nancy. Era cu adevărat, literal, aproapele meu. Locuia la nici două uşi distanță. Şi de abia am mişcat un deget. N-am invitat-o niciodată la cină. Nu mi-am suflecat mâinile ca s-o ajut să-şi publice cartea despre Jimi Hendrix. Nu i-am cumpărat niciun cadou drept mulțumire pentru cele pe care i le-a oferit ea lui Jasper. Nu mi-am îndeplinit misiunea de a face un

mitzvah pentru ea.

Totuşi, am o şansă să mă răscumpăr faţă de ea. Căţelul lui Nancy, un beagle pe nume Memphis, încă n-a fost adoptat de nimeni. A fost găzduit temporar de un alt vecin, dar familia respectivă nu poate să-l mai ţină mult timp. Aşa că a doua zi mă lansez într-o căutare frenetică: să-i găsesc lui Memphis o casă. Făcând asta, mă simt mai puţin inutil.

Am intrat pe un site să postez un anunţ. Dar odată ajuns acolo, am găsit un mesaj de la o organizaţie pentru drepturile animalelor, care avertiza asupra faptului că sunt psihopaţi care adoptă câini şi pe urmă, ca să se distreze, îi împuşcă sau îi aruncă în râu. Informaţia asta n-a avut deloc darul să-mi ridice moralul. Până la urmă, am trimis un e-mail colectiv tuturor persoanelor la care m-am putut gândi, ataşând şi o poză cu Memphis. I-am făcut poza puţin mai devreme în aceeaşi zi. E un câine care s-a născut cu maxilarul atârnând, dar acum pur şi simplu şi-l târăşte pe jos. Cine oare o să adopte o potaie aşa de vrednică de milă?

Mi-a răspuns, până la urmă, prietenul unui prieten. Voia să vadă câinele cel vrednic de milă. A venit îmbrăcat la costum şi cravată, cu tot cu nevastă şi copii.

— Hai să ne mai gândim un pic, a spus soţia lui, în timp ce copiii îl mângâiau pe cap pe Memphis.

Cred că ar fi fost prudent să se mai gândească.

Dar copiii nu voiau să mai aştepte şi, uite-aşa, Memphis şi-a găsit o casă în suburbie, cu gazon şi verandă.

A doua zi, am avut sentimentul că am făcut un lucru care i-ar fi plăcut lui Nancy. Dar totodată mi-am amintit că m-a întrebat ceva în urmă cu câteva luni: am făcut o faptă bună fiindcă mi-o cere Biblia sau fiindcă pur şi simplu aşa am simțit nevoia?

Oare i-am căutat o nouă casă câinelui doar ca un mijloc simplu şi comod de a arăta ce progrese morale am făcut, pentru cartea mea? Foarte posibil.

I-am pus întrebarea asta unuia dintre consilierii mei spirituali, Greg Fryer, un pastor luteran care e vecin cu părinții mei. Iată ce mi-a zis:

„C.S. Lewis spunea că granița dintre a părea că eşti mai bun şi a începe să fii cu adevărat mai bun este mult mai mică decât îşi închipuie lupii moralişti". Pe scurt, să pretinzi că eşti mai bun e mai bine decât nimic. Nu doar că este o vorbă foarte înțeleaptă, dar conține şi o metaforă canină, aşa că mi-am spus că trebuie să fie un semn. I-am mulțumit pastorului Fryer şi lui C.S. Lewis pentru că mi-au uşurat conştiința.

Câteva zile mai târziu, şi-au făcut apariția trei oameni îmbrăcați ca nişte angajați de la o firmă de securitate şi au început să golească apartamentul lui Nancy. Puneau tot – haine, tigăi, hârtii – în nişte saci mari de plastic negru; pe hol se aflau deja vreo doisprezece saci aliniați. Şi nu era decât

începutul.

Mi-am pus o bandană roşie pe cap, mi-am luat şi nişte mănuşi galbene de spălat vase şi m-am autoinvitat în apartament.

— Caut ceva rapid şi-atât, le-am spus, înainte să mă întrebe ce caut acolo sau dacă am vreun permis.

Mi-am făcut drum prin dezordinea de pe jos până la o masă din colț, iar acolo am găsit un teanc de hârtii. L-am răsfoit. Era o versiune nefinisată a memoriilor ei. Le-am luat cu mine.

— Mulțumesc! am spus, ieşind pe uşă.

Odată ajuns în apartamentul meu, m-am aşezat pe o canapea şi am început să citesc paginile scrise de mână. E o carte dură, dar foarte frumoasă. De asemenea, e departe de a fi finalizată. Unele pagini au doar câte un început de frază. Nu ştiu dacă va fi vreodată publicată. Sper că da. Dar în caz că nu va fi, iată un fragment şocant de la pagina 41. E vorba de schița pentru Jimi Hendrix, care până la urmă a devenit copertă de album.

„Până la urmă, i-am vândut originalul proprietarului de la Hard Rock Cafe, nu pentru bani, ci de teamă că dacă o să mor, va ajunge pe stradă, ca toate celelalte obiecte ale cuiva care a decedat, într-un sac negru de plastic. Acum este în siguranță”.

…în gura mea a fost dulce ca mierea.[251]
(Ezechiel 3:3)

Ziua 374. Astăzi, nepoata mea Natalia sărbătoreşte *bat mitzvah.* După cum probabil ştiţi, cea mai importantă parte dintr-un *bar* sau *bat mitzvah* modern nu este partea legată de Tora sau aprinderea lumânărilor, ci tema. E nevoie de o temă: sporturi, cavalerii Mesei Rotunde, orice. Am fost recent la un *bar mitzvah* numit „Războaiele lui Zah: răzbunarea Torei”, ceea ce mi s-a părut că încalcă interdicţia răzbunării, formulată în Leviticul. Tema Nataliei este „Fabrica de ciocolată a lui Willy Wonka”.

Ea şi mama ei au făcut tot. Au creat invitaţii sub formă de ambalaj de baton de ciocolată. Mama ei a lucrat săptămâni la rând ca să facă 22 de personaje Oompa Loompa din papier-mâché. Mesele sunt pline cu boluri de bomboane de ciocolată Skittles şi MM.

Jasper începe să fie agitat, aşa că-l duc pe ringul de dans, unde ne întâlnim cu colegii de clasă de 13 ani ai Nataliei şi cu verii ei de gradul trei, în vârstă de 70 de ani. Dansăm pe una din piesele lui Beyonce şi simt că se întâmplă ceva. Simt că mă învăluie ceva, mai întâi pe mine, apoi pe Jasper. Şi

---

[251] Paragraful complet: *El mi-a zis: „Fiul omului, hrăneşte-ţi trupul şi umple-ţi măruntaiele cu sulul acesta, pe care ţi-l dau!" - L-am mâncat, şi în gura mea a fost dulce ca mierea.*

apoi simt că se întinde. Că se propagă ca o picătură de suc de merişor într-o cană de apă, acoperind toată sala, înghițindu-i pe nepoții şi nepoatele mele, pe Julie şi părinții mei. Sunt aici, prezent la un ritual tembel la modul sublim, înconjurat de munți de batoane de ciocolată, sistemul meu de apărare e la pământ, iar trăirea asta mi-a ieşit din țeastă şi a umplut toată încăperea. Şi nu numai. Din câte pot să-mi dau seama, iese deja pe uşi şi ferestre, traversează parcarea şi o ia pe şosea.

De mai multe ori am fost pe aproape să trăiesc ceva asemănător, anul acesta. De exemplu, când l-am urmărit hipnotizat pe pastorul îmblânzitor de şerpi. Dar mereu dețineam controlul. Stăteam suspendat la doi metri de sol, ca un balon legat bine cu o sfoară.

De data asta, însă, într-un local din suburbia New Jersey-ului, cu fiul meu în brațe, am ales să accept acest sentiment şi să-l trăiesc până la capăt. Să mă încredințez lui. Dacă ar trebui să-l definesc, aş spune că e un amestec de iubire, recunoştință, comunicare şi bucurie. Dar o bucurie concentrată, mult mai intensă şi mai caldă decât ce am simțit la petrecerea hasidică. Poate că doar acum trăiesc ce a simțit regele David când a dansat în fața lui Dumnezeu. În aceste momente, absolut nimic nu mă poate deranja. Dacă straiele mi s-ar ridica deasupra mijlocului, cum i s-a întâmplat regelui David, nici că mi-ar

păsa. Cel puțin mie. Bucuria ar mătura orice stare contrară.

Starea mea neobişnuită a durat doar vreo zece secunde. Poate mai puțin. Apoi s-a risipit. Dar nu în totalitate. Încă o simt radiind dinăuntru – să dea Domnul să rămână acolo cu săptămânile sau lunile.

Conducând înapoi spre New York, mă întreb – oare ce mi s-a întâmplat? Să aibă legătură cu starea de deprimare ce m-a cuprins după moartea lui Nancy? Poate. Sau are oare legătură cu faptul că proiectul meu se apropie de final. Fiind, probabil, o stare autoindusă? Şi asta e posibil. Însă, chiar dacă e o stare autoindusă, a fost ceva real. Somonul de crescătorie e mai bun decât niciun fel de somon. Sau să mă exprim altfel: anul meu a fost un experiment controlat, însă uneori experimentele dau rezultate tocmai datorită circumstanțelor extreme. Dacă Gregor Mendel (apropo, era călugăr) ar fi lăsat păstăile acelea de fasole să crească la întâmplare, n-ar fi ajuns niciodată să descopere genetica.

Fără acest an, n-aş fi putut accede la starea pe care am trăit-o pe ringul de dans. Măcar pentru atât, şi a meritat toată nebunia şi scăunelul portativ, şi lăcustele, şi şerpii.

Sfârşitul tuturor lucrurilor este aproape.
(1 Petru 4:7)

Ziua 378. Mai am o zi şi am terminat. Am hotărât că nu e cazul să studiez Biblia până la refuz, în această ultimă zi. N-are sens, aş fi ca un pui *kaparot* fără cap care se zvârcoleşte de colo-colo. Dimpotrivă, astăzi va fi o zi de efort minim: zi de meditație. Vreau să mă detaşez şi să reflectez la unele lucruri. Ca de exemplu: m-a făcut Biblia un om mai bun? E cam greu de spus, dar sper să fie aşa. Măcar un pic. În urmă cu câteva zile distribuiam fluturaşi la un miting pentru salvarea Darfurului. La un moment dat, au început să mă enerveze toți oamenii aceia care treceau pe lângă mine fără să mă bage în seamă. Am construit o fantezie complicată, despre cum ar fi citit în *New York Times* despre ce se întâmplă în Darfur şi ce vinovați s-ar fi simțit că nu mi-au luat fluturaşul. Iar la urmă ar fi ieşit în oraş ca să mă caute şi să-şi ceară scuze. Cu alte cuvinte, pretind că sunt o persoană mai bună, ceea ce e un bun pas înainte, dacă e să-i dau crezare lui C.S. Lewis.

Sunt mai tolerant, în special în privința religiei – e clar un argument care pledează în favoarea mea. Iată cum mi-am dat seama de asta: când s-a născut Jasper, mătuşa mea Kate i-a făcut cadou o cutie de cuburi cu citate şi scene din Biblie. Atunci nu voiam ca Jasper să le folosească, fiindcă mi-era teamă că imaginile acelea o să i se întipărească în minte şi mai târziu o să se convertească la hasidism. În prezent, nu doar că mi se pare în regulă să se joace cu ele, ba chiar îmi place. Vreau

ca el să-şi cunoască religia.

Dar Biblia? Ce cred acum despre Biblie, după un an de zile în care am fost absorbit de studiul ei?

Când am demarat acest proiect, Elton Richards a făcut o analogie gastronomică grandioasă: a comparat experimentul meu cu o masă de la un banchet; nu s-ar aşeza toți alături de mine la masă, dar mi-e foame şi sete, şi merit să mănânc şi să beau. Mi-a plăcut felul cum vorbea. Mi-am propus ca la sfârşitul anului meu biblic, să găsesc şi eu o metaforă gastronomică. Cred că am găsit-o. Nu e la fel de grandioasă, dar iat-o: uneori se vorbeşte despre un „creştinism de autoservire”. Este o expresie peiorativă folosită de creştinii fundamentalişti pentru a-i descrie pe creştinii moderați. Ideea este următoarea: creştinii moderați nu urmează decât pasajele din Biblie care le plac. Iau o porție bună de milă şi compasiune, şi cam atât. Dar interdicția homosexualității şi altele de genul ăsta? Le lasă pe tejghea.

Fundamentaliştii evrei nu folosesc expresia „iudaism de autoservire”, dar critică la fel. Trebuie să urmezi Tora în întregime, nu doar părțile „frumoase”.

După părerea lor, demersul moderaților e contradictoriu. Tot ce fac ei este să adapteze Biblia la valorile lor personale.

După acest an, pot să spun, fără să am nici cea mai mică îndoială, că toți practică religia de

autoservire. Nu doar moderații. La fel fac şi fundamentaliştii. Nici ei nu pot să-şi înghesuie pe tavă toate felurile de mâncare. Altfel, ar trebui să le dea afară din biserică pe femei când se salută („Femeile să tacă în adunări, căci lor nu le este îngăduit să ia cuvântul în ele...” – 1 Corinteni 14:34) şi să se ia de bărbații care discută despre „Tennesse Titans” sau alte echipe cu nume asemănătoare („... să nu rostiți numele altor dumnezei...” – Exodul 23:13).

Dar cea mai importantă lecție a fost aceasta: nu e nimic rău în a alege. Autoservirile nu sunt rele prin definiție. Uneori am mâncat foarte bine într-o autoservire. E adevărat, mi s-a întâmplat şi să mănânc un tetrazzini de curcan după care am vomat toată noaptea. Important e să faci alegerea corectă. Trebuie să alegi părțile consistente (compasiunea), cele sănătoase (iubeşte-i pe aproapele tău), nu cele amare. Liderii religioşi nu ştiu totul despre fiecare mâncare în parte, dar cei mai buni dintre ei, poate, te vor ajuta să alegi ce este proaspăt. Ar putea fi ca o doamnă drăguță de la tejghea care... în fine, cred că am dus comparația prea departe.

Acum acest lucru aduce în atenție şi problema autorității. Odată ce îți dai seama că toți sunt selectivi în ceea ce priveşte Biblia, nu cumva asta îi distruge credibilitatea? Nu cumva se surpă fundamentul încrederii în Biblie? De ce-ar mai trebui să punem preț pe tot ceea ce ne spune ea?

„Asta e marea întrebare”, îmi spune unul din consilieri, rabinul Robbie Harris. I-am pus întrebarea asta şi lui, şi celorlalţi membri ai comisiei mele de experţi spirituali. Nu există un răspuns cu totul satisfăcător. Dar vă voi oferi două idei interesante, pe care le-am auzit de la ei.

Prima este de la pastorul în timpul liber, Elton Richards. E de fapt o metaforă: încearcă să te gândeşti la Biblie ca la o fotografie a divinului. Probabil că nu e o fotografie perfectă. S-ar putea să aibă defecte: o amprentă lăsată pe obiectiv, culori şterse pe la colţuri. Dar totuşi îţi foloseşte la ceva.

„Eu am nevoie de exemple concrete”, îmi spune Elton. „N-am ce face cu ideea de frumuseţe: e ceva general. Un lucru abstract. Am nevoie să văd un trandafir. Fiindcă am citit că Iisus Hristos îi atingea pe leproşi, am un motiv să-i ating pe bolnavii de SIDA. Fiindcă am aflat din Biblie că i-a acceptat pe samariteni, am un motiv să lupt contra rasismului”.

A doua idee îmi e oferită chiar de Robbie. După el, n-are niciun sens să afirmi că relaţia noastră cu Dumnezeu începe şi se sfârşeşte cu Biblia. Cine suntem noi să spunem că Biblia conţine toată înţelepciunea pământului? „Cine susţine că Dumnezeu s-a arătat lumii o singură dată, într-un singur loc, că a folosit aceste cuvinte, şi doar atunci – se face vinovat de un fel de idolatrie”. Punctul lui de vedere este următorul: nu poţi să

idolatrizezi Biblia însăşi. Nu poți să te închini cuvintelor în locul spiritului. „Fiecare din noi trebuie să parcurgă jumătate din calea către Dumnezeu”.

Ceea ce ridică altă întrebare: cred într-un Dumnezeu precum cel din Biblie? Pot să spun că nu, adică nu în felul în care credeau vechii israeliți. Nu voi putea face niciodată saltul decisiv de a admite existența unui Dumnezeu care-şi suflecă mânecile şi ne manipulează viețile la fel cum face un romancier cu personajele sale. Am rămas agnostic. Dar de acum încolo voi fi un agnostic înclinat spre religie, ca să folosesc expresia lui Elton Richards. Ceea ce nu e o contradicție în termeni, vă asigur. Acum ştiu că, indiferent dacă există sau nu Dumnezeu, există ceva sacru. Viața e sacră. Sabatul poate fi o zi sacră. Rugăciunea poate fi un ritual sacru. Există ceva transcendent, ceva dincolo de cotidian. Poate că noi, oamenii, am creat sacrul, dar asta nu-i ia cu nimic din forță sau importanță.

În urma acestui an, m-am ales cu propria mea religie de autoservire. Voi face lucrurile altfel decât le făceam în urmă cu 13 luni, lucruri importante (odihna de Sabat) şi mai puțin importante (să îmbrac mai des haine albe). Şi voi continua să recit rugăciuni de recunoştință. Nu ştiu sigur cui îi voi adresa mulțumirile mele, dar am devenit dependent de gestul de a aduce mulțumiri (a se vedea secțiunea de mulțumiri din această carte –

una destul de lungă).

...Fiecare lucru de sub ceruri îşi are ceasul lui.
(Ecleziastul 3:1)

Ziua 381. Capitolul meu favorit, Ecleziastul, conține faimoasele versete:

Toate îşi au vremea lor, şi fiecare lucru de sub ceruri îşi are ceasul lui.

Naşterea îşi are vremea ei, şi moartea îşi are vremea ei; săditul îşi are vremea lui, şi smulgerea celor sădite îşi are vremea ei.[252]

Pentru mine, a venit momentul bărbieritului.

De săptămâni întregi mă îngrijorează acest moment. În primul rând, am auzit poveşti de coşmar cu micuți care nu-şi recunoşteau tăticii după ce-şi dădeau jos barba. Unii dintre aceşti copii au făcut crize prelungite de plâns. Au urlat într-una, întrebând ce caută străinul acela la ei acasă. A fost nevoie de săptămâni întregi pentru reînnodarea legăturilor.

Mi-e atât de frică de momentul ăsta că până la urmă am descoperit o metodă prin care să-l pregătesc pe Jasper. Prin asta încalc cea de-a *doua poruncă* – să nu-ți faci imagini – dar o fac, oricum. În urmă cu câteva săptămâni, am fost la Staples şi am printat un portret foto pe care mi l-am făcut în 2005, când aveam obrazul proaspăt ras. Am

---

[252] Ecleziastul 3:1-3

lipit fotografia pe un bețigaş. Apoi, în fiecare dimineață, timp de o oră, cât timp îl hrănesc pentru micul dejun, țin fotografia lipită de fața mea, ca pe o mască. Am făcut găuri pentru ochi şi gură. Am impresia că i s-a părut foarte ciudat ce fac.

Astăzi e ziua cea mare. O dimineață întreagă n-am făcut altceva decât să-mi privesc barba în oglindă.

Intru în camera de zi ca să mai spun câteva rugăciuni. Julie e acolo.

— Eşti în regulă? mă întreabă ea.

— Nu chiar.

— Să ştii că măcar mă faci pe mine foarte fericită. Concentrează-te pe chestia asta.

Mi-am programat bărbieritul pentru ora 2, pe 18 septembrie. Cei de la editură au trimis un fotograf ca să surprindă momentul de dinainte şi cel de după, aşa că petrec câteva minute uitându-mă la camera foto, încercând să n-arăt chiar ca un terorist. Nu vreau să-mi sperii potențialii cumpărători.

Mă bucur că fotograful nu-mi cere să zâmbesc. Mi-ar fi fost tare greu. Dispoziția mea e tulbure, şi asta din mai multe motive. În primul rând, întotdeauna după ce termini un proiect important urmează o depresie post-partum. Am aflat asta când am citit articolul despre Żywiec din enciclopedie. Parcă am rămas fără repere, fără un teren solid. Ce voi face de acum încolo? Ce stil de

viață să urmez? În al doilea rând, am purtat barbă aşa de mult, că parcă are o identitate a ei, aproape ca un organism viu. M-am ataşat de ea ca de un iepure de casă.

În al treilea rând, e mai mult decât un bărbierit oarecare; e un gest prin care-mi amputez o parte din identitate. În câteva ore, voi deveni un Jacob oarecare. Voi redeveni unul din mulțime, un newyorkez obişnuit.

La două fix am început să tai. E o treabă dificilă, nu ca un bărbierit de toate zilele. Nu e suficient să pui nişte cremă şi să dai cu lama. Prima etapă: îmi ciopârțesc barba, timp de 45 de minute, cu un foarfece uriaş, argintiu. Chiuveta e plină de şomoioage de păr iar pe jos arată ca la frizeria din colț. Barba mi se micşorează din ce în ce mai mult, până când ajunge să semene cu iarba de pe un teren de golf. Strâng smocurile laolaltă şi le pun într-o sacoşă de plastic. Nu ştiu ce o să fac cu sacoşa asta plină cu păr. Poate că o să le fac cadou primilor o sută de cumpărători ai cărții.

Câte ceva despre aparatul de bărbierit. În primul rând, mi-am luat un aparat nou pentru această ocazie. Anul ăsta s-au petrecut multe în industria aparatelor de ras. Pe vremea când mă rădeam în mod constant, erau doar aparate cu trei lame. Între timp, s-au inventat aparatele cu cinci lame. Îmi acopăr bărbia cu spumă, apoi apropii lama. Aud hârşâitul familiar. Îşi face apariția o bucată de obraz. Apoi încă una. După zece minute mă

spăl de restul de spumă, şi iat-o, în toată splendoarea: fața mea.

Doamne, ce ciudat arăt. Mă simt dezgolit, vulnerabil. Mă furnică obrajii, de parcă fața mea ar fi trecut printr-o baie de aburi care a durat un an de zile.

Julie a asistat la ultimele cinci minute ale operațiunii.

— Arăți de parcă ai avea 14 ani!

Aşa e. Poate că e o iluzie optică – ca atunci când un cerculeț arată şi mai mic când e pus lângă unul mai mare – dar chiar că arăt a puşti de gimnaziu.

Julie mă înhață de fălci şi mă trage spre ea. O sărut pentru prima dată în ultimele două luni. Foarte drăguț. Uitasem cum e.

Fotograful a avut ideea grozavă să aducă o sticlă de şampanie. I-a scos dopul deasupra chiuvetei şi a turnat în pahare pentru mine, Julie şi pentru el. Înainte să iau o gură, fac o pauză. Spun o rugăciune în minte, pentru şampanie. E plăcut să mă rog, e un pic altfel, simt că n-o fac din niciun fel de obligație. O fac în timpul liber.

...Să dea înapoi lucrul luat cu sila...

(Leviticul 6:4)

Ziua 387. A trecut o săptămână de când m-am ras. Prima zi a fost cel mai rău. Am simțit că am rămas fără repere. Prea multe posibilități. Mi-am amintit de libertatea copleşitoare pe care am

simțit-o în prima zi, după ce am intrat la facultate, dar fără euforie şi de două ori mai angoasat.

În plus, am un sentiment de vinovăție. Mă simt de parcă aş încălca legea şi aş scăpa nepedepsit. Am fost la bărbier, unde părul mi-a fost spălat de o femeie. În timpul ăsta îmi spuneam: „Oare chiar pot să fac asta? Chiar pot să răsfoiesc o revistă *People* în timp ce ea îmi dă jos perciunii? Chiar pot să-mi cumpăr o banană, în drum spre casă, fără să mă tem că nu e dintr-un pom sădit de mai puțin de 5 ani?”. Încă mi se părea că nu e bine ce fac.

Cu fiecare zi ce trece, sentimentul de vină se atenuează. În fiecare zi mă mai obişnuiesc câte un pic să fac alegeri. Libertatea de alegere nu e un lucru rău, îmi tot spun. Cel puțin, anul meu biblic mi-a mai restrâns numărul de alegeri posibile.

Nu voi mai fi niciodată Jacob. Nu voi mai trăi cu atâtea restricții. Dar o parte din alter-ego-ul meu biblic se regăseşte în mine. Sinele meu biblic avea o barbă care lăsa o umbră de jumătate de metru, din care a rămas doar una de câțiva centimetri, dar totuşi încă e acolo. Cred că va rămâne pentru totdeauna.

Chiar acum, mă aflu la poştă, cu Jasper în cărucior. I-am spus că am de făcut o treabă, dar a insistat să vină cu mine – nu ştiu cum, dar ideea lui despre „treabă” e că-i o chestie la fel de interesantă ca un carusel din Central Park. Aşteptăm cincisprezece minute până ne vine rândul. Pun pe cântar un pachet maro într-un plic

cu bule. Costă şase dolari ca să ajungă la Monte Sereno, California. Plătesc. Peste trei zile, fosta mea prietenă îşi va primi vechea Biblie cu coperți de piele neagră şi cu pagini subțiri ca hârtia de țigară. Cele 1.536 care mi-au organizat viața un an întreg.

Ies din oficiul poştal împreună cu Jasper, fac la stânga, şi o iau spre casă, unde voi petrece o liniştită noapte de vineri.

Nota autorului

Toate evenimentele din această carte sunt adevărate. Unele părți au fost totuşi rearanjate, iar alte nume şi informații personale au fost schimbate.

Note

Introducere

Cer iertare. Ştiu că am mai folosit expresia „sunt evreu cam în felul în care pizza e mâncare italienească” în ultima mea carte. Dar n-am ce face, e cea mai bună descriere a apartenenței mele etnice.

Pregătirile

E aproape imposibil de aflat numărul exact al edițiilor Bibliei. „În engleză sunt mai mult de 3.000 de versiuni ale Bibliei, integrale sau parțiale”, scrie Kenneth C. Davis în *Don’t Know Much About the Bible.* Cartea lui Kevin Phillips, *American Theocracy (Teocrația americană),* dă o cifră mult mai mare: 7.000.

Îi mulțumesc profesorului Julie Galambush pentru informația despre anestezia femeilor în travaliu.

În legătură cu un aspect putem fi precişi: Vechiul Testament, versiunea protestantă, are 39 de cărți, în timp ce versiunea evreiască şi cea catolică au altă numărătoare. Biblia Ebraică are 35 de cărți, fiindcă anumite cărți – cum ar fi împărați sau Cronici – nu sunt împărțite în două.

Vechiul Testament, versiunea catolică, are 46 de cărți, întrucât conține secțiuni care lipsesc în varianta protestantă, precum Tobit, Judith şi Macabei.

Termenul *midraş* are mai multe înțelesuri. Poate fi folosit pentru a descrie elemente din folclorul evreiesc, cum e şi povestirea lui Nachşon. Dar are şi un înțeles mai larg, anume colecția predicilor şi comentariilor la Biblie făcute de rabini. Pentru mai multe informații, citiți articolul despre *midraş* din *Encyclopedia Judaica,* care urmează imediat după cel despre Bette Midler.

Ziua 2.

Alte fructe despre care s-a bănuit că ar fi adevăratul fruct interzis: smochinul, rodia, strugurii. Pe lângă ele, şi grâul.

Pentru mai multe informații despre tema fertilității în Geneză, citiți cartea *Who Wrote the Bible? (Cine a scris Biblia?),* de Richard Elliott Friedman.

M-am întrebat dacă nu cumva am reținut greşit semnificația conceptului de disonanță cognitivă. Există mai multe definiții, în prezent. Dar am găsit lucrarea care a impus teoria disonanței cognitive, publicată în 1959, care spune că atunci când există un conflict între felul cum gândeşte o persoană şi comportamentele sale, „opinia privată se schimbă, pentru a se apropia cât mai mult de comportamentul manifest”. Mai multe informații se găsesc pe site-ul

www.psychelassics.yorku.ca/Festinger/index.htm.

Ziua 6.

Invenția fostului prieten al soției mele se numeşte *Light Wedge,* în caz că doriți să o cumpărați.

Da, ştiu că teoria „eschimoşii au o mulțime de cuvinte pentru zăpadă” e mai mult o legendă urbană. A se vedea *Word Myths (Mituri terminologice),* de David Wilton, p. 53, unde scrie: „Până la urmă, câte cuvinte au eschimoşii pentru zăpadă? Răspunsul este fie sunt multe, fie puține, depinde cum le numeri”. Nu-i aşa că v-ați lămurit?

Rabinul care vorbeşte despre cum e să-ți doreşti un Jaguar este Joseph Telushkin, autorul cărții *Biblical Literacy (Cultură biblică),* citat în *Don't Know Much About the Bible.*

Ziua 23.

Pentru un articol excelent despre Proverbele şi bătaia la funduleț puteți accesa site-ul: www.religioustolerance.org/spankinl3.html.

Ziua 31.

Apropo de calendare, nu am fost suficient de preocupat, anul acesta, de complexitatea calendarului biblic. Vă cer iertare. Aş fi putut petrece un an întreg încercând s-o scot la capăt cu controversele care s-au iscat numai pe această temă. Se cunoaşte calendarul evreiesc, dar şi cel karait şi cel samaritean.

Ziua 40.

Nici acum nu ştiu ce semnificație avea indicatorul „Nu te uita în urmă” de la aeroport. Dacă ştie cineva, să-mi spună şi mie.

Sondajele la care fac referire includ Gallup şi CBS News. Aici se găseşte un articol bun pe această temă asta: www.straightdope. Com/columns/061110.html.

Ziua 42.

Anul jubiliar n-a mai avut loc din perioada Templului (*The Second Jewish Book of Why – Cartea evreiască a întrebărilor,* p. 262). Anul sabatic s-a mai ținut, într-o formă sau alta, dar numai în Israel (ibidem, p. 320).

Ziua 44.

Am auzit pentru prima dată despre teoria domino-ului în cartea *Serving the World: Literalism in America from the Pulpit to the Bench (Servind cuvântul: literalismul în America, de la amvon până la ultimul enoriaş).*

Istoria literalismului este de fapt mult mai complexă şi mai subtilă decât o prezintă rezumatul meu. (Da, ştiu, e şocant!). E o întreagă dispută pe tema: cât de literal interpretau Biblia cei din vechime? Unii învățați – inclusiv Karen Armstrong şi Marcus Borg – susțin că ei n-o înțelegeau deloc literal (a se vedea discuția despre *mythos* şi *logos* din ziua 272). Aceştia spun că oamenii din vechime considerau povestirile biblice

ca fiind mituri – adevărate la un nivel profund metaforic, dar nu adevărate în sens factual sau literal. În niciun caz nu erau citite ca reportajele din *Wall Street Journal.* Borg citează un aforism georgian: „E adevărat, şi totuşi nu-i adevărat”.

Majoritatea experților biblici sunt de acord, într-o anumită măsură, că după ce Biblia a fost tipărită – după ediția Gutenberg? după Renaştere? —, credincioşii au început să considere Biblia ca adevărată în sens factual, literal. Şi tocmai această interpretare literală a Bibliei a generat viziunile total opuse despre lume ale fundamentaliştilor şi moderniştilor. Pentru a complica şi mai mult treaba, există multe alternative la modernism şi fundamentalism. De exemplu, geneticianul Francis Collins a scris *The Language of God (Limbajul lui Dumnezeu),* în care arată cum pot fi reconciliate ştiința şi religia.

În interpretarea biblică evreiască, sensul literal al unui pasaj este numit uneori *pshat,* iar interpretarea e numită *derush.* Iar pentru cei care vor să afle mai multe, trebuie să ştie că există patru niveluri ale interpretării biblice în iudaismul tradițional: *pshat* (sensul literal al textului), *remez* (aluziile sale), *derush* (omiliile care pot fi extrase de aici) şi *sod* (secretele mistice). Ele formează acronimul *pardes,* care semnifică livadă (de pe site-ul Lubavitcher-ilor sichosinenglish.org).

De fapt, chiar am distrus un idol. I-am dat o lovitură de ciocan unei statuete false de Oscar, pe

care soția mea a adus-o odată de la o recepție. Pentru o clipă, mi-am dat frâu liber ostilității față de cultul celebrității. Dar, sincer, mi s-a părut că n-are sens să scriu un capitol pe tema asta.

Ziua 45.

Scuze. Am mai folosit gluma despre tatăl meu care ar fi capabil să lucreze chiar şi în timpul apocalipsei în cartea precedentă. E ultima oară în cartea asta când voi mai recicla glume din *The Know It All (Domnul Ştie-tot).*

Ziua 46.

De fapt, în iudaism, viața contează mai mult ca orice, mai puțin în cazul adulterului, crimei şi idolatriei. Conform tradiției, cel care comite una din aceste transgresiuni alege să moară. De altfel, probabil că n-ar trebui să spun că toți rabinii sunt de acord cu valvele de porc, fiindcă religia are darul de a-i face de râs pe toți cei care fac generalizări de acest fel. Însă până acum, n-am întâlnit niciun rabin care să le interzică.

Ziua 50.

Dacă ții neapărat să despici firul în patru în legătură cu distincția balenă/peşte mare: în Cartea lui Iona găsim „peşte mare”, iar în Evanghelia după Matei 12:40, cuvântul folosit este „balenă”.

Ziua 64.

Trebuie să precizez că în ziua de azi evreii ortodocşi se roagă şi înainte, şi după masă, la fel

ca şi unii creştini.

Ziua 70.

Definiția completă a *limbii rele* este din *The 613 Mitzvot* de Ronald L. Eisenberg.

Ziua 82.

Traducerea „abur din abur” e luată din *Reading the Bible Again for the First Time (Citind din nou Biblia pentru prima oară),* de Marcus J. Borg. M-a ajutat enorm secțiunea despre înțelepciunea convențională a Proverbelor şi secțiunea mult mai nuanțată despre Ecleziastul şi Cartea lui Iov.

Ziua 87.

Alte obiecții ale catolicilor în ceea ce priveşte fertilizarea în vitro: 1) de obicei implică masturbarea; şi 2) uneori implică distrugerea ouălor fertilizate. Pentru mai multe despre acest subiect, citiți Ziua 314.

Ziua 93.

Apocrifele conțin texte precum Tobit, Judith, Macabei şi Ben Sira. În iudaism şi în creştinismul protestant, se consideră că ele nu fac parte din canon. Dar în catolicism, ele sunt canonice şi sunt incluse în categoria lucrărilor deuterocanonice.

Ziua 110.

Cele mai active siteuri pro-poligamie evreieşti, în număr de două, sunt: www.polygamy.com/articles/templates/?a28z; şi www.come-and-hear.com/editor/america4.html.

Ziua 117.

Unele părți târzii din Biblie par să respingă noțiunea de pedeapsă inter-generațională. Fragmentul cel mai notabil este Ezechiel 18:20: „Sufletul care păcătuieşte, acela va muri. Fiul nu va purta nelegiuirea tatălui său, şi tatăl nu va purta nelegiuirea fiului său! Neprihănirea celui neprihănit va fi peste el, şi răutatea celui rău va fi peste el”.

Ziua 120.

Apropo, al doilea soț al lui Tamar, Onan, este faimos pentru faptul că este la originea zicalei „păcatul lui Onan”. Întotdeauna am crezut că „păcatul lui Onan” era masturbarea. Dar strict vorbind, nu e adevărat. Onan a atras mânia lui Dumnezeu fiindcă s-a oprit în timpul actului sexual cu Tamar şi şi-a vărsat sămânța pe pământ. Onan nu voia să o lase gravidă pe Tamar fiindcă pruncul ar fi fost considerat copilul fratelui său decedat şi nu al său. Onan a arătat lipsă de respect pentru fratele său mort şi pentru Dumnezeu, vărsându-şi sămânța. Asta înseamnă păcatul lui Onan, din punct de vedere literal.

Ziua 128.

Pentru mai multe răspunsuri la întrebarea dacă poruncile au fost în număr de zece, recomand excelenta carte *How to Read the Bible (Cum să citim Biblia),* de Marc Brettler.

Ziua 131.

Agenția care organizează evenimente se cheamă Watson Adventures. Petrecerile lor sunt nemaipomenite. Şi nu spun asta doar fiindcă vicepreşedintele companiei e nevastă-mea.

Ziua 140.

Expertul suprem în materie de greieri *kosher* este Natan Slifkin, „rabinul grădinilor zoologice”, al cărui site este zootorah.com. După cum spune el, nu toți greierii sunt *kosher,* ci doar o specie consumată de evreii din Yemen.

Ziua 153.

Biblia spune să ataşezi ciucuri la cele patru colțuri ale veşmintelor. Unde-s colțurile veşmintelor? În timpul fazei de improvizație, obişnuiam să-i leg la capătul mânecilor şi la colțurile din față ale cămăşilor mele. Când mă simțeam de-a dreptul îndrăzneț, mi-i legam la colțurile de la gulerul cămăşii.

Ziua 157

Citatele despre poziția verticală sunt din cartea *The Jewish Book of Why (Cartea evreiască a întrebărilor)* scrisă de Alfred J. Kolatch.

Ziua 168.

Pentru mai multe idei pe tema vacilor roşii şi a Apocalipsei, vă recomand să citiți un formidabil articol din *New Yorker,* „Letter from Jerusalem: Forcing the End”, de Lawrence Wright, 20 iulie 1998.

N-am făcut altceva decât să trec în viteză peste câteva elemente ale dezbaterii despre Apocalipsă. Recomand din nou *Reading the Bible Again for the First Time,* pentru o prezentare pe scurt a celor două poziții din cadrul disputei. Marcus Borg apără, profund argumentat, teza după care Apocalipsa nu era o predicție a unor evenimente dintr-un viitor îndepărtat (perspectiva futuristă), ci o predicție pe termen scurt în legătură cu Imperiul Roman (perspectiva istorică). Există destui oameni care preferă o combinație a celor două abordări.

Ziua 181.

Ca să fiu mai precis, ipoteza documentară se referă doar la primele cinci cărți ale Bibliei, Cărțile lui Moise. Dar aceeaşi idee – mai mulți autori, mai mulți redactori – se aplică şi altor părți ale Bibliei.

Pentru o analiză de profunzime cu totul remarcabilă a e-mailului primit de la Dr. Laura – inclusiv asupra interpretării excesiv de literale a expresiei „piele de porc" – puteți citi „President Bartlet's Fallacious Diatribe" de Hank Hanegraaff, care a apărut în *Christian Research Journal,* volumul 23, nr. 3 (2001).

Ziua 202

Mai sunt alte câteva diferențe între Biblia Samariteană şi Biblia Ebraică. Amănuntele sunt destul de tehnice, dar cine e interesat poate consulta următoarele două site-uri:

www.lulu.com/content/ 186110; şi web. Meson.org/religion/torahcompare.php.

Ziua 205.

Apropo de Naked Cowboy: într-o zi am făcut o şedinţă foto în *Times Square* pentru această carte. Editorul a închiriat o oaie şi m-a pus să port robă albă şi ciomag. În timpul celor 45 de minute jenante, am adunat mai mulţi privitori decât însuşi Naked Cowboy. Cred că acesta a fost zenitul celebrităţii mele.

Cred că Gil a avut un lapsus când a spus că „Jacob a fost îngropat cu Rahela”, fiindcă Jacob a fost îngropat lângă Lea. După părerea mea, voia să spună că Avram a fost îngropat cu Sara.

Ziua 223.

De fapt, ideea că puritanii sunt total împotriva băuturii este o exagerare. Unii sunt contra, alţii în schimb cred că e în regulă să bei cu moderaţie. Increase Mather scrie că „Băuturile sunt şi ele create de Dumnezeu, şi trebuie primite cu recunoştinţă”.

Ziua 229.

Referitor la zeama de carne de miel: din carnea *kosher* de miel este scurs sângele, în conformitate cu interdicţia de a consuma sânge, din Biblie. Dar sunt absolut convins că tot a mai rămas o picătură de sânge în ea, cât de mică.

Ziua 233.

Pentru mai multe informaţii pe uitata temă a

impurității masculine, merită citit articolul despre Taharat Hamishpachah de pe site-ul www.kenyon.edu/Depts/Religion/Projects/Reln91/Blood/ Judaism/new20family/purity.htm. De asemenea, în caz că țineți neapărat să ştiți: am încercat să mă conformez versetului 15:16 din Leviticul, care spune: „Omul care va avea o scurgere a seminței în somn să-şi scalde tot trupul în apă, şi va fi necurat până seara”. N-a fost aşa de complicat. N-am niciun fel de obiecții în legătură cu băile suplimentare. Nici măcar Julie n-a avut nimic de zis pe tema acestei reguli.

Ziua 234.

Trebuie să fac o mărturisire: am redus drastic numărul de filme, anul acesta, dar n-am reuşit să le elimin complet. L-am văzut pe ăsta, plus o mulțime de alte filme cu temă biblică. De asemenea, pentru aprofundarea celei de-a *cincea porunci* (cinsteşte-ți părinții), consultați *Don’t Know Much About the Bible,* pagina 120.

Ziua 237.

Îi mulțumesc rabinului rock’n’roll, Robbie Harris, pentru ideea că Biblia era un „program de reformă”.

Ziua 243.

Ca tot ce are legătură cu *Codul lui da Vinci,* ideea că Hristos căsătorit este un Hristos mai uman a dat naştere unor dispute. Unul din consilierii mei spirituali (care preferă să păstreze anonimatul),

mi-a scris: „Nu este scandalos să ne imaginăm că Iisus Hristos ar fi fost căsătorit şi ar fi avut copii. Este doar o înțelegere stupidă a Sfintelor Scripturi şi este foarte improbabil pe plan istoric, însă pe plan teologic nu e deloc ceva şocant. Şi mai dovedeşte că Dan Brown n-a înțeles nimic din creştinism şi că are o părere foarte proastă atât despre umanitate, cât şi despre taina căsătoriei. Iisus Hristos este om – iată sensul încarnării sacre a celei de-a doua persoane a Sfintei Treimi”.

Ziua 264.

Articolul din *New York Times* despre pastorul Boyd este „Disowning Conservative Politics, Evangelical Pastor Rattles Flock”, de Laurie Goodstein, 30 iulie, 2006.

Ziua 277.

Versiunea King James cosmetizează fragmentul Ezechiel 23:20. Dar în New Internațional Version găsim o variantă mai aproape de înțelegerea profană şi mai atentă la nuanțe: „Acolo, ea râvni după iubiții ei, ale căror penisuri erau precum cele ale măgarilor şi slobozeau sământă precum caii”[253].

Dacă vreți să ştiți mai multe despre istoria înjurăturilor, consultați articolele *Almost Before We Spoke (Aproape înainte să vorbim),* de Natalie Angier, 20 septembrie 2005. Şi *Tarnation Heck! (Ce*

---

[253] Versiunea Cornilescu: *Ea s-a aprins după nişte necurați, a căror carne era ca a măgarilor, şi a căror apropiere era ca a armăsarilor.*

Doamne iartă-mă!) de William Safire, 12 februarie 2006. Amândouă publicate în *New York Times.*

Ziua 287.

Pentru mai multe informații despre bolnavii mental care încearcă să-şi scoată ochii, citiți *A Practical Handbook for Ministry (Ghid practic pentru preoție).*

Ziua 297.

În *Roadside Religion (Calea religiei),* de Timothy K. Beal, am găsit citatul care spune că studiul religiei face „ciudatul familiar, iar familiarul ciudat" (pag. 299). E o carte interesantă despre curiozitățile turistice care au un caracter religios.

Mulți specialişti – în primul rând Bart Ehrman, în *Misquoting Jesus (Răstălmăcind cuvintele lui Hristos)* – susțin că Evanghelia după Marcu s-ar fi terminat, în versiunea originală, la versetul 16:8. Sau că ar fi continuat, dar sfârşitul original s-ar fi pierdut.

Ziua 314.

Traducerea fragmentului Exodul 21:22 este, se ştie, extraordinar de dificilă. Dacă traducem cuvântul ebraic pentru „şi-a pierdut urmaşii" prin „avort", pasajul pare să susțină mişcarea pro-avort. Dacă traducem prin „naştere prematură", atunci fragmentul e folosit de cei care sunt contra avortului. Pentru mai multe pe această temă: www.religioustolerance.org/abobibih.htm.

Mai există şi alte site-uri care se ocupă cu

problema avortului prin raportare la Biblie, din ambele perspective, pro şi contra: www.prochoiceactionnetwork-canada.org/articles/bible.html; www.priestsforlife.org/brochures/thebible.html; www.elroy.net/ ehr/abortion.html; www.jimfeeney.org/pro-life.html.

Apropo de moravurile karaite: nu le spuneți niciodată „mazal tov” karaiților. Fraza *mazal tov* înseamnă „stele bune” sau „constelații bune”, ceea ce după părerea lor încalcă interdicția biblică a astrologiei.

Ziua 372.

Citatul din C.S. Lewis este din *Surprised by Joy: The Shape of My Early Life (Surprins de bucurie: primii mei ani de viața)* (New York: Harcourt, Brace World, 1956), pag. 192.

Ziua 378.

Pentru mai multe informații despre interdicția ca femeile să vorbească în biserică: *Rescuing the Bible from Fundamentalism (Salvând Biblia de fundamentalism),* de John Shelby Spong.

Mulțumiri

Biblia porunceşte să aducem mulțumire (Psalmii 44:8), aşa că sper că mă veți înțelege dacă mă las un pic purtat de val.

Mulțumesc editoarei mele, Marysue Rucci, de la Simon Schuster, o persoană pasionată, generoasă şi competentă, cu care mi-a făcut o deosebită

plăcere să lucrez.
Îi sunt recunoscător agentului meu, Sloan Harris, de la ICM, care încalcă stereotipul meseriei sale, fiind în primul rând un om de bine.
Sunt profund îndatorat lui Rob Weisbach, un redactor strălucit şi un foarte bun prieten, fără de care n-aş putea trăi din scris.
Sunt foarte, foarte mulți oameni de la Simon Schuster cărora trebuie să le mulțumesc pentru ajutorul inestimabil pe care mi l-au oferit: David Rosenthal, *il capo di tutti capi,* Victoria Meyer, Aileen Boyle, Tracey Guest, Julia Prosser, Leah Wasielewski, Jackie Seow, Marcella Berger, Marie Florio, Lisa Healy şi amabilului călău, Ginny Smith.
Dacă ăsta ar fi un discurs de la decernarea unor premii, cred că aş fi deja condus afară din scenă. Dar mai am multe de spus. Comitetul de sfătuitori spirituali a fost alcătuit din persoane pe cât de binevoitoare, pe atât de competente: Elton Richards, Andy Cohen, Marsha Marks (mătuşa creştină pe care n-am avut-o niciodată), Julie Galambush, David Bossman, David Cohen, Nathaniel Deutsch (care mi-a înțeles proiectul mai bine decât am făcut-o eu însumi), Roger Bennett, Fay Landis, pastorul Stan Duncan, Robbie Harris, Azriel Hirsch, Oded Borowski, părintele Michel Lavoie, Darrell Bock, Dean Hubbard, Bill Berkowitz, Calum Carmichael, Michael Berenbaum, Glen Hoptman, Benyamin Cohen,

Joseph Ginzberg, Greg Frier, Eddy Portnoy şi Vincent Crapanzano.

Le mulțumesc tuturor celor care au citit manuscrisul şi mi-au împărtăşit din experiența lor editorială: Lizzie Berne DeGear, Peter Griffin, Andrew Lund (care l-a citit de două ori!), Chad Millman, Brian Frazer, Neely Harris (care mi-a subliniat o grămadă de pasaje), Carolyn Bernstein, Rob Kurson, Albert Kim, Ken Jennings (da, acel Jennings din *Jeopardy),* Shannon Barr, Mark Warren, Elicia Pomeroy (care mi-a dăruit o metaforă), Stephen Friedman, Sam Davidoff, Laura Bittner, Martin Zuckerman, Mark Warren, Un Grezemkowsky, Paul Mandell, Jennifer Landis, Burt Cohen şi Melanie Davis.

Îi sunt recunoscător lui David Granger, de la *Esquire,* un redactor-şef vizionar (care nu s-a înfuriat deloc când l-am anunțat că mă retrag de la *Esquire* pentru trei luni, poate patru). Şi lui Josie Freedman de la ICM, şi totodată lui Liz Farrell, lui Michael McCarthy şi lui Kristyn Keene.

Îi mulțumesc lui Victor Ozols, cercetător/consilier, a cărui atenție la detalii nu are egal decât în înălțimea viziunii sale.

Îi mulțumesc lui Geoff Kloske, ex-Simon Schuster, care a cumpărat drepturile de editare a cărții şi mi-a oferit nemaipomenite sfaturi pe tema sandalelor.

Îi mulțumesc lui Ivan Hrazdira, care mi-a oferit idei excelente despre sistemul bancar biblic.

Laurie Davis, care m-a ajutat să şterg datoria. Lui Kevin Roose, sclavul meu stagiar (va ajunge departe, puştiul). Lui Justin Balding şi lui Jamie Novogrod pentru fotografii.
Lui Thomas Wheatley şi lui Buddy Kite pentru cercetările lor. Lui Ruth Feinberg pentru remarcele sale asupra tentației şi impurității. Şi spiritelor libere: Jay Reiss şi Jeremy Kleiner.
Sunt în mod special recunoscător membrilor familiei mele, care mi-au insuflat credința în valorile iudeo-creştine (fără părțile explicit iudeo-creştine): părinților mei, surorii mele, soțului ei, lui Willy, şi bunicului meu. De asemenea, le mulțumesc mătuşilor mele Kate şi Marti, care deşi sunt la capetele opuse ale spectrului teologic, sunt amândouă nişte persoane minunate.
Desigur, îi mulțumesc lui Julie, a mea *beshert.* Şi fiilor mei, Jasper, Zane şi Lucas.

Bibliografie selectivă

Armstrong, Karen. *The Battle for God.* New York: Ballantine, 2000. Armstrong, Karen. *The Great Transformation.* New York: Knopf, 2006. Armstrong, Karen. *A History of God.* New York: Knopf, 1993.

Ballmer, Randall. *Thy Kingdome Come.* New York: Basic Books, 2006.

Barton, John, şi John Mudiman, eds. *The Oxford Bible Commentary.* Oxford: Oxford University Press, 2001.

Beai, Timothy K. *Roadside Religion.* Boston: Beacon Press, 2005.

Bell, James Stuart şi Stan Campbell. *The Complete Idiot's Guide to the Bible.* New York: Penguin Group, 2005. Blackhouse, Robert. *The Kregel Pictorial Guide to the Temple.* Grand Rapid, Micha.: Kregel Publications, 1996. Blanton, Brad. *Radical Honesty.* Stanley, Va.: Sparrowhawk Publications, 2005.

Bloom, Harold, *jesus and Yahweh: The Names Divine.* New York: Riverhead Books, 2005.

Bloom, Harold, şi David Rosenberg. *The Book of J.* New York: Grove/Atlantic, 1990.

Bock, Darrell. The Missing Gospels: *Unearthing the Truth Behind Alternative Christianities.* Nashville: Thomas Nelson, 2006.

Borg, Marcus J. *Reading the Bible Again for the First Time.* New York: Harper- Collins, 2001.

Borowski, Oded. *Daily Life în Biblicul Times.* Leiden, The Netherlands: Society of Biblical Literature, 2003.

Boyd, Greegory. *The Myth of a Christian Națion.* Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 2005.

Boyer, Pascal. *Religion Explained.* New York: Basic Books, 2001.

Brettler, Marc Zvi. *How to Read the Bible.* Philadelphia: Jewish Publication Society, 2005.

Butler, Trent, Chad Brand, şi Archie England, eds. *Holman's Illustrated Bible Dictionary.* Nashville: BH Publishing Group, 2003.

Carmichael, Calum. *Ideas and the Man: Remerbering David Daube.* Frankfurt, Germany: Vittorio Klostermarm, 2004. Carter, Jimmy. *Our Endangered Values.* New York: SimonSchuster, 2005.

Carte, Jimmy. *Sources ofStrength.* New York: Three Rivers Press, 1997.

Chilton, Bruce. *Rabbi Jesus: An Intimate Biography.* New York: Image, 2002.

Coffin, William Sloane. *Letters to a Young Doubter.* Louisville, Ky.: Westminster John Knox Press, 2005. Colbert, Don. *What Would Jesus Eat?* Nashville: Thomas Nelson, 1982. Collins, Francis. *The Language of God.* New York: Free Press, 2006.

Crabb, Larry. *Finding God.* Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1993. Crapantano, Vincent. *Serving the Word: Literalism în America from the Pulpit to the Bench.* New York: New Press, 2000.

Cross, Carlene. *Fleeing Fundamentalism: A Minister's Wife Examines Faith.* New York: Algonquin Books, 2006. Davis, Kenneth C. *Don't Know Much About the Bible.* New York: William Morrow, 1998.

Dawkins, Richard. *The God Delusion.* New York: Houghton Mifflin, 2006. Dossick, Rabbi Wayne. *Living Judaism.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 1995.

Dowley, Tim. *Everyday Life in the Bible Times.* Grand Rapids, Mich.: Kregel Publications, 1998.

Ehrman, Bart D. *Misquoting Jesus.* New York: HarperCollins, 2005. Eisenberg, Ronald L. *The JPS Guide to Jewish Traditions.* Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 2004. Eisenberg, Ronald L. *The 613 Mitzvot.* Rockville, Md.: Schreiber Publishing, 2005.

Englert, Jonathan. *The Collar.* New York: Houghton Mifflin, 2006. Finklestein, Israel şi Neil Asher Silberman. *The Bible Unearthed.* New York: Free Press, 2002.

Fox, Everett. *The Five Books of Moses.* New York: Schocken Books, 1995.

Fox, Robin Lane. *The Unauthorized Version.* New York: Knopf, 1991. Freedman, David Noel, ed. *The Anchor Bible Dictionary.* New York: Doubleday, 1992.

Friedman, Richard Elliott. *Commentary on the Torah.* San Francisco. HarperSanFrancisco, 2003.

Friedman, Richard Elliott. *Who Wrote the Bible?*

New York: Summit Books, 1987.

Galambush, Julie. *The Reluctant Parting: How the New Testament's Jewish Writers Created a Christian Book.* New York: HarperCollins, 2006. Geoghegan, Jeffrey şi Michael Homan. *The Bible for Dummies.* Hoboken, N.J.: Wiley, 2003.

Girzone, Joseph. *My Struggle with Faith.* New York: Doubleday, 2006. Goldberg, Michelle. *Kingdom Corning.* New York: Norton, 2006.

Greenberg, Rabbi Steven. *Wresling with God Ken.* Madison, Disc.: University of Wisconsin Press, 2004. Hahn, Scott. *Letter and Spirit: From Written Text to Living Word in the Liturgy.* New York: Doubleday, 2005. Harris, Roberta. *The World of the Bible.* London: Thames Hudson, 1995. Harris, Sam. *The End of Faith.* New York: Norton, 2004.

Harris, Sam. *Letter to a Christian Nation.* New York: Knopf, 2006.

Hedges, Chris. *American Fascists.* New York: Simon Schuster, 2006. Hendricks, Howard G., şi William D. Hendricks. *Living by the Book.* Chicago: Moody Press, 1991.

James, William. *The Varieties of Religious Experience.* New York: Modern Library, 2002.

Kelemen, Lawrence. *Permission to Rece ive.* Southfield, Mich.: Targum Press, 1996.

Kelly, Stuart. *The Book of Lost Books.* New York: Random House, 2006. Kennedy, D. James. *Why the Ten Commandments Matter.* New York: Time

Faith, 2005.

Kierkegaard, Soren. *Fear and Trembling.* New York: Knopf, 1994.

Kolatch, Alfred. *The Jewish Book of Why.* Middle Village, N.Y.: Jonathan David Publishers, 1981.

Kolatch, Alfred. *The Second Jewish Book of Why.* Middle Village, N.Y.: Jonathan David Publishers, 1985. Kombluth, Doron. *Jewish Matters.* Sputhfield, Mich.: Targum Press, 1999.

Kozodoy, Ruth Lurie. *The Book of Jewish Holidays.* Springfield, N.J.: Behrman House, 1981.

Kugel, James L. *The Bible as It Was.* Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 1997. LaHaye, Tim şi Jerry B. Jenkins. *Left Behind.* Wheaton, 111.: Tyndale House, 1995.

Levine, Baruch A. *Leviticus: The Tradițional Hebrew Text with the New JPS Translation.* Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1989. Lewis, C.S. *Mere Christianity.* New York: HarperSanFrancisco, 2001. Lewis, C.S. *The Screwtape Letters.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 2001.

Lightfoot, Neil R. *How We Got the Bible.* Grand Rapids, Mich.: Baker Books, 2003.

Locks, Gil. *Corning Buck to Earth.* New York: L'Chaim Publications, 2004. MacArthur, John. *What the Bible Says About Parenting.* Nashville: Thomas Nelson, 2000.

Mattews, Victor H. *Manners and Customs in the*

Bible. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers „1991.

MeBrien, Richard P. *Catholicism: New Study Edition.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 1994.

MeBrien, Richard P. *Lives of the Saints: From Mary and Francis ofAssisi to John XXIII and Mother Teresa.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 2001. MeClellan, Ruth. *An Incredible Journey.* Lynchberg, Va.: Liberty University, 2006.

MeDowell, Josh. *Evidence for Christianity.* Nashville: Thomas Nelson, 2006.

MeManis, Cliff. *Christian Living.* The Woodiands, Tex.: Kress Christian Publications, 2006.

Mennonite Confession of Faith. Crockett, Ky.: Rod and Staff Publishers, 1963.

Metzger, Bruce şi Michael D. Coogan, eds. *The Oxford Companion to the Bible.* New York: Oxford University Press, 1993.

Miles, Jack. *God: A Biography.* New York: Knopf, 1995.

Morrow, Jimmy şi Ralph W. Hood. *Handling Serpents.* Macon, Ga.: Mercer University Press, 2005.

Nicholi, Armând M. *The Question of God: C.S. Lewis and Sigmund Freud Debate God, Love, Sex, and the Meaning of Life.* New York: Free Press, 2003. Nicolson, Adam. *God's Secretaries.* New York: HarperCollins, 2003. Omartian, Stormie. *A Book of Prayer.* Eugene, Oreg.: Harvest House

Publishers, 2006.

Oppenheimer, Mark. *Thirteen and a Day.* New York: Farrar, Straus şi Giroux, 2005.

Pagels, Elaine. *Adam, Eve and the Serpent.* New York: Vintage, 1989. Pakkala, Lorraine. *Yea God!* Trumansburg, N.Y.: Crossing Press, 1980. Perkins, Bill. *When Good Men Are Tempted.* Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1997.

Phillips, Kevin. *American Theocracy.* New York: Viking Penguin, 2006. Priolo, Lou. *Teach Them Diligently.* Woodruff, S.C.: Timeless Texts, 1977. Rousas, John Rushdoony. *The Institutes of Biblicul Law.* Nutley, N.J.: Craig Press, 1973.

Rubin, Jordan S. *The Maker's Diet.* New York: Penguin Group, 2004. Russell, Bertrand. *Why I Am Not a Christian.* New York: Simon Schuster, 1957.

Ruthven, Malise. *Fundamentalism: The Seach for Meaning.* Oxford: Oxford University Press, 2004.

Sama, Jonathan D. *American Judaism.* New Haven, Corn.: Yale University Press, 2004.

Sama, Nahum M., ed. *The PS Torah Commentary: Genesis.* Philadelphia: Jewish Publication Society, 1989. Shulevitz, Judith. *„Bring Back the Sabbath".* New York Times, 2 Martie, 2003.

Shulevitz, Judith. „*What De Orthodox ews Think of Abortion, and Why?"* Slate, 25 August, 2000.

Simon, Ethelyn şi Joseph Anderson. *Teach Yourself to Read Hebrew.* Albany, Calif.: EKS

Publishing, 2002.

Skolnik, Fred, ed. *Encyclipedia Judaica.* New York: Macmillan, 2006.

Smith, Huston. *The Worid's Religions.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 1991.

Spong, John Shelby. *Rescuing the Bible from Fundamentalism.* San Francisco, HarperSanFrancisco, 1991.

Spong, John Shelby. *The Sins of Scripture.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 2005.

Steinberg, Milton. As *a Driven Leaf.* Springfield, N.J.: Behrman House, 1939.

Steinsaltz, Adin. *The Essential Talmud.* New York: Basic Books, 1984.

Stewart, Matthew. *The Courtier and the Heretic.* New York: Norton, 2006. Stroble, Lee. *The Case for Faith.* Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 2000. Strong, James. *The New Strong's Exhaustive Concordance of the Bible.* Nashville: Thomas Nelson, 1996.

Telushkin, Joseph. *The Book of Jewish Values: A Day-by-Day Guide to Ethical Living.* New York: Harmony/Bell Tower, 2000.

Tigay, Jefrey H. *The JPS Torah Commentary: Deuteronomy.* Philadelphia: Jewish Publication Society, 1989. Tillich, Paul. *Flistory of Christian Thought.* New York: Touchstone, 1972. Turner, Denys. *Faith, Reason and the Exis tence of God.* Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Twain, Mark. *Letters from Earth.* New York:

Perennial, 1991.

Unger, Merrill F. *The New Unger's Bible Handbook.* Chicago: Moody Press, 2005.

United States Catholic Catechism for Adults. Washington, D.C.: USCCB, 2002

Wallis, Jim. *God's Politics.* New York: HarperCollins, 2005.

Warren, Rick. *The Purpose Drwen Life.* Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 2002.

Weisman, Charles A. *A Handbook of Bible Law.* Bumsville, Minn.: Weisman Publications, 1991.

Wills, Garry. *What Jesus Meant.* New York: Viking Penguin, 2006. Woodmorappe, John. *Noah's Ark: A Feasibility Study.* Santee, Calif.: Institute for Creation Research, 1996. Zacharias, Ravi. *Can Man Live Without Godl* Nashville: Thomas Nelson, 1996.

„Nu e suficient să repet, în gând sau cu voce tare, că există Dumnezeu: credința nu apare ca şi cum ai apăsa un buton. Aşa că mi-am făcut un plan: în facultate am învățat şi despre disonanța cognitivă. Teoria asta spune că dacă te comporți într-un anumit fel, convingerile tale vor începe să se modifice pentru a se armoniza cu comportamentul. Aşa că exact asta am de gând să fac în continuare. Dacă o să mă comport ca un om credincios şi plin de iubire de Dumnezeu timp de mai multe luni, poate chiar o să devin credincios şi iubitor de Dumnezeu. Dacă mă rog în fiecare zi, atunci poate că o să încep să cred în Ființa la care mă rog. Bun. Hai să mă rog, atunci. Chiar dacă nu prea ştiu cum se face. Nu m-am mai rugat niciodată până acum. Asta dacă nu pun la socoteală cele câteva priviri spre tavan, pe vremea când eram copil şi mama era bolnavă.

Pentru început, oare în ce poziție ar trebui să stau? Biblia ne oferă o mulțime de indicii în acest sens: cei care se roagă îngenunchează, se aşază, îşi înclină capul, privesc spre cer, îşi bagă capul între genunchi, îşi ridică mâinile în sus, se lovesc cu pumnul în piept. Sunt mai multe metode.

E destul de tentant să mă aşez, dar parcă e prea uşor. Fac parte din categoria celor care spun că succesul e 99 la sută transpirație, 1 la sută inspirație. Deci trebuie să transpir un pic, motiv pentru care aleg să mă rog ridicând brațele spre

cer. Sunt ca o antenă spirituală. Oare pe ce lungime de undă pot să-l prind pe Dumnezeu?”

A.J. Jacobs – Anul în care am trăit după Biblie

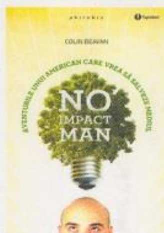
Jurnalist la *Esquire*, A.J. Jacobs decide să trăiască, timp de un an, aplicând *literal* canoanele biblice. Numai Vechiul Testament numără peste 700! Agnosticul Jacobs se roagă, respectă cele zece porunci, își lasă barbă, paște oile în deșert, mănâncă lăcuste, lapidează persoanele adultere și descoperă cu groază ce înseamnă să spui adevărul gol-goluț în orice împrejurare.

A.J. Jacobs locuiește la New York. Cum să trăiești după reguli gândite într-o societate arhaică, aflându-te într-una dintre cele mai tehnologizate și mai avansate societăți din lume? Cum să respecți sutele de precepte biblice pe care cei din vechime le aplicau într-un cu totul alt context?

Călătoria spirituală descrisă în *Anul în care am trăit după Biblie* îl va conduce oare pe Jacobs către credință?

Cronica plină de umor a acestei aventuri este scrisă sub amprenta respectului și a ireverenței, în același timp. Credincioși, agnostici și atei, ea v-ar putea schimba opinia asupra uneia dintre cele mai importante cărți din lume!

Din aceeași colecție vă mai recomandăm:

ISBN 978-606-93046-9-3

www.philobia.com